

7(05)
6-405

6. 405

შ ა ნ ი 25 ბ ა ბ.

გამოცემის

№

7

აბს. ვალდაანი

სრ. საკავშირო ხელოვნების მუშაკთა პროფკავშირების
ტექსის პრეზიდიუმის წევრი (წარმომადგენელი საქ. ხელოვნების
მუშაკთა მე-1 ყრილობაზე).

საქართველოს სსრ-ის მუშაკთა კავშირის ორგანო

1925

სახელმწიფო თეატრების პროგრამები:

სამსახური 17 თებერვალი
ა. გედგინვილის

ს ი ნ ა თ ე ე

ზღაპარი ფერია 9 სურათად
მარინა
მეფე ჯიმშერი—უშ. ჩხვიძე
დიდმოლო—ც. აბრეჯიანი
ამათი შეილები: ათანადი—ბ. შა-
ვიშვილი, გორდანი—ბ. გამ-
რეკელი

სასალარი—პ. კანდელაკი
ფეხრი—ვ. ლიპია
დიდმოლონი—1. ბ. წულაძე 2. ა.
ხელია

მსახური—1. ვ. აბაშიძე 2. ბ.
სვანი

დესპანები—1. გ. სარჩიშვილი
დ. შავჯია

შირიკი—1. მ. მკვლდიძე 2. გ.
ოსევაშვილი

კარისკები—1. შ. წერეთელი
ნ. ჩხვიძე

გლეხები—1. ნ. გვარამე 2. მ.
ვარდოშვილი 3. მ. მკვლდიძე
4. პ. ბერაძე

დაერიშა—ა. ხორავა
ჯალოსანი—ს. ბეგანიშვილი

ენმაკები—1. ვ. გოძიშვილი 2.
ს. სულაიაური 3. კ. კობა-
ხიძე 4. პ. მურდულია 5. ი.
ქანთარია 6. მ. ბერიშვილი
7. ს. ჟორჯოლიანი

ფერიები: პირიმუე—თ. წულუკი-
ძე მთვარია—ლამაზიძე ბო-
ლისანე—ე. დონაური ნათელა
—მ. ღორთქვიანიძე წყრია-
ლა—ბ. მაღლაკელიძე ანკარა
—თ. ქავჭავაძე

სეფე ქალები—1. ი. თუთბერიძე
2. ე. თოფურიძე 3. ნ. დო-
ლიძე 4. მ. მრეველიშვილი, ბ.
ს. მესხიშვილი, ნ. ე. კელია

ძიძები—1. ნ. დავითაშვილი, 2.
ნ. ჯავახიშვილი, 3. ც. წუწუ-
ნავა 4. შოთაძე.

დაღმა: კ. მარჯანიშვილისა და
ანჰეტაღისა.

ბუთნაბათს 19 თებერვალს

მ ა ლ უ ტ რ ი მ

გრ. რობაქიძის დრამა ნ მოქმედებ.
მომქმედნი პირნი:
პირ. მოქმ.

ფინკელშტეინი—ნ. გოცირიძე რეს.
სახ. არტისტი, პენუტიე—დავ. ჩხ-
ვიძე, გულგერბი—ალ. ჟორჯოლი-
ანი, უცხოები—გ. დავითაშვილი,
როკველურ—ა. ხორავა, ახე-
ფულ—ა. ვასაძე, მორტელა—თ.
ქავჭავაძე, მეპაპირისები—ბ. შა-
ვიშვილი, ე. კელია, ელ. თოფუ-
რიძე, ნ. აღუქსი-მესხიშვილი,
კრკრაბი—გ. სარჩიშვილი, შვეი-
ციარი—ბ. წულაძე, ორი კოკოტი:
ნ. დოლიძე, ელ. თოფურიძე, გა-

ზეთის გამყიდველი: ს. სულაია-
ური, ზ. ოსევაშვილი, მ. მრევე-
ლიშვილი, ლოლოტა—ნ. დავითაშ-
ვილი, ბალანტიე—ბ. გამრეკელი,
პიკოლო: ბ. ქვიჩინაძე, შ. წერეთელი,
კარტის მოთამაშენი: რაბა-
ქიძე, ბ. მაღლაკელიძე, მ. მკვლ-
დიძე, ნ. ახვლედიანი, ი. აბაშიძე,
პ. კანდელაკი, პ. კობახიძე,
მეორე მოქმ.

მორეკლა—თ. ქავჭავაძე, მეჩქი-
ვილე—პლ. კორიშვილი, უცხოები—
გ. დავითაშვილი, ვაჟი—დ. შავჯია,
ქალაქელი—ვ. ანჯაფარიძე, მე-
წისქვილეს შეილი-მელი—მ. ბე-
რიაშვილი, შეთევზები: პ. ბერიშ-
ვი. ვ. ვარდოშვილი, გ. ხელია, უშან-
გი, ჩხვიძე, წულაძე, მღვდარი:
კ. ახვლედიანი, ი. აბაშიძე.

მესამე მოქმ.

ზარიფა—ელ. დონაური, დედა—
ს. ბეგანიშვილი, მამა—ს. ქვიჩი-
ძე, ძმა—ს. ლამაზიძე, ფრეკლ-
შტეინი—ნ. გოცირიძე, პენუტიე—
დ. ჩხვიძე, გლეხები: მ. ვარდ-
ოშვილი, მ. მკვლდიძე, მოამბე—
პ. მურდულია, ბოშები: პ. კან-
დელაკი, ბ. მაღლაკელიძე, ნ. ახ-
ვლედიანი, ბ. წულაძე, კ. ახვლ-
ედიანი, ბ. მაღლაკელიძე, ზ. ოსე-
ვაშვილი, ვალ. რობაქიძე, ნ.
აღუქსი-მესხიშვილი, მ. მრევე-
ლიშვილი, ელ. თოფურიძე.

მეოთხე მოქმ.

მორეკლა—თ. ქავჭავაძე, როკვე-
ლიშვილი—ა. ხორავა, კეთილგონი:
პ. ბერაძე, ბ. სვანი, ნ. ახვლ-
ედიანი, კ. ახვლედიანი, ნ. ღორ-
თქვიანიძე, ბ. მაღლაკელიძე.

მესუთე მოქმ.

დადაისტები: შ. ლამაზიძე, მ.
ღორთქვიანიძე, დ. შავჯია, გ. სარ-
ჩიშვილი, პ. კორიშვილი, პ. კან-
დელაკი, კოკოტები: ე. თოფური-
ძე, ც. წუწუნავა, ა. შოთაძე, ი.
მრეველიშვილი, ე. კელია, ბ. ქე-
ვიჩინაძე, მორტელა—თ. ქავჭავა-
ძე, მარჩიელი—უშ. ჩხვიძე, ფილკ-
შტეინი—ნ. გოცირიძე, პენუტიე—
დ. ჩხვიძე, გულგერბი—ალ. ჟორ-
ჯოლიანი, ოფიცერი—პ. კობახიძე,
კეთილგონები: პ. ბერაძე, მ. ვარ-
დოშვილი, ნ. ახვლედიანი, კ.
ახვლედიანი, ზ. ოსევაშვილი, მ.
ლამაზიძე, შ. ჩხვიძე, სტუმრები:
ვალ. რობაქიძე, მ. მკვლდიძე, ი.
აბაშიძე, ს. სულაიაური, ბ. სვა-
ნი, ბ. ხელია, ია. ქანთარია.

მეექვსე მოქმ.

ანეფულა—ა. ვასაძე, აგნტი ნ. გ-
ვარამე, უცხოები—გ. დავითაშ-
ვილი, კეთილგონა დედოფალი—
თ. ქავჭავაძე, დარაჯები: კ. წულ-
აძე, ვ. მურდულია, რეჟისორი.
ციონებები: პ. ბერაძე, გ. გოძია-
შვილი, შ. ჩხვიძე, დიდი მასხა.

რუსთაველის თეატრი

შაბათს 21 თებერვალს

უ. ზოლიერის
კავსიაურებული მდებობი
მ მოქმ. კრძელი ინტერმედები და
ლიულის მქრითი, თორე კონსტან-
დონისა.

მოქმედნი პირნი:

ეურდენი—ნ. გოცირიძე რეს. სახ.
არტისტი

ქნი ეურდენი—ნ. ჯავახიშვილი
ლუისილ—ბ. გამრეკელი ნი-
კოლ—პ. შოთაძე კლუნტიე—
გ. დავითაშვილი დირანტი—
დ. ჩხვიძე დირმენა—ე. დონ-
აური მესქის მასწავლებელი
—დ. შავჯია

მისი მოწვევნი ვ. გველესიანი,
პ. ბერაძე შ. ცაგურია

ცეკვის მასწავლებელი—ალ. ჟორ-
ჯოლიანი

მისი მოწვევნი—ე. კელია ი. თუთ-
ბერიძე თ. წულუკიძე 6. მეს-
ხიშვილი

ფარიკაობის მასწავლებელი—უშ.
ჩხვიძე

ფილოსოფის მასწავლებელი—პ.
კორიშვილი

თერბი—ნ. გვარამე
მისი მოწვევნი—მ. ბერიშვილი
ვ. გოძიშვილი ბ. მაღლაკე-
ლიძე პ. კობახიძე

ლაქები 1. ბ. წულაძე 2. შ. ჩხაი-
ძე 3. კ. ახვლედიანი 4. პ.
მურდულია 5. ი. აბაშიძე

ბ. სვანი 7. ს. სულაიაური
8. ვ. ხელია 9. ი. ქანთარია
10. ნ. ახვლედიანი 11. შ.
მაღლაკელიძე

სკარამუშო ინტერმედია
1 სკარამუშო—თ. ქავჭავაძე 2. სკა-
რამუშო—თ. თოფურიძე არ-
ლეკინი—ვ. ანჯაფარიძე კო-
ლომბინა—ბ. მაღლაკელიძე
მისი მამა—მ. მრეველიშვილი

მზარეული ინტერმედია
უფროსი მზარეული—გ. ბაღლა-
შვილი

მისი მზარეულები—პ. კანდელაკი
ბ. შავიშვილი ი. თუთბერიძე
მ. მკვლდიძე

ოსმალური ცერემონია

მუხტარი—ა. ხორავა მოლა—
პ. ჩხარტიშვილი დერვიში—პ.

კანდელაკი ოსმალ საწილე-
ბით—მ. მკვლდიძე ი. აბაშიძე
ოსმალ ხმლიბით—პ. ბერაძე

შ. მაღლაკელიძე ოსმალის
მსახური—ნ. ახვლედიანი ვ.
გოძიშვილი გ. ხელია შ.

ჩხვიძე პაქეიბი დ. ღორია ნ.
დოლიძე მ. ქვიჩინაძე პატარა
არაბები—მ. ქორქაშვილი შ.
წერეთელი

ხელოვნება

ჩადაჭების მისამართი: რუსთაველის კროსკაბტი, მუხატა სასახლე. ოთახი № 40. ტელეფონი 14-08.

№ 7

სრ. სპაქოვიძის ხელოვნების მუშაკთა კრეკ. კავშირის ყოველკვირეული ორგანო

№ 7

ჩვენი ჟურნალი და სპ. ხელოვნების მუშაკთა მე-V ყრილობა.

გუშინ დასრულდა საქართველოს ხელოვნების მუშაკთა მე V ყრილობა, რომლის სრული ანგარიში მოთავსებული იქნება ჩვენი ჟურნალის შემდეგ ნომერში. ამ ნომერში კი გვინდა შევხებით ჩვენი ჟურნალის საკითხს, რომელიც წამოყენებული იყო ყრილობაზე და რომლის გარშემო გაიმართა ვაცხოველებული კამათი.

ცენტრალურ გამგეობის მოსენებებიდან ნათლად გამოიკვია, თუ რა ცუდი მატერიალური მდგომარეობა ახლავს ჩვენს ჟურნალს, რომელსაც წარსული წლის ნომერიდან (.ხელოვნების დროისა* მეხუთე ნომერიდან) არაკეთილმო მატერიალური დახმარება არ მიუღია კავშირის კულტურულ ფონდიდან, რადგან ეს უკანასკნელი სრულიად იხარჯებოდა და არ ყოფილა კიდევ კავშირის სხვა კულტურულ მუშაობას.

გამოირკვია, რომ ჟურნალი არსებობდა და არსებობს შემთხვევითი შემოსაულებით, რაც ნიშნავს ჟურნალისათვის ფინანსური ბაზის არ ქონებას.

აღნიშნავდნენ რა ასეთ მდგომარეობას დღევანდები მოითხოვდნენ, რათა მომავალში ჩვენი ჟურნალისათვის კავშირმა გამოეძენის სხვა და სხვა წყაროები და შეუქნას მას მატერიალური ბაზა.

რაც შეეხება ჩვენი ჟურნალის არსებობის საკითხს თითქმის ყველა დღევანდები, რომლებიც ეხებოდნენ ამ საკითხს, ერთხმად აღიარებდნენ მისი არსებობის აუცილებლობას.

ისინი აღნიშნავდნენ, რომ ჩვენი ჟურნალი ერთადერთი ჟურნალია დღეს საქართველოში, რომელიც ერთგუ-

ლათ ემსახურება ხელოვნებას. არკვევს და აზუქებს მის საკითხებს და მით ნიადგს უზბადებს საქართველოში ხელოვნების წარმოების აყვავებას. ამავე დროს დადებით მხარესთან ერთად დღევანდები აღნიშნავდნენ ჩვენი ჟურნალის სუსტ მხარეებსაც, განსაკუთრებით ეხებოდნენ იმ გარემოებას, რომ ჩვენს ჟურნალში არ შექმდება ხელოვნების მდგომარეობა პროვინციაში. ამ სუსტ მხარეს მიუთითებდნენ თვით მომხსენებლები ცენტრალურ გამგეობიდან. ამნაირად სრულიად საქართველოს ხელოვნების მუშაკთა ყრილობის შეხედულება ჩვენი ჟურნალის შესახებ. დადებითია, რაც სასიხარულოა ყველა იმათთვის, რომლებიც უფუნალისათვის არ იშურებდნენ და არ იშურებენ თავიანთ ძალღონეს. მაგრამ ეს ცოტაა.

საჭირო არის რომ ახალმა გამგეობამ დაწესებული საქმე არ შეაჩეროს და ჟურნალის გამოცემა განაგრძოს...

ამისათვის საჭირო არის, რომ მან გამოუწახოს ჟურნალს არსებობის წყაროები და შეიქნას საჭირო—მატერიალური ბაზა.

რაც შეეხება ჟურნალის ხელმძღვანელებს, მითმართებთ ენერჯის გაათქვება, რათა ჟურნალის წინარის გამიღორღეს და გამოსწორებული იქნას ის სუსტი მხარეები, რომლებიც აღნიშნულია ახლა ყრილობაზე...

ჩვენი ჟურნალი ხელოვნების მუშაკთა კავშირის პირმო შეიღია და საჭიროა, რომ მშობელი ზიო, ჩვენი კავშირი უღიღეს მას რათა ეს უკანასკნელი დაუკავშირდეს და შეიქნეს მშობლის სიამაყე.

ფორმალური ხელოვნების მესნიერებაში.

(გაგრძელება)

ეს არის გაბატონებული კლასი, რომელსაც არ ესა-
კირება თავისი მდგომარეობის გაუმჯობესება, შინაგა-
გნად უიღბო, ე. ი. რომელსაც ღიარ სწამს თავისი მო-
წოდება და რომელსაც იმედი არ აქვს, რომ თინამე გაუ-
გებს მას თავის განცდებს. ის კლასი, რომელსაც, რო-
გორც ცეცხლის, ისე ეშინია, რომ მის გვერდით არ აღ-
მოიყენდეს მეორე კლასი, თავის თავისადმი რწმენით სავსე,
რომელიც სულით და გულით ისწრაფის თავის
მდგომარეობის გაუმჯობესებისაკენ და საზოგადოებრივ
წყობილების გარდაქმნისაკენ, რომელიც მდიდარია მიმ-
ზიდულ იდეებითა და გრძნობებით. გაართობს და განზე-
დააყენოს ასეთი კლასი, ჩამოაშოროს მას სხვა კლასები,
ცხადია, მნიშვნელოვანი ამოცანა იქნება სათანადო სა-
ხელმწიფოებრივობისათვის, გამოფიტულ ბატონების შე-
გნებისა და ინსტიტუტისათვის.

ბისმარკი ამბობდა: „შენ თუ მეზობელზე უფრო
ძლიერი ხარ — დასცე მას: ყოველთვის მოიძებნება პრო-
ფესორი, რომელიც დამტკიცებს შენი თავდასხმის კანონ-
ნიერებას მარადიულ უფლების თვალსაზრისითა“. ყვე-
ლაზე უარესი ის არის, რომ ასეთი პროფესორი მთე-
ლი თავისი არსებით ეძლევა ამ ამოცანას და არ იშუ-
რავს თავის ყოველგვარ ძალდონეს იმ ძაღლით, რომე-
ლიც მთავრებს რძის ატარებას.

თანამედროვე ბურჟუაზია შეუძლია შეიყვაროს და
გაიგოს მხოლოდ უშინაარსო, ფორმალური ხელოვნება-
მას სურვილი აქვს იგვეც ჩაუტერგოს ხალხის სხვა წრეებ.
საც. ამ მოთხოვნისათვის საპასუხოდ წერილ-ბურჟუაზი-
ულმა ინტელიგენციამ წამოაყენა მთელი ფაღანავა ფორ-
მალისტ-მხატვრებისა და ფორმალისტ-ხელოვნების მცო-
დნებისა.

ყველაზე ნაკლებ მოსალოდნელი იყო, რომ ამ ფა-
ღანავის ზოგიერთ რაზმს რაიმე ვასავალი და გავლენა
ექნებოდა თითქმის საესებით უბურჟუაზიო რუსეთში.

შევეცადით გაეცით, როგორ მოხდა, რომ თანდა-
თან მოხარდ რევოლუციონერ ხელოვნების და დაწყე-
ბულ მარქსისტულ ხელოვნების მკოდნობის უძლიერესი
მოქმევე შეიქმნა მხატვრული და მხატვრულ — მეცნიერუ-
ლი ფორმალისმი? როგორ მოხდა, რომ მოქ. ეიხენაუმი,
მავალითა თითქმის გამარჯვებულად კი ლაპარაკობს,
მართალია, უსაფუძვლოდ, მაგრამ, როგორც სჩანს, სუბ-
იექტიურად პატიოსნად?

2.

რუსეთი, რომელსაც თავისებური ლიტერატურა
ჰქონდა მე XIX საუკუნეში, ამ საუკუნის დასასრულს სავ-
სებით დაემორჩილა დასავლეთ-ევროპის მოდებსა და მიმ-
დინარეობებს. ეს ამბავი დაიწყო ლიტერატურულ სიმბო-

ლიზმის, მხატვრულ იმპრეიონიზმის და სხვ. პირველი
გაჩენის დღეებიდან.

რით აიხსნება ასეთი გადასვლა ევროპეზაციისაკენ
ლიტერატურისა და სახვითი ხელოვნების, რომლებიც
მეტად თავისებური იყვნენ? ეს აიხსნება რუსეთის ინტე-
ლიგენციის მდგომარეობის ძირითადად შეცვლით. და
ჩვენ კი ვიცი, რომ ყველა ჩვენი მხატვარი სწორედ ამ
წრიდან იყო გამოსული.

პირველ ხანებში ეს პირები უმთავრესად გამოდიო-
დნენ მოწინავე ახალურთა რიგებიდან და შემდეგ ე. წ.
„რაზნოჩინელებიდან“, აპგვარად რუსულმა ხელოვნებამ
ნაროდნიკობაში ჰპოვა თავისი არსებობის ღერძი.
ნაროდნიკული ტენდენციებს დასავლეთ ევროპაში ასეთი
ძალა არა ჰქონდათ. და ნაროდნიკული წყაროები კი,
რომელნიც ასახროდობდა შემოქმედებას, საკმოდ ძლიე-
რი იყო, რომ შეექმნა მუსორგსკი და „ჩვეუნი“, რუსუ-
ლი რომანი, რეჟინი და სურიაკოვი, ანტოკოსკი და
სსატოვი დასავლეთის ოდნავი ზედგავლენით.

80-იანი წლების შემინდების შემდეგ გამოიჩინა
რუსეთის კაპიტალის პოზიციის გაძლიერება, რომელ-
მაც დაიწყო საზოგადოებრივობის ახალი ფორმების შექ-
მნა. კერძო კაპიტალისტურ მეურნეობისა და სახელმწიფო
კაპიტალიზმის გაფართობამ ხელი შეუწყო საკმაოდ უზ-
რუნველყოფილ ინტელიგენციის შექმნას, რომელიც ეთ-
ფა-ცხოვრების მხრივ ნელ-ნელა თითქმევობდა კაპიტა-
ლისტურ ბურჟუაზი მ და თანდათანობით თავისკენ იზი-
დავდა უფროდგვარ ნიქს „რაზნოჩინურ“ ინტელიგენციის
წყებებიდან.

ინტელიგენციის კულტურულ ყავარჯნათ შეიქმნა
პოლიტიკაში კადეტური ლიბერალიზმი და კერძო ევრო-
პის კულტურისა და კონსტიტუციონალიზმი.

რუსეთში, როგორც სარკემ, თუმცა ოდნავ ელამმა,
დაიწყო ევროპის ანარქიკის გამოხატვა. წმინდა ხელო-
ვნებამ მაღლა ასწია თვისი დროსა. თანდათანობით მწი-
ფდებოდა ამასთანავე ფორმალისმის თეორიული პოზი-
ციებიც. და ყველაფერი ის სწორედ ასეც უნდა მომხდა-
რჩიო თებერლის რევოლუციის სრულებითაც არ ემეჩ-
რებოდა ამ მდგომარეობას, რადგანაც ამ რევოლუციის
სათავეში აღმოჩნდნენ სწორედ გაცეროპილებული ბურ-
ენუაზის ბელადები და მთელი მოცენტრი და მენშევიკური
ინტელიგენცია, რომელიც ჩათრული იყო ბურჟუაზიულ,
ინტელიგენტურ ორგანიზაციაში ახალგაზრდა — რუსული
ორგანიზაციის ტენდენციის სახით. შინაური უთანხმოებანი
სრულებითაც არ უშლიდა ხელს მათი პრაქტიკული
ლოზუნგების მომილინობას.

რამდენიმე მოსკოვლის სოციალური სასწაული და ზე-
მოთაღნიშნულ შემადგენლობის ზედაპირს შესაძლებლად
რევოლუციონერი ვულკანის შეჩერება, მაშინ შეგველო

დარწმუნებით გვეტყვა, რომ რუსეთში ხელოვნების დირგზი გამომარჯვებულნი წმინდა ფორმალისტები. ალბან, ხელოვნებაში ჩვენ გვექნებოდა მოვარაყებული რეალისტი, მორთულ-მოკაზმული აქციონიზმი და მძიმე ბარბანული ფუტურისმიც—ყველაფერი ეს დაყრდნობილი იქნებოდა „შინაარსსადმი“ სრულ უყრადღებობაზე, ე. ი. მხატვრობის მეტად ცარიელ, უსიცოცხლო და ხშირად პირდაპირ სულ უმხავსო განცდებზე, და ყველაფერი ეს დაფარული იქნებოდა გაირიდან ვირტუოზულ სიტყვათა ჯამბაზობით.

ოქტომბრის რევოლუციამ და სამოქალაქო ომმა დროებით თითქმის საესგებით შეაჩერეს ყვენი კულტურული ნაკადები. როდესაც მოვიდა ვაზი კულტურული ცხოვრების თანდათანობითი აღდგენისა, ბევრი რამ შეცვლილი გვეგონა. ხალხმა ე. ი. პროლეტარიატმა და გლეხობამ დაიწყა თავისი ინტელიგენციის შექმნა. პოტენციალურად ამ ინტელიგენციას თავის არსებობა აქვს ყველაფერი, რაც საჭიროა ხელოვნების განვითარებისათვის რომელიც უნდა გამოხატოს უდიდესი განცდული „გადსდოს“ იგი სხეებს. პრინციპიალურის მხრივ, ეს ინტელიგენცია ინსტიტუტურად გრძნობს ანტიპატიას წმინდა ფორმალურ ხელოვნებისადმი. მაგრამ ამ მეტად ახალ-გაზრდა ინტელიგენციამ ჯერჯერობით ვერ შესძლო თავის საკუთარი პოზიციებისა და ტენდენციების გამოჩვენება, მან ვერ მოსძებნა, აგრეთვე სათანადო ფორმა თავის მხატვრულ შინაარსის გამოხატავად. იგი ამჟამად იმყოფება ბავნის იმ პერიოდში, როდესაც მას კარგად ენა ვერ აუდგამს და, შეიძლება, ბუნიმენსკის ლექსებში პირველად ქმნის იგი რაღაცას, რაც შეიძლება დარჩეს რუსულ ლიტერატურაში.

ყველაფერი ეს გვიჩვენებს ახალი ინტელიგენციის პოზიციების უმწობასა და სისუსტეს, რაც გამოიხატება მასზე როგორც ძველი ინტელიგენციის ძლიერ ზედგავლენაში, ისე „ნაპოსტოვებების“ გულმოსულ ბრახუნში.

მეორეს მხრივ, პროლეტარიატის პოზიციის უდიდესი დიდებება გამოიხატება იმაში, რომ ინტელიგენციის ნაწილი ხდება „თანამგზავრი“ ამ ახალი ფორმაციისა. თავის თავად ცხადია, რომ მე არა თუ ერთას წუთითაც

(გაგზავლება იქნება)

აკაკი შირეთელი.

გამიხურე ჰანეთი გული,
ეგებ დასდნეს მწუხარება.

აკაკი

იმეჟ ჭირით ვარ სწულთ,
რაც შენ გატყუა წყლულად!
ვაჟ—აკაკი.

მზედალული მუმებარია—ქართველი ლოგნერინი —აკაკი წერეთელი კეთილშობილი ღიმილით იზიდავდა

არ უარეფურ ახალი ინტელიგენციის მიერ ძველის კულტურით სარგებლობას, არამედ დაინებით ვამტყიკებ, რომ ეს აუცლალბებელია მისთვის. ეს კიდევ ცოტაა, მე აღვიარებ, რომ ასეთი სარგებლობა შეიძლება არა მარტო კლასიკებიდან და ნაროდნიკებიდან, არამედ ზოგერთ კერპო შეთხვევებში ფორმალისტ მხატვრებიდანაც.

მაგრამ არ უნდა ვიფიქროთ, რომ ძველი ინტელიგენცია დასთანხმდება იმაზე, რომ ცეთლი ძროხასავით თავისი ჩრით გამოკვევებს მოზარდი გმირთა-გმირი. არა მარტო მისი სახელწარმეფეთელი ნაწილი, არამედ ჩვენი შისი მარჯვენა ფრთა და ცენტრი—ჩვენი კულტურული ცხოვრების ალორმინებით აღსდგენ თავისი ძველი ტენდენციებით. შეიძლება ითქვას მხოლოდ, რომ ფორმალისმი ოქტომბრამდე იყო მხოლოდ სენონის პოსტენუული, ესლა კი იგი—ძველის ცოცხალი ნაშთია, ეს არის პალადუმე, რომლის გარშემოც სწარმოებდა თავდაცვა ბურჟუაზიულ—ვეროპულად მოაზროვნე ინტელიგენცია, რომელმაც კარგად იცის, რომ შეტევა თავდაცვის საუკეთესო საშუალებას წარმოადგენს. შეუძლებელია წარმოვიდგინოთ გაშლილი ბრძოლა კადეტინისა კომუნისმიონ მ გრამ ადვილი დასაშეგია გაშლილი ბრძოლა ფორმალისტთა მარქსისმიონ, და ეს ძალიან კარგია: მარქსისმი ამ დარგში ჯერ კიდევ ახალგაზრდაა, მას შეუძლია ამ ბრძოლაში გაძლიერდეს. მაგრამ მას მარქსიზმს, უყვარს სისწორით იცილდე ყოველგვარი იდეოლოგიის კლასიური საფუძველი და ამიტომ, სანამ არსებითად ბრძოლას დაიწყებდეს, იგი გადაჭრით აცხადებს: ფორმალისმი რეორტი ხელოვნებაში, ისე ხელოვნების მეცნიერებაში არაა შედეგი დაგვიანებულ სიშფიციის, ან და ბურჟუაზიის დრე გადაშფიციის, რომელიც გადგმტანილია მონათქავე წრეში, რესეთში.

ამ წერილის მიზანი არსებითად და უმთავრესად იმაში მდგომარეობს, რომ რამდენაააც შეიძლება სისწორით გამოარციოს ფორმალისმის სოციალური ადგილი. მაგრამ მე მინდა რამდენიმე მოსაზრება გამოვსიტყვა ეინებუაშუის სხვა და ახვა დებულეებზე, რომელიც ყველაზე უფრო ძლიერი დამცეცელია რუსეთში ფორმალისმისა.

ა. ლუნარსკი

ყველას: იგი უთუოდ იყო ქართული რასის ეფერი სილამაზის უყეთესი ხატი. თუ ბაირონი ქალური სილამაზით კლასიური სახეა პოეტის—აკაკი ეფერი სილამაზით იმავე სიძალღუნე სდგას. შეიძლება მიტომ ხედა მას წილად დიდი სიყვარული; შეიძლება მიტომ იყო იგი პოულიარული... არა... მისი სახე მხოლოდ პოეზიით განათებულა ასე მომხიბლავი. თუმცა მისი ფართი და მაღალი მეერდი ჭფარავად დასეროდ გულს, მაგრამ სახე არ იმჩნედა გულის ტკივილებს: გული ეკლებს ეჩებებო-

და, იბრძოდა, ეყენოდა — სახე შუგს ეთამაშებოდა, მშენს უკნოდა. ეყოთიშობილი ღომილით იეკებოდა. ამიტომ დასწერა მან: „თავი ჩემო ზედი არ გიწერია“ რომელსაც მთელი ხალხი მღერის. ქართველი ერის ამღერებულ ელ გული—ე. საზაგაშვილი კი მელოდიად დილივარა აკაიკს ამ სიტყვებზე ამღერებდა. მხოლოდ აკაიკს შეეძლო ეთქვა: რომ სიცილი ზოგჯერ ცრემლებს მჭარია. არ შეიძლებოდა მის ცხოვრებაში სიცილი და ცრემლი არ შეედღებულა იყო. იგი, ბრწყინვალე თვალი, პირად ცხოვრებაში ყველაფრით სრული და ზედწიერი, დრომ დაიმორჩილა და ერის, ჩაგრული ხალხის, ბედზე ატერია. მაგრამ ეს ტირილი არაა ბარათაშვილისებური: ტირილი მეტ გამწარებთი კვილში გადასული. აკაიკი უფრო ფრანგული—ემერული—არტისტიკური ატერება. მას აკალია რამა ინა ეთილალური განცდა, მაგრამ მისი გულწრფელია და მართალი, როცა იგი ხალხს ბედზე მოსთქვამს და ცდილობს ტანჯული ხალხი გათავაზიზიხლოს და იხსნას. მისი პოეზია დიდაქტიური და მიხანს აღწევს: აკაიკის პიემორი, სატირა, ალტეგორია ხალხური და ყველას ესწის. მისი ნაივი ღირიკა ყველას იზიდავს, ყველა დატყვევებულია მისი პოეზიით, იგი ყველას მიერ აღიარებულია დიდ პოეტად სიცოცხლეშივე. მისი ლექსები ატეტყველები ზედიან ატეტყველ ზელში გადადის: კითხვის უკოდინარმა ზეპირად იცის. მის მიერ ლექსის წაკითხვა გრამფონის ფირფიტებზეც არის გადაღებული. აქ პოეტის უდიდესი გამარჯვებაა და ეს გამარჯვება აკაიკს

წილად ზედა სიცოცხლეშივე. საქართველოს მიუვალ კუთხეებშიც აკაიკს პირად სახეს ნატრულობდენ. მკონია იგი ყველა თანამედროვე ქართველს ჰყავს სახელი! ამიტომ იყო მისი იუბილე დიდი ეროვნული სიხარული და უჩვეულო გრანდიოზულობით. მიუვალ სენატიც ხელით შემოატარეს და ეს ეგზოტიკური სურათი, რომ ისტორიისათვის არ დაკარგულიყო, კინოს ლენტზე გადაიღეს. ასეთი დიდი პოეტური დეფურა იყო აკაიკი. ვაჟა იმიტიო უძღვნა მას: „სალამი, გრძობის ნატური“ და უწერა „შობილი ქვეყნის მოაზრე“. მაგრამ მას არ ამბავებდა დიდი სახელი. თითონ სწერდა: უმეტეს ჩემ ნაწერს ღღეს იმდენა და აკარგული აქვს მნიშვნელობა. რამდენადაც დრო და ემბიციკალია. აქ სჩანს, რომ დიღურ ვარამზე დაწერილი, მას არ მიახნა და სწავლისოდ. მაგრამ, როგორც მწერალი პროფესიონალი, თავს არ ზოგავდა: სწერდა ივაიებს, აბაკებს, პუბლიცისტურ წერილებს, მოთხრობებს. და დრამებს. რამდენიც არ ეწეროთ საკითხის ამოწურვა შეუძლებელია. მისი ნაწერები და მასალები მისი ცხოვრების შესახებ გაზიხულია. საქორების დროს ვერ იშოვნის; ვარაყვეალის ათი წლის თავზე პოეტები არ იგონებენ მას! მაგრამ მჯერა რომ ქართული კოიტკა უთუოდ დაუბრუნდნა და აკაიკს, მესისკავლის მის შემოქმედებს და მისივე სიტყვებით დაიწყებს: ნურვის ცდილობს იმ ცრემლებში ნახოს კერო სიყაფული. იქ იქნება საიღუმლო გულ-განხეთქი, დეფარული!.. თებერვლის 12 თამაზ ბიკელი.

ს კ ა მ ი.

შესრულდა ათი წელიწადი სწორეთ მას შემდეგ, რაც მთაწმიდის სასაფლაოზე დიდის ამბით დაემარხეთ ქართველთა ეროვნული დიდი მგოსანი, მეტყაპიეტე საულუნის რუსთაველი — აკაიკი.

აკაიკი სალიტერატურო ასპარეზზე გამოვიდა იმ დროს, როცა ერიმის ომში დამარცხებული ბუმბერაზი რუსეთი და მასთან ერთად საქართველოც იფიქმბდა. მობდა ჩვენში რაღაც დიდი ამბავი, და რაღაც უხილავი მას ძალამ სულ შეარგია წყვილიდით მოკული: ცხოვრება და ძლიერათა დასძრა იგი ერთი ადგილიდან. დაძმრა აზმარდა და იბრძვის ეს ცხოვრება, რომელსაც ამერიოდან ვერ შეარგებს ვერაერთი ბოროტი ძალი. მას აქით ამ ერთი ადგილიდან დაძრული ცხოვრება დლით დიდ ყოველ ადგილს, ყოველ დღე. ახალ ახალ პატარასაწაულუმს გვიჩვენებს და ჩვენებური კაცის გრძნობა-გონებას ნათლად ვერც გაუჩვენებია, თუ საიდან არის ყველა ეს მოვლენილი, საიდან იწყება საბაბი ამ ძლიერი, რაღაც ახალი ხმაურობის, რა ჩქვეს ასე დიდი სიცოცხელია და მლიდმარებით. დასაბამი ამ ახალი ძლიერი და რამა მოძრაობის ჩვენ უნდა ვეძიოთ იმ დიად სტიტორიულ ამბავში—სმების განთავისუფლებაში, რომელმაც განაღდა, გააღრმავა ნიადაგი ახალი კაპიტა-

ლისაც და ახალი, ჯერ ჩვენში არნახულის თავისუფალი შრამისაც. ამ გვართ, საქართველოს არე-მარეზეც დაიწყო წარმოების ახალი ხანა და განახლებულს ცხოვრებას ძლიერათ დაუბერა ახალმა სიცოცხლის მომგერულმა ძალამ...

დიადობა ქართველი ერის ახალი სულისა გამოიხატა ლიტერატურაში, რომელსაც აღიწინდეს ახალი იდენების, გრძნობის და ფიქრების, ახალი ნებობის კაცები და სათავეში მოეტყვენ მას. ასე წოდებული, „თერგ-დალეულები“ იყვენ ჩვენში პირველი პიონერნი, რომელნიც სასიხარულით მოველინენ ქართველთა ახალ ცხოვრებას და ლიტერატურას. მათ რამათ, ნიჭიერთ ჩაიხედეს ქართველი კაცის გულში, მშენიერი, მდიდარი ქართული ენით ხელოვნურათ აღწერეს მისი ცხოვრება, სურვილები და მისწრაფებანი.

იმ დროის ერთმა დიდმა ამირანმა—აკაიკმ უკედენების სული ჩაებრა და საუკუნოთ მიაჩნა ქართულ ლირიკას და ლიტერატურას ლუთაბრივი, ანგელოზივით ტურფა, უნახესი ფორპები მსუბუქათ გამოთქმისა და აღმადერნისა. აკაიკი მიანიჭა მრავალგვარობა და მრავალფეროვნება დიდისაგან დიდი სახიერება მთლად საქართველოს ქვეყნის შვილთა ნიჭიერებას. ყოველნაირი სა-

აკაკი

გარდაცვალებიდან 10 წლის შესრულების გამო.

შეაღებთ დიდთა თვის გამოჩენისა, ამაღლებისა, აღმატებისა და საუკუნო უკეთავებისა...

აკაკიმ ჩაუღდა სული ქართულს ახალ მწერლობას, ქართველობას გულში ჩაუნერგა სასიციცხლო დიდი იმედები მრმებისა, დიდთა სულგრძელი და ვაჟაყური მტკიცე ხასიათი კირში მოთიინებისა, ქველობისა, ღრმათა ტანჯვისა და მხიარულებისა.

ქართული ლირიკა დიადი მგოსნის მადლიანი მოღვაწეობით აღვიდა უღარეს, უმესანიშნავეს ხარისხამდე.

არ არის ლიტერატურის არცერთი დარგი, საცა აკაკის წვლილი არ შეეტანოს, წვლილი თვისი დიდი ნიჭის ნამდვილ შესაფერი. ლირიკის გარდა, სადაც იგი მეფეთა მეფის ტახტზე ზის. პუბლიცისტიკა, ფელოტონი, დიდთა მახვილი, საჩასტელი, ცოცხალი, დიდი მღელვარე ძლიერი ტალანტი აღსავეს „ცხელ ცხელი ამბები“ იმისი ბელტრისტიკა და დრამა-კომედიები, მეცნიერული ნაშრომები და ლექციები, პედაგოგიური და ისტორიული ნაწერები.—ყველა ამ ნაწარმოებთი გამდიდრებულია ქართული ლიტერატურის საღარი, რომელიც ერთს უდიდეს, უმდიდრესგანს წარმოადგენს ქართველთაგანზე—გონების განვითარების ისტორიაში.

ამ რიგათ, აკაკის შემოქმედებითა ტალანტმა უქარტეხილოთ, აუშფოთებლათ, სისხლის დაუღვრელათ ქართველთა ცხოვრებაში მოახდინა დიადი, ფასდაუღებელი მშვიდობიანი რევოლუცია, რომლის მეოხებითაც ძირს დაეცა ძველი ქვეყნის ტახტზე ბრძანებულნი, ძველი, დიდიკაციური ენა, სიტყვა-პასუხი, რატორიკა, კერპები, ძველი ჩვეულებანი, აჯათები, ხასიათები და შესანიშნავა მემკვიდროებით, ჩამამავლობით არისტოკრატმა, ამ ჩვენი დროის დიდმა ივერიელმა შექნა და გაახორციელა სრული, სპეტაკი უბრალოება, ავალმბართლობა და ხალხის კემმარტი დემოკრატიზში...

აკაკის მიზალღებულ კონდა რაღაც განსაკუთრებული იუმორისტული ტალანტი. დიადი მგოსნის ცოცხალი, მგზნებარე გრძნობა-გონება ძალიან ადვილათ, სრულიად დამოუკიდებლათ, ორგინალურათ კვეთდა უღამობელი ცხოვრების მოვლინებათა წინააღმდეგობას, დიალექტიკის და, როცა მბატრულათ გამოხატავდა მის ხილმე, მითთხელსა და მაუერებელში იწვევდა სიამის, დიდი ნეტარების მომგვრელს სიცილს და თან ნაზ, მეტად მწარე სიცილსაც. ამ გვარი განსაკუთრებული, მარტო და მხოლოთ მისი ტალანტის თვისება, მთელ მის თაობაში და ამხანავობაში, მარტო იმას ერთს ხედასაწურათ ბუნებისაგან და ამან უფრო განსაკუთრებით შეავარა მთლად ქართველობას ეს საოცარი ჩვენი ქვეყნის მულამ შუზღაგამილი და საოცნებოთ მომდმარ შვილი.

1908 წელს ამ უპირველეს ქართველ მგოსანს შეუსრულდა ორმდაათი წელიწადი მას შემდეგ, რაც იგი სალიტერატურო ასპარეზზე გამოსული იღვწოდა თავისი დიდთა დაჩაგრული და დამონებული ერის სასახელათ.

ამისთვის დიდთა მადლიერმა საქართველოს ხალხმა, აკაკი ყოველგან დიდი დიდებით გადაუხდა იუბილე და ეს იუბილე იღვესასწავლა ჯერ ჩვენში არ ნახული, არც ვაგონილი სეიშთა და ძლიერებით. ასეთივე დიდებით გადაუხდა მას იუბილე მოსკოვმა და პეტერბურგმაც, სადაც რუსეთის გამოჩენილმა პროფესორებმა სიტყვებთ უთხრეს.

აკაკის სახელი ქართველთა ამაყოების და დიდ-სულღვენების შემოქმედობის სიმბოლოა და ამ სახელს ისეთივე დიდი მნიშვნელობა აქვს და ექნება იმისთვის, როცა გარჯადამებნარ მიკვიკის პოლონელათვის და აღუქსანდრე პუშკინს—რუსეთისათვის. დიადი ამწერილო ტალანტი ბუნებისაგან წუხედ დაჯიღოდებულს, რომლის ნიშნობლით თვისება იმაში გამოიხატება, რომ მას სრულიათ დამორჩილებული კონდა ქართული ენა, მისი სამხატვრო სალიტერატურო ფორმები, რომლის წყალობითაც მან შექმნა მთელი შუილა ლირიკოსთა და მეფელეტონეთა და თვისი მეტად მძლავრი, უნახესი, უმწვენიერისი გრძნობებით ცოცხლათ დაბატა მთლად ქართულობა კირსა და ლხინში, წარსულშია და ამწეკოშიაც. მგოსანი ერთი უდიდესი მოტრეჩილე იყო სახალხო ქართული ზეპირ-სიტყვებისა, ლგენდებისა და პოეზიისა, მთლად, მთელის არსებით ჩაყალბული იყო ქართველი

ერის სახალხო შემოქმედებით და იქიდან, ამ უძირო და-წმენილ ზღვის უღუსკულებიდან იღებდა ძვირფას მარჯობიტებს და ქმნიდა გასაოცარ ხმებსა და მელოდებს.

აკაის ქართველი მუშა ხალხი, აგრეთვე ინტელიგენცია და მოსწავლე ახალგაზრდობა აღმერთებდა. ქართველი მანდილოსნებიც მისდამი ღრმა სიყვარულით და პატივისცემით იყვნენ გამსჭვალულნი. მეაკრი და უღმობიერ კრიტიკა ვერ უპოვის მას და მის ნაწარმოებს ვერაფერია ნაკლს, ვერაფერიათარ ხინჯს ამ დიდათ მოსიყვარულე გულის, იშვიათი ტემპერატურის პატრონს, რომელმაც ნახევარ საუკუნეზე მეტი იშრომა ეკლეთა და ნართი მოიხვედრს ჩვენი სამშობლო ლიტერატურის ასპარეზზე.

აკაი გასული საუკუნის სამოციან წლების მწერალთა გუნდს ეკუთვნოდა და ამ მწერალთა შორის მას ეტირა უპირველესი ადგილი ეთათარცა ლირიკოსი მას საქართველოში ბადალი დღესაც არა ყვეს, და თავის შესანიშნავი ტოლანტიო, გრძნობათა სიღრმით, ძლიერებით და სინაზით მას უთანასწორდებთან მხოლოთ ორი დიდი იტერალი—შოთა რუსთაველი და ნიკოლოზ ბარათაშვილი.

როგორც პროზაიკი, აკაი დიდი მხატვარია ცხოვრების, ადამიანთა სულისა და გულის ღრმად მცოდნე და ყველგან თავის ნაწარმოებში იძლევა დახატულ ხასიათებს და ტიპებს, რაც შეადგენს ხელოვნურ ნაწარმოებთა დიდსა და მდიდარს სამკაულს ყოველგან და ყოველთვის.

აკაი წმინდა, ნამდვილი, ხალხის რეალისტიკ; ცხოვრების ყოველდღიურ ამბავს, ფაქტს იგი უყურებს პირდაპირ თვალდათვალ, წინდაწინვე დაუშხადებელი აზრით და ხარჯავს ამ ფაქტს გაუშვიადებლათ.

აკაის მდიდარი და ნაზი ლირიკა დაამიანთა აყვარებს სიცოცხლეს და ენერჯიას მტერს, ამავე დროს დიდათაც აკეთილშობილებს მას, რადგან გულში ღრმათ უნერჯავს ჩაგრულისადმი თანაგრძნობას და სიყვარულს.

აკაი იყო ნამდვილი და ქეშპარიტი დემოკრატი, ოპოზიციონერი და რევოლუციონერიც. ალექსანდრე ჩრომანოვი 1881 წ. 1 მარტს მოკლეს ნაროდოვოეცებმა! აკაიმ იმ დღესვე ვაზ. „დროებაში“ დასტამბა თვის შესანიშნავი ლექსი—„დღეს მერცხალი შემოფრინდა-ო.“ დიმიტრი ყვიფანი რო დაასაფლავეს 1887 წ. მთაწმინდაზე, აკაის მეტმა სულიც ვერ დაბერა შიმში, აკაიკი ამომიშვლებულ ხმალით წარსდგა კუბოს წინ და უთხრა ქართველებს ლექსი ძლიერი და ჯალათებისგან მოკლულ 75 წლის მოხუცებულს უწოდა—დიმიტრი თავადადებული. მოიგონეთ აგრეთვე აკაის განქაშული ლექსი—„ხანჯალი“, რომელიც საიდუმლოთ მიეღმა ქართველობამ ზეპირათ იცოდა (მოიგონეთ, 68 წლის მოხუცებული აკაი 1907 წელს, მეტეხის ციხეში დატყვევებული)... დაიას! აკაი იყო რევოლუციონერი ყველაზემ ნათქვამიდან შემიძლია დაავსენა, რომ აკაის უდიდესი შემკრებლობითი მნიშვნელობა ქონდა: მან მთელ ქართულ ხალხს შეტრბა ერთ ძლიერ ერად, თავისი პოეტური ნიჭის სიძლიერით.

ხომელი.

მეტყველების და ხელოვნების პროზაებში.

სიტყვა და სოციალური საჭიროება.

დასასრული

სოციალური ხემანტიკის თვალთახედვით აღანიშნავია მეტყველებაში ორი მომენტი—ერთი, როდესაც სიტყვა, რომელიც წინად ნიშნავდა საგნის, ან მოვლენის რომელიმე ნაწილს, რომელიმე კონკრეტულ თვისებას, იხმარება შემდეგ თვით ამ საგნის ხელოვნურად მილიანად ან-და მსგავსი მოვლენისა: ასეთია რუსული სიტყვა—„МИЛ“, რომელიც წარმოშვა სიტყვიდან „МИЛАН“. აქ ჩვენ გვაქვს შემოქმედებით წარმოსახვაში ერთგვარი სიმბოლიური მიმგავსება და შეკვეცა... არის მეორე შემთხვევა, როდესაც რომელიმე სიტყვა წინად იხმარებოდა მოქმედების გამოსათქვამად—იყო ზნა, მაგრამ შემდეგ თანდათანობით იღებს არსებითი ხელოვნის სიმბოლოს: ასეთია სიტვა—ИР (რომაული), რომელიც ერთ დროს გამოისახავდა ხვნახ, თხნახ და რომლიდან შემდეგ წარმოიშვა სიტყვა—ars (has latin), იქიდან—სიტყვა არტისტიკი—საკვირველი რამ არის მეტყველების ევოლუცია და მისი შემოქმედებითი ფორმები; ერთ დროს სიტყვა ეხე-

ზოდა ინდუსტრიას, მეურნეობას (ИР—ars), დღეს ხელოვნების ერთი ფორპათავანია (არტისტიკი).

პრიმიტიულ ენათა შესწავლამ დაამტკიცა, რომ პირველყოფილი ადამიანი შირტულ წარსულში და დღესაც ზოგიერთ ველურ კვეყნებში, აგრეთვე განქაშეთა დიდ კუნძულებზე ევროპეთის სიტყვეს იგონებს რომელიმე ინდუსტრიული, აგარული, კონომიური და სოციალური საჭიროებისათვის: არსებობისათვის ბრძოლის პროცესში უდიდესი ინჟინერია საჭიროება; მეტყველების ყოველი ფორმა ისე, როგორც საერთოდ ხელოვნების ყოველგვარი სახე ორგანიზულად უკავშირებდა სოციალისტორიულ საჭიროებათა ფორმებს; ჩვენ ვერ მივიღებთ კანტისა და ნეოკანტიანელების აზრს მეტყველებისა და საერთოდ ესთეტიკურ—ინტელექტუალური დასაწყისის შესახებ. წმინდა გონების სტატიური ფორმები და აპირირები, რომელზედაც ეყრდნობა კანტი ესთეტიკური პრინციპის გამოსარკვევად და რომელსაც პოეტური გატყუ-

დამსახურებული მსახიობი ვალერიან გვინია.
(ხელოვნების მუშაკთა V-ე ყრილობის დღემგებრ).

ბიო და იდეალიზმით იმეორებს შილდერი, ჩვენთვის სოციალურ ჩვეულებათა ვადანაშთებია. ის, რაზედაც ინტელექტუალიზმი ეყრდნობა, ჩვენთვის ჰკარგავს მნიშვნელობას, რადგან ჩვენს სულს დღეს საქაროსთან აქვს ისეთი ხასიათის ურთიერთობა, რომელსაც არაფერი საკითო არა აქვს იმ მდგომარეობასთან, რომელშიაც შექმუვდა ინტელექტუალისტების „აპრიორიზმი“.

ლიუდვიგ ნუარემ (Ursprung der Sprach. Mainz) აღმოაჩინა ენათმეცნიერებში ფაქტი შემდეგი ხასიათისა: ველურების გამოთქმაში ჩვენ თურმე ყოველთვის შეგვიძლია გავარკვეოთ სამი ცნება აგრარულ-სოციალური ცხოვრების დამახასიათებელი: „თხრა“, „ქსოვა“, „ჭრა“; ხალხი, რაც უნდა ველური იყოს, მიანიც—ამობს ნუარემ,—ამ სამი სხვა და სხვა ცნების გამომსახველ სიტყვებს უსათოდ ხმარობს. საყურადღებოა ისიც, რომ ველურების ცხოვრებაში ხელოვნების ფორმები უკავშირდებიან აგრარულ დღესასწაულებს; კულტურული ბერძნების ცტრაგედია და კომედიურ ფორმებს ადამიანის განცდისა აგრარული და სოციალური ინტერესებით ხსნიდენ ხოლმე; ტრაგედია წარმოიშობა მაგალითად იკარიონის ვენახის გაფუჭებისა და თხის დაკლის პროცესისაგან; კომედიის წარმოშობა მეცნიერების აზრით მიეწერება საბერძნეთის სოციალურ უთანასწორობას, რომლის შედეგი იყო ბერძნულ ქალაქებში დამ ღამე ყმების ხეტიალი და ზოგიერთი მეპატონის ჰიპოკრიზი და ცინიზა, აყალ-მაყალი და სხვა...*)

*) წყნს წიგნში „სოციალური ცხოვრების საფუძვლები“ ეს პრობლემა განიხილილია დეტალურად.

მეტყველებისა და ხელოვნების ევოლიუციაში სოციალური ფსიქოლოგია თამაშობს შემოქმედებითი როლს: იქ, სადაც სოციალური განცდა უსწორ-მასწოროთ მიმდინარეობს, სადაც საზოგადოებრივი, კოლექტიური სული ისტორიული ხეულეაში სისრულესა და სისასესს ვერ აღწევს, სადაც არ არის ერთგვარი ესთეტიური ექსპანსივობა, მეტყველების ევოლიუცია სუსტია. არტიკულია ცია ბლაგვი, გაბგერება ბნელი, შუბუჯული, ღრუ; ყოველი ეპოქისა და ყოველი ხალხის მეტყველება მთ უფრო თავისუფალია და რიტმიული თავის შინაგან ფონეტიურ-მორფოლოგიურ წყობაში, რაც უფრო ძლიერია საზოგადოების ან მანე გაბატონებელი კლასის სული თავის კულტურულ-ესთეტიური სისრულისა და სისასის შტერმნობაში: მეტყველება შეფარდებულია სოციალურ განცდასთან, აგრარულ-იდესტრიულ ფორმებთან, კულტურულ ცივილიზაციურ ფერადობასთან; მეტყველება და მისი სიმბოლური ქარაგმები ვერ იარსებებს გარეშე საზოგადოებრივობისა, ხალხის ისტორიული-ეპოქალური პერიპეტეებისა, გარეშე გჯგფებისა და მასსენისა. მეტყველება დაიწყო ისეთი ბგერებით და მარცვლებით, რომელთაც კავშირი ჰქონდათ ცხოვრების პრაქტიკასთან, შრომასთან, წარმოების იარაღებთან: მონადირე ხალხის მეტყველება საესეა ისეთი სიტყვებით, გამოთქმებით, ქარაგმებით, რომელთა საკიროებს ყოველ დღე გრძობდა მონადირე ადამიანი; იგავ-არაკებში. თქულებებსა და ლეგენდებში, რელიგიურ სიმბოლურებსა და სახეებში სოციალური მდგომარეობა პოულობს თავის გამოსახულებას; ხალხი, რომლის ყოველდღიური ცოვა მიმდინარეობს მრეწველობასა და ვაჭრობაში, მზარობს სიტყვებს მრეწველობისა და ვაჭრობის დამახასიათებელს: სული რეგობობისათვის ბრძოლაში საკიროებისაკენ იბრება და მეტყველება მარგაფად ემსახურება სლის ვადახის ფითარებას. საზოგადოების კლასობრივი. გჯგფური და პროფესიული დანაწილებანი ახდენენ თავისებურ გავლენას მეტყველებისა და ლიტერატურაზე: ყოველ კლასს აქვს საკუთარი ემოციები და იდეები, ამიტომ საკიროებს სიტყვებს ამ ემოციებისა და იდეების გამოსათქმელად. ყოველ პროცესის ესაკიროება მთელი რიგი ნივთებისა, საწარმოო იარაღებისა, განსაკუთრებული ხეჩისა, გამჭიარობისა, რომელთა თინდათანობით ვარჯიშობა,—ჩვეულებაში ვანტაჟება აწყობს სულისა. აზროვნებისა და შემოქმედების თავისებური სისტემას; ასე რომ, სისტემა იდეოლოგიისა, ხელოვნებისა და მეცნიერების არ არის universalis ante rem: დღევანდელი სული მორალობა და ლოგიკის პრინციპებით, დაწყობილი სოციალური საკიროებისა და ცხოვრებისა, შედეგია იმ ურთიერთობისა, რომელიც ამოძრავებს თითოეულ წყნის საერთო ინტერესებთან შეთანხმებით და ეს შეთანხმება სახლერავს ხელოვნებისა და მეცნიერების ფორმათა თავისებურობას ყოველი ეპოქისა, ყოველი ხალხისა და ყოველი კლასის ცხოვრებაში. *) სოციალურ ურთიერთობას თან ახლავს

*) Levy—Brühl: „Les fonctions mentales dans les sociétés inferieres.“

მხახიბიძე ალ. ქარყოლიანი

ერთგვარი გაზიარება ფსიქოლოგიური ხასიათისა, ერთგვარი გრძნობათა სოციალიზმ ცია, რომელსაც ვერ გავიქევა ვერც ერთი ცხოველი, ვერც ერთი ადამიანი.

ყოველი მომენტი ენისა და ლიტერატურის ვითარებისა მატერიალ-სტატორი ფორმა სოციალური მოძრაობისა და ტვივლებს კოლექტიური სულის და თანწყობებისა და შემოქმედებითი განრიგებისა. მეტყველება სულის განათვისუფლება. განცდისაგან: გამოთქმის საშუალება სულის ტვივლებს ანახევრებს, ანათვისუფლებს იდეას-სოციალური ცხოვრების ამყოფებაში და ამოძრავებს შემოქმედებით ნებისყოფას; ლიტერატურულ-ესთეტიკური ნაწარმოები მოწმუნებთა განცდათა ემანაციისა: რაც უფრო ღელავს შემოქმედებითი სული ინდივიდუალური ყოფის ნაჭურჭში, მით უფრო მარჯვედ ქსოვს იგი სოციალურ ურთიერთობაში კლასობრივი, ჯგუფობრივი და ისტორიული ხასიათის იდეალებს.

მელოდიური ტონალობა, თქმის რიტმი, სიტყვების წყობა, გაბგერების სისუფთავი მომდინარეობენ გენეტიურად ისტორიულ-სოციალური სიღრმედან; სული იწმინდება, ირეცხება ისტორიულ ცვლილებათა ქარიშხალში და მეტყველებს არსებობის ყოველ წუთს ეთვისება თავის კონსტრუქციაში ცხოვრების ცულობებს; ხელოვნების რომელიმე ფორმის განსაზღვრებას ყოველ ეპოქაში წინ უძღვის სოციალური სულისა და იდეოლოგიის დათანწყობება და სანამ მეტყველებს, ან აზროვნებს სტილი ეპოქის შემოქმედებაში ასე თუ ისე ჩამოყალიბდება, სოციალური ფსიქოლოგიის შინაგანი ლტოლვა განცდის განსაკუთრებული სტილისა და ფორმის საჭიროებას;

სიტყვების დაწყობა მეტყველებაში მაინვენილია ერთგვარი სოციალური განცდისა, სურვილებისა დაჯგუფებისა და მიმართებათა: სხვადასხვა სახის განცდა სიტყვებს სხვა და სხვა ფორმაში აწყობს; ყოფს ახ. ხიერებს მეტყველებს: ქალაქურსა და ინტელიგენტურ ყოფს აქვს თავისებური სიტყვათა წყობა, თავისებური ფონეტიკა, გაბგერება, არტიკულიცია; სოფლურ ყოფს თავისებური მეტყველება და არტიკულიცია აქვს; მთა თავის მეტყველების ფონეტიკური თავისებურობით ძალიან განსვავდება ბარისაგან: ყაზბეგისა და ვეჯა-ფშაველას მეტყველება ფონეტიკურ-სემანტიკურ თვალსაზრისით დიდ ლირებულებას წარმოადგენს ქართული კულტურისა, განსაკუთრებით ქართული მეცნიერებისათვის: ქართული არტიკულიცის მხედრულ-ვაჭური პათოსი, რომელიც შეადგენს ყაზბეგისა და ვეჯა ფშაველას ნაწერების მთავარ თვისებას, ღირსია ცალკე მეცნიერული კვლევა-ძიებასა და არა ლანძღვა-გინებისა, როგორც ზოგიერთებს ემარჯვებად უკონდინარობისა და უკულტურობის გამო. საქართველოს პერიფერიების მდიდარი კულტურა ორგანიზალად შეჭრილი ქართული შემოქმედების ფორმებში, სახიერდება არა მარტო ხალხურ მუსიკაში, არამედ ხალხურ მეტყველებაშიც, ხალხურ გამოთქმაშიც. გამოთქმაში ისმის სულის წვლება—განცდა და ტვივლები არსებობისა; გამოთქმის ტემპური სოციალური წვლებისა და ტანჯვის რეგულაცია; ყოველდღიურ ცხოვრებაში ცნობილია, რომ სხვა და სხვა სულიერ განწყობილებას სახის სხვა და სხვა გამოთქმა აქვს: მხიარული ადამიანის გამოთქმა არ წააგავს მწუხარე ადამიანის გამოთქმას; ყმის გამოთქმა სხვა ინტონაციისა, მებატონეს გამოთქმა სხვა ინტონაციისა, საქვის მეთაურის გამოთქმა არ წააგავს მიწყლის გამოთქმას; სოციალური საჭიროება იძლევა მეტყველების ფორმებს და გამოთქმის თავისებურობას: ოცი, ოცდა ხუთი წლის წინანდ ჩვენსა აკელი ჰქონდა სოციალური ფსიქოლოგიის სულ სხვა ფორმას; ცხადია მაშინ მეტყველებაც სხვა სახის იყო: მაშინ არავინ ხშირობდა სიტყვებს: „პროკულოზი“, „კომინტერნი“, „აღმსიკომი“, „ადვილკომი“, „პოლიტგანი“, სამაგიერო ამბობდნ „პოლიცია“, „აღმატებლებს“, „ბრწყინვლება“, „თავადი“, „გუბერნატორი“ და სხვა... ამ სიტყვებს მოითხოვდა მშინდელი საზოგადოებრივი ცხოვრების საჭიროება—მშინდელი ურთიერთობა ადამიანთა შორის; დღევანდელი ურთიერთობა ადამიანთა შორის სხვა სახისა და ცხადია სოციალური საჭიროება მოითხოვს სხვა სიტყვებს სხვა განცდებისა და სხვა იდელების გამოსატყველებად.

ვინც დააბოლოებულა ლიტერატურასა და საერთოდ ესეიტყვიერების ხასიათის საკითხებთან, ვინაც აინტერესებს ხელოვნებისა და კულტურის დიდი სახეები, მათი ახსნა-განმარტება, ის ჩვენს წერილებში დაინახავს სრულებით ახალ დებულებას, რომელიც უპირაყოფ ძველ თეორიებს მეტყველებისა და ხელოვნების შესახებ, რომელიც გარკვევით და მკვეთრად ამბობს: მეტყველებისა და ხელოვნების ფორმებს იძლევა სოციალური საჭიროება.

ქ. კაპანელი.

დ ი ს კ უ ს ი ა

სიკვდილი თუ უპკდაგება?!

კორპორანტებს.

თხის ტყავით მორთული ბერძენი მოქალაქე სატირს აჯავრებდა. ღინჯი ხორცეგები სიცილს ვერ იკავებდნენ და სიხარულით დამთვარლნი და ნასიაოოენებო ხუჭუჭ წვერზე ხელს ისეამდნენ იმ აზრით, კრომ ბელ მადლიე-

თვის დაეკისრებინა იგი, რადგანაც იცოდა: აოი-ნელი მოქალაქენი უეკარგის კომედისის მოთამაშეს სა-სიკვდილოდ სცემდნენ. სანახაობა და არტისტის შერე-ქმედებას სიტყვებზე მალა აყენებდნენ და ხშირად პირ-ველ რიგებში მსხდომარეთ სიტყვები ეკარგებოდათ, მი-უხედავად იმისა, რომ არტისტები რუპორებით წარმოს-თქვამდნენ სიტყვებს... (გორდონ კრეგი)...

ათელი ალგერდით ვადვიდა სოფოკლი რომის უდიდეს არტისტ როსკიუსთან. რომ სანახაობით გავი-ეთებულ ნერონს მაღალი თეატრის სანახაობა სისხლიან ტრაგედიად არ ექცია რომის ცირკსა და სასახლეთა ბე-იანებში. არა ნაკლები დათუფრი სამსახური გაუწოა ამ კეთილშობილ ნილამ ჭრისტიანობაჲ. მან ანათება გამო-უქხადა ყოველგვარ სულას წამწყმდ სანახაობას და უბ-რალა ხალხში დედოფალათა თეატრი გაჩნდა. გაჩნდენ მოხეტიალე დასები და რა იგრძნეს, რომ სტიქიურ სურ-გილს ხალხისას ვერ გაუქვალადებოდნენ, თეატრი ტა-ძარუა გადაიტანეს მისტერიების სახით და არტისტობაჲ: ის უნიკო ლფის მსაჲრნი შეუდნენ. თოთხმეტი საუკუ-ნის სიმალღეზე მიწა დაყრილი მარადიულ ნილამი ლორძინების ხანაში ისე შეიძა საფლავში, რომ სიკვ-დრისაგან განათვისუფლებულს შექპირაჲ, მოლიერა და ლოპე დე ვეგეჲ უკვადების დაფნა მუხლ-მიყრით ფეხთ გაუფინეს. კვდა გამობრწყინდა მსოფლიოზე მარა-დიული ნილამი არტისტისა და უნდა მომხდარიკო მეწნა ნების—აბალი კლასის გაბატონება, რომ მარადიული ნი-ლამი სველი ცხვირსახოთით ხელში ლეოიერ ადგილიდან გამოცხადებოდა ლომან მოქალაქეს და იგი აეკრემლე-ბია მის მწარე ხეღრზე, მის განვილლ გაბირებმაზე, (სარტიმენტალიზმი) ან ქვიფის ემხზე მოსულ მომღერალ-თა ილითუზია არ დარღვეულ იყუა, იქი თიფშით ხუ იმეტი წყვილი დანა ჩანგლით და კარტონის (ბუტაფორიის) ქიქით და ან მაუტრებელი დმტეზარაიყო ხუთმეტი წუ-თის ანმავლობაში საკო როგორ ილიდებეს, როგორ იცეამს წინდებს და ჩუსტებს და პირს როგორ იბანს. (მსხგვალის წარმოდენას რა დავარქვათ რეალიზმი თუ ნატურალიზმი) მაგრა აქაც იჩენდენ თავს შეეყარე-ბული პრინციები მარადიულ ნილამზე და ერთი მათგანი სავალანტურენიო მალახიდან გარბის აღმუთებული, როგორც ელიე იმისათვის, რომ სილამაზის ძვირფასი მუში ასე იაფად დამუვასეს (მუნე-სიული) ხოლო ჩვენში, ისე აენთენ სილამაზით, რომ „სალისეს“ კიელიმა და მო-თქმან კინადამ ორი წლით არ დაახში თეატრის კარბი.

საქ. ხელოვნების მუშაკთა კავშირის ქართველ მსახიობთა აბალი სექციის სამუო: აკ. ფაღავა (თავჯღომარე) აკ. ვასაჲ, ი. ზარდალიშვილი ვ. ჯიქია, პ. კანდელიკი და პ. შურაღუაი.

რი მოქალაქენი დაფნის გვირგვინით შეამკობენ მით თავებს ამ დიდებულ სანახაობის მოწყობისათვის. თხის ტყავით მორთული მოქალაქე-კი ნერგეულობდა და სიხა-რულით დაჭკროდა ღმერთების სახეთა ხეივანში, რომ ბელ მაყურებლისათვის ღმერთების დღესასწაული გადა-ცვა. ასე იშვა პირველი არტისტი დღელით და თრთოლ-ვით სულის დღესასწაულისაგან. დიდხანს არ ყოილა ბავშვის ზეიმი. სახელმწიფოთა დაკემა, ქალაქების მოს-პობა და განადგურება მთელი საოკუნის სიგრძეზე მოე-ლო ელინთა ქვეყანას და მზიარული ბავშვი ბედმა ჩა-აფიქრა. ამ ფონზე გაიშალა კოსმოური ტრაგედია, სო-ფოკლის, ესხილის, ევრატედესი და ზე-ქვეყნიერ სო-კლითან ქვეყნიერი ნილგელის ნაოკით ვადახანა არ-ტისტის სახე და მარადიული ნილამით დამეკვრდა ამაღლებულ ადგილას, სცენას რომ ეძახიან. სოფოკ-ლი ცხეკვს ნავსიკიუსის აროლში, ვერ გაბედა სხვის-

ამ უმადლესმა ქორუმმა ისე აიკრელა თავის ლეითორი ნილაბი, ისე გადაიღო „ადამიანების სახე, რომ მაყურებელმა არისტოტი ველარ გააჩნია თავის მეზობლის სახისაგან და მაგიორი ხიდი მათ შორის მოიხსნა, ერთი მეორესათვის უკვე საინტერესო არაფერი იყო. აღარც წარსულ ეპოქაში დარჩა საინტერესო რამ დაიწერა და მის წინ რეკლოლუცია აიხრათა. კატასტროფიდან დიდი ეპოქის წინ დაედგით, რომელსაც „წარსული არა აქვს. მისი წარსულან—ბრძოლა ახალი ქვეყნისთვის და ნილაბი ამ ეპოქაში ბრძოლა და დინამიტი ამეტრეკულუმბო კვლავ მარადიულ სახეს ჰკვირავს. მას დღეს ახასიათებს, არა

დღევანდელი მორალი, რომ დღევანდელი ყოფა—რაც არსებობს—ეს მომავლის საქმე, ბრძოლის შედეგი, არამედ სასიკვდილო ლაზვარი ტრადიციისათვის და ეს ლაზვარი ისტორიამ „დღურუჯს“ არგუნა, რათა ჩქარა განა-თავისუფლოს ლეითორი ნილაბი თავზე მოხვეულ ტრადიციისაგან და შეიკვრას ცხოვრებაში სინტენტიური სახით თანასწორ უფლებებით ცხოვრებასთან და თავის მეთოდებითა და საშუალებებით მოამზადოს მისი ყოველ მხრივი გამძლიარება და საპროფიტო მიზანი— ვრტის სტეზიის ემბლმა, არტისტი მარადიული მერცხელი მასის კეთილშობილურ ღიმილისა.

ა. კ. ვახაძე.

გრძობი, მიმიკა და უნსტ კულუაცია

მრავალი წერილები იწერება და იბეჭდება, როგორც რუსეთის ეურნალ-გაზეთებში, აგრეთვე ქართულ ეურნალ-გაზეთებშიაც, საერთოდ ხელოვნებაზე და კერძოთ კი სცენიურ ხელოვნებაზე, იმართება მთელი როგი დღისკისა და პოლემიკა სხვადასხვა მიმართულებაზე, ფორმაზე და შინაარსზე. მხოლოდ რაც შეეხება საკეთილურ საკითხებს სცენიურ შემოქმედებაზე, ამის შესახებ ძალიან ცოტას ლაპარაკობენ ან სულ არაფერს, და ასეთი სახის წერილები კი მეტად საჭირო არის. ვინც ირიცხებ ნამდვილად პროფესიონალ აქტიორად და უხდება მუშაობა დიდ თეატრებში დიდსა და კარგ გამოცდილ რეჟისორებთან, იმათ ასეთ საკეთილურ სასცენო დარგებში არ სჭირდებათ გაეცნობა, რადგან გამოცდილ რეჟისორის თვალს მოკლებულნი არ არიან.

საერთოდ არსებობდა ყალიბი შეხედულება და ნაწილობრივ ეხლაც არსებობს, თუ კი ადამიანს არ აქვს რაიმე ფიზიკური ნაკლი და პირში ენა ეტყობს, მას შეუძლია მსახიობობა. მაგრამ ეგ სულაც აგრე არ არის. სცენაზე მომუშავე, რომ იყვეს ნამდვილი მსახიობი, ამ სიტყვის სრული მნიშვნელობით, და მივიღოთ მისგან რაც მისაძლბია. მსახიობისათვის თავდაპირველად აუცილებელია გრძობა და შემდეგ კიდევ მრავალი პირველ ხარისხოვანი მხარეები, რომელიც შეიცავს მრავალ ტენიკურ პირობებს, მსახიობმა რომ გადმოვეცეს სცენიდან, ის ჩინი გადმოცემაზე უნდა, ამის შესრულებისათვის არის მსახიობისთვის საჭირო აუცილებელი თანსლებითი ტენიკური მხარეები, რაგორც არის მაგალითად: გრძობი, მიმიკა და ესტეკულიაცია. ამითი ერთმნიშვნისაგან დაშორება შეუძლია ამა თუ იმ მოცემულ ტიპის განსახიერებისათვის საჭიროა აუცილებლად ვაგრად იმისა, რომ მსახიობი წარმოსიტყვას სცენიდან რომელიმე ავტორის სიტყვებს აუცილებლად მან უნდა გააძლიეროს ეს აგრე-რეთვე გათვინულის მხრით, უპირველესად ეს გრძობი.

გრძობი თეატრში არ არის მთავრად ხარისხოვანი მხარე, ამას უნდა მიეყრდნოს ჯგირავანი ყურადღება. ცოტას გამოწაკლისით ამ მხარეს, ესე იგი გრძობს უფერებენ ზე-

რელებ და არ აძლევენ თავის მნიშვნელობას. უმეტესათ ასეთი დანაკლისი ხდება პატარა თეატრებში, განაპირა უბნების ან და პროვინციონალურ სცენებზე, სადაც ლაპარაკს უფრო მეტი ადგილი აქვს დათმობილი ვიდრე სხვა აუცილებელ მხარეებს, სასცენო ხელოვნების შემოქმედებაში. ამას რა თქმა უნდა აქვს იმიტირირი პირობები, როგორც მაგალითად, ვიცით რომ ჩვენს მსახიობთა უმრავლესობას ახასიათებს სკოლის არ გაულა. სახიობები უმეტეს შემთხვევაში გრძობა ეძლიობიან პარიკმაზე-რებს თავიანთ უციოდინარობის გამო.

მეორე მხარე რომელიც არა ნაკლებთ თვალსაჩინოა სცენიურ შემოქმედებაში და მჭიდრო კავშირი აქვს გარეგნულ განსახიერებასთან—ეს მიმიკა არის, აი აქ კიდევ უფრო მოვიკავლებთ. ამ მხარეს კერძოვანი ყურადღება არა ჰქონდა მიქცეული. სულ ცოტა ხანია რაც დაარსდა ჩვენში ისეთი სკოლები სადაც ამას განსაკუთრებული ყურადღება აქვს მიქცეული. მაგრამ ჩვენს სკოლებს—სტუდენტსაც ახასიათებს ამ საგნის შესწავლის სისუსტე, და უფოთად მათი ხელმძღვანელნი შეეცდებიან რომ ეს საგანი იყვეს ჯგროვან სიმაღლებზე დაეცნებულნი, ზემო აღნიშნულ ორ აუცილებელ ტენიკურ მხარეების, სცენიურ შემოქმედებაში, თან ახლავს კიდევ მესამე არა ნაკლებ აუცილებელი, ეს ეგრედ წოდებული ესტეკულიაცია.

ესტეკულიაცია—ეს სასეზებით დამოკიდებული არატისტის კულტურაზე და მის პლასტიკის განვითარებაზე, რამდენადაც მსახიობს შეთვსიებული ექნება თვით ჰიპნოსის ექსპოლერა სტილი იმდენად შესაფერისი რა პიანის ექსტოტ გამართავს თავის სხეულის მოძრაობას. ესტეკულიაცია ღრმად არის დაკავშირებული მსახიობის ემოციონალლობასთან და ტემპერამენტთან და კარგე მსახიობიც ის არის ვინც იციის ესტეკულიაციის სწორ-წონობა, ზომიერება, ესე იგი, მოძრაობის ეკონომია. არის როლები სადაც საჭიროა მეტის მეტი სიძუნწე ესტის ხშირად ერთი ზედ მეტი ხელის აწევა აფუქვებს საკმეს ამას უნდა მიაკეთოს ყურადღება მსახიობმა.

ბ. კანდელია.

ფ რ ა მ ა

მსახიობთა ამხანაგობა

მხიარული საღამო.

„სტუმარ მასპინძლობა“ კომ. ვ მოქ. ტრ. რამიშვილისა.

პიესის ჩონჩი მარტივია და უბრალო: იგი აგებულია ჩვენი ცხოვრების ერთ ერთ ტრადიციასზე—ქართველების სტუმარ-მასპინძლობაზე—რომელსაც არა ერთი ძველი ქართული ოჯახი განადგურებამდე მიუყვანია.

პიესის მთავარი გმირი—ალექსი ზესელიძე—ყოველად პატიოსანი და კეთილი ადამიანია; ქალაქში შეიძენს სახლსა და სცხოვრობს ბედნიერად თავის ცოლთან ერთად. მაგრამ ოჯახური მყუდროება ირღვევა ნათესავების მოულოდნელ ჩამოსვლით, რომელნიც ვალდებულად სთვლიან თავიანთ თავს, ინახულონ ახლად გამდიდრებული თავიანთი ნათესავი. დაწყებული მამიდიდან (ე. ჩერქეზიშვილი) და გათავებული ძიძის შანტაგისტი შვილით (ა. დგებუაძე) ამ სახლში პოულობენ მყუდრო ბინას და გულუხვ მასპინძლობას... მაგრამ ამ უფალო სტუმრიანობით გაბზვრებულ მასპინძელს მსხველად მოეცილება მისივე მდგმური არიზან ვახრაქიძე (ა. იმედაშვილი), რომელიც ხელოვნურ ხრიკების საშუალებით შესაძლებს ამ დაუპატიებელ სტუმრების გაძევებას.

ეს პიესა დიდ სცენაზე პირველდა და დღემდე უნდა ითქვას, რომ ავტორი ამაზე უკეთეს შესრულებას ვერ ინატრებდა.

კომედიის შესრულებას თან სდევს ორი საფრთხე: ან უსიციოცობა, უხალისობა, ან-და გადამლაშება, გაშარება.

არც ერთს, არც მეორეს აქ ადგილი არ ჰქონია.

რეისორის (კ. ანდრონიკაშვილის) მავარი ხელი და ერლოცია საეგზით გნამაჟკარადე ამ საღამოს.

სრული ანაბლი. ჯანალი დიქცია. არც ერთი ყალიბი გამოთქმა. არც ერთი უხვირო ექსიტი.

მთავარი ფიგურა ამ წარმოდგენისა უსათუოდ მისი გელოვანი იყო (ნიკიფორე ატაქუტა). მისი ყოველი მიმოზერა, სახის ათამაშება, გამოხედვა, სიარული,—ლაპარაკი ხელოვნების მწვერვალს აღწევდა.

შეუღარებელი იყო ღიზა ჩერქეზიშვილი მამიდას როლში.

გ. ფრონისპირელი, ე. მატარაძე, ლ. ადამიძე და შ. გომელაური ყველთვის კეთილსინდისიერად ეყარობიან დაკისრებულ მოვალეობას და ამ საღამოსაც ეს კარგი ოთხეული ჩვეულებრივად კარგები იყვნენ.

ანეტა ქიქოძე—ქეიანი მსახიობია და დიდ როლის ამსრულებელმა ეს პატარა როლიც (მოსამსახურე თებრო) მოხდენილად გაითამაშა.

ბ. რონელია (დარო) მოგვცა წამდვილს სახე მოხუც მეუღლის ახალგაზდა მოარზიყე ცოლისა.

ე. გამყრელიძე (მიკიტანი) და ა. დგებუაძე (მუსხრიკიძე) პიესის მხატვრული დამატება იყო.

არ შეგვიძლიან არ მოვიხსენიოთ პატარა გომელაური—ტუგლიკო ვანოს მამიდას შვილისშვილის როლში, რომელიც არ შეუშინდა ატეხილ სიცილ-ხარხარს და მამიდას ლექურის იმპროვიზაციაზე თამამად ჩამოუარა... მთელი საღამო, პოეტის თქმისა არ იყოს, „სიცილის ხეივანში“ ვიყავით.

სოგრი.

კოლექტიური შემოქმედება სასოგადოებრივ მიზანშეწონილუბაზე დაძვარებული გასდება წყარო ახალი სელოვნების.

ჩიხინიძე.

მ უ ს ი კ ბ

სახელმწიფო ოპერა.

ს. ველახიშვილის იუბილე.

8 თებერვალს სახელმწიფო სპირერო თეატრის გამგეობამ ს. ველახიშვილს ვადღუხადა იუბილე, მისი საცენო ასპარეზზე 25 წლის მოღვაწეობის აღსანიშნავად. როგორც ძველი მომღერალი ს. ველახიშვილი სცენასთან ათი წლის განმორების შემდეგ გამოვიდა ერთ ერთ თავის პარტიაში. დაიდგა ჩაიკოვსკის „ვეკენი ონეგინის“ სცენები სადაც იუბილიარმა შესარული ონეგინის პარტია მესამე და უკანასკნელ სურათებში. დროს თავისი დალი დაუტყვია, მაგრამ ველახიშვილმა მაინც გვიჩვენა რომ იგი თავის დროზე კარგი მომღერალი ყოფილა, თავის საქმის ნამდვილი ოსტატი.

„ვეკენი ონეგინის“ შემდეგ დაიდგა ერთი აქტი ვერდის ოპერა „ერნანდანი“. ამ ოპერამ გამოიწვია როგორც მზემ. ვერდის ნიჭი ტიტანიურა. მისი მელოდიკა დაუზრეტელ ნაკადსავით სჩქება. მესამე აქტის ანსაბლმა და შიომღერალ ალექსანდრის გამოსვლამ (ქარლოს მხებთე) დასტუვა გრანდიოზული შთაბეჭდილება. არაა „ქარლოს დიდებულს“ ალექსანდრე შესარულია ი სეთი მუსიკა უკარ პათოსით, რომ მოგვავანა ვაგნერის მუსიკალური დრამები, რომელიც ჩვენ სცენაზე შეტად იშვიათად იდგმება და რომელშიც მომღერალი ალექსანდრე შეუდაჩვენებელი

იქნებოდა. ფართე დიამარნი, ცხელი ეხალტაციით აღსაესე ფრაზები, თავისუფალი მალაი რეგისტრი და იშვიათი ეოკალისტრობა ალექსანდრის ხდის პირველ ხარისხიან არტისტად.

წარმოდგენის ვათაების შემდეგ სცენაზე დაიწყო იუბილიარის მილოცვა. იუბილეს არტისტიულ დღესასწაულის ელფერი ედო, არ დაჩინილა არც ერთი კულტურული ორგანიზაცია და დაწესებულება, რომ ამ საღამოს არ დასწრებოდეს. ამხ. გედევანიშვილმა აუწყა იუბილიარს რომ მას მიეკეთენა ჩესპუბლიკის დამსახურებული მსახიობის სახელი. ამიერკავკასიის სახ. კომისართა სამუკომისგან ვადადებულა სამას-სამასი მანეთი და 200 მან. საქ. ვანათლების კომისარიატიდან.

იუბილიარმა მიიღო აუარებელი საქუტკები, მისალოცი დებუებები. მათ შორის ლ. სოზინოვიდან და სუმბათაშვილ—იუენიდან საზოგადოვარეთიდან. დასასრულს მოხდენილი სიტყვით იუბილიარმა მადლობა ვადაუხადა დამსწრე საზოგადოებამ იმ ყურადღებისათვის და პატივისცემისათვის, რომელიც მან გამოიჩინა. იუბილიარის მიმართ.

ა. დ.

კ ი ნ ო

კინო, როგორც აზიზაციის საშუალება საქართველოს პირობებში.

ქართული სოფელი თავის ტერიტორიალურ მდებარეობით ძირეულად სხვაგვება რუსეთის სოფლისაგან. რუსეთის სოფელს რომელიც დაახლოებით შესდგება 300 კომისიდან, უკავია არა ნაკლები ერთი კვადრატულ ეგრისის სივრცისა. ხანდახან უფრო ნაკლები. მაშინ როდესაც ქართული სოფელი იმავე რაოდენობის კომლით იზღვება ასე სპში ან ოთხი ეგრისის მანძილზე. რუსეთის სოფელში თვითონ სახლები ერთი მეორესთან ახლოს არის ვაგენებული. ხოლო საქართველოს სოფლებში სახლები ერთი მეორესაგან დაშორებულია 1/3 ეგრისის მან-

ძილით. და ამას თუ მიუმატებთ ქართველი გლეხების სილაზობის მაშინ ჩვენთვის გასაგები იქნება პოლიტ. განათლების მუშაობის სისწილე და საზოგადოთ აგრაციის წარმოების სიძნელე ქართველ გლეხებში. ხშირია ისეთი მავალითები, როდესაც გლეხი ისე კვდება, რომ არ უნახავს არამეტყუ კულტურის ისეთი მონაპოვარი როგორც არის კინო, არამედ მას არ უნახავს არც რკინის გზა. ჩვენი გლეხების შეკრება მასიური მუშაობისათვის მოყვანილი ობიექტიური პირობების გამო პირდაპირ შეუძლებელია და ამიტომ ერთად ერთი საშუალებათ, ჩვენი

ზ მ ტ მ - მ ო ნ ტ ა შ ი

„ტარიელ მკლავზე“

სოფლებში აგიტაციის საწარმოებლათ არის კინოს სოფლად გადატანა. ჩვენი გლეხების ინტერესი კინოსადმი უსათუოდ დიდია. ეს ინტერესი მხედველობაში ქონდათ კერძო პირებს და ამიტომ რევოლუციამდი საქართველო მოფენილი იყო კერძო კინემატოგრაფებით. მაგრამ სტალინის რევოლუციის შემდეგ კინემატოგრაფიის გვერდით იყო აგრეთვე მოძრავი კინემატოგრაფისტები, რომლებიც დაძვრებოდნენ საქართველოს მდიდარ კუთხეებში ფულის საზოგადოებას.

ზორიან გამოჩნდებოდნენ ისეთი მწარმოებლები, რომლებიც ან კინემატოგრაფებს, ლენტებს აძლევდნენ. ქთბილისში დაარსდა ქარხანა, რომელმაც მიზნათ დაისახა კინო ლენტების დამზადება და ვადამუშავება. პოლიტ. განათლების სამართავლოს მუშაობა— მოძრავი კინოს მოწყობის საქმეში, ჯერ-ჯერობით არ არის კარგად დაყენებული და ამის მიზეზი ის არის, რომ არ არის სათანადო საშავლებები და უმთავრესათ არ არის ისეთი კინოლენტები, რომელიც უფრო საქირია სოფლისათვის.

თუმცა ეს უკანასკნელი ნაელი სახ. კინო-მრეწველობამ ცოტათი თუ ბევრათი გამოასწორა სათანადო შინაარსის ღებურების დაზღვევებით, მაგრამ საუბრელოთ სურათები ჯერ-ჯერობით ცენტრის კუთვნილებას შეიცავს და პროინცია ამ მხრივ უუყრადღებოთ არის დარჩენილი. არ არის არაფერი ხელშეწყობა გაწეული იმ პროინციული კინემატოგრაფებისადმი, რომელსაც ჩვენ ნაციონალიზაცია უკეთეს და რომელიც ჯერ კიდევ სათანადოთ არ არის გამოყენებული ჩვენ მიერ. ყველა სტაციონალური კინემატოგრაფების რიცხვი საქართველოში აღწევდა 40-მდე, ამ რიცხვში ცენტრში (ქ. თბილისში) შეშაობს ექვსამდე და დანარჩენი მუხრის კინემატოგრაფები დარჩენილია მეტად უწეურ მდგომარეობაში. კინოს საკითხის გადასჭრელათ ჩვენ წინ ასეთი პრობლემა იხატება.

საქირაო ამ საკითხის ორ ნაწილათ გაყოფა: ა) კინო სავაჭრო სამრეწველო და ბ) კინო წმინდა საავტაციო.

კინოს ეს ორგვარი სახე არავითარ შემთხვევაში არ უნდა ეკუთვნოდეს ერთ და იმავე ორგანოს, რადგან მისწრაფება მეტი ფულის ფულის შექმნისადმი არ მისცემს საშუალებას სურათებს, რომ ის ვადღეს ექსპლუატაციის საგნათ როგორც მუშათა კლუბებში ისე სოფლებში.

კინოს ავტაციის მიზნით თავისი ხელშეწყობილი ცენტრი უნდა ყავდეს პოლიტ განათლებათან რომელიც თავის აპარატებით ავდილბზე, კლუბებში, სახალხო სახლებში, ქობ-სამუთიხელოებში საუკეთესოთ მიიხმარებენ კინოს ავტაციის და პროპაგანდის მიზნით.

რაც შეეხება თვითონ ბაზარს იგი საცემით უნდა ეკუთვოდეს ყველა სტაციონალური კინემატოგრაფით, სავაჭრო-სამრეწველო ორგანიზაციას, როგორც არის სახ. კინო-მრეწველობა. ამ საკითხების სწორ გადაჭრათ არის დამოკიდებული ჩვენ ავტაციის და პროპაგანდის ქარჯ და საიმელო ნიდავზე დაყენება.

დ. რუხაძე.

კინო-თეატრები ტფილიზი 1924 წელს.

კინო თანდათან უფრო მეტ ყურადღებას იპყრობს როგორც მთავრობის, ისე, ფართო მასებისა. კინოს გადასაღებ საშუალებათა ვასაუმჯობესებლად აურებელი ფული იხარჯება. კინოს შინაგები თანდათან უმჯობესდება. სცენებ კინო-გახუთებას.

საქართველოს თითქმის ყველა ქალაქში გამართულია კინო და მათში აუარებელი ხალხი დადის. იგი, მეტად პოპულარული და ფართო მასებისათვის მისაწვდომი კულტურული საშუალებაა. ამეამად განზრახული, მოძრავ კინოს გასამრავლებლად შესაფერ ქსელის შემუშავება. კინო სკოლისკენად დაიძრა. ფიქრობენ იგი სკოლაში სამრეწველო აღმზრდელობითი მიზნებისთვის გამოიყენონ.

ამიტომ კინოს ცხოვრების შესახებ სხვა-და-სხვა სტატისტიკურ ცნობებს განსაკუთრებულ ღირებულება ეძლევა.

განვიხილოთ მოკლეთ ტფილისის კინოების მოღვაწეობა 1924 წლის განმავლობაში. ეს კინოებია: „მინიონი“, „პალასი“, „არფასტო“, „სოლილი“, „აპოლო“ „გლობუსი“, „ოაზისი“, „სამოლიოტი“.

ზაფხულში მოქმედობდა კინო-თეატრი „ეთერი“ შემდეგ წლის განმავლობაში გახსნეს „იისი“ და „ოაზისი“.

ამ ემად ტფილისში მოქმედობს ზეითუნამოთელი-ლო 9 კინო-თეატრი.

სურათების აღრიცხვამ სურათების შინაარსისა და იმ დღეობის მიხედვით, სიდაქ სურათი გადაუღოთ და აგრეთვე აღნიშნულ კინო-თეატრებში მომსგელათა აღრიცხვამ 1924 წლის განმავლობაში შემდეგი შედეგები მოგვცა.

უჩვენებიათ სურათი (6 კინო თეატრში): ინავარ-

ში—31 თებერვალში—33, მარტში—32, აპრილში—37, მაისში—26, ივნისში (ხუთი კინო თეატრში)—18, ივლისში (7 კინო თეატრში,—36, (ავგისტოში 6 კინო თეატრში)—43, სექტემბერში (7 კინო თეატრში „ოაზისით)—33, ოქტომბერში (5 კინო თეატრში,—22, ნოემბერში (8 კინო თეატრში „ოაზისით“ და „სამოლიოტი“)—38 და დეკემბერში (იმავ 8 კინო თეატრში),—41 სურათი.

ამნირად 1924 წლის განმავლობაში ტფილისის კინო-თეატრებში უჩვენებიათ 390 სურათი, უნდა გვახსოვდეს, რომ ამ რიცხვში შედის ზოგ სურათების განმეორებანი სხვა და სხვა ნაწილები, ერთი სათაურით გავერთიანებულები.

შინარსის მიხედვით სურათების უმრავლესობა ყოფა-ცხოვრებითა—238 (61 პროც.).

მათში ჩათვლილია აგრედ წოდებული „დრამები“, „სალონის დრამები“ და სხვ. შემდეგ მიდის კატეგორია ფანტიტიური შინაარსის სურათებისა— 62 (15,9 პროც.), ისტორიული სურათები—26 (6,7 პროც.), სახუმარო—26 (6,7 პროც.), რევილიუციონერი—19 (4,9 პროც.), საავტაციო 15 (3,8 პროც.), სანახაობითი—1 (0,2 პროც.), სამეცნიერო—2 (0,5 პროც.), ბიბლიოური—1 (0,3 პროც.).

მათში ჩათვლილია სურათები ქართველ ავტორებიდან—15 (3,8 პროც.), რუს ავტორებიდან—3 (0,8 პროც.), უცხო ავტორებიდან 12 (3,1 პროც.). სექციალური კინემატოგრაფიულ შინაარსის სურათები ყოფილა 360 (92, 3 პროც.).

სურათების კატეგორიებში, როგორც ზეით იყო აღნიშნული იგულისხმება რამდენიმე სურათის განმეორება სხვა-და-სხვა კინოთეატრში.

კინო-ლენტების უმრავლესობა საზღვარ გარეთისაა. უჩვენებიათ სურათები: სახელმწიფო კინო მრეწველობისა—20, რ. ს. ფ. ს. რ-ში და სხვა საბჭოთა რესპუბლიკებში დამზადებული სურათები—26.

ტფილისის კინოებში მოიხატულთა რიცხვი უდრის (თვეების მიხედვით): იანვარში—86.043 (7,6 პროც.), თებერვალში—102.319 (9,0 პროც.), მარტში—129.689 (11,4 პროც.), აპრილში—66.359 (5,8 პროც.), მაისში—

121.359 (10,6 პროც.), ივნისში—55.759 (4,9 პროც.), ივლისში—82.479 (7,2 პროც.), ავგუსტოში—57.124 (5,0 პროც.), სექტემბერში—83.008 (7,4 პროც.), ოქტომბერში | 109.085 (9,6 პროც.), ნოემბერში—132.245 (11,6 პროც.); დეკემბერში—113.085 (9,9 პროც.).

ამაიარად 12 თვის განმავლობაში ტფილისის კინო თეატრში შემსვლელთა რიცხვი უდრის 1.138.534-ს.

შს—ლი.

„ რ ო ზ ი ტ ა „

ერნესტ ლიუბიჩის დადგმა.

ხშირია შემთხვევა, როდესაც დიდ რეკლამიანი სურათი ვერ ამართლებს თავის თავს. არის, რა თქმა უნდა, გამონაკლისები და ასეთების რიცხვს უნდა მივაკეთებოთ ამერიკანულ პროდუქციის ფილმი „როზიტა“. ამ სურათმა მოიარა მთელი ამერიკა, ნაწვენები იყო ევროპის ყველა ქვეყნების ეკრანზე და ყველაგან არაჩვეულებრივ ინტერესს იწვევდა.

ორი გარემოება იყო თავადები იმის, რომ სურათის დადგმა უმეტესად გამარჯვებით დაგვირგვინდებოდა. ჯერ ერთი, რომ სურათის დადგმა გამოჩინილი მსოფლიო რეისორი ერნესტილიუბიჩი—ხელოვანი, რომელსაც არა ერთი და ორი შედევრით გაუკვირებია მაყურებელი. ლიუბიჩის შესანიშნავ ტალანტის შესახებ ყველაზე უფრო მერტყელებს ის ფაქტი, რომ მისი რეისორული სიძლიერე აღიარეს ამერიკელებმაც და ის ამჟამად მათთან მუშაობს ახალ მიღწევების მოსაცემად. დიდი მნიშვნელობა ჰქონდა აგრეთვე იმას, რომ მთავარ როლის შემსრულებლად გამოილიოდა ცნობილი მსახიობი მერი პიკფორდი; და სწორედ რომ ვთქვათ სურათის დადგმა გამოწვეული იყო პიკფორდის არტისტიული ნიჭის გამოსააშკარაებლად. რეისორი ლიუბიჩი, რომელმაც ერთ და იმავე ტემის მიხედვით მთავარ როლებში გამოიყენა ორი შესანიშნავი „კინო ვარსკვლავი“ მერი პიკფორდი და პოლა ნეგრი, აზრად ჰქონდა გაცინჯა მათი ძალები და შედარება მოეხდინა, თუ რომელ მათგანს აღმოაჩნდებოდა მეტი შესაძლებლობა არტისტულ გარდაქმნისათვის.

მერი პიკფორდი ესანდალ ქუჩის მოცეკვავე კალის როლში ეს ხომ მისთვის სრულიად ახალი ამბულია.

მსახიობმა რეისორის დახმარებით მაინც შესწლო მისთვის ამ უტუო როლის დასვლა. მისი გარდაქმნა და გარდატეხა მოხდა შესანიშნავ ხაზებში. იგი თანაბრად საინტერესო დარჩა, როგორც იმ ადგილებში, სადაც ის გვევლინებოდა, როგორც მთელი პიკფორდი, და აგრეთვე იქაც სადაც ახალი რამ უნდა მოეცა. თავისი მდიდარი მიმიკის საშუალებით პიკფორდმა ყოველი განცდა შესაფერისად გადმოგვცა. განსაკუთრებით ტრაგიულ მომენტებში მისი თამაში აღწევს უმძლეს წერტილს.

„როზიტა“-ს ყველა მომქმედი პერსონალი სრულიად დამკმაყოფილებელია, მაგრამ ყურადღების ცენტრი ბოლომდის მერი პიკფორდია.

რამოდენიმე სიტყვა დადგმის შესახებ. მიუხედავად სიუჟეტის სიმარტივისა რეისორის მხატვრული დეტალების სამაგალითო დამუშავებით მიუტია სურათისათვის ძლიერი დინამიკა; სურათის რვა აქტის განმავლობაში მაყურებლის ყურადღება ერთი წამით არ სუსტდება. ყოველი სცენა ღრმად იჭრება მაყურებლის გულში და სამუდამოდ დაუვიწყარი რჩება.

რეისორი ლიუბიჩი მართლაც, რომ „ფილმის შემქმელია“. სურათი „როზიტა“ ერთ-ერთ მის სიუჟეტესო ნამუშევრად უნდა ჩაითვალოს.

„როზიტა“-ს ტენიკური მხარე უნაკლოა და იგი ამერიკანულ სიმაღლეზე დგას.

ამ სურათის დადგმით ჩვენ კიდევ ერთხელ ვრწმუნდებით, თუ როგორი მაღალი ესთეტიური სიამოვნება შეუძლია მოგვცეს კინო ხელოვნებამ.

დ. ც.

ადამიანთა წარმოდგენა ცხოვრებასზე და ამიტომ მათი წარმოდგენა ჰილამასის შესახებ

იცილება სასოცადოების ეკონომიურ განვითარებასთხ ერთად.

ქნაბკრული ლიბკრძეშრა

შე და ქარი.

ზზიიი! ზზუუუ!
 რერა... რერა...
 დაუბერა...
 ზამთარია.
 ეს არია
 ქარმა სდხზა და
 ქარმა სწერა...
 დაუბერა...
 რერა... რერა...
 * *

თოვს
 ქარი შლის ქეფენილზე
 თეთრ ყვავილებს...
 შორს,
 ს.დგურზე
 ორთქლმავალი დაიკვილებს
 თუ
 ქაქანით ჩამოგვიტყოს
 ავტოქმოსი
 და გაარღვევს ცივ სინეტეს
 მიდამოსი,
 ქარი
 კელავაც ისე მძლავრით დაუბერავს,
 გარღვეულ სივრცეს,
 თითქოს, ისევე ჰკერავს...
 ასე საქმობს ხელი, მისი,
 უჩინარი,
 და დამღერის
 ცივს მიდამოს
 ზამთრის ქარი...
 ზზიიი!..
 ზზუუუ!..
 რერა... რერა...
 დაუბერა...
 ვადასერა:
 ეს უბანი...
 ქუჩის ვანი
 ვადირბინა...
 მიჰქოის წინა,
 ვისისიხებს...
 არ იძინებს...
 არ ისვენებს...
 ეცლუქება ცეცხლის ენებს!
 გულში იხვევს გამზავებით

იმას ცეცხლი,
 თითქოს ეტლი
 მიჰქრის წინ და გიჟევე ცხენებს
 ძიაკენებს... მიაკენებს...
 * * *

ზამთარია,
 რისთვის მოხდა
 ასე ესა,
 რომ დღეს ვულშიც შემოხობდა
 ქარის კენესა?
 გათბა ქარი,
 თუ გაციოდა გულს უბე,
 თუ იქ ცეცხლში
 ქაი მისთვის დავაგუბე,
 რომ აფეოქდეს
 ის იქ იქ.
 გით ხანძარი
 და მის კენესას
 შეუერთდეს
 ზამთრის ქარი?
 * * *

შე არ ვიცი,
 რაა უფრო ნძლავრად მტყვი:
 კვლავ ძკერავი,
 თუ გავერილ სივრცის მრღვევი,
 ჩემი კენესა,
 გულის ცეცხლი
 ეს ხანძარი,
 თუ
 ფრთაშლილი
 ეს გიჟმათი ზამთრის ქარი?
 * * *

ოქტომბერი...
 ნოემბერი...
 დეკემბერი...
 ჩაკვაცივდა,
 არ გვეშვება ეს ბებერი!
 მაშ შეიგნეთ!
 შეისწინეთ!
 გაიგონეთ!!
 ეინც წარსულში დასაგარეთ
 და დაიშონეთ,
 იგი აღსდგა
 და რისხვის ქარს
 შეუერთდა,
 ჭა დააბზო
 სრავსახლე ძლევის ღმერთთა!..

ნ. ზომლეთელი

(გაგრძელება იქნება)

ბასტილიის პლეზა.

(გაგრძელება)

კონტა. (შენიშნავს ვენტიმელს) ოხ, ლმერთო ჩემო!
გოში. ჩუმაღ ვენტიმელია!
გიულენ. ის არის.
ვენტიმილ. ბატონებო! ვენტიმელის მოურავი ვთხოვთ სიტყვის წარმოთქმას.
ხალხი. მოუსმინოთ, მოუსმინოთ!
ვენტიმილ. ბატონებო! თქვენი სრულიად სამართლიანად იქცევით, როდესაც ვსურთ დასწვით იმ ბოროტი არისტოკრატის სახლი, რომელიც დაკვირვებით მუდამ დასწვით, დასწვით იგი შეუბრალებლად, მაგრამ ისე კი მოიქცეით, რომ თქვენი ქონებაც შიგ არ მოაკყვას. ამასთანავე თქვენ, რასაკვირველია სამართლიანად მოუქცეით იმ ხალხს რომელთაც არავი თარი დანაშაული არ მიუძღვის და მეც მომცემთ საშუალებას გამოვახსიო ვენტიმელს. ის რაც ჩემი მართებდა და რაც სასებით მე მეკუთვინის. მომეცით ნება ჩემი ავეჯეულობა მაინც გამოვიტანო.

ხალხი. კარგი, კარგი, გაიტა შენი ავეჯი.
ვენტიმილ. ასეთი ზრდილობანი მოპყრობის შემდეგ მაქვს პატივი მოვასხსნეთ, რომ თქვენ არც მის ოტელის არქიტექტორს მიეცეპრობით ცუდათ და რმასაც საშუალებას მისცემთ გადანარჩუნოს თავისი ქონება, რომლის საფასურათ ვენტიმელისგან არაფერი მიუღია.

ხალხი. დაე დარჩნის ოტელიც.
ვენტიმილ. რაც შეეხება მის კლსს, მე მგონია აქ მას ყველანი იცნობენ, როგორც ბრძენ და საუკეთესო ადამიანს.

ხალხი. მის ცოლსაც ხელს არ ვახლებთ!
ვენტიმილ. და ბოლოს მისი შვილების ამოხოცით თქვენ ხომ არ მიჰმაძვით იმ ტრაგიკოსებს, რომელნიც თავიანთ შვილებს თვითვე ჰხოცდნენ, რადგან არ იცოდნენ რომ ისინი თავიანთი სისხლი და ხორცი იყო!

ხალხი. (გადიხითხითებს) ხა-ხა-ხა! გაუმარჯოს უკანონოებს!
ვენტიმილ. რაც შეეხება თვით მას, ჩამოახრჩეთ იგი, დასწვით, დაკალით. მე პირველი წავალ იმის წინააღმდეგ. (მიდის. ამ დროს კონტა შეხედავს).

კონტა. გავცალბეთ ზედალან. მათ შვიტობლა გიციონ ოტენს.
ვენტიმილ. კონტა თქვენ აქა ხართ? რას აკეთებთ ამ ქუჩუიან ხალხში? გამოიყვით!
კონტა. არა, ეხლა არ შემძლიანს.

ვენტიმილ. ნება თქვენი იყოს. ბასტილიაში ვნახოთ ერთ-მანეთი.

კონტა. კარგი. ბასტილიაში იყოს. (ვენტიმელ გადის).
გოში. ო, რა სახიზღარო ყოფილა!
გიულენ. ურცხვი და უსინდისო.
გოში. თავხედი!
ვაჰარი დეაკაცი. ჩემო შვილებო! რატომ სულ ერთ და იმავეს ვაიძახით: ჩამოახრჩოთ, ავიკლოთ! მერე ამით თქვენ რა შეგემატებათ? მდიდარი ხალხი თავის ფულებით სხვა ქვეყნებში ვაიქცევა და ჩვენ კი აქ ცარიელნი დაეჩრებით. დროს ნუ ჰკარგავთ ტყუილათ. არაფერი გამოვა. მარტო სიმშვილი მოგვექვს. წმინდა სასარების წინაწარმეტყველება აღსრულდება და ვი ჩვენ. (ამ დროს სცენაზე შემოიბრუნეს ერთი კაცი).
კაცი. ნეკერი ვანდენენს!
ხალხი. რაო, რაო! ნეკერი ვანდენენს? ტყუილი!
კაცი. არა, მართალია. ნეკერი წავიდა კიდევ.
ხალხი. (დიდრალიდებს) სიკდილი მას, სიკდილი, ვერსალის აგენტო ყოფილა. სიკდილი (ამ დროს რომღ პიერი შემოდის და აღის მავიდაზე. ის ხალხს ანიშნებს რომ ლაპარაკი სურს).

ხალხი რობესპიერი, რობესპიერი!
დემულენ. მოუსმინოთ რიბესპიერს.
ხალხი. მოუსმინოთ, მოუსმინოთ.
რობესპიერ. მოქალაქეხო, მე ვერსალიდან მოვდივარ. ამ კაცმა მართალი გითხრათ. ნეკერი ვანდენენს. ძალა უფლება მტრის ხელშია. ბროლი, ბრეიტელი, ფლონი—იი ვინ არიან დღეს მინისტრათ. მკვლელობა, ჭურდობა, სიმშინლი, სიცივე—იი რა დანატრონა ქალაქს. ომი ჩაღდება. მე მოვიდი თქვენთან, რომ გავიზარათ თქვენი ბედ-იღბალი.

ხალხი. დაივლუტენით, დაივლუტენით!
დემულენ. ეხლა რალა უნდა ვქნათ?
რობესპიერი. ვაჰაკუროდა უნდა დავიხიხუთ.
გიულენ. ხალხს უთხარით რამ მოქალაქე დეტუტატო რიბესპიერი. სიტყვები საჭირო აღარ არის. ყველამ შეკეთხოს თავის სინდისო.
გოში. ესენი ვახელბულნი არიან. თუ ეხლავე არ უწინააღმდეგეთ ყველაფერი დაიღუბება.
რობესპიერი. მისმინეთო (ცოვი და ვაგაყვებულ სახით დაიწყოს ქალაქის კითხვის უფლებათა დეკლარაცია).
გოში. მოუსმინოთ, რობესპიერს.

როხესპიერი. დეკლარაცია, რომელიც მიღებულ იყო შაბათს 11 ივლისს ეროვნულ კრების სხდომაზე: „ეროვნული კრება აცხადებს მთელი ქვეყნის და უზენაესის სამართლის წინაშე შემდეგ მოქალაქეობრიობის უფლებებს.

„ბუნებამ ყოველი ადამიანი შექმნა თავისუფალი და თანასწორი უფლებით... (ხალხის ტანისგრილით სწევებს უკანასკნელ ფარებებს).

„ყოველი ადამიანი იბადება თავისუფალ აზროვნებით, რომ თავისი ცხოვრება ისე მოაწყოს როგორც მას ეს სურს და ესმის. (ტანისგრილი).

„ძალმომრეობა ერთ კაცზე, ეს ნიშნავს ძალმომრეობას მთელ ხალხზე. ხალხი თვით იპყრობს ძალა-უფლებას.

ვინმე ხალხიდან. ისინი მოდიან. ცენოსანი. მოფის.
უცნობი. თავს უშველეთ ვისაც შეგიძლიათ
გიულენ. (მივარდება ვინც ეს დაიყვარა და თავში ჩაარტყამს) გაიწმინდი შე ოხერ-ტილო! (რო ბეს-პირს) განაგრძეთ, განაგრძეთ!

როხესპიერი. (მელღვარებისაგან ველარ კითხულობს).
გოშ. (ავარდება მაგიდაზე სდაც სდგას რობესპიერი, გამოართმევს ქალაღს და ზეიმური კილოთი დაიწყებს კითხვას).

„ერი—თვითმპყრობელია, ყოველივე ძალა-უფლება ხალხისაა.

„როდესაც მთავრობა სთელავს ხალხის უფლებას, აჯანყება მისი უფმინდესი მოვალეობაა.

„ის ვინც ხალხს უცხადებს ომს, იმიტომ რომ ჩაახშოს თავისუფლება—უნდა განიღვენოს როგორც დამნაშავე და მოღალატე...

დეშულენ. (ალტაცებული ახტება მაგიდაზე. გოში ძირს ჩამოდის). თავისუფლება! თავისუფლება! ეს ჩვენ თავზე დაფარატებს! იკითვენ! გა-მარჯუებისკენ! ფრთები შეიხსიბთ და გავეფრინდეთ. მონობის უღელი დეშხო. აღსდევით ყველანი როგორც ერთი კაცი. გავეწითო წინ. მეფესკენ.

(ხალხი ყვირის „მეფესკენ!“) აი შეხედეთ, მე, კამილ დეშულენ, მოუწოდებ პარიზს აჯანყებისკენ! ჩვენი გულ-მკერდით დაიჯაროთ ბასტილის კედლები! შეხედეთ ცა როგორ

ისწნება. შეხედეთ ფურცლებს, როგორ შრი-ლებენ! თავისუფლებას მოწყურებულნი მზე თავის სიივებს გვიგზავნი!

ხალხი. გაუმარჯოს თავისუფლებას!

დედაკაცი. მეფესკენ. მართალი სთქვებს, მეფესკენ!
კონტა. აილეთ ყვევილები და მორითინით!

გიულენ. (კონტას და დედაკაცზე მიუთითებს) აი ეტლა ესენიც აპყვნენ!

ხალხი. მარისს მინდობრე. ვერსალელებს დაუხედეთ, ჩვენ მათ ვაჩვენებთ სერის.

დეშულენ. ჩვენი ნეკერი განიღვენეს, ჩვენ კიდე ეგენი განედვენეთ.

ხალხი. გაუმარჯოს ნეკერს. მის პატეისაცემლათ გაემართო პრიცესია. (ხალხში დიდი ალიაპ-ქოთი დატრიალდება).

ხალხი. წესიერება დაიცავით; ამხანაგებო, წესიერება!
მუშა. პრიცესიას სამგლოვიარო ხასითი უნდა მივეცეთ (გამოაქვთ ნეკერის ბიუსტა) ტირანებს უნდა ვაჩვენოთ ხალხის განმეხება!

ხალხი. (დაინახავს ნეკერის ბიუსტს) ქედები მოიხადეთ, ქუდებ! აი ჩვენი მფარველი ჩვენი მამა. მორთეთ ტრაურით! (ბიუსტს შავი კრეპით რთავენ).

მუშა. ხალხი დაიძრა.

(სცენაზე შემოდის ხალხი ჩაქურებით, ნამ-გლებით, ზოგს ოოუები უჭირავს. ერთმანეთში აირევიან. სდგება უცნაური პრიცესია. უცბათ სცენის სიღრმიდან გამოჩნდება ბებერი მოვარე დედაკაცი, რომელსაც ბარაბანი ჰკიდა. ხალხი აყინის. ერთ-ერთი მუშა ზევით ასწევს ნეკერის ბიუსტს. ყველაზე წინ მიუძღვის მოხუცი ვაჟარი დედაკაცი ბარაბანიო. კონტა და დეშულენიც მათთან არიან).
ხალხი. გაუმარჯოს ნეკერს! ძირს არამზადები! (ხალხი გადის, ხმაურობა თან და თან მისწყდება).
გოში. რას იტყვი, გიულენ! ეტლა ხომ დარწმუნდი?
გიულენ. ეს სსულელება. ეს თავანებული ხალხი მიღის საბრძოლველად! რას გააწყობს! ყველას ამო-ეშტატებენ!

გოში. არაუჩავს რა. თავიანთ გზას გაიგნენ! (გადიან. სცენის სიღრმიდან ყრულ მოსმის ხალხის გუჟური).

ფ ა რ ღ ა

განა შესაძლებელი იქნებოდა ის შეხედულება ბუნებაზე და სასოგადოებრივ ურთიერთობაზე, რომელიც გიდეკს საფუძვლად საბერძნეთის ფანტასიას და ამატომ საბერძნეთის ხელოვნებასაც, რომ იმ დროს ყოფილიყო რკინის გზები, ლოკომოტივები და ელექტრონის ტელეგრაფები.

ჰაარლ მარსი.

კარგია ცინაძე (მანა). მას ყოველთვის სცენაზე თავი თავისუფლად უქირავს. ეს კი დიდი ღირსებაა ახალგაზდა სტუდიელ ქალისათვის.

დანარჩენი აღსწრულებელიც ერთი მეორეზე უკეთესნი იყვნენ. ჩვენ მხოლოდ გემართებს დიდი მადლობა უძღვინათ პროდუქტულ ტელეებს დიდი სურვილი—მომავალში ახალი პოზიციების დასაპყრობათ და სამოლოდ გამარჯვება აუცილებელია.

ღო — რე.

მუშათა კლასი და ხელოვნება

კელლის გაზეთი.

კელლის გაზეთი წარმოადგენს დაწესებულებებში კულტურულ მუშაობის ერთ ერთ თვალსაჩინო დარგს. ზოგ დაწესებულებაში ამ საქმეს ჯეროვან ყურადღებას აქცევენ და გაზეთიც საინტერესოა. ზოგ ადგილას კი ისე უნებია და მოსაშახურებელი აღმკვერდელი უყურებენ მას, არ იღებენ აქტიურ მონაწილეობას და ამიტომ გაზეთის საქმე მოიკოკლებს. კელლის გაზეთმა უნდა ემსახუროს ამ თუ იმ დაწესებულებას, გაარკვიოს მუშაობის პირობები, შეაშალოს მოსაშახურებლების მდგომარეობა, საერთოდ სასუქი-აოჯუ გამოიტანოს ღირსება და ნაკლებუნებანი აღინიშნოს დაწესებულებებისა, რომ მით პროფტკოორგება თანდათან ჩყენებულ იქნას სასურველ კალაპოტში. ამავე გზების საშუალებით მუშები და მოსამსუხრენი ამკვლევებენ თავის შემოქმედების უნარს ე. ი. სურენ ლექსებს, პატარა მოთხრობებს სხვა და სხვა პოლიტიკურ საკითხებზე და სხვა. სამუშაოთ უჭრავლენ შემთხვევებში, ვიმეორებ ამ გაზეთის ეკიდების გულცივად ყველა კავშირის წყურები არ არიან დაინტერესებულნი, საქმე

წითელი თეატრი არის ფუძე მომავალ პროდუქტურულ თეატრის. აქ იწყება ახალი მშენებლობა ახალი თეატრის. ამის დამამტკიცებელი საბუთი არის მიმდინარე სესიონში სამი დადგმა: „დაპქის ანრდელი ევროპაში“, „გესმის მოსკოვო“ და ბოლოს „ჯანელი გურიაში“, კელით ახალ დადგმებს. ახალ გამარჯვებებს.

კი მოითხოვს სერიოზულ ყურადღებას, ჩვენი აზრით საქირა იყოს ერთი ცენტრალური ორგანო, რომელიც შეემაგებს კელლის გაზეთის საერთო გეზს. სისტემატიური მსწორება და დირექტივები ავტორიტეტული ორგანოსი გაზეთის მისცემს სასურველ სახეს. ასეთი ავტორიტული ორგანოთ მე მიმიჩნია ხელოვნების მუშაეთა კავშირი, რომელსაც უნდა ეგზავნებოდეს კელლის გაზეთის ასლები ყველა დაწესებულებიდან. მით უმეტეს ახლა ხდება ცენტრალიზაცია სახელოვნო წრეების მუშაეთა კავშირის თაოსნ-ბით და მეთაურობით. აგრეთვე, რაც მთავარია, კავშირს აქვს საკუთარი ორგანო ეურნალი „ხელოვნება“, რომელიც განსაკუთრებული ყურადღებით ეტყობა მუშათა მასებს და მათ სახელოვნო მოღვაწეობას. ამ ეურნალი საშუალებით გატარებული იქნება ზემოაღნიშნული გეგმა.

ამას დიდი ყურადღება უნდა მკაცრონ ადგილობრივ იმანაგებმა, რომ არ დარჩენ ჩვენი სურვილი „ხადა მლაიდგელისა უდაბნოსა შინა“.

ღ.

ნაპალაღვის თეატრი

სასემწიფო დასი პირველად ესტუმრა თებერვლის 10 ნაპალაღვის თეატრს კ. შარჯანიშვილის და აღ. ახპეტელის დადგმულ პიეტო. აღსანიშნავია, რომ დასის ორგანიზაციის ღონე არ დაუშურებია წარმოადგენის მხატვრულ მხარეთა უზრუნველსაყოფად და რუსთაველის თეატრიდან ამ წარმოადგენისთვის თან წამოიღოთ ყველა დეკორაციები, საქირო ბუტაფორია, კოსტიუმები და საერთოდ საქირო აქსესუარები. ასე, რომ ამ უბნისთვის ორმოცი დაწორებულია ქალაქის ცენტრში მოთავსებული სახელმწიფო თეატრებს საინტერესო და სასარგებლო მოვლენად უნდა ჩათვალოს.

პირველი წარმოადგენისთვის დასს აურჩევია ა. შან-შიაშვილის პიესა „მათრახის პანაშვილი“. ჩვენი ეურნალის მკითხველებმა უკვე საკმაოდ იციან ამ სტრიქონების ავტორს შემთავება ჰქონდა ეს პიესა დადგმული ენება თვით რუსთაველის თეატრში და უნდა აღინიშნოს ჩვენდა სასიხარულოდ, რომ აქ უფრო მეტი ხალისი ეტყობოდა ყველა როლის ამსრულებელს და არა იქე რიგორც მიღებულია საერთოდ „ცენტრიდან საგასტროლოდ“ მოსულ დიდ მსახიობების მიერ. „მათრახის პანაშვილით“, ძლიერ დაინტერესებული და კმაყოფილი დარჩა მრავალრიცხოვანი მუშათა საზოგადოება

რომელმაც განსაკუთრებული ყურადღებით მოისმინა მთელი პიესა. აღსრულებელთა შორის პირველ რიგში აღსანიშნავია არიან: მუქთაბორა და ვაუშვილარ მემართაზე ბატონის როლში დ. ჩხეიძე, ბატონის საამებლად გამოყვანილ არსების ბაბულის როლში, ე. დონაური, უღარდელ კობის როლში აკ. ვასაძე, ლამაზი და მოხდენილი თამაშით მ. დავითაშვილი, ცხოვრებაში გამობრძქველი მხნე მოხუცის როლში — მუშაგია ჩხეიძე, გაიქცევა მოურავის

ტიპი შვენიერად გადმოგვცა ალ. ყორგოლიანმა. მრავალტანჯევაში გაკაყებულ დღის როლი სუზანა ბეცანიშვილმა საუცხოოდ ჩაატარა. ქარვები იყვნენ თ. ქავჭავაძე, იელიტა ჯორჯაძე, თამარა წულუკიძე, მ. მრუელი-შვილი. მასიური სცენები იყო დაკვირვებინება პიესისა. დამსწრე მუშები მქუხარე ტაშით აჯიღოვებდნენ მსახიობებს და ნასიამოვნები დიშაღუნენ.

მუშკორი სპარტაკი

ა. კ. პომპუნიკის რეჟისურაში აღსანიშნავი ღრამეზი

აივრ კავკასიის კომუნისტურ უნივერსიტეტთან არსებობს ქართული დრამატული წრე, რომლის ხელმძღვანელთა მოწვეულია სახელმწიფო დრამის მსახიობი აკაკი ვასაძე. ვასაძის მიწვევამდე წრეს არ ჰქონდა განსაზღვრული მიზანი საკლუბო მომავალი მუშაობისა და მათი მეტადინიგობა ამოიწურებოდა დრომოკმეულ ყოფაცხოვრების პიესების დადგმით. ვასაძის მოწვევის შემდეგ ეს მუშაობა ღებულობს სულ სხვა ხასიათს, რაც გამოიხატება ახალკაზრდა კომუნისტების იფურე სახელოვნო გაწერთანში, რომ მათ ადგილებზე მომავალში შესძლონ იდეურა ინსტრუქტორობა. კერძოთ სათეატრო ხელოვ-

ნებაში აქ არსებული მუშაობა არ განისაზღვრება მართო პიესების დადგმით არამედ თეორიულად და სასტუდოი მეტადინიგობით. ამ შეიორე წლის ნახევარში განზრახულია მხოლოდ სამი დადგმა რსცენიორაკევის. რევილიუციის მნიშვნელოვან სადღესასწაულო დღეები სათვის. წრესთან არსებობს აგრეთვე ქართულ მოღერალია გუნდი მიხილ კავსამის ლოტარობით. სასურველი მეტადინიგობა მიმდინარეობს აგრეთვე რე ულ წრეში, რომლის ხელმძღვანელათ მოწვეულია რკიისო რი შესტოვი.

ხელკორი კანდე

ახალ-სენაკის რკინისგზის კლუბში

11 იანვარს ახალსენაკის რკინის გზის კლუბში გაიმართა საღამო ტელიისის კონსტრუქტორიის სტუდენტის ბეს. ნაქუეზიას სასარგებლოდ. ადვილობრივი დრამატული წრის მიერ ს. კეკელიას ხელმძღვანელობით, დაიდგა სამ მოქმედებიანი დრამა „დანაშაუვა“. პიესა ლამაზათ ჩატარდა. შემდეგ საკონცერტო განყოფილე-

ბაში გამოვიდა ბ. ნაქუეზია, რომელმაც შეასრულა რამოდენიმე ქართული, იტალიური და რუსული რომარსები და არიები.

ამინდი ტული იყო, შვკრამ საღამოს ხალხი მრავლად დაესწრო, რაც მეწერება ანხ. კიხიიას და სხვა საღამოს მომწყობათა ატიური მუშაობას. X

სრულიად საქართველოს ხელოვნების მუშაობათა კავშირის მე-V-ე ყრილობა.

საზიგოი სხდომა.

(პირველი სხდომა გაიხსნა თებერვალის 10. 12 ნახევი. საათზე)

ამხ. ჭურბიმე სრულიად საქართველოს ხელოვნ. მუშაობათა კავშირის მე-V-ე ყრილობა გახსნილად გამოაცხადა. ყრილობის კომიტეტის სახელით ყრილობის პრეზიდენტის წევრებათ არჩეულ იქნენ შემდეგი ამხანაგები: 1) ვალდმანი, 2) ჭურბიძე, 3) შოკროვისკი, 4) გედევი-

ნიშვილი, 5) ვალუსტინი, 6) ლამბაშიძე, 7) მარჯანიშვილი, 8) ალექსანდროვი, 9) გუნია, 10) გოჩიაე და 11) კურდინივი.

ადგილიდან წამოყენებულ იქნა წინადადება, რამელიუ მოითხოვდა პრეზიდენტში მხატვრების წარმომადგენლის არჩევს. დასახელებული იყო ამხ. თიიძე.

პრეზიდენტმა ეს წინადადება უარყო. კენჭი უყარეს კომიტეტის სიას. სია მიღებული იქნა ერთხმად.

ყრილობის მდინებათ აირჩის: ამხ. პატარაია და პაპინიკისა.

საპატო პრეზიდენტი არჩეული იქნა შემდეგი ამხ. შემადგენლობით: სტალინი, ტომსკი, ლენინგრადი, მამია ორახელაშვილი და კანდელაკი.

სამანდატო კომისიაში აირჩიეს შემდეგი ამხანაგები: ბაბინატი, შაშვი და ასკურვა. სარედაქციო კომისიაში აირჩიეს: ამხ. კაპელინკა, ვედვენიშვილი, მოლანოვი.

ამხ. ქერიძე სთხოვს პრეზიდენს დაიკავონ თავისი ადგილები. ამხ. პირაკოვი წინადადებას იძლევა მიღებულ იქნას დღის შემდეგი წესრიგი:

1. ხელოვნების მუშაკთა კავშირის ც. კ. წარმომდგენელის მოხსენება.
2. მიმდინარე მომენტი.
3. ანგარიში შ. გ. და რევიზ. კომის. მუშაობისა.
4. საშუამავლო ბიურო.
5. მოხსენებები: ა) ხელოვნების საქმეთა მთავარი საბჭოს თავმჯდომარის ბ) სახელმწიფო კინომრეწველობის დირექტორის
6. საორგანიზაციო საკითხები.
7. სატარიფო-საეკონომიო საკითხები.
8. კულტ. მუშაობა.
9. კულტ. შეფხვა.
10. არჩევნები მ. გ. აღ სარევიზიო კომისიისა.
11. მიმდინარე საკითხები.

დღის წესრიგი მიღებული იქნა. შემდეგ ამხ. პირაკოვსკიმ წაითხა რეკლამენტი, რაც მიღებულ იქნა შემდეგი სახით:

- მომხსენებელს მიეცა 1 საათი.
- თანამომხსენებელს—20 წუთი.
- კამათში მონაწილეთ, პირველათ—10 წუთი, მეორეჯერ—5წუთი.
- მომხსენებლის უკანასკნელი სიტყვა—25 წუთი.
- თანამომხსენებელს—10 წუთი. პირადი საკითხისათვის სხდომის დასრულების შემდეგ—3 წუთი.
- წინადადებები უნდა იქნეს შემოტანილი წერილობით. შეკითხვები წერილობით და არა ზეპირად. ყრილობის მუშაობა სწარმოებს დღის 9—საათიდან ორ—საათამდე და საღამოს 4—საათ. 7 საათამდე. კავშირის ც. კ. მუშაობის შესახებ სიტყვა ეძლევა ს. ს. რ. ხელოვნების მუშაკთა კავშირის წარმომადგენელს ამხ. ვალდმანს.

ამხ. ვალდმანის სიტყვა.

ამხანაგებო! ნება მიბძოეთ მოკვასლოთ ს. ს. რ. ხელოვნების მუშაკთა კავშირის ცენტრალური კომიტეტის ხელისით.

სამწუხაროთ მეგრ შემოძლია თქვენს წინაშე ქართული ენაზე წარმოგთხატეა სიტყვა, რასაც იმედია მაპატიებენ აქ დამსწრე ამხანაგები ნიშნათ საერთაშორისო ამხანაგური სოლიდარობისა.

კავშირის არსებობისა და მუშაობის დაწყებიდან 6 წლის გასვლის შემდეგ საქართველოში ვეცნობა გაშუქება ც. კ. მოღვაწეობისა, თუმცა ჩვენი წერილობითი კავშირიდან ამხანაგებო, თქვენ უკვე ვაცნობილი ხართ ამ მუშაობისათ.

სამოქალაქო ომის დასრულების შემდეგ ყველა კავშირის წინ იყო მეტად სერიოზული სამუშაო პროფესიონალურ მოღვაწეობის დარგში და საქმიანი იყო შეერთებული ძალებით მუშაობა და გლახობა სახელმწიფოს აღმშენებლობით საქმეში მონაწილეობის მიღება. ჩვენ აგრეთვე მოწოდებული ვიყავით, როგორც ერთ ერთი შემადგენელი ნაწილი ს. ს. რ. მთლიან პროლეტარულ ოჯახისა.

განათლების მუშაკთა კავშირთან არაბუნებრივ კავშირების შემდეგ—რის გამოც მუშაობა მეტად კოლოზდა—ს. ს. პ. კ. ც. ს. დადგენილებით ჩვენ ერთმანეთს გამოვეყავით.

ჩვენ მოგვინდა ზრუნვა ძალთა შეკრებაზე, ვინიდან უკვე ვანვლოვმა საორგანიზაციო ვარდაცლებამ, რომელიც დაკავშირებული იყო შეერთება—გამოყოფასთან,—აიძულა ც. კ. ვზრუნა უმთავრესად საორგანიზაციო საკითხზე, რაც უკვე აღსრულებული იყო და ჩვენ ამეაზნა ვეკავს კავშირის 70 ათასი წევრი, 170 ათასის მაგიერ, როგორც ეს იყო 1922 წელში. ეს აიხსნება პროფმშარობის ახალ ლიანდაგზე გადასვლით, თავისუფალი წევრობით, ახალი ეკონომიური პოლიტიკით, რამაც ხელი შეუწყო კავშირის განათვისუფლებას ისეთ პირობებში, რომელთაც არავითარი კავშირი არა აქვთ ხელოვნებისათ.

კავშირის წყევბათა გასაძლიერებლად წარმოებულმა ამ დღმად მუშაობამ მოითხოვა საქმალ დიდი დრო და ეხლა შეიძლება დარწმუნებით ითქვას, რომ ხელოვნების მუშაკთა კავშირი გაძლიერდა, მისმა ავტორიტეტმა აიწია. მომავალში ეს მუშაობა კიდევ უნდა გავალწაოთ, რომ დანარჩენ პროფკავშირებს არ ჩამოვრჩეთ. ხელოვნების მუშაკთა კავშირს აქვს მრავალი შესაძლებლობა—საქიზოა მხოლოდ ძილისაგან გამოვლიძებება, ვინიდან ჩვენი კავშირი, როგორც ინტელიგენტური, ამით არის შეპყრობილი.

სხვა დარგებში ჩვენ უკვე შევქელით მთელი რიგი საკითხების ვადაჭრა, რომელიც აუზგამოცხდენდ ჩვენს მუშაობას. ჩვენ შემოვიღეთ საერთოერთა დანებარების სალაროს ერთიანი წესდება, რომელიც ამსუბუქებს ურთიერთ დანებარების საკითხებს ჩვენი კავშირის წევრებს შორის, რომელთაც სზიხად უხდებათ ერთი ადგილიდან მეორეზე გადასვლა. შემოღებულია საწევრო ბილეთის ერთიანი ნომერი და ვიცანებოთ ერთი სახისა, რომელსაც დიდი მნიშვნელობა აქვს კავშირის ყოველი წევრისათვის. სათანადოთ გაშუქებულია საორგანიზაციო მუშაობა ქალენისა და ახალგაზრდების მასებში. ქალენისა და ახალგაზრდობის ჩათრევის საზოგადო ცხოვრებაში ჩვენ განსაკუთრებულ ყურადღებას ვაქცევთ.

სატარიფო-საეკონომიო დარგში ც. კ. პირველ ყოვლისა სცილობდა განემტკიცებია მდგომარეობა იმ მხრივ,

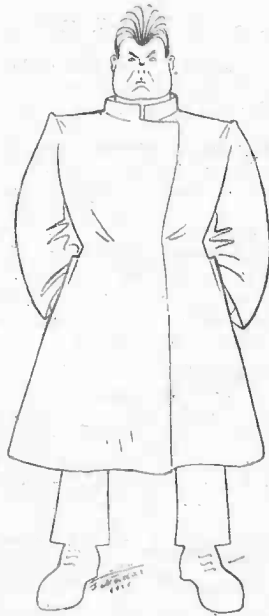

მ ი გ ო ბ რ უ ლ ი უ ხ ა რ შ ე ბ ი

საქ. ხელოვნების მუშაკთა კავშირის პრეზიდიუმის წევრები მე-V ყრილობის მოლოდინში

ბ. ქ უ რ ი ძ ე

ა. პ ა კ რ ო ვ ს კ ი

რომ განესაზღვრა იმ წარმოებათა სახე, რომელთაც კჰონდათ არსებობის უფლება და ამჟამდ შეიძლება თამამად ითქვას, რომ მეურნეობის სამი სახიდან, როგორც არის: სახელმწიფო მომარაგება, კერძო და სახელმწიფო მეურნეობა თავის სრულ საკუთარ მეურნეობაზე, — ეს უკანასკნელი ყველაზე უფრო ეთვისება ცხოვრებას და უფრო სწორია.

გაუმჯობესებულია მხატვართა ეკონომიური მდგომარეობა, რაც დამტკიცებულია ს. ს. რ. ცაკის მიერ.

გამომუშავებულია ერთიანი ტარიფი, რომელიც სისწორით განსაზღვრავს კვალიფიკაციისა და რიგს ხელოვნების ყველა მუშაობისათვის.

შემუშავებულია წესდება სამუშაო დღის ნორმის შესახებ.

ჩვენ ურჩევთ ადგილებს გამოცდილების მიხედვით პოპულარულ წარმოებაში — ისე, რომ მხედველობაში ჰქონდეთ მუშა მკაფურებელი — კომპარატიული შეკავშირების, მუშეშისა და მოსამსახურეებისათვის სესხის მიცემის ნიადაგზე, რაც მეტად აუმჯობესებს ხელოვნების მუშაკთა მატერიალურ მდგომარეობას.

ამისათვის საჭიროა აგრეთვე ვისწრაფოთ ზრომის ნაყოფიერების აწევისაკენ, ე. ი. გავაუმჯობესოთ ხარისხი რაოდენობის ხარჯზე. ჩვენს წარმობაში ხარისხი პირველ რიგში უნდა იდგეს.

კავშირის აქტიური მონაწილეობით ს. ს. რ. სახალხო კამისართა საბჭომ გამოაქვეყნა კინო-მრეწველობის გასაბჭოება, რაც უკვე ტარდება ცხოვრებაში.

(შემდეგი იქნება)

ქ რ ო ნ ი კ ა

ს ა ქ ა რ ტ მ ე ლ ო

— სრ. საქართველოს მწერალთა ყრილობა. უახლესი მომავალში ტფილისში მოწვეული იქნება სრულიად საქართველოს მწერალთა ყრილობა.

— აკადემიურ დრამის მორიგი პრემიერა. აკადემიური დრამის მორიგი პრემიერად დანიშნულია კაბადონის ორიგინალური პიესა „მიწის-ძევა ლისაბონში“.

— წიელ თეატრში. რეჟისორი ვახტანგ ვარრიკი პარიზის კომუნის დღისათვის 18 მარტისთვის აშხადებს რომენ როლოანის პიესას „ბასტილის აღებას“. პიესა ხატებს საფრანგეთის დიდებულ რევოლუციის ეპოქას და მომქმედ პარზად ვამოყენილი არიან რევოლუციის ბელადნი როგორც ვარაიკი, რომენსპიერი და სხვა.

— სახელმწიფო ოპერაში. სახელმწიფო ოპერის გადგემა ამჟამად მოლაპარაკებას აწარმოებს რამოდენიმე ცნობილ მომღერლებთან გასტროლებზე მოსაწყევით. გასტროლებზე მოწვეული იქნებიან სონინოვი, მოზუხუჩინი და მუხტაროვა. 12 თებერლიდან კი დაიწყო იტალიელ მომღერალ ვილიამ დორიანის გასტროლები, რომლის შესახებ რეცენზიებზე მოვთავსებთ შემდეგ ნომერში.

— პოლევციკიას გასტროლები. 19 თებერლიდან რუსთაველის თეატრში დაიწყო ცნობილ მსახიობ ქალის პოლევციკიას გასტროლები. პოლევციკიას ტფილისის საზოგადოება კარგათ იცნობს. პოლევციკია უფრო დახელოვნებულ მსახიობთ მოგვეყენა და მისი არტისტული კარიერა მეტად ვახარდილია. დაწერილებით შემდეგ ნომერში.

— გრიგოლ რობაქიძის პიესები ფრანგულად. ელიოსანედ ორბელიანმა სთარგმნა ფრანგულად გრიგოლ რობაქიძის პიესები: „ლონდა“, „მალშტრემ“ და „ლაჰარა“.

— სახელმწიფო კინოზრწველობის ახალი დაღგებები სსხ. კინოზრწველობა მოკლე ხანში შეუდგება ახალი სურათი-ტრილოგიის „რევოლუციის ყვავილების“ მზადებას. სურათი დადგას რეჟისორი ივ. პერენსტიანი. ტრილოგია წარმოადგებს სამ საესებით და მოუკიდებულ სურათს და გეგრთიანებული მხოლოდ იმით, რომ მოქმედება იშლება რევოლუციის ფონზე. აღნიშნული სურათი ვადიდებულ იქნება „წითელი ეშაყენების“ გავრძელებასთან ერთად.

— „შეკელი მიკეა“. სსხ. კინოზრწველობის დირექტორი ბეგზაროვი აშხადებს დასადგმლად სურათს „შეკელი მიკეა“, შიშვარიოვის სტენარით. სურათის მოქმედება იშლება ძველი საქართველოს ფონზე.

— ვარლამ რუხაძის ავადმყოფობა. პოეტ ვარლამ რუხაძეს მოუღებია უბედური შემთხვევა. ორი კვირის წინად ყუანახ ფეხის დაკლოვით დაეცა და მარჯვენა ფეხის ძელები გაიადიტება. იგი დღესაც ავად არის.

— ვიკალიო ლაზარენკოს ბენეფისი. ახლო ხანში ცირკში გაიმართება ვიტალიო ლაზარენკოს ბენეფისი.

— ეროვნული გაღერვის მიერ. მიღებულია პარიზიდან ორი სურათი, რომელიც შეკოსწირა ეროვნულ გაღერვიას ვანსვენებულმა მინადორა ხოშტარასამ: 1) სურათი მხატვ. ლადო გუდიაშვილის—„ქიფი განთიადზე“ ნახატი ზეთის ფერებთ 1920 წ. და 2) იაკოვლევის ნახატი „ჩინელი ქალი ბავშვებთ“ 1918 წ.

— ახალი პიესა. დია ჩიანელმა დასწერა ახალი პიესა „ურავანი“ პიესა ახლო ხანში წარპოდგენილი იქნება ქუთაისის აკადემიურ თეატრში იუზა ზარდალიშვილის რეჟისორობით.

— სახალხო სახლი. წითელი ქალაქის (ახალი ქალაქი) რაიადმსკომი შეუდგა სახალხო სახლის მოწყობას

— პროფ. ზელიონიანის კონცერტი. ორშაბათს 16 თებერელს სსხ. კონსერვატორიის დარბაზში შესდგება პროფ. ზელიონიანის კონცერტი, რომლის წმინდა შემოსავალი მოხმარდება მისი კლასის ღარიბ მოსწავლეთათვის.

— ბინები მსახიობთათვის. ოზურგეთის აღმასკომმა ადგილობრივ დასში მიწვეულ მსახიობებს უფასოდ დაუთმო საცხოვრებელი ბინები.

— ქართველ ებრაელთა დრამა „კალიმა“. 11 თებერელს მცირე თეატრში გაიმართა ქართველ ებრაელთა დრამის „კალიმა“ს მეორე წარმოდგენა. დიდდა გ. ბაზოვის მიერ ებრაულ რომანიდან გადმოკეთებული პიესა „საიდუმლო ბინა“. პიესა დასდგა რეჟისორმა დოდო ანთაძემ. წარმოდგენის შესახებ რეცენზია მოთაქმებული იქნება ზვენი ჟურნალის შემდეგ ნომერში.

პასუხისმგებელი რედაქტორი ს. ქუჩიძე.

გამომცემელი სრ. საქ. ხელოვნების მუშაკთა კავშირი.

Программы госоперы.

Суббота 14-го февраля
II-ая гастроль известного те-
нора итальянской оперы В. До-
риани.

Т О С К А

Тоска—Боголепова, Маррио Ка-
вардоси—Дориани, Скарриа—
Аленсашви, Разночи—Демьяненко,
Шноор—Нурхули, Шнолета—Нур-
батов.

Дирижирует Народный артист
И. П. Палишвили.

Воскресенье 15 февраля

Д а и с и

грузинская оригинальная опера
в 3-х дейст. муз. З. Палишвили
Маро—Полова Малхаз—Кумисишвили
Ниня—Неймаи Квизо—Венадзе (а-
нгалла)—Исецкии Тито—Туманишвили
Балет в постановке—Сергеева
Танцуют: Леонова, Бархударов,
Альберт и весь балет.

Постановка—Маднанишвили Режи-
ссер—Андрониашвили Дирижирует
оперой Народный артист—И. П.
Палишвили.

во вторник 17 февраля
III гастроль известного тенора
итальянской оперы В. ДОРИАНИ

П а р т и з а

муз. Леонково в 2-х част.
участвуют:

Нелда—Рашел-Плещун Каино—До-
риани Тонио—Аленсашви Сильрио—
Венадзе Арлекин—Игонни Дирижер
—Столерман

II

КОНЦЕРТ Дориани

В четверг 19-го февраля

4-я гастроль известного те-
нора итальянской оперы В. До-
риани.

КАРМЕН

Кармен—Товстолуженая-Шейн, Ми-
каело—Габашидзе, Мероедес—До-
бжанская, Фраскита—Неймаи, До-
нхольде—Дориани, Торeadор—Нар-
цишвадзе, Чулига—Демьяненко, Ре-
могдадо—Игонни, Дан Кайро—
Курхули, Моралес—Венадзе.

Дирижирует заслуженный ар-
тист С. А. Столерман.

В пятницу 20 февраля

КАММОРА

Марионна—Товстолуженая-Шейн,
Николай—Полова, Лиза-Мазавец-
кая, Лориса Павловна—Добро-
женская, Дшиджи—Струков-Ба-
ратов, Бенипо—Журавлев, Жефо-
номо Гарин Венадзе, Антонио
Демьяненко Петруша—Игонни по-
рты—Курхули.

Дирижирует М. Г. Шейн.

ქ ა რ თ უ ლ ი ღ ა ნ ა მ ა

მსახიობთა ამხანაგობა

სახ. პაპაძე, მკვირის, თეატრი

ოთხშაბათს თებერვლის 18-ს

II

აკტურ მნიცლერი

ანტიონვი

მ ფ ვ ა ნ ე თ უ თ ი ჯ უ ზ ი

1 მოქმ. თარგ. ი. შავეკარიანისა
მოქმედენი პირნი:

მეარი ხუთი ცოლისა

კრემედია 2 მოქმედებად

ემილ. ჰერცოგი დე კა-	დინიან	ა. ლითანიშვილი
ფრანსუა	ა. მკვაბლობაშვილი	
ალბინ	შ. ქეთათელაძე	
მარკოზ დელიანისკა	ნ. მამულაშვილი	
სევერინ	ბ. რობელი	
როლენ	ვ. ადამიძე	
პროსპერ	ვ. არაბიძე	
ანრი	ნ. გომელაური	
ბალტაზარ	ა. დგებუაძე	
გილომ	ი. მამფორია	
სტეფოლა	ა. ალაგიძე	
ჟიულ	ს. შვიციშვილი	
იტკინ	ი. ქაქიაშვილი	
მორის	ს. ნადირაძე	
ჟორჟეტ	ე. აბაზაძე	
მიშეტ	ნ. გერმანელი	
ფლიპოტ	მ. გველშვილი	
ლეოკადია	ა. ლისა ქიქოძე	
ვროსანე	გ. ფრონისპირელი.	
მებრე	გ. საფაროვი	
ვოენ	ი. მებტუქე	
კოქისარი	ვ. მატარაძე	

პროსპერის დასის
მხატვრები

თ-ლი გურჯაძე, მოურავი ვ. გამყარელიძე
გ. ბინდიაშვილი, მამასახ. გ. ფრონისპირელი
კ. ყურაშვიძე გზორი. . . . . ნ. საფაროვი
მელ. ტყეშელაშვილი . . . . . ანეტა ქიქოძე
ქეთ. მეკალიშვილისა . . . . . ტასო აბაშიძე
ვარს. მარტირუხინცისა ქელოჯიშვილი
თამ. ზარდიუაშვილისა . . . . . ნერქეზიშვილი
სვიმონ გვერდელაძე . . . . . მ. გელოვანი
ს. პაპუნაშვილისა, ელო ანდრონიკაშვილი
თ-ლი დ. ეახუშტაძე . . . . . ვ. მატარაძე
თ-ლი გ. კებულაშვილი . . . . . ლითანიშვილი
ესტატე ბურტყალაძე . . . . . ქეთათელაძე
ჰაჯი აბდულ უსუფოლი, ნ. მამულაშვილი
ნინოკა გაყურელაშვილი . . . . . მებტუქე
ტარულა . . . . . ა. თარხნიშვილი
ოქეისსურა ა. წუწუნავა და კ. ანდრო-
ნიკაშვილი. დეკორაციები ვ. სიღამონ-
ფრისთივისა. საშაბატ. ნაწ. გამეგ კ. ან-
დრონიკაშვილი.
დასის გამეგ ალ. იმედაშვილი.

თბილისის საბჭოს არჩევნების გამო

ქა-ე თბილისის და მისი მაზრის მეშუათა, გლეხთა და წითელ-არმიელთა დეპუტატების გადასარჩევ ინსტრუქციის დამატებანი და ცვლილებანი.

(ინილუ ვახ: „კომუნისტი“ № 9, „საჩიო ვოსტოკი“ № 776, „რაბოჩიხი პრავდა“ № 555 და „მუშა“ № 644)

1. § 8, 4, 5, 6, 7, 8 და 9-ს შესაყელოლად მუშათა, გლეხთა და წითელ-არმიელთა დეპუტატების სიჭკოში წესდება შემდეგი ნორმა წარმომადგენლობისა: ყოველ 200 ამომრჩეველზე ერთი დეპუტატი. ინსტრუქციის მე-3 § 1, 2 და 3 შენიშვნები რჩება ძალაში.

2. არჩევნები გაუქმებული იქნება შემდეგ შემთხვევებში:

ა) როდესაც არჩევნებზე გამოყახადდება 35 პროც. ნაკლები ამომრჩეველთა რიცხვისა.

ბ) როდესაც მოქალაქეთაგან შემოდის საჩივარი არჩევნების ხელმძღვანელ ორგანოებსა და დაწესებულებებზე (საარჩევნო კომისიებზე და სხვა).

3. მუშათა პროფესიონალურ გაერთიანებიდან შედის დამატებითად სიმახრო საქალაქო საარჩევნო კომისიაში ორი. და საბაირიო კომისურაში კი ერთი წარმომადგენელი.

4. საარჩევნო კომისიის მოწვევა ხდება საარჩევნო კომისიისა ან მისი რწმუნებულების მიერ, მცხოვრებთა ხუთი დღით ადრე გაფრთხილებით არჩევნების დანიშვნის და კრების მოწვევის დღის შესახებ.

5. საარჩევნო კომისიის და მათ რწმუნებულებას არა აქვთ უფლება თვითონ მხრივ წარმოადგინონ ამომრჩეველებზე ცალკე კანდიდატები ან სკანდიდატო სიები.

თბილისის საბჭოს თავმჯდომარე სუხიშვილი მდივანი მესხი.

ამომრ-აკვასიის რკინისგზებში სხვაკომპლ

აცხადებს, რომ ა. ფ. 21 თებერვალს დილის 10 საათზე ამიერ-კავკასიის რკინისგზათა სამმართველოს შენობაში (ვაგლის ქ. № 1) დანიშნულია შერეული საჯარო ვაქრობა იჯარით გასაცემად: 1, 2 და 3 კლასის ბუფეტის სადგ. ბათომში და 3 კლ. ს. კიხილ-ბურუნში; სავაქრო კარავის № 2 სადგ. ვეჯანში; მიწის ნაჭერის სავაქრო კარავის აშენების და კარით აღების უფლებით--სადგ. მცხეთაში დამწვარ სავაქრო კარავის, ნაცვლად, რომელიც იძყოფება ამ სადგურის პერონზე,

იმ პირობაში, რომელთაც სურთ მიიღონ მონაწილეობა ვაქრობაში, დახურულ კონფერტებში ჩადებული განცხადებანი ჩაუშვან საბჭოს დარბაზის წინ სპეციალურად ამისათვის გამოკლებულ კუთხეში, ან გამოგზავნონ ასეთი ფოსტით თავის დროზე. კონფერტებზე უნდა იყოს წარწერა: „ამიერ კავკასიის რკ. გზათა სამმართველოში ბუფეტების და სხვა წარმოებათა იჯარით გასაცემად 1925 წლის 21 თებერვალს დანიშნულ საჯარო ვაქრობისათვის.

განცხადებებს, რომელიც შეტანილ უნდა იქნას რკ. გზათა სამმართველოს სახელზე, უნდა ჰქონდეს დარკული 1) 3 მანეთიანი და 30 კაპ. საღებობო მარკა და 2) დართული უნდა ჰქონდეს ქვეთარი წლიურ საიჯარო გადასახადის 10 პროცენტის შეტანის შესახებ შეჯობრებაში მონაწილეობის მისაღებად.

ამასთანავე შეიძობრებაში მონაწილეთ ეძლევათ გაფრთხილება, რომ წარმოებათა იჯარით ვაქრობის დროს სამმართველო იხელმძღვანელებს არა მხოლოდ წარმოდგენილ ფსებით, არამედ სხვა მოსაზრებითაც რკინისგზის მეურნეობის ინტერესების მიხედვით.

დაწერილებითა ცნობების მიღება შეიძობრება ყოველ-დღე 12—2 საათამდე გარდა კვირა უქმე დღეებისა (თბილისი, მაგზოს ქ. № 3, ოთახი № 64).

სამხედრო კომისიარატის სტამბა, კეცხიელის ქუჩა № 6.

სემონები

№ 9

„1905 წ. რევოლუციონერთა ფართული კრება“

ნახატი ა. ქუთათელაძის.

საქონა სქიოელოს სწოელების მუშავეთა კამპანის ორგანო

1925

1925
წლის

ხელოვნება

1925
წლის

1^ლ იანვრიდან
გამთავრებული უფასო

„ხელოვნება“

- „ხელი ვნება“ ერთადერთი სახელოვნო ჟურნალია საქართველოში, რომელიც ემსახურება ხელოვნების ყველა დარგებს (თეატრს, კინოს, ლიტერატურას, მუსიკას, მხატვრობას და ქანდაკებას).
- „ხელოვნება“ არეგულირებს სახელოვნო სპეციალურ პროფესიულ იდეოლოგიის სფეროს სიღრმის იხრით.
- „ხელოვნება“ ხელოვნებას მუშათა კლასის საქმედ განიხილავს.
- „ხელოვნება“ სახელმძღვანელოა მუშათა კლუბებისათვის.
- „ხელოვნება“ დასამარტებს უწყვეტ ევლ პროფესიონალების კულტ-მუშაობას.

უფასო მონაწილეობას მიიღებენ ხელოვნების საკათემსო კალმები. ჟურნალს ყველს საკუთარი კორესპონდენტები, როგორც საქართველოს დიბა-ქალაქებში, ისე რუსეთში და საზღვარგარეთ.

წლიურ ხელის მომართ დაურიგდებათ ორი უფასო კრემია

1. სახელოვნო წრეების მუშაობა მუშათა კლუბებში
2. ხელოვნების საკითხები.

თითო კრემია 160 გვერდი

კრემია ცალკე განსაზღვრულად არ გადმოვა

წლიური უფასო პრემიით ათი მანეთი. ფულის გადახდა შეიძლება ნაწილ-ნაწილიად: ბელის მოწერის დროს, ორი მანეთი, პირველ მარტს — სამი მანეთი, პირველ მაისს — ორი მანეთი, და პირველ ივლისს — სამი მანეთი.

კრემიები ხელის მომართ დაურიგდებათ ივლისში და ოქტომბერში

რედაქცია: ტფილისი, მუშათა სისახლე, მესამე სართული, ოთახი № 49.

სელოვნება

რედაქციის მისამართი: რუსთაველის პროსპექტი, მუხათა სასახლე. ოთახი № 54. ტელეფონი 14—08.

№ 9

ს. ხაპარკოვალს სელოვნების ენაჰაჰა პრეზ. კაპუიტის მოვალეპირაჰაი ორგანო

№ 9

ოთხი წელი.

ოთხი წელი შესრულდა საბჭოთა წესწყობილების დამყარებიდან. ამ ოთხი წლის გასწვრივ მრავალი მნიშვნელოვანი, რამე მოხდა ჩვენს საზოგადოებრივ ცხოვრებაში. ბევრი, რამე ჩაბარდა ისტორიის საფუძველს, ბევრი რამე გამოვიდა ცხოვრების სარბიელზე. ოთხი წელი დღევანდელი ეპოქისათვის დიდი პერიოდია. იგი შეედრება ორგანიზებული ეპოქის საუკუნეებს თუ არა თვეულ წლებს მაინც. ჩვენ მიზნით არ ვისახეთ ოთხი წლის გასწვრივ მიხსწევათ აღნუსხვას, ვიტყვი მხოლოდ, რამე ამ პერიოდში მრავალი რამე გაკეთდა ჩვენი კულტურული აღორძინებისათვის.

აიღეთ ჩვენი თეატრები, გამოძეკვლობა, სხვა და სხვა ტიპისა და საფესურის სასწავლებლები, ერთდროული საგანმანათლებლო ორგანიზაციები და ბოლოს წერა-კითხვის უკოდინარობის წინააღმდეგ თავგამოდებული კამპანია. თქვენ დინახავდით, რამე არასოდეს ჩვენში იმდენი არ გაკეთებულა ქართველი ხალხის კულტურული აღორძინებისათვის, რამდენიც გაკეთდა საბჭოთა წყობილების დროს.

ეს ბუნებრივი მოვლენაა იმდენათ, რამდენათაც საბჭოთა წყობილება ფართო მასების შეგნების, მომზადების, კლასობრივ გათვითცნობიერების გზით ამტკიცებს თავის ბატონობას. აქედან ცხადია, რამე უპირატესი ყურადღება უნდა მიექცეოდნა ფართო მასების აღზრდას, განათლებას, განვითარებას. მსოფლიოში არ მოიპოვებია ისეთი სახელმწიფო, რომელიც თავის ბიუჯეტში კულტურულ-საგანმანათლებლო დარგებისათვის იღებდეს თავის გასაღლის იმ პროცენტს, რომელსაც ვიდრე ჩვენ. მართალია ჯერ კიდევ მცირეა ჩვენი მიღწევანი, ჯერ კიდევ ცოტაა ჩვენი თანხები, მაგრამ სწორია ჩვენი გზა, დიდა მუშათა კლასის მისწრაფება კულტურული ცხოვრებისადმი და ეს თავდებია ყო-

ველგვარ სიძნელეს დაძლევისა და დასახულ მიზანის მიხსწევისათვის.

ჩვენ კარგით ვიტყვით, რამე სოციალიზმის შეგნება შეიძლება მხოლოდ მაშინ, როდესაც ავიღებთ ბურჟუაზიის მეცნიერებას, ხელოვნებას, გამოყვანებთ მას, გარდაეჭით ახალი ცხოვრების პირობების მიხედვით, დაუღლებთ მას საფუძვლათ კაპობრიობის განვითარების შედეგად ეპოქას, ამიტომ ჩვენი მიზანია ფართო მასებში მეცნიერებისა და ხელოვნების მიხსწევათ გატანა. მასების მომზადება ახალი ცხოვრებისათვის. მათი წრიდან საუკეთესო ჯანსაღი და ახალი ცხოვრებისათვის გამოსადეგი ძალების გამოყვანა მეცნიერებისა და ხელოვნების სარბიელზე. ამ მხრივ ბევრი რამე გაკეთდა ამ ოთხი წლის გასწვრივ. კიდევ მეტი ენერგიით უნდა შეუღლებო მუშაობას მომავლი ათევის. ეს გზა არ არის ადვილი და იოლი. ის მოუფენილია უდიდესი სიძნელითა და დაბრკოლებით. კაპიტალისტური გარემოცვა ჯერ კიდევ ფაქტია, ჩვენი ბრძოლის ასპარეზები ჯერ კიდევ დიდა და ვრცელია. ამიტომ ჩვენ მომავალ წლებში მოგვიხდება კიდევ მეტი ენერჯის გაღება, მეტი სისტემატიური და ხანგრძლივი შრომა. შევძლებთ ამას? ავიყვანთ ჩვენს ცხოვრებას კულტურულ სიმდიდრეზე?

შევიძლია უპასუხოთ, რამე შევძლებთ. მეშობა კლასმა, რომელმაც შესწოლო უდიდესი რეაქციის გამშლავება, უდიდესი ეკონომური კრიზისის დაძლევა და საღმრთმშენებლო პოზიციების გამაგრება. ეს მუშათა კლასი უნდა სძლებს საკუთარი ხელით გამოსცადოს არა მარტო თავისი ბოლიტიკური და ეკონომიური ცხოვრების წინსვლა, არამედ საკუთარი კულტურული ღირებულებანი და მიხსწევანი. მეტი ბრძოლა კულტურულ ფრონტზე, მეტი მეცნიერება, მეტი ხელოვნება ჩვენში და მეტი წინსვლა ახალი კულტურისაკენ აი, ამოცანა, რომელზე შეიძლება დაგვახოთ ჩვენ საქართველის გასაბჭოებაც 4 წლის თავზე.

ფორმალური ხელოვნების მესნიერებაში.

(დასასრული)

ელა კიდევ ორიოდ სიტყვა იმის შესახებ, კანონიერია თუ არა მეცნიერებაში შეტანა „მსოფლმშედეგლობითი“ დასაწყისისა?

რა თქმა უნდა, უფრო შეგვიძლია წარმოვიდგინოთ ზოგიერთი მეცნიერული ოპერაციები, ვიდრე მეცნიერებანი, რომელნიც არ იქნებანი გამოქვეყნდნენ არავითარი მსოფლმშედეგლობით. შეიძლება შევკრიბოთ სხვადასხვა ფულების მეცნიერული კოლექციები, ამ გამოვარკვითი ქიანჭველების ნომენკლატურა ისე, რომ არ დაეფიქრდეთ მსოფლმშედეგლობაზე. მაგრამ როდესაც ჩვენ მივიღებთ ამნაღვი მეცნიერებათთან, როგორც არ უნდა იყოს ის, ჩვენ მაშინვე დავინახებთ, რომ მას საფუძვლად უძვეეს მსოფლმშედეგლობა.

აივლით ბუნების მეცნიერება. ბუნებისმეტყველნი ჩვენ შეგვიძლია გავყოთ დაახლოებით სამ ჯგუფად, რომლიდანაც ერთი გამოდის ყოველგვარი მოვლენის რაოდენობითი მიზნობრივობის სრულებით ურყევ პრინციპიდან. ის არა თუ მარტო ფიქრობს, რომ ex nihilo nihil fit, არამედ აწესებს, ამ, ყოველ შემთხვევაში, სცდალობს დაეწყოს, ყოველგან ამსოლიუტურად სწორი ფორმულებით ერთი ენერჯის მტოვრეში გადასვლისა; მტერიის ადგილის შეცვლისა და ენერჯის გარეშე, რაც ბოლოს და ბოლის ერთმანეთს უღრის. ეს არის რეალისტური მანოზმი, რომელსაც შეგვიძლია ვუწოდოთ აგრეთვე მატერიალიზმი.

მუნიციპალიტეტულთა მეორე ჯგუფი მეცნიერულად უფრო ფრთხილად სთვლის სკეპტიკურ კრიტიციზმის თვალსაზრისს. ის ფიქრობს, რომ აზროვნების მიერ დაწესებული კანონები სულ უკანასკნელკანონებამდე, ე. ი. მატერიალისტურ აქსიომებამდე, არსებითად არ არის სავალდებულო შემეცნების ობიექტისათვის და რომ მეცნიერების სკეპს შეადგენს შეაგროვის გამოცდილება და ჯამი გაუტეოს მას შემეცნებისათვის მისაღებ განაკვეთებში, უბრალოდ და სისრულია ჩამოაყალიბოს იგი დეცადის ქვეყნის რაივე სისტემის დაწესებამს, ეინაიდან ეს ამოცანა მიუწვდომელია ადამიანის გონებისათვის.

დაბოლოს, მესამე ჯგუფი ფიქრობს, რომ არსებობს სულიერი მისწრაფიობა, ე. ი. წარმოშობა ზოგიერთი ფაქტისა მატერიალისტური თვალსაზრისით (მატერიალურ ნაწილაკებისა და ეკანტი ენერჯის ადგილის შეცვლა და გარდაქმნა) გამოურკვეველია, მაგრამ სამაგიეროდ იგი მაჰობს ახსნას იმ შემთხვევაში თუ ჩვენ დაიჭრებთ ისეთი ძალების არსებობას, რომელნიც ემსაგებებიან ეგერეფორდებულ ფსიქიკურ მოვლენებს.

ამ სამი მსოფლმშედეგლობის გარეშე წარმოდგენილია რაივე ბუნებისმეტყველება, თვალში გეცნობთ ის, რომ მიჩვეულმა უკვე არაჩვეულებრივად დიდ შედეგები მოიტანა, მესამე არსებითად წარმოადგენს უარის თქმას ცდის საშუალებათ მსოფლიოს შემეცნებაზე, და მეორე კი, რომელსაც სურს თავი დაიფაროს მე-

ტი სიმკაცრითა და მოუღვამლობით, გასაძრომ ხერხის უკეთესს მესამეს. რაც უფრო მეტი ხანი გადის, მით უფრო ყოველი თვალსაზრისითაგანი დეფულობს კლასიკურ ხასიათს. პროლეტარიატი ენერჯიულად ეყრდნობა პირველს, რომელიც მან მიიღო ნაწილობრივად რევოლუციონურია პერიოდის ბურჟუაზიისაგან. მსწავლულნი, რომელნიც წარმოადგენენ შეგნებულ კულებს გაბატონებულ კლასებისას, რომელთაც სურთ რელიგიის შენარჩუნება, როგორც თავდაცვის მოხერხებელი იარაღისა, ყოველგვარად იტყვენ მესამეს.

მეოცევი ინტელიგენციის ბევრი წარმომადგენელი თავის სოციალურ მეცნიერულ სულმოკლეობას ფარავს სკეპტიციზმისა და აგნოსტიციზმის საშისით.

დაახლოვებით ამგვარსავე მოვლენას ვხედავთ ჩვენ სოციალურ მეცნიერების დარგში და აგრეთვე ლიტერატურის ისტორიაში.

ის დრო, როდესაც სოციალური მეცნიერებანი შეერთებულნი იქნება ფიზიკურ და ქიმიურ კანონებთან, ჯერ კიდევ შორს არის. მაგრამ სწორმა მატერიალისტურმა მივიღმა, რომელიც, რა თქმა უნდა, მიღებულია მხოლოდ პროლეტარიატის მიერ, დიდი ნაბიჯი გადადგა წინ დიალექტიკურ და ეკონომიურ მატერიალიზმის საშვადღებში კლასიკურ სტრუქტურას და კლასთა ბრძოლას, როგორც გაბატონებულ საზოგადოებრივ მოვლენას, მესამედ, წარმოებისა და საწარმოო ურთიერთობის საშვადღებში კლასიკურ სტრუქტურას და კლასთა ბრძოლას. შეადგენებთ ალიარებს ისეთ ძალათ, რომელიც განსაზღვრავს საზოგადოების კლასიურ სტრუქტურის ხასიათს.

ამ გენიალურმა მისვლამ მოგვცა ფაქტიურად მასალები საზოგადოებრივი ცხოვრების ყოველგვარ მოვლენის გასაგებად. როგორც ბუნების მეტყველებაში, ისე აქაც მწიწნაღვალდებულთა უდიდეს საბუთს წარმოადგენს ის, რომ ჯერ კიდევ ყველაფერი არ არის გაკეთებული და გამოჩვეული.

ამ პასუხს ბოროტად იყენებს ეიხენბაუმც, მებრამ ჩვენ შეგვიძლია მხოლოდ დაციინით შევხედოთ ასეთ სასუხს ისე, როგორც იტყუოდა თავის დარგში ტომირიაზევი, დიან, ლიტერატურის ისტორიაში მარქსისტებს ჯერ ცოტა აჭუთ გეგოთებული. ეს არც გამაყიკრებელია. მათ ჯერჯერობით დიპაყრეს ხმელეთის მხოლოდ 1/6 და ამგვამდ ფიქრებენ დიდი ამოცანის შესრულებას: დაიპყრონ დანარჩენი 5/6. ცხადია, მათ გაუჭირდებათ თავისი ყურადღების თენდ მცირე ნაწილი მიპაყრის მეტად სერიოზულ სამეცნიერო სტაიებისად გადაჭრის პოლიტიკისა და ეკონომიკის გარეშე. და მიუხედავად ამისა, სასწორზე, რომ დაესძლია ერთის მხრივ ფორმალისტების მთელი ლაპარაკი თავისი ავლა-იღიბებით და მეორეს მხრივ თუნდ წიგნაკი თასი. პირენიჩევისა გოგორსზე, აწონის შედეგებით, ჩვენ, მარქსისტები სასესებით სძიოფილი დიდგობით.

ლიტერატურის ისტორიაში შეგვიძლია წარმოვიდგინოთ საესტეტიკო იდეალისტური მისვლა. როდესაც მოქ. ეიხენბაუმი ამბობს, რომ გამოთქმა „ფორმალური შეთობა“ ისეთივე უაზრობაა, როგორც „ისტორიულ-მატერიალისტურ შეთობის“ გამოთქმა და როდესაც ამის შემდეგ ის ამტკიცებს, რომ ისტორიული მატერიალიზმი მსოფლმხედველობაა, ამით ის ფორმალურს სთვლის მსოფლმხედველობას, მაგრამ ჩვენ არ შეგვიძლია ამას დაეწვიოთ, ვინაიდან მარქსიზმის ისეთი მოწინააღმდეგეა, როგორც არის მოქ. ეიხენბაუმი, ამჯობინებენ ყალბ მწიბამეცნიერულ სექციციზმის პოზიციების დაკვივებას.

ჩვენ, ამბობენ, მსოფლმხედველობაზე არც კი ვეფიქრობთ. ეს მხოლოდ ვაფუძვლებს შეცნობებს, ჩვენ განსაზღვრავთ ლიტერატურის. დარგს და ერთნაირად მას, როგორც ჰიბი მონაში: ფაქტს ფაქტთან, დაკვირვებას დაკვირვებასთან და თუ რა მნიშვნელობა აქვს ამა თუ იმ ლიტერატურულ ნაწარმოებს საერთოდ სხვაგვარი სტრუქტურაში — ეს ემპირია უწყის.

მაგრამ ეს პოზიცია მსოფლმხედველობაა, ეს თავისებური აგნოსტიური პოზიციონირება, რომელიც წარმოადგენს მსოფლმხედველობას იმ ეპოქათა და ადამიანთა, რომელნიც მსოფლმხედველობის შემოქმედებას არიან დაბნეულნი, დანაწილებულნი, მაგრამ რომლებიც თავის ცუდ ავადმყოფობას ამყარებდნენ ასაღებელ ნამდვილ ჯანმრთელობად.

ერთის მხრივ იმიტომ, რომ ვაშეცნო მოწინააღმდეგე და მეორეს მხრივ კი იმიტომ, რომ ფორმალისტების ქაოსში ხანდახან შეხედები საინტერესო ფაქტებს, ან ჯანსაღ აზრს. — მე წაგიფიქრებ მოქ. ეიხენბაუმის ვტოტების უმეტესება. ეს — მშვენიერი ტიპია სოციალური პატოლოგიისათვის, მართლაც და მას არ შეუძლია (შეიძლება, არც უნდა) დაინახოს თითო კლასიკურ ეპოქის შემოქმედებაში ცოცხალი განცდა, რომელიც ყოველთვის არის სოციალური აქტი.

თქვენ ალბათ გახსოვთ ანექლოტი ერთი პირის შესახებ, რომელმაც ბეტოვენის კონცერტზე შემდეგ კითხვაზე: „ებლა რას დაუყარავენი?“, უპასუხა: ხუნის ძიეთ დიწყებენ წრაიანსკატის წელებზეო“. სწორედ ასე ეიხენბაუმსაც ყოველგვარი ლიტერატორული ნაწარმოები ჩამოჰყავს სიტყვის ფოქსამდე, თითქოს ყველა მწერალი იყოს ხეფარა, გამართობი და ეფიქრობდეს იმაზე, რომ

როგორმე შექმნას „შინელი“, და მათ ნაწარმოებებში შეგვიძლია ვეცნოთ მხოლოდ უშუალო სიამოვნება, როგორც მავალითად ფეხის გულის უფხა და ფურ მიერ სიამოვნება საშვალბათა ანალიზით, რომლის გამოც ის ჯამაზი თავის ფოქსებს აკეთებს.

თქვენ ეფიქრობთ, მავალითად რომ „შინელი“ ბრის იუმორის შედეგია, რომ ეს არის სიცილისა და ცრემლების შეხაზება, რომლის შესახებაც ლაპარაკობდა თვით ავტორი, რომ ეს არის თავისებური, სხვა ქვეყნების მიერ განცდილი, გამოვლითებულ დემოკრატიულ გრძობის პროტესტი — ებ, რა დახაზეებული კაცი ყოფილხართ — არავითარი ამის მსგავსი არ არის. გოგოლი ტყუილად სწერს, მისი სურვილი არის დასტკივს თვითონ და დაატკიოს სხვები სიტყვებით:

თქვენ ეფიქრობთ, რომ ტოლსტოი თავისი რომანეზიდან გადავიდა ქრისტიანულ-ხალხოსნურ იგავებზე მისი ჰინილისის შერყევის გამო, რომელიც თავის თავად იყო შედეგი რუსეთში კულტურათა დიდი შეხაზებებისა. ებ, თქვენი ჩამოხრწილი ხართ ცხოვრების. ეხლა რომ, „ნათელი შეიქმნა“, რომ ტოლსტოიმ შეიცვალა წერის მანერა იმიტომ, რომ ძველი ამოიწურა. ალბათ, სერთუცი იმიტომ შესცვალა ხალათზე, რომ ცოცხალი გამოეცოცხლებია მოლა.

სხვათა შორის, დამახასიათებელია მოქ. ეიხენბაუმისთვის მისი მუდმივი განცხადება: „ეს ძველია, ეს დახაზეებულია“. თვის სიყვარული და სიხალისი წყურვილი — აუ იღებელი თანამგზავრია ფორმალისმისა. პარადოქსი, კუროზი — რით სუნთქავს ფორმალისმის ემოქია, ე. ი. უწინააღიო ეპოქა, კულტურა კლასისმისა, რომელთაც დაკარგეს შინაარსი.

მე სიამოვნების ეუპასუხებდი მოქ. ეიხენბაუმს იმის სიხარულის გამო, რომ ზოგიერთი მერყევი პირი სტილილობის აღიარის დათმობები ოდნავათ შექმნაული ფორმალისმი მარქსიზმისაგან თავდაცვისათვის მოხერხებულ პოეზიად, მაგრამ ეს შორს წაიშეყანდა. ამა წერილის ფარგლებში არ დავტევა საკითხი საერთოდ ჩვენი ინტელიგენციისა და პროფესორის შეჯგუფებისა და გადაჯგუფების შესახებ. მე არ ვუპასუხებ მოქ. ეიხენბაუმს წერილის იმ ნაწილსაც, სადაც ის აკრიტიკებს მარქსისტ მწერლებს და განსაკუთრებით ამხ. ტრ. აკის ისინი თვით გასტკივენ ამაზე პასუს.

ა. ლუხნაჩასკი

დ ი ს კ უ ს ი ა

მხატვრები თეატრში.

III

რუსული სათეატრო მხატვრობის საუკეთესო წარმომადგენლად კ. კორიოინი და ა. გოლოვინი უნდა ჩაითვალოს. ისინი ისე დაუახლოვდნენ თეატრალურ ატმოსფეროს,

რას, ისე გაიმსქველდნენ სათეატრო საკითხებით და ინტერესებით, იმდენად ბევრი ვაკეთეს თეატრისათვის, რომ იმათ გარეშე რუსული თეატრის წარმოდგენა შეიძლებოდა.

მსახიობი ალისა ქიკვიძე.

ათეული წლების მანძილზე შეუძლებელია. ისინი იყვნენ თავისი დროის დრამის, ოპერის და ბალეტის მხატვრული ტონის მიმცემი. მოვიგონოთ, რას სწერს მათ შესახებ საინჟინერო თეატრების ყოფილი დირიჟტორი ე. ტელიაკოვსკი: მხატვრები არა მარტო დეკორაციებს სწავლენ, კოსტიუმების და ბუთოფორიის ესკიზებსაც ადგენდნენ: ე. კოროვინი მოსკოვში და ა. გოლოვინი პეტერბურგში იმავე დროს კონსულტანტებთ იყვნენ სათეატრო მხატვრობის საკითხებში, ახლად მისაღებ მსახიობის თვისებათა შეფასებაშიც კი.

ამას გარდა მხატვარი გოლოვინი საზღვარ გარე მთვლინებაში ყოველთვის ჩემი თანამგზავი იყო.

მხატვარი — კონსულტანტებს გარდა მოსკოვის და პეტერბურგის თეატრებთან იყო აგრეთვე კონსულტანტი — არქეოლოგები. მხატვრების და არქეოლოგების საბრეტრო საქმეში ჩაბმას შედეგად მოჰყვა საზოგადოების ინტერესის ზრდა თეატრისადმი.

— მხატვრების მნიშვნელობა თეატრში კიდევ იმით გამოიხატა, რომ ე. კოროვინიც და ა. გოლოვინიც ჩემი უახლოესი თანამშემუნი იყვნენ და ისინი მოდიოდნენ ჩემთან არა მარტო სამსახურის გამო, არამედ როგორც ახლო ნაცნობები და მეგობრები, რომელთაც იცოდნენ თეატრის სამზარეულოს ყოველი დეტალი. ამას ხედავდნენ და ანგარიშს უწყევდნენ თეატრის ყველა არტისტები და მოსამსახურეები, ამიტომ მხატვრების მდგომარეობა თეატრში მტკიცე იყო. ამის გამოვე ირც შეიძლებოდა თვალსაჩინო მიღწევა.

მავე ტელიაკოვსკის მოწოდებით, პროფესორი პრა. სოფი დიდი ქებით ისინებინდა თავის ლექციებში ბერ-

ლიოზის ოპერის — ტრადიციები კართაგენში — დეკორაციას და უჩვენდა სტუდენტობას ეს დადგმა ენახა არა მარტო მხატვრულ, არამედ მეცნიერულ ინტერესების დასაკმაყოფილებლად. ამ დროს თეატრმა მიიპყრო ყურადღება რუსეთის ყველა მხატვრების: კოროვინის და გოლოვინის დამხმარე მხატვართა გარდა სწორად იწყევდნენ და თეატრში ამუშავებდნენ სხვებსაც. სეროვი, ეასნეტოვი, ბენუა, ბაკტა, კლოდი და შერგაშიძე სწორი ესტროლოგები იყვნენ თეატრში. ამის გამო არა მარტო სათეატრო მხატვრობა განვითარდა; დაიწმინდა და განვითარდა არტისტის მხატვრული გემოვნებაც; ჩამოყალიბდა სათეატრო ესთეტიკის კანონები; შეიქმნა მეგობრობის ტრადიცია: არტისტებისა და მხატვრების უშუალო ურთიერთ დამხმარებით ვაადვილდა სათეატრო პრობლემების გადაჭრა. სხვა ატმოსფერა ვერ წარმოშობდა ისეთი დიდი კალიბრ: სრეისოსოს, როგორც არის სტანისლავსკი, ან ისეთ ბალეტმეისტერს, როგორიც არის ფოკინი და მხატვრებს — მომღერლებს, როგორიც არიან შალიაპინი და სომინოვი. მხოლოდ მხატვრულ ატმოსფერაში შეიძლება არტისტის ნიჭის სრული დაწმენდა და არტისტულ ქესტის ან მიმიკის ზომიერების დაცვა. ამ მხრივ განსაკუთრებით აღსანიშნავია შალიაპინის მავალითი. იგი ახლო მეგობარი იყო მხატვარ კოროვინის და უხვად სარგებლობდა უკანასკნელის მხატვრულ გემოვნებით. შეიძლება მითომ არის შალიაპინში მხატვრული მეტყველება უკიდურესობამდე გამაზივლებული და იმავე

ოპერის მსახიობი ქარციაძე.

დროს ზომიერებით გამოიყვითილი. სომინოვიც დიდ ყურადღებას აქცევდა მხატვრების რჩევას, ამიტომ არის ყოველი მის მიერ განსაზივრებული ტაბო თავისებური. ეს ორი დიდი მომღერალი თვითონ სწავლობდნენ მხატვრულ

„ჯ ა ნ ე წ ი გ უ რ ი ა შ ი“

გ. მელიავა — ბესია

რაცა შეუფერებლად გამოიყენეს: თვითონ ვერ ერკებოდა სცენიურ ატმოსფეროში და იძულებულია რეჟისორს დაემორჩილოს. ასეთ ყოფაში წინსვლა შეუძლებელია.

ასეთი მდგომარეობა გაგარკელდება სანამ ქართული მხატვრები უფრო მჭიდროდ არ დაუკავშირებენ თავის ბედს სათეატრო მხატვრობას. მხატვარს უსათუოდ უნდა ჰქონდეს თავისი პრინციპები და როცა სცენიურ ატმოსფერას ამზადებს მოქმედებისათვის ეს პრინციპებიც ამ მოქმედებას უნდა შეუფერდეს და გაატაროს კიდევ. მხატვარი—დეკორატორი სცენიურ მოქმედების ფერადოვანი კომპოზიციისა და განათების—მოქმედების შინაგან ბუნებასთან შეთანხმებაში სრული პასუხისმგებელი უნდა იყოს: მან უნდა განდევნოს სცენიდან ის საგნები და ფერები, რომელნიც მოქმედების მიზანსცენასთან უშუალოდ არ არიან დაკავშირებული. სოლო რაც გამოაქვს, რაც საკუროლ მიანიჩა მოქმედებისათვის, გამოიტანოს იმ შემთხვევაში, თუ ის რეჟისორთან შეთანხმებით შესძლებს დაამტკიცოს მის აუცილებლობას და საკუროებას, წინააღმდეგ შემთხვევაში სცენა მკვდარი საგნებით აივსება, რაც საგრძნობლად შეუშლის ხელს სცენიურ მოქმედების გაშლას. და ინტერესსაც მოკლებული იქნება. ვადაეველით თვალი ჩვენი თეატრის დეკორაციებს და გაკერით აღწინააღმდეგ, რომელნად შეეფერება იგი იმ მოქმედებას, რომლისთვისაც შექმნილია და

„ჯ ა ნ ე წ ი გ უ რ ი ა შ ი“

ბიდან და საინტერესოებიც გახდენ მხატვრებისათვის: შალიაინის და სობინოვის პორტრეტებით სავსე რუსეთი. მათი ენტი, მიმიკა თუ პოზა მთელი სირთულით და სინამდვილით არის ასახული რუსულ მხატვრობაში. ამ გასწვნიებაზე: ჩვენი მხატვრები მხოლოდ საიუბილეოდ თუ დახატავენ ქართველ არტისტის პორტრეტს. ვინა სა. რაჯიშვილის პორტრეტი საიუბილეოდაც ვერ დახატეს; მისი შესანიშნავი შეტყვევლებით სავსე სახე—დიდების ორულით განათებულიც ვერ შენიშნეს ქართველმა მხატვრებმა.

თუ რუსეთში: Головини сопровождал Мейерхольда, и Мейерхольд Головина, и, конечно, эта пара стала интересовать артистов и публику. ჩვენი თეატრის სინამდვილე დღემდე ვერ იძლეოდა შესაძლებლობას მხატვრის და რეჟისორის ასეთი დამეგობრებისათვის და, რა თქმა უნდა, ვერ იქნება თვალსაჩინო და საამაყო ჩვენი სათეატრო მხატვრობაც; როცა მხატვარი მთელი თავისი განცდით და ბუნებით შორს იდგა თეატრი. საგან და ფერებს აწვდიდა მხოლოდ კედლისა და ტილოებისათვის, მეტს არც უნდა მოელოდეთ; მეტს არც რეჟისორი მოიხსოვს: ის დააწერიანებს დეკორაციებს, კოსტიუმებს, დაადგვიანებს სცენაზე და შემდეგ მხატვარი თავისუფალია. არც მხატვარი სწუხს თუ მისი დეკო.

ვ. გვინიძე — კოზია

„ჯ ა ნ ყ ი ზ უ რ ი ა შ ი“

კ. შაბათაფა—პეტრია

რამდენად გამოხატავს მოქმედების შინაგან ბუნებას. ჩვენი მიზანია ამ შემთხვევაში მსოლოდ ნაკლებზე მიუთითოთ, მაგრამ ამ ნაკლებს ჩვენ საერთოდ აღწინაშავეთ და არავის სახელს არ დაუკავშირებთ.

ოპერა დაისის პირველი მოქმედება: სცენის უკანა ფონზე ტიკინებით სავსე ურბები მოძრაობენ და ეს ტიკინები — თითქოს ადამიანთა ფიგურები—უზარმაზარ ხეებზე უფრო დიდი მოსიანან, რაც სრულიად არღვევს მოქმედების ფონის მთლიანობას. მეორე საბოლოოზე ასავალი კიბე უზუშათ არის შეერთებული აივანთან ასავლად თუ

ჩამოსავლად სრულიად შეუფერებელია: შეიძლება მსახიობმა ფეხი წამოჭკრას და ჩამოვარდეს. მსახიობი ქალი ნეიმიონი ჩამოვარდა კიდეც, მაგრამ კიბე ოდნავაც არ შესცვალეს. მეორე და მესამე მოქმედებაში წამოიყუდებულა ცარიელი ურბები, თითონ ტაძარი— სადაც დღესასწაული ხდება, სრულიად უფერულია და მიუღებელი. მხატვარის წარმოდგენაში ასეთი საქათმეც არ უნდა იყოს! აქ შეიძლებაოდა ქართული ჩუქურთმისიანი ტაძრის გამოყენება. მაშინ განცდასაც სიდიადე ექნებოდა. ამ ოპერაში არც კოსტიუმები არის კარგად დამზადებული: გურული უღამაზესი კოსტიუმი—ჩაქურა სრულიად დამახინჯებულია, თუშების ჩოხებიც უზომოდ გრძელი და შეუფერებელია, მით უმეტეს ოპერაში, სადაც არაა აუცილებელი ნატურალიზმის დაცვა! სრულიად დამახინჯებულია ცანვალი—სახანდარისტა—სახალხო მომღერალი. შირიში ეუბნებიან—თავი მიუღავს წიწყასო—და ეს მხატვარს თუ რეჟისორს ისე გაუფია, რომ მართლა წიწყაი სებური—უკეთ იქნება ვეჭვით, იდროტისებურა თავი გაუკეთებითაი მისთვის!!

ოპერა—აბესალომ და ეთერის—ახალი დაღვმა: ერთი შეხედვით თეალს მოგპრის. აქ ყველაფერი მზიურია და ცოცხალი სახან მოქმედება დიიწყება, მაგრამ საქმია მოქმედების დაწყება, რომ მკვდარი საგნებიც დაეინახოთ. მაგალითად: ქორწილის სცენა ხდება შესანიშნავი ხელოვნებით ავებულ სასახლის ეზოში. პირველი შეხედვა დიდ სიხარულს იწყევს, მაგრამ ეს წუთიც გაივლის და ეს ბრწყინვალე სასახლე საბრთსობელად იქცევა. მოქმედების პროცესში სასახლე საქირო აღარაა, მთელი მოძრაობა ალაყაიის კარებიდან იწყება. აქედან შემოდინ. აქედან შემოაქვთ ყველაფერი. სასახლეში ბნელა, არაეინ შედის, არაეინ გამოდის. მაყურებელი გეკითხებთა:რა საქიროა ეგ სასახლე? პასუხი ვერ გავიციათ. აქ დამწაშავე რეჟისორია, მოქმედების პროცესში შეიძლებაოდა სასახლის გამოყენება და მოძრაობით გაციცხლება! ამ სურათში არც მოქმედების ძირითადი განცდა არის ჩარჩოში მომწყველეული: როცა მუშამანი ეთერს ჯადოს გადასცემს, მოქმედების და განცდის ცენტრად ეთერი ხდება, მაგრამ ეს შეუმჩნეველად ჩაივლის, რადგან რაღაც უცნაური სიმბოლო გამოჩნდება და მთელ ყურადღების იგი მიიპკრბოს.

(შემდეგი იქნება)

თომაზ ბორელი.

გაკუმარჯოს სელოფენებისა და შროაძის კავშირს!

მუქებო და მუქა ქალებო! მოგვაწოდეთ თქვენი შთაბეჭდილებები თვატრსე და კინოსე.

მხატვრული ლიბრეტო

ახალგამდა საქართველო:

(პოემიდან „ახალგამდა საქართველო“)

საქართველოს გასაბჭოების ოთხი წლის გამო.

ოდესღაც:

საუკუნის მანძილით,
როს ეს ქვეყანა
სულმზუთაჲ ძილით
ატარებდა ქაოსს,
ჩვენ დავიბადეთ
და მაშინ,
იმ დროს
ღამე სიხშირანი
ძუძუს გვაწოვებდა
მაგრამ შხამიანი,
იყო რძე მისი
და შიტომ მშობელს
ვერ ვიყვარებდით.

იმ დროს ემოზობდით
ევმობდით ბატონებს
და ყველამ მეფე
ვილოკეთ ღმერთად.
ასე გვეგონა
ღმერთია ორი,
ზეცაში ერთი
და ქაენათ მეორე

ჩვენი სიკოცხლე
წმენთაყდა ოფლათ
და დაიწურა
ვით ჩვარი
ტილოს,
ყრუობდა ჩვენთვის
ღმერთი და ჯვარი
გოღება ჩვენი
არვის ესმოდა.

ეთათა სარბოლაშნ
ცა მოიღურბლა,
განდა ქუხილი.
გაივარდა მუხი
მოვარდა წვიმა
კოკის პირული
და ნიაღვარი
ახვირთებული
სამშობლოს არეს
მოედო ბრაზით

აქაფებული.

და კერპი ცისა
განაცარტვერდა:
ღმერთი ატარდა
და დედა-მისის
გადატყდა ღვრძი
გამეფდა ქვეყნათ
ალიაქოთი
და საქართველო
ძველი ეპოქის
აინთო ცეცხლათ
და იქცა ფერფლათ...

დასალტული
სული
ფართხალგება
ჩიტვით ვალ იაში
და ჩვენ დაფარული
კენესით არ ვეიოდით,
ვით წარსულში.
დღესნი ავღრიანი
სულმა გაიარა
სიმღერებით.
გზები ეკლიანი
კიდევ დაიფარა
ჩვენი ძვლებით.
მაგრამ ჩვენი სული
არის უშიშარი
ვით მთის ქარი.
და მტრის ავი გული
გაბზარული არის
სულის ნაპერწყალით
ბედმა ჩვენი სული
ალში ვადაუგდო
მსოფლიო ცეცხლს.
იყოს მუდამ კრული
ვინც არ გააჟყეს ხმალში
ჩვენს მოსისხლე მტრებს,
სულში საქართველო
ახალშობილია:
ახალგაზრდა.
ვინც, რომ ის დასწყველოს
გშობილია,
და არამზადა.

სანდრო ეული.

ქ ე დ ა ქ ა რ ი .

(გაგრძელება)

* *
 ზამთარია
 ეს არია
 ქარმა შესთხზა,
 მე დაესწერე,
 ქარმა გაჰყრა მავთულ ხლართი
 და მე იგი ხმლით ავსერე;
 მე ავიღე მისი ციხე
 მის სიმაგრეს მე ვეკეთე,
 ის მე რაშათ მომეღვინა,
 მე ის რაში დავაფეთე,
 ზურგს მოვახტი გაბედულათ
 და ფაფარში ხელი ვსტაცე,
 არ დამინდო...
 გამიტაცა...
 გამიტაცა,—გავიტაცე...
 ბბა, სცადოს გადმოგდგება
 და, რაც სურდეს, აგვიმაჯდეს!
 მე ვაზივარ მას, და ის კი
 ვერ ნახავს, რომ მე ზედ მაჯდეს!..

* *
 ზამთ არია,
 ეს არია...
 რამ არია
 ცის ღრუბელით ქარავანი?
 ბამბის ჯარებს ვინ მოავლო
 გარს ფირფხის გალაგანი?
 ცა ზღვია, თუ ზღვა ცა არის?
 ერთს—მეორე ვინ ამსგავსა?
 ზღვამ მე გული ამიჩქროლა,
 ცამ მე იგი დამინახესა,
 ზღვა მე მკერდით გადავსერე,
 ცისკენ ვილტვი, ვით ფრინველი,
 ზღვა გულფიცხი მდღელარია,
 ცა—ცივი და უდრტივინელი...
 მე ზღვა მიყვარს!
 მას
 ქარიშხლად გადავაქცეე
 როცა მინდა!
 ცა კი...
 ცა სულ უძრავია
 და ღრუბელმაც დამიბინდა.
 მე მომწყინდა:
 მგ სიმუნჯე,
 გულზეიადი სიერცე, ცივი,
 მე იქ ღრუბლებს დავერიე,
 ქართან ერთად მეც იქ ვკვივი...
 ხელნართულში რომ ჩაემა,
 ბირით ცეცხლს ჰყრის ჩემი ხმალი:

მე ცა ცეცხლად ავაფეთქე
 ცას შეუნთე ქარიშხალი!..

* *
 აირია
 აირები
 და ცის ლურჯი
 შაირები:
 იღუმალი სიზმარეთი
 და უსაზღვრო ძილა-ღმერთი,
 მისი ლაბტი,
 მისი ტახტი,
 სრასასახლე,
 მისი კიბე...
 აიგდი და
 გადღეფიფე
 ისრის გებით ჩემი შეილდი
 და
 შეესძახე:
 „გამიფრთხილდი!..“

* *
 დააკვირდენ
 იქ ჩემს სახეს,
 და რა ნახეს,
 რომ მე ქარსე
 ვიჯექ მტკიცედ
 და ფაფარზე
 მეპყრა ხელი გაბედულათ,
 და შურდულათ
 შევიქერიით
 ცეცხლის ფერით,
 ცეცხლის სახეთ,
 ჯერ შეესძახეთ
 მედგრათ, მკეხეთ,
 კვლავ შეეხეთ
 ცის ბჭეთ ხელი ჩასაქცევით,—
 ნახეს იმით,
 რომ ერთმევათ
 შეუფების ფხა და ძლევა!..
 და დაიწყეს შემოტევა
 ყველა ფრონტზე,
 ყოველ კილით...
 ჩვენ შიშს ვგვკრიდით
 ჩვენის ქროლით,
 მივიკლვედით წის გზას
 ბრძოლით:
 ვსტებდით ლახტებს,
 ვსტებდით ტახტებს,
 შეუფების ვსაბოდით კვერთხებს
 და
 „მუთირეთ დედა ღმერთებს!..“

* *
 და მოქმედი ორგული,
 ეს ზმანება შორგული
 გაცხადდა
 და
 ასე ახდა:
 ცა, ოდესღაც გულზეიადი,
 დაეცა და გაპარტახდა...
 არა!..
 ღმერთი გადასახლდა...
 მას წილად ხედა სირიუსი,
 ეგ მსოფლიოს პოლიუსი,
 მიუვალი
 ცეცხლის რაკალი...
 მას იქიდან სურს აწ ძღვეა...
 კვლავ ახალი შემოტყევა!..

* *
 და ეს ბრძოლის მოლოდინი
 ჩვენც ფრთებს გვასასმს!
 ბრძოლის ეინი
 ჩვენში უფრო მეტი არის,
 ვიდრე ღმერთში!
 ჩვენში—ერთში,
 ვინც ერთში ესკელით მილიონებს,
 ჩვენ,
 აწვეტილ,
 ბორკილ-აურილ,
 ყოფილ მონებს,
 აწ კვლავ ისე ვინ დაგეჯანის,
 ვინ შეგვებულაუს,
 ვინ დაგვადებს ისევ უღელს,
 ვინ გავეთლავს,
 რომ კვლავ ქედი მოკუხაროთ
 ძველს ბატონებს?!..

(გაკრძელება იქნება)

ნ. ზომბეთელი

შ ა ს ქ ო რ ა ლ ი .

შე დაფერილი ქარვის ბროლებით
 მთების ვადალში ნაზად ეშვება;
 იღვრება შუქი ახარფეშებად
 ნაძენარში სწრაფი გამოკროლებით.

ტბის სარკეებზე წვება ჩრდილები,
 ბინდის ტვერებში იძინებს ველი;
 მოედო მიწას ჩუმ აგრელებით,
 წყნარი შრილით ნიავე ნელი.

ციდან ფერები მიმედ მოდიან,
 და ბნელ ხეებში საღდაც, თოვლებდა

შორიდან ისმის მთის მელოდია
 საღამოვდება.

დაღლილ რონინით ქარვის ღრუბლებს,
 ამოგზაურდენ ქარავანები;
 სულში ხმებია თავისუფლების
 და მღვლეარება მწვანე ყანებს.

მიდის ქრიალით გაღმა ურემი,
 დამტრის ურმულს გლები მშობამელი;
 შარის მზიარულ ახმარებებით
 მღერის სოფელი დაუცხრომელი.

ალ. იანელი.

კ ი ნ ო

„ტარიელ მკლავაე“

ჩვენმა კინო-მრეწველობამ გამოუშვა ახალი სურათი
 „ტარიელ მკლავაე“. გახუთებამც ამ სურათის შესახებ
 დადებითი აზრი გამოთქვა. საგულსნებია, რომ ყოველ
 ახალ სურათს დიდ მიღწევებს მიაწერენ და საუკეთესო
 სურათად მიიჩნევენ. ამ მოვლენას წინათ ჰქონდა აზრი,
 როდესაც აჯერ კიდევ ფეხ აუდგამელი ჩენი კინო გამოდიო-
 და თავის მუშაობის სარბიელზე, მაშინ საჭირო იყო წა-
 ქეზება, ნაკის შემცირება, ღირსების ვალიდება. დღეს
 კი ასეთი მიდგომა შეუფერებელია. დღეს ჩვენ უკვე სე-
 რიოზულ მოთხოვნებს წაუყენებთ ჩვენს კინო-მრეწველო-
 ბას, ამ მხრივ „ტარიელ მკლავაე“ არ შეიძლება გამარ-

ჯებულ სურათად მიიჩნოთ. დადგმის ტენზიკის, ვადა-
 ლების სისწორის, ფოტოგრაფიის მხრივ ჩვენ სიტყვას
 სტეციკოსტებს დაუთმობთ, ხოლო რაც შეეხება იმ ყო-
 ფა-ცხოვრებას, რომლის ჩარჩოებში მას უნდა მოეცა მო-
 თხრობის ფაბულის განვითარება, ამაზე შევსაინებთ მკი-
 თხველის ყურადღებას.

სურათი მოცემულია სასამართლოს პროცესის სახით.
 პროცესში ირკვევა და ყალიბდება მოვლენათა მიმდინა-
 რიება. ეს მეთოდი არ არის ცუდი თუმცა იგი ორიგი-
 ნალობას არ შეიცავს. ასეთი მეთოდით ფაბულის ქვახსნა
 იცის დასაუვლეთის კინომ. ამ მეთოდს აქვს თავისი მიმ-

ზიდვლობა, ფეფქტი, მაგრამ მას ესაჭიროება დიდი სიფრთხილე. საქმე იმაშია, რომ ყოველი მოთხოვნის მოქცევა არ შეიძლება სასამართლოს პროცესში, ის როგორც ყოველ მოვლენას სასამართლოში ვერ შეუძრი. აქ სიფრთხილვა საჭირო. თუ გამოვიდეს ისეთი პროცესი, რომელიც არსად, არასოდეს, არაფის მიერ არ ყოფილა და არცა შეიძლებაოდა, ყოფილიყო, მაშინ მთელი სურათი მახინჯდება.

ამ საუბრისას „ტარიელ მკლავაძე“ ერთი წუთითაც ვერ გაექცა. მის დაემბატა ჩვენი ყოფა-ცხოვრების დამახინჯება და ყოველდღე გადატყდა მრუდვ სარკვეში.

გადავხეილო სურათს. სასამართლოში ტარიელ მკლავაძის მამა გვიამბობს. „ტარიელის დაბადების ამბავს“. ხედავთ სამშობლიო ოთახში ქალს, რომელიც იტანჯება მშობიარობის ტკივილებისაგან. (ვერ გამოვიჩინა რა მხა: ტრულოვ ამ სოციალური რეგებულება აქვს სმ „ფიზიოლოგიის პრაქტიკულს“? რა აზრით შეიძლება გამართლებულ იქნეს ეს მომენტი?) ტარიელის მამა გვიამბობს თუ როგორ ცელქობდა ტარიელს, როგორ „დაულტვა“ წვერუბი მაგდაზე აღმდელ მინარა მღვდელს და როგორ დაავლავდა თმა, რის გამოც ტარიელმა მამისაგან მიიღო აღერა. (ეს „ჩაპანინკებლი“ და რეკონსტრუქციის მეთოდი და მაშინ შეუძლებელია. რომ მამას, ლტის მორწმუნეს ამისათვის აღერს მიეძღვა შეილისათვის) ან როგორ სკეჟდა თვით გულზე, ტარიელის ცელქობის წინააღმდეგ, როდესაც ისინი ამხედრდებოდნენ. ერთი სიტყვით ტარიელის მამა სასამართლოში იმის ნაცვლად, რომ სცილობდეს მისი შვილის შეკვლის საფასს თვით საბრალდებულო სიტუაციის ამბობს საკუთარი თავის და შვილის წინააღმდეგ. ასეთი სასამართლო შეუძლებელია, ასეთი მომზივანი არავის უნახავს.

თავი მეორე გვირი „ტარიელის მეგობარი“ ქარაფშუტა ახიდა, რას ამბობს ის სასამართლოში? უფრო საშინელ საბრალდებულო სიტუაციას ტარიელისა და საკუთარი თავის წინააღმდეგ, აღწერს მათ ჰქვიეს „სამიკიტონებში“, ჯგუფს, სხვათა დამცირებას, ქალების გაუბატურებას, გადაცემას და სხვ. და სხვ.

ასეთი მოწმე არ შეიძლება, მით უფრო მოწმე მოკლულის. „მეგობარი“, ასეთ მოწმეს საიჭირავს თვით სასამართლო, ჩვენი კი არა, ის სასამართლოც, რომელიც მაშინ იყო, რადგან ის ბოროტმოქმედების მოზიარია და თვით უღიფესი დანაშაუვ. ყოველ შემთხვევაში არცერთი მოწმე სასამართლოში საკუთარი დანაშაულობის შესახებ არ ლაპარაკობს.

უფრო სხვა სურათია ამ მხრივ, როდესაც მცირიშვილისა და დესპინეს ცხოვრებას აღწერენ. რადგან აქ საბრალდებულო თავის თავად არაფერია.

ერთი სიტყვით სასამართლოს პროცესის მეთოდის გამარჯვება „ტარიელ მკლავაძის“ მოსაყვამთ მაცნხიფ დამთავრდა.

რა მოვლვა სურათმა ყოფა-ცხოვრების მხრივ? უნდა აღინიშნოს, რომ მთელი სიმძიმე „ტარიელ მკლავაძეში“ სწორედ აქ არის. შინაარსი მოთხოვნის ყოფა-ცხოვრების ფონზე გაშლილია. თვით ტარიელი უაღრესად განსაზ-

ღერატი ყოფის გმირია, როდესაც დეგრადაციული არის-ტარაკილი და შორდა თავის ძველ სოციალურ როლს და გადაიქცა პარაზიტულ ელემენტათ. ამიტომ მთელი მოთხრობა ყუფა-ცხოვრების სტრუქტურა და რიტმაში უნდა იყოს ჩასმული. სურათი ამ მხრივ ელემენტარულ კრიტიკას ვერ უძლებს. ტარიელის მამა, რომელიც „დამბახის“ ეპოქაში ცხოვრობს შვილის შექმნისას დამბახას გინერის“ საწერ მაგიდას უზის, რომელიც ვერაბოულ სტრუქტურა ავებუდა „ტუბერსკებით“ „მანდლებით“ და სხვ. მისი ბნინის მოწყობილება, თუ მარტო კვლავ შეგვეხედებულ ძველებურ იარაღებს არ შევაჩერდებით, სრულიად არ არის ძველი, თავადის „გურიელის“ ბინა. თვით ტარიელი უფრო მეტად ჯიბვირისა და სამიკიტონების მაწინააღმდეგე შეთაბეკვლებას სტრუქტურა, ვიდრე თავადისას, რომელსაც ერთი მხრივ ოფიციალი არისტოკრატობის ნაშთი აქვს. მეორე მხრივ გათათხრობული ხასიათი და მესამე მხრივ საკუთარი თავის თავხედური ჩწყნა.

აიღეთ ცალკე მომენტები. განა წარმოადგენია 20 საუფუნის დასწყისში გურჩის თავადების ტუქში მჭიფი „სამიკიტონა“ და ჩაით? რომელი თავადი გინახავთ მოცევავე, რომელსაც თავზე ადუღებულ „სამიკიტონა“ ედგას? აღარ გვერად ამის შემდეგ იმის აღნიშვნა, რომ არც „პაპადის“ მიერ „დამარჯვული“ ტუქები იყო მაშინ.

ან როგორი შეთაბეკვლება გინდეთ მცირიშვილის ბეჯითობის, როდესაც ის ყოველ ნაჯახის დარტყმაზე წიგნში ხხედვდა, ვინ სწავლობს ასე? ან რას ისწავლის ასე? ეს არის შიომისა და სწავლის შეერთება?

სხვა მრავალი წიკლმანიც. რამ არ აღვწერნათ ყოფა-ცხოვრების გაუფერობისა და დამახინჯებისათვის ესეც საკმაოა.

აიღეთ სურათი თავის კლასობრივ-საზოგადოებრივ აზრით. ვიჭირობ აქაც ის არაფერს იძლევა. მთელი ენერჯია იმაზეა დახარჯული, რომ ტარიელი ქალებს უნებტყვიებს. ეს იმდენათ ხშირია, რომ მართალაც გიკვირთ ტარიელის „ენერჯია“ და ცხადათ გრანობთ, რომ სურათი ტენდენციურია. განა მოკლენის საშინელება და ბოროტება მისი გამარჯვებით დასურათდება?

კიდევ მეტი. საზოგადოების არც ერთი წრე არ არის გამოყვანილი დადებითად, მოსაწინააღმდეგეთა და მისაღვეთა. აიღეთ გულეები, ორი გლუბი სამიკიტონში, ისინი ისეთი დეფერის სახის არიან. რომ რაიმენიმე საუკუნით უნდა დასწიო გიბუღლი გლუბი, რომ მათ ფიზიონომიას დაუბასლოვო—არც გლუბების აღშფოთება მოცემული ტარიელის საქციელის გამო. გამოდის, რომ გლუბები მოთმინებით იღებდნენ ყოველ შეურაცყოფას. მათი ოჯახის გაუბატურებას. აიღეთ ინტელიგენტური წრის წარმომადგენლები, დაზარალებულები: მცირიშვილი და მისი მეუღლე. სუსტნი, ნეერასტენიკები, გაუბედვი, ზედმეტის დამთმობანი, უპირიონო პიროვნებანი. ერთი სიტყვით აქ არავითარი დორებულება არ არის კლასობრივად, საზოგადოებრივად თუ ასეთი სურათებით გავაცნობს საკუთარ თავსა და წარსულს იცრუბას ან უნდა გავგიკვირდეს, რომ ზვეს რევილიუციურ ბრძოლას და სოციალისტურ აღმშენებულებას მკვის თვალით შეხედოს ევროპის მუშებმა.

ჩვენი კინო-მსახიობი ქალები

თამარა ბლექვაძე, ვერიკო ანჯაფარიძე, ნატა ვანნაძე, კლემენტინა ჯაჭვიანი, სოფია უოზნედი.

მერწმუნეთ ბურჟუაზია სულელი არ არის, როდესაც ის ერთი სიტყვითაც არ აქვს თავის სურათებში კაპიტალიზმს, მაგრამ ერთი წუთითაც სურათი არ შორდება იმ ფსიქოლოგიის შემუშავებას, რომელიც საჭიროა კაპიტალისტური კულტურის მენარჩუნებისათვის. ეს ხერხი ჩვენ ბურჟუაზიიდან უნდა ვისწავლოთ. წინააღმდეგ შემთხვევაში უკიდურესი ტენდენციურობა უარეს კონსერვატიზმსა და აპატიას ვაამყვებს.

მე არ მსურს მსახიობთა შესრულებასა და სურათის გადაღების ტენიკის მხრივ ვილაპარაკო. აქ სვეციალისტები უფრო ბევრსა და უფრო სწორს იტყვიან. ვფიქრობ მათი სიტყვა უეჭველად სურათის სასარგებლოდ იქნება, რადგან არა სვეციალისტისათვის ცხადია, რომ სურათის ფიქტოვ-აფთა შესანიშნავია, გადაღების ტენიკა მოხდენილია, ოპერატორის მუშაობა სწორი, მაგრამ ყოველივე ეს სტავებს მხოლოდ გარეგან სისწორის შთაბეჭდილებას შინაგანის დაზახინების გამო.

კინო „მისი რეჟუტაცია“

ჩვენში საერთოდ ცნობილია ე. წ. „ამერიკანული“ კინო-სურათები პირლ უაიტის, რუჟ როლანის და სხვა „ტრიუქის“ არტისტების. რა ახასიათებს მათ? ერთი მეორის დენვა, სირბილი, დეტექტივა უაზრო ხშირად, ჩხუბი და სხვა „შესაძლებელი“ თუ „შეუძლებელი“ ტრიუკები. კინო-ფილმა „მისი რეჟუტაცია“. ანუ „სკანდალურ ქრანის მსხვერპლი“ საგრანობლად განირჩევა ხეშმისენებულ ფილმებისაგან. შეიძლება თამაშად ითვალოს, რომ ასეთ ხასიათის „ამერიკანული“ კინო-სურათი თბილისის ჯერ არ უნახავს. სცენარი. სიუჟეტი სრულიად არა გავს აქამდე ნახულ ამერიკანულ სურათებს, სადაც უთავბოლო და უაზრო „ტრიუკები“ ხშირად ამეზრებენ მაყურებელს თავს. საკვირველი ისაა, რომ თავის სიუჟეტით იგი უნებურად გადაიქცა „თავისუფალ“ ამერიკის პრესის სატირად. მაყურებელს თვალწინ ნათლად ესახება თუ როგორი ქოჩებს სოხზავენ და რას არ იკონებენ აჭერიკის რეპორტორები სენსაციის შექმნისათვის კომერციულ თვალსაზრისით, რითაც ადვილად ღუბავენ ადამიანის რეჟუტაციას. მშვენიერის თანდათანობით და სიციხველით ვითარდება ამ მხრივ სცენარი. შესანიშნავია აგრეთვე ზო-

გერთი დეტალები, რომელნიც გვიხატავენ „დემოკრატიულ“ ამერიკის ზნეობას, თუნდაც აქაქში პოლიციელისთვის ქრთამის მიცემა და სხვა. ამ მხრივ იდეოლოგიურად ფილმა სასებებით მისაღებია. სამუთითა ეკრანისთვის. დადგმა. შესანიშნავია მისსისიპის წყალიდობის სცენები, აგრეთვე განსაზრ. რომელიც გაინდა ავტომობილის კატასტროფისაგან. მეტად მოხდენილია ცდა კინოში კინოს გადაღების, რაც მიღწეულია გადაშლბ პრექციასთან კოცხალ მოცეკვეთა ფიგურების შეერთებით. თამაში. ფილმა გვარწმუნებს, რომ ჯერ კიდევ მრავალი ამერიკის კინო-არტისტი არსებობს რომელთაც ჩვენ არ ვიცნობთ.

მეი-მაკ-ველი მეტად ჭოტოკანურიია თავის გარეგნობით და თავისებური სიმარტივით თამაშობს როლს, საერთოდ ფილმა ინტერესით იყურება. მხოლოდ გაუგებარია, რატომ მოხდა რომ ფილმის რეჟისორად გამოცხადებულა აუიშებში და ეკრანზე უნა გრიძობი, როდესაც ნამდვილი შექმნილი ამ ფილმის არის ამერიკის შესანიშნავი რეჟისორი ტომას ინჩ, რომელიც შარშან დეკემბერში გარდაიცვალა ამერიკაში.

მ. ა.—ლი

წითელ თეატრში

25 თებერვლის დღესასწაული

25 თებერვლის საქართველოს გასაბჭოების 4 წლის თავზე საქ. პროლეტკლას წითელმა თეატრმა გაიხიზა დაიდი ზეიმი.

წითელი თეატრი ერთად ერთი თეატრია, რომელიც რევოლუციონურ დღესასწაულებს ჰხდის ნამდვილ ზეიმათ, ხალხის დღესასწაულად. ჩვენში საკალენდრო დღეების მიმწყობი და ჩამტარებელი მსოლიოდ პროლეტკულტა და მისი წითელი თეატრი. 25 თებერვლის დღესასწაულიც წითელმა თეატრმა ჩვეულებრივი ადრეთივანებით და ენტუზიაზმით ჩაატარა. ზეიმი—სალამოს დაწყების წინ უძლიდა ანუ. სანდრო ეულის მოხსენება, რომელმაც მოკლედ და მარტივად განმარტა ის დღეებითი მხარეები და კულტურული ზრდა, რომელიც ჩვენში დამყარდა და სიბჭოთა ხელისუფლების განმტკიცების შემდეგ.

მოსხენების შემდეგ გაიმართა პროლეტკულტელების დემონსტრაცია. დემონსტრაცია არ წაავადა ჩვეულებრივ თეატრალურ ტრაფარეტს.

ახილდ ფარდის წინ მაყურებელი სჭერეტდა თვით თეატრის კუნძულებს, კულისებს, რომელიც ყოველთვის უხილავია ფართე მასისათვის. პროლეტკულტელებმა თავიანთ პროცესიის სვლით. შესაფერის მოქმედებებთან ერთად გაიჩვენეს თავიანთი შემოქმედებითი ცეცხლი, ნიჭი და ხალისი სცენიურ იმპროვიზაციის.

მეორე განყოფილებაში კ. ფოცხერაშვილის გუნდმა შესარულა რევოლუციონური და ხალხური სიმღერები, პროლეტარულმა პოეტებმა წაიკითხეს თავიანთი ნაწარმოებები.

დასასრულს დაიდგა ს. ეულის დრამატული ეტიუდი „ალთქულ ქვეყნისაკენ“. პიესა სიმბოლიურია და შთაბეჭდილებასაც ქარგს სტოვეს. ქარგია დ. კობახიძის დადგმა. უძრავი ხაზებით და პირობითი მისვლა სცენასთან ჩვენ თანადროულიობას უფრო მეტს ეუზნება ვიდრე მხატვარ—ნატურალისტის მიერ გამართული დეკორაციები. შესრულების მხრივაც სტუდიელები უმეარტილად ამოკანის სიმალღებუ სდგანან.

X.

სირაპოს უმსახუ.

რეკოლოუციის შემდეგ ჩვენს წინაშე უშუალოდ წა-
მოიკრა საკითხი ცირკების შესახებ.

ზოგმა ეს საკითხი გადასჭრა ფარყოფითად. ასე, მა-
გალითად, უკრაინაში ცირკს მტრულად შეხედენ. არ ვი-
ციტ რატომ, მაგრამ ბევრს ეს ხელოვნება მოეჩვენა უხა-
როდ და პურკუაზიულად.

ამგვარი შეხედულების წინააღმდეგ ლაპარაკობს მე-
ტისსეტი და თო პოპულიაზობა ამ ხელოვნების და უტ-
ყუარი სიყვარული მისდამი; ფარო მასებისა, გლეხე-
ბისა და პურკუაზიულებისა, ბეჟუების გვაცდენ ცირ-
კით და სხე...

კომუნისტმა არასოდეს არ უნდა ჩააქნოს ხელი
ზისლით რაიმე პოპულიარულ მოვლენაზე. ვასაგებია, რო-
დესაც ეგრედწოდებული გემოვნება გამაბილბული ინ-
ტელექტი ცხვირს აიწეეს თითქოს ცული სუნის გამო,
როდესაც მის ესნის უბრალო ხალაური სიმღერები, ან
უხეში რომანსი, როდესაც არ მოსწონს მას რომელმე
კინო-ფილმის თავდადასაქვანი სურათი, როდესაც ის
კითხულობს ქუჩურ რომანებს და სხე... სწორედ აქ არის
საქირო შეტი ანალიზის გაკეთება, თუ რად ხდება, ან რა
მიზეზებია იმისა, რომ თითქოს ეს სადაო ხელოვნება
იზიდავს და იპყრობს ხალხის აზროვნებას და გულს.
იქნება სწორედ აქ არის საქირო, რომ იმისწინადადო
ნახი და შინაარსიანი უმუსიკისა, ბელეტრისტისკისა, შექ-
მნათ საუკეთესო ფორმები კინო-ფილმებისა და თეატ-
რისა ისე, რომ არ მოეშორდნენ მასების ცოცხალ ყუ-
რადებას. რა თქმა უნდა, ხელოვნების ყველა ამ ფორ-
მებში არის ბევრი უარყოფითი მხარეებიც, რომელიც
იმავდ დროს არ არის ხალხისათვის საჭირო, ძველია და
მოუღებელი.

მაგრამ ის, რაც მე ზევით ესქვიტ, ნაწილობრივ იტემა
ცირკებს: მისმა ფართო პოპულიარობამ, როგორც აღე-
ნიშნე, უნდა დაგვაფიქროს ამ მოვლენაზე, მარტო ამან
უნდა დასეის საკითხი, თუნდ, ცირკის გაწმენდაზე, ან
მისი სახის გადასხვაფერებაზე, მაგრამ იმავე დროს მისი
ძირითადი სახის დატოვებაზე. როდესაც ახლო დავაქიო-
რდებით ცირკს, ჩვენ უნდა ვაღვიაროთ მისი ბევრი უშთაე-
რები ვლემენტების დიდმნიშვნელოვანება და აღმზრდ-
ლობითი ხასიათი. ცირკი არის მუდამ სწორი და სინამ-
დღელესთან ახლო მდგომი ადგილი, ნიშანშემოფარებულ
თეატრთან შედარებით, სადაც ჩვენ ვუტყუართ ადამი-
ანის ძალას და სიძარდეს.

რა თქმა უნდა, ადამიანს ორგანზმის სრულყოფა,
რომელსაც ჩვენ ცირკი გვიჩვენებს, როგორც ჩვენ ვგუშ-
ნებთან, არის წმინდა ფიზიკური, ჩაგრამ ამან ჩვენ ერთის
წუთითაც არ უნდა შეგვაშფოთოს. ჩვენ ვართ მატერი-
ლისტები, ჩვენ ვეციტ, რომ ფიზიკურის ფსიქოლოგიუ-
რისაგან გამოშორება შეუძლებელია. ჩვენ ხანდახან გან-
ცოდით ზედმეტ ვადახარს ბიომექანიკისაკენ და ესა

ქიოლოგიის განდენვისაკენ და ეს იქ, სადაც იგი უაღ-
ვილია, ე. ი. თეატრში. კუმშიატ ბიომექანიკის განა-
ჯეგებს, რომლის წინაშეუ ჩვეულებრივ იჩრადლება სე-
ნის მასიბობთა უნადრუკი აკრომატიკა, ჩვენ ეხედეთ
სახელდობრ ცირკში. ერთის წუთითაც არ შეიძლება დაე-
კეგება იმაში, რომ ცირკის დიდი არტისტების სიძარდესა
და ძალას, რომელიც აყვანილია უნადრუკ წერტილმდე,
თან ახლავს ურადლების გასაოცარი დაძაბრვა და აღ-
მფრთხიანებელი ვაშხედაობა, რაც უკვე ფსიქოლოგიუ-
რია და ამასთანავე დიდმნიშვნელოვანი. ატლტიკა,
აკრომატიკა, ეკვილიბრისტიკა ყველფერი ეს ისეთ
ულაო ღირებულებებს წარმოადგენს, რომელიც ამ აუბ-
ლეს დროებში, სისწორით ვაგებულ სპორტის საშუალე-
ბით, ფართო ტალღებდ მოედება საერთოთ მიერ მო-
სახელებს და სამავალიოდ და ჩემპიონებდ დასტო-
ვებს მხოლოდ ცირკის ყიდღეს არტისტებს. მეტად სამ-
წუხაროა, მაგალითად, ის რომ ფრანგულმა კიდაობამ
მიიღო ავიოტაგისა და ცოტადენ შარტანონის ხა-
სიათი; თავის თავად შესაულებელია მისი საესებით ჩა-
რიცხვა ზემოაღნიშნულ კატეგორიაში.

ცირკის მეორე და უმნიშვნელოვანეს სტიქიას წარ-
მოადგენს ცხოვრებაში, განსაკუთრებით ცენებში.

ცხოველების წყურთის ხანდახან მოყვება არა სასურ-
ველი მოვლენებიც. ლაპარაკობენ, რომ ამ წურთის მო-
ყვება, მათი ტანჯვა, რომ თავისუფალი და ამიტომ მშე-
ნიერი ინსტიტუტები ცოველებისა მხანჯდება მწერთნის
უხეში ფოქსებით. მაგრამ ყველფერი ეს მართალია მა-
შინ, როდესაც ჩვენ ვიღებთ წურთისა ცუდის მხრივ. ჩვენ
მშეწინივად ვიციტ, რომ წურთისა შეიძლება ხდებოდეს
იმ გზით, როდესაც ძალდატანებას უჭირავს სულ მეორე
ხარისხიანი ადგილი. რომ იგი ხდებოდეს ცხოველები-
სადმი დიდი სიყვარულით და მათი ფსიქოლოგიის სწო-
რი ვაგებით, ამასთანავე ექვს ვარეშეა, რომ მშეწინიერი
ეგზემლიარები ცოველთა სამეფოს სედადსევა ჯიშისა,
დაწყებულ ცენებიდ ვათავებული ზღვის რომელიმე
ლომით, რომელიც ნაჩენებთ იქნება მათი ვარეგნული
სიძარდისა და მოქნილობის მხრივ, რომელიც მათ ორგა-
ნიზაციას ახასიათებს, და მათი ჭეუის მხრივ, რომელიც
პირველ შეხედვით თვალში არ გვეჩვენა, მეტად ხანტიე-
რეს და აღმზრდლობით სანახაობას წარმოადგენს, გან-
საკუთრებით ბავშვებისათვის.

დიდი მშეცემის გამოწვევითა—უფრო სადაყო ამბა-
ვია, მაგრამ თითქმის პირდაპირ ტრაილოდ გეიტაცებს
ამ მომენტებში ადამიანის მიერ გამოჩენილი სიმტყე და
ნებისყოფა, რაც უკვე გამოისყიდის ამ უარყოფით და
ცოტათი სამშობო სანახაობას, რომელსაც საფუძვლად
უძევს მათი დამორჩილების მძიმე პროცესები.

დაბოლოს კლოუნაიდის სტიქია უერთდება ზემოაღ-
ნიშნულ ვაგემოებითა, ის ჩვენზე მეტად არის სათანადო მოე-

ვარებულ მე მასსოვს დრო, როდესაც ჩვენი ცირკები გატაცებული იყვნენ ლამაზი რევოლუციური პანტომიმებით. ამ მხრივ, სწორედ რევოლუციისპირველ მძიმე წლებში, ცირკების დღევანდელი დირექციის მიერ მიღწეული იყო მნიშვნელოვანი შედეგები. მაგრამ ამასთანავე ჩადენილი იყო შეცდომაც. ამ ნაწილობრივ გაითარებულმა სანახაობამ მეტად შეაფეროვა ცირკის ძირითადი ელემენტები. დაიწყო რეპეტი, იდეურად მოფიქრებული და ლამაზად აღსრულებული პანტომიმები სრულებით იქნა შეკვდებულნი და ჩვენ დაბუთვლილ ძველ ცირკს, მაგრამ, მართლაც, მეტად მაღალი ღირსებისას. სახელმწიფო ტრესტის ცირკების პროგრამა არა თუ ჩაოფნებდა, არამედ ბევრად უფრო მაღლად სდგას თავისი ღირებებით იმამდის არსებულ პროგრამაზე.

თავის აღვებზე იყო, ასე ვთქვათ, იდეურ კლოუნადის სადგური. მთელი რიგი კლოუნებისა, მათ შორის ლაზარენკო, მ. ტანტები, დუროვი, თავის ზოგიერთ გამოსვლებში, და ბიმ-ბიმი (არ ვიცი ნამდვილი, თუ არა: ალბათ ნამდვილი, იმიტომ რომ ძალიან კარგები არიან). გვაძლევენ ტექსტებს, ინამახვილ პოეტების მიერ დაწერილ და ინამახვილად აღსრულებულს. ჩემზე ეს ისეთი შთაბეჭდილებას ახდენს, რომ ისეც ცოტათი ვახუნდა, რომ კლოუნიდან არ შეიქმნამისი უდიდესებულებას ხალხის მასხარა, რომ ჩვენ აქედან კვლავ ტენდენციურ კლოუნადში ვადგეშვით. ეს სამწუშაოა, ტენდენციური კლოუნობაში კარგია მხოლოდ ტენდენციური მშენებელი მოქნილობა და თავისებური მახვილი თუმარი კლოუნებისა, რომელიც რა თქმა უნდა, უნდა შეინახოთ, მაგრამ სრულებითაც საჭირო არ არის ახლის მოგონება. როდესაც კლოუნად წარმოადგენს წიწვით შეკაშულ რევოლუციონერ სტირას, ეს მეტად გააუფჯობებს ცირკს.

მე ვფიქრობ, რომ არ იყო საჭირო ნასვებით ჩამოშორება პანტომიმებისა. დროგამოშვებით შესაძლებელი უნდა იყოს სვეტების მოწყობა მახვილი აკრომატიკით.

მე მასსოვს, რა დიდ შთაბეჭდილებას სტოკებდა ცირკის არტისტების თამაში ლენინგრაძის სახალხო სახლში 1919-1920 წლებში.

ფართო შესაძლებლობანი, რომელნიც იშლებიან ცირკების ტრესტის წინაშე მას შემდეგ, რაც იგი დასძლევს პირველ საორგანიზაციო თინასიურ სიმნელეთ, იშლება სწორედ საბჭოთა ცირკის წინაშე. რა თქმა უნდა, უცხოეთის არტისტების უდიდესი მონაწილეობით. მხოლოდ არ არის საჭირო უკიდურესობანი, არ არის საჭირო ნოვატორობანი გადავარდნა და შეცვლა ცირკისა სრულებით გაუცნობელ და გამოურკვეველ რამით, მაგრამ არ უნდა ძვიდლოთ ცირკი არც ისე, როგორც ის დღეს არის. მისი რეფორმა უნდა დაიწყოს კლოუნობაში ახალი შინაარსის შეტანით, დანაჩენი თანდათანობით გამოიწმინდება.

სეპტემბერი

ფსიხოლოგიური დრამაში.

საქართველოში—სხვა დარგებთან შედარებით ფიქსურტურა ელვის სისწრაფით მიკვლე მასსებ. იშვიათია ისეთი დაბავ. რომ ფესბურთის ვკუფუ არ იყოს და ტტილის ხომ ამ მხრივ ვგას-ცვად გაიხარდა. დიდათ სასიხარულოა სპო-ტზე აეთი ხალკი ჯანად-თაობის მს-ცემად. საბეომები და სხვა ჰევენიონის მქ-ნე ქვეყნები სულ ს სძლიერთ იჩჩეოდენ და ძოლანობის შე. წარჩუნება ფხხის ჯანადმა აღზოდამ შესდ ნაო. სკ-ზოდ მოკვეპოვება მასალები იმ-ს შეკახებ, თუ როკო-უევერდა საქართველოს ჯ რითი, ფრიკაზბა ლელოს გა-ტანა, კიდაობა. ობენა და სხვა. დღევანდელი გონების დაკიშვა გაორკვებული მაჯის ცემა აეთსავე პოპორ-კოულ საზოდოს მოითხოვს სხუელიდან. ჩვენ რამდენი მანქანაც არ გამოვიგონო და როკოართაც არ ავაკო-წიწოთ ვადოქარი ლითონი, ფსიხოლოგია მიინც მიწის გვაქეს და მაშინალურად მიუიადებელი საზოდოთი ჩვენი ფორმა და მეობა დივენარკიას დაადგება. დიდი გაჭირ-ვევას და არა ნორმალბის გადამტანი საუკუნე უნდა აღოძინდეს—ახესთან უშუალო კავშირით, მაწის სუნ-თქვით,—სპორტით. სხუელის მხრივ მით უქეტეს მსახიობს მართებს დიდი ბრძოლა სწორე კულტურული ტა-ნის მისალებათ. სხუელის სოლამას-ს და განვითარებისათ-ვის განსაკუთრებით უნდა ზონუნავდეს არტისტი. მე არა მწამს დაბუთული ნერვები ესტრადაზე. მსახიობი სახის სიამაყე—და არა მარტო იდოელი სულის ვადმოსაცევად არამედ ვარეგნობათაც წარმტაცი, საღი სისხლის მქონე უნდა იყოს.

ამიტომ ყურადღების ღირსია დრამაში შემოქრილი აზრი ფესბურთის წარის დაარსების შესახებ.

ამ ზაფხულს მინდისში ყოფნამ ჩვენ მოგვცა სა-შვალება შეგვედგინა ასეთი ჯგუფი და სპორტს მოგვი-დებოდით: თუმცა ჩვენი ვარჯიში იყო სისტემას მოკლე-ბული, მაგრამ იმდენი რამ დასტოვა, რომ ჩვენ დარწმუნ-ებულთ ვართ, რომ ფესბურთის წრე ისევ განაახლებს თავის მოქმედებას და ჩვენ სახ. აკადემიური დრამის გამგეობაც მას დახმარებას აღმოუჩენს ამ საქმეში.

ა. ლენინარსკი.

ბორის.

მუხათა კლასი და ხელოვნება

უკანასკნელი უბანის ბარრიკადა

ჰაესა ერთ მოკმედებათ

მომკმედნი პირნი:

კომუნარები:

ბუელიე, ლითონის ჩამომსხმელი 27 წლისა.

ფრისსარ, პოეტი 26 წლისა.

ჟან-ლოტრენ, მკერავი.

ერნესტინა ლოტრენ, მისი ცოლი.

ალბერ ფერრაჟ, მკერავი.

ეთელესტინა ფერრაჟ, მისი ცოლი.

მულტრენ, მატემატიკოსი, 26 წლისა.

ბრიუნო, ნოქარი.

ლიაბიშ სარტო, ქალი ძუძუს ბეშვით, 22 წლისა-

გოლარ, ღურგალი.

ვიორიე, მეტყავე.

იორვალ, სკულპტორი, 35 წლისა.

პოლიაჟი, მეწაღე.

დრიუა, ხელთათმანების მკერავი.

კოლნე, მეტყავე.

ფუნიაკ, ღურგალი.

მორანტე,

კურუე, } ხელთათმანის მკერავები.

მოკმედება სწარმოებს ბარრიკადაზე. ბარრიკადის იქით არა სჩანს რა. მარცხენა კუთხე შედის სცენის სიღრმეში და ისეთ შთაბეჭდილებას ახდენს თითქოს ამ მხრიდან მოვილიან მტერს.

ბარრიკადაზე არიან რამოდენიმე კომუნარი. ლიაბიშ სარტო ძუძუს აწოვებს ბავშვს. კომუნარები გაიყურებიან მარცხნივ და ყურს უდგებენ საიდანაც მოისმის განუწყვეტელი ყრუ ხმაურება, მოძრაობა, თითქოს რაღაც მძიმეს აგორებენ ქუჩებშიო, ეს ადგილია ევრსალელების ბანაკი.

ფრისსარ. ბოლი მიშლის, ვერ ვხედავ სად რა იწეის. მეონი ბეღელია.

ლოტრენ. არა, მოქალაქე ფრისსარ, გუშინ მთელი დღე და წუხელი მთელი ღამე იწეოდა ბეღელი, იქ აღარაა დარჩებოდა რა. ეს ნელი უნდა იყოს.

ბრიუნო. მე გუშინ გამოვიტეცი იქიდან. ცეცხლის გამჩენ პატრუჟს ესროდნენ გახურებულ რკინას. მთელი უბნის სახლები ცეცხლის ალში იყო გახვეული. არ მეგონა თუ შეეძლებდი თავის დაღწევას და ჩვენს უბანში, ჩვენს ბარრიკადაზე მისვლას. საშინელება იყო ცეცხლ მოდებულ ქუჩებში რბენა.

ფროსაარ. თქვენ მართალი ხართ, ალბად ნელი იწეის,

22 დღე სრულდება, რაც ნელს უშენენ ყუმბარებს. რამოდენიმე დღეა რაც იგი ცეცხლის ალშია გახვეული. განუწყვეტელი აყრიან ყუმბარებსა და გახურებულ რკინას. სახლები მიუვალ სიმაგრეებათ არის გადაქცეული. ფანჯრიდან ფანჯარაში ესერიან. ქუჩებში ხალხი ერთი მეორეს ელტენ. ქალები, ბავშვები, მოხეტინი სარდაფებში მიმაღლდნენ. პაერი გაღვინთილია ადამიანის სისხლის სუნით და ამ საშინელებაში არსებობს თურმე რაღაც ბაზრის მავკარი რამ. სადაც საკმელს ყიდულობენ, რომ სიმშლი მოიკლან. და ის ვინც ეს ნახა, მწაბე სიცილით მოიხსენებენ პროგრესს, განათლებას, ცივილიზაციის შემოქმედებას, ქრისტეს არსებობის 19 საუკუნეს.

ბუელიე. ისე ლაპარაკობს თითქო ლექსია სიხზავლეს. დაიწყეს განა სულ ერთი არ არის, დაიღუპოს საცხოვრებელი, თუ ეს ხალხს ახრჩობდეს, დაიღუპოს მთელი სიმღიდრე, დაიღუპოს ხალხი, თუ იღვა მარცხდება.

გოიარ. ბუელიე!
ბუელიე. რა იყო, გოდარ?
გოდარ, აქ ლოდინი მე უსარგებლოდ მიმანია. საქირია ცენტრს მივაშურათ.

ბუელიე. შერე ვინ დაიცავს ჩვენს ბარრიკადას?
ვოიარე. არა, აქ უნდა დავრჩეთ.
ლოტრენ. ყველამ თავის უბანი უნდა დაიცვას.
ფერაჟ. ჩვენ ვიცავთ ჩვენს ახლობელთ. რევოლუციონათვის სულ ერთია, სად ვიბრძვით ჩვენ მისთვის.

ბუელიე. ეს ბრძოლა რევოლუციონერია. დღეუკლი უბი ამბობდა თავის მოწოდებაში. „ხალხმა არ იცის რა არის გაწვერთნილთა აღლუმები, მაგრამ როდესაც მას ხელში თოფი აქვს და ფეხი მაგრათ უდგია ქვაფენილზე მას არ ეშინია მონარქიულ სკოლაში აღზრდილ სტრატეგებისა.“

ფრისსარ. კომუნამ დაადგინა, ყველამ თავის უბანში ააშენოს ბარრიკადები. თუ ააშენებ უნდა დაცვა კიდევ.

მლოტრან. ჩვენი ბარრიკადა ეარგ ადგილზეა, განაპირის. ჩვენს უკან ბარრიკადა აღარ არის, მდინარის გაღმა გერმანელებია. მტერი ზურგიდან ვერ მოგვექცევა.

ბუელიე. მართალი ხარ მოლტრან. თქვენი მათემატოკის ძლიერებას კიდევ შეგნენ ვერსალელები. მოქ. ფრისსარ, მე მოლტრანის მებობელი უფრო ვარ ვიდრე თქვენი, იმიტომ, რომ მათემატოკიას მეტი სარგებლობა მოაქვს ვიდრე თქვენს ლექსებს. ჩვენს კომუნას რომ ისე შეგნებოლი ქონდეს მათემატოკის მნიშვნელობა, როგორც მე, ესლა ვერსალში ვიქნებოდით.

ფრისსარ. ცენტრალური კომიტეტი და კომუნა ერიდებოდნენ სამოქალაქო ომს,—თუ ესა გაქვს მედიველობაში, ბუელიე, მაშინ..

ბუელიე. კოტა უნდა ეოცნებათ და ბევრი ემოქმედნათ. ჭკრდ-მინისტრებს დარჩათ აქ ისეთი საბუთები, რომ შეუძლებელი იყო მათ ნობაბაზე ლაპარაკი. მაშასადამე საჭირო იყო მოქმედების დაწყება. მათ საქმათ ეძულვართ ჩვენ.

ლიაზიშ სარტ. ვისთვის იყო საჭირო ეროვნულ კრების სტუდენტური დადგენილებები, მას შემდეგ რაც მინისტრები ვერსალში გაიქცნენ.

ლოტრენ. ეროვნული კრების სურვილი იყო შეეჩერებია ჩვენი მოქმედება, შეემოკლებია ის მოთხოვნები, რასაც ჩვენ თითონ ვაგატარებდით ცხოვრებაში.

ფერაკი. ქალაქის თეთმარათელობის ხელმძღვანელი, რომ არ ჩარეულყვენ საქმეში, ცენტრალური კომიტეტი მათ ლაპარაკსაც არ დაუწყებდა.

ბრიუნს. მათ სურდათ დაენახებოდათ ყველასთვის, რომ ისინი ბრძანებლობენ მოძრაობას.

ბუელიე. ჩვენთვის საჭირო იყო ყველაფერი ჩვენ თითონ ვაგვეყოფებია. ცენტრალური კომიტეტს მოქმედება უნდა დაეწყო და არა ლაპარაკი მათთან. ქალაქის თეთმარათელობის ხელმძღვანელი კი სრულიად უნდა ვაგვეერკა ქალაქიდან.

ფრისსარ. ცენტრალური კომიტეტს არ სურდა სამოქალაქო ომი.

ბუელიე. ცენტრალური კომიტეტში ისეთი ხალხნიც იყვნენ, რომელნიც ამტკიცებდნენ, დაესწროთ ვერსალელებს და ჩვენ თითონ გადავიდეთ შეტევაზე, თორემ დავიცავიანებთო. აუცილებელს ვერ აიცილებ.

ლოტრენ. თუ ჩვენ თითონ მოვიკიდებთ ხელს ჩვენი საქმის კეთებას, ისინი საჭირო აღარ იქნებიან. ეს კარგად იცოდა ცენტრალურმა კომიტეტმა.

ფერაკი. მათ ჩვენზე ადრე შეამჩნიეს, რომ ჩვენ დამოუკიდებლად ვიწყებდით მოქმედებას.

მალტრენ. ჩვენ კი ადრე შევამჩნიეთ, რომ ისინი ხელს ვეიშლიდნენ მხოლოდ.

ბუელიე. ვერსალელებმა გამოგვიცხადეს სამკდრო-სასიცოცხლო ომი და ჩვენც ვიბრძოდებთ-ბო-

ლომდე. ისინი თავიანთ თავს ბატონებათ სთვლიან, ჩვენ კი მონებად. საზოზღარი მოლაღატენი.

გოლარ. მათი სურვილია პარიზი ნანგრევებად აქციონ, სისხლში ჩახაშონ და ამით წაშალონ თავიანთი ბოროტების კვალი.

ვაიურიე. ქალაქის თეთმარათელობის ხელმძღვანელი დარბოდნენ ვერსალში ვითომ შესარჩებელად. კომუნის არჩენებში მონაწილეობის უფლება მისცეს.

ბუელიე. და ფიცი მისცეს ერთმანეთს გადაებადათ ჩვენთვის არჩენებში დამარცხების სამაგიერო. საზოზღარი!

ფრისსარ (უცბად გაბრწყინებული სახით) შშრომელ, მოაზროვნე, მებრძოლ. სისხლისსავან დაღვლილს, მაგრამ გამარჯვების იმედით აღსავსეს, ისტორიულ ინიციატივის მესაქეს, საყვერულ პარიზს დაეფიქვდა კაცობაში ხალხი, რომელიც მისი კედლების ახლოს სდვას.

ლოტრენ. 18 რიცხვში. რო მათ იარალი ჩაედოთ ხელში, მაშინვე დაიწყებდნენ ჩვენ ვლტეს.

ბუელიე. 27 აპრილამდე ტიერი მოლაპარაკებას განაგრძობდა მოლაღატე მერებთან, შემდეგ კი...

მილტრენ. ეს იმიტომ, რომ ტიერმა პრუსალებთან გაათავა საქმე და მათაც ტყვეები დაუბრუნეს. მე თითონ ვიყავი ერთ-ერთ რაზმში. დაეატყვევეთ ერთი სალდათი, რომელიც პრუსიელების ტყვეობიდან ბრუნდებოდა. ვერსალელები მათ ეუბნებოდნენ, ატყუილებდნენ, რომ ჩვენ კაცის მკვლელები ვართ მოლოდ.

ბუელიე. 19-ში ცენტრალურმა კომიტეტმა საალყო წესები მოხსნა და იმავე დღეს ფოსტის ჩინოვნიკები გაიქცნენ ვერსალში თავის ბატონებთან. ჩვენ მოგვეწყვიტეს პრუინციას... არ მინდა გაეისინო ყველა ის რაც მოხდა. ხომ გესმით როგორ იღვებება რევიოლუტია. გვატყუილებდნენ და ჩვენ კი ვენდობოდით. ესლა ჩვენი საქმეა შური ვიძიოთ. თუ დალოქვა მოგველის, დალოქვის წინ შურის ძიების ცეცხლში ვაგებოთ ყველა საზოზღარი მოლაღატენი, მატყუარები. რევიოლუტია არ დაილოქვება. ჩვენს ბრძოლას თვალყურს ადევნებს მუშათა საერთაშორისო ამხანაგობა. მძებო და მოქალაქებო, მე დიდი ხანია ამ უბანში ვცხოვრობ. ყველანი მიცნობთ.

ხმეზი. ყველანი გიცნობთ, შენ, ბუელიე.

ბუელიე. როდესაც პარიზი ალყაშემორტყმული იყო, საშინელ მდგომარეობაში ვიყავი. მე არ შემიძლო თოფი აშელო ხელში გერმანელების წინააღმდეგ, რომელნიც ბონაპარტეს პრიოვოკაციის წყალბოთი კიბობობდა ჩვენს წინააღმდეგ წამოიყვანა. მე არ შემიძლო თოფი მე-სარლა მათთვის, მაგრამ დღეს, როდესაც ვერსალელებმა შემოგვიტყეს, მე სულ სხვა

ვარ. ხომ ხედავთ იმ ანთებულ ცის კიდურს. ჩვენ ვიცით, რომ კარგი საქმისთვის ვიბრძვით. ჩვენი მტერი...

გოდარ: ჩვენი მტერი — სხვისი ნაწილი-ნაიფლარით და მარცხე-ვალებით ცხოვრება.

მალტრან: ჩვენი მეგობრებია — მთელი ქვეყნის მუშები და დახარულნი, კომუნის დროშა — საერთა-შორისო რესპუბლიკის დროშა.

ლოტრან: პარიზში ერთმანეთს ებრძვიან სიცრუე და ქვეშაობრტება.

ფრისსარ: პარიზი ქვეშაობრტება — ვერსალი სიცრუე.
ფერაკა: ვაუმარჯოს კაცობრიობას. (შემობრბან დორ-ვალი და პოლიაეი).

დორვალ: (იყურება პარიზისკენ, ხმა მალა) რაზომასაც არ უნდა მიმართო შენ, სათავაზო პარიზო მანაც დაიღუპები. თუ იბრძობი დავიმორ-ჩილეს, სიკვდილი მოგელის: თუ დაერი იარაღს, მაინც სიკვდილი. შებრალდება ითხოვ სიკვდილით დაგსჯიან. საითაც ავ უნდა მი-იხედო, ყველგან სიკვდილია შენთვის. შენ გამოცხადებული ხარ კანონისა და კაცობრი-ობის გარეშე. ვერც წლოვანება გიშველის, ვერც სქესი. სიკვდილი შენ, აჯანყების მეთა-ურსო სიკვდილი შენ, სოციალისტო! სიკვდი-ლი შენ, კომუნარო! სიკვდილი შენ ცოლს, შვილებს, ყველას სიკვდილი!

ქომუნარები: (მალა) გიუმარჯოს კომუნას.

ბუალიე საიდან მოდიხარნი!

პოლიაეი: ბელვალი აღარ არის.

დორვალ: სრულიად დაიწვა.

პოლიაეი: ქალაქი თითქმის ვერსალელების ხელშია. ძლიეს გამოევაკაეთ.

დორვალი: ხომ ხედავთ ტანთსაცმელი გამოეცვალებო.

პოლიაეი: მკვდრებს გაესადეთ ეს ფორმა.

დორვალი: ვარლენი მოკლეს. სიკვდილის წინ აწამეს.

პოლიაეი: შომონთან დახვრიტეს 400 კაცი.

ფრისსარ: (სული ეხუთება) წყველიმც იყვნენ გამქეპნი. პარიზი გამქეპლთა წყალობით აიღეს. გა-ლათებო!

გოდარ: ისინი ჩვენ ცოფიან ძალღებად გეფლიან. დაბ, მე ცოფიანი ძალი ვარ! (მწარე და-ცინვით) კომუნა კი გვარწმუნებდა, რომ ჯა-რი თქენის მხარეზე გადმოვარო.

დორვალ: ბარრონაში, იცი კომუნარი შეეფეთა მტრის ერთ ბატალიონს. ფიზრეს თუ იარაღს დაპ-ყროთ, ცოცხალს გათშვებთო. დაიჯერეს — და ყველანი დაწყვიტეს იარაღ აყრილნი.

მალტრან: მკვლელები.

ბელიაეი: გახარწილი ბურჟუები, ჩვენი ამხანაგების სხე-ულშეშე ცმევავენ.

დორვალ: ბელვილიზი იმდენი დახოცილია, რომ ყველა გამვლელთ საფლავს ათბრევიანებენ.

ბელიაეი: რაკეტის ქუჩას სისხლის, მდინარე ჩაუღის, ჩვენი მშობის სისხლის, ქუჩის კუთხეში მკვდრე-ბის მთელი მთა დგას.

დორვალ: მძებო. ჩვენ დაეხიოცებით, მაგრამ შური უნ-და ეიბოთო ძლიერი. მოვლენ აქცე.

ვოტირე: უნდა ებრძოლოთ სულის უკანასკნელ ამო-სვლამდე.

ფმარაკ: ვაგალებოთ ყველანი, ვინც ისვენებს.
ბუელიე: ბრავო. (გადასახებუნ ბაროკადლებს გაღაღ-მა) დროეს! კოლენ! ბაროკადლებზე! ჩქარა!

ყველანი: იარაღს მოკიდეთ ხელი! (ყველანი აღელვე-ბულინი არიან. მოძრაობა სწრაფი. შოვლენ დროუა და კანცე. ყველანი იმ მხარეს მის-ჩერებიან, საიდანაც მტრის მოვლიან. შემოე-ლენ ფერაკისა და ლოტრენის ცოლები. ისე აღელვებულნი არიან, რომ მათ მოსვლას არა-ვინ ყურადღებს არ აქცევენ).

ერნესტინა: ჩვენ მივედი...
სელესტისა: ჩვენ თქვენთან ვიქნებით, თქვენთან ერთად მოვეკვებით საერთო საქმისთვის.

ყველანი: (ქალების სიტყვებმა იმოქმედეს) გაუმარჯოს კომუნარ ქალებს!

ლიაბიშ სარტო: აქ სჯობია. არ ვიცი სად არის ჩემი ქმარი სარტო. იქნება დაიღუპა კიდევ. ცოც-ხალი აღარ არის. მე აქ მიჩრვენია, ჩემ უბან-ში. მე ვეუბნებოდი ჩემ ქმარს, ჩვენი უბანი სჯობია, იგი წმინდაა. აქ არ არის მოლაღ-ტენი თეთრ ხელმბანი ხალხი. არ დამიჯერა.

ბუელიე: სერიზიმ და პოლიტელმა გასცა პუტც-ლე-ურის სიმაგრე.

დრისსარ: გაგკენ, გეილატონ. კომუნას მაინც ვერ მოკლავს მოლაღტენი. დღეს დროებით და-მარცხებული, ხვალ აღსდგება გამარჯვების შარავანდელით შემოსილი. გაუმარჯოს კომ-უნას!

ყველანი: გაუმარჯოს კომუნას!

ბიურნო: შეხედეთ — ფუნიაკი მოდის.

ხმები: ფუნიაკი! (ბაროკადაზე ამოვა და კომუნარე-ბის ხელებზე დაეშვება ძალა მიხდილი).

ფუნიაკ: ვიბრძობი მანიანის ქუჩის ბაროკადაზე. რა-მოდენიმე კაცი და დავრჩით. სხვა და სხვა სხვა მხარეს დაეფანტენოთ ტყვიას გაექვცეო, მაგრამ აქ თვენთან ერთად აღლად ისევ მომ-ძებნის, თითქმის ყველან გაიმარჯვეს ვერსა-ლელეობა. გამარჯვება, სარტო!

ლიაბიშ სარტო: გამარჯვება ფუნიაკი!

ერნესტინა: სად არის სარტო!

ლიაბიშ სარტო: მოკლეს?

ფუნიაკ: ერთად ვიბრძობით მონიანის ქუჩაზე. ხელში დროშა ეჭირა. ტყვია წვიმასვით მოდიოდა. ვაფრთხილებოდათ. იგი გაიძხოდა: მე არ მინ-და დავეცე მაშინაც კი, როცა მოგვებო. როდესაც ტყვია შემოგველია ჩამოხტა ძირს და ხელჩართულ ბრძოლაში გადავტრია. ორი ვერსალელი გამოსალაშა წყნისოფელს, შემ-დგე ისიც ხიშტებზე ააგეს. იქ დარჩა.

ფრისსარ. ცეცხლი გვიახლოვდება. ალაბა ჩვენები გა-
აჩენდნენ, რომ გზა შეუკრან ვერსალოვებს.
ხელა იწვის არადიეს გზაჯვარედინი.

ცეცხლბინა. არა, ცეცხლი უფრო ახლოსა. ეს პარკი
მომსო უნდა იყოს.

ბუელიე. მოემზადეთ! ეილაც ორნი შორბის. ჩვენები
აოიან, შორანეი და კურეუ. (შემორბანან).

ყველანი. გამარჯვოს კომუნას. (ცხევიან ერთმანეთს).

ბუელიე. მოკლედ სოქვით მეგობრებო, საიდან მოდი-
ხარო, დრო აღარ არის. ჩვენი რიგეც მო-
ვიდა.

შორანე. სენ-სილდის სემინარიაში საავადმყოფო გა-
ანადგურეს. მოკლეს მომელელი ჭალი, რო-
მელიც დაჭრილებს უვლდა. ბაროკადანზე
მოკლეს ადელიდა ელანტენი.

ბუელიე. ადელიდა, ლამაზი ჭალი, რომელმაც მოკლა
თავისი საყვარელი, იმიტომ რომ ბაროკადის
დაცვაზე უარი სთქვა.

კურეუ. მან სიტყვით მიმართა ჯარისკაცებს და მო-
კლეს.

მოლტრენ. თქვენ როგორ გადარჩით.

კურეუ. ვერსალოვები მშობრები არიან. ორმა როტამ
შემოვივითა ჩვენ 14 კაცს. 9 კაცი დაფრით
და გაევიფანტენით. ვერსალოვები ჩვენსკენ
მოდიან.

ლიაბიშ სარკო. (რაც ძალი და ღონე აქვს) ჩვენსკენ
მოდიან! (ყველას ყურადღებას მიაქცევს) რა
არის ეს გარეშე მტერი შემოგვესია, რო-
მელსაც სურს საფრანგეთის დაპყრობა. იქნებ
ვეროპის ჯალათებმა კავშირი გვიგზავნი
აღვიონებს, რომ გაელტონ ჩვენი ძეგები, გა-
ანადგურონ ჩვენი ქალაქი, მოსპონ ხსოვნაც კი
წარსული გამარჯვებისა. რომლის სახელია
„თავისუფლება, ერთობა და ძმობა.“ არა!
ხალხის თავისუფლების მტრები ამ ქაშად ისევე
ფრანგები არიან. ეს სიციყეა, რომელიც მო-
ედვა მიუღლ საფრანგეთს, სამკედრო-სასი-
ნოცებლო ბრძოლაა ძალასა და უფლებას შო-
რის. ბრძოლის გადამწყვეტი წუთია ხალხისა
და მათი ჯალათების შორის. ჩვენის ოფლი-

თა და შრომით გასუქებულნი, ათასგვარ უფ-
ლებით აღჭურვილნი ჩვენი მზავრეულნი, აი
ეინ არიან ჩვენი მტრები.

ბუელიე. მათ გამოგზავნეს ჩვენს წინააღმდეგ თავიან-
თი მონები. უფრო დაუფდეთ! (ხმაურობა ახ-
ლოვდება) ხომ ვესმით? მოდიან! ჩვენ მშათა
ვაართ! ჩვენ არ დავტოვებთ ბაროკადას. ჩვენ
მოკვდებით, სამაგიეროთ ჩვენი დაწყებული
საქმე იცოცხლებს. გამარჯვებთ გაიხარებ
ჩვენი შეილები და შეილისშეილები. ცივილი-
ზაცია მოისპობა — მაგრამ იღეა ჩვენი არ მო-
კვდება. ძველი სიკრუის და მონობის ქვე-
ყანა მოისპობა — გაიმარჯვებს ახალი ქვეყანა.
ბევრს არ მოსწონს შრომის შეილთა გამარჯვე-
ბა, არ მოსწონს მათ ვინც ეხლა ყუბაბრებს
გეოშენენ — გაემარჯვებთ და ძველის ნანგრე-
ვებზე აფრიალდება თავისუფლებისა და კომ-
მუნის წმინდა დროშა. ჩვენ არ დავევიწყებ
მუშათა კლასის მდიდარი გული. გამარჯვოს
მუშათა საერთაშორისო ამხანაგობას! გაუმარ-
ჯვოს კომუნას!

ყველანი. გაუმარჯვოს კომუნას! (ისმის სამხედრო და-
ფის სხმა).

ბუელიე. ადგილება დაიკავეთ! სწრაფად!
(ბუელიე, ლიაბიშ სარკო, რომელსაც ბე-
შვი ზურგზე დააკრეს, ფროსსარი და დორო-
ვალი ბაროკადანზე დარჩებიან. დანარჩენები
ძირა ადგილს დაიკავენ. ბუელიე ცენტრში
სდგას დროშასთან. ფროსსარი დაოქილია
და დორვალი ფეხზე თოფებით ხელში. ყველა
ეს წუთის განმავლობაში ბედას. ძირს მდგომ-
ნი მარსელიოზას დაიწყებენ. ახლოვდება და-
ფისა და საყვირის ხმა. გაეარდება თოფი
მხოლოდ ერთხელ. ბუელიე დაიჭრება, დორო-
შარ არ უშვებს ხელს)

ბუელიე. (რაც ძალი და ღონე აქვს) გაუმარჯვოს კომ-
უნას! (სარკო, ფროსსარი და დორვალი ეს-
ერიან ვერსალოვებს. იქიდანაც ესერიან. მარ-
სელიოზა არა სწყდება).
(ფ ა რ და)

გემო ავჭალის ჰიდრო-ელე მტრონის საღპურის მუშათა კლუბი

„ზაგესის“ დამატეულ წრეს ორი წლის ისტორია
აქვს. ამ მხრივ აქ საინტერესო კუთვანობა სწარმოებს, რომ-
ლის ხელმძღვანელია კაცობაქე. თვეში იმართება ორი
წარმოდგენა. ყოველ კვირით წარმოდგენის გამართვა
შეუძლებელია ვინაიდან წრეში ქალები არ არიან. ქალებ-
ბის მოწვევა აქაურ წრეს უზღებდა თბილისიდან. წარმოდ-

გენები იმართება ზამთარ ზაფხულში. ამ უკანასკნელ დროს
უფრო ინტენსიური მუშაობა სწარმოებს ამ დარგში. პი-
ესაში მონაწილეობას იღებენ აქაური მუშა-მოსამსახურე-
ნი. არის ხოლმე შემთხვევა როდესაც თბილისიდან იწ-
ვევენ პროფესიონალ მსახიობებს. დადგმულ პიესათა შო-
რის აღსანიშნავია შემდეგი პიესები: რეგოლუტიის რიურ

რაცზე, ნომერი 21 + ია ეკლადისა, მსხვერპლი ი. გედე-
 დანიშლისა, დამარცხებული პ. დიდიელისა, და მე-
 დანისა ოინენი. ამ მოკლე ხანში დიდდებდა ტ. რამი-
 შვილის პიესა მეზობლები, რომელშიაც ექიმ გრუშნე-
 სკის როლის შესარულდებს სახალხო არტისტი ნიკო გოცი-
 რისე. წარმოდგენები იპართება ძლიერ ხელმისაწვდომ
 ფასებში, იმართება აგრეთვე უფასოდაც. მიცადიენობს
 აგრეთვე მამღერალთა გუნდი ძემა გიგაურის ლობტა-
 რომბით. აქვე არსებობს ზიბლო ოთეკ. სამკითხველო. მო-
 წყობილია აგრეთვე კინო პარველ კვირეულთა, რომელ-
 საც ესწრება მრავალ რიცხოვანი მუშა-მოსამსახურენი
 უფასოდ. მატერიალურ დახმარება: ზემოაღნიშნულ კულ-
 ტურულ წრებს უწყებს პარაფსიხონალურ სააღმშენებლო
 კულტ. განყოფილება.

ზროშული.

სახალხო კავშირის კლუბი

სახალხო კავშირის კლუბის წევრებს შეადგენს ფოს-
 ტა-ტელეგრაფის მუშა-მოსამსახურენი. ზემოაღნიშნული
 კლუბი მოთავსებულია კინო სოლეს - ქივიეთ სართულ-
 ში. შენობა, რომელიც უკაცია ამ კლუბს შესვლისთანავე
 იპყრობს ადამიანის ყურადღებას თავისი ლამაზი და სუფ-
 თა დარბაზით. დიდ დარბაზში მოთავსებულია სცენა,
 სადაც იმართება წარმოდგენები, ქართულსა და რუსულ
 ენებზე.

ქართულ დრამატულ წრეს ხელმძღვანელობს სულ-
 თანიშვილი, ხოლო რუსულს—მიხეილ ჯომარჯიძე. თეი-
 თველი წრე რიგობით მართავს თეატრს ორ წარმოდ-
 გენში. უმეტეს შემთხვევაში წარმოდგენები იდგმება
 უფასოდ კლუბის წევრებისათვის. ხუთშაბათობით მოწ-
 ყობილია ამავე დარბაზში კინოებაც უფასოდ. იმართება
 ლექციებიც ბუნდოვან სურათებიც. არსებობს მომღე-
 რალთა გუნდი ლოტარა აღმწვანდერ მისულაძის ხელ-
 მძღვანელობით, რომელიც დროგამომშვებით მართავს
 კონცერტს კინო სოლის დარბაზში ორშაბათობით ძლიერ
 ხელმისაწვდომ ფასებში.

გარდა დრამატულ წრეებსა კლუბთან არსებობს
 პროფურები და პოლიტწრეები. არის ლამაზი მორ-
 თული ლენინის ქუთხი, ქალთა კოხები და ახალგაზრდა-
 თა კოხები. არსებობს ბიბლიოთეკა საიდანაც წიგნებით
 სარგებლობენ ამავე კლუბის წევრები. მცირე დახმარე-
 ბას ამ კლუბს უწყებს ზემოაღნიშნული კავშირის კულტუ-
 რული სექცია.

მეშვიკრი ფონელი

მეტყავეთა კავშირის კლუბი

მეტყავეთა კავშირის კლუბი მოთავსებულია ტაყ-
 ტრესტის ქარხანაში. მას აქვს დაახლოვებით ორი წლის
 ისტორია. მედმივ სახელოვნო დრამატულ წრეებათ ით-
 ვლება ქართული და სომხური. რუსულ წარმოდგენებს
 კი აქვს შემთხვევითი ხასიათი და იდგმება დროგამომშე-
 ხით. ქართულ დრამატულ წრეს განაგებს ე. კულუა-

შვილი. ორივე წრის მიერ თვეში რიგ რიგობით იმარ-
 ტება ორ ორ წარმოდგენა ძლიერ დაკლებულ ფასებში,
 უფასოდ კი კვირათი ერთი წარმოდგენა. წარმოდგენები
 იმართება მთელი წლის განმავლობაში. დადგმულ პიესა-
 თა შორის აღსანიშნავია შემდეგი: რევილიუციის რიგ
 რაზეზე, გადამტყდურ ფოსტა, ყაჩაღები შილდერისა და
 სხვა. მზადდება წარმოსადგენად „უმშვეკვენი“. კვირაში
 ორჯერ მოწყობილია კინო, რომელსაც დიდძალი მუშები
 ესწრება.

როგორც თითქმის ყველა მეშათა კლუბთან ისე
 აქაც არსებობს მომღერალთა გუნდი ზ. ტალკაძის ხელ-
 მძღვანელობით. დაარსებულია მდიდარი ბიბლიოთეკა.
 წიგნებით იარაგებლობს დიდძალი მუშები. განზრახულია
 რომ „ხაფუფსუდ მოაწიონ იქვე ბაღში სახაფუფლო კლუ-
 ბი. ყველა ამ კულტურულ წრეების შექმნაში და ხელის
 შეწყობაში დიდი დაუფუცებელი ღვაწლი მიუძღვის სა-
 ფარეკო საქაზნო კომიტეტის თანავადმყოფო სარტის
 ტაზდატანს. კერძოდ ქართული დრამატული წრე არის
 დაარსებული სყოფა აუშტროვის მიერ. ზემოხსენებული
 წრეები მატერიალურ დახმარებას იღებენ მეტყავეთა
 კავშირის კულტურულ სექციიდან და საფაბრიკო სა-
 ქაობნო კომიტეტიდან.

მეშვიკრი გრაკიბი

ჭიათურის გუშათა დრამატიკი

ორი წელიწადია რაც ჭიათურის სამთაბანდო პროფ-
 კავშირის კულტ. რამყოფილებასთან დაარსდა შავი ქვის
 მტვირთავ მეშენისგან შემდგარი სცენის მოყვარეთა
 დრამატიკი და მას შემდეგ სისტემატიურად მართავენ წარ-
 მოდგენებს ადგილობრივ თეატრში და ახლო-მახლო სოფ-
 ლებში. იგი ხელმძღვანელ—რეჟისორად მოწვეულია მსახიობი
 იანგო აბტალიძე.

დასის წევრნი თითქმის ყველა პირველად გამოიყ-
 და სცენაზე და უნდა ითქვას, რომ ქების ღირსნი არიან.
 მათ რეპერტუარს შეადგენს რევილიუციონური პიესები.
 წრეკანდელი სეზონი განსვენ აკადემიურ თეატრში პი-
 ესა „ჯოჯოხეთის ტრესტი“. თ, ახალ შექმრულ ტანსაც-
 მელში და დეკორაციებში რასაც დიდი მზადება ეტყო-
 ბოდო.

მას შემდეგ დაიდგა „მუშა მგოსანი“, „მუშინებელი
 ანთიმოზი“, „მორეკვი“. ამას გარდა კულტ. განყოფი-
 ლების მიცადიენობით და დახმარებით თანდ თანდობით
 წრე იძის სასულიარ ტანსაცმის, ბუტაყუარისა, პარიკებს
 და ყოველგვარ ხელსაწყოებს რაც საჭიროა ამა თუ იმ
 პიესისათვის რაიც დიდს სავანძმურ წარმოდგენებს მოშა-
 თა დრამებისათვის. უტყუარი ფაქტია, რომ ასეთი მოვ-
 ლენა მისამაძი მაგალითია დანარჩენ დრამატიკისათვის.
 დასი, როგორც ეტყობა მეტად მუყაითად მუშაობს, შე-
 ჰქმნეს საყოფირო აუდიტორია. წარმოდგენებზე ხალხი
 ყოველთვის ეწვრება, მიუხედავად იმისა, რომ თეატრში
 მეტად ცივია და აი სწორედ ეს ამტკიცებს, რომ დასამ
 სიამაძათი მოიპოვა მეშათა წრეებში.

აგრეთვე ამ საქმეში დიდი ღვაწლი მიუძღვის სამთა-
 ბანდო კავშირის კულტ. განყ. გაზეთი ი. მიქაძეს, რომლის
 მეშენობითაც დაარსდა წრე და დღესაც ყოველგვარ დახ-
 მარებას უწყებს, რათა არ ჩაქვრის კაცონი, რომელიც
 დაიბაძეს გათეოტნიკობიერებულმა მუშებმა,

წანგი

პროფმოძრაობა და ხელოვნება

სრულიად საქართველოს ხელოვნების მუშაკთა კავშირის მე-V-ე ყრილობა

(გაგრძელება)

რაც შეეხება წევრების გამოირცხვას კავშირიდან, აქ სამდღეო უფრო ფრთხილად იქცეოდა, ვინაიდან მხედველობაში იღებდა იმ გარემოებას, რომ კავშირიდან წევრის გამოირცხვა უნდა ჩაითვალოს უდიდეს სასჯელად, რადგან გამოირცხული იგი ართმევს ბევრ უფლებებს. წევრებს ვრცხავდით მხოლოდ იმის შემდეგ, როდესაც მიუღებდით ადკილოვისა და საერთო კრების განსაკუთრებული კომისიის დასკვნას.

რაც შეეხება წევრთა მიღებას, მე მგონია ჩვენ მოვსძენებით ისეთს ფორმებს, რომლებიც შეეფერებიან ჩვენს კავშირს.

ამას გარდა, ამხანაგებო, ჩვენ უნდა მივაქციოთ ყურადღება ჩამოსული. ჩამოიდან ისეთნი, რომელნიც სხვა ქალაქებში ვერ პოულობდნენ სამუშაოს და მოითხოვენ იგივეს იხიან ისინი აღრიცხვაზე. აქ ეი ჩვენ ვეღარ ვაუბლებთ გამოსავალს. ერთის მხრივ ძეგლია კავშირის წევრს უაზრო ფიქსირება, მეორეს მხრივ კი არ ვიცით ვის ვიყავით აღრიცხვაზე. მომავალმა ჩვენმა გამგებამ უნდა გამოისძენოს გამოსავალი ამ მდგომარეობიდან.

უ მ უ შ ე ვ რ ო ბ ა .

ჩვენი კავშირის ყველაზე მეტად მტკივნეული ადგილი არის უმუშევრობა. არის ერთი მიზეზი უთუოდ არის ის რაზედაც მე ვლაპარაკობ: ტფილისში ს. ს. რ. კ. ყველა კუთხებიდან მიიდან ხელოვნების მუშაკნი სამუშაოთ. ჩვენ ისინი არ უნდა გაგვეტარებია რეგისტრაციაში თუ სათანადო მოწმობა არ ექნებოდათ, მაგრამ მაინც ვეზიდებოდა მათი აღრიცხვაზე აყვანა. საანგარიშო წლის დასაწყისში ჩვენ კავშირში უმუშევართა რიცხვი უდრიდა 284, ზაფხულის თვეებში უმუშევართა რიცხვი ავიდა 652-მდე. უმუშევართა ლიკვიდაციისათვის შეეძენით კოლექტივი უმუშევარ არტისტებისაგან. პირველ იანვრისთვის ჩვენთან ირიცხებიან უმუშევარი კავშირის წევრები უმთავრესათ ისეთები, როგორც არის კაპელდინერები და მოლარეები, რომელნიც სხვადასხვა დაწესებულებებში მსახურობდენ ერთი სენონის განმავლობაში ან ზოგჯერ კიდევ ნაკლები.

უმუშევრებს ჩვენ ვაძლევთ დახმარებას უმუშევართა ფონიდან. უმუშევრობის საკითხთან ერთად მე შევეცხები აგრეთვე „ახაოს“ მუშაობას, რომელიც ესლა გადაკეთებულია მოსაშველ ბიუროთ.

კავშირისა და ადგილკომების აპარატი.

ესლა გადავიდარ ჩვენი კავშირისა და ადგილკომების აპარატზე. მიმდინარე საანგარიშო წლის დასაწყისში კავშირის აპარატი შესდგებოდა ორ პასუხის მტებულ და ოთხ ტენიკურ თანამშრომელთაგან. ვინაიდან ბევრი სამუშაო იყო გვიხდებოდა მოგვეწვია დროებითი თანამშრომლები, რაც ჩვენ გვიჯდებოდა მეტი ვინმე ერთი ტენიკური თანამშრომელის შენახვა. ამიტომ ჩვენ გადავწყვიტეთ მოგვეწვია მესუთე ტენიკური თანამშრომელი.

სტატისტიკა.

კარგათ დაყენებული სტატისტიკით აღინიშნება კავშირის დადებითი მუშაობა. დასაწყისში ჩვენი მუშაობა მეტად მოიკლებოდა. ჩვენ მივიღეთ ყოველგვარი ზომები, რომ მუშაობის ეს დარგი დაგვეყენებია სათანადო სიმარტე და დღეს არსებობს მუდმივი და მკიდრო კავშირი, როგორც თბილისის ის პროვინციის ადგილკომებთან. ვაქქეს სარეგისტრაციო ბარათები, როგორც დაწესებულებაში მომუშავეთათვის, ისე ერთეულთა და უმუშევრთათვის, სწარმოებს სრული, წესიერი და სისტემატიური აღრიცხვა წევრებისა, მათი საწევრო გადასახდისა და სხვა. თვეშა ერთელ უმუშევარი წევრი უნდა გამოცხადდეს კავშირში აღრიცხვისათვის, ვინც არ გამოცხადდება იგი მექანიკურად ვადის კავშირიდან. შემოღებულია წიგნები, რომელშიაც სწარმოებს ყოველთვიური აღრიცხვა ეროვნების, განათლების, წლოვანებისა და პროფესიის მიხედვით.

საანგარიშო წლის განმავლობაში კავშირის მომება 616 ახალი წევრი. შოაკლდა 35 მათი რიცხვი 10 ვადივლა სხვა კავშირებში, 252 წვიდა საქართველოდან, 53 მექანიკურად ვადიდა კავშირიდან და 36 კავშირიდან ვაირიცხა.

უმუშევართა ფონდი.

კავშირის ცენტრალურ გამგეობასთან არსებობს განსაკუთრებული კომისია, რომელიც იკვლევს უმუშევართა მდგომარეობას და ანაწილებს უმუშევართა ფონდს. ამ საკითხს მეტად ფრთხილად უღვება კომისია და დახმარებას აწვდის ისეთ უმუშევრებს, რომელნიც მართლაც და დიდ გაკვირებას განიცდიან.

მ მ მ ო ბ რ უ ლ ი შ ა რ ა ჯ ი

ამბ. იოსებ გედევანიშვილ. სწემენდს სახელმწიფო კონსერვატორიას და სამხატვრო აკადემიას

საუროთიერთო დამხმარე სალარო.

კავშირთან არსებობს და მუშაობს საუროთიერთო დამხმარე სალარო, რომლის საქმეებს, სალაროს წევრთა საზოგადო კრებაზე არჩეული გამგეობა განაავებს. გამგეობა იკრიბება კვირაში ერთხელ და ანაწილებს მთხოვნელთა შორის სესხს მათი გაქირავებისა და დამხარების საჭიროების მიხედვით.

სატარიფო-საკონომიო მუშაობა და შრომის დაცვა.

მუშაობის ეს დარგი სამ ნაწილად იყოფა:

- 1) სატარიფო მუშაობა
- 2) საეკონომიო მუშაობა და
- 3) შრომის დაცვა.

ამ სამივე ნაწილში მუშაობის დროს ცენტ. გამგეობას სახელმძღვანელო ჯონდა მეოთხე ყრილობის მიერ მიღებული თეზისები, რომელთა სამი მუხლი გვაკვლავდა:

- 1) რომ დაუკლი ყოფილიყო შრომის ხელფასის რეალური ღირებულება, ჯამაჯირის დარიგების დროს ბონების გადავეერიტება ჩერვონცებზე ამით დავეცვა შრომის ხელფასის რაოდენობა. 2) მიგველო ზომები, რომ შრო-

მის ხელფასი მოგვეწესრიგებინა, როგორც დაწესებულ-ებში ისე კავშირში და მე-3) შრომის ხელფასის გადი-დება, შრომის ნაყოფიერების ზრდასთან ერთად. აი ეს სამი უმთავრესი მუხლი, რომლის ცხოვრებაში გატარებას შეუდგენით ყრილობის დასრულებისთანავე. ჩვენ დაუყო-ნებლოდ მოვიდით ხელი კოლექტიურ ხელშეკრულება-თა გადასინჯვას, მაგრამ ამ დროს შრომის ხელფასი უკვე გადავიდა მაგარ ვალიუტაზე-ჩერვონცებზე 1—1:3, 50% და მატებით სიძვირისგან გამოწვეული ხარჯების დასაფარად. აი სწორედ ამ დროს დასჭირდა გამგეობას ღირი მუშაობა, რომ დავეცვა შრომის ხელფასის ნამ-დვილი ღირებულება, ამ მხრივ კავშირის მუშაობამ მოგ-ვეა დადებითი შედეგები. კოლექტიური ხელშეკრულებ-ის დადების შემდეგ გამოირკვა, რომ შრომის ხელფასი არამც თუ დაეცა თვის ღირებუ, არამედ ზოგიერთ შემთხვევაში გაიზარდა კიდევ.

მ:ვალითისათვის: მარტში შრომის ხელფასის საშ-ვალო რაოდენობა უდრიდა სახელმწიფო დაწესებულება-ში—39,08. სამეურნეო ანგარიშზე, რომელთაც სუბსიდი ეძლევათ—48.18. კერძო—48.68. სამეურნეო ანგარიშ-ზე—46.03. ივლისში კი შრომის ხელფასი გაიზარდა: სა-ხელმწიფო დაწესებ.—41.13. სამეურნეო ანგარ. სუბსი-დიით—38,61. სამეურნეო ანგარ.—55,73 და კერძო უკველად დარჩა. რაც შეეხება მეორე შემთხვევაში ხე-ლფასის დაწევას, ეს აიხსნება იმ გარემოებით, რომ ზა-ფხულში საოპერო თეატრის მსახიობები და მუხიკანები არ მუშაობდნენ, ტენიციური პერსონალის საშუალო ხელ-ფასი უდრიდა მარტში—34,46. ივლისში—37,56.

მეორე მუხლში აღნიშნული—შრომის ხელფასის სხვადასხვაობა — სატარიფო ცხრილი გადაყვანილი იქნა 1:3 რაც თავისთავად აღიღებდა შრომის ხე-ლფასს და ზაფხულში კი თეატრებს სრულიად არავითარ-ი შემოსავალი არა აქვთ, ამიტომ ამ საკითხის ცხოვ-რებაში გატარება გადაიღვა სეზონის დაწყებამდე და სისრულეში მოგვიყვანეთ ოქტომბრის დასაწყისში.

ოთხი კოლექტიური ხელშეკრულება აერთიანებდა 70 მომუშავეს, 31 სატარიფო შეთანხმება აერთიანებდა 133 მომუშავეს.

ზაფხულის დასაწყისში სახელმწიფო კინო-მრეწვე-ლობი გამგეობასთან გამომუშავებულ იქნა სატარიფო შეთანხმება იმ მსახიობთათვის, რომელნიც მონაწილეობ-დნენ სურათებში. მაგ.—პირველი რიგის მსახიობები წი-ნად ღებულობდა 6 მან. შეთანხმების შემდეგ კი 10 მან.

- მეორე რიგი 4 მან
- შეთანხმების შემ. 7 მან. 50 კაპ.
- მესამე რიგი 2 მან. 50 კაპ.
- შეთანხმების შემ. 4 მან.

შრომის ხელფასის ასეთი ნახტომი აიხსნება სახელ-მწიფო კინო-მრეწველობის წარმოების გაძლიერებით და და შრომის ნაყოფიერების აწევით.

სექტემბერ-ოქტომბერში კავშირმა გაატარა 2 კო-ლექტიური ხელშეკრულება,—ერთიანებს 327 მომუშა-ვეთ, გაგაძლიერა 7 კოლექტ. ხელშეკრ. 199 მომუშავეთ და 4 სატარიფო შეთანხმება 39 მომუშავეთ.

ამ თვეებში დაიდავ ინდივიდუალური ხელშეკრულებანი, უმთავრესად საოპერო თეატრის მსახიობებთან სულ 51.

შრომის ხელფასის ტარიფიკაცია ხდებოდა მხოლოდ ახლად მიღებულიათვის განსაკუთრებული საკვალიფიკაციო კომისიის სტმბმდგანლობით. სანაგარიშო წლის განმავლობაში შესდგა 11-ჯერ.

კვალიფიკაციაზე დაშვებული იქნა 267 კაცი, მათში მსახიობი 208 და მუხიკანტიც 59. მათ რიცხვში კვალიფიკაცია გაიარა და მიღებულ იქნა 202 კაცი, მათ რიცხვში 156 მსახიობი და 6 მუხიკანტი.

ადგილებზე, დაწესებულებებში, მუშაობდნენ შ. ს. კ. და მათი მუშაობის პრინციპი იყო წესიერი ტარიფიკაცია კავშირის მიერ გამოუმუშავებულ.

დაწესებულებათა პრეფერენციების მუშაობის გასაცნობად და სახელმძღვანელოდ მიღებული გეკონდაშემდეგი მეთოდი:

1. სატარიფო-საეკონომიო განყოფილების გამგის დასწრება და ხელმძღვანელობა შ. ს. კ. სხდომებზე.
2. შ. ს. კ. თათბირის მოწოდება, რომელიც შესდგა 4 ჯერ და მოხსენება გააკეთეს შეიდი დაწესებულების წარმომადგენელმა.

საკეონომიო მუშაობა.

საკეონომიო მუშაობაში კავშირის ლიზენცი იყო — ახლოს მასათან, მასის ჩაბმა საკეონომიო მუშაობაში.

მთელი ეს მუშაობა შეიძლება გაიყოს ორ ნაწილად:

1. გაზაფხულის და ზაფხულის მოსამზადებელი — საორგანიზაციო მუშაობა და

2. შემოდგომისა და ზამთრის საწარმოო მუშაობა.

ზაფხულის განმავლობაში ძნელი იყო ისეთი დაწესებულების შექმნა, სადაც შესაძლებელი იქნებოდა მომუშავეთა საგრძნობი რიცხვის თავის მოყრა. მოწეყო მხოლოდ სიმფონიური ორკესტრი ს. პ. კ. ს.

მიღებული იყო ზომები მუხიკანტებისა და ესტრალიკების გასანაწილებლად და მართლაც ზაფხულში არ იყო არც ერთი უმუშევარი მუხიკანტი, მოთხოვნილება კი ბევრი იყო. უმუშევრობის შესანელებლად მოწეყო კოლლექტივი „მხიარული კომედია“ 40 კაცის შემადგენლობით, სადაც თითო კაცის საშუალო ხელფასი 45 მან. შეადგენდა. რაც შეეხება დანარჩენ უმუშევრებს კავშირი ავზავინდა მათ სახელმწიფო კინო-მოწყველობის განკარგულებაში სურათებში მონაწილეობის მისაღებად.

მისი გარდა, რომ ყველა ჩვენ დაწესებულებებში მუშაობენ ჩვენი კავშირის წარმომადგენლები, კავშირმა დიდი მონაწილეობა მიიღო ზოგიერთ დაწესებულებათა რეორგანიზაციაში და განსაკუთრებით საოპერო თეატრის საქმეთა მოვარებაში.

როგორც მოგეხსენებათ, ამხანაგებო, ოპერის სუბსილია მეტად შეშკირდა. საოპერო თეატრისა და მისი ტექნიკური პერსონალის შესახებ ვაღებელი იყო 45000 მანეთი, ოპერისათვის კი არაფერი.

კავშირის წინაშე დასესა საკითხი: იქნება თუ არა ოპერა? რა თქმა უნდა ჩვენ უნდა გვეთქვა, რომ „ოპერა საჭიროა“, 250 კაცის უმუშევრად დატოვება, დარღვევა ისეთი მხატვრული ერთეულებისა როგორც არის საოპერო თეატრის გუნდი და ორკესტრი კავშირის არ შეეძლო.

წიროვდ ამ დროს თბილისში ხელოვნების კავშირის ცენტრალური კომისიის დიდგენილებით მოეწყო სატარიფო-საეკონომიო თათბირი, რომლის მიზანი იყო შრომის ხელფასისა და შრომის ბაზრის მოწესრიგება, გასული სეზონის იტოგი, და სხვა —სხენებული თათბირის დაესწრენ ამიერ-კავკასიის რესპუბლიკათა ხელოვნების მუშაკთა კავშირის წარმომადგენლები.

ჩვენი კავშირის მიერ გამოუმუშავებული საწარმოო გეგმა მოწონებული იქნა თათბირისაგან და დამტკიცდა ხელოვნების კავშირის ცენტრ. კომიტეტმა, —თათბირმა დააეღა ჩვენ კავშირს მიეღო ყოველგვარი ზომები ოპერის მოსაწყობად და რუსულ დრამის შესაქნელოდ თბილისში, რომელიც არსულიად არ შეიძლია ჩვენ სამოქმედო გეგმაში.

წარდგენილი ხარჯთ აღრიცხვა საოპერო თეატრისათვის (66 ათასი მანეთის) დაიყენეს 45 ათას მანეთამდე, შემდეგ კიდევ იქნა შეყოლებული 36 ათას მანეთამდე. ამ რიგად ხარჯთ აღრიცხვას აკლდებოდა 30 ათასი მანეთი, ჩვენი კავშირის ზეგავლენით საოპერო თეატრის დირექციამ მიიღო აღნიშნული ხარჯთ აღრიცხვა. მდგომარეობა მეტად სერიოზული იყო. შემოსავალზე დამყარება შეუძლებელი იყო. მაშინ კავშირი შევიდა განცხადებით სახალხო კომისართა საბჭოში დაეთით ადგილონათ თანხებიდან 30 ათასი მანეთი ვეღვიტისის დასაფარავად. ჩვენი თხოვნა მთავრობამ დააკმაყოფილა და საოპერო საქმეც მოეწყო. რაც შეეხება კონსერვატორიის ეს ისეთი დაწესებულება სადაც ყოველ წელიწადს ხდებდა რეორგანიზაცია და სასურველ შედგეს ჯერაც ვერ მივალწით. შარშან კონსერვატორიაში 1500 მოსწავლე ითვლებოდა. მასწავლებელთა რიცხვიც გაიზარდა. საქარო იყო ერთგვარი წმენდა, რომ კონსერვატორიაში დარჩენილებენ ისეთი ელემენტები, რომელთა ნიჭი და უნარი დააკმაყოფილებდა კონსერვატორიის მოთხოვნილებას. ამას გეგმავანახებდა ჩვენი ფინანსური რესურსებიც. დაწერილებით კონსერვატორიის შესახებ მოხსენებას სახელოვნო საქმეთა მთავარ სამსახურს პრესიდიუმის თავმჯდომარე გააკეთებეს. მე შევეხები მხოლოდ ორ მონეტს. პირველი: 1924 წლის ივლისში კონსერვატორია დახურეს! საქარო შეიქნა მიველო ზომები, რომ პედაგოგიური პერსონალი უკუამაგროდ არ დარჩენილიყო სასწავლო წლის დამდეგამდე, ჩვენ ეს საქმე ვაკეთეთ.

მეორე: ხარჯთ აღრიცხვით კონსერვატორიის ყოველთვიურად უნდა მიეღო 9000 მანეთი, ღველობის ნამდვილად 4500 მანეთის. ეს მოხდა იმიტომ, რომ კონსერვატორიის ხარჯთ აღრიცხვა მიღებული იყო ვანათლების სახალხო კომისარიატის საერთო ხარჯთ აღრიცხვის მიღებამდე. შემდეგ, როდესაც საერთო ხარჯთ აღრიცხვა

შემოკლებულ იქნა ცხადია კონსერვატორიაც მოექცა ამ ცხრილში.

რუს მსახიობთა შრომის კოლექტივისთვის („ტარიდი“) საჭირო იყო სათეატრო ბინის შოვნა. ჩვენის დახმარებით კოლექტივმა იშოვა ბინა და დღეს მუშაობს. რა თქმა უნდა შემოსავალი ნახევრადაც ვერ აკმაყოფილებს მათი მოთხოვნილებს მინიმუმსაც კი. სხვა მატერიალურ დახმარებაზე ფიქრი კი ზედმეტი იყო.

ჩვენმა კავშირმა შეიმუშავა დღებულება სახელოვნო საქმეთა მთავარი საბჭოს შესახებ, რომელიც უცვლელად იქნა მიღებული და დამტკიცებული. ამ დებულების საფუძველზეა დღეს აგებული სახელოვნო საქმეთა მთავარი საბჭოს მუშაობა.

ჩვენი მუშაობის მეორე ხანდა უნდა ჩათვალოს ჩვენი კავშირის ქვე-უჯრდებისა და კავშირის წევრთა ჩაბნა საწარმოო მუშაობაში, რამაც დადებითი შედეგები მოგვცა. ეს საკითხი ორი მიმართულებით გავატარეთ ცხოვრებაში. პირველი: საშხატერო საბჭოში შეყვანეთ ორ-ორი კაცი ადგილკომიდან და მეორე — საწარმოო თათბირების მოწყობა დაწესებულებებში.

ადგილკომების წარმომადგენელთა მონაწილეობამ სახატერო საბჭოში მართლაც კარგი ნაყოფი მოგვცა. ის კომერციული საიდუმლოებანი და საფინანსო საკითხების გაფრთხილება, რომელიც ასე მოქმედებდა მუშა-მოსამსახურებზე დღეს აღარ არსებობს.

რაც შეეხება საწარმოო თათბირების მოწყობას, მართალია ამ მხრივ ჩვენ დიდად გამოცდილება არა გვქონია, მაგრამ რაზე გავაკეთებთ, იმანაც კარგი შედეგები მოგვცა.

წარმოება-დაწესებულებების გამგეობაში და დირექციაში მუშაობენ ჩვენი წარმომადგენლები. მუშაობის ეს წესი მეტად ნაყოფიერია.

(შემდეგი იქნება)

ქ რ მ ნ ი კ ა

ს ა ქ ა რ თ ი მ ლ რ

■ „ტარიელ მკლავაძე“ კინო-თეატრებში: „აპოლო“, „სოლიე“ და „აფრასტოში“ 2 მატრიდან დაიწყება ჩვენება ახალი კინო-სურათის — „ტარიელ მკლავაძე“.

■ ახალი თურნალი. ამ დღეებში გამოვა ქართულ მწერალ ქალთა ჟურნალი. თანამშრომლებად მოწვეულია საქართველოს საუკეთესო მწერალი ქალები.

■ „ჯაყოს ხიზნები“. გამოვიდა და იყიდება მიხ. აღმნიშვნის ახალი მოთხრობა: „ჯაყოს ხიზნები“ წიგნი შეიცავს 130 გვერდს და ღირს 1 მან.

მესამე პერიოდი — შრომის დაცვაა. ამ შემთხვევაში ჩვენ ბერის ვერას ვიტყვით, მაგრამ ერთი კი ცხადია: კავშირმა მიიღო ყოველგვარი ზომები, რომ ჩვენი კავშირის წრეებისთვის შესაძლებელი ყოფილიყო დასაცემი-ბელი სახლებით სარგებლობა, სადაც გაეგზავნა 48 კაცი მათ რიცხვში 75 პროც. ფიზიკური შრომის მუშაკნი. სასამართლოში გაიჩინა ჩვენი კავშირის წევრთა 23 კაცის საქმე და ყველა მათ სასარგებლოდ გადაწყდა. სუსონის დასაწყისში შრომის ინსპექტორთან ერთად დავთავაზოთიერე ყველა ჩვენი დაწესებულებანი, რომ გამოვევრკვია სანიტარულ-ტექნიკური მდგომარეობა.

ჩვენ კავშირის ორი სახლი აქვს, მართალია ჩვენი კავშირის წევრები ამ სახლებში მეტად ცოტანი არიან (9 ოჯახი) მაგრამ მომავალში მიღებულ უნდა იქნას ზომები და თანდათან განთავსდნენ ბინებში, ჩვენი კავშირის წევრები ჩაეხასხლათ.

პროვინციასთან კავშირი ცოტა სუსტი იყო, მაგრამ მუშაობა მაინც სწარმოებდა. პროვინციელი ამხანაგები ჩამოდიოდნ თბილისში ინსტრუქციებისათვის და სამდივნოს წევრები, თავის მხრივ, მიდიოდნ პროვინციაში მოსვენების გასაკეთებლად და მუშაობის დასათვლიერებლად ადგილობრივ. პროვინციაში ჩამოვალ, ეს უაღრესად საჭირო და სასარგებლოა კავშირის მუშაობის გასაძლიერებლად ადგილებზე და მომავალმა გამგეობამ ამ საკითხს დიდი ყურადღება უნდა მიაქციოს.

ჩვენ ვერიდებოდით მატრო ცირკულიარებზე დამყარებას. ვიცი რომ მზირად ცირკულიარები არ სრულდებოდა, საჭიროა ადგილობრივ მისელა სათანადო ახსნა განმარტებით.

რაგონებზე ხედავთ, ამხანაგებო, გამგეობა და სამდივნო დიდ — ყურადღებას აქცევდა სატარიფო-საეკონომიო მუშაობას და რაც შეეველო ძალასა და ღონეს არ ვიშურავდით.

■ სამხატვრო აკადემია. გრძელდება საქართველოს სამხატვრო აკადემიის რეორგანიზაცია, რომელიც დასრულდება ამ დღეებში.

■ საბავშვო მოთხრობები. იმეძლება და ამ დღეებში გამოვა ს. რემონიძის საბავშვო მოთხრობათა წიგნი დასრულებული, მხატვარ ს. ერისთავის მიერ, წიგნი ელირება 50 აკა.

■ პროცენტები კინო-თეატრის ბილეთებზე. წინადადება მიეცა ა/კ. ფინანსთა სახალხო კომისარიატის რწმუნებულს თვალყური აღევნოს რათა სისწორით გატარდეს სახალხო კომუნართა საბჭოსდკეცარე კინო თეატრების 10 პროცენტით დაბეგვის შესახებ.

■ **სამუსიკო სასწავლებელი.** ავლაბარში გაიხსნა სამუსიკო სასწავლებელი ს.ხ. კონსერვატორიის განყოფილება. მუცადინებთა სწარმოებს მე-19 შრომის შკოლაში.

■ **დაკარგული განძი.** საქართველოს კინო-მრეწველობის სურათი: „დაკარგული განძი“ დიდ ინტერესს იწვევს საბჭოთა კავშირში, სურათის მოთხოვნილება მატულობს, ხუთი თვის განმავლობაში გამოშვებულია 28 ეკლ.

■ **„სამი სიციცხლის“ გმირების გასამართლება.** ბათომის აკადემიურ თეატრში გაიმართა „სამი სიციცხლის“ გმირების გასამართლება. გასამართლებაში მონაწილეობა მიიღეს ბათომის საუკეთესო ლიტერატურულმა ძალებმა და უზენაესი სასამართლოს პრალმდებელმა. ბრალდებულები—გრიშთა და სათანადო ტანსაცმელებით, სასამართლოში შემოიყვანა დამცველმა რაზმმა. სასამართლო წარბაზს მიუსაჯა 5 წლის დაპატიმრება სასტიკი იზოლიაციით. ბაბუა ფულავას კ. ფსიქიატრიულ საავადმყოფოში მოთავსება.

■ **მომღერლის გამგზავრება.** ახალგაზდა მომღერალი ქაშაყაშვილი ვაგეფზაგრა იტალიაში უმაღლესი სამუსიკო განათლების მისაღებათ

■ **სახელმწიფო კონსერვატორიაში.** 2 მარტს სახელმწიფო კონსერვატორიაში გაიმართება დიდი ინტერტი პრ. ო. ა. შულგინის კლასის. ამავე კლასის ღარიბ სტუდენტთა სასარგებლოთ.

■ **კ. გამსახურდიას ახალი რომანი.** იბეჭდება და ახლო ხანში გამოვა კ. გამსახურდიას ახალი რომანი: „დიონისის ღიმილი“. წიგნი იქნება დაახლოებით 250 გვერდი.

■ **სომეხთა ცნობილ მსახიობის პაპაზიანის ჩამოსვლა** ამ დღეებში ტფილისში ჩამოვა სომეხთა ცნობილი მსახიობი პაპაზიანი, რომელიც გამართავს რამოდენიმე საგასტროლო წარმოდგენას.

■ **ჟოლა ლომთათიძის ნაწერების გამოცემა.** მწერალთ: ერთი ჯგუფი შეუდგა ჟოლა ლომთათიძის ნაწერების დამუშავებას, რომელიც გამოიცემა ახლო მომავალში. წიგნში მოთავსებული იქნება ავტორის ბიოგრაფია და კრიტიკული დახასიათება.

■ **ვაჟა-ფშაველას პოემები.** სახელგამომარტლიან დაიწყებს ვაჟა-ფშაველას პოემების ბეჭდვას, რომელიც გამოვა ორ ტომად.

■ **ყარა-დარვიშის ფიზიკ.** სიმეხ პოეტის ყარა-დარვიშის 30 წლის იუბილე გაიმართება მისში.

■ **ქართულ ლიტერატურის ისტორია.** ახლო ხანში გამოვა კ. კაპანელის ნაშრომი რუსულ ენაზე: ქართული ლიტერატურის ისტორია“ რომელიც დამახასიათებელი იქნება ქართული მწერლების მეტროპოიტე საუკუნიდან—დღემდე.

■ **წიგნი ყაზბეგზე.** დაიბეჭდა და ამ დღეებში გამოვა ვასასვიდთ ვ. კოტეტიშვილის წიგნი: ალ. ყაზბეგის ავტორობის საკითხი“, წიგნი შეიცავს 260 გვერდს.

რ უ ხ მ ი თ ი

■ **ლ. ბაქსტის ვარდაცვალება.** გარდაიცვალა ცნობილი რუსი მხატვარი ლევ ბაქსტი. ბაქსტი საუკეთესო წარმომადგენელი იყო რუსეთის მხატვრობის „მოღერნიზმის“. იგი იყო დიდი მხატვარი და როგორც გრაფის ბადალი არავის ჰყავდა.

■ **რუსი მსახიობები საზღვარ-გარეთ.** მექამად ამერიკაში ქ. ნიოურაში იმყოფება შალიაინი. იგი საკონცერტო ტურნეს ვარდა, მართავს წარმოდგენებს, სადაც ზეგულმბრივი ენტუზიაზმით ხვდება საზოგადოება. აქვე იმყოფება ცნობილი პიანისტი რაზმანიოვი, ზილოტი, მეტერნი და სხვ.

ი ტ ა ლ ი ა

■ **ფუტურისტების პირველი კონგრესი.** 23 იანვრის მიღწეში გამართული იქნა მეტად საინტერესო ზეიმი იტალიელ ფუტურისტების მეთაურ ფ. მარინეტის საპატივცემოდ. სხვა მირთმეობა საწუქრებ შორის აღნიშნავთა ნაიონალურად დროში, რომელიც 360 კვ. მეტრს უდრიდა. ზეიმის დასრულების შემდეგ ჰეორე დღესვე შესდგა პირველი კონგრესი ფუტურისტების, რომელზედაც გამოცხადდა 85 სხვა-და-სხვა ჯგუფი იტალიელ ფუტურისტებისა.

მარინეტომ გაილაშქრა არსებულ კლასიკურ ტენიკის წინააღმდეგ თეატრში და მოითხოვდა მის ნაცვლად ანტი ფსიხოლოგიურ თეატრის შექმნას. მისმა ერთ-ერთ მოწაფემ შემოიტანა წინადადება „ჯამურ“ თეატრის შექმნის, რომელიც უნდა შესდგებოდეს სინათლის შთაბეჭდილებიდან, სურნელობათიან, ფერებიდან და სხვა.

სხვა მრავალ დადგენილებათა შორის კონგრესმა აუცილებლად სცნო კლასიკურ ვენეციანი ყოველივე ძეგლის დანგრევა; უნდა გაკეთდეს დიდი რკინის ხიდი რომელიც ვენეციას შეერთებს მოწასთან, უნდა დაიძიროს გონდოლები და მათ ნაცვლად გამოყენებულ იქნენ მოტორობანი ნაეები; დაინგრეს პატარა ხიდები, გაკეთდეს მიწის ქვეშა გზები და შეიცვალოს სტილი წ. მარკის მოედნისა. ზემო აღნიშნულმა კონგრესმა გამოიმუშავა გეგმა მომავალ საერთაშორისო ფუტურისტების კონგრესისა, რომელიც უნდა მოხდეს უახლოეს დროში რომში.

სახელმწიფო თეატრების პროგრამები:

რუსთაშელის თეატრი

5 მარტი

პ. ვერდელის

შეკეკლეჩქი (კაცი სარკიდნს)

მეფიერი ტრილოგია 3 მოქ. 12 სურ.
თარგმანი ალ. შანთაშვილისა.

მოქმედნი პირნი

თამაშ—ა. ვასაძე, კაცი სარკიდან
მისი სახეები: მეგობარი, ქალი,
ბერი—გ. დავითაშვილი. ბერი მი-
სი სახეები: სასახლის მფლობელი,
ჯამბაზი, კაპიტანი, მეციხოვნე, მსა-
ჯული—დ. ჩხვიძე, ქურუმთ-ქურუ-
მი—პ. კორიშელი. ქურუმები: ბ.
სვანი, პ. შურულუა, შ. ჩხვიძე,
D.B.E.C.A.N.T.O.—ს. სულაკაური, დე-
დაკეციები: ი. თუთბერიძე, ნ. მე-
სხიშვილი, თ. წულუკიძე, ა.

შოთაძე, ნ. დოლიძე. უფროსი პო-
ლიციელი—ა. კანდელაკი, პატარა
არაბი—შ. წერეთელი, მოძღვარი—
ა. ხორავა, თამაშის მამა—ვ.
ჯიქია, თამაშის დედა—ს. ბუთა-
ნიშვილი, თამაშის შვილი—თ. წუ-
ლუკიძე, იადო მამის მსახური—
შ. ღამბაშიძე, თაყვანის მცემელი:
ალ. ჟორჯოიანი, დ. მუავია, შ.
ბერიაშვილი, ჯალიღარი—მ. ღორ-
თქიფანიძე, ანფე—თ. ჭავჭავაძე,
ფიზილ—ბ. ჭიჭინაძე, მამა კაცები:
მ. შველიძე, პ. ბერაძე, შ. შალ-
აკელიძე, პ. კობახიძე, გ. ზე-
ლაია, სმები: ც. წუწუნაძე, ბ. შა-
იშვილი, მ. ვარლამიშვილი, ვ. გო-
ძიაშვილი, ი. ქანთარია, მეზღვა-
ლები: პ. ბერაძე, პ. კობახიძე, პ.
მურღულია, ბ. სვანი, ი. ქანთა-
რია, ნ. ახვლედიანი, ი. აბაშიძე,
შ. შალაკელიძე, ბ. წულაძე, ა.

ცაგურია. ბერები, პოლიციელები,
მოხლები ფაქირები, ქორწილის
სტუმრები, პოლიციის კარისკაცები
მოგვები, ქურუმები, დიდი მასსა.
დადგმა ქ. მარჯანიშვილისა, და
ალ. ახმეტელისა, რეჟისორი ქ.
პატარაძე, მუსიკა თ. ვახვაშიშვი-
ლისა, დეკორაციები ირ. გამრე-
კელისა, ტანსაცმელი ირ. გამრე-
კელის იეკიხეძემ და მზადმუშელი
ო. კობახიძის, ბუტყუორია ანა-
ტოლი ტესცოვისა, მონტაჟი ივ.
მისურაჩისა, ვანათება ტ. გრიგო-
რეკელისა, ორკესტრი საქართველოს
ახალგაზრდა მუსიკოსთა საზოგად-
ოებისა, დირიჟორი ალ. ვეჯულ-
სიანი, სამხატვრო ნაწილის გამგე-
კაცე მარჯანიშვილი, დრამის
გამგე დავ. ჩხვიძე.

Программы госоперы.

В субботу 28 февраля

Д а и с и

Грузинская оригинальная опера
в 3-х лейст. муз. З. Палиашвили
Маро - Полова Малхаз—Кумишавили
Нина—Нейман Князо—Венадзе Ца-
нгала—Исецкий Тито—Туманишвили
Балет в постановке—Сергеева
Танцуют: Леонова, Бархударов,
Альберт и весь балет.
Спостанвка—Марджანიшвили Режи-
ссер—Андроннишвили Дирижирует
оперой Народный артист—И. П.
Палиашвили.

Воскресение 1-го марта

Д е м о њ

оп. Рубинштейна в 4 дей.

Темара—Рашель—Полищук, Ангель—
Бабнина, Няня—Добраманская, Де-
мон—Александрин, Князь Синодал—
Стручков—Баратов, Князь Гудал—Ша-
рашидзе, Старый слуга—Благообра-
зов, Голец—Игонин.
Дирижирует народный артист
И. П. Палиашвили.

В вторник 3-го марта

Кэто и Котэ

Грузинская опера 3-х действий
музыка В. Долидзе.

Кэто—Калантадзе Маро—Туманова-
Матарაძე Барбале—Нейман Бабу-
си—Добраманская Котэ—Кавсаძე
Княз Леван—Венадзе Макар—
Исецкий Сико—Нурбатов Сако—Ку-
рхуди Чиновник—Сергеев Пристав
—Бархударов Режисер—Гурев Ди-
рижирует оперой—Мелик-Пашаев.
Танец „Лезгинку“ исполнит—
Альберт.

წითელი თეატრი

ვირას 1 მარტს

ს. ტრეტიაკოვი.

„გ ე ს მ ი ს მ ო ს კ ო ვ ო ლ ე“

აგიტ. გინიოლი 3 მოქ. თარგმ. სანდრო ეულის
შომკმეღნი პირნი:

გრად სტალ	გაგუა
პრეფექტი	უიასა შვილი
ეპისკოპოსი	კოსტაეა
მარგა	კენაძე
მხატვარი	ჩომახიძე
პოეტი	გვიჩიძე
ფურც	იარალოვი

გუგო	მელიაეა
ფრედ	მახარა შვილი
გუბერტ	დურგლი შვილი
კორნ	ილურიძე
კურტ	მებნთი შვილი
პოლოკატორი შტუმ	შაფათაეა
ელი	მინასოვი
პაუნდ	ხინთიბიძე
დიკ	ლოლუა

დეკორაციები—კონსტანტინოვის
მუსიკა—დამანოვის
დადგმა—ვახტანგ გარბაქიანი

ყურნალი „სელენეა“

ასხაღებს შეჩივრებას საუპათასო პიასეაზა

შეჯიბრების პირობები:

დაჯილდოებული იქნება საში ჰიესა.

პირველი ჯილდო	ხუთასი მანეთი
მეორე ჯილდო	სამასი მანეთი
მესამე ჯილდო	ორასი მანეთი

მოწონებული ჰიესები დაიბეჭდება ყურნალ „ხელოვნებაში“
ჰიესები უნდა გამოიგზავნოს ყურ. „ხელოვნების“ რედაქციაში.

სამხედრო კომისარიატის სტამბა, კეცხოველის ქუჩა № 3.

სეპტემბერი

№

10

ვანო ხარაჯიშვილის ძეგლის პროექტი
შესრულებული მ. კიაურელის მიერ

საქართველოს სსრ-ის მინისტრთა საბჭოს მიერ

1^ლ იანვრიდან
გამთვის უფელ-კვირული ჟურნალი

„ხელოვნება“

- „ხელოვნება“ ერთადერთი სახელოვნო ჟურნალი საქართველოში, რომელიც ემსახურება ხელოვნების ევლადრკებს (თეატრს, კინოს, ზოფიას, მუსიკას, მხატვრობას და ქანდაკებას).
- „ხელოვნება“ რკვევს სახელოვნო საკითხებს პროლეტარული იდეოლოგიის თვალთახედვის ისრით.
- „ხელოვნება“ ხელოვნებას მუშათა კლასის საქმედ გასდის.
- „ხელოვნება“ სასელმმღვანელოა მუშათა კლუბებისათვის.
- „ხელოვნება“ დახმარებას უწევს ევლად პროფკავშირებს კულტ-მუშაობას.

ჟურნალში მონაწილეობას მიიღებენ ხელოვნების საუბათხმო ძალბები.
ჟურნალს ყვეს საკუთარი კორესპოდენტები, როგორც საქართველოს დაბა-ქალაქებში, ისე რუსეთში და საზღვარგარეთ.

წლიურ ხელის მოგნართ დაურიგდებათ ორი უფასო პრემია

1. სახელოვნო წრების მუშაობა მუშათა კლუბებში
2. ხელოვნების საკითხები.

თითო პრემია 160 გპერლი

პრემია ცალკე განსაქიდათ არ გაგოვა

წლიური ფასი პრემიით ათი მანეთი. ფულის გადახდა შეიძლება ნაწილ-ნაწილად: ხელის მოწერის დროს, ორი მანეთი, პირველ მარტს—სამი მანეთი, პირველ მაისს—ორი მანეთი, და პირველ ივლისს—სამი მანეთი.

პრემიები ხელის მოგნართ დაურიგდებათ ივლისში და ოქტომბერში
რედაქცია: ტფილისი, მუშათა სასახლე, მესამე სართული, ოთახი № 49.

ხელოვნება

გადაცემის მისამართი: რუსთაველის კოსმოსპიტი, მუშათა სასახლე, ოთახი № 54. ტელეფონი 14—01.

№ 01

ს. სპარკოვლეს ხელოვნების მუშაკთა კრულს. კავშირის უძველესი რედაქცია

№ 10

მასის ხელოვნება.

ბურჟუაზიულ ხელოვნების დაცემის უტყუარი ნიშნებია ჩვენს წინაშე. ბურჟუაზიული ხელოვნება უკვე დეკადენტური ხელოვნებაა. ზოგი ამ თერზინს არ იღებს, მაგრამ მას არსებითად ვერ გაუბრბის, ზოგი მას კიდევ იღებს და ამით ადასტურებს ჩვენი შეხედულების სისწორეს ბურჟუაზიულ ხელოვნებაზე.

რატომ გადავვარდა ბურჟუაზიული ხელოვნება? რატომ დაჰკარგა მან თავისი სოციალური მნიშვნელობა? რატომ დაიწურა შინაარსისგან და გაიბერა ფორმით? ამის მიზეზი თვით ბურჟუაზიის დაცემაში მარბია. ბურჟუაზია, რომელმაც შეასრულა თავისი პროგრესიული მისია ისტორიის განვითარებაში, რომელიც გამოიფიტა თავისი სასოციალური ენერჯით და გადაიქცა პარაზიტულ ელემენტად, ცხადია ვერ შესძლებს ხელოვნების დარგში, როგორც იდეოლოგიის განსაზღვრული კუთხისა და ნაწილის შეფუძახს.

ბურჟუაზიამ თავის ბატონობის დასაწყისში დიდი პროგრესიული როლი შეასრულა. მან დაამბო არისტოკრატიის ბატონობა და უფრო მეტი ვასავალი მისცა პირველ ინიციატივას, მასების თვითმოქმედებას. მან გამოიყვანა ისტორიის სარბიელზე ახალი ძალები და ამით დიდი იმპულსი მისცა კულტურულ განვითარებას. მაგრამ ეს მხოლოდ ბურჟუაზიული კულტურის აყვავების პერიოდს ეუთვნის, როცა ბურჟუაზია რევოლუციონერ კლასს წარმოადგენს. ისტორიის დიალექტიური განვითარება კი ბურჟუაზიას აყენებს რეაქციის ძალის მდგომარეობაში. კაპიტალისტური წესი შეურენოებაში ჰქმნის საწარმოო ძალთა ისეთ განვითარებას, რომ შემდეგი ზრდასათვის საჭიროა თვით კაპიტალიზმის დამბობა. კაპიტალისტური საზოგადოება ხალხის უმრავლესობას აყენებს დამინებულ მდგომარეობაში და ამით მას საშუალებას ართმევს თავის წყლილი შეიტანოს კულტურული მშენებლობის დარგში.

რუსეთის რევოლუციით ძველმა კაპიტალისტური საზოგადოების დაძლევის პერიოდი. მშრომელე ხალხი, მასსა გამოდის თავის ბედის შეცდელი და კეთილდღეობისათვის მზრუნველი. მასის მოძრაობით ემზობა ძველი წყობილება და მისივე ძლიერებით შენდება ახალი. იგივე მასსა ეწაფება კულტურულ ცხოვრებას, ჰქმნის საგანმანათლებლო ორგანიზაციების დიდ რაოდენობას, სწავლარის ძველი კულტურით, თავის შეცდომებით და საკუთარი კლასობრივი შეგნების გამარჯვებით.

აქ არის ახალი კულტურის დასაწყისი. ეს კულტურა პროლეტარული მასის კულტურაა. იგი პროლეტარული ხელოვნების, როგორც მასობრივი ხელოვნების საფუძველია. ჩვენ დღეს ვვლარ ურიგლებით „დიდი კაცებს“, რომლებიც „მოივლინება“ მასის და „აძლევს“ მას ახალ კულტურულ ღირებულებებს. ასეთი „დიდი კაცები“ თვით მასის, ხალხის მიერ არის შექმნილი და არა პირიქით.

პროლეტარულ რევოლუციით ხალხის უდიდესი უმრავლესობა გამოდის საზოგადოებრივი ცხოვრების ხელმძღვანელად და იგი ჰქმნის საერთო კულტურულ ღირებულებებსაც.

აქედან გამომდინარეობს ახალი კულტურის თვითსებური სახე. ის გვევლინება მასის მოქმედების, ყოფის გამოხატულებად. რასაკვირველია ეს იმას არ უდრის, რომ ახალი, პროლეტარული ხელოვნება უწყველად ფიზიკურ პირთა გამრავლებით განიარჩება ბურჟუაზიულ ხელოვნებიდან თავის შემოქმედების შინაარსის გაშლის დროს. პროლეტარული თეატრი მასის თეატრი უნდა იყოს, მაგრამ მასიური სცენების თეატრი კიდევ არ არის პროლეტარული თეატრი. საკითხის მთელი სიძნელე თვით ეპოქის ხასიათის ხელოვნურ გადმოცემაშია, რაც მასობრივი დსქოლოგის ასახვას უდრის თუ იმის ერთ კონკრეტ პიროვნებაში იყოს მოცემული.

ბურჯუაზიულმა ხელოვნებამ მექანიზმი შეიტანა შემოქმედებაში. სოციალური ემოცია განდევნა, რადგან ასეთი მას ცხოვრებაშიაც აღარ გააჩნია. პროლეტარულ ხელოვნების მიზანია არა ემოციონალ-ფსიქოლოგიური მომენტების უარყოფა საზოგადოთ, არამედ ამ მომენტის ასახვა თანამედროვე პრიზმით, იმ სულიერი ატრიბუტების ამოცნობა, რაც ახასიათებს პროლეტარიატის შრომასა და ბრძოლას.

ჩვენი გზა მასიდან მომდინარეობს და მასისაკენ მიდის. ჩვენი ხელოვნება მასის ორგანიული შემოქმედების ნაყოფია და მასის მოთხოვნილებათა დამაკმაყოფილებელი. იგი მუშათა კლასის შემოქმედებითი ენერჯის შემკრები ცენტრია და პროლეტარული თვითშეგნების დასაბამი წყარო.

რეკოლიუსია და კულტურა

„ამა თუ იმ ხანის გაბატონებული იდეები, ყოველთვის გაბატონებული კლასის იდეები იყო.“

მარქსი და ენგელსი.

„კომ. მ-დან“

სოციალური რევოლუცია, ახალი სოციალური ფორმაციის მისაღებად დაწესებული ცდაა. ამიტომ სოციალური რევოლუცია არა მარტო მატერიალურ და ფიზიკურ ძალთა ხარჯვავა, არამედ დიდ სულიერ-მორალური ენერჯის გაღებაცაა.

მსგავსი პროცესი, როგორც თავის სირთულით, ძალთა კილიბით, სხვა და სხვა კომბინაციითა და აგრეთვე თავისი მნიშვნელობითაც მსოფლიო ისტორიის ფურცლებზე არ არის აღნიშნული. ამიტომ ვასაკვირველი არაა თუ ეს ტიტანიური ბრძოლები, ომისა და რევოლუციების მიერ მოქმედი, დიდსა და ღრმა კვალს აჩენენ თანამედროვე საზოგადოების სულიერ კულტურაზე.

საფრანგეთის რევოლუციამ თუ, ერთი მხრით, ფეოდალური წყობილების ლიკვიდაცია მოახდინა, მეორე მხრით, ნათელი გახადა მე-18 საუკუნის პრაქტიკული ფილოსოფიის იდეათა შეცდომა და ამით ახალი იმპულსი მისცა თეორეტიკულ მივებას. ამავე რევოლუციამ სხვა ესთეტიური მოთხოვნილებებიც წამოაყენა საზოგადოების წინაშე, სხვა მოთხოვნილებები დაუყენა სულიერი კულტურის სფეროს. იდი სოციალური მოვლენები აღდამანათა აზროვნებისათვის ერთგვარი გარდატეხის და გადახალისების პირობა.

დღევანდელი ბრძოლები კი, არ შეედრება წარსულ ბრძოლებს. მაშასადამე, ამ ბრძოლათა ვაგენიაც საზოგადოებრივ ცხოვრების ყოველ მოვლენაში არ შეედრება წასულ ბრძოლათა ვაგენას.

ომა და რევოლუციამ დაგვაყენა მოვლენათა გადაფასების წინაშე. კრიზისის სოციალ-პოლიტიკურ სფეროში, თან დაეცა კრიზისი სულიერი კულტურის სფეროშიაც. ამ საერთო ორომტრიალში, მეერი რამ განადგურდება, ხოლო ბევრი რამ გამართლებდა და განადგურდება. საფრანგეთის რევოლუციის დროს ჰეიერბოდენი მაღალ იდეათა განხორციელებას. „შრომის უფლება“, რომელსაც დასაწყისი ფურიემ მისცა, უტოპიათ აღმოჩნდა. „ნაციონალურ სახელისწოდებში“ უმუშევართა შეკავებებამ, რომელნიც თითო ფრანკის ღირებულებას

ქმნიდენ და ორ ორ ფრანკს კი იღებდენ, გააცამტვერა „შრომის უფლების“ შესაბამისობა იმ კონკრეტ პირობებში. ამიტომ კონსტიტუციაში შეტანისათვის ის საკმაოდ გახდა. ტიერების, ლამარტინების, ტოკვილების კამათი რიუ-როლენებთან, კრემებთან, დღეარდომებთან ვერ იღებდა ნაყოფს, ხოლო სოციალისტები სიჩუმეს არჩევდენ.

ასეთი ბედი ეწვია „შრომის ორგანიზაციის“ საკითხსაც, რომელთაც ლიუ-ბლანს ლიუქსემბურგის კომისიის საშუალებით სურდა მთელ ევროპასთან სოციალისტური ტრიბუნის გამართვა.

საფრანგეთის რევოლუციამ ხელი შეუწყო კლასიციზმისა და რაციონალიზმის დაცემას. მართალია, მან ვერ შექმნა თავისი ეპოქა ლიტერატურაში, მაგრამ ეს უკანასკნელი თავისი ვაგენის ქვეშ მინც დააყენა. ლიტერატურაში თავი იჩინა აღზრდელობით დიდაქტიკობა მიმართულებამ, რომლის მეთაური იყო ეაკ დელიორ. კლასისიზმი მოკვდა, როგორც ცხოვრებისაგან დამორბეული მიმართულება. მან ადგლი დაუთმო ახალ სკოლას რომანტიზმს, რომლის სათავე M-me დე-სტალიდან იწყება, ხოლო უალრესი განვითარება ფრანსუა რენე დე-მატობრიანის კალმის ქვეშ მიმდინარეობს.

რესტავრაციის დროს გამოდიან ამ მოვლენის ირგვლივ მებრძოლი მწერლები. ამბრაუზ დე-ბონალი, ჟოზეფ დე-მესტრი, შარლ ნოლდ რევოლუციის წინააღმდეგ მებრძოლი მწერლებია. კაზიმირ დელაჟინ ბენეამენ კონსტანი ლიბერალურ იდეებს იცვენ, ხოლო პოლ ლუი კურიე, პიერ ეან დე-ბურჟანე ვაფორთხებული მებრძოლი სარიან ბურბონების წინააღმდეგ. მეორე იმპერიას ვიქტორ ჰიუგო მოეგონა, როგორც უსაშინელო მსაჯული. ივლისის რევოლუციის შემდეგ საფრანგეთის ლიტერატურაში დემოკრატიული ტენდენცია შემოდის, ხოლო შემდეგ გაცრეხებული იმედები აღფრედ დე-მუუსეს ჰესიმზმს ჰყვებას.

დღევანდელმა რევოლუციამაც ნათელიყო პარლამენტარიზმის უბადრუკობა, კლასთა თანაშრომლობის პრი-

ციპის რეაქციონური ხასიათი, რეფორმიზმისა და ნაციონალიზმის პროექტების სრული უნიდაგობა, და მრავალი სხვა.

რას ნიშნავს ეს? ეს ნიშნავს, რომ რევოლუციის ახალ სიბრტყეზე აყენებს საკითხებს, იგი თეორიას პრაქტიკაზე ამოწმებს, სადაც პირველი ან იმსხვრევეა და ნადგურდება, ან იმარჯვებს და მტკიცდება. ეს პროცესი არ არის ვიწრო პოლიტიკური აზროვნებისა და პრაქტიკის ფორმებში მომწყვეტილი. არა, იგი დიდი პროცესია, სადაც თავსდება უ ალტისი აბსტრაქციული აზროვნებაც და უმარტივესი მორალური სახომიც, პოლიტიკური დოქტრინებიცა და პოეტთა მუშაც. იგი იტევს მთელ საზოგადოებრივ

ცხოვრების სულს, ხასიათს, მაჯისცემას, უკეთ მთელ კულტურულ ყოფას.

ამ რიგად, რევოლუციის ახალ სიბრტყეზე აყენებს კულტურულ პრობლემებს. იგი მატერიალური კულტურიდან იწყებს და სულიერ კულტურაზე გადადის. ამ უკანასკნელის მნიშვნელობა მცირე როდია. საკითხი ისე მარტივად არა სდვას, რომ მატერიალური კულტურის შეცვლა მყისვე და უშაღვე დაგვაცენებს სულიერი კულტურის განახლების გზაზე. აქ რთული ურთიერთობა და ურთიერთი მოქმედებაა. ეს საუბრობს გარკვევას და მიზანშეწონილ მოქმედებას.

საღი.

დ ი ს კ უ ს ი ა

თეატრის ატრიბუტები.

როგორც ყოველ მექანიზმს აქვს თავისი ხრახნილი ისე თეატრს აქვს თავისი აუცილებელი ატრიბუტები. მრავალი ეს ატრიბუტები, როგორცადაც მრავალია თვით მისი ძირითადი ფუნქციები, რომელიც თეატრს მუდამ და თან დასდევს.

დღეს მე მინდა ვილაპარაკო მხოლოდ თეატრის იმ ატრიბუტებზე, რომლის შესახებ არაფერს ლაპარაკობენ და რომელთაც აქვს მეტად დიდი მნიშვნელობა.

ეს ატრიბუტები არის: თეატრის აფიშა და ფარდა.

შეიძლება ბევრს პირველი შეხედვით პირველიც და მეორეც უზარალო საკითხებთან ეჩვენოს, მაგრამ ჩამდვით დას ეს ასე არ არის.

თეატრის აფიშა—თეატრის ფიზიონომიაა. მხოლოდ თეატრის ფარდა—არის თეატრის მთელი სამყარო. არც პირველს, არც მეორეს, როგორც ჩვენში ისე სხვაგან ჯერ თავისი კულტურა არ შეუქმნია. მათ ჯერაც არავითარი ყურადღება არ უქცევია.

როდესაც შეიჭრება ნამდვილი რევოლუციის თეატრში, თეატრის ორგანიზმში მოხდება ძირითადი ვარდატება, არა მარტო შინაარსის მხრივ, არამედ ფორმის მხრივაც. მაშინ გამოიკვეთება ეს სახეებიც. ამას გვიყარნახებს ახალი მხატვრის ინტუიცია.

ჯერ აფიშაზე:

დღევანდელი თეატრის აფიშა წააგავს კინოს და ცირკის რეკლამას, თითქოს თეატრის აფიშა მხოლოდ იმისთვის არსებობდეს, რომ ამა თუ იმ დღეს წარმოდგენილი იქნება ესა თუ ის პიესა, ითამაშებს ესა და ეს მსახიობი, დასდგამს ესა და ეს რეჟისორი და სწორად აფიშაში მოთხრობილია ყოველივე წარმომანი, მხოლოდ იმტომ რომ გამოიწვიოს ერთგვარი ცნობის-მოყვარობა. რეკლამის გულისთვის ზოგიერთი აფიშორები და იმპრესარიოები არ ერიდებიან ყოველგვარ ვულგარო-

ბას და ამ რაგად თეატრის აფიშას დაკარგულიაქვს თავისი „სახეობა“.

კარგ აფიშას თეატრისთვის ისეთივე მნიშვნელობა აქვს როგორც ყუას რომელიმე წინგისთვის ან ჟურნალისთვის. ვიდრე თეატრში შეხვალთ თეატრის აფიშამ უნდა უკვე სთქვას თავისი სიტყვა. აფიშამ პირველივე შეხედვით უნდა გაგონიზინოთ თეატრის სახე. თეატრის აფიშას ფორმის მხრივ თავისი ხაზი უნდა ჰქონდეს. შინაარსით კი იგი მუდამ მარტივი და აკადემიური უნდა იყოს. ლიტერატურული ენით გამართული. ჩვენი აფიშების ლიტერატურაზე ლაპარაკიც კი ყოვლად შეუძლებელია. საზოგადოდ ჩვენში აფიშას სწერენ ისეთი ხალხი რომელთაც თეატრის ანბანი არ იციან. რეჟისორებს და მხატვრებს აფიშის დაწერა ზედ-მეტ საჭიერ მიზანით და ბოლოს რა გამოდის? უზადრუკი ფორმა, უაზრო შინაარსი და გახეხილი რეკლამა, რომელიც მოკლებულია ყოველგვარ ლიტერატურულ ღირსებას. რითი განსხვავდებიან, მაგალითად ჩვენი აკადემიური თეატრის აფიშები რომელიმე პროცინციის ან სოფლის თეატრების აფიშებთან? არაფრით! ამავე დროს კი კარგად დაწერილ და შედგენილ აფიშას დიდი მნიშვნელობა აქვს თეატრისთვის. კარგი ორგანიზაციური აფიშა მომასწავლებელია თეატრის კულტურის.

და ბოლოს: აფიშა—არის თეატრის ნიღაბი.

ესლა: თეატრის—ფარდაზე.

ეს უფრო რთული საკითხია. და შეიძლება სადაო საკითხიც იყოს. მეიერჰოლდმა თეატრიდან ფარდა ჩამოსხნა. მე პირიქით, თეატრის ფარდას ვაღიღებ. მეიერჰოლდმა ფარდის და რამპის მოხსნით თეატრი გააშოშვლა. მე პირიქით, ფარდის საშუალებით მინდა შევქმნა მთელი დანტასტიკა თეატრის. ფარდა—ეს მთელი სამყაროა თეატრის. თეატრის ფარდა ჩემთვის არის ის სი-

დუმლოება, რომლის გარეშე ერთ წუთსაც თეატრი ვერ იარსებებს. ამიტომ მე სიხარულით ვეგებები პოეტ ვალერიან გაფრინდაშვილს, რომელიც თეატრის ფარდაში

დღეს, მაშინ უნდა ესთქვათ: რომ თეატრი არის თავდავიწყება, სტიქია და გადავარდნა—ფანტასტიურ სამყაროში.

ამ თელახასრისით ფარდას თეატრში ენიჭება პირველი ადგილი.

ფარდა ჰყოფს დარბაზს და სცენას. მაგრამ იგივე ფარდა აერთიანებს დარბაზს და სცენასაც. ფარდა ჰქვინს მოლოდინს, შიშს, რისხვას, მწუხარებას და პოეტურ აღმაფრენას. ფარდა სჭიმავს ჩვენ ძარღვებს და ნაირჩუქურთმით ვივლის წინ ჩვენივე სახეს ჩვენი ბუნებით. ამიტომ საჭიროა ვიფიქროთ ფარდის მხატვრობაზე.

რაც შეეხება რამპის მოხსნას სცენიდან—ეს პირდაპირ დაუშვებელია. რამპის უარჰყოფა—თვით თეატრალურ შემოქმედების და სასცენო ტენიკის მხრივაც სრულიად უხერხულია. რამპა საჭიროა ერთ და იმავე დროს როგორც სცენის ისე მსახიობთა სახეების გასანათებად. სინათლეს თეატრში უპირველესი ადგილი უჭირავს. რამპის მაგიერობას სოფიტები ვერ გასწევენ. თუ განათება არ არის სცენაზე, არ არის განათება თვით თეატრალურ პერსონაჟების, რომლის საიდუმლოება მხოლოდ და მხოლოდ სახეებშია, სახეები კი ჰქვნიან მთელ მუსიკალურ გამშებს, მსიხოლოგიურ გაშუქებას. ეს თეატრალური აქსიომაა.

ელენე ციმაკურიძე

ქუთაისის აკადემიური დრამის მსახიობი

ხედავს სასწაულს და თეატრის „სვეკუნდანტებს“ გვეუბნება: „თეატრის ფარდა ღირსია პიზნის და ოდესმე პოეტი შექმნის ფარდის პოემას. დაუფიქვარია ფარდის „ქანკალი და მისი საოცარი შრილი“, როდესაც ის მალა ადის, ან ძირს ვშვება მომაკვდავი გედის სიმღერით. იხსნება ფარდა და პარტერი პირისპირ დგას სცენის უფსკრულთან“.

პოეტის სიტყვები მუდამ გამართლებული უნდა იყოს ცხოვრების დუილით. ვალერიან გაფრინდაშვილის სიტყვებიც გამართლებულია თეატრალურ პრაქტიკით.

რამდენი წარმოდგენა ყოფილა დამოკიდებული თვით ამ ფარდაზე? რამდენი ეფექტიური სურათი გაფუჭებულა სწორედ ამ ფარდის უდროოდ დაშვებით?!

თუ საერთოდ ხელოვნება სინამდვილე არ არის, მაშინ კერძოთ, თეატრის ხელოვნება უფრო არ არის სინამდვილე.

თუ ჩვენ თეატრი, რომენ როლანის აზრით, დასახული გვაქვს დასასვენებელ ადგილად, სადაც დღიურ შრომით დაქანცული მუშა ფიზიკურ და მორალურ დასვენებას პოულობს, სადაც უნდა შეგვემატოს სიცოცხლის ენერჯის წყარო, სადაც უნდა დავიფიქვოთ ყოველივე ის რაც ჩვენ სულს კვშავს და ავიწროებს, სადაც გონებრივი და სულიერი საზარღო უნდა გვეძლეოდ.

ალ. ჟალაბეგიშვილი

ქუთაისის აკადემიური დრამის მსახიობი

არის კიდევ ერთი ყველაზე უმთავრესი საკითხი თეატრში. ეს არის თვით თეატრის შენობა. თეატრის არქიტექტურა და მისი მონუმენტობა. მაგრამ ამაზე შემვახატავ გარჩიი.

თხატრის გარეშე

(ვახტანგ გარბიის წერილის „რელიზმი თუ ნატურალიზმი“-ს გამო).

ყოველგვარ შემოქმედების შესაძლებლობის გადაშლას წინ მიუძღვის მეთოდი. რაც არ უნდა სწორი და გამართული იყოს შინაარსი, თუ მისი ფიზიკურად მრუდე

ნებაში არის მოცემული, არამედ ისე როგორც თვით ამის მხატვრის ინტოუცია გრძნობს. ხელოვანი ბუნებას სჭერეტს ესთეტიურად. ხელოვანი აქვს თავისი ფანტაზია საკუთარი საწყარო.

ამ დებულების გასაღება, რომელიც გულისხმობს ინდივიდუალიზმს და გამოსულია სოლიპიზმიდან, ფილოსოფიურ თეორიის მიღებით, თითქოს საგნების შემცენების სხვა და სხვა გვარობა დამოკიდებულია ხელოვანის ინდივიდუალურ ინტუიციაზე, თუ როგორ სჭერეტს ხელოვანი საგნებს, შესაძლებელი იქნებოდა რამოდენიმე ათეული წლის წინად, როდესაც ბურჟუაზია იყო ხელოვნების ტონის მიმცემი.

აქედან დაღმართია მისტისაქენ. საგნების შეცნაურება, მხატვრის სუბიექტური განცდები წარმოიშობა საგნებიდან. 1 „ხელოვნებაში ერთად ერთი სწორი გზაა, გზა რეალისტურ შინაარსულების“ ეს არის ფორმულა, რომელიც იტევს გარბიის შეხედულებას ხელოვნებაზე. ჩემთვის მთავარი იყო ეს.

ნინა დოლიძე.

სახელმწიფო დრამის მსახიობი.

პიერ კობახიძე.

სახელმწიფო დრამის მსახიობი.

გზით იზღება, აუცილებლათ სიყალბეს მივიღებთ. მაშასადამე ყოველ შემოქმედებისათვის არის ის მეთოდი, გზა, რომელიც თავის აგებულებით საზღვრავს მოცემულ შინაარსს.

ასეთ მეთოდის საპირობება ყველაზე უფრო ცხადდება ეხლა, როდესაც ლუნაჩარსკის თქმით: „რევოლუციით მოცემულია შინაარსი, ხოლო ხელოვნებამ უნდა მისცეს მას ფორმა“-ო.

მაკრამ როგორ? აი, მტკივნეული კითხვა, რომელიც დასმულია დღეს, ყველას წინაშე, რომელსაც ცოტათუ ბეჯათ დამოკიდებულება აქვს ხელოვნებასთან. საპასუხო წერილში გარბიი სწერდა: „ხელოვანისთვის საყურადღებოა: სავანი არა ისე, როგორც ეს ბუ-

ილიუზიას, რომლის მისაღებათ ის ხმარობს ყალბ ფერადებს და რომელსაც აკუთნებენ პირველ როლს. მთავარია, საგნები, მივიღოთ ისე, როგორც ეს ბუნებაშია

მოცემული, (ამას ვუძახი მე რეალობს) და შემდეგ სარგებლობი მოხმარების თვალსაზრისით. მიღებულის გამოხედა და დამუშავება, და არა ხელოვანის ინდივიდუალურ სამუშაოს მიერ გაჩენილ მეტაფორით. თქვენი გზით, რეალურ ობიექტის გადმოცემა შეუძლებელია ამიტომ

მ მ მ მ მ რ უ ლ ი შ ა რ ჯ ი

ნახატი ბ. სვანიძე.

რეჟისორი ალ. ახმეტელი.

ვებულ კუნთების და მოშვედი ტენის მატარებელ ადამიანის ფსიხოლოგიას. ასეთი დინამიური მდგომარეობის შეცნაურება შეუძლებელია ვ. გარრიკის „მატერული სინამდვილით“, სადაც ხელოვანი ბუნებას სჭერს ეს თეტიურად.

ამს. გარრიკ! შრომომელი და მისი იდეოლოგიის მატარებელი ხელოვანი, ბუნებას ესთეტიურად კი არ სჭერეს, რადგან აქედან ილია გზა პასიურ კერეტამდე, რომელიც ახასიათებდა ბურჟუაზიას, არამედ უცქერის მას როგორც დასამოჩილებელ მოვლენას, ცხოვრების პირობების გაუმჯობესებისათვის. ბუნებას ესთეტიურად ის სჭერეს, ვინც სხვის შრომაზე აწუნებს ზედნიერებას. „გრძობა დინამიკისმოთხოვნის მოვლენების გადაღავებას შესაფერის დროებში, ისე რომ თვითული ცალკე მომენტი იგრძობოდეს, როგორც გამოსავალი წერტილი, საერთო მოძრავე ხაზზე“.

მეიერხოლდის მიერ მოკმდელებების კინემატოგრაფიზაცია ამაართლებს ამას.

შრომა აწვევს ადამიანს მოვლენების დინამიურ შეცნაურებას, რადგან შრომა ცხადდება მატერის მოძრაობით.

მუშა-მაყურებელში, მოვლენების დინამიურ მიღებას, რომ ხელი შეუწყობს, საჭიროა კინემატოგრაფიული მეთოდები, ე. ი. სიუჟეტის დაშლა პსიხოლოგიური მთლიანობის დაცვით. მატერული დაჯერება სცენაზე გატარებულ იდეით, მაყურებელ დარბაზის, შესაძლებელია ფაბულების კინემატოგრაფიული დაღავებით. მით უმეტეს, რომ ეს მეთოდი თეატრის თეატრალობას სრულიად არ არღვევს.

ასე, რომ კონსტრუქტივიზმი უდინამიკო კი არ არის არამედ დინამიკის სწორი გადმოცემისათვის არის „შრომონილი“. რაც შეეხება გეომეტრიულ ხაზების სიმშრალეს, ამის შესახებ მოვიყვან ვან გრუსის დამახასიათებელ სიტყვებს:

„ფერადი ჩემთვის არ არსებობს. ხაზს ვეცლებ ფორტოგრაფიული ინდივიდუალობით, რომელიც საწყისია კონსტრუქციის, გამიზნულია ქანდაკებურობამდე. გამძლეობა, აწუნება, მიზანშეწონილობა, სპორტი, ინჟინერია, მაშინა მოდას კონტროლი ხაზის და ფორმის. ისინა დეკორაცია. განივება და ნათელი-ფერა მოხმარების თვალსაზრისით უფრო ნაყოფიერია, ვინც უანტროლო ლეიფერი, პათეთურ მეტაფიზიკური ეესტაზი“, რომელსაც წარმოშობს ხელოვანის საკუთარი სამყარო, როგორც ეხედავთ, ეს მეთოდი უფრო მისაღება პროლეტარიატისათვის-რომელიც ნივთს, ფაქტს, რეალობას, უცქერის, როგორც განცდების წყალობა.

ეს ცნებაზე საჭიროა აისახოს სიერცემობრივი ფორმა ნივთის და არა მისი გარეგანი დეკორატულობა, რომელიც ესთეტიურია, არა დეკორაციას აქვს მნიშვნელობა, არამედ ვაგებულ ხაზის ხასიათს“.

||

შემდეგ ამბობთ: „მე მშამს თეატრი ემოციანალური სადაც მთავარი და მთავარი არის პათეტიური მ-

წარმოიშვა კლბიში, რომელიც მალე დამარცხდა, რადგან კლბიზმის ოპერაციები რეალურ ელემენტებთან, იყო სუბიექტიური. კონკრეტული კლბი, როგორც ატომი ნივთების, არის მეტაფიზიკური სიდიდე.“

შემდეგ ამბობთ. კონსტრუქტივიზმს არავითარი დინამიკა არ ახასიათებს. დინამიური აბორლება ადამიანის ცოცხალი ენების ყოვანა და არა გათვულ გეომეტრიულ ხაზებზეა.

არც ამ ანათემას აქვს რაიმე მნიშვნელობა ჩემთვის რადგან ერთი ფაქტიც არ ახლავს.

ენაბით, შეიძლება მართალიც იყოს.

შრომომელი უშუალო მონაწილეობას იღებს ნივთების შექმნაში, საკუთარი ხელებით ღუნავს ბუნებას მოხმარების მიზნით. საკუთარი ინტერესები, რომლის ძალითაც ის იმორჩილებს ბუნებას, ავლებს მას დინამიურ განცდათა ლაბირინტებში. შრომომელი გრძობს ელემენტების გარდაქმნას, შედარებით ახალ ნივთებათ. მისი მსოფლმხედველობის საწყისია შრომა.

აქედან იქმნება დაკომული მდგომარეობა, რომელიც საზოგადოთ ახასიათებს, შრომის ინტენსივობით ამოძრა-

ტყველებმა“. და რადგან მეიერხოლდმა გამოდევნა მსახიობი და მასასადამე პათეთიური მეტყველებაც, ამიტომ მისი თეატრი გაათავებეს კათატორებში ო.

სიცილით ამბ. გარაკი! მეიერხოლდმა იმდენად განდევნა თეატრიდან მსახიობი, რამდენათაც კოლეკტიურამა მასამ გმირი პიროვნება.

რაც შეეხება ემიციონალობას, თეატრი სრულიად არ კარგავს მას ინტენერისმიდან, ისე როგორც ბიომეხანიკა, მსახიობის თამაშისთვის.

ამ ილიუსტრაციის დასამტკიცებლათ მოვიყვან ბუქსონის სიტყვებს, რომელიც ჩემი აზრით სწორია და გამართლებული:

„მასების კოლეკტიური შემეცნებაში, ადამიანი არსებობს; როგორც საზოგადოებრივი ერთეული, მყოფი მოძრაობაში. ემოციონალურ ტეატრში, სადაც ცხადდება ნება; ემოცია კლასის, აკადმიანი უნდა იქნეს ნაწილები მოძრაობაში. მოძრაობის იარაღი სიტყვა; მისი საშუალება.“

ასე რომ ემოციებმა უნდა მონახოს თავისი ენა მოძრაობაში. მოძრაობა კი არის რეფლექსი სოციალურ ბიოლოგიურ ნების; მაგრამ მოძრაობები სხვა და სხვა ნაირია, ისე როგორც მისი სტიმულები, გრძობები.

მსახიობის შინაგანი მოქმედებით, ყოველი როლის თამაში არ შეუძლია, ამიტომ მოძრაობები უნდა იქნეს შესწავლილი მეხანის კანონებით“, რომ ყოველი მოე-

უნა სცენიდან ყოველი დეტალით იქნეს მოცემული დინამიური შემეცნების შესაძლებლობით. როგორც ვხედავთ მეიერხოლდის ბიომეხანიკის აქვს სერიოზული მნიშვნელობა.

რეალურია ადმიანის ემოცია, სოციალურ ბიოლოგიურ სტიმულების ძალის მოქმედებისაგან წარმოშობილი და არა ბუნების ესთეტურ მჭკრეტელობისაგან გაჩენილი, როგორც თქვენ გგონიათ. ამბ. გარაკი. ეგებ ვინმემ მითხრას, რომ ბიომეხანიკის შეუძლია წარმოშობს ავტომატურად მსახიობის თამაშისთვის. ამაზე პასუხი ერთია.

მარიონეტა = მოძრაობას, მარიონეტა = სიტყვას – ემოცია.

ბიომეხანიკა ერთდება მსახიობის შინა ბუნების ემოციონალობასთან.

აქ მხოლოდ მოძრაობა დაშლილია მექანიკურ კანონების საფუძველზე, რომელზედაც დალაგებულია სიტყვები, რომ ფსიქოლოგია იყოს მოცემული მთელი რეალბით.

საკარაუელოში მარიონეტული თეატრის ნიმუში მოგვცა კ. მარჯანიშვილმა „ინტერესთა თამაში“, სადაც მოძრაობა მხოლოდ კომენტარია არის სიტყვის. რაც შეეხება კონსტრუქტივის მთავარი ნიშნის და „ფასონობას“, და თეატრის იდეალთ შექმპირის გამოცხადებას, ამას შემდეგ წერილში შევხებით უფრო ვრცლათ.

კ ლ ო რ თ ი ფ ა ნ ი ე

მ უ ს ი პ ე

ახალი ოპერა გერმანეთში.

გერმანეთის ახალი მუსიკის განვითარებაში უსათუოდ უპირველესი ადგილი უკავია საოპერო შემოქმედებს. შეიძლება თამამად ითქვას რომ იმდენი ოპერა რაც დაიწერა ამ ბოლო დროს გერმანეთში არსად არ დაწერილა. ეს გარემოება უკუველია გამომდინარეობს გერმანეთის ხელოვნების საერთო კრიზისიდან, რომლის მიზეზია ისევე ის „სამედისწერო“ ექსპრესიონიზმი, რომელიც არ იძლევა არავითარ ვასავალს ხელოვნების სწორი განვითარებისათვის. საოპერო შემოქმედებაში ჯერ კიდევ დიდი ვაგნერის გავლენა. ვაგნერი დგას, როგორც უსწველი ბუმბერაზი. თანამედროვე მუსიკალური კრიტიკა გერმანეთის ყოველ ახალ კომპოზიტორს ვაგნერის საზომით უდგება. თუ რამდენად არის მასში ვაგნერიზმი და რა დამოკიდებულება აქვს მას ვაგნერთან. ამ შრივ მეტად ბუნებრივია ცდა ზოგიერთ ახალგაზდა კომპოზიტორებისა ვაგნერიზმის დაძლივის. მთელი რიგი მუსიკალურ კრიტიკოსებისა (მაგალ. ნიშანი, ვეისმანი, პენიგი) აღნიშნავენ ვაგნერის მიტოვებას თანამედროვე გერმანე-

ნეთის ოპერაში. მაგრამ ჯერ კიდევ დიდა და ძლიერი ვაგნერის „ტირანია“ მუსიკაში. მაგალ. ვაგნერის ეპიგონალ უნდა ჩითვალის ჰანს ჰიტცენერი (დ. 1869 წ.), რომელიც სიუჟეტებითაც კი ავრტყლებს ვაგნერის საზღაპრო მუსიკალურ ეფოსს: ოპერაში „საწყალი ჰენრიხი“, „პალსტრინა“, (1916 წ.), ამიტომ უწოდებენ მას „უკანასკნელ რომანტიკოსს“. თანამედროვეობის რიტმი სულ არ ეტყობა მის ოპერებს. ზრამის, შუმანი, ვაგნერი—ჯადოსნული რაკიაა, რომლიდანაც ძლივს აღწევს თავს პფიტცენერი. შემდეგ მაქს შილინგს (დ. 1868 წ.), რომელიც თავის საუკეთესო ოპერა „მონა ლიზაში“ (1915 წ.) ხრომატიზმებით და რთულ კონტრაპუნქტებით ისევე იმავე ვაგნერის გავლენის ქვეშ იმყოფება. ქარდრის კლოზე ცდილობს სიმფონიზმის და მუსიკალურ დრამის შეერთებას, მაგრამ იგი თავის ოპერაში უფრო მეტად აძლიერებს ვაგნერის ორქესტრს, ვიდრე თვით მისი მსწავლელები.

(ცალკე სტეას განთქმული რიხარდ შტრაუსი (დ. 1864 წ.), რომელიც თანამედროვე გერმანეთის მუ-

რპერის მსახიობი ასეცკი.

ფოტოგრაფია შიშინის.

სიკის სიმბოლოდ გადაიქცა. შტრაუსის ოპერაში წარმოადგენენ სიმფონიურად განსახიერებულ დრამატულ ოპერებს ეოკალური ელემენტი მეტად სუსტია. მაგ. Rosenkavalier-ში. საერთოდ უნდა ითქვას, რომ შტრაუსს უფრო მეტად იცნობენ როგორც გერმანიაში, ისე საზღვარ-გარეთ, ვიდრე სხვებს, თუმცა მისი განთქმულობა ზოგიერთ შემთხვევაში მეტად გაზვიადებულად უნდა იქნეს აღიარებული, როგორც მრავალი კრიტიკოსი აღნიშნავს მის მუსიკაში გასაკვირვებელია სიმზირე ბანალურად გილიებისა, რომელიც მეშინაურ სანტიმენტალიზმს უახლოვდებიან. მაგალითად ძრანც შრეიკერი (დ. 1878 წ.) უფრო მეტი ყურადღების ღირსია მასთან შედარებით, რადგან როგორც საოპერო კომპოზიტორი იგი უფრო მაღლა სდგას, ვიდრე ვაგნერის ვიგიონი ჰფიდენერი და „მეშინაური“ რიხარდ შტრაუსი. ბერლინის მუსიკალურ აკადემიის დირიჟორი შრეიკერი თავისუფალია ყოველგვარ ნაპალადვე თეორიებისაგან და მზა ფორმულებისაგან. ოპერის ტექსტს იგი თვითონ სთხზავს. სიუჟეტი როგორც შევენის საერთოდ ექსპრესიონისტულ გერმანეთს ფანტასტიკობით არის გაყენებული. რეალური გადაამუღი იდეალურზე. მეტად მკვეთრი ენოტიულობა პიობლემე ყოველ მის ოპერაში. „შორეული ძახილი“-ს (1909) მეორე მოქმედება მეტად ნატურალისტურად არის გადამოცემული: ციგნები, მანდალინისტები, გიტარისტები და

სხვ. ოპერა სავსეა პარალელურ კინებებით, რომლებსაც ასე ხშირად ხშირობენ თანამედროვე კომპოზიტორები. ეგრედწოდებული „Sprachsaug“ („სიმღერა ლაპარაკით“) მეტად განვითარებულია და იკავებს „სიმღერის“ ადგილს. ერთ თავის უკანასკნელ ოპერაში „საუზვის მადიბელი“ (1919) შრეიკერმა უარყო სრულიად უფერტიურა და ეოკალური პარტია თითქმის სულ ლაპარაკზე აგებული.

ატონალიზმი რომელიც გვხვდება შრეიკერის ოპერებში უფრო მეტად განვითარებულია არნალდ შენბერგის (დ. 1874 წ.) ოპერებში. არნალდ შენბერგი მეტად საინტერესო ფიგურას წარმოადგენს საერთოდ მსოფლიო ახალ მუსიკაში.

იგი ილაშქრებს ყველა ტრადიციებისქინაააღმდეგ, რომელიც მძიმე უღელვით აწევიან მუსიკალურ კულტურით მდიდარ გერმანეთს. მისი ატონალიზმი მთლად ასე ესთქვით „ტეინიდან“ გამომდინარეობს, თავიდან ბოლომდე გონების ნაკარნახევია. შემდეგისთვის ვაგნერი სრულიად არ არსებობს. მან შექმნა მთელი სკოლა ახალ მუსიკის გერმანეთში. მის ოპერებში რიტმი, მელოსი და კონტრაპუნქტი გადაბმულია ერთი მეორეზე რთული სქემით, აბსოლუტური მუსიკა. მუსიკა როგორც ნივით, ასე ესთქვით „კონსტრუქტივისტული მუსიკა“, და სიმღერა როგორც ლაპარაკის ინტონაცია. მის სკოლას ეყუთენიან ეგონ ველლესე და ალბან ბერგ. ველლესე ატონალიზმი და პარალელური სეპტაკორდები მეტად ამბაფრებენ ოპერის მუსიკალურ აგებულობას. პარალელურ კინებზე ხომ ლაპარაკი უხედმეთია. შესანიშნავია ალბან ბერგის მეტად თავისებური და ნიჭიერი ახალგაზდა კომპოზიტორი. თავის ოპერაში ბერგი იძლევა რაღაც სიახლეს. ოპერა იწერება რნსტრუმენტალურ ფორმებში. გარნიონი მეტად ანატოლური. ორკესტრი თითქმის კამერული. სიმღერა რიტორდელკლამაციით და უბრალო ლაპარაკით იცვლება.

ყველაზე ახალგაზდანი არიან ვოლფგანგ კორნგოლი (დ. 1897 წ.) და პაულ ხინდემიტი (დ. 1895 წ.). კორნგოლი მეტად ელექტიურია. მის ოპერებში ლაპარაკობს მთელი მუსიკალური კულტურა ევროპის: შუამანი, ვაგნერი, პუწინი, ჩაიკოვსკი, დებიუსსი, შენბერგი. შესანიშნავია მისი ოპერა „მკვდარი ქალაქი“ (1920). ხინდემიტი მეტად რევიოლიუციონურად გვეჩვენება, როგორც სიუჟეტით, აგრეთვე ტენიკურ შესაძლებლობით მის ერთმოქმედებინ ოპერებს ახასიათებს საშავლებათა დიდი ეკონომია, მძაფრი და მუსიკალურ ტემპერამენტით აღსაესე ატონალიზმი.

ასეთია ახალი ოპერა გერმანეთის მუსიკალურ შემოქმედებაში. რასაკვირვებელია მხოლოდ სქემატიკურად მოხაზული.

კ ი ნ ო

კინოს მნიშვნელობაზე.

ყველა ქვეყნებში, კინემატოგრაფი ერთ-საუკეთესო საშუალებათ ითვლება, ფართო მასებზე იდეური ზეგავლენისათვის. ვახვითან ერთად ის ვახბა აუცილებელი ელემენტი თანამედროვე ცივილიზაციისა, და ბურჟუა-

ზიამ მესლო შეექმნა კინემატოგრაფიდან, უძლიერესი იარაღი თავის პროპაგანდის გასაერელებლათ. ძველი ხალხური ფორმები თეატრისა, ბალანისა, ცირკისა და სხვა მანდღვენილია კინემატოგრაფის საშუალებით, სადაც

კინო-მსახიობი თამარა ბოლქვაძე

რეპერტუარი, დადგმა და ყველაფერი სასებით, იმყოფება მსხვილი კაპიტალისტური ფორმების კანტროლის ქვეშ.

ჩვენში უაღრესად დამახასიათებელ თვისებათ, არსებულ საფეხურზედ კულტურულ განვითარებისა, არის ზრდა კულტურის ფართო მასშტაბით, იგი იჭრება ხალხის ღრმა ფენებში, რომელიც ჯერ კიდევ ხელუხლებელი დარჩა თანამედროვე ქალაქის კულტურიდან; ამის-დამიხედვით, ჩვენში პროლეტარულ დიქტატურის დროს, კინემატოგრაფის მნიშვნელობა გიგანტურად შეიძლება

ჩაითვალოს. როგორც ქალაქი აგრეთვე სოფელიც უნდა გახდნენ სავნად კინემატოგრაფის ზეგავლენის. განსაკუთრებით საბჭოთა კინემატოგრაფის.

აქ არის ვრცელი ასპარეზი მუშაობისთვის აქ არის ერთი უკეთილშობილესი კულტურული ამოცანა. სამწუხაროდ ამ სფეროში აქამდისინ ძალიან ცოტა არის გაკეთებული. შეტი სიტყვებია ვიდრე საქმე. შეტი გეგმები და პროექტებია ვიდრე ცოცხალი მუშაობა — შემოქმედება, როგორც სცენარების, დადგმების და შესრულების მხრივ. აგრეთვე რაც შეეება საქმის დაყენებას წმინდა

კომერციული თვალსაზრისით, ჯერ-ჯერობით საბჭოთა კინემატოგრაფი, ძალიან ცუდ მდგომარეობაშია. ქუჩები კი აჭრელბული არის ფრანგული, ამერიკული და სხვა კაპიტალისტურ ქვეყნების დადგმულ სურათებით, პლაკა-

ტებით. ჩვენ მიერ ჯერ მხოლოდ პირველი ნაბიჯები არის გადადგმული. საჭიროა საქმე მიდინარეობდეს უფრო სწრაფად...

5. ბუხარინი.

„ფარაონის ცოლი“

მრავალი იტალიური და გერმანული „ისტორიული“ სურათი უნახავს თბილისის კინო-ეკრანს, მაგრამ თამამად შეიძლება თქვას, რომ მათ შორის „ფარაონის ცოლი“ მეტიდ ვასაოკარი და თვალსაჩინო ფილმი არის. რასაკვირველია, აქ არავითარ რეკლამის მოწყობა საჭირო არ არის, რომ ძილბა ბერლინში ხუთი თვის განმავლობაში ყოველ დღე იზიდავდა მაყუყურებელს. და მოსკოვში, თუმცა ნაკლებ, მაგრამ სამი კვირა მაინც გასტანა. საჭიროა მხოლოდ აღინიშნოს ფილმის ტექნიკური განხორციელება და ამ მხრივ კი იგი მეტად განირჩევა ერთ მშბლონით მომზადებულ „ისტორიულ“ სურათებისაგან. „ფარაონის ცოლი“ გერმანულ რეჟისორ ფრანც ლიუბიჩის დადგმა არის. ყოველი თეატრალური აქტიორი და რეჟისორი, მაქს რეინჰარტის მოწყვეტა, ლიუბიჩი იწყებს კინო-კარიერას კომედიების დადგმით. სხვათა შორის თბილისში ნახა მისი ამ პერიოდის კინო კომედია „Нрипшлса ყყრпш“. მეორე პერიოდის მისი უკვე ცდის თავის ნიჟს სერიოზულ დრამების დადგმებზე, რაშიც მეტად ეხმარება ამერიკელ რეჟისორი დავით გრაფი-ტიტის დადგმების შესწავლა. საინტერესოა რომ ლიუბიჩის „ფარაონის ცოლის“ ნახვის დროს უნებლვ გაგონებდა გრაფიციის „ინოტურანს“. მაგრამ ლიუბიჩი მაინც თავისუფრია.

დღეს ჩვენთვის უკვე მოსაბერებელ ტრაფარეტად იქცა ლაპარაკი საზღვარ-გარეთელ კინო-ფილმების იდეოლოგიურად მიუღებლობის შესახებ. ყოველ კინო-რეცენზენტს უკვე მზად აქვს უტყოეთის ფილმის შესახებ სტერილტობა: „იდეოლოგიის მხრივ მიუღებელია, ტექნიკური შესრულება და დადგმა შეუღარებელია,“ ეს საზოგადო საუბედურთა ჩვენთვის თუ უტყოეთისთვის ყველა საზღვარ-გარეთელი ფილმებისთვის მისაღები ვახდა. თმეი ფარაონ ამანესის და ეთიოპიისმეფის შორის, რასაკვირველია, იმითომ კი არა ხდება რომ ამას მოითხოვენ სოციალურ-ეკონომიური პირობები, არამედ ქალის გულითთვის. მისთვის კარგავს ფარაონი თავის ტახტს, მისთვის იკლავს თავა ასახლებდა ჭბბუკი რამფისი. მაგრამ საქმე სწორე იმამაა, რომ ასეთი იდეოლოგიურად სუსტე სცენარე და უპრეტენზიო სიუჟეტი გაჭიმული ათ გრძელ ნაწილად სრულიათ არ ღალავს მაყურებელს, რადანე მისაწყენი არაა და ინტერესი იოტის ოდენაც არ კლებულთის თავიდან ბოლომდის. ეს გარემოება კი უკვე გამარჯვებაა რეჟისორის. „ფარაონის ცოლში“ ლიუბიჩი ვასაოკარის დეტალეებით და მონუმენტალურ სტილათ ღალადგენს ისტორიულ ეგვიპტეს. ყველას უნახავს, მაგ-

რამ იგი საცოდავ „ხალტურად“ მოგეყენებთ“ ფარაონის ცოლის“ შემდეგ. არბეოლოგიურის და ისტორიულის სინამდვილეთ აღდგენრლია „ნამდვილი“ ეგვიპტე. აშენებულია დარბაზები, სასახლეები, კიბებები, სტინქსები, პაპირუსის და ლოტოსის მსგავსი სვეტები, ბარელიეფები, ორნამენტები და ყველა კი ბერლინის მახლობლად კინო-ქალაქ ნეიბაბლსბერგში ცნობილ არხიტექტორ კურტ რიხტერის მიერ. მასიური სცენები სადაც მონაწილეო ბას იღებს 15 ათასამდე. მეტი სტატისტი შეუღარებელია. ეპიზოდები მჭიდროდ და ფოლადისებურად გადაბმული არიან ერთმანეთზე. მონტაჟით არავითარი „ამერიკანისმი“ ტლანკი და დაუსრულებელი. მეტად საინტერესოა ღალის სცენები პროექტორის სინათლევ გადაღებული. საერთოდ დადგმის მხრივ ჩვენს კინემატოგრაფისტების შესწავლის მიღდარ მასალას იძლევა ეს ფილმი.

მაგრამ ინტერესის ცენტრი მაინც გერმანიის საუკეთესო პიროვნებისზოვანი კინო-არტისტების ანამბლშია. პირდაპირ გენიალურია ემელ იანინგს ფარაონ ამანესის როლში. ვისაც უნახავს მისი ოტელი, ის უკვე სამუდამოდ მოაჯდომებელი დარჩებოდა ამ საუცხოო არტისტი. იანინგის ფარაონის ნამდვილი სტინკისებური თავი, სახის განურქველობა და მდიდარი მიმიკა ქნის რალაც მონუმენტალურ დაუციწყარ კინო-სახეს. დიდის ტემპერამენტით თამაშობს პაოლ ვეგენერი ეველურ ეთიოპელ მეფის ზალაკის როლს. მეტად დამახასიათებელი გრემი, კოსტუმი, ეესტი და სახის გამომეტყველება. საინტერესოა გარე ობიექტი, ეს მეტად ნიჭიერი კომედიური მსახიობი, (მისი საუკეთესო როლი იყო პეტერ ფოსს), დრამატული როლში. მაგრამ მისი რამფისი კარგია იქ სადაც მინიმალურ საშვლებებით (გაცივნება, ეესტი-სიძმუნე) იგი ახდენს მაყურებელზე შესავფერი შობეკვლილებას. დავნი ხერავხ (მგონი პირველად თბილისის ეკრანზე!) ქნის მეტად ფოტოგენიურ სახეს ჯერ ტყვე-ქალის და შემდეგ ფარაონის ცოლის. ალბერტ ბასხერმანს (ბუროთმოდვარი) ნაკლებად იცნობენ ჩვენში. ალბად იმითომ რომ საუკეთესო როლგვში არ გვინახავნ (მაგალ. კარდინალ რიშელიე), მაგრამ იგი ძალიან ცნობილი აქტიორია გერმანიაში და გერმანიის კინოს ერთი პიონერთავანია- მეტად დამახასიათებელ სახეებს იძლევიან **ფარდრიხ კიუნე** (ქურუმი) და პაულ ბინსტელ (კომენდანტი).

საერთოდ ძილბა უნდა ჩაითვალოს „კინო-ღღესასწაულად“ ჩვენს ეკრანზე.

„მისი დაცემა“

ვოლფის დადგმა.

მთავარ როლებში: ასტა ნილსენი და გ. ხმარა.

იმ ფილმებიდან, რომლებიც ჩვენ ვნახეთ ამ უკანასკნელად ტფილისის ეკრანებზე საყურადღებო თავისი შინაარსით კინო-სოლეში ნაჩვენები „მისი დაცემა“.

მსახიობი კიტი ფალკი მიტოვებული ქმარისგან ეწევა თავისუფალ ცხოვრებას. მის გარყვნილებას მოაქვს შეტად ცუდი შედეგები. იღუპება გრაფი ლამოტი, ახალგაზრდა პეტერს აპატიმრებენ ექვსი წლით და თვითონ კიტი საშინელო მდგომარეობაში ვარდება; იგი საბოლოოდ ფელომა გარყვნილების მორვეში.

სურათის აზრი აშკარაა: იგი გვეუბნება თუ რა უბედურების დატრიალება შეუძლია ზნედაცემულ ცხოვრებას.

„მისი დაცემა“ გაშლილია მთლიანად რეალისტურ ხაზებში.

სურათის დადგმა ჩვეულებრივია. აღსანიშნავია რეჟისორის კულტურობა და მისი ღრმა დაკვირვება. ყველგან დაკულია ზომიერება და არსად არა სჩანს გადაჭარბება. მაყურებელს სიამოვნებას აძლევს ლამაზი პეიზაჟე-

ბის გაეღვება და ის სცენები, რომლებიც ზღვის პირადაა დადგმული.

კარგად არიან შერჩეული მომქმედი პირნი; საერთო დამაკმაყოფილებელ ანსაბლიდან გამოირჩევიან ასტა ნილსენი—კიტი ფალკის როლში—და გ. ხმარა—პეტერის როლში.

ასტა ნილსენს მოგაოვება ყოველგვარი შესაძლებლობა იმისთვის, რომ მოგვცეს როლის სრული განსახივრება. ამ სურათში იგი ჩვეულებისამებრ, ამყვანებს თავის მაღალ ოსტატობას.

ხმარას ენერგიული და ჯანსაღი შეხედულება იძლევა ნამდვილ მეთეოზის სახეს. ხმარას შესრულებაში მაყურებელს იზიდავს მისი ბუნებრივობა.

დასასრულ უნდა ითქვას, რომ „მისი დაცემის“ სცენარი მოხდენილია და შედგენილი. სურათში მოქმედების განვითარება იმდენად ნათელია, რომ მის წარწერებს ეკარგებათ თითქმის მნიშვნელობა.

X

მხატვრული ლიტერატურა

მ მ ა რ თ ი

დ ღ ე ს

დღეს მხიარულ ზეიმს
ქუჩა შეიფერებს,
მოზღვავებულ გრძნობას
ძლევს მწყობრ სიმღერებს
მივსცემთ მარტის სითოზს
და მქვამულ ფერებს.

დღეს სხვა განცდა შეკრავს
მშრომელ ქალთა გულებს;
და დაკრეფენ მიწდვრად
ციხდერ თაიგულებს.
ალტაცება შევნით
თავის ბედის მკედლებს.
შეფოთლავენ იით
ძველი ქარხნის კედლებს.

დღეს ახალი ქალი
წითელ პეპლებით,
გადაჯაჭულ ქუჩებს
წითელ რკალებს ავლავს,
იცის ვერ დასჩავრავს
აწყო, მომავალი,
იცის ბედს მოსტაცებს
ძვირფას, ლამაზ დაელას.
უკან სტოვებს ტანჯვას,
მონურ ყოფას, დროს შავს.
და წინ მიაქვს მედვრად
თავის წმინდა დროში.

ენწელი ქალი.

მ ე დ ა ქ ა რ ი .

(დასასრული)

ასე ემღერით
ციხეთერში
მე და ქარი...
ქარმა იცის,
მე რომ ზეცა დავიპყარი!
ქარმა იცის...
მე ის მყავდა მოკავშირეთ.
გვისწრო ბინდმა,
როცა ზეცა დავიჭირეთ.
და ავიანეთ
ყველგან ცაში
ელექტრიონი!
ეს ის ძალია
რასაც სიზმრად გრძნობდენ დრონი
რათ თვით ღმერთსაც
იმ თვითვე ისე სწამდა,
რაც რომ ახლა
განმტკიცდა
და
გათამამდა ..

და ეს ქარიც
რა გიყია?
რა თამამი?
არ არსებობს მისთვის
ზღუდე და საპამი!
თავს ევლება:
მთის ქეჩოებს,
მთის მწვერვალებს
ბსკერში სწვდება
შავს უბსკრულებს
მთის ნაპრალებს;
ხერხელს არ სტოვებს,
რომ მასშიც არ შესისინდეს...
გნებათ,
ღრუბელთ ასცდეს
და ციოთ
დაგვირგვინდეს!...
ამ გვირგვინსაც არ დაინდობს,
როგორც მაშინ!..
მეც ამიტომ
ვზი ქარზე და
დავჭრი მასში...
ჩვენ დაიწყეთ
გაბედული გე შეტევა,
ჩვენ ვიტვივით
მიწისა და ზეცის რღვევა,
და განვავარძობთ ჩვენც ამ საქმეს

ისევ ისე...
მე—ქარის თხა
და ქარს ჩემი სიხალისე!..
ვინა სთქვა,
რომ ჩვენ ავიკლეთ ეგ საბყარო?
ვინა სთქვა,
რომ ჩვენ ვართ
მარტო რღვევის წყარო
და ვთარეშობთ დაუსჯელად
ქვეყანაში?
მოთ,
წამოწყე ერთის წამით
ქარხანაში!
და იქ ნახათ,
უკაცრავათ თქვენ იქ გენახათ:
იქ ჩვენ ვახვევთ,
იქ ჩვენ ვქსელავთ,
ერთავეთ და ეძახათ...
იქ ჩვენ დაფრენთ
და ამ ფრენით
ეკიბათ ღვედებს,
და ეგ ფრენაც
იქ ყველაფერს ამრქმედებს:
იწვის...
არა, ეგ ჩვენ ვიწვით:
მე და ქარი
იქ
ღუმელში,
ჩვენ ვართ ცეცხლის ნიაღვარი!..
ქებაში წყალი რომ სღლდს,
აღის ოხშივარი,
ეგ ისევ და ისევ ჩვენ ვართ:
მე და ქარი!
საბერეულშიც ჩვენ ვშიშინებთ,
ჩვენ მიფრებთ,
შანთსაც ცეცხლთ
ჩვენ ვაყრვენივთ:
ეჩნდებთ!..
ეჭრებთ!..
მივჭრით მილში
და ვაწვებთ მკერდით: ქმედებს,
აღვევრავთ ჩარხთ და
ჩვენც ვეცემით მყისვე ღვედებს...
უროს ცემას,
გრდემლის წკრიალს,
ჩაქუთ რაკრასს,
ჩვენ გადაესცემთ მიგლ ქვეყანას
მათს ლაპარაკს!..

ჩვენ მიმოვქრით:
 ორთქლში,
 ნავთში,
 ცეცხლის ალში,
 და ქარხანის ამ ქოთქოთში,
 ამ ღრიალში,
 ამ დახუთულ
 მაინც მოძრავ ამ ჰაერში
 ვურევთ და ესწინით
 ეანგსა და მურს ქარხნის ბტვერში!

* * *

ასე დაეპირით ქვეყანაზე
 მე და ქარი.
 ჩვენი გზაა
 ეს გარემო,
 მთა და ბარი,
 კლდის ბილიკი,
 ქანჭრობი; თუ
 ტყის კრილობი,
 ვაკე, მდგლო,
 თუ მინდორი
 ნაწილობრივ,

სოფლის შუკა,
 თუ ქალაქის ფართო ქუჩა...
 ჩვენ გვიწოდებს:
 მხენელ-მთესველი,
 ქარხნის მუშა,
 მოგზაური,
 მეზღვაური,
 თუ შფრინავი,
 ორთქლ-მაგალი
 ორთქლ-მქმედი, თუ
 ცეცხლის ნავი.
 მთის ტეხილი
 ზღვით-ზღვის არხი,
 თუ მალარო,
 დედამწეა,
 მზის სისტემა,
 მთლად სამკარო,
 თუ ცისეთის აფეთქება
 და ხანძარი,
 ჩვენც იქ ეწნდებით,
 ჩვენ ყველგან ვართ:
 მე და ქარი!

ნ. ზომბეტელი

გ ვ ე ლ ი ს კ უ ლ ზ ე

— ასეთი ქუჩა მგონი ქალაქში არ უნდა არსებობდეს. იქვით სთქვა ალისამ თავისთვის და ისევ გადახედა კარზე ვაკრულ საღარბაზო ბარათს.

„მე გადავედი ფეხების ქუჩაზე. ოთახი ჰქ...“

ფეხების ქუჩა...—ჩაიწურჩულა მხრების აწევით და ნაღლიანი თვალები შერკულ წამწამებში შუშის კაკლებით გაუჩერდა.

პატარა ჩემოდანი ხელში შეაცვივდა.

მიიხედ-მოიხედა, დერეფანში მეორე კარები შენიშნა.

— აქ ვინღა ცხოვრობს ნეტაი?—გაიფიქრა და ფრთხილად დარკვა.

— ვინ გენაუთ?—ჯაბუის იქიდან გამოჩნებურა ვიღაც მოხუცი.

— აქ, ის, თომა... იქნებ იცით სად გადავიდა?

— რა მოვასხენოთ...

— სად იქნება ნეტაი ფეხების ქუჩა?

— რაო, რას ამბობთ?!

— ფეხების ქუჩა...

— მოითმინეთ, ბარათი უნდა ვადმოვაკეთო.

— ბარათი?—სიხარულით წამოისახა და სიხარულის ნაპერწკალი ცეცხლივით აენტო სახეზე.

მოხუცმა ცისფერი დალუქული კონვერტი გამოიტანა, ჯაბუიდან გამოიწურა, და კარი მიიხურა.

ალისამ საჩქაროდ გახსნა წერილი.

„ძვირფასო მეუღლე, მამაკიე, რომ დაგატყუილე და ჩამოგაყვავა. მე დღეს მეთუჯერ გამომასახლეს ბინიდან, ჩემს კვალს ნულად დავეჭმა.“

„იყო და არა არის...“

— ასეთია ცხოვრების კანონი.

მეორე დღეს ალისა ნაცნობ დიასახლისის რჩევით წავიდა № სამილიციო უბანში.

— ფეხის ქუჩა? გაიკვირვა კომისარმა,—ასეთი არ მეგულებია...

თავი გაიქანია, მაგიდას დაეყრდნო და რალაც-ნაირი მზერით მიამტერდა ალისას.

— მაგრამ თქვენ ქალბატონო, რათ იწუხებთ თავს? რათ დაეძებთ ისეთ ქმარს, რომელსაც არ სკოდნია თქვენი ფასი.

თქვენებრ მშვენიერი ქალი სრულიადც არ არის ვალდებული თავისი უღირსი ქმარი ეძიოს. მე სხვას გირჩევდით: თქვენი გარეგნობა სრულ გარანტიას გაძლევთ, რომ თუ მოისურვებთ გახდებით საუკეთესო კინო-მსახიობი. მე მყავს ნაცნობი რეჟისორი, მიგვიწერეთ ბარათს. დაფიქრდით, თუ მოგივლდეთ კუთაში, გამოიყენეთ ჩემი სამსახური...

აღსა აღფრთოვანებელი გამოვიდა რეჟისორის კაზინტელან, და ღრუბლიანი თვალები უკვე ვადაირეკა. ამაყად ვადახედა თბილისის ქუჩებს და კინო-თეატრები აათვალიერე.

მას ყველაფერი ალუქტევს... დაფიქრდა და ვადა-სწყვიტა დღის იქით ქმარზე აღარ იხარდა.

ახალი ცხოვრება ფერადებით გაუღებს კარებს: აღისა სტუდიაში... აღისა ეკრანზე...

დაუჯერებელ ამბად ეცნენებოდა აღისას, მაგრამ სინამდვილეში ერთის ამბით ჩასძახოდენ ყველამ, ფანტასტიკური გამარჯვების აუცილებლობაზე.

— გვადლობ შენ შემოქმედო, რომ ასეთი სიღამა-ზით დამავლოდე—გულწრფელი სიხარულით წარმო-სიტყვა აღისას სტუდიითა დარბაზში, როცა ვეებერთე-ულა სარკვეში თავით-ფეხებამდის ახვდა მისი სხეულის მსლიან ანარეკლს. ხშირ წამწამებით დაუფრთხილი შავი მსხვილი თვალები მედიდურათ გადაატრიალა და ჯერ კიდევ თაუწრთონელ მსახიობის ექსტრი გამოლო კარები. უკან მოიხედა, ჩუმი სახალული იგრძნო, როცა იგრძნო მისი წასვლით დარბაზს ფერი ეცვალა.

მაგრამ იქებს წვეტიანი თითები ისევ გაეკრა ვულს:

— რატომ ჩემმა ქმარმა არ ისურვა ჩემთან და-ჩენა? ნუ თუ ვერ იგრძნო სიღამაზის ფსი? დაქორწი-ნების შემდეგ ორი დღეც აღარ უცხოვროა ჩემთან. რა-ტომ? სამსახური მომიზნება და თბილისში წამობრძანდა, დაქორწინებამდის-კი, შევიცქერა მთეყარაბარ უშნოთ ცხოვრებაში არ შემოდიათ. მერე სულ მიმიფრუხე... ორი წლის შემდეგ ეს წერილი?... რაღას მესძახა ნეტავი?!

ლოგანზე მიწვა, მოკანდა ის ფარული შეურაცხ-ყოფა, რაც ქმრიდან მიტოვების შემდეგ გადაიტანა სა-კუთარ სულიერი ცხოვრებაში. მერე ქორწილი და პირ-ველი ლამე ქმართან... ლოყები წამოუფითლდა. მეორე დღეს ქმარს თვალეში ვეღარ უქეკროდა. რაღაც მო-ლოდინი არ გაუძმართლდა... მესამე დღეს თამა თითონ წაივდა სახლიდან. აღისა ისევ მოვლოდა უკეთეს ლამე-ებს... და თა, ორი წლის შემდეგ ბარათი...—ტფუ!..

— ვადაფურთხა ზოღით და დაქმუქნილი ქა-ლალი კუთხისკენ გაისროლა.

— იყო და არა არის...

მაისის ლამეები ბევრი აღამიანისთვის არის სა-ბედისწერი. თბილისის ქუჩებს რა არა ახსოვს ამ ლამე-ებთან... ვადავალეთ შავი წივინი და ყველაფერს ნახათ, რაც შესაძლებელია და რა არ არის შესაძლებელი? ამ კით-ხვაზე ბევრ რამეს გაიკონებთ საკუთარ სულიდან, როცა დაამარებულ სიმარტოვე ტანზე შემოგაგებეთ. ასეთ სიმარტოვე განცილდა თამა მაისის უნაზეს ლამეში. და ამ დღის საიდანაღო მოესმა საიდუმლო ჩურჩული:

— იგი თამა, რას უდღიდ აქ მარტო ამ მაისის ლა-მეში? ხომ იცი შენთან არავინ არ მოვა... ხომ გახსოვს პირველი ლამე ცოლთან? და შემდეგ, ქუჩის ვეგრიტებით მრავალი საიდუმლო ცდები?... ეხლა შენთან არავინ არ მოვა... არავინ...

ისინი იცნობენ თომას... იცნობენ...

— მომზორი მომზორი წყველო! დაიღრიალა თომამ. ხელეში მძლავრად გაიქინა და ისევ მიწუნარდა. ოთახში არავინ არ იყო. ახელ ქერს ხუისართულიანი სიმძიმე აწებოდა. მიწაში ჩათხრილ ფანჯრებიდან ქარი ოდნე აზრებდა შეგუბებულ პაერს. ქუჩებიდან ისმოდა სამაისო კრამილი, შეზარხოშებულ ცხოვრების ცხოველ ტემპით ხმაური.მალა სართულში როიალზე უკრავდენ რომანსებს. ეს უფრო აღიზიანებდა თომას. ძარღვები ეტიმებოდა, გული უთრთოდა, ყნოსის ორგანოები უფუჭ-თოდებოდა, თავი უშმიძლებოდა და ავოდებოდა აღი-სასთან პირველი შეხვედრა; პროვინციის პატარა ქალა-ქი, სადაც ყველანი ერთმანეთს იცნობენ. სადაც არც ქრ-თი სტუმარი არ გამოეგარებათ მიუპატეებელი, გაუქ-ნობი და გაუქნოელი. ეს ასეთ კამბანიაში გაიცნო თომამ აღისა. მოეწონა და შეუყვარდა. აღისა მასში ძალიან ბევრს ფიქრობდა გათხოვებაზე, როგორც ყველა პრი-ვინციელი ქალი. ის ეძებდა კარგ ქმარს და აი, ნახა კი-დეც. მართალია თამა ვარცხენულად პატარა ჩია კაცი იყო, მაგრამ ტიტულეზმა სულ გაავიკა აღისა, როდესაც თომამ სამსახურის ფორმულა გადაუშალა და წაუკითხა:

1914 წ. კავკასიის ფრონტზე № დივიზიის № პოლ-კის ოფიცერი.

1915 წ. ივლისი. ენციესი და ანიჯაკრაის სტრა-ტეგიულ ფრონტზე, ანას 3-მე ხარისხის ორდენი და პლდპორუქის ჩინი.

1916 წ. თებერვალი. ერზერუმის მოწინავე ფორ-ტეში: ჩიბან-დღეც-დადანიკიზე ოქროს იარაღი.

1916 წ. მარტი. კიშინკუშის დაპყრობის დროს თავგანწირვისათვის, ვლადიმერის 4-ე ხარისხის ორდენი.

1916 წ. ივლისი. მემსლევა უმაღლესი ბრძანებით პო-რუქის ჩინი.

1916 წ. ნოემბერი. ქალაქი ერვიზიანის აღების დროს უმაღლესი ბრძანებით მესლევა 4-ე ხარისხის წმინდა გიორგის ჯვარი.

1916 წ. დეკემბერი. ხანგრძლივ ბრძოლაში თავეა-მოჩენისათვის, შტაბსკაპიტანის ჩინი.

1917 წ. თებერვლის 6. უმაღლესი ბრძანებით კაპი-ტანის ჩინი და ანას 2-რე ხარისხის ორდენი.

1917 წ. თებერვლის რევოლიუციის შემდეგ, ჯარის კაცების დადგენილებით, № კორპუსისადმი ბრძანებით დაჯილდოვებულ ვიქქენ ჯარისკაცის -წმინდა გიორგის 4-ე ხარისხის ორდენით. და პლდპოლკოვნიკის ჩინით.

და ასე თამა, სახელმწიფო აპარატის ცხრა ვადა-ტრიალების შემდეგაც კიდევ დიდხანს შერჩა მალოლ ტო-ტზე. მაგრამ ცოლის შერთვის მეორე დღიდან, თბილის-ში დაბრუნების თანავე, სრულიად უცერემონიოთ დათ-ხოვეს სამსახურიდან განსაკუთრებულ ერთგულებისათვის როგორც

- ყოფილი პორუქი,
  - ყოფილი კაპიტანი,
  - ყოფილი პლდპოლკოვნიკი.
- გაუჩიოკეს ბინა და მალა საოთლიდან ჩამოასახლეს

ღაბლა...
კიდევ
ღაბლა...
კიდევ
ღაბლა...

და აი, ხუთი სართლის სიმძიმე თავზე ჩამოაწეა.
რაა დღეს მისი სიცოცხლის ფასი?

არაფერი...
„იყო და არ არის...“

მაშ რა გსურს შენ დღეს თომა?—არაფერი... თომას დღეს არაფერი არ სურს, ვარდა სიყვარულისა. დიახ, ძალიან სწყურია დღეს თომას თანაგრძნობით საესე თბილი გული... სიყვარული...

მაგრამ სიყვარულისთვის საჭიროა იყო მამაკაცი ტენიდან-ფრჩხილებამდის, ორგანიზმის ყოველი აღმასრულებელი ნაწილით. თომას—კი აკლია მთავარი ძარღვი... ის პირველ დამესვე შეაწყვდა ცოლთან...

დამძიმდა თომა დარდით.

გული ნალექით აეფსო. დიახ, თომაკ მშვიერია დღეს, მშვიერი სულიერად და გამოფიტული ხორციელად. ახალგაზღობის საუკეთაოსო წლები ფრონტს შეაღია.

მოაგონდა თომას, როგორ წყურვილით ვაჭყურებდა მაშინ მტრის პანაქს... მზათ იყო ერთი დაცვითი ვაგსრისა ათასი სიცოცხლე, ოღონდ ერთი თავისთვის მოეპოვნება დიდება და პატივი. რა უფრო აინტერესებდა მაშინ თომას? სახელმწიფო თუ მისი „მე“?

— ორივე ერთად შედლებული... დღეს ის კანონის გარეშე სდგას ყოველი მხრიდან...

— ალისა, ძვირფასო მეუღლეე!.. მინდოდა.. მე მინდოდა...

აკანკალებული წამოიძახა თომამ და ლოგინზე ჩაემბო.

(გაგრძელება იქნება)

ლილია მეგრალიძე

გარედ მაისის სიმფონიური ღამე აელერება თბილისის ქუჩებს.

რამოდენიმე საათის შემდეგ თომამ ლოგინიდან თავი წამოყო, თვალები მოიფშვინტა, სასტუმალთან ხელი მოაქცევა და შევი აინთო.

— ოჰ, რა იყო ეს სიმპირი?.. ისე ნაზი, ისე სურ: ნელოვანი, როგორც ალისას თეთრი მკლავები. ნუ თუ დამიბრურდება მე ის...

თომას ოდესღაც წყაითხასეს პლატონიურ სიყვარულზე მთელი რომანი. მაშინ სისულელედ მიანდა ასეთი სიყვარულზე ფიქრი, მაგრამ ეხლა სტრუქიონებიც კი მოიგონა. დაჯდა და გადასწყვიტა მისწეროს ალისას წერილი. გაუმზილოს, რისთვისაც დამორდა ამდენხანს, რომ უმისობა ასე აწამებს თომას... რომ მას ისევე უყვარს ალისა, უყვარს ათასჯერ უფრო ვაგიყვებით. მაგრამ თომას მას მარტო სული აქვს, მარტო... ჩინი, ორდენი, დიდება, პატივი, სამსახური... და უმთავრესად, რაც საჭიროა სიყვარულისათვის... ყველაფერი დაჰკარგა თომამ. რევოლუციის გრივალი მის ზურგზე ვადიარა. მას ესაჭიროება ეხლა მეგობარი, რომელიც სასვენით გაიზიარებს მისი სულის წამებას. აიღო თომამ კალამი და აჩუკებული გრინობით დაიწყო:

— ალისა ძვირფასო მეუღლეე,

დამიბრუნდი, გვევდრები, დამიბრუნდი...

მე მინდა სიყვარული... მე მინდა შენი სული... სული...

ისე ნაზი, ისე ფაქობი, როგორც იყო ჩვენი

პირველი შეხედრა პრიონის მუდღერო არეში.

წამებული თომა.

ვადე იჯობა რამოდენიჯერა აკოცა, ჩაუდა კონცერტში და ხელის კანკალით დააწერა მისამართი;

ფიფილისის №1 ოთახი.

კარი გამოკეტა და ფეხჩაბრა გაეშურა საფოსტო ყუთისაკენ.

პ რ ო ლ ე ბ ა რ უ ლ ი კ უ ლ ტ უ რ ა

ს რ უ ლ ი ა დ სა ა ა ვ შ ი რ ო პ რ ო ლ ე ბ ა რ უ ლ მ ფ ი რ ა ლ თ ა პ ო ნ - ფ ი რ . ნ ს ი ა .

დემიან ბედნის ნიბაჟა

(დასასრული)

წიგნის ავტორი არის პრადუხინი ჩამომავლობით პრადუხინის ნაწარმოებებ კოლხაკ-ესერების ჯიშის არის ის მავალითად ამბობს: ჩემზე „თქვენთან ერთად“ არ მოქმედობს დემიან ბედნის ლექსები და თუ ვის ააღელვებს ის პრადუხინი ასე ხსნის: ის ააღელვებს ფართო მუშურ გლეხურ მასას, რომელიც პირველად ეწვეება

კულტურას, საუბედროთო ყველა პრადუხინისებს ეს მართლაც ასეთა. თუმცა მე ვწერ ამ კრიტიკოსის რწმუნებით ვადაუკარბებელ სილამაზით, მაგრამ ამ ფრობილათ თქმულ სიტყვაში ნათლად სჩანს, ის რომ მას სურდაეთქვა „ვადაუკარბებელ ულამაზოთ“. (სიცილი).

არისთვის მკირდება ლაბარაკი ამ წვრილმანებზე? მე მსურს თქვენ რომ ეპყრობოდეთ მათ მეტი სიამაყით ვინაიან დაიმსახურეს ასეთი.

თქვენ უნდა აღეშრებოდით იყოთ პროლეტარული სიამაყით, თქვენ უნდა გიყვარდეთ საკუთარი შრომა და იყოთ დარწმუნებული, რომ აკეთებთ დიად საქმეს, მიუხედავად იმისა, რომ ათასი ძველი ლიტერატურული მე ჩინარდენით თქვენს მუშაობას სთვლიან უნაყოფოთ, და ძველი ლიტერატურის გზის გასაწმენდათ. მართლაც და სწმენდით ძველი გზა, სწორად ასეთია თქვენი მოვალეობა, რომელსაც ეწეება დიდი ისტორიული კულტურული მნიშვნელობა. საბჭოთა სინანდელივე წარმოუდგენელია პროლეტარ მწერალთა გარეშე. იმ კლასმა, რომელმაც შექმნა დიდი რევოლუციუა შეუძლებელია მუწაჯათ დარჩეს. არიან, თუმცა არა პირველი ხარისხისა. ჯერ-ჯერობით ესეც საკმარისია, ჩვენ გვყავს რამოდენიმე ათი ათასი მუშკორი და სოფლკორი, ეს დიდი მიზარაგებაა საიდანაც უნდა ამოიწყოთ ლიტერატურული ძალეები, ჩვენ კომუნისტებმ ვცდილობთ გავხსნათ კარები სოფლებში, სადაც ერთი მხრივ დგას სოფლკორი, მეორე მხრივ კი უფიცი სოფლის ძალები, რომელთაც ძლიერ აწინებს სოფლკორის კბილები. ისინი ჩვენთან უნდა იყონ მუდამ და ამგებოდენ გაერთიანებულ ფორნტს (ხმები ავაცილიდან) ისინი აქ არიან... (ორატორი). ძლიერ კარგი. ზოგიერთი სოფლკორი ძლივ სწერს, მაგრამ ძლიერ მახვილად სცემს ლაბარას!..

ჩვენი ძალა ერთივე ტალანტში კი არ არის არამედ მათი შოლიან გაერთიანებაში, ეს მეტრძოლი ლიტერატურული კოლექტივი უნდა შეადგინოთ თქვენი. თქვენ ხართ საფუძვლის ჩამყვანი, უნდა ააშენოთ ნამდვილი პროლეტარული ხელოვნების ტაძარი. თქვენ ეს უნდა გრწამდეთ რბამთ წინააღმდეგ შემთხვევაში არ უნდა შეკრებილიყავით აქ. ასეთი რწმენის უქონლობა დაეტყო ამსტრუქის მაგ. მისი „ლიტერატურა და რევოლუციუიაში ან არა და „ოქტომბრის ვაკეცილებში“ მე ვლაპარაკობდი ამ კარებზე სოფლებში საიდანას ისმის ხმა, და სწორედ ამ ხმას უნდა მოსმენა და ვაგებთ. მახსოვს ამ თემებზე ვესაუბრებოდი ამხ. სტალინს რომელმაც თავის საღი გონებით შემდეგი მსჯელობა იქონია: „ყველაზე საფრთხილობელია, როდესაც ისმის ჩურჩული, უნდა დროზე იყოს გაგებული თუ რაზე ჩურჩულენენ“ ეს არის უმთავრესი. ჩურჩული არის უმძიმდობის ნაყოფი, მას შეუძლია მიიღოს მძლავრი პროტესტის ხასიათი, და ჩამოყალიბდეს დამღუპველ ფორმებში. ეს ყოველივე დაუტოვოთ ლიტერატურულ ესთეტებს, რომლებიც არიან მისი მოყ-

ვარულინი. ნუ აქცევთ ყურადღებას კოორებს; რომელნიც ასე ძლიერია მოსკოვში.

მაგრამ ხახის ჩურჩულს ყურადღებით მოეპყარიო, ჩვენ უნდა ვიყოდეს თუ რაზე ფიქრობს მოხუცი—სოფელში უდიდო დამებში. ეს საგულისხმეოა საქიხობა. განია; სოფკორებს ესმის ყოველივე, მხოლოდ ჩვენ არ გვესმის სოფკორებში, მხოლოდ მაშინ შეკრებებით როდესაც ვაგვიგონებთ თავზარდამცემ ხმას, რომლის მსხვერპლად დაეცემა სოფკორი, ეს მეტად ძლიერი და ძვირფასი სიგნალიზაციაა. თქვენ უნდა ქონდეთ, სასიამოვნო გამოთქმა, რომელიც მუშურ ღვებურ გულს სიღრმეში წვედობდეს— ისე უნდა „დამღერდეს“ რომ თქვენ წინაშე გაიდაშალოს მუშის გული. ამ „სიმღერის“ საიდუმლოებას უბასებებს აღმოსავლური ლეგენდა. თუ როგორ ვაგებზარენენ სიმღერის შესასწავლად ყანამ და ბულბულმა. ამპარჯიან ყანას თავის დანჭარებით არაფერი შეუწავლია უფირო ლაკლაქის მეტი, მხოლოდ დინჯმა ბულბულმა მოთმინებით შეუღდა საქმეს და მაიღწია დანიწულ მიზანს. და თქვენი ამხანაგებო ჩაწვდით გულისხმას. ხალხი თვით არის დიადი შემოქმედი. თვით არის გამომსახველი თავის ფიქრების. მიუხალოდით მათ, პაკეცივებით შეისმინეთ მათი გულისთქმა, და მხოლოდ მაშინ დაიმსახურებთ ხალხის სიყვარულს და მადლობას. გულგრილია არ შეხვდეთ ხალხურ შემოქმედებას, ის როგორც ესთევი გენიალურია. აი თანამედროვე მაგალითი; იმავე აღმოსავლეთში ლენინის სახელი შეიქმნა ლეგენდარული და გადაიქცა ხალხურ სიმღერათ, რომლის სანიმუშოთ ჩაითვლება ამას წინად ჩვენ მიერ წაკითხული ნაწყვეტი ერთ ერთ ვოლანს მხრის ვაზითი. სადაც კითხვა პასუხის სახით ორი მომეტეოთ ერთი ეკითხება მეორეს: მართალია, რომ სინანელში მყოფ მშვიერ მწყურვალ ხალხს ამოუბრწყინდა მზეთა მზე ლენინი, რომელმაც მისცა ხალხს პირი. და თვითუფლება? და მართალია რომ ის არც მოეკვდარა და არც მოკვდება არასოდეს? მართალია უბასებებს. განა ეს უდიდესი ნიმუში არ არის ლენინზე ლექსთა წყობისა, ლექსი რომლის მსგავსი არც ერთ ჩვენგანს არ დაუწერიოთ. ჩვენ ვიბძობთ ლენინისმისათვის, რომელსაც არა მარტო პოლიტიკური არამედ მხატვრული გამოთქმელი უნდა ყავდეს. შემპირუწუნებელ შეკითხვაზე ახლად განათვისიფულბული მონაც მართალია, რომ ლენინი არასოდეს არ მოეკვდარა და არც მოკვდება? დამეჯიოთებით და დარწმუნებით უნდა უბასებოთ: მართალია. კითხვაზე გვექმს თუ არა პროლეტარატის დეკატურა? უბასებთ— გააქმს იზრდება, ვითარდება და იმარჯვებს ლენინის აღიქმების განიორკელებით.

საზოგადოებრივ ადამიანს ლამაზი შეიძლება ეჩვენოს მსოფლოდ ის, რაც მისთვის სასარკებლოა.

8. კლახანოვი.

გუშათა კლასი და ხელოვნება

კომუნარების განსამართლებათვის უარტლეს თეატრში

სკენაზე ძველი სასახლის პავილიონი. სიღრმეში, კედლის წინ ნაგონა, რომლის გარშემო სხედან მოსამართლენი. მათ ახლოს, ხანძრ შესული კაცი სერთუქში, ცილინდრით და ორდენით გულზე. კარები მარჯვნივ და მარცხნივ. მარჯვნივ კარებთან ზის პოლიციელი თოვით ხელში, წელზე რევოლვერი კიდაი. ქედზე სამფეროვანი ლენტი. მარცხნივ კარებთან—ოთხი სალდათი ვერსალელების ჯარიდან.

ვაბრი, ბუშერი, სელმო, ხანში შესული ორდენით მღელღელი, სერკანტი:

ვაბრი.—მათ არაფერი არ აღუვლებთ. თავი თამამთ უქირაეთ. ხშირად იღანძვებიან. ნამდვილი კატორღელები არიან. სამაგიეროდ ჩვენც ულაპარაკოთ ვაგზავნით „ბრიგადაში“.

მარკიო.—„ბრიგადა“ რას ნიშნავს, ბატონო ვაბრ? (სელმომ და მუშები იღიმებიან).

ვაბრი.—„ბრიგადიდან“ ძნელია დაბრუნება. ამის შესახებ დაწერილებით ცნობას მოგაწვდისთ ჩვენი პატივემულო, კაცთმოყვარე და სათნოებით სასე მამა კიურე. იგი მიაცილებს ხოლმე ძალებს „ბრიგადის“ კარებამდე.

სელმო.—მამა კიურე დახმარებას უწყევს იმ ლორებს გაიხსენონ სახარების ყაჩაღები.

მარკიო.—თქვენ რას იტყვით, ბატონო კიურე, ინანიებენ თუ არა შეცდომას?

კიურე.—ისინი იმდენათ ბებრნი არიან, რომ მე ვერ ვაწერებ სათითაოდ ყველას აღსარება ვათქმევინო. ვერ ვასწრებ. პირიქით! დიდი უმრავლესობა, თითქმის ყველანი, ისეთი ჯიოტუბები არიან, რომ ხშირად ჩემს ლოკკაუბრთხევის ზიზლითა და ფურთხით უნასუზუნენ.

ბუშერი.—სამითასზე მეტი ბანდიტი გააიკლა ბატონმა კიურემ „ბრიგადის“ კარებამდე. რა თქმა უნდა მოსაწყენია, მაგრამ ეკლესიის მსახურს არ შეუძლია უარი სთქვას კეთილ საქმეზე.

ვაბრი.—თუ გვიბრძანებთ განუგარძობთ საქმეს. საუბრისთვის შეეწყვიტეთ მხოლოდ. როგორ გამოატანეთ ხალხში ბატონო მარკიო?

მარკიო.—მართლაც მეტად ძნელი იყო ამ უამრავ ხალხში გამოვლა. ამ წუთში ხალხი გაჩუმებულია, თხუთმეტი წოთის წინად კი...

ვაბრი.—ჩვენ კარგად გვესმის მათი აღშოთება. ხალხის სამართლიანი გულისწყრომა გვიკარნახებს განაჩენის გამოტანას.

მარკიო.—მე რომ მოვიდიდი სწორედ იმ დროს გამოატარეს ტუსანი. ხალხის აღშოთებას საზღვარი არა ჰქონდა, როცა ხედავდნენ მათ მდინელურ სახეებს. ქალებიც მზად იყვნენ ქოლგებით ჩაეჭოლათ ის საზიზიარნი. ძლიერ შეაჩერეს დარაჯებმა აღშოთებული ხალხი.

ვაბრი.—სერკანტი შემოიყვანეთ რიგ-რიგობით.

სერკანტი.—მესმის ბატონო პოლკოვნიკო (გადის). (მსაჯული დასდებია. მათ ახლოს დაჯდება ხანში შესული ორდენით. სკენის გარედან სანამ ტუსალებს შემოიყვანენ, ისმის ბრბოს ყვირილი. ხმაურობაში აშკარად ისმის „სიკვდილი!“ ამ სიტყვას ყველანი ერთად იძახიან როგორც გაყვრილი გუნდი).

მარკიო.—სად ხერცხვად დასჯილთ, პოლკოვნიკო?

ვაბრი.—მნი სელმეი ეხლა იქიდან მოვიდა. პორუჩიკო, მოასმენ ბნ მარკიუს დახერტის პროცედურა.

სელმო.—ლომოს ყაზარმის პატარა ეზოში ვხერცხვად, ბნო მარკიო. ეზო დახერტულია. შებ შევრეკეთ ხოლმე. კარებში კი მამა კიურე ლოკეს მათ. ექამდე ეზოში შეყვებოდა ხოლმე მამა კიურე, მაგრამ რადანაც ეზო მეტად ტალახანია და ბატონ კიურეს სურდო აწუხებს, ეხლა მხოლოდ კარებამდე მიაცილებს ხოლმე.

მარკიო.—შემდეგ, შემდეგ, ბნო პორუჩიკო, ეს მეტად საინტერესოა.

სელმო.—როდესაც სამეო რიცხის მოვაროებთ ეზოში—მამინ მიუშვებთ სანადიროთ გამოცდლ სალდათებს. სალდათები ესერიან თოფებს კარებდან. დაბრბან ეზოში, მაგრამ ტყეიას აბა როგორ დამეაღებანი.

(კარები გაიღება—ბრბოს ღრიალი შესწყვეტს ხოლმე ლაპარაკს. შემოდის ბალი. ამჟად გადახედვის მოსამართლეთ. დალოლი, მოქანცული სახე ვამაყებულა თოფის წაპლით).

ვაბრი.—ახლის მოდი, თქვენი სახელი?

ბალი.—ბალი.

ვაბრი.—ხელობა?

ბალი.—მეტყუებ.

ვაბრი.—მაჩვენეთ ხელები. (ბალი აჩვენებს) წაიყვანეთ „ბრიგადაში“. (ბალის მიიყვანენ კედლთან

იოკებ თარალაშვილი

სამტრედიის რეინის გზის თეატრის ხელმძღვანელი

მარჯვნივ). შემოიყვანეთ შემდეგი! (შემოდის ფორმე) თქვენი სახელი?

ფორმე.—ფორმე.

ვაბრი.—ხელობა?

ფორმე.—ხელთათმანების მკერაფი.

ვაბრი.—მაჩვენეთ ხელები. (ფორმე ამაყად აჩვენებს ხელებს თითქოს ეუბნება — „ამ ხელებმა ბევრი იმუშავა კომმუნისათვის“).

ვაბრი.—(ისტერიული ყვირილით) „ბრიგადაში“ „ბრიგადაში“! შემოიყვანეთ შემდეგი! (შემოდის ვალენი)

ფორმე.—(მივა მაგიდისთან. ორივენი ზიზღით უყურებენ მსაჯულებს). როდესაც იმ ბრბოში გამომატარეს, ერთმა ქალმა პუდრით შეისუბნილმა, კინაღამ თვალში ქოლვა ჩამარტყა.

ბაალი.—კიბის საფეხურზე, მაღლა, ერთი ბებერი არის-ტუკრატი იდგა-ცდილობდა როგორც მოეფორმოთებია ჩემსკენ. სანამ ის ამას მოახერხებდა დავასწარი და შიგ თვალვში მივაფურთხე. დაიწყო ყვირილი და გინება.

ფორმე.—ამ პირუტყვთა ბრბო მინახავს მხოლოდ ლოკებში დიდის დროს. იქ არ ყვიროდენ. მარჯვენა ყურში აღარა მგმის რა მათი ყვირილის გამო.

ბაალი.—საზიზღრები!

ვაბრი.—(ვალენს, რომელიც შეშინებული იყურება აქეთ-იქით). ახლოს... ახლოს მოდი! თქვენი სახელი?

ვალენი.—ვალენი, თუთუნის მაღაზიის პატრონი.

ვაბრი.—რაში გდებენ ბრალს?

ვალენი.—ბნო პოლკოვნიკო, გარწმუნებთ მე არაფერში, დამნაშავე არა ვარ. მეზობლის სახლში ცეცხლს ვაჭრბოდი, ვეხმარებოდი.

ვაბრი.—ეხმარებოდით. ვინ დაგატუსაღათ?

ვალენი.—მე დამატუსაღეს ორმა სულდათმა და ოფიცერმა, მე მათ ვეუბნებოდი, რომ დამნაშავე არა ვარ მეტყე. არ გამოიგონეს—სამართალში ვაარჩევნი. მე იმედი მაქვს ბნო პოლკოვნიკო ეს გაუგებრობა გამოირაკვევა.

ვაბრი.—სამწუხაროდ ის სალდათები ამჟამად აქ არ არიან. ეს იმას ნიშნავს, რომ თქვენ აშკარა სიცრუეს ამბობთ, საჭირო რომ იყოს ოფიცერი სალდათებს გამოგზავნიდა, როგორც მოწმეებს... სხვის რას იტყვით?

ვალენი.—ბნო პოლკოვნიკო, მე თქვენ გარწმუნებთ, გარწმუნებთ, რომ... დავკითხეთ ჩემს მეზობელს... გამოუძახეთ ბნ ვანტრეტს...

ვაბრი.—ძალიან კარგი. ესენი შეთქმულთა მონაწილენი არიან არა!?. შემდეგ? კიდევ ვინ არიან? (ვალენი შეშინებული უკან დაიხიბ). თქვენ ძალიან ვაეხართ ცეცხლის წამკიდებელ ბანდიტს—ჩვენთვის ესეც საკმარისია. „ბრიგადაში“, შემოიყვანეთ შემდეგი! (ვალენი შეშინებული მოეშვება. სერჟანტი მიიყვანს კვლელთან სკამზე. შემოდის დიუფურა).

ვაბრი.— თქვენი სახელი?

დიუფურა.—(გაბრაზებული): შენ გინდა, ჯალათო, იცოდევ ჩემი სახელი? მე დიუფურას მემძახიან. მე მარტო დღერი ისის სიმაგრეზე, მხოლოდ იმიტომ რომ რამ ანუფეთქებია იგი, როდესაც იქ ბებერი ძაღლის, კუხიანი ტერისი ხალხის მოვიდოდნენ. შემდეგ კი სიმაგრე თვითონ თქვენ მოსპვით, მკვლელბო!

ვაბრი.—(ყვირის) „ბრიგადაში!“ ბანდიტი! იქ გასწავლიან ჭკუას! (ორი ჯარისკაცი მოაშორებენ დიუფურას და დააყენებენ კვლელთან).

დიუფურა.— გაუმჯაროს კომმუნას! ძირს საზიზღრები!

ბაალი და ფორმე.— გაუმჯაროს კომმუნას! გაუმჯაროს ახალ კაცობრიობას!

ვაბრი.—(მარკოს):თქვენმა აქ ყოფნამ დაიხსნა ეგ ძაღლები, თორემ აქვე გაუსწორდებოდით. თუმცა „ბრიგადაც“—ეყოფა. რა პირუტყვები არიან! შემოიყვანთ! (შემოდის მალსაკი). ეტყობა რაც შეიღო! „ბრიგადაში!“ შემდეგი! (შემოდის მუადენი): თქვენი სახელი?

მუადენი.—მე ექიმო ტონი მუადენი ვარ.

ვაბრი.—თქვენ შესაებ აქ შემოტანილია ქალაღლი. იცით თუ არა მისი შინაარსი?

მუადენი.—დაიხ, ვიცე. ეს ქალაღლი ერთმა ექიმმა გადმოუზანა, რომელიც ჩვენ უბანში ცხოვრობს.

ვაბრი.—იცო თუ არა თქვენ რა სასჯელი მოგლის მის ვინც იარაღით ხელში მთავრობის წინააღმდეგ ილაშქრებს, განსაკუთრებით ისეთ ხალხს, როც მელსაც დიდი ადგილი უკავია?

ვასო კობეჯი

ტფილისის საქონლის სადგურის მტკირთავ მუშების დრამფრის ხელმძღვანელი

მუალენი.—(ნელის ხმით დამშვიდებული). მე არასოდეს არ მკაყებია დიდი ადგილი, მე მხოლოდ ბათალიონის ექიმი ვიყავი ჩვენს უბანში. მე ჩემს საექიმო იარაღების თრეჯიასკ ვერ ვახერხებდი და აბა თოფისა და ხმლისათვის სად მეცალა.

ვაზი.—თქვენ საექიმო დახმარებას უწევდით მათ ვინც კომუნარებს ეხმარებოდა.

მუალენი.—მე ერთნაირ დახმარებას უწევდი ყველა დაჭრილებს.

ვაზი.—18 მარტს თქვენ დაიკავეთ ქალაქის თვითმართველობა მე-6 ოლქში და მას შემდეგ ყოველგვარ დახმარებას უწევდით კომუნებს.

მუალენი.—მთავრობის გადადგომის შემდეგ მე დამნიშნეს მეექვსე ოლქის უფროსის თანამდებობის მოადგილედ. ეს თანამდებობა მე მეჭირა მხოლოდ რამოდენიმე დღეს, რაც შეეხება ჩემს რწმუნას კომუნის შესახებ, თქვენი შეხედულება არ არის სწორი. (იბნევა ლაპარაკის დროს: თითქოს თავის თავს ელაპარაკება). დაბ... კომუნებმა ბევრი შეცდომა ჩაიდინა... იგი სწორ ვახს ასცილდა... სულ სხვაგვარი მოქმედება იყო საჭირო. (უცბად ხმა მძლავრ): მათ ვერ გადასჭრეს რამოდენიმე საკითხები. (გარკვევით) მე ვიკავ საერთაშორისო რესპუბლიკას და ხალხთა თანასწორობას.

ვაზი.—თქვენი გამოთქმული ასრები აღსტურებენ იმ წერილის შინაარსს, რომელიც ჩვენ მივიღეთ. თუმცა თქვენი სახელიც საკმარისია. თქვენ ერთ ერთი ბელადთავანი ხართ სოციალიზ-

მისა და მამასადამე საშიში ელემენტი. ასეთი ხალხისაგან რაც ჩქარა გეთავისუფლებდით მით უკეთესი. გაქვთ თუ არა კიდევ სათქმელი?

მუალენი.—(თავს იქნევს).

ვაზი.—ბნო მუალენ, თქვენ დახვრეტა გაქვთ გადაწყვეტილი.

მუალენი.—(პაუზის შემდეგ): მოწყალო ხელმწიფე! მე შრეგია ამხანაგი... ქალი. სიკვდილის წინ მე მინდა ჩვენი კავშირი დაქანონდეს. ის ქალი ეხლა აქ არის.

ვაზი.—(თავს იქნევს, შემდეგ უცბად), დამისახელო ინტერნაციონალის წევრები.

მუალენი.—მე მათ არ ვიცნობ და რომ ვიცნობდე მაინც არ დავასახელებ.

ვაზი.—(გაბრაზებული მისჩვენებია. პაუზის შემდეგ): კაბრი... ნახევარი საათის შემდეგ აქ ქალაქის მერი მოვა... სათნახევრის შემდეგ კი დაგხვრეტენ. სერკანტ, შემოუშვით ქალი ექიმთან. (მუალენი აღშოთებულა ვაზრის კოლოთი, მაგრამ თავს იკავებს. შემოდის მუალენის ცოლი. მისჩვენებია ვაზრს. მუალენი გაუწვიდის ხელს. ცოლი მიხვდება ყველაფერს, ცრემლებს იკავებს, დაიხოკებს და კონის მუალენის ხელს. კომუნარები თანაგრძობით შეხვდებიან, მსაჯულნი კი დაცინვით უუარებენ ამ სცენას. მუალენი ადრე მოვა გონს—შემდეგ ცოლიც გამოეჩვენა. გადახედავს ვაზრს).

კიურე.—მე მინდა ექიმი დავარწმუნოთ, რომ თქვენთვის საჭირო ღმერთის წინაშეც კანონიერი იყოს.

მუალენი.—ჩემთვის ეს საჭირო არ არის.

ცოლი.—ბნო პოლკოვნიკო, მომეკით ნება ერთი რამ გითხრათ. მე უნდა... მომეკით ნება ჩემი ქმრის დაუსწრებლად გთხოვოთ. ეს მეტად სასწრაფოა, საჭიროა, ბნო პოლკოვნიკო. (მუალენი მისჩვენებია ცოლს და მწუხარებით იღიმება):

ვაზი.—წაიყვანეთ ექიმი „ბრიგადის“ ცალკე განყოფილებაში. (გაიყვანენ). რა გნებავთ?

ცოლი. გთხოვთ სიკვდილის შემდეგ დამითმოთ ჩემი ქმრის სხეული. და კიდევ ესროლოთ ტანზე თავში ნუ ესვრით.

ვაზი.—კარგი თქვენ ქმრის თავს არ დავამახინჯებთ.

ცოლი.—(ძლივს-ძლივით) გმადლობთ.

ვაზი.—გაიყვანეთ მობით განყოფილებაში. (გაყავთ მუალენის ცოლი): პროჩიკო თქვენ გველალოთ რომ ექიმ მუალენს სახეში მოხვდეს მხოლოდ ათი ტყვია. სხეულს კი თვითონ შენ მისცემ ცოლს, თუ მოყვარული ხართ დრამატული ეფექტებისა. (მარკიზს) ექიმს სურდა თავისი ქონება საყვარლისათვის დატოვებია. (სერკანტს), შემდეგი! (შემოყავთ ფორესტრი). თქვენი სახელი?

ფორესტიე. ფორესტიე ბ-ნი პოლკოვნიკო. მე შემთხვევით დავატყვი ქუჩაში გავლის დროს. მე არა დამიშავებია რა.

ვაზრი.— ყველა მშვიდობიანი მოქალაქენი ისხდნენ თავიანთ სახლებში ან სარდაფებში იყვნენ მიმალულნი. ხელები მაჩვენებთ. (აჩვენებს ხელებს. მსაჯულნი სინჯავენ). სტრუბო! ხელის გულზე მოსჩანს რომ სტრუბოს! „ბრიგადაში“.

ფორესტიე. ბ-ნი პოლკოვნიკო!

ვაზრი.— ჩვენ ბევრი ლაპარაკის დრო არა გვაქვს. სასამართლოს ყველაფერი დაწერილობით მოვსენს. სენება. შემდეგი. (შემოყავთ ლევიკ). თქვენი სახელი?

ლევიკ.— ლევიკ.

ვაზრი.— ხელები მაჩვენებთ. (აჩვენებს). „ბრიგადაში“, შემდეგი! (შემოყავთ ბალიტუ) თქვენი სახელი?

ბალიტუ.— ბალიტუ.

(ფარდა ნელ-ნელა ეშვება)

ვაზრი.— ხელობა?

ბალიტუ.— ლითონზე მომუშავე.

ვაზრი.— ხელები მაჩვენებთ... „ბრიგადაში“ შემდეგი.

(უარღა)

ჩემი სიყვარული

შენს ღრმა თვალებში ცეცხლი ანთა და შერი მზერა შოლტა რისხვის, შენ მძლე ხელებით თვით ქმნი განთიადს და კარგად იცი, რომ ბრძოლა გიხსნის.

ო! მინდა შენთან ერთად ვადილო ფოლადის ხება ბრძოლის არია. მწამს შენი სიტყვა რწმუნაა თითონ, შენი თვალები კი ისარია.

მსურს გავახვიო ჩემს აშლილ თმაში და სიყვარული მოვიძიუნა მუშის, ცეცხლის ენებზე მიხდა თამაში, მსუს-დავაძსხვრიო ქვეყანა შუშის.

მსურს ჩემში ერთოს გრძობა ძლიერი როს ეკ თვალები აითებინას და მსურს ეკ ლექსიც მუსიკალური მარტო შენ ვიძიუნა მძლავრ კუნთებიანს.

მე მინდა შენთან ერთად ვადილო კომუნა, ბრძოლა, ბრძოლის არია მწამს შენი სიტყვა რწმუნაა თითონ, შენი თვალები კი ისარია.

მუმკორი თაზარ კობახიძე

მე ჰდავთა კრუშვი.

შაბათს, 28 თებერვალს, მშებენთა კლუბში ამავე დარგის მუშა-სტენისმოყვარეთა მიერ, საჭველმოქმედო მიზნით, წარმოდგენილი იქნა ბოხუას პიესა— „მძის მკვლელო“, რომელმაც შედარებით აქ გამართულ დანარჩენ ქართულ წარმოდგენებთან, კარგი შთაბეჭდილება დასტოვა დამსწრე საზოგადოებაზე. კარგი იყო ე. ჯავახიშვილი ალექსანდრეს როლში, (მძის მკვლელი) რომელსაც ეტყობა უტყველი ნიჭი სასცენო ასპარეზზე. ფერ-მკრთალად ასრულებდა თავის საპასუხისმგებლო როლს— შ. რამი-შვილი, მაგრამ უნდა ითქვას, რომ მომავალში მისგანაც შეიძლება დადგეს ნიჭიერი სცენის-მოყვარე. მოხუცი გიორგის როლს ასრულებდა ახალგაზრდა სცენის-მოყვარე, გიორგაძე, რომელმაც ღირსეულად შეასრულა თავისი დაქირებული მოვალეობა. კარგი იყო აგრეთვე ა. გეგაძე— მაჰსიმეს როლში. სოფიელას როლს ასრულებდა პატარა ქალი— ანიკო ჟურდანი, რომელმაც მოხდენილათ ითამაშა. დანარჩენები— ანსაბლს ხელს უწყობდნენ.

საკურობა, ხშირად იღვმებოდეს ჩვენს კლუბში ქართული წარმოდგენები.

მუმკორი მოხვევა.

ქართულ ფართულ ჯარში

თებერვლის 23—წითელი არმიის 7. წლის თავი და თებ 25 საქართველოს გასაბჭოების 4 წლის თავი ქართულ 1 და 2 მსროლულ დივიზიების ნაწილებში ღირსეულად და დიდის აღფრთოვანებით იქნება ჩატარებული. ამ დღეებისათვის წინა დღეებშივე გალამაზდა და მორითო ყაზარმები, კულუბები, ლენინის კუთხეები— ამ დღეთა შესაფერი ლოზუნგებით, პლაკატებით, რევილიუციის ბელადების სურ. თებით, ბიუსტებით და გირლიანდებით.

ამუშავდენ ყველა წრეები. გამოშვებულ იქნა საზეიმო ნომრები კელის გაზეთებისა. მოეწყო საზეიმო კრებები, მოხსენებებით. კლუბებში მოეწყო საღამო-წარმოდგენები ამ დღისათვის საგანგებოდ დაწერილ პიესა— ინსცენიროეკებით.

ნაწილების მთელი შემადგენლობის გარდა ესწრებოდენ აგრეთვე მუშები სხვა და სხვა ქარხნიებიდან— მოლოცებით, პიონერები, პარტკოლები, ახალგაზრდა ლენინელთა წარმომადგენლები და სხვა.

ამ ზეიმზე ჩვენმა კლუბებმა ერთხელ კიდევ დაამტკიცეს თავიანთი მომზადება ჩვენში ნორჩი წითელი ლაშქრის აღზრდის საქმეში.

ქართველმა დივიზიებმა ერთხელ კიდევ დაადასტურეს თავიანთი ფიცი, საბჭოთა ხელისუფლების საფუძვლებზე ფიზილად დგომის.

მხვერაგი.

პ რ ო ლ ი ნ ს უ

სამბრედილის თეატრი.

ამ ეპოქაში სამბრედილაში ორი თეატრია: ერთი რკ. გზის, ხოლო მეორე ქალაქის პროფკავშირების. მიმდინარე სეზონში, ორივე თეატრებში მუშაობდა კლკ-კლკე დასი, ხოლო მათი შრომა ვერ იყო ნაყოფიერი, როგორც დღეს არის. ორივე დასი შეერთდა და წარმოდგენები სისტემატურად იმართება. დასში თითქმის ყველა რჩეული ძალებია. მათ შორის სამი მსახიობი, დანარჩენები—კი სცენის მოყვარეები. ესენი არიან. ანა არჯენინიძე, იოსებ თარაღაშვილი (რეჟისორი) ზაქარა ურუშაძე (რეჟისორი) ალ. კორძია. ლევან ბუაძე, ზინა და ლლო ტარონჯაძეები, მარო მიქელაძე, თევზაძე, შენგელია, ხუჭუა, შვებაცაბია, დავით სტურუა და სხვები. ჯერჯერობით წარმოდგენები მარტო რკინის გზის კლუბში იმართება, ავტო: ევ ხსენებული დასი მოკლე ხანებში ქალაქის თეატრშიც დაიწყებს მუშაობას. დადგმულია შერეობის შემდეგ: ორი ობოლი, სურამი ციხე, რევოლუციის მოლოდინში და ძველი დროის ბიუროკრატები. უკანასკნელათ დაიდგა „ძველი ბიუროკრატები“ კვირას 1 მარტს. პიესა სამ მოქმედებადია. სიუჟეტი აღებულა ძველი დროის ბიუროკრატების ცხოვრებიდან: ბიუროკრატ ქალის როლი კარგად შესასრულა მარო მიქელაძემ: სტუდენტის როლში კარგი იყო იოსებ თარაღაშვილი. გენერალ სიკოს თმა და წვერი ერთმანეთს ვერ ეგუებოდა. თამაშის მხრივ სიკო - კი უნდაყო იყო. კარგად შესასრულა ანდუჟაფარის როლი ანტონ მამავიშვილმა. დანარჩენებიც პიესის მსვლელობას ხელს უწყობდნენ. ხოლო აღსანიშნავია მესამე მოქმედების დროს მოკარნახის ხმა მაღლა დაბარაკი, რომელიც პიესის მსვლელობას ელფერს უქარგავდა.

ხელკორი: ან. მომუშორია.

სათეატრო მუშაობა ჩვენში

(წერილი სენაკიდან)

მუშათა და გლეხთა გათვითცნობიერების საქმეში თეატრი გააკეთებს ორ წილად და სამ წილად მეტს, ვინემ დიუენი წიგნებისა, რომელთაც უმრავლეს შემთხვევაში ვერ კითხულობს ჯერ კიდევ წერა-კითხვის უცოდინარი ფართე მასა.

გამოღერება თეატრალურ მუშაობის, ჩანბა ფართე მასის მიმუშაობაში, დაახლოება მასსათან—აი რა უნდა ახასიათებდეს ჩვენს თეატრს და მით უმეტეს პროვინციის თეატრს.

პროვინცია გლეხურია... გლეხური მასა კი მუშათა კლასის მოკავშირეა...

მასადაე, მს დაემაყოფილებს მუშური თეატრი, მუშური წარმოდგენები, მუშური შინაარსის პიესები.

სამუშებროდ ამ მხრივ არ არის სასურველი მდგომარეობა.

პიესებს ვიღებთ ძველებს... საჭიროა ახალი შინაარსის პიესები... საჭიროა რევოლუციონური პიესები, რომელნიც გამოაცოცხლებენ მივარდნილ პროვინციების დაჩაღუნებულ გონებას და დაუკავშირებენ ფართე გლეხურ მასას მუშათა კლასს. ეს უნდა გაკეთდეს...

მეორე მხარე: ეს გახლავთ თვით დრამატული წარმოდგენები. რომ მასში ჩამოყალიბდეს თეატრალური მუშაობა, რომ დრამურების მუშაობას მიეცეს წესიერი ხასიათი, რომ პიესების დადგმა ხელში არ ჩაუვარდეს შემთხვევითი პირებს, საჭიროა თეატრალური მუშაობის გაერთიანება სამაზრო მსსტაბით. დაქსაქსულია დღეს ჩვენი მახზის თეატრალური მუშაობა.

არ ვიცი, რას დგამენ ან როგორ დგამენ ამა თუ იმ მოზრდილ კთხებებში სხვა და სხვა წარმდგენებს...

აქ კი ფრთხილად უნდა ვიყუეთ. ს. გეგეტიძან (სოფ. სენაკის ახლო) ერთი კორესპონდენტი გვწერდა: იმის მაგივრად, რომ ხალხი ესტამოვნებინათ, დრამატული დასის მიერ დადგმულმა წარმოდგენამ ხალხში უქმყოფილება გამოიწვიაო. როგორ მდგომარეობაშია სხვაგან?

რას აკეთებენ იქ, მივარდნილ კთხებებში?...

არ ვიცი თუ ეს თეატრალური საქმის ამით ვერაფერს იმეტებთ. რა უნდა ექნათ?

მასობის პოლიტმმაროკელობა პრობლის ხელთ არის მთელი ეს საქმე ისე უნდა ვაერთიანოს თეატრალური საქმე მახზში, რომ მას მიეცეს გარკვეული სახე, რომ განისაზღვროს დრამურების შემადგენლობა სასურველ პირობებით, რომ მიეცეს მათ სამუშაო პროგრამა და თვალყური აღენიოს, რომ დადგებით. ნაყოფის მაგივრად უარყოფითი მოვლენა არ მოახდინოს.

ჩვენს მახზის მოეპოვება სათეატრო ძალები, რომელიც ადგილობრივ პირობებში კარგათ იმუშავენენ. აქა იქ მოგვეპოვება სათეატრო დარბაზებიც.

საჭიროა მსოფლი მათი მიზანშეწონილი გამოყენება. მუშკორი მგერი.

რ კ ვ ა ნ ი თ ე ა ტ რ ი

სენაკის რკინის გზის თეატრი თან და თან აძლიერებს თავის მუშაობას. მას პირველად ჰქონდა პატარა დარბაზი სადღე ეტყოდა 40-50 კაცი, მაგრამ ეს თეატრი შემდეგ გადიდებულ და გადაკეთებულ იქნა. ამ ეპოქაში შეიძლება მას პირველი ალბე, მიენიკით პროვინციის ახლო-მალო თეატრებთან შედარებით. გასული 1923-24 წ. სეზონი ჩვენი რკინის დასმა შესანიშნავად ჩაატარა. 1924-25 წ. ზამთრის სეზონის დასაწყისში საქმე ისე კარგად ვერ მიდიოდა სხვა და სხვა დამკვილებების გამო, მაგრამ ბოლო ხანებში საქმეს გამოწყო რება დაეტყო.

მუშკორი გრდამლი

პროფემოკრაოცა ღა ხელოვნება

სრულიად სპარტოპელოს ხელოვნების მუშაბათა კავშირის მე-V-ე ყრილოცა

(გაგრძელება)

საკულტურო მუშაობის დარგში დიდ მიღწევად უნდა ჩაითვალოს ჟურნალის გამოცემა. ასეთი ჟურნალის შესახებ ფიქრობდნენ და დადგენილებები გამოქონდათ ჩვენი კავშირის წინა ყრილობებსაც. მე-4 ყრილობის დადგენილება ჩვენი კავშირის გამგეობამ სისრულეში მოიყვანა და დღეს ჩვენ გვაქვს კოეფიკირებული ჟურნალი „ხელოვნება“, კავშირის საკუთარი ორგანო. ჩვენი კავშირის ყველა წევრები იცნობენ ამ ჟურნალს— და ვინც კარგად იცნობს ყველანი აღიარებენ, რომ ჟურნალი უთუოდ კაჟია.

მოგახსენებთ რომ ჟურნალის გამოცემას დიდი ხარჯი სჭირია. კავშირის კულტფონდს მარტო ჟურნალს ვერ მოვხამართ და არც ვცოფავ. კულტფონდიდან ჟურნალზე ვხარჯებთ მხოლოდ 25 პროც. რაც თვეში დაახლოვებით შეადგენს 100 მანეთს. ცხადია ას მანეთად ჟურნალის გამოცემა შეუძლებელია. ჟურნალის გამოცემას კი თვიურად 2500 მანეთი სჭირია. ჩვენ არ ვვძლევთ არავისგან დახმარება თუ არ მივიღებთ მხედველობაში იმ მიკრო დახმარებას, რომელსაც სახელმწიფო კინო-მრეწველობა იძლევა (150 მან. თვეში) მაშასადამე შემოსავალ 250 მან. გასავალი 2500 მან. უნდა გამოვყენება რაიმე საშუალება, რომ დავეფარა ეს გასავალი. კულტფონდიდან მთელი წლის განმავლობაშიც დახმარებით ჟურნალზე 1725 მან. ამაში შედის 484 მან. რომელიც ძველმა გამგეობამ დახარჯა თავის ჟურნალის ერთ ნომერზე. დანარჩენი 1241 მან. შეადგენს კულტფონდის 25 პროც. სულ დღედ 12 ნომერი გამოვიდა. პირველ იანვრამდე ორ კვირეულის სახით უშვებდით, იანვრიდან კი უკვე ყოველკვირეულია—მაგ. იანვარში ხუთი ნომერი გამოვიდა.

ბევრნი კითხულობენ და აქ დაამწწრნიც იკითხავენ როგორ არსებობს ჟურნალი? ეს არ არის ძნელი სახსნელი თუ მივიღებთ მხედველობაში იმ გარემოებას, რომ ჟურნალის გამოცემაზე მუშაობს კავშირის ტენიკური აპარატი. ჩვენ ვამტოვებთ ხარჯებს რაც ძალი და ღონე გვაქვს. ცდილობთ ხელის მოწირით როგორმე დავეფაროთ ხარჯები. მაგრამ მომავალში ამ იმედით ყოფნა შეუძლებელია. თუ კი დღევანდელი ყრილობა სასურველად სცნობს ჟურნალის არსებობის გაგრძელებას, მაშინ ამავე ყრილობამ უნდა გამოიზიხოს რაიმე საარსებო წყარო ჟურნალისათვის.

ცნობილია ამხანაგებო, რომ დღეს ხელოვნებაში სხვა და სხვა მიმართულებაა. ჟურნალს, რომელსაც პრო-

ფესიონალური კავშირი უშვებს, არ შეუძლიან ერთი რომელიმე მიმართულება გაიხადოს თავის სამოქმედო ბაზარ. ჩვენი ჟურნალი კველა მიმართულების შეფასებას ახდენს საბჭოთა სინამდვილის თვალთა ხედვის ისრით. ჟურნალი დიდ ყურადღებას აქცევს ჩვენს კინო-წარმოებას. მართალია კინო-მრეწველობის გამგეობა უშვებდა საკუთარ გაზეთს ქართულ ენაზე, მაგრამ იგი ვერ აღწევდა მიზანს, თუ სხვა მიზეზი იყო, დაიხურა და ესლა ჩვენს ჟურნალში გახსნილია მთელი—განყოფილება, სადაც თავსდება წერალები კინო-წარმოების შესახებ.

ჩვენი ჟურნალი არცკვეს პროფესიონალურ საკითხებსაც. დიდი ადგილი ეთმობა მუშათა კლუბების თვითმოქმედებას სახელოვნო საკითხებში. ეს განყოფილება მომავალში კიდევ უფრო უნდა გაფართოვდეს და სახელოვნო მუშაობაში მისი შეფასებაში ჩაეთიროთ მუშათა კლასის ფართო მასსიც.

კავშირი გვაქვს პროვინციასთან, მართალია ეს კავშირი ჯერ-ჯერობით მტკაღ სუსტია, მაგრამ იმ მუშაობასთან, რომელსაც ეხლა სახელოვნო საქმეთა მთავარი საბჭო აწარმოებს პროვინციაში სათავტრო საქმეების მოსავარებლად, ჩვენი კავშირიც გაძლიერდება პროვინციასთან. ვფიქრობთ, ამ შემთხვევაში ჩვენი ჟურნალი დიდ სამსახურს გაუწევს სათავტრო საკითხების მოგვარებას პროვინციაში. ჩემი პირადი აზრია—ამ ჟურნალის არსებობა უნდა გაფართოვდეთ უშვებლად, მით უმეტეს მას შემდეგ, რაც ჩვენმა უმაღლესმა ორგანოებმა, საჭიროდ და სასარგებლოდ სცნეს მისი არსებობა. რ. პ. კ. ს. კულტ-განყოფილებამ ჩვენი ჟურნალი გაანაწილა პროფკავშირების შორის. ყველაზე უმთავრესი ჟურნალის არსებობის გასარქმელებლად, ამხანაგებო, ის არის რომ კავშირის თვითეული წევრი დაინტერესებული იყოს ჟურნალის გაფართოვებით, აქტიური მონაწილეობა მიიღოს მის გამოცემასა და არსებობაში.

ადგილებზე საკულტურო მუშაობას ეწყება კულტკომისიტები. ზოგიერთ ადგილებშია კულტკომისიტების მუშაობა მართლა სამაგალითოა. მოწყობილია ადგილზე ზე ლენინის კუთხეები, წიგნო-საცავ საკითხველობები, სხვა და სხვა სამეცადინო წრეები და სხვა. შეძლების დაგვიარად ეხმარება კავშირი კულტკომისიტებს—ზოგიერთნი კი თვითონ აწარმოებენ მუშაობას თავის საშუალებებით. კულტკომისიტების თათბირი ჩამოყვანილებიერ მოვაწყეთ. მომავალში კი კულტკომისიტთა თათბირი უნდა მოეწყოს რაც შეიძლება ხშირად. თათბირმა უნდა გამო-

იმუშავოს მოქმედების ერთგვარი გეგმა. კავშირის ყურადღება და მუშაობაც სწორედ ამ მხრივ უნდა იყოს მიმართული.

მე არ შეეგებები, ამხანაგებო, ჩემს მოხსენებაში საშეფო მუშაობას. ამ საკითხის შესახებ აქ ცალკე მოხსენებას მომიმენით. აი ეს არის მთელი მუშაობა ხელოვნების კავშირის ცენტრალური გამგეობისა.

დასასრულ, ამხანაგებო, ერთხელ კიდევ უნდა აღინიშნოს, რომ ჩვენმა კავშირმა უთუოდ ბევრი რამ გააკეთა საანგარიშო წლის განმავლობაში, მაგრამ ეს იმას არ ნიშნავს, რომ ჩვენ ყველაფერი გააკეთეთ და მოვრიბთ საქმეს. ვერ იტყვის ვერც ერთი ორგანიზაცია, რომ მისი მუშაობა უნაკლო იყოს, რა თქმა უნდა ჩვენც გვექნება ნაკლი—საქმის კეთების დროს ეს აუცილებელია. და როდესაც გამგეობის მოქმედების ანგარიშის განხილვას შევდგებით ხაზი უნდა გაეყვას იმას, თუ რამდენათ შევქმედით ჩვენი წინსვლა, რამდენათ მეტი გაკეთდა წინა წლებთან შედარებით. როგორი ენერგია გამოიჩინა ცენტრალურმა გამგეობამ და რა შედეგებს მიაღწია. საკულტურო მუშაობის დარგში ჩვენ უთუოდ დიდი მიღწევანი გვაქვს. ჩვენ ჩავაბით საკავშირო მუშაობაში კავშირის წევრთა ფართი მასსა. სახელოვნო საქმეთა მთავარ საბჭოსთან სრული კონტაქტი არსებობს ამა თუ იმ საკითხის გადწყვეტის დროს. იგი ღებულაბს ჩვენს რჩევას. დიდ მიღწევად უნდა ჩაითვალოს ადგალკომების თვითმოქმედების გაძლიერება. ჩვენი ურყევი რწმენაა: თუ იმ ტემპით იწარმოებს მუშაობა მომავალში; როგორც აქამდე სწარმოებდა მომავალი, მე-13 ყრილობისათვის დიდი მიღწევები გვექნება. მაშინ ჩვენ შევკავშირება თამაშით ეს-თქვით, რომ ხელოვნების მუშაობა კავშირი ნამდვილი, საწარმოო პროფ-კავშირია, რომელიც ღირსეულათ იცავს თავისი წევრების ეკონომიურ და უფლებრივ ინტერესებს.

სახელოვნო საქმეთა მთავარ საბჭოს პრეზიდიუმის თავმჯდომარის ამხ. გედევანიშვილის

მ ო ხ ს ხ ე მ ბ ა .

ამხანაგებო! ჩემს მოხსენებაში მე არ მინდა შეეეხო ყოფილ მთავარ სახელოვნო კომიტეტის საქმიანობას და თუ ეს აუცილებელი დარჩა შეეგებები იმდენათ, რამდენათაც ჩვენ მემკვიდრეობათა დაგვრჩა მისი წარსული მოქმედება.

სამხედრო კომუნიზმიდან შვილობიან აღმშენებლობაზე გადასვლისა და ახალი ეკონომიური პოლიტიკის თანდათან გაფართოების შემდეგ, ჩვენი საზოგადოებრივობის ყველა ნაწილში, და მით უმეტეს მას შემდეგ რაც სოფლისა და ქალაქის დაკავშირების საკითხი დაისვა და ჩვენ ბუნებრივად პირი სოფლისკენ ვიბრუნეთ—იდეოლოგიას განსაკუთრებული მნიშვნელობა ეძლევა.

ხელოვნება, როგორც ნაწილი იდეოლოგიისა, როგორც ერთი უაღრესი საშუალებათაგანი მასის აღზრდით

(შემდეგი იქნება)

სა და გათვითცნობიერებისა, პარტიულ და საბჭოთა საქმიანობის ცენტრად იქცა.

პარტიის მე-13 ყრილობის დადგენილებანი ხელოვნების საკითხების შესახებ შეიძლება ჩამოეყვასობოთ შემდეგნაირად:

1—სახელოვნო ნაწარმოებთა გაწმენდა იმ სიზინქურისაგან, რომლითაც მიყულოა იდეოლოგია

2—მშრომელი ხალხის დაახლოვება ხელოვნებასთან

3—სახელოვნო მოქმედების ასაბრეზზე მშრომელი ხალხიდან ახალი მუშაკების წამოყენება და ორგანიზაციის შექმნა.

ყრილობის საერთო შეხედულება—ახალი ხელოვნების შექმნა. მუშათა კლასის ხელოვნებისა.

სახელოვნო საკითხების მოგვარებას და ორგანიზაციას და ამ დარგში მაგარი პოლიტიკის წარმოებას, განსაკუთრებულ მნიშვნელობა ეძლევა ჩვენში, საქართველოში. არ უნდა დავივიწყოთ, რომ საქართველოში ჩვენ საქმე გვაქვს ორ კარგად ჩამოყალიბებულ მტკობრებათა ელემენტებთან: ერთის მხრივ ინტელიგენცია და მეორე გლეხობა, სადაც ქალაქის პროლეტარიატი მეტად მცირეა. აი აქ განსაკუთრებული ყურადღება უნდა მიექცეს სახელოვნო საკითხების იდეოლოგიას, რომლის გაუღების ქვეშ უნდა მოეპყრო მშრომელთა მასსა.

ქართული ინტელიგენციის დიდი უმრავლესობა შეწვევივით ავტორის ავანტიურამდე ჩვენს წინააღმდეგ იყო. ზოგი აქტიურად და ზოგი კიდევ პასიურად ხელს უშლიდნენ ჩვენ აღმშენებლობითი მუშაობას. და ჩვენ ვიცით, რომ ხელოვნება საქართველოში ინტელიგენციის მონობოლიას შეადგენდა.

ავანტიურის ავანტიურის შემდეგ ქართველი ინტელიგენციის ცხოვრებაში ზღვდა სწრაფი გარდატეხა. ისინი გრძობენ წარსული მოქმედების უაზრობას, მზად არიან მოვიდნენ ჩვენთან, რომ ერთად ვიმუშაოთ საბჭოთა აღმშენებლობის ყველა დარგში.

მართალია ჩვენთან მტრულად განწყობილ ინტელიგენციას არავითარი გავლენა და კავშირი არა ჰქონდა გლეხობასთან, რაც აშკარად დაამტკიცა ავანტიურის ავანტიურამ და მისმა ხელმძღვანელმა პარტიტულმა კომიტეტმაც საქვეყნოთ აღიარა. სამწუხაროთ უნდა ვიღიაროთ, რომ მშრომელი მასის დაახლოვება ხელოვნებასთან ჩვენში მეტად მწვავედ დასა და ამ მხრივ ჯერ-ჯერობით თითქმის არა გაკეთებულა რა.

დღეს ხელოვნების ყველა მუშაკის წინაშე სდგას სამი გადაუღებელი და მეტად პასუსაგები ამოცანები:

1—ხელი შეუწყობ და გამოვიყენოთ ინტელიგენციის იმ ნაწილის ცოდნა და მუშაობა, რომელიც გულწრფელად მოდიან ჩვენთან და მთელ თავის ცოდნას და ენერგიას მოიხმარენ საბჭოთა აღმშენებლობის მუშაობაში.

2—გლეხობის დაახლოვება სახელოვნო საკითხებთან

ქ რ ო ნ ი კ ა

ს ა ძ ა რ ო ვ ე ლ ო

„ვინ არის დამნაშავე“. რეისორმა ალ. წუწუწუნამ დადგინდა კინოსათვის ნინო ნაყაშიძის პიესა „ვინ არის დამნაშავე“, რომლის დადგმას ალ. წუწუწუნავა შეუდგება ამ ახლო ხანში.

„წარსულის კომპარები“. ახლო ხანში ტფილისის კინო-ფილმებში წავა ახალი სურათი „წარსულის კომპარები“, სურათების ციკლიდან „რკინის რკალი“.

ახალი წიგნი. გამოვიდა პოეტის იონა ვაყელის პოემა „ევროპა“.

„სპარტაკო“ ქუთაისის სცენაზე. ამ მოკლე ხანში ქუთაისის სცენაზე წარმოადგენენ ალ. შანშიაშვილის ცნობილ პიესას „სპარტაკს“. ამ პიესისათვის იხატება დეკორაციები. ქუთაისიდან ჩამოვიდა დასის ხელმძღვანელი იუზა ზარდალიშვილი რათა სპარტაკისთვის მუსიკა შეუქმეოს კომპოზიტორ არაყიშვილს. პიესას დასაგამს ივ. ბარეელ.

დასის მოგზავრება. მაისის პირველ რიცხვებიდან ქუთაისის მსახიობთა აზნაზავობა, გამართავს მოგზაურობას დასაეღულ საქართველოში.

იუბილე. მარტის უკანასკნელ რიცხვებში ქუთაისის ხელოვნება კავშირის წეთაურობით გადახდილ იქნება უფრო ის სცენის მუშის ონისიმე დადიანის იუბილე.

უ ვ ს ზ ი თ ი

კინო-სურათის გადაღება წააღქვეშ. იტალიელმა ინჟინერმა გატტიმ ადრიატიკის ზღვაში მოაწყო კინო-გადაღება 2.000 მეტრის სიღრმეში. ამისათვის მას დასჭირდა ლამფა 300.000 სანთლის ძალით, რომლის კონსტრუქციაც ეკუთვნის აღნიშნულ ინჟინერს.

ბურჯი ეკრანზე. თავის ახალ სურათში რეჟისორ გრიფიტის განზრახული აქვს დაასურათოს ბურჯის ოკუპაცია, მასში ის საკმაოდ სწორად ხატავს გერმანელების იმ საშიშელ მდგომარეობას, რომელიც მათ წილად ხდება, ღონაგების სისასტიკით მოქცევის გამო. იმპერიალისმიის ცველა კომმარული სასტიკი მეთოლები; თუმცა შენელებულია გრიფიტის მიერ, მაინც საკმაოდ ლაბარაკობენ თავისთავზე. გადაღება სწარმოებს გერმანიაში იმ მიღმოებზე, სადაც ნაადვლილად ხდებოდა ამბავი.

ლენინის ორფული. გაზეთის „პოლონეთის ხმის“ რედაქტორი, დოქტორი ზაკს, რომელიც საოცრად ჰკავს სახით ლენინს, რამდენიმე ხნის წინად იყო ჩეხების კურორტზე პიშნაზე, სადაც ის ყველას განსვენებული ელაღიმიერი ილიჩი ეგონათ და იფიქრეს, რომ მისი გარდაცვალების შესახებ ცნობები არ იყო სწორი. ამის შემდეგ დოქტორი ზაკსი შეიქმნა ყველას ყურადღების საგანად. მას თვალ-ყურს ადევნებდნენ.

ამის შემდეგ ერთა ამერიკის კინო-ფილმამ შესთავაზა მას დიდხალი ფული რათა გამოსულიყო ფილმში, რომელშიაც ლენინი იქნებოდა გამოყვანილი. მაგრამ ზაკსმა უარი განაცხადა.

რემბრანდის სურათები. რასპუტინის მკვლელობა თავადმა იუსუფოვმა რუსეთიდან გაქცევის დროს მოასწრო წაელო თან ორი შესანიშნავი სურათი ნახატი რემბრანტის მიერ და როგორც სწინა მხატვრის უკანასკნელი ნამუშევრებიდან. ევროპაში ამ ძვირფასი სურათების შეიღველი არავინ აღმოჩნდა და ის შეიძინა რემბრანტის უძლიერესი კოლექციის პატრონმა ამერიკელმა ი. ვიდენერმა, რომელმაც მისცა საჭირო ფასი. მაგრამ იუსუფოვმა სურათები გაყიდა იმ პირობით, რომ უფლებადართვა მათი უკანვე დაბრუნების და ეხლა გადასწყვეტა ესარგებლა ამ პირობით, რის გამოც აღიძრა პროცესი.

კინო-რომანი“. პოეტმა რაულ გავოიამ და ამთავრა კინო-რომანი: „ქალდას ყვაილები“, რომელიც დაიბეჭდება და გამოვა ცალკე წიგნათ. „კინო-რომანში“ მოცემულია მხატვრული ანალიზი თანამედროვე საქართველოს ყოფა-ცხოვრების და მრავალი ფანტასტიური სურათები.

გადასახადი კინოებზე. საფრანგეთის სანახაობის ასოციაციის გენერალურმა ფედერაციამ შეამდგომლა ალბა ფინანსთა მინისტრის წინაშე, რადა დაკლებულ იქნას გადასახადი კინონებზე ზიგირთი კინოები დიდი გადასახადების გამო დაიკეტა. ასე მაგალითად ლიონის კინემატოგრაფები შემოსავალზე გადასახადის იხდიდნენ 30% სახელმწიფო-გადასახადი 12 1/2% კი ქალაქის გადასახადს და სხვ.

საპროტესტო მიტინგი. პარიზში მსახიობებმა და მუსიკოსებმა მოაწყვეს საპროტესტო მიტინგი ხელოვნების მუშაკთა კავშირის წევრებზე გადასახადის შემოღების გამო.

სახელმწიფო თეატრების პროგრამები:

რ უ ს თ ა ვ ე ლ ი ს თ ე ა ტ რ ი

შაბათი 7 მარტი

ი. გეგეანიშვილის

ს ი ნ თ ლ ე

ზღაპარი ფერია 9 სურათად
შოქმედნი პირნი:

მეფე ჯიმშერი—უშ. ჩხეიძე
დედიდალი—ც. ამირჯანიძე
ამათი შვილები: ავთანდილი—ბ. შავიშვილი, გორდასპი—ბ. გამრეკელი

სასალოარი—3. კანდელაკი
ვეზირი—ვ. იაქია
დიდებულნი—1. ბ. წულაძე 2. ა. ხელია
მსახურნი—1. ვ. აბაშიძე 2. ბ. ხვანი

დესპანები—1. გ. სარჩიმელიძე.
დ. შავია
შეირიკი—1. მ. მჭედლიძე 2. გ. იხეუაშვილი
კარისკაცები—1. შ. წერეთელი
შ. ჩხეიძე

გლებები—1. 6. გვარამე 2. მ. ვარდოშვილი 3. მ. მჭედლიძე
4. პ. ბერაძე

დავრიში—ა. ხორავა
ჯადოსანი—ს. ბეგანიშვილი
ეშპაქები—1. ვ. გოძიაშვილი 2. ს. სულაკაური 3. პ. კობახიძე 4. პ. მურღულია 5. ი. ქანთარია 6. შ. ბერიაშვილი 7. ს. ურდულიანი

ფერიები: პირობე—თ. წულუკიძე
მთავარი—ლამაზიძე ბოლისანე—ე. დონაური ნათელა—შ. ლოსთიფანიძე წყროლა—ბ. მაღლაკელიძე ანკარა—თ. ჭავჭავაძე

სევე ქალები—1. ი. თუთბერიძე 2. ე. თაფურიძე 3. ნ. დოლიძე 4. მ. მრეგლიშვილი, 5. ს. მესხიშვილი, 6. ე. ქელიაძეები—1. ნ. დავითაშვილი, 2. ნ. ჯუჯახიშვილი, 3. ც. წუწუნავა 4. შოთაძე.

დადგმა: კ. მარჯანიშვილისა და ახმეტელისა.

სამშაბათი 10 მარტი

ჯონ სინგის

ბ ე ი რ ი

3 მოქ. თარგმ. გრ. რომაქიძის

პეგნი მაიკ—თ. ჭავჭავაძე, ქერიცი კენი—ც. წულუწაძე, სარატენი—ელ. დონაური, სუნზედ ბრედი—ბ. გამრეკელი, ონორ ბლეკ—ან. შოთაძე, ნელლი—ბ. შავიშვილი, კრისტი—გ. დავითაშვილი, მიიკელ ჯემს—პ. კორიშვილი, მიხეიცი მეგონ—ნ. გოცირიძე, შოონის—ა. ურდულიანი, ფილი კულენ—უშ. ჩხეიძე, ჯიმი ფარეო—ნ. გვარამე, ზარის მრეკველი—პ. კანდელაკი. მასში ყველა თავისუფალნი სტუდენტნი და თანამშრომელნი.

დადგმა კ. მარჯანიშვილისა და ალ. ახმეტელისა.

რეჟ. თანამეწე: დ. ანთაძე.

სამხატვრო ნაწ. გამგე. კ. მარჯანიშვილი.

ხუთშაბათი 12 მარტი

ც ხ ვ რ ი ს წ შ ა რ ი

ღრამა ლოკე-დევეგისი.

თარგმ. ე. მაკაშვილისა.

ფერდინანდი, არაგონის პრინცი, კასტილის მეფე—მ. ბერიაშვილი, ინაბელა, კასტილის დედამაგი, ფრინაზის ცოლი—ი. თუთბერიძე, დონ-როდრიგო ტეხედ-ვირონი, კალტაგვის ორდენის დიდი მაღისტრი. 16 წლისა—გ. სარჩიმელიძე, დონ-როდრიგო მანრიკა დელერა, სანტიაგოს ორდენის დიდი მაღისტრი—ბ. წულაძე, დონ-ფერნანდ გომეც დე ვუშმანი, კალტაგვის ორდენის დიდი კომანდირი—დ. ჩხეიძე, ელორესი, ორტუნელი კონსიდორის მსახური: პ. კორიშვილი ვ. ჯიქია. სიმბრანოს, კარის კაცი—ა. ბერაძე, ესტევიანი, ფუენთე-ოიგუზის ალკალი, გლეხი—შ. დამაზიძე, ალონზო, რეგიდორი ფუნტე-ოიგუხუნაში, გლეხი—მ. ვარდოშვილი, მენგო, ბაროლდ ქერახუნი, გლეხები ფუნტე-ოიგუხუნაში: ა. ვასაძე, ნ. გვარამე, უშ. ჩხეიძე. ფრანკო-ლოზო—გ. დავითაშვილი. რეგიდორი 1-ლი, რეგიდორი 2-რე, სიუდად-რეალში: ალ. მაღლაკელიძე ა. სულაკაური. მოსამართლე—პ. კანდელაკი, ლაურენსია, ესტევიანის ქალი—თ. ჭავჭავაძე. ხასიბტა, პასკალი, აბაღანოდა გლეხი ქალი. ი. თუთბერიძე, ბ. შავიშვილი. მიწის მუხენელი—ბ. წულაძე. დადგმა კ. მარჯანიშვილისა.

რეჟისორის თანამეწე: ალ. გველიანი.

მუსიკა თ. ვახვახიშვილისა.

დეკორაციები და მუტუაფორია:

3. სიდიმონ ერისთავისა,

სამხატვრო ნაწილის გამგე: ე. მარჯანიშვილი.

ღრამის გამგე: ს. მაღლოშვილი.

Программы госоперы.

В субботу 7 марта

КАММОРА

опера в 8-х действиях музыка
Эспозитто.

Марионна — Товстопунская — Шейн,
Пиколло — Попова, Лиза-Мазавецкая,
Лориса Павловна — Доброжелская,
Дшиджи — Струков-Баратов,
Бенно — Журавлев, Жефонно
Гарин Венадзе, Антонно
Демьяненко Петруша — Игонян
портье — Курхули.

Дирижирует М. Г. Шейн;

В среду 11 марта

1-я гастроль ВИКТОРОВА

ЖИДОВКА

Участвуют: Боголепов, Габашидзе,
Викторов, Кулагин, Исецкий,
Демьяненко и Курхули.

Режиссер ГУРЕС

Дирижирует С. А. СТОЛЕРМАН

В пятницу 13 марта

2-я гастроль ВИКТОРОВА

А И Д А

участв.: Боголепова, Повсто-
лужская — Шейн, Викторес,
Карцивадзе, Шарашидзе, Лортки-
панидзе и Игонин

Режиссер ГУРЕС

Дирижирует нар. артист
И. П. ПАЛАЗШВИЛИ

ახლო ხანში
კინო-თეატრებში

აპოლო, არფანგო და სოლეიში

წავა ახალი სურათი

„წარსულის კომპარები“

სურათების ციკლიდან „რძინის რბალი“

მთავარ როლებს ასრულებენ: ვერიკო ანჯაფარიძე და აკაკი ხორავა.

რეჟისორი — ვ. გ. ბირსკი

ოპერატორი — ს. ზაბოსლავეი

გამოცემა საქართველოს სახელმწიფო კინო-მრეწველობისა.

სამხედრო კომისარიატის სტამბა, კეცხოველის ქუჩა № 3.

გამომცემი

№ 11

ქოხაიათორი ლიხიანი აკაკიშვილი.

მისი ხაღამოს გამო სახ. ოქოაში დღეს 15 მარტს.

საქართველოს სოციალისტური რევოლუციის კომუნისტური პარტია

1925

სახელმწიფო თეატრების კროგრამები:

რ უ ს თ ა შ ვ ლ ი ს თ ე ა ტ რ ი

14 მარტი

3. ვერდელის

შპეტელის (კაცი სარკიდან)

მაგისტრი ტრილოგია მ მოქ. 12 სურ.
თარგმანი ალ. შანშიაშვილისა.

მოქმედნი პირნი

თამაშ—ა.კ. ვასაძე, კაცი სარკიდან
მისი სახეები: მეგობარი, ქალი,
ბერი—გ. დავითაშვილი, ბერი მის
სახეები: სასახლის მფლობელი.
ჯამბაზი, კაპიტანი, მეციხოვნე, მსა-
ჯული—დ. ჩხეიძე, ქურუმთა-ქურუ-
მი—პ. კორიშვილი, ქურუმები: მ.
სვანი, პ. მურღულია, შ. ჩხეიძე,
DELICANTO — ს. სულაკაუ-
რი, დედაკაცები: ნ. მე-
ნიშვილი, თ. წულუკიძე, ა.
შოთაძე, ნ. დიმიძე, უფროსი პო-
ლიციელი—ა. კანდელაკი, პატარა
არაბი—შ. წერეთელი, მიძღვარი
—ა. ხორავა, თამაშის მამა—ვ.
ჯიქია, თამაშის დედა—ს. ბევა-
ნიშვილი, თამაშის ძეილი—წ. წულ-
უკიძე, იაღო მამის მსახური—
შ. დამაშვიძე, თავიანთი მცემელი:
ალ. ფარჯოლიანი, დ. მუავია, მ.
ბერიაშვილი, ვალდერ—მ. ლორ-
თქიფანიძე. ანჟე—თ. ჭავჭავაძე,
ფიხილი—ი. ფორჯაძე მამა კაცები:
მ. მჭედლიძე, პ. ბერაძე, შ. მალ-
დაკელიძე, პ. კობახიძე, გ. ხე-
ლაია, ხმები: ც. წუწუნავა, ბ. შა-
ვიშვილი, მ. ვარლამიშვილი, ვ. გო-
თიაშვილი, ი. ქანთარია, მესტეა-
ურნი: პ. ბერაძე, კ. კობახიძე,
ბ. სვანი, ი. ქანთარია,
ნ. ახვლედიანი, ი. აბაშიძე,
შ. მაღლაკელიძე, ბ. წულაძე, ა.კ.
ცვატარია, ბერები, პოლიციელები,
მოხუცი ფეაიოები; ქორწილის
სტუმრები, პოლიციის კარისკაცი
მოვებნი, ქურუმები, და დიდი მასა.
დადგმა ქ. მარჯანიშვილისა, და
აღმა: ახმეტელისა, რეჟისორი კ.
პატიარძე, მუსიკა თ. ვახვახიშვი-
ლისა, დეკორაციები ირ. გამრე-
კელისა, ტანსაცმელი ირ. გამრე-
კელის ესკიზებით დაშხადებული
ი. კობახიძის, ბუტაფორია ანა-

ტალი ტესცივისა. მონტაჟი ივ.
მახუჩარძისა, განათება-ტ. გრიგო-
რიაშისა. ორკესტრი საქართველოს
ახალგაზრდა მუსიკოსთა საზოგად-
ოებისა, დირიჟორი ალ. გველმ-
სიანი, სამხატვრო ნაწილის ვაჟები:
კოტე მარჯანიშვილი,

კვირა 15 მარტი

ზათაქისის მისაშვიდი

ღრამა 4 მოქ. ალ. შანშიაშვილისა

მოქმედნი პირნი:

თანლია—გ. დავითაშვილი, ნინე;
მისი ცოლი—თ. ჭავჭავაძე. თანე-
ლის ქვრივი—ნ. დავითაშვილი.
ციბობ—ა.კ. ვასაძე, მაგდა, მისი
ცოლი—ნ. შოთაძე, ელიზბარ უშ.
ჩხეიძე, მათია—მ. კორიშვილი,
ბატონი—დავ. ჩხეიძე, ელჩი—ა.კ.
ხორავა, ბაბუღია—ელ. დონაური
მეშმირ—შ. დამაშვიძე, დემფრი—
ვ. ჯიქია, ჯანდო მოურავი—ლ.
ფარჯოლიანი. მსახურნი: 1 შალო-
—ივ. ფორჯაძე, 2 გიგო—თ. წულ-
უკიძე, 3 მრევლიშვილი, მონა-
ღირე—ბ. სვანი, ელიბო—მ. ვარ-
ლამიშვილი, თბა—გოთიაშვილი, და-
თვი—ს. სულაკაური, გლეხები:
1—ნ. გვააძე, 2—პ. მურღულია,
3—ბ. წულაძე, 4—პ. ბერაძე,
დარაჯი—ა. კანდელაკი, ჯარის
კაცი—მ. მაღლაკელიძე, დედაკა-
ციები: 1—ბ. მაღლაკელიძე, 2—ც.
წუწუნავა, 3—ს. ბეჟანიშვილი,
ქალები: 1—ბ. შავიშვილი, 2—ნ.
ალექსი-მესხიშვილი, მანდილოს-
ნი—მ. მრუაშვილი.

მაისურ სცენებში მონაწილეო-
ბენ დარაჯები. ჯარის კაცები,
გლეხები და სხვა.

დადგმა კოტე მარჯანიშვილის
და ალ. ახმეტელისა.

ახალი დეკორაციები დაშხადე-
ბულია გ. ნაღბაშვილის მიერ.

სამხატვრო ნიწილის ვაჟები კო-
ტე მარჯანიშვილი.

ღრამის ვაჟები ს. მაღლაკელი

ი. ტომოშვილი.

სუთმზათას 19 მარტს

„ტ ა ტ ი — მ ა ს ს ა“

ქალი—ც. ამირაჯიბი, ქვარი—
ა.კ. ვასაძე, პირველი, მეორე, მე-
სამე, მეოთხე: დ. ჩხეიძე, უ. ჩხეი-
ძე, დ. მუავია, პ. ბერაძე. პირვე-
ლი, მეორე. მესამე: ს. ბეჟანიშვი-
ლი. ც. წუწუნავა. თანამეზავრი
—თ. წულუკიძე. პირველი, მეო-
რე, მესამე, მეოთხე: ნიკ. გვააძე,
ალ. ფარჯოლიანი, ბანკირები მ.
ვარლამიშვილი, ა.კ., მაღლაკელიძე.
პირველი, მეორე მესამე: დარაჯე-
ბი პ. კანდელაკი, მ. მაღლაკელი-
ძე, მიხ. ვარლამიშვილი. პირველი,
მეორე: ტუსალი ქალები თ. ჭავჭა-
ვაძე, ე. დონაური. პირველი, მე-
ორე: რუიკრები ვ. სარჩიშვილი,
ბ. წულაძე. მღვდელი—მ. კო-
რიშვილი, სიკვდილით დასჯილი—
მიხ. ლორთქიფანიძე, უცნობი—
ა.კ. ხორავა.
რეჟისორი: დ. ანთაძე.

შაბათი 21 მარტი

ჯონ სინგის

გ ბ ი რ ი

3 მოქ. თარგმ. გრ. როზაქიძისა
პეგნი მიკი—თ. ჭავჭავაძე, ქვრი-
ვი კენ—ც. წუწუნავა, სარა ტენ-
ი—ელ. დონაური, სუნუნდ ბრედი
—ბ. გამრეკელი, ინორ ბლუკ—ან.
შოთაძე, სელი—ბ. შავიშვილი,
კრისტო—გ. დავითაშვილი, მი-
კელ ჯეს—პ. კორიშვილი, მოხუ-
ცი მეფე—ნ. გოცირიძე, შონი
კის—ა. ფარჯოლიანი. ფილი ქუ-
ლენ—უ.შ. ჩხეიძე, ჯიმი ფარულ-
ნი. გვარამი, სარის პრეკელი—პ.
კანდელაკი. მასაზე კვლეა თავი-
სუფთავის სტუდიელი და თანამა-
შრომელი.

დადგმა ქ. მარჯანიშვილისა და
ალ. ახმეტელისა.

დეკორაციები ვ. სიღამონ-ერის-
თავისა

რეჟ. თანამეფე: დ. ანთაძე

სამხატვრო ნაწ. ვაჟები: კ. მარ-
ჯანიშვილი.

სელოვნება

კლავტინის მისამართი: რუსთაველის პარსადები, მუხათა ხახახლე. ოთახი № 54. ტელეფონი 14-08.

№ 11 | სრ. საქართველოს სელოვნების მუხათა პაროზ. კავშირის უმაღლესი რედაქცია | № 11

ჩვენი კავშირის ფაქტობრივი სელოვნება.

ჩვენი კავშირი შეუდგა თავის წევრთა ხელ-ახალ რეგისტრაციას, რომელიც უნდა დასრულდეს დაახლოებით ამ თვის ბოლომდე.

თანხმად იმ დებულებისა, რომელიც გამოცემულია საქართველოს პროკავშირთა საბჭოს მიერ, ხელ-ახალი რეგისტრაციის მიზანია კავშირის წევრთა სწორი რაოდენობის გამოარკვევა, კავშირის წევრთა და კავშირის უზრუნველყოფის დამოკიდებულების შემოწმება და გამოარკვევა თუ რამდენათ კეთილსინდისიერათ ასრულებენ კავშირის წევრები საქართველო ვალდებულებებს.

დებულების მეორე მუხლის თანხმად რეგისტრაცია გამოყენებული უნდა იქნეს იმ ელემენტების გასაწმენდათ კავშირიდან რომლებიც სოციალური მხრივ არ ეფუძნებიან კავშირს და შემთხვევით მოხვედრილი არიან კავშირში.

დებულების მეთერთმეტე მუხლში კი უფრო ნათლად არის თქმული, თუ ვინ უნდა გამოირიცხოს კავშირიდან: პირველ ყოვლისა ისინი, რომლებსაც თავისი პროფესიონალური მოვალეობა არ შეუსრულებიათ და არც მოელოებათ საპატიო მიზეზი რომლის გამოც არ შემოუტანიათ საწევრო გადასახადი სამი თვის განმავლობაში, შემდეგ გამოირიცხებიან ისინი, რომლებიც შემთხვევით მოხვედრილან კავშირში და მუხათა კლასისათვის თავისი სოციალური მდგომარეობით შეუმუშებელი არიან, როგორც, მაგალითად, ხელმწიფის დროს აქტიური მოსამსახურეები, ვისაც კერძო საკუთრება აქვს და ამ საკუთრებიდან შემოსავალს ღებულობს უზრუნველად, თუ ვინ სხვისი შრომის ექსპლოატაციას და სხვა.

ამ პერიტეგისტრაციას განსაკუთრებული მნიშვნელობა აქვს ჩვენი კავშირისათვის.

სიმართლე უნდა ითქვას, თუ რომელიმე კავშირში შეიძლება მოინახოს ისეთი ელემენტები, რომლებიც კავშირის ზიანს აყენებენ, ჩვენს კავშირში ასეთები ბლომათ მოიპოვებიან, და ეს აიხსნება იმ ვარაუდებით, რომ ჩვენი კავშირი სხვა კავშირებთან შედარებით სპეციფიურ ხასიათს ატარებს, რომ ჩვენ კავშირში წინათ აღვიღათ შეიძლება თავის შეფარება, ვინემ რომელიმე სხვა საწარმოო კავშირში.

ამიტომაც ამ ხელ-ახალ რეგისტრაციას დიდი სარგებლობა შეუძლია მოუტანოს ჩვენს კავშირს, რომელიც საქიროებს გაწმენდას ზოგიერთ ელემენტებისაგან. როგორც ვაიკეთ ჩვენი კავშირის განყოფილებებს ბათიში და ქუთაისში ასეთი რეგისტრაცია უკვე ჩატარებიათ და სასურველი შედეგით მიუღიათ...

კავშირის მიზანი სრულიადაც არ არის შეამციროს თავის წევრთა რიცხვი, მაგრამ თუ ამსუბოხოლობს მისი ინტერესები, მაშინ უპირატესობა უნდა მიეცეს არა სიმრავლეს,—არამედ ხარისხს.

ჩვენ იმედი გვაქვს, რომ კავშირიც გაიღებდა და საქმეც სასურველად წავა მაშინ როცა კავშირში დარჩებიან მხოლოდ და მხოლოდ ღირსეული და საქირო ძალები, რომელთაც სურვილიც და შესაძლებლობებაც ექნებათ ემსახურონ ხელოვნების საქმეს.

ასეთი მოსაზრებებით უნდა ხელმძღვანელობდეს კავშირთან არსებული სარეგისტრაციო ცენტრალური კომისია, რომლის მუხათების ნაყოფი აღბათ ახლო მომავალში იქნება გამოქვეყნებული.

მსახიობის ხელოვნება *).

I

მე განვსაზღვრავ ხელოვნებას, როგორც ისეთს შეგნებულს შემოქმედებას. რომელშიაც დიდი ნაწილი მოგონილის გარის არტყია ჭეშმარიტებას და მით უფრო თვალსაჩინოდა ხდის ამ უკანასკნელს.

ხელოვნების ნაწარმოების შესაქმნელად მხატვარს აქვს საღებავები, ტილო და ყალბი. მოქანდაკეს—თიხა და საკვითი. პოეტს სიტყვა და ქნარი, ე. ი. ზომა ლექსისა, სტროფები და რითმა. ხელოვნება იცვლება მასალის მიხედვით. მსახიობის მასალა—თვით მსახიობია.

მსახიობის ხელოვნების მასალა, ის რაც მან უნდა დაიმუშავოს და გადაასხვადფეროს, რათა შექქნას რამე—მისივე საკუთარი სახეა. მისივე სხეული, მისივე იცოცხლე. აქედან ირკვევა, რომ მსახიობი ორეული უნდა იყოს: ერთი მეობა მისი ქმედითა—მეორე-კი ამ შემომქმედლის მასალას წარმოადგენს. პირველი ამათვანი ჩაიფიქრებს იმ პირს, რომელსაც ხორცი უნდა შეასახს, ანუ უფრო სწორედ რომ ვისთქვათ, რაკი მოქმედი პირის შექმნა ძვირად ავტორს, ეკუთვნის თვალ წინ დამყენების ამ პირს, როგორც იგი ავტორსა ჰყავს დასახული, თვალით განიცდის ტარტიუფს, ჰამლეტს, არნოლდს, რომეოს; მეორე—ანხორციელებს ჩანაფიქრს. ეს გარემოება არის ნიშნდლოვანი თვისება მსახიობის შემოქმედებისა.

ეს თვისება, რა თქმა უნდა, სხვაგანაც შეგვხვდება. ჩემი ძვირფასი აღფონს დოდე ამ თვისებას მომთხრობელშიაც-კი ხედავს. თვით სიტყვებით, მე რომ გზმარობ, დიდესაგან მაქვს ნასესხები. „მომთხრობელშიც, ამბობს დოდე, იმეო მეობაა, ერთი—ყველასა ჰყავს, უყვარს, სძულს, სტყებდა, იტანჯებდა, მეორე—მაღლა ნავარდობს, ყველას თავს დასტრიალებს, და დიდი მღელვარების დროსაც-კი ჩაჰკირკიტებს ყოველივეს, სწივლობს, ინიშნავს თვის მომავალ შემოქმედებისათვის.

მაგრამ ეს გაორება მწერალს ისე აშკარად არ ეჩნევა, როგორც მსახიობს. იგი ვარდ არა მელანდნება, ერთი მეობა მწერლისა მეორეს თვალსაყურს ადევნებს, მაგრამ გარდაქმნის და ასხვაფერებს სიტყვს მას. მსახიობი-კი წინააღმდეგ იქცევა. პირველი მეობა მისი ზედგავლენის ახდენს მეორეზე იმ დრომდე ვიდრე სახეს არ შეუცვლის, არ ამოჰქნის იმ მეორე მეომბსაგან იმ პირს ოცნებით რომ ეზმანება, ერთი. სიტყვით ვიდრე თავის თავისაგან ხელოვნების ნაწარმოებს არ შექქნის.

*) კოკლენ უფროსი იყო სფორანტეში XIX საუკ. ერთი გამოჩენილი მსახიობი. მან რამდენიმე წინს დასწერა სთავტრო ხელოვნებაზე, მაგრამ ყველაზე უფრო საყურადღებო მის შრომაზე არის: „ხელოვნება და მსახიობა“ და „მსახიობის ხელოვნება“ ამ უკანასკნელს ვთავსებთ აქ. კოკლენის თორიერთი მოსახრობანი არსებობდა იგივე რაც დიდროსი შექმედლებანი გამოქვეყნდა წინწი: „პარადოქსი მსახიობზე“, მაგრამ უშეზღუდესი დირსება ამ წიგნის მდგომარეობს, იმ. შო რიგ იმ პრაქტიკულად ვხემა სათვტროს სახით.

როდესაც მხატვარმა სურათი უნდა დახატოს, თავის წინაშე მოდელს დასდგამს, ყალბის მეოხებით მიაგენებს ყოველ ნასკვს, ხელოვნების ჯადოსნურის ძალით ვადიიტანს ტილოზედ,—და ნაწარმოები დასრულებულია. მსახიობს-კი ერთი ნაბიჯი კიდევ აქვს გადასადგმელი: იგი უნდა შეუხსნულდეს თავის პორტრეტს, იმიტომ რომ ამ პორტრეტმა უნდა ილაპარაკოს, იმოქმედოს, იმოძრაოს თავის ჩარჩოში—სცენაზე და მაყურებელს თვით სახელობის ილიუზია მისცეს.

ამიტომ, როდესაც მსახიობი ჰქმნის პორტრეტს,—ანუ სხვა სიტყვით, თავის როლს, იგი უპირველეს ყოვლისა დიდს გულს-ყურითა და მრავალჯერ როლის წიათხვით უნდა ჩასწვლდეს ავტორის განზრახვას, გამოარკვიოს მნიშვნელობა მომქმედი პირისა, შეამოწმოს რამდენად შეეფერება იგი ჭეშმარიტებას, საკუთარი ჩანაფიქრის მიხედვით უნდა წარმოიდგინოს კიდევ და ბოლოს დაინახოს იმ სახით, რა სახისაც უნდა იყოს მოქმედი პირი. ამ წუთიდან მსახიობს მოუღელი აქვს.

აი ამის შემდეგ, ისევე როგორც მხატვარი მიაგენებს ყოველს ნაკვთს და ვადიიტანს არა ტილოზედ, არამედ თვის საკუთარ ნაწარმებაზე, ყოველს თვისებას მომქმედი პირისას თვის მეორე მეობას შეუფერებს. მსახიობმა ხედავს, რომ ტარტიუფს რამე კოსტუმი აცვია და იმ კოსტუიმს ჩაიცვამს; ჰხედავს მის სიარულს და ჰბაძავს მას, შენიშნავს მის პირ-სახესა და იერს და ვადმოიდებს ამა-საც. მსახიობი უფარდებს მომქმედ პირს თვის საკუთარ სახეს—ასე ვისთქვათ სპრის, ანაკუწებს საკუთარ კანს და ამ ნაკუწებს ერთმანეთს აკერებს იმ დრომდე, ვიდრე მის მეორე მეობაში მიმაღული კრიტიკოსი არ დაქმყოფილდება და ტარტიუფთან სრულს მსგავსებას არ დაინახავს. მაგრამ ეს საქამო არ არის. ეს იქნებოდა მხოლოდ გარეგნული მსგავსება, მიმგვენება განსახორციელებელი პირისა და არა თვით ტიპი. საქმროა მსახიობმა ტარტიუფი იმ ხმით ალაპარაკოს, მსახიობს რომ ტარტიუფში მოესმის, ხოლო როლის მთელი მსულოდობის განსაზღვრისათვის უნდა აიძულოს იგი იარის, თვით იმოძრაოს და როლებიც ამოძრავს, უტარტ მოისმინოს, გონებით იფიქროს ისე, როგორც ტარტიუფს სჩეივდა, უნდა ჩაიდგას სული ტარტიუფისა.

მხოლოდ ამის შემდეგ არის მზად პორტრეტი; იგი შეგვიძლია მოვათავსოთ ჩარჩოში, ე. ი. სცენაზე და მაყურებელი საზოგადოება ვერ იტყვის: „ახ, ეს ჟოჯოფია!“ ანუ: „აი, ბრესანი!“ იგი იტყვის: „აი, ტარტიუფი!.. ან არა და მსახიობს ცუდად ურუშავნია.

მაშ ასე, თვალაპირევილად. გულდამითა და ღრმად შესწავლა ხასიათისა, შემდეგ პირველი მეობის მეორე წარმოდგენა ტიპისა და მეორე მეობის მეოხებით გამოხატვა

მისი იმ სახით, როგორც თვით ტიპის ხასიათიდან გამომდინარეობს—აი, მსახიობის საქმე.

მსახიობიც, თვისის დიდი მფარველი მოლიერივით „ქმებს თვის მასალას ყველგან, სადაც-კი იპოვის“. ე. ი.

მზავების სრულსაყოფელად მას შეუძლიან მიაკეთონს პორტრეტს ყოველი ცალკე ნაკეთი ბუნებაში შემწეული. ამ გვარად, ჰარპაგონი, ათას გადამღწარ და ერთმანეთში შეზავებულ ქუნწთავან შექნნილა.

კოკლენ უფროსი.

(შემდეგი იქნება)

სცენის მუშაპნ არ არიან დაზღვეულნი უხეღურ შემთხვევისაგან

ამას წინედ მოსკოვის ერთ-ერთ ჟურნალში ამოვიკითხე: კამერულ თეატრში, წარმოდგენაზე („კაცი რომელიც იყო ხუთშაბათი“) ჩამოვარდა ლიუტი და დააშავა რამდენიმე მსახიობი. ასეთივე შემთხვევებს ჰქონდა ადგილი მეიერჰოლდის თეატრში და პროვინციებში. საერთოდ ასეთივე შემთხვევები მეტად გახშირდა უკანასკნელ დროს, განსაკუთრებით კონსტრუქტიულ დადგმების გამო. ასეთ შემთხვევას ჰქონდა ალავი ჩვენს წითელ თეატრშიც. 1 მარტს „გენიმის მოსკოვო“-ს რეპეტიციის დაწყების ხუთი წუთის წინ კალანისკებიდან ჩამოვარდა დაკიდებული უზარმაზარი ხის ვარსკვლავი და თავის დიდი სიძიმის გამო ჩამტვრია იატაკი. საბედნიეროთ რეპეტიცია შეგვიანებით დაიწყო, თორემ ერთ ან ორ კაცს უსათუოდ იმსვენებოდა.

ამ გარემოებას უკვე მოსკოვის ხელოვნების მუშაკთა კავშირმა მიაქცია ყურადღება და წინადადება მისცა ადგილობრივ თეატრალურ ორგანიზაციებს, რომ ყოველივე კონსტრუქტიულ დადგმების დროს, როდესაც კი საჭიროა რაიმე საგნების ჩამოყიდვა სცენაზე, უნდა ვატარებულ იქნას შრომის დაცვის ინსპექციის საკონტროლო კომისიაში, რათა მომავალში თავიდან აცილებულ იყოს რაიმე უბედური შემთხვევები და ყოველი ახალი დადგმა, რომელიც მოითხოვს კონსტრუქტიულ მშენებლობის საგნებს უნდა შემოწმებული და გაშინჯული იყოს სპეციალისტ აღმშენებლების მიერ.

საჭიროა ჩვენმა კავშირმაც ამას განსაკუთრებულ ყურადღება მიაქციოს და თავიდან ააცილოს ხელოვნების მუშაკებს ისეთი ბიფათი, რომელიც მათ შეიძლება მიულოდნეთ და ხშირად გახდნენ კიდევაც უბრალო დაუდევრობის მსხვერპლი. ჩვენს მიერ მოყვანილ მაგალითებმა და განსაკუთრებით კი წითელ თეატრში მომხდარ შემთხვევამ უნდა ჩავგავდოს საგონებელში.

იმას გარდა, რომ ჩვენის მუშაკი სწირავს თავის ძარღვებს, ენერჯიას მან ხშირად შეიძლება თავისი სიცოცხლეც შესწროოს თეატრს. ამ გარემოებას მართლაც ანგარიში უნდა გავწიოს.

აუცილებლად უნდა დაწესდეს კანტროლი. უნდა დაარსდეს სპეციალური კომისია შრომის დაცვის ინსპექციასთან, რომელიც დაათვალღიერებს ყველა დიდ თეატრებს და გამსწავლეს სცენის ყოველივე მოწყობილებას, გამოარკვევს ყოველივე საგნებს მათი უვნებლობის მხრივ და ამით უზრუნველყოფს ისედაც გაკვირებულ მდგომარეობაში მყოფ სცენის მუშაკებს.

ჩვენ აშკარად ვამბობთ: ჩვენ არა ვართ უზრუნველყოფილნი ზემოთ ნახსენებ უბედურ შემთხვევებიდან.

დაცავით ჩვენი ინტერესები!

სცენის მუშაკნი არ არიან დაზღვეულნი უბედურ შემთხვევებიდან!

ამის ანგარიშის გაწევა მართებს როგორც ჩვენს კავშირს, ისე შრომის დაცვის ინსპექციას.

ერთი რეჟისორთაგანი

დ ი ს კ უ ს ი ა

თანამედროვე თეატრი.

თანამედროვე თეატრი=პოეტი+მსახიობი+რეჟისორი+მსაყურებელი, ერთი რამ უთუხა: თეატრის არაოდეს ჰქონია ავტონომიური არსება. დღესაც, ერთნი თეატრში როგორისტური ზნეობის ტრიბუნას ხედავენ. მეორენი თავიანთი პერვერზულ გრანობების გამოღეზიანებულს, მუსაშენი გასართობს, მეოთხენი სანახაობას, კლოუნობის მიხიწიერას.

თეატრის საკითხი მჭიდროდ უკავშირდება საერთოდ ხელოვნების საკითხს.

არც ერთს ერთი შინაარსი, ერთი მიზანი არა ჰქონია სხვა და სხვა დროის მანძილზე. ყოველი დრო, ყოველი თაობა თავის გულის ნაღებს აჩრის პირში, როგორც თეატრს ისე მთლიანად ხელოვნებას. სხვა და სხვა თაობის დაუხსრულტებელი დავა თეატრზე, ეს იგივე ხე-

მ ე მ რ მ ე მ ბ ა უ ლ ი შ ა რ ა შ ი

ნახატი მ. ჰოერგელის

რესპუბლიკის სახალხო მსახიობი
ვასო აბაშიძე

ლოცვების მიზნებზე დავის მოსწავებს. თანამედროვე ევროპული თეატრის გენეზის უპირატესად ძველი საზღვრებიდან მოდის. იგი დონისის კულტის ნაშთია თეატრი. რელიგიური მოქცევა, რელიგიოზური ექსტაზი-მისი პირველსაათე.

დრამა ამავე არ არის, არამედ მოქმედება, ქცევა-ამ ქცევის დამფორმირებელი-გმირული პათოსი, ბერძნული ტრაგედია იღუპება, როცა ეს გმირული პათოსი ჰქრება და ბერძნულ სულსაც მორალური რელტეივიზმი შეეპარება. საშუალო საუკუნეებში ქრისტიანობა იძლევა ახალი კულტურის ემანაცია, ახალ ექსტატიურ პათოსს. აქედან: მისტერიების ეპოქა.

რენესანსი. იწყება ბერძნულ-ლათინური კულტურისა და ქრისტიანული მისტისის შეუღლება. ამ სინტეტიური ნაკავების ალორმინება. თეატრი ეპოქის პოზუენია.

თუმცა თანამედროვე თეატრში არსებითად რევისორია დიქტატორი, მაგრამ რევისორი უპოეტოთ-გერასოდეს ივლის, იგი მუდამ ავტორის-პოეტის სანიშნობით მიდის. პოეტი კარნახობს ეპოქის სულს, რევისორი გამოსახავს ამ სულს. პოეტი გზის მანიწვნებელია, პოეტი

ინსპირატორია, რევისორი ილიუსტრატორია. მთელი კულტურული ადამიანობის ისტორიის დანძილზე თქვენ ვერ მანქენებთ დამოუკიდებელ თეატრს, დამოუკიდებელ მსახიობს, დამოუკიდებელ რევისორს. ვინ ბატონობს სცენაზე მე-17 მე-18 საუკუნეებში? შექსპირი და მოლიერი, ლესინგი და ვოტე, შილერი და კლაისტი. ესენი იყვნენ თავიანთი ეპოქის ინსპირატორები. ამ დროის თეატრებიც სწორედ იმავე გზით მიდიოდნენ, როგორც თვით ეს პოეტები. რევისორი ახალი კაცია თეატრში. რამ წარმოშვა რევისორი?

თვალი გადავლეთ პოეზიის განვითარებას ჰომერიდან სტეფან გეორგენდის და თქვენ დაინახათ ორ პერიოდს, ერთია ის პერიოდი, როცა პოეზია ხმამაღლა ლაპარაკობდა. მეორე: პოეზია თვალთანახული. მე არ ვიცი სად, რომელ საუკუნეში მათი მიჯნა, მე არ ვიცი სად თავდება ერთი და მეორე სად იწყება. მე ვიცი რომ ჰომერი და კატული, რუსთაველი და პინდარი მუდროდნ და ხმა მაღლა კითხულობდნ, ხოლო მეორე პერიოდში: თვალთ კითხულობდნ დანტესა და ვოტეს. მასხადამე მსოფლიო პოეზიის ორ პერიოდად დაყოფა შეიძლება. ე. ი. შეიძლება ორი მომენტის მოძენა: ერთია: პოეზიის წარმოთქმა, მეორე: პოეზიის ხილვა. ჯერ კიდევ ვოტე აღიარებს რომ იგი ყველაფერს თვალთ ხედავდა. მისთვის მსოფლიო მარნიოულ მელოდიაში ამტყველებული მისტერია როდი იყო, არამედ მარნიოულ ფერადებში გადაშლილი პანორამა. ბერძენს იქით მივიხედოთ: ინდოეთის, ე. ი. სანსკრიტული ლიტერატურული დრამა, ინდოეთის თეატრი მხოლოდ სიტყვის სიძლიერეს ენდობდა. მთელი დეკორატიული ნაწილი დრამისა ფანტაზიას ლეძენდა და წარმოედგინა. რაღა შორს მივიდვართ, თვით ბერძნული თეატრიც უდევორატიო თეატრია. ამ თეატრში ორი მომენტი: ქცევა და სიტყვა.

მე მინდა დღეს უმთავრესად თანამედროვე თეატრზე ვილაპარაკო. ეს მეოთხე კაცია-რევისორი თანამედროვე მოთხონილებით მოვიდა.

თანამედროვე ევროპული კულტურა დანტეს და შექსპირის, ვოტესა და შილერის, ვერლენისა და ფრანსის, მიუხედავად მაინც მატერიალური კულტურაა. თანამედროვე ადამიანი ეკონომიის ადამიანია. მისთვის ყოველი წუთი საუკუნეა. იგი თვალთ მეტს ხედავს, იგი ნაყლებად მეტყველობს და მეტყველება მეორე პლანზე გადადის მის თვალში, რადგანაც მეტყველებას გაცემთ პით მეტი დრო უნდა ვიდრე ხილვას.

მე ვახებ 1919 წელს ბერლინში-გერმანულ თეატრში (ჰლოინეს თეატრ) შექსპირის რეჟისორის ქალები სწორედ ისე წარმოდგენილი, როგორც წარმოდგენდნ ხოლმე ამ პიესას ელისაბედ ინგლისის დედოფლის დროს. რა დროში ყოფილა, სანახაობისა და ფრადების მხრით, შექსპირის თეატრი? სცენა-იმერულ ოდასავით გატვლებილი, უორნამენტოთ, უდევორატიოდ.

აკ მოვლი ძალა სიტყვას და ქცევას ემყარება. პოეტი და მსახიობი ბატონობდნ ამ სცენაზე. მე ამ პიესას ყურადღებით მოუსმინე-როგორც კურიოზს.

თანამედროვე აზრის სულმა მოითხოვა: მეტი სანახაობა თეატრისათვის. რადგან თანამედროვე ადამიანის თეატრი არა მუხებრივად გაზრდილია და განუზიარებელი. აქედან: მეტი სანახაობის შეტანა თეატრში. პოეტსა და მსახიობს, ამ აქტიურ შემოქმედლებს სცენაზე უნდა მოეშველონ მხატვარი და რეჟისორი.

თანამედროვე თეატრს სამი სამშობლო აქვს: ინგლისი, გერმანია, საფრანგეთი. ბერძნულ-რენესანსური ტრაგედია ანგლო-საქსონურ სულის შევუღლდა და შექსპირი წარმოიშვა. შექსპირმა შექმნა, როგორც ფრანგული, ისე გერმანული თეატრი. არა მარტო ეს ორი თეატრი, თითქმის ყველა ევროპული და ნახევრად ევროპული (მაგ. რუსეთის) თეატრები და დრამატურგია შექსპირიდან მოდის. ცხადია შექსპირის მარტივმა თეატრმა არ იკმაო თანამედროვე ევროპაში.

მე-19 საუკუნეში საგრძნობელი ხდება კულტურის მატერიალიზაცია. ჯერ კიდევ რომანტიზმის უკანასკნელ დღეებში იგრძნო ადამიანობამ, რომ მატერიის შთაგონებაზე უსაძლებელია. უსაძლებელია ინსპირაცია მატერიისა. მთელი ადამიანური კულტურა მატერიის განსულებებისაკენ მიიხრავს. თანამედროვე, მსოფლიო კულტურის უდიდესი პრობლემაა: მატერია უნდა გახდეს სულის მსახური. თვით მატერიალისტური სოციალიზმი ამ პრინციპიდან გამომდინარეობს. ადამიანი მაშინ მზრუნველი უნდა გახდეს. ადამიანის საქმე სამუშაო მაშინაა უნდა გააკეთოს. ხელოვნებაში: მაშინაა, მატერია (პლაკატი, ფერადი, ფარდის, კედლის, ვიტრინის, სამოსის, ფსადის სახით) უნდა გამოსთქვას ის, რასაც ადამიანი გრძნობს, ის რაც ადამიანმა უნდა დაინახოს და იგულისხმოს.

მოვიდა რაინპარტი, დიდი რეჟისორი. მისი უპირველესი პროგრამა: სიტყვის შესაფერი კილო უნდა მოეწებნათ. ცხადია: ტყეში, მიწორზე, თუ სალონში ნათქვამი სიტყვა ხომ ერთი არ არის?

უდიდესი და უძლიერესი რეჟისორია რაინპარტი. მაგრამ, რაინპარტი მარტო არაფერს არ წარმოადგენს. რაინპარტი ჰქმნიდა თავის ინსპირატორებს: შექსპირის, შტრინდბერგის, პოფმანსტალის, რომენ როლანის შთა-

მ ე მ ო ბ რ უ ლ ი უ ა რ შ ი

ნაბატო შ. კიურელის

დამსახურებული მსახიობი

ხ რ უ ა ზ ა რ დ ა ლ ი შ ე ვ ი ლ ი

გონების მიხედვით. მისი უმთავრესი საქმე იყო არა გზის ჩვენება, არამედ სიტყვისა და მატერიის ინსპირაცია.

რაინპარტი თავისი მასიური სცენებით, ფერადების სხეების, კარტონების, ნუანსების, ჩრდილისა და სინათლის აკომლადკით, ემსახურებოდა ერთად ერთ მიზანს: პოეტის სიტყვის გაძლიერებას. აქედან: რეჟისორი ძიძა—პოეტის სიტყვისა.

(დასასრული იქნება)

მ. ს.—ძე

ექსპრესიონისტული ღრემა.

(„გაზი“—კიზერისა)

სტილის ძივებსაჲნ ერთად ექსპრესიონიზმი ერთგვარი მსოფლმხედველობის ძივებაცაა. თავისთავად ცხადია—ამ ახალ მიმართულებას უნდა ახალი იდეა გარღვევა კაცობრიობისათვის შესახებ ადამიანის ბრძოლისა, გამარჯვება თუ დაცემისა; უნდა მოეცა ახალი იდეა ეპოქისა და ბედისწერისა ღრემაში. მიუხედავად ამისა უნდა ითქვას, რომ გარეშე ახალი წერისა და სტილისათვის გზაგზობისა ექსპრესიონისტულს ღრემაში მხატვრული აპერეცეპციის მიხედვით ძლიერი—საუფქვლიანი რამ არა ჩანს. არის აღებული

ხან ფსიქოლოგიური მომენტი ბედისწერის, როგორც მაგალ. „შიველმუნში“, ან კიდევ სრულიად ანტიური ტრადიცია: ტრანსცენდენტალური ც. ი. ადამიანის ნება სურვილისაგან დამოუკიდებელი რამ—იმ ქვეყნური“, რომელიც არსებობს და მოქმედობს ადამიანზე მომენტი ბედისწერისა—„გაზ“—ში და სხვა. რაც შეეხება პიროვნებისა და მასის ანუ კოლექტივის დაპირისპირებას, უნდა ითქვას, რომ ეს მაინცა და მაინც ახალი, არ არის ღრამის ისტორიისათვის.

დ. მ ქ ა ვ ი ა

სახელმწიფო დრამის მსახიობი

შეზღოვნილი და სქესით ატეხილი მენადები—წარმართი ღებო.

ბუნების იღვწალი და დაუძლეველ კანონების მიერ აფეთქებული მუშები, რომელნიც ინკენერის მათემატიკურ ფორმალბის მიხედვით იღებდენ დედამიწის გულიდან ვახს, იგივე პრომეთეოსისა. — კაცობრიობისათვის ზეტას რომ ცეცხლი მოსტაცა და ამისათვის კლდებზე მიჯაჭვულია. „ვაზი“-ს მიხედვით გამოდის, რომ ანტიური დრამის შოირა (ბედისწერა) გარდღეული დალია მომყოლ კულტურათათვისაც.

ამ დრამის მიხედვით ვაზი, რომ არ აფეთქებულყო თურმე კაცობრიობა განაგრძობდა ცხოვრებას ამ ქვეყნად იმრივად, რომ არსებულ კაპიტალისტურ-ინდუსტრიალური და ბურჟუაზიული საზოგადოებით სისტემა არაის არ მიაყენებდა ზიანს და სინიდისს ქვეყნას; არ დაუხატავდა თვალწინ არსებულ ეპოქის საშინელებას, რომელიც უნდა დასძლიოს.

საქირო იყო ხალხის (მუშების) დასახიჩრება და აგრეთვე მაყურებელთა თავებზე მოქმედლ უროს დაშვება, რომ აველას ეყვინა: „უხ, რა ყოფილა თანამედროვე ხანაო! ვანა არ არის ეს იაფფასიანი ბუტაფორია, შე მოქმედების უსუსურება? მართალია, შესაძლოა დამცეულმა განაცხადოს,—აქ ბედისწერა უფრო ფართო ხასია-

„ჯ ა ნ ყ ი ბ უ რ ი - ა შ ი“

თანამედროვე კაცობრიობა, რომლისათვისაც არსებობს მხოლოდ კულტურის ისტორია, ისე შორს წავიდა საკუთარ ცნობიერების, მეცნიერება—ტეხნიკის და სხვათა სახით, რომ მისთვის ტრაგიული ხდება დედამიწისა და „ბუნებისაკენ მობრუნება“ (ლიტერატურულ მიმართულება: — შტურმ უნდ დრანგ-ის ლოზუნგი) ისევე, როგორც ავტონომიურ, ყალბი გზით მიმავალი პიროვნებისათვის ხალხის—კოლექტივისაკენ („შორს ბუნებისაგან“) — საწინააღმდეგო ლოზუნგია.

მავრამ, ვით ბუნება კაცობრიობას, აგრეთვე ხალხისა და მოუკიდებელ პიროვნებას აძლევს მობრუნდეს შის წიაღში. ასეთი დაბრუნება იწვევს ტანჯვას, წამებას და მსხვერპლის ვალებას. ამ ტრაგიულ კვანძს და თუ ვნებავი, ბედისწერის იღვასაც, რომელსაც ჩასჭიდეს ხელი ექსპრესიონისტებმა და რომელიც მოსჭვივის კაიზერის — „ვაზ“-ში,—იციზობდენ ჯერ კიდევ ანტიურობაშიც. ამ მომენტს უწოდა ესქილემ — „წამებით გასწავულ საკუთარ თავისა“. ბუნების ძალით და მისგან გამოყოფილ ადამიანის ძალონის მეოხებით შექმნილ კულტურის დაპირისპირება — „პრომეთეოს“-შიც. საკუთარ კანონების და გონების საშუალებით მავალ პენთესის სახით — ეერიპიდეს: „ეპიკემ“-ში — პიროვნება, კულტურა და პირისპირებულია ბუნების ბნელ ძალებთან, რომლის ალღეგორიული გამოხატულება დიონისიურ სიგიჟით

ა. ხინთიბიძე — ევანგეს როლში

„ქ ი ნ მ ბ ა“

ნახატი ვ. ხუჯაბეგოვისა

თისა, ვიდრ არსებულ ეპოქის შინა თუ გარეწყობილების სისტემიდან გამოწვეული რამ და ჩვენი ყურადღება მიაქციოს იმ ვარემოებას, რომ თურმე არსებობს საზღვარი სადაც ადამიანის გონება უძლიერია მიწვედს ბუნების ბრმა ძალებს და ამისათვის ბუნებას თავისთავად უპირისპირდება კულტურა... განსაკუთრებით სპეციალ შეცნობებითა მიერ დღევანდელ მიწვევათა შემდეგ... ამ განცხადებაში მარხია ფაქტების საწინააღმდეგო გამოყენება. გამოდის, რომ ფორმულა სწორია აქ და ფორმულა, რომელსაც არღვევს გონების მიღმა შეუძნობი ტრანსცენდენტალური მომენტი, —ძალაში რჩება... აი, ისევ ის „იმ—ქვეყნიური“, შეუძნობი მომენტი, კაცობრიობის წინაშე საფრთხიბოელასავით ამართული, ადამიანის გონების მათრობელი და აღმრევი შვავასად ძველთა-ძველ რელიგიებისა. მე მისმის ასეთი პასუხის სიმბიზე, მაგრამ, „გაზის“ დამცველს ის არ გამოადგება...

სულ სხვაა ვითურ, ლოგიკურ შემეცნების საზღვრები და კატასტროფა... „გაზში“ კი მათემატიკა ისეთი ზუსტი მეცნიერებაა, რომ ინეგერის ფორმულა ამ შემთხვევაში თუ უკანასკნელი არ არის სწორი, იმდენად მიუღებელია სწარმოებულ იყო ამ ფორმულით გაზის დამუშავება, რამდენადაც ის უბედური შემთხვევა, რომელიც შესაძლოა გამოიწვივა ერთ-ერთ უღისციპლინი მუშას, რომელმაც გაზთა დასამუშავებელ მალაროში ასანთი ან სიგარა ანთებული გადისროლა... ხომ ჰკრძალობ ტრადიციის „შემთხვევით“ ხასიათს? და თუ ფორმულა იყო სწორი და გაზი მაინც აფეთქდა,—ეს ავტორის საკუთარი მისტეფიკაციაა! ბუნების და კულტურის (გონების) და გარდევალ ფაქტების (ბედისწერის) უხერხო სიმბოლო!

ყოველ შემთხვევაში იმავ ფორმულების კატასტროფის შემდეგ არ უნდა მიდიოდეს კაცობრიობა, ამ შემთხვევაში მეშუბი, სამუშაოზე ხელმეორედ მოსალოდნელ (შემდეგი იქნება)

აფეთქებისაკენ. აქ დანაშაული (მომქმედ პირთა) ჩადენილია შეგნებულად უმეტრობის გამო; ამისათვის შემდეგს განვითარებაში დრამისა დანაშაულ მებრძოლთა სწრაფა და მათი წამება აღარ იქნება, ცხადია, მოკულო სილამაზის შექმნა და მხატვრულად გამართლებული, ვინაიდან აქ ნათლად არა ჩანს იმ საზღვარის ვარდუვალობა, რომლის იქედ გონებას არ შეუძლიან წინსვლა, საიდანაც უნდა იწყებოდეს ნაცვლად ლოგიკისა,— „ტრაგიული შემეცნება“... მაყურებელს არ უკარგებს პიესა შეკითხვის შესაძლებლობას: „რისთვის იტანჯებიან მომქმედი პირნი?“ და ეს იმისათვის, რომ იმთავითვე არ იყო მოკლირი ძირი მომქ. პირთა ტრაგიულ ბრძოლის, ტანჯვისათვის დანაშაულისა და არ მოგვევლინენ როგორც უდანაშაულოდ მებრძოლ-დაცემლნი. ამის გამო უსათუო აფეთქებას შემდეგ სცენაზე პიესა ცივდება და გადადის რიტორიკაში, სადაც კუროზულად გაისმის მთავარი გმირის ერთი და იგივე, მუშებისათვის დასარწმუნებელი სიტყვები ეიწორი —ბურჯთაზელ ფსიქოლოგიდან გამოვლენილი; დასტოვინ ქარხნები, ქალაქები და წაიღინენ ხნულებისაკენ—დემიფისისაკენ—„ქაიათა-გროვეების ნანსტერევეებზე აღიმათებიან ამწვანებელი ახალშენები“...

სულ სხვაა ევროპის ის დრამა და თუნდაც იგივე „ოელიპოს“, რომელშიაც ცერ მიპართათ გმირს შემდეგ შეკითხვით: „რისთვის იტანჯება ოელიპოს? ვინაიდან უდანაშაულობა მისი აშკარა... იგი გაურბოდა წინასწართქმულს და ბედისაგან ეკ ეყებოდა, შეუგნებლად ხიფათსა... თუცაღა „ოელიპოსში“ მოკცემულ სიტუაციის გაკება შესაძლებელი და მართებული იყო იმ დროინდელ ანტიურ ადამიანისათვის, რომლის განკარგულებაში იყო ე. წ. „მხატვრული ტრანსცენდენტალიზმის“ უნარი; უკანასკნელის საშუალებით მისთვის ბედისწერა რეალ ფაქტორად ისახებოდა.

ა. ქ.—ლ.

ლ ა დ ო კ ა ვ ს ა კ ე

ლადო კავსაძე, რომელიც დღეს მღერის ჩვენ სა-
ოპერო სცენაზე, პირმო შეიღია ქართული ბოლშევის.

უცნაურია და მრავალფეროვანი ამ არტისტის არ-
ტისტიული კარიერა.

ჯერ ველოსოპედისტი, სპორტსმენი და სახელგან-
თქმული მოკიდაე ამ შემდეგ უკვე ცნობილი არტისტი,
ოპერეტის საკამოდ დიდი რეპუტაციის მსახიობი და ბო-
ლოს ოპერის მომღერალი.

ეს გზები ლადო კავსაძემ გაიარა ჯადოქრული სი-
ჩქარით. ყოველ ამ დარგში დიდი გამარჯვება ხელა მის.
იგი ერთ დროს საქართველოს ფელაქანთ და „ჩემპიონ-
ნატალ“ ითვლებოდა, დღეს იგი ერთ-ერთ საუკეთესო
ძალად ითვლება ჩვენ საოპერო სცენაზე.

ლადო კავსაძეს სამსახიობოთ ყველაფერი ხელს
უწყობს, შმა, გარეგნობა და არტისტიული ინტუიცია.
თანაბარი ყურადღებით ეკიდება იგი როგორც ოპერე-
ტების ისე ოპერების პერსონაჟებს და არ ყოფილა ისე-
თი შემთხვევა რომ ლადო კავსაძეს მიერ განსცენიურე-
ბული სახეები ყოფილიყოს ყალბი და ეულგარული. ყო-
ველ მის შტრისს აზის მხატვრის ბეჭედი.

ვისაც უნახავს ლადო კავსაძე კლასიკურ და თანა-
მედროვე ოპერეტებში და შემდეგ ოპერებში ისეთ პა-
რტიკებში როგორც ვინავე, (სევილიელი
დალაქი) ვარსკვლავთ მრისხველი („ოქროს მამალი“)
კოტე, (ჩქითი და კოტე) და მთელ რიგ სხვა ოპერებში
ის დარწმუნდებოდა, რომ ლადო კავსაძე სერიოზული
და ნიჭიერი მსახიობია.

ლადო კავსაძე დიდი ხანია რაც სცენაზეა და ჩვენ

ლ ა დ ო კ ა ვ ს ა ძ ე

დარწმუნებული ვართ იგი კიდევ ჯერ დიდ ხანს დარჩება
და განსაკუთრებით კი დარჩება ქართულ სცენაზე, რომ-
ლის მოღვაწეობა ჩვენ საოპერო საქმისთვის დიდათ სა-
სარგებლო იქნება.

21 მარტს სახელმწიფო საოპერო თეატრში ლადო
კავსაძე მართავს არტისტულ საღამოს. ლადო კავსაძე
ღირსია იმის, რომ ამ საღამოს ქართველი საზოგადოება
გამოეხმადურს. ა. დ.

კ ი ნ ო

კინო-მესპორტის შესახებ

უდავო ფაქტია, რომ საბჭოთა კავშირის ტერიტო-
რიაზე საქართველოს კინო-მრეწველობას პირველი ადგი-
ლი უჭირავს.

ეს პირველობა შემთხვევითი მოვლენა არ არის.
ჩვენი კინო-მრეწველობის მიერ გამოშვებული სურათები
გამართლებულია როგორც იდეოლოგიურად, ისე ტექნი-
კური შესრულების მხრივაც.

და ამას ჩვენმა კინომ მიაღწია სულ მოკლე დროის
განმავლობაში. ქართული კინოს შექმნა და გაფურცქნა
დამოკიდებულია საქართველოს გასაბჭოებისთან, ამას კი
სულ ოთხი წლის ისტორია აქვს.

დღეს კი უკვე ქართულმა კინო-ფილმებმა გადალ-
ახეს საქართველოს საზღვრები, მათ დიპყრეს რუსეთის
ბაზარი და იჭრებიან ევროპაშიც.

დღევანდლამდე გამოშვებულია 8 სურათი, დასად-
გმელად მზადდება კიდევ ექვსი, ამას გარდა შენდება
ატელიე-კინოფაბრიკა თავისი ლაბორატორიით და სხვა
ტექნიკური მოწყობილებით.

ყველაფერი ეს ამტკიცებს იმას, რომ საქართველოს
კინო-მრეწველობა გატოვებულ მუშაობას აწარმოებს;
ის არ ემაყოფილება მიღწეული შედეგებით და დაულ-
ლაფი და მრავალფეროვანი მუშაობით სცდილობს კიდევ

„ ნ ა კ ო ლ ე მ ნ ი ს კ უ რ ი ე რ ი “

გ ა რ რ ი ლ ი დ კ ე

მთლიანი სურათის დადგმა აუარებელ ხარჯებს მოითხოვს. ეს ხარჯები ანაზღაურებული უნდა იქნეს, წინააღმდეგ შემთხვევაში ვერაფრითარი კინო-ორგანიზაცია ვერ შესძლებს ხანგრძლივად არსებობას.

ხარჯების განაღდების და საერთოდ მატერიალური სარგებლიანობის საკითხი მჭიდროდ დაკავშირებულია ბაზრის საკითხთან. ბაზრის დაპყრობა კი შეიძლება მხატვრულად გამართულ და კინო-ტექნიკის უქანასწებელ მიღწევებით—გამაზებელულ სურათებით.

საქართველო სწორედ კინოსთვის არის შექმნილი: აქ ყოველი კუთხე ატელიეა, ყოველი მთავრებილი, მდინარე, ზღვა, მზე, ტყე-ველი ფერების ბუნებრივი შეხვევაა. ამიტომ დანაშაული იქნებოდა ამ იშვიათ უბე ბუნების სათანადო გამოუყენებლობა.

ამას გარდა აღმოსავლეთის ჯერ არ უნახავს თავისი მხატვრული განსახიერება ეკრანზე. ეკრანაში ღივი მოთხოვნილება ასეთ სურათებზე: აღმოსავლეთის ზნაპარული ფერები და მისი იღვწამებით მოცული ცხოვრება იტაცებს ევროპიელ მაყურებელს.

ამ მხრივაც ჩვენს კინო-მრეწველობას ფაროო პერსპექტივები ეშლება წინ.

და თუ ღღეს გერმანელი რეჟისორი ფრიც ლანგი ფუროს ახდენს ეკრანაში თავისი „ნიმულენგები“-თ, არა ნაკლები ფუროსი მოხდენა შეუძლია ჩვენს კინოს თუ გინდ „ვეფხისტყაოსანის“ გადატანით ეკრანზე.

გარდა ამისა, რომ ამას ღივი მატერიალური სარგებლობის მოტანა შეუძლია, ამას უღიდეღს ეროვნული მნიშვნელობა ექნება.

მატერიალური გაცელა-გამოცელა ერებს შორის ხომ იმაზე მდგომარეობს, რომ შენ გაიღო ის, რაც სხვებს არ აქვს და, პირიქით, შეიძინო მათგან ის, რაც შენ არ გაქვს. კულტურული ცხოვრების სფეროში ეს პრინციპი ჯერ-ჯერობით სუსტად ტარდება. მაგრამ ასეთი ცდა საჭირო და მრავალი იმედების მომცემია. „ნიმულენგები“-ჩვენს პირველი ცდაა—სწერს ფრიც ლანგი თავის წერილში და მის სიტყვებში უეჭველათ არის ქემზირიტება.

ჩვენი საბჭოთა კინოები აქამდე მხოლოდ შინაური ბაზრისათვის მუშაობდნენ. ბოლო დროს კინო ექსპორტის საკითხი საბჭოთა კავშირშიც წამოიჭრა. „სუბზაკინო“-მ პირველი ნაბიჯი გადადგა ამ მხრივ პროტოზანოვის მიერ დადგეული „აღლიტა“-თი.

საქართველოს კინო-მრეწველობამაც მიიღო სათანადო ზომები. საზღვარ-გარეთ გავგანთავსა რამდენიმე სურათი („სურამის ციხე“, „ამპის მკვლელი“ და „წითელი ეშმაკენები“), ამას გარდა მზადდება გრანდიოზული კინო ფილმი „ხაჯი-მურატი“.

კინო საქართველოსთვის დაუშრეტელი შემოქმედების წყაროა. ის, რაც უყვარს კინოს, აქ უხვად არის მიმობნეული.

ჩვენ შეგვიძლია გავხდეთ როგორც კინო-სურათების, ისე კინო-მსახიობების უღიდეღს ექსპორტერათ. მუშაობის გაფართოებისა და გაძლიერების შემდეგ ამის მიღწევა ადვილად შეიძლება.

ახალი გამარჯვება მოუპოვოს საბჭოთა კინემატოგრაფიას.

რაშია ქართული კინოს ასეთი სწრაფი ზრდის და გამარჯვების მიზეზები?

უპირველეს ყოვლისა ის უნდა ვეძიოთ კინო-ფილმების შინაარსში, რომელიც მდიდარია რეეოლიუციის მიერ გადახალისებულ ქართულ ცხოვრებიდან ამოღებულ სხვა და სხვა მომენტებით. ამას გარდა ამ ფილმებში მნიშვნელოვანი ადგილი უჭირავს საქართველოს წარსული ცხოვრების დახასიათებისა.

ქართული კინოს წარმოებითი წინსვლის მეორე მიზეზი მდგომარეობს ქართული ბუნების მრავალფეროვნებასა და იშვიათ სილამაზეში. ამას თან ერთვის ქართული არტისტიული ნიჭის სიმდიდრე, რაც ხელს უწყობს ეროვნული კინემატოგრაფიის შექმნას ეროვნული ძალიებით.

ამ ემად ჩვენ გვიანტერესებს ერთი საკითხი, რომელსაც მთავარი ყურადღება უნდა მიაქციოს საქართველოს კინო-მრეწველობამ. ეს არის კინო-სურათების ექსპორტის საკითხი.

ენობილია, რომ კინო საქმათ ძლიერი და ამასთანავე ინტერნაციონალური ხელოვნებაა.

ტექნიკურად დამთავრებული და შინაარსის მხრივ

მხატვრული ლიტერატურა

სიკვდილი კომუნარისა

(სურათი პარიზის კომუნის დროის)

მ ო მ მ მ მ დ ე ნ ი

პოლ დუზე — მუშა, კომუნარი.
ჟანა — ცოლი.

პიერ მარია — ამათი შვილები.

პატერი ოფიცერი და ჯარისკაცი — ვერსალელები.

(სცენა: პერ-ლაშეზის სასაფლაოს ერთ-ერთი გარეთა კედლთაგანი, რომლის იქითაც მოსაჩინველსის ცალი კუთხე, ჯარები, მატურები, (ძეგლები), ხეხილები — ერთი კართი, რომლის წინ თასმაზე გადადებულ თოფით მიდი-მოდიის ერთი ჯარისკაცი.

ცოტა აქვთ, მოშორებით, ერთი ხის ძირში დაუნთითათ ცეცხლი, სადაც ორი ჯარისკაცია — ერთი ხნიერი, მეორე ახალგაზრდა. ხნიერი წამოწოლია და ჩიბუხს წვეს, ახალგაზრდა ქეაზე ზის, მარცხენა მკლავი ჩამომხული აქვს; დაღონებულია. თოფები იქვე აყუდია ჯოჯინად (პირამიდა) დასაფლავდა. შორს, დროგამოშვებით, ისმის სროლა. პაუზა).

1 ჯ.-ჯ.—სროლა კიდევ არ შეწყვეტია... (ჩიბუხს იკეთებს).

2 ჯ.-კ.—ეს მეთვრამეტე სისხლიანი დღე თენდება. (პაუზა). ნეტავი კიდევ ბევრია დასახერხტი?... ეს პერ-ლაშეზის სასაფლაო გაიქოს დახერხტილ კომუნარებით!

1 ჯ.-კ.—ჰმ! სულელები... რა აჯანყებთ? ჩვენ რომ გვეპრძევიან რას გახდებიან!..

2 ჯ.-კ.—შენ ეგრე გგონია? (პაუზა).

1 ჯ.-კ.—თამბაქო არ გინდა?

2 ჯ.-კ.—არა! (პაუზა).

1 ჯ.-კ.—(სიცილით) ამ მკვდრებს, რომ გვადარაჯებენ, ხმამ არ ეშინიათ გაცოცხლებისა? (პაუზა) გუშინ-წინ, მარსის ველზე ოთხასი დაუხერხტიათ, რომელთაგან სამოცი ქალი ყოფილა და ოცდა თორმეტი ბავშვი. დახოცილების აკრეფის ვერ ასდიან და კვირებში ჰყრიან დაუფარავნი; ისე უარს მძორები, რომ ახლოს ვერ გაივლი.

2 ჯ.-კ.—(მწუხარედ) ყველა უბანში ხდებდა ასეთი ამბები. ჟურნეტულს გივლის ტანში ეს სურათები! გენერალი მარკიზ დე-ვალდე არავის ინდობს.

(დასასრული იქნება)

მით უმეტეს, თუ ხელები დაკოჟილიანი შენიშნა.

1 ჯ.-კ.—აბა, შენ ჯერ ახალგაზრდა ხარ და, მხოლოდ სედანის ომში იყავი, მე-კი, რა გითხრა, ამ ომებში დაებრდი. ნაპოლენ და დიდის ომებსაც კი მოვესწარი; აქამდის სულ ჯარში ვარ და, სად არ იყავი, რა სისხლის ღვრები არ ვნახე, მაგრამ ასეთს ხოცვას არ მოვესწრებოვარ!..

2 ჯ.-კ.—მერე და გაუსამართლებლად!..

1 ჯ.-კ.—არა, ეს წყევლები, როგორის თავგანწირვით იბრძვიან, და! ასე ერთპირად რამ შეაკავშირა? დიდიან პატარაიანდ ერთმანეთზე უარესება! იმ დღეს ბატანიოლის მხარეს, ერთ ქუჩაზე, ბავშვებმა საშვერ დაგვახვივნეს უკან, მათ ბარკადას, რომ ვუტყვედით; მაგრამ გიხაროდეს (ვევნით) მეოთხე იეროზე ავიღეთ ბარკადა და სულ ხეშტებზე ავაგეთ ის პატარა ლუკები!

2 ჯ.-კ.—შენ, ვესტაჟე, შეუბრალებელი ხარ!..

1 ჯ.-კ.—უჰ, ეს ცეცხლიცა ქრება! არაყი მაინც გეკონდეს, რომ ცოტა ძარღვები გაეითხოთ. ეს ჩვენი ოჯახური უფროსებიც მაშინ კი ბევრს გეასმევენ ხოლმე, უფროსებიც ბრძოლაში მიყვართ და ეხლა-კი... (ისმის საყვირი) ჩახვირი?! ჰმ, ალბად სანდე კიდევ მიავუნეს ჩასაფრებულ კომუნარებს და უტყვენ. (გაისმის სროლა) უჰ, იქ მაინც ვიყო!

2 ჯ.-კ.—როგორც ვატყობ, ეს სისხლის ღვრა, ხოცვა ვლტვა, მუღღივი ომები კაცს ამხუცებს პირდაპირ და აი შენიც...

1 ჯ.-კ.—(იციხის) რა ბაღი ხარ, ემილ! არა, შენ მარტოჯე ვულტვა კი არ გეგონო! იმ დღეს, ბლანშის მოედანზე რომ ვუტყვედით ქალთა ბატალიონის ბარკადას, სწორედ გითხრა, ეს ქალები კი არა. ძუ ევეუბები იყვნენ... როგორ იცავდენ ბარკადას! მთირად კი დავევსეგ. ბევრი ისეთი ლამაზი იყო, რომ ცოდო იყო იმათი დახოცვა, და შეგმბრალო... ეოფიქვე: სად არის ერთი ჩემი სიჯიველე-მეთქი! (იციხის).

2 ჯ.-კ.—შენ ბებერი მუღა ხარ! (პაუზა).

ს. ერთაწმინდელი

მუშათა კლასი და ხელოვნება

ონისიმე დადიანი

ონისიმე დადიანი

ვინ არ იცნობს ამ კეთილსინდისიერ მოამაგეს ქუთაისის სცენისა, რომელიც აგერ 33 წელიწადი ემსახურება ქუთაისის სცენას, როგორც გამოცდილი და ერთგული მუშაკი. ის სრულიად ახლგაზრდა მოვიდა ქუთაისის სცენაზე და დღემდე ენერგიულად განაგრძობს მუშაობას.

ონისიმეს იცნობს ყველა ქართველი მსახიობი, როგორც ხელოვნების მოყვარეს, გამოცდილ მუშას მემანქანეს, თავის საქმის საუკეთესოდ მცოდნეს და კეთილსინდისიერ ადამიანს, რომელთანაც მსახიობები ყოველთვის იყენებდნენ მეგობრულ განწყობილებას.

ამ ახლო ხანში ქუთაისის თეატრში გაიმართება ონისიმე დადიანის იუბილე მისი 33 წლის აღნიშნულ თეატრში მუშაობის აღსანიშნავად.

ჩვენ დარწმუნებული ვართ, რომ ქუთაისის საზოგადოება და სათანადო ორგანიზაციები დააფასებენ მის ჩემ და ნაყოფიერ მუშაობას.

ხ. ხ.

ტრანსკორტზე მომუშავეთა კლუბი.

კლუბი მოთავსებულია ალექსანდრეს ბაღში, ყოფილ ალექსანდრე-ნეველის ეკლესიაში. საკერძოების ალგას მოწყობილია კოპწია სცენა. დარბაზი იტევს 300 მაყურებელს. კლუბის წევრთა რიცხვი არის 800 კაცი, რომელთა შორის შედიან: მტკირთაენი, მზიდაენი და მედროენი. კლუბთან არსებობს ადგილობრივ ძაღვებისაგან შემდგარი დრამაწრეები ქართულ-სომხური, რომელნიც მართავენ წევრთათვის კვირაში ერთხელ უფასო წარმოდგენებს. აქვე არსებობს წრეები: პოლიტ-წრე, პროფესიონალური, ფიზკულტურის. არსებობს მომღერალთა გუნდი. ასევე არის მოწყობილი ქალთა წრე: რომელთაც აქვს საკუთარი პოლიტწრეები და სხვა. აქვე საკუთარი კედლის გაზეთიც, რომელშიც მონაწილეობენ წევრთებული ძაღვით კომკავშირელები, კომიაჩიეის წრეები და თვით მუშებიც. არსებობს კარგად მოწყობილი ლენისის ქუთხე მდიდარი ლიტერატურით. აქვე სამკითხველო-ბიბლიოთეკა სადაც ყოველთვის მოიპოვება ადგილობრივი ჟურნალ-გაზეთები. წევრები სარგებლობენ წიგნებით, მიაქვთ საბლშიც და საერთოდ დიანტერესებული არიან კულტურული მუშაობით. არსებობს კლუბთან აგრეთვე კომკავშირელების პოლიტ-წრეები. კლუბში იციხება მოხსენება-ლექციები. ქართულ-რუსულ-სომხურ ენებზე. აჩვენებენ კინო-სურათებს, შესაფერისი რევოლუციონური შინაარსით. კლუბი ამ დღეებში აწყობს წევრთათვის ექსკურსიებს ზემო-აეკალის „ნაპესში“ და

რადიო სადგურში. ზაფხულში ექსკურსიები განაგრძობს სხვა ადგილებშიც. დღეს 15 მარტს კლუბში დაინიშნულია ქართული დრამის წარმოდგენა. წარმოადგენენ „შეზინებულ ანთიმოზს“ ვოდ. 1 მოქმედებად. კლუბს აქვს კარგი ორიოლი. საერთოდ წევრები დიდის ინტერესით და ხალხით ესწრებიან წარმოდგენა-მოხსენებებს.

მუშკორი ვანი

გეომ-კვების კავშირის მუშათა კლუბი

გეომ-კვების კავშირის მუშათა მეტოე რაიონის კლუბი იმყოფება 19 თებერვლის ქუჩაზე და წევრებად შედიან ამ რაიონის თამბაქოს ქარხნის, წისკვილების, კამფეტის ქარხნის და სხვა მუშები. კლუბში არის მოწყობილი პატარა დარბაზი წარმოდგენებისთვის, რომელიც იტევს 150 მაყურებელს. თვით სცენაც პატარაა და მუქად ღარიბი. არა აქვს არავითარი მოწყობილება, რეკვიზიტი. აქ იმართება ყოველ კვირა ქართულ-სომხური წარმოდგენები. მუშები საქმად ესწრებიან წარმოდგენებს. კლუბს აქვს პიანინოც. მოწყობილია ძალიან ლამაზი „ლენინის კუთხე“ სადაც მოიპოვება სავაო ლიტერატურა ყველა ადგილობრივ ენებზე. სამკითხველოში მოსდით ყოველწლიური ჟურნალ-გაზეთები. მდგილობრივი და მოსკოვისაც. იკითხება ლექციები პროფმომობაზე. სანკანაღლესაზე, და სხვა ქართულ-სომხურ ენებზე, მუშები როგორც წარმოდგენებს, აგრეთვე ლექციებს ხალისიანად ესწრებიან. ხანდახან იმართება წარმოდგენა რუსულ ენაზეც. წარმოდგენებზე მუშების განსაზღვრულ რიცხვს უფასოდ უშვებენ.

მუშკორი სპარტაკი

პროფეომკრაობა და ხელოვნება

სრულიად საქართველოს ხელოვნების მუშაობა კავშირის მე-V-ე ყრილობა

აშხ. ი. გედევანიშვილას მოხსენება.

(გაგრძელება)

3- პროლეტარული ხელოვნების მუშაობა შორის მუშაობის გაძლიერება და პროლეტარიატისა და გლეხობის წრიდან მუშაკების წარმოყენება სახელგონო დარგის ყველა სფეროში.

უნდა აღენიშნოთ, რომ საქართველოს ხელოვნების მუშაობა პროლეტარიატის პირველმა მიაქცია ყურადღება სახელოვნო საქმეთა რეორგანიზაციის საკითხებს. გამოიმუშავა დებულება სახელოვნო საქმეთა ცენტრალიზაციისა და მხარეთელეობის შესახებ. დებულება განხილული და დამტკიცებული იქნა უმაღლეს პარტიულ და საბჭოთა ორგანოებში. ამ დებულების მიხედვით მუშაობს დღეს სახელოვნო საქმეთა მთავარი საბჭო და მისი პრეზიდიუმი.

მთავარ საბჭოს ევალება სახელოვნო საქმეთა ხელმძღვანელობა რესპუბლიკაში. საბჭომ უნდა შეიმუშაოს მუშაობის საერთო ხაზი და გაატაროს ერთიანი პოლიტიკა სახელოვნო დარგში.

პრეზიდიუმი ატარებს ცხოვრებაში პლენუმის ყველა დირექტივებს და უშუალო ხელმძღვანელობას უწევს აღმინისტრატულ და სამეურნეო მუშაობას ხელოვნების ყველა დაწესებულებასა და ორგანიზაციებში.

პრეზიდიუმი განაგებს და მას ემორჩილებიან შემდეგი დაწესებულებანი:

- 1- აკადემიური თეატრი.
- 2- სახელმწიფო კონსერვატორია ორი მუსიკალური მუშეაკთა და სტუდიით.
- 3- ქუთაისის მუსიკალური ტენიკუმი.
- 4- სახმატერო აკადემია და მხატვარ თოიძის სტუდია.
- 5- ხელოვნათა სასახლე.
- 6- თელავის და სიღნაღის მუსიკალური სასწავლებლები.
- 7- სამუსიკო სასწავლებლები.

სახელოვნო საქმეთა მთავარი საბჭოს საერთო ბიუჯეტი:

საბოლოოდ პრეზიდიუმი ჩამოყალიბდა წარსულის წლის ნოემბრის დასასრულს და მამონიე შეუდგა მუშაობას.

პრეზიდიუმის პირველი ნაბიჯი იყო ყველა სახელოვნო დაწესებულებათა დათვალიერება და მათი მუშაობის გაეცნობა-გამოკვლევის დროს გამოირკვა, რომ

ბევრ ჩვენ დაწესებულებებში არ არსებობდა არაერთიარ ინსტრუქცია და დებულება, რომლთაც უნდა განსახლერულყო, როგორც მოსამსახურეთა შტატის შემადგენლობა, ისე მათი უფლება მოვალეობანი. ამ გამოკვლევამ დაამტკიცა, რომ ბევრ ჩვენ დაწესებულებაში სრული არეუ-დარევა სუფევდა. სწორედ ამ გარემოებამ შექმნის სულის შემუთავი ატმოსფერია და განხეთქილება აღმინისტრაციისა და თანამშრომლთა შორის, რომლის შედეგი იყო მუშათა და გლეხთა ინსპექციის რევიზია აკადემიურ თეატრებში.

ამ ვამად პრეზიდიუმს შემუშავებული, მიღებული და დამტკიცებული აქვს შემდეგი დებულებები, რომელნიც უნდა გატარდეს ცხოვრებაში:

- 1- სახელოვნო საქმეთა მთავარ საბჭოს, მისი პრეზიდიუმის და განყოფილებათა დებულებანი.
- 2- ინსტრუქცია საფინანსო-სამეურნეო აპარატებისათვის.
- 3- თეატრების მხარეთელეობის დებულება.
- 4- სახელმწიფო კონსერვატორიის დებულება.
- 5- სახმატერო აკადემიის.

ზემოხსენებულ დაწესებულებათათვის დამტკიცებულია მოსამსახურეთა შემადგენლობაც.

აშხ. გედევანიშვილს მოყავს ციფრები საოპერო თეატრის. აკადემიური დრამა და მუსიკალური სასწავლებლების შესახებ. აღნიშნავს იმ დეფიციტს, რომლის გამო შეუძლებელი იყო ახალ დადგმებზე ფიქრი, რადგან შემოსავალი შრომის ხელფასის დეფიციტის დაფარვის უნდებდა. ყრილობის ყურადღებას მიაქცევს იმ არა ნორმალურ მდგომარეობას, რომელიც დღეს არსებობს მუსიკალურ სასწავლებლებში, განსაკუთრებით კონსერვატორიაში და ამბობს- წარმოვიდგინოთ, რომ კონსერვატორიაში ისე კარგად დაეყენეთ საქმე, რომ სამი ან ოთხი წლის შემდეგ 936 მოწავიდან, რომელიც დღეს სწავლობს კონსერვატორიაში, 468 კაცმა (50 პროცენტ) საუკეთესოდ ჩააბარა გამოცდები. ეს ხომ უბედურებაა, როგორც მათთვის, ისე ჩვენთვის. სად უნდა წავიყვანოთ ეს ხალხი? ვისთვის არის საჭირო ამდენი მუსიკოსები ყოველ წლივ? ეს ხალხი მომეტებთა უფრო ვართა არმის.

შეძლებულია ასეთი მდგომარეობის დაშვება. კონსერვატორიის ახლო წარსული, ეს განუწყვეტელი რეორ

განიზაცია. დახურვა, დახოვნა სალიკვიდაციო და ასე დაუტოვებელი.

ჩვენი სამხატვრო სასწავლებლები შეტად გაბერილია, თუ შეიძლება ასე ითქვას, უმარავი მოწაფეებით და მიტან გამოწვეული უმარავი ხარჯით. ასეთი მდგომარეობა არ შეესაბამება არც ჩვენ მოთხოვნილებას და არც საფინანსო შესაძლებლობას.

ჩვენს აზრით სახელოვნო განათლება, თუკი ჩვენ დაინტერესებული ვართ, რომ იგი შრომითი ხალხს დაუბოლოთ, უნდა დაეწყეთ შრომისა და სოფლის სკოლებიდან. ჩვენ კი სრულიად არა გვყავს ხატვისა და გაბრილის მასწავლებელნი. ჩვენს კონსერვატორიაში კურს დამთავრებულნი არ წაუღენ პროვინციაში სამეცადინოთ. განათლების სახალხო კომისარიატი 250 ათას მანეთს ხარჯავს სახელოვნო დაწესებულებებზე და მთელი ეს თანხა თითქმის აქ, ცენტრში, თბილისში იხარჯება. პროვინციისათვის კი კაპიტალი არა ჩრება.

არც ერთ თეატრს პროვინციაში სუბსიდია არ ეძლევა და ალაგობრივ ისე პატარაა საშუალებები, რომ შეუძლებელია მათზე დამყარება. თუ სახელმწიფო დაწესებულებათა სრული რეორგანიზაცია არ მოხდა ცენტრში, შეუძლებელია რაიმე დახმარების გაცემა პროვინციისათვის.

მთავარ სახელოვნო სამუშაოს პრეზიდენტმა, რა თქმა უნდა, მიაკვია ყურადღება ამ არა ნორმალურ მდგომარეობას და სამუშაოს პლენუმმა მიიღო დადგენილება მოახინის რეორგანიზაცია სახელოვნო დაწესებულებათა შემდეგ საფუძვლებზე:

მუსიკალური განათლების დარგში: სამუსიკო განათლების მიერ საჭიროება გადატანილი უნდა იქნეს მუშათა ფაკულტეტებში და სახალხო მუსიკალურ სასწავლებლებში, რომელნიც გადაყვანილ უნდა იქნენ სრულ სამმრწეო ანგარიშზე. სუბსიდია მიეცემა მხოლოდ რამდენიმე მუშაეს და ისიც მეტად განსაზღვრული.

უმალესი მუსიკალური განათლება უნდა შეუფარდოთ ჩვენს მოთხოვნილებას საოპერო და დრამატული ძალების შესაცხებათ. ამის და მიხედვით უმალეს სასწავლებლებში მიიღებთან სახალხო სასწავლებლებიდან და მუშაყავებიდან ის მოწაფენი, რომელნიც გამოიჩინენ სათადარიგო ნიქსა და უნარს და იმათი რიცხვი, თქმა არ უნდა, განსაზღვრული იქნება.

ასეთი საზომით უნდა მიუღვეთ სამხატვრო აკადემიასაც. ჩვენთვის დღეს საჭიროა სახელოვნო ტექნიკოსები სამხატვრო წარმოების განსავითარებლად და ასაწვეად და არა მიქელ—ანჯელო და თუ კი ვინმე გამოჩნდება მიქელ—ანჯელოს ტალანტისა და ნიქის, უზრაბესია იგი სახელოვნო-გარედ გაგზავნათ უმალესი სამხატვრო ცოდნის შესაძენათ.

მაგონდება ერთი ჩვენი ქვეყნისათვის მეტად დამახასიათებელი ლეგენდა: ერთ ჩვენ ეფორისტს კითხეს—როითი განირჩევა ჩვენი ხალხი სხვებისაგანა? იუმორისტმა უპასუხა: სხვა ერთი ათას უბრალო მომაკვდევ ადამიანზე ერთი პოეტი თუ იქნება, ჩვენში კი ერთ კაცზე ათასი პოეტი ითვლებაო.

ამხ. გელვენიშვილი მოახსენებს ყრილობას საოპერო თეატრის მდგომარეობის, იმ მიზეზების, რომლის გამო წელს შეუძლებელი იყო ახალი დადგმები, რომ სეზონი მეტად გვიან დაიწყეს და სასურველი ძალები რომელიც უნდა მოგვეყვია, უკვე დაკავებული იქნენ სხვა ქალაქებში.

რაც შეეხება ქართულ დრამას, აქ მოვიყენებ მე სახელოვნო საქმეთა მთავარ სამუშაოს პლენუმის დადგენილებას ამხ. მარჯანიშვილის მოხსენების შემდეგ.

ქართულმა დრამამ მთელი წლის შემოიპოვა, ამხ. მარჯანიშვილის რეჟისორობით დახელმძღვანელობით, მიღწია უმაღლეს განვითარებას, როგორც მსახიობთა და ხელოვნების ისე პიესების მხატვრობა დადგმების მხრივ.

დასის შეკავშირებულმა და ენერგიულმა მუშაობამ მოგვცა ქართული დრატისთვის ახალი ტრია დიდი სკენიური მოზაღვლით, დისკიპლის შეგენებით და სცენიური ტექნიკის განვითარებით.

უნდა აღინიშნოს დასის ის დამსახურება, რომ მისმა ენერგიულმა მუშაობამ ქართული თეატრი გამოიყვანა იმ დამლუკველი მდგომარეობიდან, რომელშიაც იყო იგი ამ ორი წლის წინად. დღეს ქართული თეატრი დააღვა განვითარების გზას და ეს დამსახურება მიუძღვის ქართველ არტისტებს და მის ხელმძღვანელს ამხ. მარჯანიშვილს.

ის რეპერტუარი, რომელიც მიღებული და დამტკიცებული იყო მთავარ სახელოვნო კომიტეტის მიერ სრულიად ვერ ამაყოფილებდა თანამედროვე მაყურობის მოთხოვნილებას და იდიოლოგიურად ყოვლად მიუღებელი იყო.

ყოველივე ეს აღნიშნა სახელოვნო საქმეთა მთავარ სამუშაოს პლენუმმა და მეც აღარ გადაგობებულ, რადგან ყველაფერი აშკარაა. აღინიშნავ მხოლოდ, რომ ქართველ მსახიობს მატერიალურად მეტად ცუდ პირობებში უხდება მუშაობა.

რაც შეეხება ქართველ მსახიობთა კოლექტივს, რომელიც აკადემიური დრამის გარეშე დარჩენი—ჯერ ერთი მათ მეტად გვიან დაიწყეს მუშაობა, მაშინ როდესაც თეატრზე დაკავებული იყო ყველგან და დახმარებაც განანიჭებულნი. ასე რომ სახელოვნო საქმეთა მთავარ სამუშაოს აღარ შეეძლო რაიმე დახმარების აღმოჩენა გარდა ამისა, რომ დაუთმეთ საოპერო თეატრი კვირაში ერთხელ 300 მანეთი, ნახევარ დასში. მიუხედავად იმისა, რომ შემოსავალი დიდი ჯონად ხარჯეს მაინც ვერ ფარავდენ. ამყავდ განათლების სახალხო კომისარიატში შუამდგომლობა არის აღძრული დახმარების აღმოჩენის შესახებ და გადაწყვეტილია კიდევ.

რუსული კოლექტივიც თითქმის იმავე მდგომარეობაშია. რუსულ დრამას ყოველთვის ეძლეოდა დახმარება, მაგრამ რადგანაც დრამა ვერ ამარტობდა სამხატვრო მოთხოვნილებას, მთელი დახმარება გადაეცა წითელ თეატრს. მიუხედავად ამისა აღძრულია შუამდგომლობა სუბსიდიის მიცემის შესახებ 6000 მანეთის რაოდენობით და ვირობთ ეს საკითხიც დადგებიდა გადაწყვეტა.

მოგახსენებთ პროვინციაში მუშაობის შესახებ, ეს საკითხი მეტად მწვეველ დგას. უნდა მივიღოთ მხედველობაში ის გარემოება, რომ სახელოვნო საქმეთა მთავარმა საბჭომ მოქმედება დაიწყო ორი თვის წინაღ. რა თქმა უნდა შეუძლებელი იყო ყველაფერის გაკეთება. სულ ორი კაცი მუშაობს სახელოვნო საქმეთა პრეზიდიუმში. ესაა ხან დისეა საკითხი ერთი კაცის მომატების შესახებ, განსაკუთრებით პროვინციაში სამუშაოდ. საქაროა კიდევ ერთი კაცი სათეატრო საქმეების გაშლის ადგილებზე.

(შემდეგი იქნება)

ქ რ მ ნ ი კ ა

ს ა პ ა რ ტ ი მ ე ლ მ

■ **კომპოზიტორ ქვარაშვილის გარდაცვალება.** 12 მარტს ტფილისში გარდაიცვალა დამსახურებული კომპოზიტორი ყარაშვილი. მის შესახებ წერილები და სურათი მოთავსდება ჩვენი ჟურნალის შემდეგ ნომერში.

■ **„თქმულება შოთა რუსთველზე“.** დღეს ოპერაში დაიდგმება კომპოზიტორ დიმიტრი არაგვიშვილის ორიგინალური ოპერა: „თქმულება შოთა რუსთველზე“ ნინოს როლს შეასრულებს მომღერალი ქალი დანიელანი.

■ **სახელმწიფო კონსერვატორიაში.** ორშაბათს 9 მარტს სალმწიფო კონსერვატორიაში გაიმართა კონცერტი კონსერვატორიის პროფესორთა და ახალგაზდა მომღერლების ანდლუაძის (ტენორი) და ცირგილაძის (ბარიტონი) მონაწილეობით. დამსწრე საზოგადოებაში აღფრთოვანება გამოიწვია ანდლუაძის და ცირგილაძის გამოსვლამ.

■ **ნინო ვალაყის გასტროლები.** 16 მარტიდან სახ. კონსერვატორიაში დაიწყება ცნობილი იტალიელ მომღერალის ნინო ვალაყის (შთამომავლობით ქართველი) გასტროლები.

■ **ტენორის ვიქტორიის გასტროლები.** სახელმწიფო ოპერის თეატრში დაიწყო ლენინგრადისა და მოსკოვის საოპერო თეატრების ცნობილი ტენორის ვიქტორიის გასტროლები.

■ **ვანო სარაჯიშვილის ხსოვნის აღსანიშნავი საღამო.** მარტის ბოლო რიცხვებში სახელმწიფო კონსერვატორიაში გაიმართება ვანო სარაჯიშვილის ხსოვნის აღსანიშნავი საღამო.

ესაა ორიოდ სიტყვა ადგილკომების შესახებ. მეც ვერ გავიგე ამხ. შესტოვის აზრი. ნუ თუ არაა საქმის კარგად დაყენება, როდესაც ადგილკომსა და ადმინისტრაციას შორის მუდმივი კონფლიქტია? საკომპლექტო ჩვენ არა გვაქვს რა. პირიქით მეტად კარგ განწყობილებებში ვართ ხელოვნების მუშაკთა კავშირთან. მეტს ვიტყვი — ხელოვნების კავშირის დახმარებით ბევრი ისეთი საკითხები გადაწყდა სახელოვნო საქმეთა პრეზიდიუმში, რომელსაც დღეი მნიშვნელობა აქვს სახელოვნო საქმეთა განვითარებისათვის.

■ **მუსიკალური საზოგადოება „ემორ“.** ტფილისში დაარსებულია სახელმწიფო კონსერვატორიის სიმღერის მასწავლებლის ალექსანდროვა-რიადნოვას ინიციატივით, მუსიკალური საზოგადოება „ემორ“, რომლის მიზანიც არის კამერული სიმღერის განვითარება და ახალგაზდა ვოკალურ ძალების მომზადება „მუსიკალური დრამის“ შესაქმნელად. „ემორმა“ უკვე გამართა რამდენიმე კამერული საღამო, თავის ბინაზე ქართულ კლუბის შენობაში.

■ **საარქიტექტურო სამხატვრო საბჭო.** საქართველოს უმაღ. ექ. საბჭომ გადასწყვიტა შეადგინოს საარქიტექტურო-სამხატვრო საბჭო, რომელიც თვალყურს ადევნებს ქალაქებში აღმშენებლობის საქმეს.

■ **„ახალი კავასიონი“.** დაიბეჭდა და ამ მოკლე ხანში გამოვა გასაყიდათ სრულიად საქართველოს მწერალთა კავშირის ორგანო ჟურნალი „ახალი კავასიონი“.

■ **ღუროვის მოწვევა.** საქართველოს კომისარიატმა მოიწვია ვ. ღუროვი სამეცნიერო ზოოლოგიური ბაღის მოსაწყობათ ტფილისში და მიმართა ს. ფ. ს. რ. განსახეობს, რათა ღუროვს მისცეს ამ საქმის მოწყობისათვის აუცილებელი შევსებები.

■ **„პროლემავ“.** გამოვიდა პროლეტარულ მწერლობის ახალი ფრონტის სამხატვრო სალიტერატურო კვირული გაზეთი „პროლემავ“. ამავე ჯგუფის მიერ იბეჭდება და მოკლე ხანში გამოვა ჟურნალი „პროლემავ“. გამოცემა სახელგამის.

■ **აკადემიური კრებული.** ქართული კულტურის სახლს, განზრახული აქვს მოსკოვში არსებულ ალმოსავლეთოლოგიის ასოციაციასთან ერთად გამოსცეს აკადემიური კრებული, რომელშიაც მონაწილეობას მიიღებენ, როგორც ქართველი ისე რუსი მეცნიერებ. და ლიტერატორები.

ლადო კავსაძის საღამო. 21 მარტს სახელმწიფო ოპერაში გაიმართება ოპერის მსახიობის ლადო კავსაძის საღამო, დაიდგმება „ბაიადერკა“ ბარონინას მონაწილეობით.

შალვა დადიანის ჩამოსვლა. მოსკოვში არცბული ქართული კულტურის სახლის გამგე და ვახტანგ მკვიდრიშვილის სახელობის დრამატული სტუდიის ხელმძღვანელი შალვა დადიანი ამჟამად იმყოფება ტფილისში.

მოსკოვში არცბული ქართული კულტურის სახლი. მოსკოვში არცბული ქართული კულტურის სახლის მდგომარეობა თანდათან მავრდება და ის ხდება პოპულარული. ამჟამად მისთან არცბოლის დრამატული სტუდია კინო-სახელოსნო და მიბლიოთეკა-სამკითხველო-განზრახულია მოკლე ხანში მოეწყოს მთელი რიგი საჯარო ლექციებისა ქართული კულტურის შესახებ.

გალაქტიონ ტაბიძის უფრნალი. გალაქტიონ ტაბიძე ამ ახლო ხანში განახლებს თავის უფრნალის გამოცემას.

„სეგზაპკინო“ სეგზაპკინო მიიღო და ტელივისის კინო-თეატრებში ხელიდან წაეა სურათი: „ნაპოლეონს უკრიბი“, მთავარ როლს ასრულებს გარის ლონჯე. ახლო ხანში მიიღებენ ტელივისში და წაეა კინო-თეატრებში სახელგანთქმული რეჟისორის დაივი გრიფიტის დადგმული სურათი: „ორი ობოლი“.

„წარსულის კომპარტი“. საქ. კინო-მრეწველობის გამოცემა ახალი სურათი „წარსულის კომპარტი“ კინო-თეატრებში აპოლო, აფრასტე და სოლონი. წაეა ამ თვის ოლო რიცევიდან. ვთავარ როლგბს ასრულეზენ: ვერკო ანჯაფაროძე და აკაკი ხორავა. დადგმა რეჟისორ ბარკსია, ოპერატორი ზამოზლაივი.

დიონისოს ღიმილი. იმეჭდება და მლე გამოევა კონსტანტინე გამსახურდიას ახალი რომანი: დიონისოს ღიმილი. რომანის კონსტრუქცია ამგვარია. იგი შესდგება ოცდახუთ პატარა ნოველისაგან მაგალ.—I კაცი რომელიც ვეღარ იცინის. II. ნსლი. III. დიონისოს მეორე მოსვლა. IV. კონსტანტინე სავარსამიძის ავტორტრეტი. V. ჩინგისხანის შემოსვლა. VI. პატმოსის ქალაქი. VII. ამორაძის სკენა. VIII. სამარავდის ბეჭედი. IX. პიშნევი ლეინისამდი. X. კონსტანტინე სავარსამიძის ინლოეთს გამგზავრება. XI. დედალი ხოხობი. XII. დნთიო დეველე. XIII. ყვითელი ჯვზიანი. XIV. ვეხახი. XV. გაზაფხული. XVI. ციკლოპის თვალი. XVII. ტელეფონი. XVIII. რეკორლეუცია. XIX. აპოკალიპსური ზაფხული. XX. სისტა. XXI. ხეები. XXII. ტიაი შლიას ცხე ნებზე და სავა. რომანი 7 ქმეად არის დაყოფილი. წიგნი 400 გვერდამდის იქნება. ფასი 1 მ. 50 კ., ხელის-მომწერთათვის საუკეთესო ქაღალდზე. ავტორს განზრახული აქვს, ქართული გამოცემის შემდეგ ბერლინში გაიოსკეს ეს წიგნი გერმანულად.

ქართველი მხატვრების გამოფენა მოსკოვში. აპრილისთვის განზრახულია მოეწყოს მოსკოვში ქართული მხატვართა სურათების გამოფენა.

ქოლა ლომთათიძის კრებულის გამოცემა. წიგნის მალაზია „განათლება“ შეუდგა ქოლა ლომთათიძის ნაწერების სრულ კრებულის ბეჭედს, ნაწერები გამოევა რადენიმე ტომით.

რ უ ს მ ი ი

კრებული. სრულიად საყვეშიო ხელოვნების მუშაეთა პროფკავშირების ცეკას პრეზიდიუმმა დაადგინა გამოსკეს საკანონმდებლო დებულეზათა კრებულის შრომის შესახებ სახელოვნი წარმოებაში.

კავშირი უცხოეთთან. დაბრუნდენ მოსკოვში სრულიად საყვეშიო ხელოვნების მუშაეთა პროფკავშირების ცეკას წარმომადგენლეზი ამხ. რეინფლდ და სიომონ, რომელნიც ვაგზაწინდის იყენენ ბერლინში უცხოეთთან კავშირის აღსადგენათ არტისტული ძალეზის გაცელა-გამოცელის საქმეში.

უყოვის და რეიზნის გასტროლეზი. მოსკოვის კლასიკური ხალეტის დასი უყოვის და რეიზნის მეთაურობით ახლო ხანში გაეგზავრება სავასტროლოთ გერმანიაში, ავსტრიაში, უნგრეთში და იტალიაში.

ჯონ-რიდი ეკრანზე. ვ. მეიერხოლოდი სდგამს ახალ კინო-სურათის ჯონ-რიდის წიგნის მიხედვით ათი დლე რომელმაც შესძრა მსოფლიო.

მ. ო. გერშენზონის გარდაცვალება. გარდაცვალა ცნობილი რუსი მწერალი მ. ო. გერშენზონი. მას დარჩა ბევრი ნაშრომები კრიტიკის, ფილოსოფიის და პუბლიცისტის დარგში.

ჩაქუჩი და ნამგალი. ახლო ხანში დასრულდება ოპერა „ჩაქუჩი და ნამგალი“ (ოპერისათვის გამოყენებულია გლინკას მუსიკა: „Князь за царя“).

ბ ე რ მ ა ნ ი ა

მუშაია სპეტაკალი ბერლინში. ბერლინის პროლეტარიატთა შორის დიდი წარმატებით სარგებლობს პოლიტიკური სატირა „წითელი მიმოხილა“. „როტენენეს“ ცნობით 10 ათასმა მუშამ წახა ეს მიმოხილა, რომელიც დადგმული იყო პროპაგანდის მიზნით არჩევენის წინ ბერლინში. ეს არის მახელი სატირა თანამედროვე გერმანიაზე. ამ დადგმაში, მუშათა კრიტიკის აზრით, ნათელყო, თუ როგორ მოწყურებულთა პროლეტარიატი თავის თეატრს, რომელიც იქნება მუშათა კლასის იდეოლოგიის გამომზატველი.

პაუტმანის ახალი პიესა. „ლენინე-თეატრში“ ბერლინში 17 თებერვალს შესდგა ჰერპარტ პაუტმანის პიესის „ანდიპროზის“ პრემიერა.

■ **ახალი რუსეთის შეგობრები.** ახალი რუსეთის მეგობართა საზოგადოებამ, 9 თებერვალს სამხატვრო დეკორატიულ მუზეუმის აუდიტორიაში ბერლინში მოაწყო ლექცია რუსეთზე. ლექცია წაიკითხა დოქტორმა კონ-ეინერმა თემაზე: „ქვეყნები. ხალხი და ხელოვნება ცენტრალურ აზიაში“.

■ **გეორგ ბრანდესი.** მარტში გეორგ ბრანდესი მიღის ბერლინში, სადაც ის წაიკითხავს მთელ რიგ საჯარო ლექციებს ანატოლ ფრანსზე, სარა ბერნარზე და ელენორა დლუზეზე.

■ **„გასბურგ ანუ ახალი კარამაზოევი“.** ჰამბურგის კამერულ თეატრში დაიდგა არტურ ზაკევიძის ახალი დრამა: „გასბურგ ანუ ახალი კარამაზოევი“. პიესაში არის დისტოციის რომანის იდეა და ის არის თითქმის გადმობრუნება იმ განსხვავებით, რომ მოქმედება სწარმოებს გერმანულ ოჯახში.

■ **უბედური შემთხვევა.** ოფენბახი ფრანკფურტის ახლო წარმოდგენის მიმდინარეობის დროს სცენაზე დაქრილი იქნა ტყვიით თავის პარტნიორის მიერ მსახიობი ქალი ზეიგელ; უბედური შემთხვევა გამოიწვია უყურადღებობამ—რეჟისორში საბრძოლველი ტყვია აღმოჩნდა.

ს ა ზ რ ა ნ ვ ბ ი ი .

■ **შემოსავალი ოპერებიდან.** პარიზის დიდმა ოპერამ სახელმწიფოსაგან 1924 წლისათვის მიიღო სუბსიდი 1.200.000 ფრანკი, სამაგიეროდ სახელმწიფო ხაზინას დაუბრუნა ბილეთებზე გადასახადების სახით 12.000.000 ფრანკი. ამავე პერიოდში „ოპერა კომიკა“ შეიტანა გადასახადი 10.000.000 ფრანკი. ამ რიგად, მაშინ როცა სხვა ქვეყნებში მუსიკა ტვირთად აწეეს სახელმწიფო ხაზინას, საფრანგეთში პირიქით სარგებლობას აძლეეს.

■ **ახალი ოპერა.** ბორის რაველმა დაამთავრა ახალი ორ აქტიანი კომიკური ოპერა — „ბავშვი ჯადოსანი“, თავისი შინაარსით ის ჰგავს მეტერლინკის „მწვანე ჩიტს“ მისი პრემიერა დანიშნულია მიმდინარე მარტის რიცხვებში მონტე-კარლოში.

■ **არისტიდ ბრიუნა.** ვარდაიცვალა 73 წლის სახელგანთქმული და დიდთ პოპულიარული ესტრადის პოეტი-მომღერალი არისტიდ ბრიუნა.

ვ ა ლ ე ს ტ ი ნ ა

■ **ებრაული ოპერა.** ახლო ხანში იერუსალიმში დაიდგემა პირველი ებრაული ნაციონალური ოპერა-„გაბოლუც“ ვეინბერგის, სიუჟეტი აღებულია ებრაელების გალოლიაში ცხოვრების წყაროებიდან.

■ **„გაბიზა“.** იერუსალიმში მივიღან მოსკოვის თეატრის „გაბიზას“ დასს, რომელიც იქ დაარსებს ასეთსვე თეატრს. პირველად დაიდგემა პიესა „მინდსცარ“, რომელიც უკვე იყო დადგმული ბერლინში.

ს ხ ვ ა ღ ა ს ხ ვ ა

■ **„მაიმუნების კონცერტი“.** ბრაზილიის ტყეებში არიან მაიმუნები სახელწოდებით „Dyarina“. მეთვალყურეებმა შენიშნეს, რომ განსაზღვრულ დღეებში ისინი იკრიბებიან დანიშნულ ადგილას ტყეში. ერთი მაიმუნთაგანი ჩერდება წრის შუა და იწყებს რაღაც ვოკალური ვარჯიშობისდამავაგარს, თითქოს სიტყვას ამბობდეს. სხვა მაიმუნები ყურადღებით უსმენენ და როცა ორატორი ანიშნებს, ყველა მას უერთდება, და გამოდის რაღაც ხორსებური. მეორე ნიშნას როცა მისცემს ყველანი ჩუმდებიან. ის პირები რომელთაც მოისმენს ეს თავისებური კონცერტები ამტკიცებენ, რომ მათი გალობა ავებულია ერთგვარ მუსიკალურ ხმაზე, და საფუძვლად უდევს ერთგვარი გამმა, რომელიც ხმაურობს სმენისათვის საკმაოდ საინტერესოთ.

■ **როკფელდერის საჩუქარი.** როკფელდერმა ახუკა 4 მილიონი იენი მიწის ძვრისაგან დაზიანებულ ტოკიოს უნივერსიტეტის ბიბლიოთეკის აღსადგენად.

■ **ურიათა მეფის სოლომონის სასახლე.** იერუსალიმში ომარის მეჩეთის რესტავრაციაზე მუშაობის დროს აღმოჩენილ იქნა ურიათა მეფის სოლომონის სასახლის ნაშთი.

პასუხისმგებელი რედაქტორი ს. ჭურჩიძე.

ხელმძღვანელ—სარედაქციო კოლეგია

გამომცემელი ჯრ. საქ. ხელოვნების მუშაკთა კავშირი.

სახელმწიფო აკადემიური ოპერის თეატრი

კვირას, 15 მარტს,

„თმაშლიბა შოთა რუსთაველზე“

ოპერა 3 მოქმედი, მუსიკა დ. ე. არაყიშვილისა

ლიბრეტო

1. ლი მოქმედება. სიუჟეტი აღებულია ხალხური თქმულებიდან, რომელიც ვაშლიკაძეს შოთას შინაურ ცხოვრებას. ახალგაზრდა სტუდენტი შოთა, უმაღლეს სწავლის მისაღებად გაემგზავრება უცხოეთში. გამგზავნების წინ თავის სატრფოს ნინოს ერღვეულების ნიშნად აძლევს ბეჭედს.

ნინოს იმეძობა შოთას განშორება, მაგრამ იგი ურთოდება ბედს და გზას ულოცავს შოთას. რათა იგი მშვილობიანად დაბრუნდეს სამშობლოში ნინოსთან შესაუბრებლად.

მე-2-ე მოქმედება: უცხოეთში შოთას ნინო დააწყევლა და სამშობლოში დაბრუნებისას, სხვა ქალი შეირთო ცოლად. სამშობლოში შოთა გენიოს პოეტის სახელს იხვევს და საპატიო სტუმრად იყვებს ზემზე თვით თმარ მეთვე, რომელსაც შოთა უძღვნის თავის უკვდავ ნაწარმის ტყუასანს“.

განაღებული ზემის დროს შემოდის ვიღაც ახალგაზრდა ყმაწვილი კაცი, რომელიც შოთას მიუახლოვდება და ეტყვის:

„მგოსანო შენი სახელი კიდით კიდელე ტრიალებს, მაგრამ მის შევარცხენელად შენს სახლში ცოდო ტრიალებს“-ო-

ამაზე შოთა მეტობა: უტნობი მიუტევს:

„წამო და თვითონ ვიგივე ქუშმარტებას მწარესა...“

ახალგაზრდა ყმაწვილ კაცს გაკვება შოთა.

მე-3-ე მოქმედება. ახალგაზრდა ყმაწვილ შოთა მიჰყავს მის სახლთან სწორედ იმ დროს, როცა შოთას ცოლი გუჩინა, ჭკიცის შოთასვე მსახურს აბოლოვებდა. შოთას მლოცვარების (ცეცხლი მოედება და ბრახ-მოსული იძრობს ხანჯალ ყმაწვილის მოსაკლავად, რომელსაც ბოროტ სულს უწოდებს; მაგრამ, როცა შოთა ვაჟს ხელს დღუქებს ვაჟს ქუდი ჩამოხედება თავიდან და თმენი ჩამოეშლება; ამავე დროს დანიხავს მის ხელზე თავის ნაღწვევ ბეჭედსა და იცნობს პირველ სატრფოს ნინოს. განცვიფრებული კიდევ იბოძა, რომ მის წინ კაცი მაგივრად ქალა. შოთას ხანჯალი ხელიდან გაუფარდება და ეუბნება ნინოს:

„რა ღვთის წყრობაა ზეცოდან წარმოგზავნილი ჩემზედა“

გულდაწყვეტილი განზობის შემდეგ შოთა, გამოეთხოვება ნინოს და წავა მონასტერში ცოდვების მოსაწანიებლად.

ნინო შოთას ხანჯლით მოიკლავს თავს.

I. თქმულება შოთა რუსთაველზე

პროგრამა.

ნინო	დანიელიან
გუჩინა	მოკლოტოვა
თმარ დედოფალი	ვოლჩანეცკაია
შოთა	კასაძე
აბოლო-არაბი	ელიზიშვილი
მურომი	ქუსიაშვილი
მგოსანი	ლორთქიფანიძე
სასახლის კაცი	ქუჩხელი

ახალი დადგმა ე. შარვაშიაშვილისა
 დირიჟორებს სახალხო არტისტები ა. პ. ფალიაშვილი
 ცეკვის დადგმა ხალკთმებისტრის ხ. სერგაქევისა
 ცეკვავენ: ქაბუქაიანი, ალბერტი და სხ. რეჟის. გურგენი

II საკონცერტო განყოფილება

დ. არაყიშვილის რომანსები

- მე ჩემი თეჟი. ჩემი ხალგელი—ამაშელისა
  - აღსდები, შეინაირდე—ფეტისა
  - ნუ დღეობით მწარედ მისთვის ცრემლსა—კოსტისა
  - მობის წყარო—გ. ქუჩიშვილისა
  - ივრისის მთებზე—ა. მუქიშვილისა
  - სიღე ნაზო—ფეტისა
  - ოჰ, სედა—ქ. მაყაშვილისა
  - ღოქით წყალზე მიდიოდა—გ. ქუჩიშვილისა
  - ურმულზე—გ. ქუჩიშვილისა
  - დაცირავე სთფილი (წერილი დედასთან)—პ. იაშვილისა
  - საწყლის სამარო—ა. მაიკოვისა.
- დაგრძელები ი. მუქელმდვილისა
- ღამეა ბნელი—გ. ქუჩიშვილისა
  - ახალი ურმული—გ. გუჩიშვილისა
  - ღინაისი სიმღერა. ქალთა გუნდით. ახალი ოპერო-დან: „სიკოცხელი-სიხიროლია“. მესამეოფლება ა. ბ. დანელიანისა და პროფ. შულგინის კალთა გუნდი ავტორის ლიტერატორიით დასაწყისი 8 სათხე

I. „Сказание о Шота Руставели“

Программа:

Нина	Даниелиан
Гулчина	Боголелова
Царица Тамара	Волчанецкая
Шота	Кавсадзе
Абдул-араб	Элизишвили
Аробшик	Кумисашили
Мгосани	Лорткхлиანიძе
Царелворец	Курхული

Новая постановка К. Марджанишвили
 Дирижирует народный артист И. П. Палиашвили
 Танцы поставлены балетмейстером С. Сергеевым
 Танцуют: Чабукиани, Алберт и др. Режиссер Гурес

II. Концертное Отделение

Романсы Д. И. Аракчиева

- Я Мои мысли. мою тоску—Абашели
- Встрепенись—Фета
- Не рыдайте безумно над ней—Коста
- Бежит ручей—Г. Кучишвили
- На холмах Грузии—А. Пушкина
- Ветер нежный—Фета
- О. тоска—К. Макашвили
- „Шла девица с кувшином“—Г. Кучишвили
- Об аробий песне—Г. Кучишвили
- Оставил деревню (письмо к матери)—Паоло Яшвили
- Ведная могила—А. Майковск пер. Мисдлишвили
- Ночь темная—Г. Кучишвили
- Песня Динары с жёнским хором из новой оперы: „Жизнь—радость“ исполнит А. Б. Даниелиан и хор ученики проф. Шулгиний, под упр. автора

Начало в 8 часов

Программы госоперы.

В субботу 14-го марта
Валетный спектакль.

I ПРИВАЛ КАВАЛЕРИИ

Мария — Леонова, Тереза — Феодорья, Пьер — Сергеев, Полковник — Бархударов, Ротмистр — Гулулов, Корнет — Димитриев.

II ВОР

Балетный этюд в 1 д. С. Сергеева
Участы: М. Леонова, Юлятова, Софронова, Сергеев, Альберт, Бархударов, и др.

Во вторник 17 марта
3-ая Гастроль В. Я. Викторова.

Гугеноты

опера в 4-х действиях,
Музыка Мейербергера,
Маргарита де-Валуа — Попова
Граф Де-Сен-Бри — Шарашидзе, Валентина, его дочь — Бартош-Седенко
Граф Невер — Жиралев, Писарь-женщина парижан — Де-Кассе
Курбатос, Де-Таван — Игонян, Де-

Рени — Курцли, Де-Моревей — Демьяненко, Де-Торе — Благообразов, Рауль-Де-Нанжу — Викторов, Марсель его слуга — Исеецкий, Урбан, паж Маргариты — Мозовецкая, Паж Невера — Случка, Моахи: Игонян, Курцли, Лортиклиандзе, Придворный дамы: Икман, Дорбашидзе, Солониа Альта в 1-м акте исполнит С. Нейман. Соло на флейте во 2-м акте исполнит М. Лемберг. Балетмейстер С. Сергеев. Прима балерина А. Феодорова. Режиссер Гуреев. Дирижирует Народный артист И. П. Палиашвили.

В среду 18-го марта

Дачи

грузинская оригинальная опера в 3-х-актах, муз. З. Палиашвили
Маро — Попова Малхаз — Кусисашвили
Нина — Нейман Кианоз — Венедзе Цанисадзе — Исеецкий Тито — Туманяшвили
Балет в постановке — Сергеева

Ташуцот; Леонова, Бархударов, Альберт и весь балет, Постановка — Марджанишвили Режиссер — Аддонджияшвили Дирижирует оперой Народный артист — И. П. Палиашвили.

В четверг 19 марта
4-ая Гастроль В. Я. Викторова

I. I. I. I. I. I. I.

муз. Леоникова в 2-х част.,
участуют:
Недда Раши-Плеуши Киано — Викторов Тонио — Алексашин Силарио-Венедзе Арлекин — Игонян Дирижер — Стоперман

II СЕЛЬСКАЯ ЧЕСТЬ

опера Масканьи в 1-м действии.
Действующие лица:

Сантуцц — Бартош-Седенко, Лола — Туманова-Махарадзе, Туриду — Викторов, Альфио — Каршинадзе, Лучия — Доброжанская,
Дирижирует оперой Народный артист И. П. ПАЛИАШВИЛИ.
Режиссер К. Н. Пичхулов.

თბილისის აღმასრულებელ კომიტეტის პატივიდების საპალატო

დადგენილება № 14

27 თებერვლი 1925 წ.

ქალ. თბილისი და მის მახრამო მოკმედ ადგილობრივ საბჭოთა კავშირში შეძველ ოსებოლიკების და უცხო სახელმწიფოების საგამომცემლო წარმოებაზე რწმუნებულებისა, ავტენტებისა და სხვათა აღრიცხვის შესახებ:

§ 1. ქალ. თბილისში და მის მახრამო მოკმედ ადგილობრივ საბჭოთა კავშირში შეძველ ოსებოლიკების და სხვა სახელმწიფოთა საგამომცემლო წარმოებაზე რწმუნებულებით, ავტენტებით, წარმომადგენლები და სხვა, რომლებიც აწარმოებენ ლიტერატურის, პოეტოლოგიების, ეტიმოლოგიების და სხვა და სხვა გულის მიზნების დაწესებულებათა და მოსახლეობის შორის გაკრეცლების საქმეს, — კვლდებულნი არიან. მანამ შეუღებებოდნენ დაქონებულ საქმის წარმოებას. გამოქვადდენ აღმასრულებელ კომიტეტის ადმინისტრაციულ განყოფილებაში (ლ. დუშბაძის ქუჩა № 7) შესაფერი რწმუნებით საბუთებით და ასეთები ვაატარონ აღრიცხვაში.

§ 2. ამ საკვლდებულო დადგენილებას, ვაატარებებამდე თბილისში და მის მახრამო მოკმედ § 1 აღნიშნული პირნი ვალდებულნი არიან გამოქვანდნენ ადმინისტრაციულ განყოფილებაში აღსარჩიხვად ამ საკვლდებულო დადგენილების გამოკვეცებებთან ერთად კვირის ვიდაზე.

§ 3. აღმასკომი სთხოვს ვერსა წარმოებათა და დაწესებულებათა გამგეებს და კერძო პირთ, რომლებსაც ესა თუ ის რწმუნებულო ან წარმომადგენელი შესაჯანხებს ამა თუ იმ ნიუთს ან ლიტერატურის ან თუ იმ ნაწარმოების, მოსთხოვის უკანასკნელ შესაფერი საბუთები, რომელთაც უნდა იყოს შესაფერი წარწერა აღმასკომის ადმინისტრაციული განყოფილებისა, რომ საბუთი ვატარებულთა რეგისტრაციაში. თუ ასეთი მას არ აღმოაჩნდა, ასეთი პირი წარდგებულ უნდა იქნეს მ. გ. პილიციის შესაფერი საბუთით არიონის სამმართველოში.

§ 4. ამ საკვლდებულო დადგენილების 1 და 2 წესის დამრევევი პირები დასჯებებთან თბილისის აღმასკომული კომიტეტის ადმინისტრაციულ განყოფილების გამგის ხელისუფლებით იძულებითი მუშაობით და დაატყობებით ორ თვემდე ანდა ვარჩიით ამ მუთაომდე.

5) დადგენილება ესე ძალაში შედის დღიდან მისი გამოკვეცებისა.

თბილისის აღმასკომის თავმჯდომარე ხუხიშვილი
ადმინისტრაციული ნაწილის გამგე ხმალაძე

მღვიანი ციტირული

სამხედრო კომისარიატის სტამბა, კეცხოველის ქუჩა № 3.

ԵՐԵՎԱՆ

№ 12

Ն Ի Ն Ո Ի Կ Ե Ծ Ե

Քննիչ 30. Գ. Լևոնյանի Բուլվարի վրա Երևանի քաղաքի
Նախարարության 25 թիվի վրա:

Ներքին նախարարության ներքին բաժնի պետի Կարեն Կարենի

1925

Программы госоперы.

В субботу 21 марта

Вечер Ладо Кавсадзе

С участием Е. В. Баронкиной

БАЯДЕРКА

в 3-х действ. Муз. Кальмана

Принц Раджами—Ладо Кавсадзе
Одетта Дориманд—Е. В. Баронкина; Маркиз Наполеон—***
Де-Сан-Клош — Германов; Люи Филипп — Ниров; Мариетта, его жена—Юлатова; Граф Арман—Игонин; Полк. Паркер—Гемьяненко; Фефе, мол. дама—Слуцкая; Директор Трелизонд—Курбатов; Пимиристини, шеф Клякеров—Такайшвили; Деву Синг, Министр Двора—Пачуев; Деву, адъютант принца — Тверский; Джон—Сергеев; Капелляйнер—Пивоваров; Владелец Бара—Бархударов.
Постановка—Кавсадзе
Дирижер Чугунов
Татчы поставл. Балетм. С. Сергеевым.

В Воскресение 22-го марта

1-ая гастроль известного боритона С. И. Мигая

ЕВГЕНИЙ ОНЕГИН

Ларина, помещица—Нейман, Татьяна, Ольга ея дочери: Мравали, Волчанецкая, Филиповна, няня—Бабкина; Ленский, сосед Лариной—Кулагин, Евгений Онегин, его друг—С. И. Мигай, Князь Гремин - Исецкий, Трике, француз гувернер—Игонин, Ротный—Курхули, Зареский, секундант Ленского—Демьяненко, Запелало—Бурштейн.
Режис. К. Н. Пичхулов, Дириж. засл. арт. Отдлерман

ორშაბათს 23 მარტს

ვე. ნინოშვილის

„ჯანსუღ ბურჯიანი“

რამდენიმე ეპიზოდი 4 მოქ. 8 სურგადმოკეთებული ჰ. გელეიშვილის ლეან მაჭუტაძე—ნ. მახარაშვილი ეფროსინე—მისი მეუღლე—ედ. მახარაშვილი, გულო—მათი ქალი—წ. მელქიევა, ვირბიგი—მათი შვილიზილი—ალ. ლულუა, სახლთუბუცესი — შ. დურგლიშვილი, ელისაბედ—ლევენის და—მ. მინასვა, მელანო—მისი ქალი—მ. ძიკვა, ზალიკა—მისი მოურავი—ნ. ჯანკვაძე, მესია შვარცხაძე—გ. მელიაძე, მინა—მისი და—თ. კიკნაძე, სომონ შორჩილაძე—გ. გუგუა, აზნაური ივანე—არ. ხინთიბიძე, კოხბი—ივანეს ბიჭი—ივ. გვიჩიძე, აშაკო მალიკაიშვილი—ტ. კახავა, ხასან ბეგი თავდგირიძე—უ. ნუცუბიძე, ათანია—ალ. თავდგირიძე, პეტრია—პ. შულა თავა, თოლოკა—არ. ტღენტი, ნიკოლოზა—ნ. ილურიძე, ქუტუ მხალია ა. იწწია

დადგმა ალ. წუწუნავასი ესკიზები: სიღამან-ერისთავის მხატვარი; კონსტანტინოვი ზენარეისკონი: ნ. ჯანკვაძე

Во Вторник 24-го марта

2-ая гастрол известного боритона С. И. Мигая

Демон

оп. Рубинштейна в 4 дей.

Темара—Рашель-Полкицу, Ангел — Туманова-Махарадзе Няня—Доброманская, Синодал— Кавсадзе, Демон С. И. МИГАЙ, Князь Гудал—Исецкий Старый слуга—Благообразов, Гонец—Игонин.
Дирижирует народный артист И. П. Папиашвили, Реж. Гурес.

В четверг 26-го марта

Первая гастроль изв. баса А. Д. Мозжухина.

БОРИС ГОДУНОВ

Музыкальная драма в 8 картинах музыка Мусогорского.

Действующие лица:

Царь Борис Годунов—Мозжухин, Ксения, Феодор его дети: Габашидзе, Бабкина. Мамка Ксении—Доброжанская, Князь Василий Шуйский—Игонин. Андрей Шелков, Думный Дьяк—Каришвадзе, Пимен, летописец—Благообразов. Самозванец, под именем Григория—Кулагин, Марина Микешек, доч Сандро Мирского Евсволы — Волчанецкая, Ратнобай, тайный Иезуит—Алексашин. Вера, Мисаил (Бродяги): Демьяненко. Курбатов. Шинкарка — Волчанецкая, Никитич, пристав. Блжжний боярин—Бурштейн.

Режиссер К. Н. Пичхулов. Дирижирует оперор С. А. Отдлерман.

В Пятницу 27-го марта

3-ая гастрол известного боритона С. И. Мигая

РИГОЛЕТТО

Опера в 4 действ. муз. ВЕРДИ

Герцо Мантуанский—Гр. Кулагин, Риголетто, его шут С. И. Мигай, Джильда, доч Риголетто—Попова, Мадалена, цыганка—Волчанецкая, Спарадоуниле, ея брат—Исецкий, Граф, Монтерозо—Благообразов, Борса—Игонин, Марулло—Курхули, Графиня Черпрано—Заславская, Джювангала, служанка—Нейман.
Режисер К. Н. Пичхулов Дирижирует оперой А. С. Отдлерман

Балет в постановке С. Сергеева

სელოვნება

კლდეების მისამართი: რუსთაველის კროსსაძიბი, მუშათა სასახლე. ოთხი № 54. ტელეფონი 14—08.

№ 12

ს. საპროვოლს სელოვნების მუშათა კრუ. კავშირის უკვლავი რედაქტორი

№ 12

სახელოვნო წყაუვისათვის

ჩვენ კვლავ უბრუნდებით იმ დიდ საკითხს, რომლის შესახებ ჩვენმა ურნალმა არა ერთხელ გამოსთქვა თავისი აზრი და არა ერთი წერილი მიუძღვნა მას.

ეს საკითხი ეხება მუშათა კლუბებში სახელოვნო წრეების შექმნის ნიადაგზე დაყენებას...

ამ მხრივ საქართველოს ხელოვნების მუშათა პროფკავშირის მიერ გადადგმული ნაბიჯი შესაფერი ნაყოფით გვირგვინდება.

როგორც ვიცით ხელოვნების მუშათა კავშირთან უკვე დაარსდა ცენტრალური სახელოვნო კომისია, რომელშიაც შედიან პროფკავშირთა საბჭოს კულტურა-სპორტის, პროლეტკულტის და სხვა ორგანიზაციების წარმომადგენლები.

თანახმად შემოსენებულ კომისიის დადგენილებისას სწორედ დღეს 22 მარტს უნდა შემდგარიყო პროფკავშირთა საბჭოს დიდ დარბაზში ყველა მუშათა კლუბების სახელოვნო წრეების საერთო კრება. მართალია საპატიო მიზეზების გამო ეს კრება დღეს არ შესდგება და ის გადაიდო ახლო მომავლისათვის, მაგრამ ეს ფაქტის მიხედვით არის, რომ მუშათა სახელოვნო წრეების გაჯანსაღებისათვის უკვე სწარმოებს შესაფერ ცენტრალურ კომისიის მიერ. ამ კრებისათვის უკვე დაზღვეულია სათანადო მასალები მოსწენებისათვის.

ამასთანავე უნდა აღინიშნოს, რომ ხელოვნების მუშათა კავშირში ამ ეამად წარმოებულნი ხელახალი რე-

გისტრაცია წრეებისა ხელს უწყობს ცენტრალურ კომისიის მუშაობას იმ მხრივ, რომ ეს რეგისტრაცია არაკევეს, თუ ვინ, რომელი წრეები კავშირისა, სად, რომელ წრეს ხელმძღვანელობს. ამით კი გამოირკვევა ის, თუ რამდენად ესა თუ ის ხელმძღვანელი სახელოვნო წრეებისა თავის სიმაღლეზე სდგას...

თამაზდ შეიძლება ეხლავე ითქვას, რომ წრეების დღევანდელ ხელმძღვანელთა შორის ბევრი თავის ადგილას ვერ სდგანან.

ბევრ მათგანს ჰგონიათ, რომ წრე უნდა ამზადდეს მომავალ პროფესიონალებს და ის კი არ იცინა, რომ სახელოვნო წრეების მუშაობა ერთი ნაწილთაგანია მთელ საკლუბო მუშაობისა.

უნდა ყოველ მუშათა კლუბის ხელმძღვანელს ახსოვდეს, რომ ხელოვნების დარგი კლუბის მუშაობაში მიზანი კი არ არის, არამედ საშუალება. თეატრალური სექცია იქნება ეს თუ მუსიკალური ან მხატვრული წრე ყოველ მათგანს დასახული აქვს არა პროფესიონალურ არტისტთა წრეთნა და ზრდა, არამედ მათი მოხმარება საკლუბო მუშაობის გასატოვებლად.

ამიტომ წრეების იმ ხელმძღვანელებმა, რომლებსაც უნდათ სახელოვნო წრეებში მუშაობა, უნდა ჩაუფიქრდნ ამ საკითხს, რათა შესაფერი ცოდნით და ვარკვეული მიზნით ემსახურონ ხელოვნებას მუშათა კლუბებში.

ხელოვნების ორგანიზაცია

(თანამედროვე მოძრაი თეატრის შექმნა)

მე ერთხელ კიდევ ვუბრუნდები ამ საკითხს, რადგან იგი მეტად დიდი და სერიოზული საკითხია. ამავე დროს ამ მიმართულებით მდიდრი კულტა ვაკავებულნი. ჩვენი ლოზუნგი უნდა იყოს - ჩვენი ხელოვნების ცენტრალიზაცია და დეცენტრალიზაცია - ერთსა და იმავე დროს. როგორ გავივით ეს ერთი-მეორის საწინააღმდეგო დებულებანი?

დღემდის ყოველგვარი სავანძურა: თავს იყრიდა დიდს ცენტრებში. ცენტრი სწუწნიდა პერიფერიებს და თვითონ ნაღებს მიერთებდა. მას შემდეგ, რაც სოფელსაც მიეცა უკრძლება - ხელოვნებასაც პირი უნდა იბრუნოს პრიონციებისაკენაც. განსაკუთრებით ხელსაყრელი პირობები ამისათვის არის საქართველოში, თუ ჩვენ შევძლებთ ამის მიზანშეწონილ ორგანიზაციას. თავის თავად ცხადია, რომ ცენტრს აქვს და ექნება დიდი უპირატესობა, მაგრამ ის ღირებულებანი, რასაც ცენტრი (ქალაქი) ქნის, უნდა ნახოს პერიფერიებმაც (სოფელმა) ერთბაშად ამის მოწყობა ხელოვნების ყველა დარგში შეუძლებელია, მაგრამ თანდათან კი დიდიად შესაძლებელი. პირველ რიგში ამ მიმართულებით ნაბიჯი უნდა გადასდეს თეატრში, როგორც ყველაზე ცოცხალმა და მეტყველმა, სხვა დარგთა შემკრებმა ხელოვნებამ. ცოცხალი სიტყვა სძრავდა ქვეყნის და მომავალშიც სიტყვა რჩება უძლიერეს იარაღთა ადამიანთა შორის ურთიერთობისათვის. ქრისტეს, მამკმბა, ლინგინა და კა-ტორბორისი ყველა მოციქულებმა მახვილი სიტყვით შესძრეს მსოფლიო. ქრისტეს გესესის მემკვიდრეთ მიმდინარე ეპოქაში შეიძლება გახდეს მხოლოდ თეატრი.

მხოლოდ გაზაფხულზე 2-3 წარმოდგენით ჩამავალი დასი (თუ გინდ აკადემიური დრამისა) ღრმა კვალს ეტრ დაამჩნევს ჩვენს პერიფერიებს. რეალურში ჩამბრჩება და უსუსურ სცენის მოყვარეთა ბელში ჩაყარდნილ სოფელსაც სწყურია თანამედროვე, სალი, დახვეწილი ხელოვნება. ვინ უნდა მიაწოდოს ეს სოფლებს? უმკველია, ცენტრმა და რა სახით: თანამედროვე მოძრაი თეატრის შექმნით, რომელსაც ფუფე ისევ ცენტრში ექნება, რადგანაც ლაბორატორიულ მუშაობისთვის, მხოლოდ დიდ ქალაქშია ხელსაყრელი პირობები. ამ ახალმა თეატრმა თავის სამომავლო ასპარეზად უნდა გაიხადოს მთეიი რესპუბლიკა არა 2-2 ვასტროლებით, არამედ პერიოდული ხანგრძლივი მოვლით. ჩვენს დრამას საშეული არ დაადება, თუ იგი მართო აკადემიური თეატრის რკალში მოეწყვება და მხოლოდ ხაზინის შემყურე დარჩა.

აქ მე ვამბობ სასჯელად დრამაზე, დრამატულ თეატრის შესახებ და არა ერთი კოლექტივის შესახებ - დღურევი იქნება მისი მეთაური, თუ სხვა კორპორაცია.

ერთი დედა-თეატრი ცენტრში დამკვიდრებული და ცენტრის მოსამსახურე - თავის თავად.

ჩვენ ვაკვირია მეორე - თეატრი: თანამედროვე მოძრაი თეატრი, რომელიც ახალ ხელოვნებას ახალ ფორ-

მებში მოუტანს განახლებულ სოფლებს, პერიფერიებს. კულტურული დონე ჩვენი სოფლისა მაღალია. იქ, სადაც გლეხი პოლიტიკაზე ბჭობს, უფრო მაღალი ღირსების ხელოვნებაა საქირი, ვიდრე დღეს არის.

ეს ერთი მხარე. მეორე - მატერიალური ბაზა და საშემოქმელი პირობები. უდიდესი ფლანგვა: დროისა, ფულისა, ენერჯის, ცოდნის და ნიჭის, როდესაც ერთი პიესა მზადდება მხოლოდ 3-4, თუნდაც ათი წარმოდგენისთვის. ვიდრე თვითვეული სპექტაკლის რადენიმე ათეულჯერ განმეორების საშუალებას არ იძიენის ჩვენი თეატრი, იგი მეტად ხერხემალ გაუმავრებელი დარჩება. ამის შესაძლებლობა კი იქნება მაშინ, როდესაც თეატრი მივა მასთან და აღანთებს მასსაში ხელოვნებისადმი დაუშრეტელ წყურვილს, როდესაც თეატრის გყოლება არა 10 და 20 ათასიანი აუდიტორია, არამედ 200-300 ათასიანი ხალხი, მომლოდინე თეატრალი სანახაობის. ჩვენს ხალხს აქვს ეს წყურვილი. მიუღს საქართველოში მიმოზნეული თეატრები და კლუბები ადასტურებენ ამას.

მართალია უნებროდ არის ნაგები უმეტეს შემთხვევაში ეს შენობები, რაზედაც არა ერთხელ მივციქვითა სახელონო ორგანიზთა უკრძლება, მაგრამ თვით ფაქტი ლოდადებს ამტკვევლთა ამტკვევლების მოუცხველ სა-ქირობებს. ვინ უნდა ამტკვევლოს და გაასხივისნოს ეს უმეტეს შემთხვევაში მუჯათ მგებრი, ხოლო ხზრად უსუსურად ამტკვევებული კედლები, თუ არ ცენტრში ჩასახულმა, ვანეწრობილობა და ცენტრიდან მოციენილობა თანამედროვე მოძრაი თეატრში.

ყველა ელენეტი ამ თეატრისათვის უკე არის: სახელონ - სასცენი განათლებით აღტურელი ახალგაზრდების, კადრი, რომელიც ერთი წელიწადი, მართალია თანამშრომლობენ აკადემიურ ღრამასთან, მაგრამ მის მულში, თუნდაც კეთილშობილი სტატისტებად სამუდამით ეგრ დარჩებიან. ეს არც არის საქირი რომელიმე მთეა-ნისთვის. აკადემიურ დრამას ჰყავს ძლიერი კადრი „დურეჯულით“, რომელიც ჯერ კიდევ დიდ ხანს არ დასწყევნ თავიანთ დროსში.

ახალი - თანამედროვე მოძრაი თეატრის ორგანიზაციისათვის საქირია შედარებით სულ მცირედით დაბარება პირველი ორი წლის განმავლობაში, მესამე წლიდან მას არ უნდა არავითარი სტუდენტია. იგი იმდენად გაიმავრებს წელს, რომ შეიძლება სტეც ასახარდოს. პრინციპიალურად ეს იდნა მთავრობის და ხელოვნების ხელმძღვანელ ორგანიზთა მიერ დიდი ხანია მომუხებელია. დადვა დრო, როდესაც სხვა ორგანიზებაც, რომელთაც უნდა უჭირათ ეკონომიური საკე ჩვენის ცხოვრების სახელონება მიამკვიონ ამას. 3.000 მანეთის გაულბა თვეში ასეთი დიდი, სერიოზული, ახალი სახალხო საქმისათვის არც ისეთი დიდი გასაქირია, თუ კი ვულწრეული სურვილი იქნება.

სამწუხაროდ ჩვენში უფრო მეტია მისაფლავებრი ვიდრე მშენებელი და ჩვენ გვინდა, რომ საბჭოთა ხელისუფლებამ ეს საკითხი მისაფლავების არ ჩაეგდოს ხელში.

აკაკი ფლავა.

ხ ე ლ ო ვ ე ბ ა ა

(მისი სასცენო ასპარეზზე 30 წლის მოღვაწეობის გამო)

ქართულ სცენას ჰყავდა ბევრი ნიჭიერი არტისტი ქალი, მაგრამ ნინო ჩხეიძეს მათ შორის განსაკუთრებული ადგილი უჭირავს. მკაცო საფარავო-აბაშისძის შემდეგ, შეიძლება თამამად ითქვას, რომ ასეთი კულტურული მსახიობი ქართულ სცენას აღარ უნახავს.

სულიერი კულტურა და თვით ბუნებიდან მომადლებული სასცენო ნიჭი ნინო ჩხეიძეს ხელს უწყობდა, რომ ქართულ სცენისთვის მეტად თვალსაწიანო არტისტიული ძალა ყოფილიყო.

ნინო ჩხეიძე არის ნამდვილი მსახიობი. სერიოზული დამის მსახიობი. იგი არ იყო მხოლოდ იმისთანა მსახიობი, რომელიც ტენიციტ ალწვენი მწერვალს. მისთვის უცხო იყო ძვირფასი ტუალეტები და სცენიური ტრიუქები.

ნინო ჩხეიძე - ინტუიციის მსახიობი იყო. მაღალი ხელოვანის თვისებები მასში განვითარებული იყო საესებით.

ან ჩეხოვი ასეთ მსახიობზე არის დროს არ იტყუა: პატარა მსახიობია მაგრამ დიდი ტენიკა აქვსო. პირიქით! დიდი მსახიობია და ყველაფერს ფარავსო!

შეიძლება ასეთი პარალელიც: ნინო ჩხეიძეს ჰქონდა ელენორა ლუზეს ემოციონალური განცდა და მოკლებული იყო სარა ბერნარის ტენიკას.

ნინო ჩხეიძის მაღალი შემოქმედება თავისთავად ბევრ რამეს ლაპარაკობს.

ჯერ პარტო ერთი ნინო ჩხეიძეს ხმა—გამართლებს არტისტის დიდ სახელს. მთელი მგლოდია, მთელი მუსიკალური გამგები იშლებოდა ამ ხმამ. არტისტის ხმა

არაჩვეულებრივ შემატკბილებს ალწვედა მედიუმში. „უმედლომოდ კაცი მსახიობად არ გამოდგება“ სწერდა ერთ დროს საფრანგეთის ცნობილი მსახიობი მილე. და მართლაც რა გარძნობით ვლერდა აქ ნინო ჩხეიძეს ხმა. ეს იყო ნამდვილი სტრადივიარიუსის ვიოლოს ლულენი.

მთელი საიდუმლოება ნინო ჩხეიძის როგორც მსახიობის იმაშია, რომ იგი როლს განიცდის ისე, როგორც საკუთარ ტკივილებს. თვითული მისი პერსონაჟი განათებულია დიდი ცეცხლით და შინაგანი წყით. მარტო მისი ზეინამი—საკმაო მაგალითისთვის.

მთელი ელასტიურობა და მაღალი კეთილშობილება იყო მის რომანტიულ ფერებში განსახიერებულ მარგარიტა გოტიეში და რაოდენი სიძლიერე სიამაყე იყო ჩაქსოვილი მის მედვანში, ან მგდაში და ასე მიყვავილი ჩვენც ნინო ჩხეიძეს ლამაზ სურათთა ვალერეაში.

თითქოს მისი წარმოდგენების შემდეგ სულით ვეაქიხლებოდით, ეს არა იმიტომ, რომ ჩვენც ფაქიზი და ახალგაზრდები ვიყავით, არამედ იმიტომ, რომ სცენიდან იზნეოდა ლამაზი ყვავილები, რომელსაც ჩვენთან მოქონდა სიხარული და პარმონიული მეტყველება.

დაუწყებარა წუთები, წარუშლელია ის გარძნობათა ჩანჩქერი რომელიც ჩვენ მესხიერებამო აღიბეჭდა.

25 მარტს ამ სახელოვან არტისტ ქალის პატივსაცემად იმართება წარმოდგენა. ქართველი საზოგადოება გულწრფელად გამოეხიერება ამ საღამოს და ერთხელ კიდევ გამოხატავს თავის თანაგრძნობას, რომელიც მსახიობისთვის ყველა საწუქარზე უფრო ძვირფასია.

დ ი ს კ უ ს ი ა

თანამედროვე თეატრი.

(დასასრული)

ამ პრინციპზე წარმოიშვა გერმანული რაინპარტის თეატრი. ამჟამად რაინპარტი ეწინაა. მის საქმეს გერმანიაში განაგებს მისი მოადგილე ფელიქს პოლენდერ. გარდა რაინპარტის თეატრისა გერმანიაში: ბელინსა და მიუნხენში არსებობს ეგრედ წოდებული „კამერ-თეატრი“. ეს თეატრი ძველი იმპრესიონისტური ენარის თეატრია. ამ თეატრის უპირველესი მიზანია: თანამედროვე ბურჟუაზიული დატკობა, **ნერვების გაღიზიანება**. ეს თეატრი საესებით შეფერვება იმპრესიონისტულ დამადნტურ ხელოვნებას, მისი ინსპირატორია: პორნო-

გრაფი პოეტი ფრანც ვედეკინდი. ეს არის ინტიმური თეატრი. ვიდრემდის თანამედროვე გერმანული თეატრის გენერალურ მიმოხილვას დაგასრულებდე მე მინდა ფრანგულ თეატრსაც გადავალოთ თვლი. სამწუხაროდ ინგლისურ ეხლანდე თეატრზე მე არაიათარი ცნობები არ მომეპოვება.

მე არას ვიტყვი აქ გერმანიის შილერის, გოეტეს, და კლისტის თეატრზე. ამ თეატრებს იგივე მიზნები და შინაარსი აქვს, როგორც მე-18 საუკუნის გერმანიის ლიტერატურას.

ყოველ ქვეყანაში იმდენივე თეატრა, რამდენი ლიტერატურული წიგნთუბნაც არსებობს.

საფრანგეთში იმდენივე თეატრა, რამდენი დრამატული მიმართულებაც არსებობს ფრანგულ ლიტერატურაში. მე არას ეიტყვი პარიზის ბულვარულ თეატრებს, რომელთა მამამთავრად ბოამარზე ითვლებოდა. ამ ჯურის თეატრები მუდამ აგრედ წოდებულნი „ლ'ესპარი პარიზიენის“ (პარიზული სული) მატარებელნი იყვნენ. ამ თეატრებს ყველა ფრანგულ თეატრებსზე უფრო მრავალრიცხოვანი მრევლი ყავს, მეტიც ამ განა რომელიმე ბულვარულ რომანს ვაკილვებით ვერა მკითხველი არა ყავს, ვიდრე გოეტს, ვერლენს ან სტეფან გეორგეს?

ბულვარის თეატრები ანგარების მიმყოლ ანტრეპრენიორების ხელშია და ისინი მუდამ სანახაობისა და იად ფასიანი ეფექტების ძიებაში არიან. ამიტომაც თანამედროვე თეატრალურ ძიებაში ბულვარის თეატრებს არავითარი წილი არ უღვევთ. ავერ ოციოდ წელია რაც პარიზში არსებობს **L'Œuvre** **ლუნიე პოეს** თეატრი. ეს თეატრი უმეტესად იზსენის და შტრანდბერგის ინსპიკაციით სულდგმულანს. ეს თეატრი **ჩრდილოეთის ლიტერატურის** ზედგაუქუნას აფრცევებს საფრანგეთის სატახტო ქალაქში.

პარიზული **L'Œuvre** დასალოებით ისეთივე ხასიათის თეატრა, როგორც გერმანული კამერული თეატრი. **Kammer spiele** (ბერლინში, მიუნენში) ეს არის ინტიმური, დახურული თეატრი. იგი საესებით გულგრილად შეჭურვებს თანამედროვე თეატრალურ მოძრაობას. მისი მრევლი: ინტიმობისა და სუბიექტიური მყუდროების მოყვარული მსახიობი ბურჟუაზია, რომელსაც მასიური სცენების ერთმეული და აურხაური არაფერად ეპიტყავენა.

წმინდა ფრანგული თეატრი ემყარება ფრანგულ

კლასიკურ აეტორებს. ამ ნაციონალური კლასიკური და. მატურების ტრიბუნა—**Vieux Colombier**-ს თეატრი.

ამგვარად თანამედროვე ფრანგული თეატრის ანალოზმაც დაეკარწმუნა, რომ ქვეყანაზე იმდენი თეატრი არსებობს, რამდენიც ლიტერატურული მიმართულება.

დამარა კიდევ ერთი თეატრი, რომელსაც მინდა შევეცხო. ეს ვახლავთ ახალი ექსპრესიონისტური ბერლინელი თეატრი: **Theater am Nollendorf Platz**. ეს თეატრი სულ ნახევარი წელია რაც მოიწყო.

მე დაეთუბანდათებ ამ თეატრს პარიზულ ქიმეჩე ბის თეატრს. უკანასკნელის ლოზუნგია: მატერიის გაბატონება სულზე. ნოლენდორფის—ექსპრესიონისტული თეატრი სწორედ საწინააღმდეგო პრინციპზეა აგებული: სულის გაბატონება მატერიაზე.

თანამედროვე ცივილიზაციის უდიდესი ცოდვა: მატერიის უსაზღვრო ბატონობა. 41 ზრდესიანი კახტალიზმი ფულისა და კაპიტალის სახით ახრობს ადამიანს სულს. ადამიანის სული იხრბობა ფულისა და მატერიალური ჯიბის ქაპას ქვეშ. ადამიანის სული უნდა აღსდგეს მკვდრებით. აქედან: ექსპრესიონისტული თეატრის გენეზისი. ამ თეატრის პრინციპია: **თეატრის დემატერიალიზაცია**. ექსპრესიონიზმი, როგორც ლიტერატურული მიმდინარეობა წარმოშობილია ფრანგული იმპრესიონიზმის უკიდურესი ფორმალიზმის წინააღმდეგ. ექსპრესიონიზმი მოითხოვს გადაკარბებულ ფორმალიზმის უარყოფას. როგორც ლექსში, ნოველაში, რომანში, ისე დრამაში.

ექსპრესიონისტულმა თეატრმა, დღემდის არსებულ ყველა თეატრების საწინააღმდეგოდ ერთი მთავარი პრინციპი წამოაყენა: **სადა თეატრი და შვეი ფერადობითი დეკორაციაში**. მარტივი თეატრალური მილიო. მეტი ასპარეზი სიტყვას. ხოლო სიტყვის მოხატებაში: ეკონომია. შემოკლება. დამკვირვება..

მ. ს — ძე.

მესპრესიონისტული დრამა

||

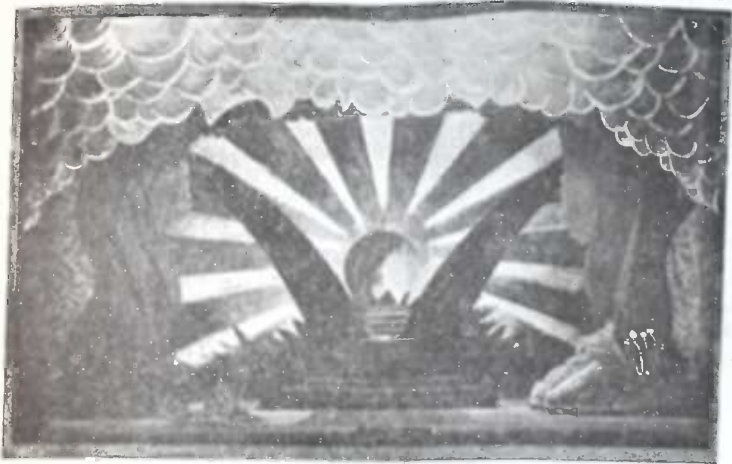
დღეს არც მეცნიერულ-ფილოსოფიური მიწვევანი და შეხედულებანი ზემოთქმულასათვის შესაძლებლობას არ იძლევიან. დრამაში დემოკრატისა და გმირთა ცხოვრების მხატვრულ აღწერიდან, ჩვენ დღეს გადავედით ურეაბის და ჩვეულებრივ ადამიანთა აღწერამდე, სადაც ბედისწყობისათვის ანტიური ტრანსკედენტალური მომენტი მოხსნილი უნდა ყოფილიყო კაიხერის დრამა—**„გაზი“** სათიურ ანტიური ბედისწყობა და დედულისს შექნაობა, უკვე აღარ არსებობს ადამიანის გარეშე ამართულ კოლოსალურ ქანდაკის მსგავსად—**Misere**.

ბედისწყობა ევროპის დრამაში გარეშე ადამიანის რწმენისა რეალურად არ არსებობს, იგი უმთავრესად ადამიანის რწმენიდან იშვის, მას აძლიერებს რეალიზურ-

ქრისტიანული ტენდეციები და მასადამე ბედისწყობისათვის აქ **ფსიქოლოგიური მომენტი** ისახება.

აჩრდილი მამისა, რომელიც ამტკიცებს იმ გარემოებას, რომ „იმეცენიური“ რწმენა არ აღმოფხვრილ პამლეტის სულში აძლიერებს შვილის იტებს და ვადწყვეტილების სისრულეში მოყვანას... დაკვირვების გზითაც, გარეშე მამის აჩრდილისა, შევძლო პამლეტის მისულობიო ასკენის სცენაზე“ დადგმის აუცილებლობამდე სადაც ავბდებოდა ფარდა საიდუმლოს საბოლოოდ... აგრეთვე—**„სამი ქინკა“**, რომელნიც ასრულენენ „დედოსის ორაკელის“ როლს, მხოლოდ ზედმეტად გამოიწვევენ მაკეტის ცნობიერების ფესკაციას უმაღლეს წოდების და წარჩინების მიღების შესახებ ფიქრებში... არსად აგრეთვე არ დაისმის კითხვა „რისთვის იტყაება გმირი?“ პასუხი: სად არის ადამიანის ბუნება ასეთი

„ინათლე“-ი. გედევანიშვილის

დადგმა კ. მარჯანიშვილის და ახმეტელის

დეკორაცია ირ. გამრეკელის.

მოკითხეთ თვით ბუნებას!.. იხსენის დრამაში მაც. (მარჯანიშვილი) „ში სრულიად შეუღლებელია დაიხვას ეს შეკითხვა მხატვარი ოსვალდის მიმართ.

ამ შემთხვევაში საინტერესოა ის გარემოება, რომ იხსენი იწყებს მანამდე სრულიად უცნობ მომენტის გათვალისწინებას ბედისწერისათვის თავის დრამაში: „(ჩუმი-მხვერვა)“. აქ არ არის ტიპი არც რელიგიიდან რწმენიდან და მეტაფიზიკურ იდეათაგან შეთხუხულ ფსიქოლოგიის ბატარებელი; არც პიროვნება – გადაქარბებულ აეტონომიურ ძიების გამო, რომ შემუშავდა. პირიქით იხსენი აქ ძალაში სტოვეებს ოსვალდის გაგებისათვის მიზეზობრივ-მეჭანიკურ გარდულვალ წრეს, რომელიც მოქმედებს მხატვარ-ოსვალდზე, გვარობის გაგრძელების გზით; ბუნების კანონების შემწყობით ცოდვები (ატავიში და სხვა) მამათა გადაღიან შეიღებში, რის გამო უღანაშუალოდ იტანჯება ოსვალდი ტვინში ჩამჯიბარ ავადწყობობის „Vermin“-ს გამო. ბედისწერა აქ იმანეტური მომენტის ბატარებელია; იგი მოთავსებულია ორგანიზმის დამორღვევ მიქროსკოპით ძლიეს სახილაეს, იმ პლანზეში და ბატარებებში, რომელნიც მილიარდობით არსებობენ ჩვენ ორგანიზმში... იხსენის ამ დრამაში ბედისწერაა ის რასაც მცენიერება, მედიცინის შესაძლებლობა ევრ არაკვესი გვისხნის და ებრძვის – „Vermin“-ს... ამ დრამის ტრაგიზმთან ზიარება და მისით განწყვნდა იწყვეს ჩვენ-

ში ამ ქვეყნიურ ინტერესს მეცნიერულ შრომისა და ბრძოლისათვის... დრამის შინაგანი იდეა სდგას პროგრესის ნიადაგზე... სულ სხვაა ექსპრესიონისტული დრამა და ამ შემთხვევაში, „გაზ“-ი... იგი უკან დახვევაა, გაქცევა კულტურისაგან, იგი რეგრესის ნიადაგზე სდგას... ისინი მოითხოვენ ეტურულ ქალაქების დაზრევას: – „ქათავროვების ნამსხვრევებზე აღნიშნაფიან ახალ შენებთ. თქვენ (მუშები) ყველანი განათვისუფლებული ხართ სამსახურისაგან და მოგებისაგან; მოსახლნი არა მყივრალა მოთხოვნილებებით, ხოლო უმაღლეს დამოუკიდებლობით (?) – აღმანებნია“. საინტერესოა თუ რა დამოუკიდებლობა იქნება ასეთი. უმაღლეს პატრიარქალურ, სოფლურ (ვიწწრა ბურჯუაზიულს) არეში?..

III

რევილიუციის შემდეგ დაიწყო ახალი აღშენებლობა. ეს გარემოება გავლენას ახდენს როგორც სოც. ეკონომიურს ისევე აღნიშნის ფსიქოლოგიურს ყოფაზეც; ახალი ყოფა-ცხოვრება და ახალი მისელა სამყაროსთან – კპოებს გამოვლენას, როგორც მეცნიერებაში აგრეთვე ხელოვნებაშიაც. საჭიროა ოდნავ მაინც გადავჯლოთ თვალი ომიანობის შემდეგ მომეულ მეცნიერულ ლიტერატურას, მის სპეციფიურობას და ჩვენ იძულებული გავხდებით ვიღარიოთ, რომ უმოთარესი ყურადღება საშუათო

ნუნუ მაკავარიანი

ქიათურის ა.კ. დრამის მსახიობი

აღმშენებლობაში ეხლა-ხან მიბეჭობილი აქვს საბუნების-მეტყველო, ფიზიკალურ, ქიმიურ... მეცნიერებები, რომელთა მიღწევებით უმსაჩინოებათ ისარგებლებს ახალი რევოლუციონერი ხანა და მარქსისტული მოდერნიზაცია. უკანაენელი ხელს უწყობს ამ მიღწევათა ცხოვრებაში პრაქტიკულ განხორციელებას და აგრეთვე მომავალ საზოგადოებისათვის ისეთ პარაზიტულ პიროვნების აღზრდას, რომელიც იტენება ჯანსაღი, შრომის უნარიანი, ბუნებრივად და საზოგადოებაში თავის საკუთარ ადგილის გამოძენისათვის გეზის აღმები და მდგარი მებრძოლი მუშათა კლასის იდეალისათვის; ასეთმა პიროვნებამ არ უნდა დაჰყაროს ფარ-ბილი ბუნების ძალთა საიდუმლოების, საზოგადოებრივი უკუღმართობის წინაშე, არ უნდა გამოაცხადოს გარდელი ამსოლიუტი, ძალა, ბედისწერა, ტრანსცენსია. ამ მომავალ საზოგადოებრივ ტიპს, არაფერი არა აქვს საერთო ექსპრესიონისტულ მიმართულების მიერ დახატულ ტიპთან—რელიგიურ კომუნისტთან საწინააღმდეგოდ ექსპრესიონიზმისა იგი არის მსოფლიოსთან ერთგვარი აქტიური მისვლა, იმედოვანი საკუთარი თავისა და რაციონის.

როგორი გამოვლენა ჰქოვა ამ ახალი ხანის წინათ-გრანობამ და მისმა ნაწილობრივ დაკვირვებამაც, მეცნიერულ კვლევებთან ერთად, ხელოვნებაში...

ჩემის აზრით ომიანობის და უკანასკნელ ხანებში მომხდარ ამბების—რევოლუციისას—შექმნილ სკოლათა

შორის, ყველაზე უფრო სერიოზული გამოხმაურება თანამედროვე და მომავალ ხანისათვის მაინც იმ სკოლამ მოკცა, რომელიც წოდებულია ექსპრესიონიზმით.

ჩვენ არაფერს ვიტყვით უამრავ ახალ მიმდინარეობათა: ფურტერში, დადაიზში, იმპინიზში, ურბანაზში და სხვათა შესახებ ჯერ ერთი იმისათვის, რომ ჩვენს წერილის-საბაბსო სავანი იყო ექსპრესიონიზმი და მეორეს მხრივ კი იმისათვის, რომ არც ერთი ამ ზემოდასახელებულ მიმდინარებათაგან არ ადგია მკვიდრ თეორეტიკულ-მხატვრულ და სერიოზული განსკვრეტა-განფიქრების ნიადაგი. საქმარისათა ვაიხსენოთ დადაისტების: აუგუსტინე მკილია სუველასფერი“-ს ავტორია, და ამაში დაერწმუნდებით. ექსპრესიონისტული სკოლა არა მარტო ძიებაა სტილისა, არამედ გარკვეულ მსოფლმხედველობისა. დამარცხებულს გერმანეთში, პათოსის მისი მთავარი მიმორჩაველები ძალისა—ცივილიზაციისა და დეკადანტიზმისათვის კეთილად განწყობილი ახალგაზრდობათა ერთი კადრის თავისდასრულების სურვილშია. ყველაზე ძლიერი ტრადიციული ასახვა და დავგობა ომიანობის და ბურჟუაზიულ-კაპიტალისტურ საზოგადოების საშინელებამ ჰანტულებერ, კაიზერ და სხვათა შემოქმედებაში ჰქოვა.

ჯერ კიდევ ნიცეში, რომლის გავლენა ვანიცადა უკანასკნისონიზმმა (განსაკუთრებით—ნიცეში შემოქმედების მერვე პერიოდის გავლენა), არა მარტო სტილით ე. ი. მანერით,—ამოზოდა: მე ვარ შვილი თანამედროვე ეპოქისა; მე დეკადენტი ვარ... მე ეს ვიცი, მაგრამ ამისათვისაც უნდა შევებრძოლო ამ გარემოებას-ო. ექსპრესიონისტის საგულისხმოვ უნდა აღვნიშნოთ, რომ ჩვენ ვხლა ძლიერ კარგათ ვიცი, რომ ბრძოლა ადამიანის დეკადენტურ, ატვისისტურ თვისებათა მოსაპოვებისათვის მოთხოვს უმეფარესათ საზოგადოებისათვის ჯანსაღ სოციალ-ეკონომიურ და ფსიქოლოგიურ პირობათა დაშკიდრებისათვის ბრძოლას. ექსპრესიონისტულ დრამაში საზოგადოების ეს გარდაქმნა დამოკიდებულია უფრო პიროვნების და მასათა პუმანურ იდეათა ზეგავლენით განსწავლასთან, მაშინა-მეჩაიქურ წარმოებიდან თავის დახსენასთან და ამ გარემოებისათვის სიმართლის რწმუნებასთან, ხანდახან იმარჯვეებს არწინააღმდეგობის ხმა:—„ყოველი წამებულნი შრომაში და თავისუფალი საკუთარს არსებაში. ჩვენზე წინ დღე-მინის ევლებსისევე თქვენ მოვიწოდებთ ვიღაც—თქვენ ხელი ჰკარით მას სამართლიანად. არაფერი თქვენს ირგვლივ არ იცოდებს თქვენში ყველაზე უფრო მნიშვნელოვანს, იგი არ შემოიზღუდება ადამიანთა ახალ შენების ოთხეთხლებდებში—სუფევა იგი ზეკუქვირია“ („ვაზი“-დან). აქ არის ფექტი ადამიანში მომხდარ თავისუფლებაზე; და თუ როგორი ხასიათის არის ეს თავისუფლება ან რა დამოკიდებულება აქვს მას მომავალ საზოგადოების ადამიანის თავისუფლებასთან ამაზე აქ სიტყვის არ გაავრცელებთ. ვიტყვით მხოლოდ, რომ ექსპრესიონიზმი ამ შემთხვევაში ვერ ვასკიდებია ტოლსტოისებურ არწინააღმდეგობას...

ანდრია ყარაშვილი

ანდრია ყარაშვილი ეკუთვნოდა იმ სახალხო მუსიკოსთა პლეადს, რომელნიც გამოსულნი არიან ხალხის წილიდან და მოღვაწეობდნენ ხალხისათვის და ხალხურ შემოქმედებასთან მუდამ ახლოს იყვნენ.

თუ ნიკო სულხანიშვილი თავის მდიდარ ხალხს-ნურ ჰანგთა წყებას ჰქმნიდა თვით ხალხურ მოკიეებიდან და ნამდვილი ხელოვანის ინტელიცით სპერეტთა ქართულ მელოდიკას, ანდრია ყარაშვილიც სწორედ ამ გზაზე იდგა. იგიც ხალხის ჰანგთა ჩანჩქერით საზრდოობდა. ყარაშვილმაც აამეტყველა ხალხის სულის ტკივილები და თავის ფორმის მხრივ უბრალო კომპოზიციებში ჩაასოვა ქართველი ადამიანის სიფაქიზე და მალაკეთილშობილება.

მარტო ერთი მისი „სამშობლო“ დარჩება უკვდავ ძეგლათ. მისი რომანსები ყოველგვარ მოდერნისტულ პრეტენზიებს მოკლებული, გზიბლავთ თავისი გულწრფელი ბით, ნამდვილი მუსიკალობით, რომელშიაც ჩაქოვილია კომპოზიტორის ნაზი სევედა და მეტყველი გრძნობა.

ყარაშვილმა სპეციალური მუსიკალური განათლება მიიღო. მას შეეძლო ამ დარგში დიდი ადგილი დაეჭირა ჩვენში, მაგრამ პირად ბედნიერების სურვილს მოკლებულმა თავისი „მე“ ანაცვალა ხალხის კეთილდღეობას. იგი როგორც ვიოლოს დამკვრელი შეუდგა პედაგოგიურ ასპარეზს და ზრდიდა ახალგაზრდა ძალებს. მან დასწერა რამდენიმე ეტიუდი ვიოლისთვის. ამას გარდა ყარაშვილს უფრო რთული საქმე ჰქონდა დაწყებული. იგი სწერდა ოპერასაც. „ვეფხისტყაოსანი“ შეიძლება მალე სრულიად დაემთავრებინა, მაგრამ სიკვდილმა სხვა განაჩენი წაუკოთხა, შეუჩერა სიკაცხლის მაცხს-ცემა და სამუდამოთ დააშორა თავის საყვარელ საქმეს.

დიღუბის ისტორიულ პანთეონს კიდევ მივმართა ერთი პატიოანი მოქალაქის და ნიჭიერ ხელოვნების ნემთი. ძვირფა! სამარტთა შორის გაიქოა ანდრია ყარაშვილას საფლავიც.

კომპოზიტორი ანდრია ყარაშვილი გარდაიცვალა 12 მარტს

საუკუნოდ იყოს ხსენება იმ ადამიანის, რომელმაც თავისი სიცოცხლე შესწირა ხალხს, დათრგუნა პირადი ბედნიერება და ამით განახორციელა აღთქმა—მშრომელი ხალხის.

გვიღო ფერანტი.

3. ვიქტოროვის გასტროლუბი.

„ქ ი ლ ვ კ ა“

პირველივე გასტროლით ვ. ვიქტოროვი „ქილოვკაში“ კვირენვა თავისი ხმის არაჩვეულებრივი სიძლიერე, მაღალი რეგისტრები, მაგრამ ნაკლები მუსიკალობა და მხატვრული განსახიერება სახეებს. შეიძლება მართლაც მას იტალიაში დარჩენა „ტენორე დი ფორცა“ მაგრამ მას როგორც ვოკალისტს დიდი ასპარეზი ვერ გადაეშლებო.

უპირველესი ღირსება ვ. ვიქტოროვის სწორედ მის ხმის სიმძლავრეშია: გასაკვირველია ფერმეტები, მაღალ ფარდებში მისი ხმა მჭახუა და საერთოდ მის ტენორის ბარიტონალურ ტემბრში არის ბევრი მეტალი. პირველ აქტში განსაკუთრებით ნათელყო ეს ღირსებები. მეოთხე აქტის პოპულიარული არია შესრულებული იყო დიდი ექსპრესიით, მაგრამ ნაკლები მუსიკალური ნიუანსებით. სცენიური მხრივ მომღერალი სცდილობს შექანასტილი.

„ა ი დ ა“

„აიდა“-ს ფაქტურა უფრო მეტ სიფაქიზეს თხოულობს. იქ სადაც საჭირო იყო მაკორი ვ. ვიქტროვი შეუდარებელი ვირტუოზობით გადმოგვიცემდა ყოველ მუსიკალურ ადგოლებს, მინორულ სცენებში მოისუსტებდა. რამდენადაც დამამკაყოფილებელი იყო პირველ სურათებში, იმდენად მოისუსტებდა მესამე აქტის და ფინალის სცენის დღეებში—აიდასთან.

ამ საღამოს თავი ისახელა მომღერალ ქალმა სედენკომ აიდას პარტიის შესრულებით. არაჩვეულებრივი ენტუზიაზმით ჩაატარა ლამაზი სცენები ნილოსთან, განსაკუთრებით პირველი არია განცილილია კარვად. ხმის ბგერა ხმაყანი და მოფოლიაკებით აღსავსე იყო.

„პუ გ ე ნ ო ტ ე ბ ი“

რაულის პარტიაშიც ვ. ვიქტროვი სცენიურობის მხრივ ჩვეულებრივი ოპერის ტრაფარეტს ვერა სცილდება. თუმცა პარტია ამ მხრივ დიდ ვასაქნს იძლევა. ვიკალური მასალაც რაულის პარტიაში ბევრია. ვერ ვიტყვით, რომ ამ მასალით მომღერალი კარვად სარგებლობდეს. მთავარი ფიქტი ვიქტროვის ისე მაღალ ტესიტურაშია. მთავარი მემღერალი აქ იძლევა დიდ ხმოვანობას. უკანასკნელ აქტში სცენა—ვალენტიანასთან ჩატარებულ იქნა კარვად. მხოლოდ საჭირო იყო უფრო მეტი გრძნობა და სიფაქიზე.

საერთოდ კი უნდა ითქვას, რომ ვ. ვიქტროვმა, ცოტა არ იყოს, „გამოაცოცხლა“ ჩვენი საოპერო სეზონი. ხალხი გასტროლებს აუარებელი ესწრება.

ა. დ.

დ. არაყიშვილის საღამო.

„თქმულება შოთა რუსთაველზე“.

აღმოსავლეთის მუსიკა ყოველთვის დიდ ყურადღებას იწვევდა ევროპის კომპოზიტორთა შორის. ვერდიმ დასწერა: გენიალური „აიდა“ და აღმოსავლეთის მუსიკის კოლორიტში გახვია თავისი ექსალტაციური მელიოდები. რუმინშენინი, რომსკი-კორსაკოვი, ჰალევი, ჰუჩი, ის სულთ მისწრაფებოლენ აღმოსავლეთისაკენ და ამ ქვეყნის ჰანგებში შეჰქმნეს თავისი კომპოზიციები.

დ. არაყიშვილის ოპერაც ამ აღმოსავლეთის მელიოდებზე არის აგებული. მასში არის მოცემული ფორმა და შინაარსი სწორედ ისე, როგორც არის მოცემული ევროპის თანამედროვე მუსიკალურ ნაწარმოებში. ამ მხრივ „თქმულების“ მუსიკა გასაგებია როგორც ჩვენთვის ისე უცხოელისთვის. მართო ერთი უფერტიურა აქ ბევრის მოქმედია. ნაზი, აღმოსავლეთის მოტივები, მუსიკალური პათოსი, მთელი ჰარმონიზაციის დაუსრულებელი ტემპლზმთა სამფლობელო—არის ნამდვილი სიმფონია, რომელიც გატყვევებთ პირველ აკორდიდან უკანასკნელ აკორდამდე. ვობოის ატირება დუდუკის ხმაზე, შემდეგ აბღულ არაბის „ტრფობის დუეტში“ ოპერის ლიტმოტივები და თამარ დედოფლის კავატინა წარმოადგენენ იმ მქეფარე პანგთა კასკადს, რომლითაც საესეა მივილი ეს ოპერა.

„თქმულება შოთა რუსთაველზე“ პირველი ოპერაა რომელმაც გაარღვია ახალი რკალი ჩვენ მუსიკალურ ხელოვნების ფორნტზე. 1919 წელი 5 თებერვალი ჩვენ საოპერო ხელოვნების ისტორიაში აღინიშნება განსაკუთრებული თარიღით, ეს ის დროა როდესაც პირველად დაიდგა ქართული ორიგინალური ოპერა. მას შემდეგ განვლო რამდენიმე წელმა და ჩვენი საოპერო რეპერტუარიც გაიზარდა და გაძლიერდა. „თქმულებას“ მოჰყვა „აბესალომი“, „ქეთო და კოტე“, „ვილია“, „დაისა“,

„ქრისტინე“ და „დედა და შვილი“ (ლეო ფალიაშვილის ერთ მოქმედობიანი ოპერა).

15 მარტს დადგებულა „თქმულება შოთა რუსთაველზე“ კლავ განამტკიცა ჩვენში ის აზრი, რომ ქართული ოპერა დიდ შემოქმედების გზაზე სდგას.

აღსანიშნავია ერთი რაზ. დ. არაყიშვილის მდიდარ და ლამაზს მუსიკას არა აქვს კარგი ლიბრეტო. არავითარი დრამატული ნასკვი, მოქმედების განვითარება აქ არ არის და ეს მეტად ხელს უშლის კომპონისტის მიღწევებს. ამას დ. არაყიშვილმა უნდა იღიდი ყურადღება მიჰაქციოს და გადააკეთოს ოპერის ლიბრეტო.

შესრულების მხრივ, მშენიერი შთაბეჭდილება დასტოვა მომღერალ ქალმა დანელიანმა (ნინო) დანელიანს კარვ ხნასთან ერთად აქვს დიდი მუსიკალობა და დეკორაცია. მის გადმოცემაში არ ეპარება არც ერთი მუსიკალური ფრაზა და საერლო იგი დიდ შთაბეჭდილებას სტოვებს.

შოთას პარტიას მღეროდა ლადო კავსაძე. მუსიკალური გადმოცემა კარგია და მოფიქრებული. მომღერალი ვიკალური ხელოვნების მხრივ დამამკაყოფილებელი იყო.

მკრთალი შთაბეჭდილება დასტოვა ელიზიშვილმა (აბღლე არაბი). მის გადმოცემაში არ არის ტემპრამენტი მაღალი რეგისტრები კარგი აქვს, მაგრამ მომღერალის მედიუმში და საერთო სწულლო რეგისტრებში—მეტ სირბილია საჭირო.

კარგი ვოლჩანეცკაია (თამარ დედოფალი). დადგმა მიზანსცენების მხრივ არ არის დამამკაყოფილებელი. აქ ვერ არის დარღვეული ოპერის რუტინა—წარმოდგენის შემდეგ დანელიანმა შეასრულა დ. არაყიშვილის რომანსები. აქ მომღერალი ქალი დანელია-

ნი ჩვენ წინაშე წარსდგა როგორც კამერული სიმღერის მიღი არტისტი. იშვიათი მუსიკალური სიფაქიზით გაღმოგვცა ქართული რომანსები. დანელიანს აქვს კარგი დიქცია და ქართული სიტყვების წარმოთქმაში მიახწია

მშვენიერ მოღვლაციებს. დანელიანმა ისეთი მუსიკალური ფრაზები და ნიუანსები მოგვცა, რომ ჩვენ მოგვგონდა დაუფიქრარი ვანო სარაჯიშვილი. საჭიროა დანელიანს ჩვენს სცენაზე ხშირად ეხედავდეთ.

არმან დიუვალ.

კ ი ნ მ

„ნაპოლეონის კურჩი“

როგორც მოსკოვის კინო ჟურნალ-გაზეთების მცირე შენიშვნებით სჩანდა „ნაპოლეონის კურჩის“ უნდა ქონოდა მოსკოვში და სხვა ცენტრებში საკმაოდ ვრცელი კინემატოგრაფიული სენსაცია. „ნაპოლეონის კურჩი-

როზიტას“ დადგამელ დამზადებელი, ყოველ შემთხვევაში უნდა აღინიშნოს, რომ ამ სურათის დადგმელი რეჟისორი იაკობი უშულო გავლენას განიცდის ლიუბჩის დადგმების და მეთოდების. ამ შკოლის დამახასიათებელი თვისებაა (განსაკუთრებით მოკომედიო სიუჟეტის სურათებში) მსუბუქი თეატრალური ეგზოტიკა—ხელმეტი სტილიზაცია, კავშირი ფექტების გამოწვევი, კოლორიტი დეკორატიული მოცულობის. ეს თვისებები დაიწყო „როზიტაში“ და „ნაპოლეონის კურჩი“ში აპოგეიამდე არი აყვანილი. სიუჟეტის აშენება „ნაპოლეონის კურჩის“ ინტრიგების ნასკვით ენათესავება „როზიტას“ მაგრამ არა ნაკლებ ინტერესით არის შექმნილი სიუჟეტის განვითარება და მაყურებელი საკმაოდ განწყობილებით მიხედვს სურათის მიმდინარეობას.

სახელგანთქმული კინო-რეჟისორი გრიფიტც

სცენარების ნათესაობა. „როზიტას“ და „ნაპოლეონის კურჩის“ სრულიად არ უშლის ამ სურათის დამოუკიდებელი მიღწევების შექმნას. სიუჟეტი „ნაპოლეონის კურჩის“ განვითარების გადახილია გარბი ლიტკეს გარშემო. ამ სურათის გამართლებულ ცენტრალურ ფიგურას წარმოადგენს გარბი ლიტკე (კურჩი). სიუჟეტი ვითარდება ასე: ნაპოლეონის კურჩის მიაქვს ბარათი ნაპოლეონის ბიძაშვილ ბონაპარტან—კურჩის იქ შეუყვარდება ბონაპარტის პოლიციის მინისტრის ქალიშვილი და ირთავ ცოლათ. ქორწილის დღეს ამ ქალს ნახავს „პროვინციის სიმაღლს“ მართველი ბონაპარტი და მონდომებს მის შურთაცყოფას. აქ იწყება ინტრიგა რომელიც კურჩის სასარგებლოთ სრულდება, შესანიშნავია ყველა ნაწილებში გარბი ლიტკე—ეს მსუბუქი და ცოცხალი მოქრობის გადმოძევები მსახიობი—აქვს არა ბოროტი ეშმაკობა—ეშმაკობა თავის პიროვნების დამცველი გამომეტყველების. ეს ამ კატეგორიის სურათებში ერთადერთი მსახიობია რომელსაც დაძლეული ბქვს სრულიად თეატრალობა. კარგა კურჩის ცოლიც (უცნობი მსახიობი ქალი). საერთოდ თეატრალური პოზები, მყარობა, სტატიური ნაკვები გამომეტყველების მეტობს ასრულებაში. არის სურათში ფოტო-ტრიუფები მაგრამ ძალზე თეატრალი და მაინც დამძლევი საერთო ფონის.

ჩი“ ეკუთვნის იმ კატეგორიას გერმანული კინო-სურათების, რომლის სეზონი გახსნა ერნესტ ლიუბიჩმა და რომლის საუკეთესო ნიმუში თბილისში ენახეთ „როზიტას“ სახით, ჩვენს განკარგულებაში არ არის ცნობა ქრონოლოგიურად ეს შემდეგი გამოცემა „როზიტაზე“ თუ—

სურათი აშენებულია დაუსრულებელ „ვერბიულ“ პეისაჟებით—სტილიზაცია ამ პეისაჟების ზღბეა საოცარი დეტალებით და სურათი იძლევა ეგებრთელა ქსოვილების ან უკეთ დოლბანდების მსუბუქ, მაგრამ მოჭარბებულ ეფექტებს. ცხადია აქ არ არის საგანი და არც ცდა დამოუკიდებელ საგნების წამოყენების—როგორც ეს ამერიკულ ფილმებს ახასიათებს.

ეს არა ისტორიული კომედია, ცდილობს ნაპოლონის ხანის გახწნილ საზოგადოების სტილიზაციის გადმოცემას და მას კიდევ შესანიშნავათ აღწევს. შესანიშნავია კოსტუმები, დარბაზების შინა სიღრმეები და თვით შენობებრივი აშენებები ერცლათ იძლევიან თავიანთ დროულ კოლორიტის და დგამების ეფექტს. ყველა ამას ხელს უწყობს საუკეთესო ფოტოგრაფია—მონტაჟი და სიუჟეტის განვითარების მახვილი და შეფარდებული გადასვლები. უკანასკნელი ფილმები საზღვარ-გარეთელ კინემა-მაგრაფის არ იძლევა ასეთ დამამკაყოფილებელ ნახევრად მზიარულ კომედიებს. დაკინეა გახრწნილი ზედაკლასის თუ ბევრს არ მისცემს მუშების იდეურ აღმზრდელობას მავნებელი და ზედმეტი მაინც არ არის მისთვის თუმცა სურათი 10 ნაწილისაგან შესდგება მზიარულების გამოაწვევის მხრივ ის მლიერ ეკლექტიურია მაგრამ მაინც მოსაწყენი არ არის თამაყურებელს არ ღლის.

ი. ფ.

ე ე მ ბ რ უ ლ ი შ ა რ შ ი

ნახატი მ. ქაიურელის

რეისორი ალ. წუწუნავა

მ შ ა ზ მ რ ო ბ ა

ჰანო ხოჯაბეგოვი.

აწ განცენებული მხატვარი ვ. ხოჯაბეგოვი დაიბადა ტფილისში 1875 წ. წყაროს უბანში. მამა მისი საწყალი ხარაზი იყო, წვირილშვილის პატრონი—ვანო 8 წლის იყო როდესაც მამამ იგი შევირდათ მიაბარა თავის ძმას მეწვრიშმალუს. აი აქ პატარა ვანომ შეისწავლა-ანბანი და კითხვა, ძველი დაწერილი ქალღელვებიდან. რომლიდანაც „პარკუტებს“ აკეთებდა მეწვრილმანესთან აი ეს „პარკები“ იყო ვანოსთვის სკოლა. როდესაც ამ პარკების კეთების დროს მას შეხვდებოდა დასურათებულ ეურნალები, მაშინ ხომ ბავშვის სიხარულს საზღვარი არა ჰქონდა. ცნობის მოყვარე ბავშვი სტკებოდა ამ ნახატებით ალბათ ამ დროს დაებნა მას ხატვის სიყვარული. და მართლაც თითონაც დაიწყო ხატვა. სხვათა შორის მან ამ ეურნალებიდან გადახატა გოგოლის ლიტერატურული ტიპები, შემდეგ შეგობრებმა მას ურჩიეს შეტლიყო მაშინდელს საშხატარო სკოლაში. ვანომ რჩე-

ვა გაიგონა, შევიდა სკოლაში. მხოლოდ აქ მცირე ხანს დაჰყო, ამ რიგათ მას არსად სპეციალი სწავლა არ მოუღია. და მით უფრო საყურადღებოა მის მიერ დიდის ხელოვნებით შესრულებული ნახატები ხოჯაბეგოვი ფართო საზოგადოებას პირველად მოეფიქრა 1916 წელს როდესაც მან მხატვართა გამოფენაზედ „დიდების ტაძარში“ გამოფინა თავისი ნახატები. აქ მან უტებათ მიიქცია საზოგადოების და პრესის ყურადღება, რომელთაც აღიარეს მისი ნიჭის სიძლიერე, 1917 წელს მეორედ გამოფინა ნახატები ვანომ. „სომეხ მხატვართა კავშირის“ გამოფენაზედ ჯერ ტფილისში და შემდეგ საზღვარ გარეშე კონსტანტინეპოლს, და ამერიკაში. აქაც მისმა ნახატებმა დიდი ყურადღება მიიქცია და ბევრიც გაიყიდა. გაქირებულათ ცხოვრობდა. და ამიტომ ვანო სომეხ მხატვრებმა მოათავეს კაფე „უნიონში“ მეტარეთ, რომელსც მისმულ სტუმრებს კარს უღებდა, ამავე დროს ენოს

ხელში ფანქარი ეჭირა და მსურველთ ხატავდა. 1921 წელს ვანო „რუსთაველის“ თეატრში შიკრიკათ მიიღეს. მხოლოდ აქედან გადაიყვანეს დარაჯათ „მცირე თეატრში“, სადაც იგი ვაციედა და ფილტვების ანთივით გარდაიცვალა 1922 წელს ვ. ხოჯაბეგოვის ხატვის თემები იყო უმთავრესად „ძველი ტფილისი“. აქ მისი იშვიათი მხატვრული ნიჭით ვაცოცლებულია მეცხრამეტე საუკუნის ტფილისის ყოფა-ცხოვრება, ადათ-ჩვეულებები დიდის ხელოვნებით არის ასახული მის ნახატებზედ. ყოველი ფიგურა, მათი მოქნილი მოძრაობა, ყოველივე წვერილმანი იშვიათის სინამდვილით არის გადმოცემული და ღრმა შთაბეჭდილებას სტოკებს, მაგალითად სურათები: „ძველი ბაყალხანა“, „ყოჩების ქიდაობა“, „ქორწილი“, „ჩამქრობა“, „ქეიფი“, „დასაფლავება“, „მეკელეხეები“, „მეტყევები“, „ცეკვა მუშაბარია“ „ქორწილის მეორე დღით სასაფლაოზედ“, „ქიდაობა“, „ყვინობა“, „ქეიფი წვერიანის ღუქანში“, და ორი სურათი „მცხეთობაზედ მიმავალნი“, 1) „წასვლისას“ და 2) „მცხეთიდან დაბრუ-

ვ. ხოჯაბეგოვი

„ქ ი დ ა ო ბ ა“

ნავატი ხოჯაბეგოვისა

ნებისას.“ ფანქრით ხატვის შედევრებია, ამასთანავე მრავალი სურათები, რომელთა ჩამოთვლა შეუძლებელია, ადასტურებენ ამ ხაზიდან. გამოსული მხატვრის დიდი ნიჭს. ვანოს ნახატების დიდი კოლექცია არის სომხეთში, ერევნის მუზეუმში მრავალი მისი ნახატები აქვს ტფილისელ მხატვარს ვ. შარბაზიანს, რომლებითაც

ჩვენ ამ ვამად ვსარგებლობთ. გარდა ამისა გაყიდულია კერძო პირებზედ, კოსტანტინეპოლს, ამერიკაში. ტფილისში, ერევანში და სხვაგან. ამ მოკლე ხანში მხატვარი ვ. შარბაზიანი აპირებს მისი ნახატების სრულ ალბომის გამოცემას. რაიც იქნება საუეთესო ძველი ვანოსთვის.

ტანვარჯიშობა და ხელოვნება.

ჩვენ არ განვიმეორებთ ბანალურ აზრს, რომ ვარჯიშობა სასარგებლოა ადამიანის სხეულისთვის და ამით სულისთვისაც. შევეცდებით ვარჯიშობის, კერძოდ ტანვარჯიშის როლი განვსაზღვროთ ხელოვნების დარგში.

უდავოდ უნდა ჩაითვალოს აზრი, რომ ძველი ეგვიპტის ნიუტონი კულტურა და ხელოვნებაც ადამიანის ტანის მშვენიერების გამოქმადანებაში ხელადა თაყის მიზანს. პრაქტიკული, ფიდიის და სხვათა ქანდაკებანი ცხადათ ამოწმებენ გავარჯიშებულ ტანის გაღვინას ხელოვნათა შემოქმედებაზე. მაშინდელი მხატვარი თითქმის ვერც—კი ხელადა გაუვარჯიშებულ ტანს. ახოლონი, ჰერმესი, ჰერკულესი და სხვანი, იდეალური ტანვარჯიშის ნაყოფია. ქანდაკება ვერძნობოდა მოდღებს, რომენიც ძველ პალესტრებსა და გიმნაზიებში იწვრთნებოდნენ.

აქ აღსანიშნავია ერთი მოვლენა: ოლიმპიურთა თამაშობებში გამარჯვებულს უფლება ჰქონდა ალტისის ხეივანში (ქალაქი ელიდა) დაედგა თაყის ქანდაკება. გავარჯიშებულს და გამარჯვებულს უკედაჲ ჰყოფდა ხელოვნება. ელინიური ქანდაკებანი ნათლად ატარებენ ამ სხეულის მაღალ კულტს. დრო და ადგილი ნებას არ გვაძლევს ვრცლათ გავეყუთ ამ საკითხს. მხოლოდ მოკლეით აღვნიშნავ, რომ თანამედროვე ხელოვნება ძილდებულ იქნება მეტი ყურადღება მიაკვიოს ტანვარჯიშს. ტანვარჯიშიც სტოეებს მხოლოდ ფორმალურ ხაზებში თაყის ჩაეკეტას და ხელოვნების ცოცხალი სულიც სურს სუნთქვა.

კერძოდ თეატრალურ ხელოვნებასთან და ბალეტთან მკიდრო კავშირი აქვს ტანვარჯიშს.

ფართო საზოგადოებისთვის ჯერ უტნობია; მაგრამ უკვე ფაქტია, რომ ჩვენში მუშაობს რამოდენიმე კაცი ტანვარჯიშულ ბალეტის შექმნაზე უკვე არის რამოდენიმე ტანვარჯიშული პიესა. ფორმალური მოძრაობით არ გამოყოფილდება ტანვარჯიში და იდეოლოგიურ ფონტზე სურს აამეტყულოს ესტი. ნუ დაივიწყებთ, რომ ესტი მეტად მოკლედ და მჭერმეტყველებით სახავს ხოლმე აზრს. კინო ხომ მხოლოდ მოძრაობაზეა აშენებული.

კინო და თეატრი მოითხოვენ ტანის მოძრაობის უაღრეს მრავალ ფერიანობას, მრავალ მეტყველობას და ბუნებრივობას. თანამედროვე მსახიობი უნდა იყოს სრულ

ლი ბატონი თაყის ტანისა. კუნთები სახის, ხელების და ფეხების უნდა გადმოსცემდნენ მის ემოციებს. ბუნებრივი მოქმედება სცენაზე თუ ეკრანზე მხოლოდ მოძრაობის მაღალი ხელოვნურიობით იქმნება. თაყისუფალი ბუნებრივი და მეტყველი თამაში, მხოლოდ ხანგრძლივი ხელოვნური ვარჯიშით შეიძლება.

მოძრაობის განვითარებას და ტანის დამოზრილებას ტანვარჯიში თაყის მიზნათ ისახავს. ტანვარჯიში ხელოვნებაში შედის როგორც აუცილებელი დამხმარე საშუალება. ფიზიკულტურული ეგზერსისები საეკეთესო საშუალებაა სწორი მიზნა-მოზიერის შესათვისებლად.

მაგრამ, თვითონ ფიზიკულტურა არ კმაყოფილდება მხოლოდ ხელის შემწყობ როლით და სურს, ფორმალური სკოლის გავის შემდეგ დამოუკიდებელი ხელოვნური შემოქმედება დაიწყოს. ასეთი დაახლოება ხდება თაყარ-თანაც. გავისსენით ფორმელების თეატრი. ძნელია იმის თქმა თუ როგორ წაევა განვითარება ფიზიკულტურის დარჩება ის მხოლოდ ჯანმრთელობის რეცეპტათ, თუ მონინდომებს თაყის დაკარგული პოზიციები დაიბრუნოს.

მხოლოდ ერთი ცხადია: რამდენათ თეატრში ფეხს იკიდებს და ხელოვნურ ფასულებას ღებულობს წმინდა სანახაობა-გაკვირება და რამდენათ მოძრაობის კულტურა სცენაზე, და კინოში განსაკუთრებით, საჭირო ხდება მეტყველებისათვის, იმდენათ ტანვარჯიში უახლოედება ხელოვნებას.

ტანვარჯიში უახლოედება ხელოვნებას და ის იძიებს მოძრაობათა მჭვერ მეტყველობას. ლესისნება ერთხელ სთქვა: მე იმედს მაქვს დავსწერო წიგნი: „ტანის მჭვერმეტყველობის დამჯერებლობა“ ეს დაჯერება ტანით, მოძრაობით, ხშირათ არ არის სცენაზე და არ არის არც მეთოდს მისი შესწავლისა დღევანდელ სტუდიებში.

ჩვენ გვაქვს ენა, რომელიც მეტყველებს ჩვენ შინაგან განცდას, მაგრამ ნუ დაივიწყებთ რომ მიმი-მიკა—ტანის მოძრაობაც არის ჩვენი შინაგანი განცდების ამსახველი. მოძრაობის მეტყველებას სწავლობს დღევანდელი ტანვარჯიში ის ამით სკოდდება ფორმალურ მეთოდს და ხელოვნებასთან მიდის როგორც ახალი სიზარული.

ა. კ.

მხმბმრული ლიბმბრბტურა

გ ვ ე ლ ი ს კ უ ღ ზ ე

(დასასრული)

ეროტიული განცდებით დათენილიო ალისა, მოგვიანებით დაბრუნდა სახლში. ის დღეს ქალაქს გარეთ დათვრა და გაბრუნდა მზეზე მინდფრის ხელიკებთან

თამაშით. საღამოს ორივენი მიწვენ ქარის ფრთებზე და გრძობის კოკონზე დასწყებს სხეული... ახალმა ცხოვრებამ წაშალა წარსულზე ფიქრი. ალისა გაითატა კინო-

თეატრების ფერადებმა საპაისო ეკანალიამ, და მთვრალ-მა ბაღემა. დღეს მან საესებთი შევიგძნო ქალაქის ხორციელი ცხოვრება. ხვალ ის ეკარანე ანთებებს ვნების ალს, ზეგ კიბო თეატრებში გამოჩნდება ნიჭიერ მსახიობ ქალის სახელით, ზეგის წინ მაღალ ლოკიდან გადმოხედავს ცხოვრებას, და ისე შექმნის საყოთარ ნების ისტორიას

სურვილი სიციქოსლის მწვერვალებს ეთამაშება... და სინამდვილეც ამას ენურჩულება დღეს ალისას. ხვალ ვინ იცის...

— გამაღობ შენ შემოქმედო, რომ ასეთი სიღაბაში დამაჯილდოვე!— სთქვა ისევ ალისამ მერაღდენიმე ჯერ განმეორებით. და კმაყოფილებით დატვირთული მხარზე მიწეო. უნდოდა ცოტა მოესვენა მაგრამ ვილაყამ კარზე დააკაუნა.

— ახ, წერილი...— სახე აებით: ამელამ სხვისგან მოვლდა მიპატუების ბარასი. უტებ გაეკვირებათ შენიპრო, როცა ამოიკითხა „წამებელი თომა“. გადაიკითხა რამოდენიმეჯერ და ირონიულად გადინახარხა.

— სული... ჰა, ჰა, ჰა... აღბად საჭმე შემოღევია... მერე ალისა შედგა უტებ, დაფიქრა არადაცაზე და კალამს დაავლო ხელი:

— ყოფილი ქმარი!...— მაგრამ აღმაცურდა გაილი. მა რაღაც მოაგონდა: აღბად პირველი ღამე... და ისევ განაგრძო:

— ეხლა გვიანდა არის... მოლოდინში სული დეკარგე. მე დღეს ტიტკელი სხეული ვარ. მსურავლე ცხოვრების ცეცხლიანი ფიგურა. ჩემზე ნულარ ფიქრობ. „იყო და არა არის...“

მიზოლი ღამე მშვენიერ სიმბრებში გაატარა თომამ: ხან თეროდენის უბრუნებდენ, ხან ახალ სამსახურში ნიშნავდენ, ხან ალისას ვალერსებოდა, ხან ყოფილი იმპერატორის ვევერდით უდგამდენ საპატიო ტახტს, და ვინ მოსთვლის რამდენი რა... დილით გაბურანებული გამოვიდა ქუჩაზე. გარემოს შეხედა: ხალხი მოძრაობდენ ხმაურობდენ... მიიჩქაროდენ... მხიარულობდენ...

თომაც მოვიდა ექსტაზში. ყურები ყოწალად აცქვითა, სადალაქოში შევიდა, წვერი გაიპარას. იქ სარდაფში შეუხვია, ცოტა ღვინოს და ხაშს შეეჭკა, და ისევ დაბრუნდა. მიიხედა-მოიხედა, ყველადაცოლი მიყურა-მოყრილი ეჩვენა, არ მოეწონა, მეფეობე კალი მოიხიბ, და ოთხი დააწმენდა. ლოგინი სხვა რიგად შეაბრუნა, მაგიდა სხვაგვარად... სურათები მეორე მხარეს გადმოაღდა. რვეოლევრი და ოქროს ხმალი სასტუმრალთან დაიკიდა, ისევ მიიხედა-მოიხედა და რაღაც გამოურეკველი სიხარული: იგრძინა. თითქოს ამ წუთიდან ახალ ცხოვრებას იწყებდა-წმინდა შრომა და მყუდრო ოჯახი, დღეს უღიდეს ბედ ნიჭიერება გამოეხატა თომას. ლოგინზე მიწვა აღბოში გაღმობილო და დაუწყაო თვალთვრება.

მოქმედების დროს ერთმა ნაქნობმა მას აჩუქა რაფეილის ნახატი „წმინდა ოჯახი“. მაშინ არავითარ ყურადღებას არ აქცევდა ამ პორტრეტს. ესლა ძალიან მოეწონა, დიდხანს უტყირა და რაღაც შორეული სიღამაზე ასურნელდა თომას თვალბეჭში. ისევ შაობეხვია ვარდის ფერი ბურანი... თვალწინ გამოეხატა წინანდებერი სა-

სოებით სასეც ალისა, პატარა ბავშვით ხელში, როგორც მადონა სამხატვრო ტილოზე. იქვე ძვირფასი სარდაფით მოქვილები აკვანი—სიმბოლო ქართული ოჯახური ცხოვრების.

— ოო, ბედნიერებავ!— წამოიძახა თომამ და აღერით ვიციზოა ორივე ხელეტი. უნდოდა მოხევევდა საყვარელ ცოლ-შვილს, მაგრამ მწუარე სინამდვილემ ისევ ცალიერი თვალბეტი შამოხვდა მას.

— არ არის საშველი... არ არის საშველი... აუთუჯდა გულს თომას, სათუთო რწუნვა გაურკვეცლა, რომ აღისა მოვა დღეს, უსათუოდ მოვა...

მაგრამ თომამ როგორ უნდა შეხედეს? ცარიელი სულით?

შევი ფიქრები ისევ შამოხვია თომას. სული ნაცარიეით ჩაიფეროდა გულის უჯრადებში. დარჩა მხოლოდ გამოვლტული სხეულის პარამიოლი ფორმა.

— რა დღეს სიციქოსლის ფასი? არაფერი... არაფერი...— გამოეხმურა ირველიც ცარიელი კედლები.

— მაშ შენ საწყალო თომა, რა გაეკაცო ხარ, რომ ამ წამებას ვეღარ მოშორდი? შენ ხომ ათასი სიციქლებე გამოგისაღმებია წუთისოფლიდან? ახა კარგათ მოიგონე ყველა ის ფონტებტი, რომელიც რამოდენიმე წლის განმავლობაში იშლებოდა შენს წინ, შენ ფეხით ვადიდობი მკვლარებზე... შენ ყელამდი სისხლში ასტრებობდი... ღამით მკვლარების სულელები გეცვდა სასტუმრად. მაშინ არ იყავი მზად: სისხლი სხვისი იყო და ხორციც...

ვინ იყენებ ეს სხეები? ისინიც ხომ ისეთივე ადამიანები იყვნენ ყოველივე იმ ორგანულ ნაწილებში, როგორც შენ, თომამ? მაშ სული? რა დაგარწინა? ათას დაღუპულ სიციქოსლებს ერთიც მიუმატე... დიახ, შენ მაშინ მართალი იქნები თომამ! მართალი კაცობრიობის წინაშე, თუ ბოროტებას— ბოროტებით დათრუნებ და ამ საზიზღარ ცხოვრებას თვალბეჭში შეაფურთხებ, რომელმაც შენ გაიფულა ადამიანის სისხლში გაეცვარა ის ძარღვიანი ხელები, რომელიც წმინდა შრომისათვის მოუცია განებება...

კიდევ უფრო შორს გაეცა თომა გრძნობის ღამაზე ფერადებს და უმწვენიერეს სახედ წარმოუღდა ამ დროს სიცილიო.

— დღე იგრძნოს კაცობრიობამ, რომ თომა არ იყო ბოროტი...

კედლიდან რვეოლევრი ჩამოილო, შეატრიალ-შემოატრიალა, მომიხვია, ჯერ გულზე მიიხმანა, მერე შუბლზე... და ბოლოს საფეთქელზე დაიყო.

— რა იქნება— გაიფურა თომამ,— ბუხ! და არაფერი...

ამ დროს თითქოს მისით გამოეშალა რვეოლევრის ფეხი...

და არაფერი... ერთმა პაწაწინა ტყვიამ უტებ მოსკო საყუცნის სიმძიმე წამებდა... დარჩა მხოლოდ უქანასწყნელი წარწერა „იყო და არა არის“...

საღამოს ფოსტის დამტარებელმა თომას ოთახში კარის ვასალებში ალისას მონაწერი წერილი შამოღდა, რომელსაც მეორე დღეს ბავშვობა აფრიალებდენ ეპოში. ბოლოს გველის კუნძუე მიიხვდა და პაწაწი გააფრინეს.

ლილია მგვარდემე.

ხანაპარი ოღესის საოკირო თეატრში

ოღესაში 15 მარტს ღამით ლენინის სახელობის საოკირო თეატრში „წინასწარმეტყველის“ წარმოდგენის შემდეგ დაიწყო ხანაპარი. ფეხრობენ, რომ ნავერწკალი ბუტაფორიული ცეცხლის დროს ოპერა „წინასწარმეტყველში“ მოხვდა დეკორაციებს, ამ უკანასკნელებმა კი დაიწყეს ნელი წვა და ცეცხლმა იფეთქა წარმოდგენის შემდეგ. ცეცხლი სწრაფად მოედო დეკორაციებს და ხის ნაწილებს. ცეცხლის მქობელმა რახმმა შესძლო კოსტიუმების მდიდარი კოლექციის, ძვირფასი პარტიტურების, მიბლიოთეკის და რეკვიზიტის გადაარჩენა დაიწვა მხოლოდ „წინასწარმეტყველის“ პარტიტურა. ცეცხლში დაიწვა ძვირფასი დეკორაციები. მარტო მხატვარ რეჯის დეკორაციები „რუსლან და ლელომლისთვის“ შეფასებულია 80 ათასი მან. ფოლადის ფარის თავის დროზე ჩამოშვების წყალობით, შესაძლებელი გახდა დარბაზის გადაარჩენა, თუმცა სავარაუდოდ ხვედრის ზღსდაფარები პირველ რიგებში დაიწვა. ყველაფერი დანარჩენი გადაარჩა.

ოღესის თეატრი ერთადერთი საუკეთესო ოპერის თეატრია მთელს სამკოთა კავშირში.

სრ. საქ. ხელოვნების მუშაკთა კავშირი აგროვეს შეწირულებებს აღნიშნული თეატრის აღდგენისათვის დასახმარებლად.

მუშათა კლასი და ხელოვნება

ახალი ოჯახი

(გაგებლება)

ელიკოს დედ-მამას ძლიერ გაუხარდა ბანკირის მოულოდნელი წინადადება, ელიკოსაც უხაროდა მერისთან ყოფნა.

ასე დაიწყო ელიკომ სულ სხვა სახის ცხოვრება-ბუნებით ლაპაზი, ცქრილა, კველუცი გოგონა მალე შეეთვისა ფეხურებას და მთელი თავისი არსებით მიიღო ის. მაგრამ ჩქარა შეიცვალა მისი ცხოვრება.

მისთვის მოულოდნელად, როცა ელიკოს წინ ძვირფასი მომავალი იშლებოდა, ბედმა უტყუენა და მოარიდა მოწყალე თვალი.

ელიკოს დედა მოუკვდა. ობლად დარჩენილ პატარა და-ძმებს მომუდელი სკირდებოდა და მამამაც მოითხოვა შვილის უკან დაბრუნება...

სწორედ ამ დროს ბანკირის ოჯახობა რამდენიმე წლით საზღვარ-გარე მდებარეობდა და მათთვისაც ხელსაყრელი იყო ელიკოს თავიდან მოშორება.

ელიკო იძულებული იყო დაბრუნებულიყო მდიდრულად მორთულ სასახლიდან ღარიბ ოჯახში...

მისი თვითი, ფუნთარუმა ხელები არ იყო დაჩვეული მძიმე მუშაობას. თავის პატარა და-ძმებისათვის განიბობა უნდა გაეწია. ხშირად, როცა ბავშვების დახეულ ტანისამაის აკერებდა, უნებურით ავონდებოდა თავისი წინანდლი მდგომარეობა და გული სწყუდებოდა, თვალზე კრემლები აღდებოდა ხოლმე, ძნელი იყო მისთვის ამისთანა მძიმე ცხოვრების შეჩვევა. მაგრამ აი, გამორჩა ვანო, და მისი ცხოვრება თითქმის განათდა.

ვანო შეგნებული პირიუენბა იყო, თუმცა ქარხანაში უბრალო მუშა-მემატანეთ ითყუებოდა.

სიკოცლით სავსე, მოძრავი, ენერჯული საერთო საქმისათვის თავდადებული.

ყველას მოსწონდა ვანო, ყველა აფასებდა მას ყველა რჩევას ეკითხებოდა.

ყველას“ პარტიტურა. ცეცხლში დაიწვა ძვირფასი დეკორაციები. მარტო მხატვარ რეჯის დეკორაციები „რუსლან და ლელომლისთვის“ შეფასებულია 80 ათასი მან. ფოლადის ფარის თავის დროზე ჩამოშვების წყალობით, შესაძლებელი გახდა დარბაზის გადაარჩენა, თუმცა სავარაუდოდ ხვედრის ზღსდაფარები პირველ რიგებში დაიწვა. ყველაფერი დანარჩენი გადაარჩა.

ოღესის თეატრი ერთადერთი საუკეთესო ოპერის თეატრია მთელს სამკოთა კავშირში.

სრ. საქ. ხელოვნების მუშაკთა კავშირი აგროვეს შეწირულებებს აღნიშნული თეატრის აღდგენისათვის დასახმარებლად.

მისი სახის სიმტიცე, დამუშიდებული გამომეტყველება და კუვიანი, მოციხარეთალების აღერსიანი გამოხედვა ერთი ორად უმატებდა მას სილამაზეს.

ელიკოს ის პირველად ქარხანაში ენახა, როცა მის დასათვლიერებლად წავიდენ ის და მერა.

უხარამზარი, ფრთოსანი მანქანები ამართულიყენენ შემკრთალ ელიკოს წინ. წერილი თოყები, გრძელი ჯაჭვები ნელის წირალით მირბი-მირბოდენ, თვალებსა სკრიდენ თავის სწრაჟიით.

მანქანების გამუდმებულ გუგუნს დაემორჩილებია ელიკოს გონება.

იქვე, მანქანებთან იდგა ვანო და თავისი მტკიცე დაჩვეულ ხელით ისინი მოძრაობაში მოჰყავდა.

ისინიც, თითქმის გაბრაზებით შიშინებდენ, გუგუნებდენ და იქაურობას აყრუებდენ ხმაურით.

ელიკოს არას დროს არ ენახა ქარხანა და ამ სურათმა დიდი შთაბეჭდილება დასტოვა მის გონებაში.

ვანო ამ დროს მანქანების მფეფ იყო და მუელი ეს მოძრავი სამუშაო ხელში ეჭირა.

ვანოც ენახა მამის ელიკო და მისი შეშინებული სახე გულში ჩაჩა. მოეწონა, მაგრამ სად ის და სად ელიკო...

გავიდა დრო, ელიკო იძულებული იყო სამუშაოთ შესულიყო ქარხანაში... ენლა კი ელიკო განოს სწორი გახდა...

პირველ წინადადებაზე მან თანხმობა განუცხადა ვანოს. და ამ უკანასკნელ ის დიდი ხნის ოცნება განზორციელდა...

ელიკოს მამას ძალიან უხაროდა თავისი შვილის ბედნიერება, იფეტხმ რომ ვანოზე კარგი ახალგაზრდა არ ეგულებოდა იმ არე-მარეში.

და მართლაც, ბედნიერნი იყვნენ ახალგაზრდა ცოლ-ქმარნი. ვანოს ხალისი მოემბატა. ელიკოს თავის გულის ნიღებს უხიარებდა, ელამაარაკებოდა.

თეატრის საღამო მოყვა, საღამოს ისევ თეატრი.

ელიკოს კამებისათვის ფული სჭირდებოდა, ვანოს კი არ ჰქონდა. ტირილი, და ყველდება, უსამოყენება ნელ-
(დასასული იქნება)

ნელა; შეუშინველად შემოეპარა ვანოს ოჯახში და მისი ბედნიერებაც შემესურა, ფეხქვეშ გათიოდა.

ელიკო ისევ ძველმა ცხოვრებამ ჩაითრია. დღე და დამ სხეავან იყო. მტრი, ვახტანგი, სიმონ და ქეთინო, აი მისი შვიგობრები, რომლებთანაც განუყვეტლოვ ატარებდა ელიკო დროებას.

ლიტერტულიელი ვენერა ახელი

სენაპის საზჭოთა თეატრი

პოლიტიკანათლების განყოფილების დახმარებით სენაპის საზჭოთა თეატრთან შესდგა დრამატული წრე. წრეში შედიან სენაპისათვის კარგად ცნობილი სცენის-მწყობრები, როგორიც არიან: გრ. თევზაია (ხელმძღვანელი) ის. კიხირია, ნიკ. ხოფერია, ანტ. ნადარევილი, ირ. გრიგოლია, ქს. დანელია, ბ. თევზაია და სხვა.

წრემ უკვე შეიმუშავა თეიური ხარჯთ-აღრიცხვა. მართალია ის ცოტაა იმ საქმისთვის.

მაგრამ მუშაობის მოგვარებასთან ერთად ჩვენ მოწყვეტილებით ჩვენი სცენის მოყვარეთა ხელფასის გაზრდის. ეს უფრო დამოკიდებულია თვით წრეზე. წრეს გრ. თევზაიასთან ერთად ხელმძღვანელობს ამხ. ს. კეკელია, რომელსაც დიდი ღვაწლი მიუძღვის სათეატრო საქმის მოწყობისთვის.

საზჭოთა საქართველოს ოთხი წლის თავზე საზჭოთა თეატრში დაისი მიერ დადგმულია იქნა პიესა „ციციანათელა“. პიესა ეკუთვნის ნ. მუჯაშვილს.

როლებში გამოვიდნენ: ან. ნადარევილი (მაქსი) ის. კიხირია (ლევანი), კ. ხოფერია (მერაბ), ბ. თევზაია (ბაბო, თავადის ქალი) ქს. დანელია (ციციანათელა) და სხვანი უმნიშვნელო როლებში.

მაქსის როლი ანტ. ნადარევილმა კარგად შეასრულა. საერთოდ ნადარევილს მსახიობის ნიჭი აქვს. ამ როლში ის საუცხოოდ თამაშობდა მოლოდ ღამა-რაკში ჩქარობდა. უფრო გარკვეული ლაპარაკი მტკ შლის მისცემდა მის თამაშს. როლი კარგად ქონდა შეთვისებული.

ის. კიხირიას ლევანის როლში არა უშავდა, მაგრამ არ ვარგოდა გრიმი. ნიკ. ხოფერია მერაბის როლში უფრო კარგი იქნებოდა, რომ შესაფერი თავადის ტანისამოსი და გრიმი ქონებოდა.

ბაბუცა თევზაია თავისი როლი გვიარინად შეასრულა. ქს. დანელია ციციანათელას როლში, ნამდვილი ციციანათელა იყო. ის კარგად თამაშობდა. როლიც იყო. საერთოდ პიესა კარგად იქნა დადგმული.

უკეთესია მომავალში სენაპის თეატრის ახალმა დასამა მიაქციოს რეკლამითი ცხოვრება რეალური პიესების დადგმას მთავარი ყურადღება. ის მაშინ მტკს საზოგადოებას მიიზიდავს!

წარმოდგენას ხალხი ბლომად დაესწრო. უკრავდა მუსიკა. დამთავრდა ღამის 11 საათზე.

მუსიკარი მგერი.

ბებულოვე მუშათა 1-2 რაიონის კლუზი

მებულოვეთა 1-2 რაიონის კლუზი მოთავსებულია ყოფილ თანდროანთ ეკლესიის შენობაში პლენანოვის ქუჩაზე და აერთებს 1200 წევრს. ყოფილ ეკლესიაში მოწყობილია მშენებრივ სცენა სათანადო მოწყობილობით და რაბაზი იტევს 400 მსმენელს, რომლის კვლავილაც ამშენებენ გამოჩენილ პოლიტიკურ მოღვაწეთა სურათები. კლუზში არსებობს ადგილობრივ ძალების დამწერები: რუსული, სომხური და თათული. მოწვეული ჰყავთ ხელმძღვანელები მსახიობი ზარაფიანი, რომლის მეთაურობითაც იმართება წარმოდგენები ყოველ ცვირა, რუსული, სომხურ და თათურ ენებზე. ქართული წრე არ არსებობს რადგანაც თელ წევრთა უმნიშვნელო პროცენტს შეადგენენ. წარმოდგენები ყოველთვის უფასოა, როგორც წევრთა აგრეთვე გარეშეთათვისაც, ხალხი ყოველთვის აუარებელი ესწრება. იმართება ლექციები, მოხსენებები, საინტარულ განათლების შინაარსით. აქვე არის მოწყობილი წრეები, პოლიტიკური, პროფმობრობის, რომელსაც მეცადინეობენ რუსულ-სომხურ-თათურ ენებზე. ადგილის უქონლობის გამო სამეცნიერლო მოწყობილია დროებით ადგილობრივად, სადაც მომავლად ყოველგვარი ადგილობრივი ეურნალ-გაზეთები.

აქვე იმართება წიგნების საზოგადო-საერთო წაკითხვა. საამისოდ მოწვეულ სავანებო პირის მიერ, რომელიც ამასთანვე მსმენელ უხსნის და უმარტავს შინაარსს და სხვა. ამ გვარ კი-ხეებს წევრთა საზოგადოებრივ დიდის ხალხით ესწრება. ასე, რომ მთელი დღე სამეცნიერლო სასესია ხალხით. ამ დღებში აუღიათ შესაფერი ბინა სამეცნიერლოსთვის და მალე გადავა ამ ახალ ფართუ ბინაზე, რომელსაც უკვე აწყობენ. აქვე მოწყობა ღენინის კუთხეც შესაფერისი ლიტერატურით, რომელიც ბინის უქონლობის გამო დღემდე არ იყო მოწყობილი. საერთოდ უნდა ითქვას, რომ ამ კლუზში გაცხოველებული მუშაობა სწარმოებს და თვით წევრებიც დიდად ხელს უწყობენ ამას, რადგანაც დიდად არიან დანტერესდებული საკუთარ განვითარება გათვითცნობიერების საქმეში.

მუსიკარი: გ. მ.

ქ რ მ ნ ი კ ა

ს ა ქ ა რ თ ვ მ ლ რ

წინო ჩხეიძის საღაპო. ოთხშაბათს 25 მარტს სახელმწიფო ოპერაში გაიმართება დამსახურებული მსახიობის წინო ჩხეიძის 30წლის სასცენო მოღვაწეობის აღსანიშნავი საღაპო.

ზაქ. ფალიაშვილის იუბილე. მიმდინარე წლის აპრილის 12 სახელმწიფო სოპერო თეატრში გაიმართება დამსახურებული კომპოზიტორ ზაქარია ფალიაშვილის იუბილე მისი სამუსიკო ასპარეზზე 30 წლის შესრულების გამო. იუბილეს მოსაწყობად არსდება საიუბილეო კომისია. ამ საღაპოთა განსაკუთრებით პროგრამა შესრულდება კომპოზიტორის სხვადასხვა ნაწარმოებებში.

ახალი ქართული ოპერა. ახალგაზრდა კომპოზიტორმა ლეო ფალიაშვილმა დაამთავრა თავისი ოპერა „ვეფხისტყაოსანი“. ლიბრეტო შედგენილია პეტრე მირიანაშვილის მიერ.

მიგაის გასტროლები. დღეს შესდგება პირველი გასტროლი ცნობილ ბარიტონის მიგაის ოპერა „ვეფხისტყაოსანი“. მეორე გასტროლი გაიმართება 24 მარტს. იღებება „დემონი“. მიგაის გასტროლების შემდეგ საგასტროლოდ ჩამოიღის ტფილისში კარგად ცნობილი ბასი მოყვინი.

აკადემიური დრამის სეზონის დასასრული. წელს აკადემიური დრამის სეზონი დასრულდება. მარტის დამლევს, რომლის შემდეგ დასი სამოგზაუროთ წაება პროვინციაში. დასს თან მიაქვს საკუთარი მსუტფორია და დეკორაციები.

გერ. გოგიტიძე ბერლინში. საქართველოს კინო-მრეწველობის დირექტორი-გამგე გოგიტიძე, რომელიც საფრანგეთში მიემგზავრება საქართველოს კინო-მრეწველობის საქმეების გამო, ჩავიდა ბერლინში, სადაც ის საბოლოო მოლაპარაკებას გამართავს ფირმა „ვესტი“-სთან ზოგიერთ ქართულ ფილმების გაყიდვის შესახებ.

საქართველოს კინო-მრეწველობის მიერ ფირმა „ვესტი“-სთან უკვე დადებული იყო წინაწარი შეთანხმება „წითელი ეშმაკუნების“-ს და „მამის მკვლელები“-ს გაქორავების შესახებ. შესაძლებელია, რომ შეთანხმება გავრცელდეს ჩვენი კინო-მრეწველობის სხვა სურათებზეც.

სახელმწიფო ოპერა. სახელმწიფო აკადემიური ოპერის სეზონი დასრულდება 1 მაისს.

სრ. საქართველოს მწერალთა კავშირის ყრილობა. აპრილის პირველ რიცხვებში, ხელოვნათა სასახლეში (მანაბლის ქ. № 13), მოწვეულ იქნება სრულიად საქართველოს მწერალთა კავშირის ყრილობა.

ახალი სურათები- საქართველოს კინო-მრეწველობის კინო-ფაბრიკაში ფამთავრად ცირკის და კაბარეს აგება. „წითელი ეშმაკუნების“ გასაგრძელებლათ.

დასმა, რომელიც მონაწილეობას იღებს „წითელი ეშმაკუნების“ გაგრძელებაში, დაამთავრა ნატურული გადაღება კობულეთში, ბოჯოჯოში და ბაკურიანში და ამჟამად რეჟისორ ი. პერესტიანის მეთაურობით იმყოფება საქართველოს სამხედრო გზაზე. იქიდან დაბრუნებისას, დასი გაემგზავრება ბაქოში სურათების გადასაღებათ ბიბი-ეიბათის ნათის რაიონში. შემდეგ დაიწყება სცენების გადაღება კაბარეში და ცირკი, რომლებშიაც მონაწილეობას მიიღებს 1000 კაცი.

მხატვარ ირ. გამბრეკელის საღაპო. 26 მარტს რუსთაველის თეატრში გაიმართება მხატვარ ირ. გამბრეკელის საღაპო. დაიდგება, უკანასკნელად ამ სეზონში „შიგელ ბენშ“. დადგმა ქ. მარჯანიშვილის და ალ. აბუტელის, დეკორაციები ირ გამბრეკელის.

ლუქინის ბალეტის გასტროლები. ტფილისში ჩამოვიდა მოსკოვის თავისუფალი ბალეტის ლუქინისა, რომელიც აწარმოებს მოლაპარაკებას სახელმწიფო ოპერის დირექციასთან მთელი რიგი გასტროლების გამართვის შესახებ.

სომეხ მხატვართა გამოფენა. სომეხ ხელოვნათა სახლში 15 მარტს გაიხსნა, ტფილისის და ერევანის სომეხ მხატვართა სურათების გამოფენა.

„უურნალი მნათობი“. დაიბეჭდა და გამოვიდა გასასყიდთ ჟურ. „მნათობი № 2 (10).

კინო უურნალი. ამ დღეებში რუსულ ენაზე გამოვა კინო-უურნალი, რომელშიაც მოთავსებული იქნება სპეციალური ხასიათის წერილები კინოზე და რეკონსიები ადგილობრივ და უცხო ფილმების სურათებზე.

უპატრონო ბავშვთა მეგობრების საზოგადოების დღია. დღეს 22 მარტს რუსთაველის თეატრში უპატრონო ბავშვთა მეგობრების საზოგადოება გამართავს საბავშვო დღილს გრანდიოზული პროგრამით.

პასუხისმგებელი რედაქტორი ს. ქურიძე.

ხელმძღვანელი—სარედაქციო კოლეგია

გამომცემელი სრ. საქ. ხელოვნების მუშაკთა კავშირი.

სახელმწიფო თეატრების პროგრამები:

ჩ უ ს თ ა ვ ე ლ ი ს თ ე ა ტ რ ი

შაბათს 21 მარტს

გ ა ლ უ ბ რ ა მ ი

გ. რიბაქიძის დრამა ნ მოქმედებ.

მოქმედნი პირნი:

პირ. მოქმ.

ფინელშტეინ—ნ. გოცირიძე რეს. სახ. არტისტი, პენეტე—ღვ. ჩხეიძე, ფელდერის—ალ. შორაშულიანი, ფენობი—გ. დავითაშვილი, როკედელერ—კ. ხორავა, აზეფულ—კ. ვასაძე, მორელა—თ. ჭავჭავაძე, მებაპიროსენი:—ბ. შავიშვილი, ე. კელია, ელ. თოფურიძე, ნ. აღუქსი-მესხიშვილი, კროში—გ. სარჩიშვილი, შვეიცარი—ბ. წულაძე, ორი კოკოტი: ნ. დლოძიძე, ელ. თოფურიძე, ვახუთის გაყიდველნი: ს. სულაკაური, მ. მრეველიშვილი, ლოლუბა—ნ. დავითაშვილი, ბალანშევა—ბ. გამრეკელი, პიკოლო: ივლ. ჯორჯაძე შ. წერეთელი, კარტის მოთამაშენი: რიბაქიძე, ბ. მაღლაკელიძე, მ. მჭედლოძე, ნ. ახვლედიანი, ი. აბაშიძე, კ. კანდელაკი, პ. კიბიანი.

მეორე მოქმ.

მორელა—თ. ჭავჭავაძე, მეჩისკა გოლე—ალ. კორიშვილი, უცხოი—გ. დავითაშვილი, ეფი—ღ. შავია, ქალიშვილი—ვ. ანჯაფარიძე, შეწყსვილეს შვილი—მ. ბერიშვილი, მეთუეხენი: პ. ბერიძე, მ. ვარდოშვილი, გ. ხელაია, უშნაგი, ჩხეიძე ბ. წულაძე, მდივარნი: კ. ახვლედიანი, ი. აბაშიძე.

მესამე მოქმ.

ზარიდა—ელ. დონაური, დედა—ნ. ბუჯანიშვილი, მამა—ვ. ჭკიაი, მძა—შ. ლაშაშვიძე, ფინკელშტეინ—ნ. გოცირიძე, პეუტტი—ღ. ჩხეიძე, გლეხები: მ. ვარდოშვილი მ. მჭედლოძე, მოაბე—პ. მურღულია, ბოშები: პ. კანდელაკი, ბ. მაღლაკელიძე, ნ. ახვლედიანი, ბ. წულაძე, კ. ახვლედიანი, ბ. მაღლაკელიძე, ზ. ოხუფაშვილი, ვალ. რიბაქიძე, ნ. აღუქსი-მესხიშვილი, მ. მრეველიშვილი, ელ. თოფურიძე.

მეოთხე მოქმ.

მორელა—თ. ჭავჭავაძე, როკედელერ—კ. ხორავა, კეთროვანები:

პ. ბერაძე, ბ. სვანი, ნ. ახვლედიანი, კ. ახვლედიანი, მ. ლორთქიფანიძე, ბ. მაღლაკელიძე.

მესუთე მოქმ.

დადაისტები: შ. ლაშაშვიძე, შ. ლორთქიფანიძე, დ. შავია, გ. სარჩიშვილი, პ. კორიშვილი, კ. კანდელაკი, კოკოტები: ე. თოფურიძე, ც. წუწუნავა, ა. შოთაძე, ი. მრეველიშვილი, ე. კელია, ნ. ჭეკინაძე, მორელა—თ. ჭავჭავაძე, მარჩიელი—უშ. ჩხეიძე, ფილკეშტეინ—ნ. გოცირიძე, პენეტე—ღ. ჩხეიძე, გელფერიხ—ალ. შორაშულიანი, ოციციერი—პ. კიბიანი, კეთროვანები: ბ. ბერაძე, მ. ვარდოშვილი, ნ. ახვლედიანი, კ. ახვლედიანი, ზ. ოხუფაშვილი, შ. ლაშაშვიძე, შ. ჩხეიძე, სტუბურები: ვალ. რიბაქიძე, მ. მჭედლოძე, ი. აბაშიძე, ს. სულაკაური, ბ. სვანი, ბ. ხელაია, ია. ქანთარია.

მეექვსე მოქმ.

აზეფულ—კ. ვასაძე, აგნტი ნ. გვარამაძე უცხოი—გ. დავითაშვილი, კეთროვანთა დიდგვარი—თ. ჭავჭავაძე, დარაჯები: კ. წულაძე, პ. მურღულია, რეგოლო. ციხურები: პ. ბერაძე, გ. ვაძიაშვილი, შ. ჩხეიძე.

დიდი მასა.

დადმა: კ. მარჯანიშვილისა და ალ. ახმეტელისა. დეკორაციები და კოსტიუმები მხატვარ ნ. უშიშის შესრულებული დეკორატორ გ. ნაღვლაშვილის მიერ. ვახუთება ი. კარსლიანისა (ტყევა ს. ხერგვეჯის დირიჟორი ალ. გველესიანი რეჟისორი ნაწილის გამგე: კოტე მარჯანიშვილი. დრამის გამგე: დავ. ჩხეიძე.

კვირა 22 მარტი

ა. გეგევი-ზიგლის

ს ი ა თ ე ლ ე

ხალაპარი ფერია 9 სურათად

მოქმედნი პირნი:

მეფე ჯიმშერია—უშ. ჩხეიძე დედოფალი—ც. ამირჯანიბი ამათი შვილები: აეთანდილი—ბ. შავიშვილი, გორდასპი—ბ. გამრეკელი.

სპასალარი—პ. კანდელაკი ვეხორა—გ. ოქიაი დიდებულნი—1. ბ. წულაძე 2. ა. ხელაია

მსახურნი—1. ვ. ავაშიძე 2. ბ. სვანი

დესპანები—1. გ. სარჩიშვილი. დ. შავია

შიკიკია—1. მ. მჭედლოძე 2. გ. ოხუფაშვილი

კარისკაცი—1. შ. წერეთელი

შ. ჩხეიძე

გლეხები—1. ნ. გვარამაძე 2. მ. ვარდოშვილი 3. მ. მჭედლოძე 4. პ. ბერიძე

დავროსი—კ. ხორავა

ჯალისანი—ნ. ბუჯანიშვილი

ემშაკები—1. ვ. ვაძიაშვილი 2. ნ. სულაკაური 3. პ. კიბიანი 4. პ. მურღულია 5. ი. ქანთარია 6. მ. ბერიშვილი 7. ს. შორაშულიანი

გველშაბი—პ. კორიშვილი

ფერიები: პირიმე—თ. წულუკიძე მთავარია—ლაშაშვიძე ბროლისანე—ღ. დონაური ნათელა—მ. ლორთქიფანიძე წყრია—ბ. მაღლაკელიძე ანკარა—თ. ჭავჭავაძე

სეფე ქალები—1. ი. თოფურიძე 2. ე. თოფურიძე 3. ნ. დლოძიძე 4. მ. მრეველიშვილი, ნ. ს. მესხიშვილი, 6. ე. კელია

ძიძები—1. ნ. დავითაშვილი, 2. ნ. ჯავახიშვილი, 3. ც. წუწუნავა 4. შოთაძე.

დადმა: კ. მარჯანიშვილისა და ახმეტელისა.

სამშაბათი 24 მარტი

უილ. შექსპირის

ჯიმშირის მსიარული ქალები

მოქმედნი პირნი:

ფალსტაფ—შ. ლაშაშვიძე, ფენტონ—ალ. მაღლაკელიძე, ფელი—გ. სარჩიშვილი, სლენდერს—ღ. შავია, ფორდ—მ. ლორთქიფანიძე, პედ—პ. კორიშვილი, ელიამ პედ—ია. ქანთარია, ვანს—პ. ბერაძე, ქაუსი—ვ. ვაძიაშვილი, სასტუმროს პატრონი—შ. ჩხეიძე, პაროლოფი—პ. კანდელაკი, პისტოლი—ბ. შავიშვილი, ნიმ—ნ. გვარამაძე, რობინ—მ. ბერიშვილი, სემლ—უშნაგი

რეგები—ა. ხორავა, მისტრის ფორდ—ნ. დავითაშვილი, მისტრის. პედლი—ნ. ჯავახიშვილი, მისი ანა—ბ. გამრეკელი, მისტრის კვიცილი—ს. ბეჟანიშვილი, მსახური: ვ. აბაშიძე, ბ. წულაძე.
დაღმა კ. მარჯანიშვილისა და ალ. ახმეტელისა,
დეკორაციები და კოსტიუმები მხატვ. მ. დამარჯოვის.
ესკიზებით დამზადებულია დეკორატორ გ. ნადემაშვილის მიერ მუსიკა ნიკოლაისა.
რეჟისორი. კ. პატარიძე

26 მარტი

პ. ვერფელის

მეტიგელმენს (კაცი სარკიდან)

მაგიური ტრილოგია 3 მოქ. 12 სურ.
თარგანი ალ. შანშიაშვილისა.

მოქმედნი პირნი

თამაშ—ა. ვახაძე, კაცი სარკიდან მისი სახეები: მეგობარი, ქალი,

ბერი—გ. დავითაშვილი, ბერი მისი სახეები: სასახლის მფლობელი, ჯამბაზი, კამიტანი, მეციხოვნე, მხაჯული—დ. ჩხეიძე, ქურუმთ-ქურუმი—პ. კორიშვილი, ქურუმები: ბ. სვანი, პ. შურულაია, შ. ჩხეიძე, DELCANTO—ს. სულაქაური, დედაკაციები: ნ. მენხიშვილი, თ. წულუკიძე, ა. შოთაძე, ნ. დოლიძე, უფროსი პოლიციელი—ა. კანდელაკი, პატარა არაბი—ზ. წერეთელი, მოძღვარი—პ. ხორავა, თამაღის მამა—ვ. ჯიქია, თამაღის დედა—ს. ბეჟანიშვილი, თამაღის შვილი—თ. წულუკიძე, იაღო მამის მსახური—შ. ღამბაშიძე, თაყვანის მცემელი: ალ. ჟორჯოლიანი, დ. მჭავია, მ. ბერიაშვილი, ჯალიყარი—მ. ლორთქიფანიძე, აძუე—თ. ჭავჭავაძე, ფიზიო—ი. ჯორჯაძე მამა კაციები: მ. მჭედლიძე, პ. ბერაძე, შ. მალლაკელიძე, პ. კობახიძე, გ. ხელიაია, ხმები: ც. წულუწავა, ბ. შავიშვილი, მ. ვარდოშვილი, გ. გომიაშვილი, ი. ქანთარია, მეზღვაურნი: პ. ბერაძე, პ. კობახიძე, ბ. სვანი, ი. ქანთარია, ნ. ახვლედიანი, ი. აბაშიძე, შ. მალლაკელიძე, ბ. წულაძე, ა. კვაჭარია.

ცაკურია. ბერები, პოლიციელები, მოხუცი ფაქირები, ჰორწილის სტუმრები, პოლიციის კარისკაციები მოგვები, ქურუმები, და დიდი მასა. დაღმა კ. მარჯანიშვილისა, და ალ. ახმეტელისა, რეჟისორი კ. პატარიძე, მუსიკა თ. ვახვახიშვილისა, დეკორაციები ირ. გამრეკელისა, ტრანსკმელი ირ. გამრეკელის ესკიზებით დამზადებულია კობახიძის, ბუტაფორია ანატოლი ტყეცვლისა, მონტაჟი ივ. მახინჯაძისა, განათება გ. გრიგორიანისა, ორკესტრი საქართველოს ახალგაზრდა მუსიკოსთა სასწავლოებისა, დირიჟორი ალ. გველესიანი, სამხატვრო ნაწილის გამგე: კატე მარჯანიშვილი,

საქართველოს სსრ. განათლების კომისარიატის საკანცელარიო ნიუთების განყოფილება

მოიპოება გასახყიდათ დიდძალი საკანცელარიო ნიუთები საკუთარი სახელოსნოს მიერ დამზადებული და აგრეთვე რუსეთისა და საზღვარ-გარეთის ფირმების. ვაჭრობა სწარმოებს ბითუმით და წვრილდაც სახელმწიფო დაწესებულებებს და მოომერატივებს საქონელი ეძლევათ შეღავათიანი პირობებში.

- ფასები საგრძნობლად დაკლებულია.
- დაკვეთები მიიღება:
  - მალაზია № 1-ში | თავისუფლების მოედანი № 7. ტელ. 14-95.
  - № 2-ში | კარლ მარქსის მოედანი № 3. ტელ. 3-00.
- მთავარ კანტორაში—(პლენანოვის პროსპ. № 57. ტელ. 20-54.
- (ვაჭრობა ბითუმით).

სამხედრო კომისარიატის სტამბა, კეცხოველის ქუჩა № 3.

გეგმვა

№ 13

ა ლ. შ ა ნ შ ი ა შ ვ ი ლ ი

მისი ხალაშის გამო რუსთაველის თეატრში დღეს 29 მარტს

საქართველოს სწავლების მუშაობა კვების მხარე

1925

Программы госоперы.

В Субботу 28-го марта

2-ая гастроль известного боритона С. И. Мигая

Д Е М О Н

оп. Рубинштейна в 4 дей.

Тамара—Рашель-Полишук, Ангел — Гуманова-Махарадзе Няня—Доброжанская, Синодал — Кулагин Демон С. И. МИГАЙ, Князь Гудал—Исецкий Старый слуга—Благообразов, Гонец — Игонин.

Дирижирует народный артист И. П. Палиашвили. Реж. Гурес.

В воскресенье 29-го марта

3-ая гастроль известного баритона С. И. Мигая,

Т Р А В И А Т А

Опера в 4 действ.

Виолета Валери—Попова. Флора Бервуа—Нейман, Жердон—Мигай, Альферд Жермон, его сын—Кулагин, Гастон, Вилонд де Летарьер—Игонин, Барон Дюфоль—Демяненко, Меркиз де Обиньи—Курхули, Доктор Гревиль—Курхули, Анина, Горничная Виолеты—Доброжанская.

Режиссер К. Н. Пичхулов. Курхули. Дирижирует народный артист И. П. Палиашвили.

Вторник 31-го марта

3-ая гастроль известного боритона С. И. Мигая

РИГОЛЕТТО

Опера в 4 дейст. муз. ВЕРДИ

Герцог Мантуанский—Гр. Кулагин, Риголетто, его шут С. И. Мигай, Джильда, дочь Риголетто — Попова, Мадалена, цыганка—Волчанецкая, Спарадочиле, ее брат—Исецкий, Граф, Монтеронэ — Благообразов, Борса — Курбатов Марулло—Курхули, Графиня Чепрано—Заславская, Джюванна, служанка—Нейман.

Режисер К. Н. Пичхулов Дирижирует оперой А. С. Стодрман

Балет в постановке С. Сергеева

В Среду 1-го апреля

1ый гастроль А. И. Мозжухина.

БОРИС ГОДУНОВ

Музыкальная драма в 8 картинах музыка Мусогорского.

Действующие лица:

Царь Борис Годунов—Мозжухин, Ксения, Феодор его дети: Габашидзе Бабкина. Мамка Ксенин—Доброжанская, Князь Василий Шуйский—Игонин, Андрей Щелков, Думный Дьяк—Карин-

вадзе, Пимен, летописец—Благообразов, Самозванец, под имени Григория—Кулагин, Марина Мишеш, доч. Сандро Мирского — Воєводи — Волчанецкая, Рангони, тайный Иезуит—Алексаши. Варлам, Мисаил (Бродяги); Демяненко. Курбатов. Шинкарка—Волчанецкая, Никитич, пристав. Близкий боярин—Бурштейн.

Режиссер К. Н. Пичхулов. Дирижирует оперор С. А. Стодрман.

В Пятницу 3-го апреля

2-ая гастроль А. И. Мозжухина

Ф а у с т

Опера в 5-ти действ. муз. Гуно

Фауст—Кулагин, Мефистофель — Мозжухин, Валентин—Журавлев, Маргарита, его сестра—Рашель-Полишук, Зибель, Студент Волчанецкая, Вагнер, ученик Фауста—Курхули, Марта Шверлейн — Нейман.

Режиссер—Пичхулов, Дирижер—Палиашвили, Балетмейстер—С. Сергеев.

სამხედრო კომისიის სტამბა, კეცხოველის ქუჩა № 3.

ბოლოტი 462.

ტირაჟი. 2000

სელოვნება

კადაციის მისამართი: კოსთავლის კოსკაპები, მუხათა სასახლე, ოთახი № 54. ტელეფონი 14—08.

№ 13

სრ. საქართველოს სელოვნებას მუხათა პრემ. კავშირის უკვალკვირული ორგანო

№ 13

მუხათა კრიტიკა და სელოვნება.

საბჭოთა აღმშენებლობაში დღეს უსათუოდ დიდ როლს თამაშობს ერთი ფრიალ მნიშვნელოვანი მოვლენა.

ეს არის ქსელი მუხათა და გლვთა კორესპონდენტების, რომლითაც მოვნილია საბჭოთა რესპუბლიკები და რომელიც დლით დღე იზრდება და ძლიერდება.

მშრომელთა დიქტატურამ საბჭოთა აღმშენებლობის თითქმის ყველა დარგებს მისცა ახალი ძალები მუხათა და გლვთა რიგებიდან.

მუხა შეიქნა მთავრობის წევრი, მუხა ქალაქისა და სოფლის მეურნეობას განაეგეს, მუხა პარტიის ხელმძღვანელია. ერთი სიტყვით დღეს მუხა და გლვები ჩვენი საზოგადოებრივ ცხოვრების მესაქენი არიან.

მაგრამ არის ერთი დარგი ჩვენი საზოგადოებრივ ცხოვრებისა, რომელიც სხვა დარგებთან შედარებით მუხათა იდეოლოგიის სავეგებით ვერ დაუპყრია... ეს არის კულტურა და კერძოთ კი ხელოვნება...

ცხადია, რომ საბჭოთა ხელისუფლება დიდ ყურადღებას აქცევს კულტურის და ხელოვნების საკითხებს.

ცხადია, რომ საბჭოთა საერთო აღმშენებლობაში იმედება ახალი კულტურაც, მაგრამ ეს ხდება ისეთი წელი ტემპით, რომ ბურჟუაზიული იდეოლოგია ამ დარგში ვერ გრძნობს თავის სისუსტეს, პირიქით ის ცდილობს სხვა ფრონტზე თავის დამარცხება აინაზღაუროს კულტურის ფრონტზე გამარჯვებით...

მაგრამ მათ ამ ცდის განხორციელებას ხელს უშლის ერთი ის გარემოება, რომ პროლეტარიატს ამ

დარგში არ სძინავს, პირიქით, ამ მხრივ ის წინ მიიწევს.

მართალია, ჯერ კიდევ ჩვენ არა გვაყვს საკმაო რიცხვი და ძლიერი მუხა მეცნიერები, პროფესორები და ხელოვანები, მაგრამ სამაგიეროთ ის მუშაუკულტეტები, რომლებშიც სწავლობენ ათასობით მუშები და გლვები ცხადია ხვალ მოვეცემს, როგორც მუხა მეცნიერებს, ისე ხელოვანებს...

რაც შეეება მუხათა და გლვთა კორესპონდენტებს მათი მნიშვნელობა უაღრესთ ღიღია იმ მხრივ, რომ ისინი თავისი მუშური თვალთახედვის ისრით აშუქებენ მშრომელთა მსგების ცხოვრებას და თავისი სალი კრიტიკით საბჭოთა აღმშენებლობას ხელს უწყობენ, რომლებიც მუხათა და გლვთა შეგნებას მიმართავენ ახალი პროლეტარული იდეოლოგიისაკენ და მით ხელს უწყობენ ახალი კულტურის შექმნას.

სამუხაროთ უნდა აღინიშნოს, რომ ჯერ კიდევ ჩვენში მუხათა კრიტიკა საკმაო სიძლიერით ვერ ხვდება ხელოვნების დარგს...

ეს დარგი კვლავ ბურჟუაზიული იდეოლოგიების საწინააღმდეგოთ არის დღეს. უსათუოდ ამ გარემოებას უნდა მიეცეს ჯეროვანი ყურადღება...

ჩვენი კურნალის რედაქციას გადაწყვეტილი აქვს თავისი გარემო შემოიკრიბოს ხელოვნების მუშკორები და სოფლოკორები და მით მუხათა კრიტიკა ხელოვნებაში ჩამოაყალიბოს ორგანიზაციულად. ამ სუჯის არი ერთხელ შეეებებით შემდეგ ნომრებში.

ისევ პროვინციის უსახეუ.

სოფლისა და ქალაქის მკიდრო კავშირმა ვადამ წყვეტი როლი ითამაშა ოქტომბრის რევოლუციის გამარჯვებაში. ოქტომბრის მონაპოვართა განმტკიცებაც ერთიანთა ამ კავშირზეა დამოკიდებული. სოფლის იდეური დაპყრობა უდიდეს პოლიტიკურ ღონისძიებად მიჩნეული, რომლის პრაქტიკულ განხორციელებისათვის ამუშავებულია საბჭოთა ხელისუფლების ყველა შემოქმედებითი ძალები ს. ს. რ. კ. ცაკის მესამე სესია, რომელიც აწარმოებდა თავის მუშაობას თბილისში ამ რამდენიმე დღის წინათ, ამ მთავარი საკითხის თვალსაზრისით აშუქებდა და სწავებდა საბჭოთა კავშირის საშინაო და საგარეო ცხოვრების პრობლემებს. ახალი სასოფლო-სამეურნეო ვადებასა, რომელიც მიიღო ს. ს. კ. ცაკის მესამე სესიამ და რომლისათვის გლეხობის მდგომარეობა გადასახადის მხრივ საგრძნობლად უმჯობესდება, ცოცხალი დემონსტრაცია იყო იმ მკიდრო და განუწყვეტი კავშირის, რომელიც არსებობს საბჭოთა კავშირის გლეხობასა და მუშებს შორის. საბჭოთა კავშირის ყოველი სამეურნეო ღონისძიება მიმართულია იქითკენ, რომ ეს კავშირი უფრო განმტკიცდეს და გაღრმავდეს, რომ გლეხობა — ეს უდიდესი სოციალური ფაქტორი — კვლავ ისეთივე ერთგული დარჩეს ოქტომბრის მონაპოვართა განმტკიცებაში. როგორც ის იყო ოქტომბრის რევოლუციის მოხდენისა და კაპიტალიზმის დამხობაში; ლენინიზმის მთელი პრინციპიალური არსება სწორედ ამაში მდგომარეობს: გლეხობის კოლნისლური როლი რევოლუციისა და აქედან მისი იდეური დაპყრობა, ის რა არის ლენინიზმი, როგორც პროლეტარიატის პოლიტიკური მსოფლმხედველობა.

სამეურნეო ღონისძიებასთან ერთად საბჭოთა ხელისუფლება მიმართავს სხვა საშუალებასაც ლენინიზმის ამ უდიდესი ღონისძიების პრაქტიკულად განმტკიცებისათვის. ერთი ამ უდიდესი საშუალებათაგანია არის ხელოვნება. ლოზუნგი „პირი სოფლისაკენ“ ღირებულია არა მარტო პოლიტიკურ და ეკონომიურ ცხოვრებისათვის, მისი მნიშვნელობა განუზომელია აგრეთვე ხელოვნების სფეროშიაც. კულტურული კავშირი სოფლიან — ახარ

ამ პოლიტიკური ღონისძიების ხელოვნების თვალსაზრისით.

ჩვენში ამ მხრივ საგრძნობი ნაბიჯებია გადადგმული. ხელოვნების საქმეთა მთავარი საბჭო, რომელიც ხელმძღვანელობს ხელოვნების ორგანიზაციის საქმეს რესპუბლიკის მსმტებით, პრაქტიკულად უკვე ახალს კავშირს პროვინციებთან: ახარსებს თავის განყოფილებებს, იმუშავებს შესაფერის რეპერტუარს, აწყობს სახელოვნო უჯრედებს, ახარსებს პირველდაწყებით მუსიკალურ სასწავლებლებს და საზოგადოთ კულტურულ სუბსიდიას აწვდის პროვინციას. მთავარი საკითხი ამ სუფილიაში კვლავ რეპერტუარის საკითხია. სახელოვნო საბჭომ უნდა შეიმუშაოს მტკიცე რეპერტუარი. ამ რეპერტუარში ქართველმა გლეხმა უნდა ჰპოოს ნამდვილი ესთეტიკური კმაყოფილება, იქ უნდა იყოს მოცემული გლეხის ყოფა და ყველა ის შესაძლებლობანი, რაც გლეხურ ყოფაცხოვრებას გააუმჯობესებს და გაამშვენიერებს. გლეხური რეპერტუარის შექმნა უდიდესი ამოცანაა, რომლის ასე თუ ისე გადაუჭრავად სოფელთან კავშირის გაბმა ფიქცია იქნება. ამიტომაც მთელი გულისყური მთავარ სახელოვნო საბჭოსი იქითკენ უნდა იყოს მიპყრობილი, რომ როგორმე ჩაუყაროს საფუძველი სპეციალურად გლეხურ რეპერტუარს შექმნას. ობიექტიურად საქართველოში ამის შესაძლებლობა აუცილებლად არის. ასეთ რეპერტუარში მოცემული უნდა იყოს არა მარტო ყოფაცხოვრება, აქ უნდა გაიზაროს აგრეთვე ანტირელიგიოზური პროპაგანდა რომელსაც ეგზომ დიდი მნიშვნელობა აქვს გლეხობის იდეურ აღზრდის საქმეში. ამ შემთხვევაში ორიგინალური რეპერტუარის უქონლობის გამო გამოდგება ინსტენიარეკები აზრიანი და მხატვრულად გამართლებული.

უდიდესი მნიშვნელობა აქვს აგრეთვე კინოს სოფლისათვის. თუშუცა კინომრეწველობა ორგანიზაციულად დაშორებულია მთავარ სახელოვნო საბჭოსაგან, მაგრამ ამ უკანასკნელმა მაინც უნდა იღვას თავს კინოს განვითარება სოფლად. როგორც უნდა იყოს კინო სოფლად, ამის შესახებ სხვა კერძო წერილში ვილაპარაკებთ.

დ ი ს კ უ ს ი ა

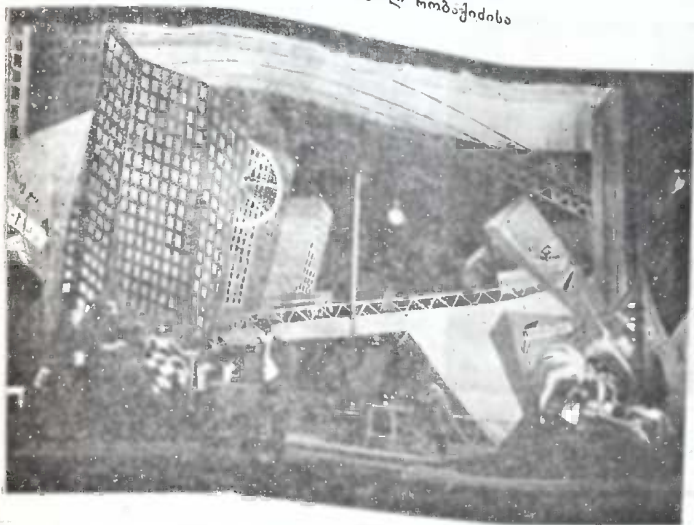
ტრადიციის წარმოშობა და მისი ტრადიციის კომუნიზმი

თავდაპირველ შემოქმედების დროს სისხლის აბგერების ნიადაგზე შობილი რიტმი განუყურელი იყო ეესტრის, ხმის (წოდულებით) და სიტყვისაგან (არტიკულაციით)

ე. ი. არსებობდა სამსახოვანი ნორეა — ცეკვა, მუსიკა და სიტყვიერი სიმღერები. საბერძნეთის დრამას თუ დრამატიკურიღებები ადვილად შესაძინევი გახდება მასში ასტებუ-

„მალსტრემი“ — გრიგოლ რობაქიძისა

დადგმა: კ. მარჯანიშვილის და ალ. ახმეტელის

დეკორაცია ირ. გამრეკელის.

ლი ძლიერად მჭექეფარე რიტმში ხორალებსა, მარში და მუსიკალური ნაკადი... ამისათვის სრულიად სამართლიანად არის აღიარებული ნიცშეს მიერ, რომ „ტრალედია მუსიკის სულიდან არის შობილი“.

ტრალიული ფორმა წარმოიშვა დიონისოს კულტის წაილიდან. ტრალედია თავდაპირველად იწყება დიფირამბის მოყვიანის (axachutes) მიერ.

დიფირამბი — ჯერხნობით აუხსნელი სიტყვაა; არხილოხის მოწმობის მიხედვით უნდა ეიფიქროდ, რომ ის არის ლირიული ლექსები შემომქმედის მიერ თქმული „დიონისიურად განწყობილობის“ დროს;

„როდესაც დიონისო ათრობს ზემს ვონებს ლეინითა, შემძლიან ეუვალობო მას მშვენიერი სიმღერები — დიფირამბი“. (არხილოხი).

საიდან და როგორ განვითარდა დიფირამბი?

ეს შეტად რთული კითხვაა, აქ უძლურია ეტიმოლოგიაც კი; ჩვენთვის საინტერესოა აღინიშნოს ის ვარაუდები, რომ დიფირამბის დაწყების დროს მოყვიანი მოპართავდა შეკითხვებით (რაიმე მოკლენის შესახებ) ხოროს და უკანასკნელი უკასუხებდა ხილმდ მოყვიანს. აქ გამართულია ერთგვარი დიალოგი.

ტრალედის და დიფირამბის „მუსიკის სულიდან“ წარმოშობის შესახებ ნიცშეს მოპყავს საგულისხმეო

მაგალითი იმე არხილოხის და ამბობს: „როდესაც არხილოხი, პირველი ლირიკოსი საბერძნეთისა, უტბადებს ლიკამბოსის ასულთ სიგიჟემდ მისულ თავის სიყვარულს და ამასთანავე ზიზს, — მაშინ ჩვენს წინაშე როკავს არა მისი გრძნობა, არამედ დიონისო და მენადები; ჩვენ ეხედავთ თავდათრობამდე მისულს მეოცნებე არხილოხს. ძლით შეპყრობილი ის დაეცა ველად, შუადღის მზის სხივებს მიეცემული — და აი, შეახო მას ხელი აპოლომ... დიონისიური — მუსიკალური მოკადლეუბა მძინარისა ისე არის შადრევანებად აინიზხლულ სახეებს, ლირიულ ლექსებს, რომლებიც თავის უმწვერვალეს განვითარებისას ტრალედებით და დრამატულ დიფირამბებად იწოდებიან“. („Uebert der Tragodie“).

ამ ამონაწერში საგულისხმეოა ის ვარაუდები, რომ შთავონება სრულდება მაშინ, როდესაც სული შუადღის მზის სხივებს არის მიეცემული, რაიც ხშირად განუწორებულა საბერძნეთის შემდეგ მიმყოლ პოეზიაში, ევროპის, რუსეთის... ხელოვნურ ნაწარმოებებში და თვით ნიცშეს „ზარატუსტრაში“-ც. აპოლო ოდნავ მოასწრებს შეგბოს პოეტის შემოქმედებით დაძაბულ სულს და პუშკინის თქმით:

„Душа поэта встрепенется, как пробудившийся орел“.

ა. მ უ რ უ ს ი ძ ე

ქუთაისის აკადემიური დრამის მსახიობი

მ ზ ი ს ტ რ ა დ ი ც ი ა .

მზეს ჰყავს მისგან ამღვრებული პოეტები მზის შვილები*, არა მარტო საქართველოში, სხვაგან კიდევ უფრო ძლიერნი, მაგრამ, მიუხედავად იმისა, რომ საქართველო თავისი ძველი რელიგიების და ლეგენდების მიხედვით მთავარსთან უფრო მეტ კავშირშია, — ჩვენი ტრადიცია ლიტერატურული შინაიკ გვიძლევს უფლებას მოვინათლოთ თავი მზის შვილებათ და მართლაც განა საგულსხმიერო არ არის **შოთა რუსთაველის** -ვეფხისტყაოსანი** — დან ავთანდილის მოთქმა, როდესაც უკანასკნელი გულს უღებს ცხოველყოფელ მზეს:

„მიმაილი ცასა შესტირს, ეუბნების, ეტყვი მზესა: „აჰა, მზეო, გვაჯეგები შენ, უმძღვთა მღვთა მძღვსა“.

შუადღის მზით დასუბთქული და აცხოველებული ავთანდილი იწყებს მომჯადოებელ სიმღერას „ლექსია“, რომელიც სულს უღვამენ და იწყევენ სენად, მეტყველებად სულიერ და უსულო საგანთაც კი:

„რა ესმოდის მღერა ყმისა, სენად მვეცი მოვიდიან; მისევ ხმისა სიტკბოსაგან წყლით ქვანიცა გამოსდიან; ისმენდიან, გაჰკვირდიან, რა ასტირდის ასტირდიან; იმღერს ლექსთა საბრალოთა ლერისაებრ ცრემლინი სდიან“.

ან და გაეისწინოთ **ბარათაშვილი**, რომელიც საუკეთესო მეტაფორულ ხერხისათვის არჩევს შემდეგ თქმას: ...**მინდა მზე ვიყო**, რომ სხივი ჩემთ დღეთა გარს შემოვაგლო, საღამოს მისთვის ჩავიდე, რომ დილა უფრო ვაცხოვლო“.

პუშკინს წინასწარმეტყველური გარდაქმნა აღმაინის არსებისა წარმოდგენილი აქვს მზისგან გაროჯულ უღაბნოში:

„Духовной жаждою томит в пустыне мрачной я влачился, и шестикрылый серафим на перепутье мне явился“... (Пророк — პუშკინი).

ლერმონტოვის სული შუადღის სიციხეში წვედა შემუშნევე სულთქმას დედამიწისას, ბუნებისას:

...„Стозвучный говор голосов, дышащих тысячи растений и полдня сладострастный зной...“ („Демон“ — ლერმონტოვი).

ან კიდევ იგივე ლერმონტოვი მზილველი საკუთარ ბედისწერისა, რომელიც ასე წინასწარმეტყველურად ახდა:

„Полденный жар в долине Дагестана свином в груди недвижим я лежал... широкая в груди дымылас рана...“ და სხვა.

ამ სიტყვებს აღთქმის მნიშვნელობა ესლევა. გინდა იფიქრო, რომ შუადღის სიციხე მთელმარე პოეტს დაღესტნის მზით მოკულს ველბში ეზმანა ჩერჩილთ ეი. ლაც შემუშნევე ბედისწერის და ყოვლის მზილველი.

ტრადიული სული პოეტის აქ მსგავსია „კასანდრა“-ს რომელიც წინასწარ ხედავს ტროადელ გმირის აღამბუნონის დასაღებულად მომართულ „სისხლიან კულს“. მომეცებულებს არ ესმით კასანდრა წინასწარმეტყველება და ეკითხებიან უკანასკნელს:

„Богом объята что иступленная зришь впереди душа?“ („ალამბუნი“ ესტილე).

ასეთია დიდი გრძობა და ფიქრი შუადღესთან ზიარებით გამოწვეული. თუნდაც ისეთი ვით ვ: სოლოვიოვის ეგვიპტეს დამსხვერუელ პირამიდებთან.

პიროვნება ვერ იტევს „ენებიან შუადღის“ სიციხო სულის აღსვებას. სულში გადმოდის ყველაფერი და ყველაფერია სული

სულში იმარჯვებს მღვდომარეობა ექსტაზიური (ekstasis) ეს არის სული ამობოკრებული, რომელიც ისრაფევის მოვიდეს, როგორც ქატიზალი, თავმუყავებელი „ხითხითი თხა-ფეხა ღმერთის“ — პანის. უკანასკნელის ფოჩიანი ცხოველური ჩლიქები მატარებელი დიდი საიდუმლოების სიბრძნისა.

„ელადაში არ იცოდენ ნამდვილი ვითარება ამ საიდუმლო შეკრებების — ლთაებრივ — აღმამანურის და ცხოველურ — ნიდირულისა“. (დ. მერკეკოსკი).

გრ. რიაკიძე — თანამედროვე ქართველ პოეტს — ეს პრობლემა შუადღის კარგად აქვს ვადაპირილი სხვათა შორის თავის საყურადღებო **ლექსში**: „პანი“.

ჩვენ მიერ აღნიშნული შუადღით გამოწვეული განცდა ნიქშეს ტერმინოლოგიით „დიონისიურ — ტრაგიული შემეცნებაა“. იგი პეგულსხმობს არსში არსებულ წინააღმდეგობათა და საშინელებათ ხილვას. შემომქმედი ახერხებს ამ ქვეყნად არსებულ წინააღმდეგობათა და ბედისწერის (ფატუმის) უშიშარ ხილვას.

ეს ისეთივე მოთხოვნაა და სურვილი ზედისწერასთან ბრძოლის როგორც ვიცით მაგ. „პრომეთეოსში“ — ესქილსა, „აფუსტში“ და სხვაგან — „Versucherische Kapferkai.“

ამ სიტყვიდან ჩვენსენ მომართულია უკვე ნიუტონს ტრაგიული თვალები, რომელნიც ითხოვენ პასუხს დასტურით შემდეგ მის შეიქთხებაზე:

„განა არ არსებობს ერთგვარი თვისება სულისა, რომელიც მოისწრაფვის არსში არსებულის ყოველივე სასტიკის, გამოურყნობის ძიებად? რომელიც გვევლინება წყურთილი დატკობისა, ძალაზე მჭკეფარე ჯანსაღობის, სიცოცხლის აღვხილვიდან მოვლენის გამო? გან-

საკუთრებული მაცდური მხნეობა ყველაზე უფრო მძაფრი შეხედვის, რომელიც ითხოვს საოცარს, როგორც მტერს, როგორც დარსველ მტერს, ვისთან ბრძოლაში შეიძლება გატოლება ძალისა?“

თავისი განსწორება „ყოველივე სასტიკის“ ანუ (რომ გადაეთარგმნოთ) Moira-სათვის — ტრაგიულად შესრულებული მახატრუდი შემეცნება.

მსოფლიო საიდუმლოების შემეცნება ძნელად მისაწვდენია. ნიუტონს აზრით მისი სრული მიწვდენა შესაძლოა წარმოვიდგინოთ, მხოლოდ, უღლის ფორმით, რომელიც იშუა „მუსიკის სულიდან“ ე. ი. — ფორმით ტრალედისა.

აღ. ქ.—ლი.

მ უ ს ი კ ბ

სკრიაზინი.

სკრიაზინი სიკვდილის წინ ამბობდა: ტანჯვა სპირაა. რომ იგი თავს მშვენიერად გრძნობს.

დიდებული კომპოზიტორი სიკვდილს ადვილად შეუდგა. ან რა ჰქონდა შეურბეგბელი? მისი სიცოცხლის გენია სიკვდილზე უძლიერესი გამოიდა.

ადამიანის მაღალი ტრაგედია მუდამ პარმონიულ დასრულებას პოულობს. ასეთ პარმონიულ დასრულებაზე არის აგებული შექსპირის უკუდავი ტრაგედიები.

შეიძლება სკრიაზინი, დოსტოევსკის შემდეგ რუსეთში, ყველაზე დიდი ხელოვანი იყოს.

ასეთია პარალელი:

დოსტოევსკი სატანისტური სიძლიერით შეიჭრა რუსეთის პსიხოლოგიურ ცხოვრებაში და თავისი მკვეთრი სიტყვით განახსენულა რუსეთის ტრაგედია. შერვალის მაღალია ინტელიცია მწინასწარ იგრძნო რუსეთის რევოლუციის ურავანა.

არა ნაკლები სატანისტური სიძლიერით შეიჭრა სკრიაზინი რუსეთის ცხოვრებაში და თავისი კომპოზიციების მუსიკალური პათოსით და გენიალურად დაწყებულ ტენსიკით მოახდინა მთელი რევოლუცია მუსიკალურ ხელოვნებაში. აქ სკრიაზინმა რუსეთში გააყვია ის, რაც ბეთჰოვენმა გერმანიაში და საერთოდ მთელ მუსიკალურ მსოფლიოში.

გლინკა, მუსორსკიმ შეჭმენეს რუსული მუსიკალური დრამები. ჩაიკოვსკიმ აამეტყველა რუსეთის მელანქოლია და თავის ნაწარმოებებში აღიესო ჩრდილოეთის ლირიზმით.

შეგრამ განცალკევებით სდგას სკრიაზინი. მის კომპოზიციებში არ გამოსკვივის მუსიკალურ დრამის საწყისი, არ არის ჩაიკოვსკის მაღალი ლირიზმი, მაგრამ მასში არის სიმფონია. მე ვიტყვი უფრო სხვანაირად: ტრაგიული სიმფონია. მისი „ღვთაებრივი პოემა“, „ექსტაზის პოემა“ და „პრომეთე“ (ცეცხლის პოემა—რო-

გორიც იგი თვით უწოდებდა) არის წყარო მისი შემოქმედების გასაგებად.

სკრიაზინმა ისე, როგორც ბეთჰოვენმა შეჭმენა ხმების და სმენის სამფლობელო. ბუნების უსულო საგნები მის კომპოზიციებში სკოცლობენ ისე, როგორც პოეტის რიტმიული წყობის ლექსებში. სკრიაზინმა შეჭმენა ასეთი რიტმიული წყობა-მუსიკაში.

ჯერ რაც ვაკვირებთ სკრიაზინში ეს ის არის, რომ იგი ექსტაზით, სპირალის ხვეულებით მიდის ზეით — მზისაკენ. მისი კომპოზიციების ხმები სასევა მისტიურ თარიღულით. იგი აბიჯებს კოსმიურ სფეროში და აქ სკრიაზინი გვევლინება, როგორც ტიტანი, როგორც ამაყი ადამიანი.

და ხშირად, როდესაც მის ტემპერამენტში სჩქეფს ეულკანითური სიძლიერე — არა გჯერა, რომ იგი შეიღია ჩრდილოეთის მუსუსებ ბუნების. არა, ეს ადამიანი იქ უნდა დაბადებლიყო სადაც მზე კანს სწევას და გახურებულია ადამიანის ვენა.

როგორც დანტე თავის „ღვთაებრივი კომედიაში“ სულიერ განწმენდას პოულობს უმაღლეს ალსავლის საფეხურებზე, ემპირიულ შემეცნებაში, ისე სკრიაზინი თავის სულის განწმენდას პოულობს „პრომეთე“-ში (ცეცხლის პოემაში). აქ სკრიაზინი ჩვენ წინაშე სდგას არა მარტო როგორც მუსიკოსი, არამედ როგორც მუსიკოსი-პოეტი, მუსიკოსი-ფილოსოფოსი.

„პრომეთე“-ში მოცემულია მუსიკალური რიტმების ნამდვილი სტიქია. სკრიაზინის პრომეთე არის სიმბოლო ადამიანის განახლების. მხოლოდ ეს განახლება მოდის უტეხი ბრძოლით. მის პრომეთეში როგორადც ესტუმს პრომეთეში ბუდობს უკუდავი რევოლუციონერი. თვით პოემა შავნებელ ფონზე იშლება. მისი მუსიკალური ილიუსტრაცია აქმნის საშინელ ქაოსს და ამ ქაოსში გაისმის ძლიერი ხმა. მედღერი ხმა რომელიც მოწოდებულია ძველი ქვეყნის დასანგეივით.

საკირველია: სკრიპინმა თავისი „პრომეთე“ შექმნა მაშინ, როდესაც დადგა „ძველი კულტურის“ კრიზისი. ესე იგი ომიანობის ატების წინა წლებში. მის შემდეგ განვლო რამდენიმე წელიწადმა და ძველ სამყაროს მოედო პრომეთეს ცეცხლი, რომელიც ავიზღიდა რევოლუციის დიად ალში.

პრომეთე“-მ გასსნა ახალი პერსპექტივები მუსიკალურ ხელოვნებაში. იგი ჩვენ მოგვევლინა ახალი: „აოკალიზმი“ სახით და გვაუწყა ახალი პერიოდი—შოფლიზმი.

„პრომეთე“-ში—ამბობს იგორ გლებოვი, გარდაშლილია ახალ ქვეყნის შემოქმედების აქტი, იმ ქვეყნის, რომელსაც ახალი ადამიანი უყურებს ექსტატიური აღფრთოვანებით.

სკრიპინის მუსიკალური გამშების ხეულები ჰქმნიან უცნაურ ხმების სამყაროს. მის ჩემში არის კაბრიზი, სიყვარულიც და მალაღობი ტრაგიული გინცდა.

პირველ ხანებში სკრიპინი დიდ გავლენას განიცდიდა ლისტის და ვაგნერის იგი წინიბოლა ამ კომპოზიტორების პარამონიულ ხმების სიმდიდრით, მათი სინტეზით. განსაკუთრებით სკრიპინზე წარუშლელი შთაბეჭდილება დასტოვა ვაგნერის ორკესტრის ხმურმა.

სტიქია რომელიც იყო ვაგნერში შეიჭრა სკრიპინის კომპოზიციებშიც.

სკრიპინის ყოველი პრელიუდიები, ნოქტურნები და სინატები რომელიც მან დასწერა ფორტპიანოსთვის წარმადადებენ კამერულ მუსიკის უმაღლეს მიხვევებს. ამ სფეროშიც იგი ყველაზე ძლიერი გამოდგა და შეძლება დიდ ხნობამდე ბადალიც არავინ გამოუწდეს.

სკრიპინის მუსიკალური კომპინაციები, ღრმა ექსპრესია და ფორტპიანული შესრულება განუწერიებელი დარჩება..

სკრიპინის ნაწარმოებების კრისტალობას ჩვენ მიეყვებათ იმ სფერომდე, სადაც ისობა ზღვარი ხელოვანის შემოქმედების სიფაქიზის. მეტის მოცემა აქ აღარ შეიძლება. ეს არის უქანასენელი წერტილი. უქანასენელი აპოგეია და ამ აპოგეიაზე არის ახსული დიდებულ კომპოზიტორის ყველა ნაწარმოებები.

როდესაც უსენ სკრიპინის კომპოზიციებს თიაქოს რწმუნდები ხელოვანის მაგიაში. თუ არ მაგია სხვა ვერაფერი ვერ აამეტყველებდა ადამიანის სულს ისე, როგორც აამეტყველა სკრიპინმა.

სკრიპინი არის სიმდიდრე რუსულ მუსიკალურ ხელოვნებისთვის. ამავე დროს იგი არის სიამაყეც მთელი რუსეთისათვის.

ვახტანგ ვარ იყა.

მიგაის გასტროლში

„ვევენი ონეგინი“

პირველი გასტროლი მომლორალ მიგაის შესდგა 26 მარტს, ოპერა „ვევენი ონეგინში“. მიგაის გამოსვლას ონეგინის პარტიაში ტფილისის სცენაზე დაუსრულებელი ტრიუმფი ხვდა. მიგაი არამც თუ დიდი მომღერალია, საიშვითაო ლირიულ ბარიტონის მქონე, არამედ დიდი მხატვარია, დიდი ვოკალისტი. არტიტმა პირველ წარმოთქმულ ფრაზიდანვე გვაცნობა რომ იგი ვოკალურ ხელოვნების მესაიდუმლოა. დიდი სიფაქიზით, დიდი ნიუნსებით და არა ჩვეულებრივი პიანოთი ჩაატარა მიგაიმ პაემანის მესამე სცენა. ხმის ფილიროვკა, მალაღობი ფას სიწმინდე უაღრესი კეთილშობილება მედიუმში და მუსიკალობა - მომჯადოებელი. იყო თავიდან ბოლომდე.

მაგრამ ნამდვილ აპოგეიამდის ბარიტონი მივიდა მეექვსე და მეშვიდე სურათში. ტატიანასთან შეხვედრა და შემდეგ საფინალო არია შესრულებულ იყო არაჩვეულებრივი დრამატული სელით. მიგაის შესრულებაში მთლად იკარგება ოპერის ტრაფაგეტი. მომღერალი იძლევა ისეთ ფრაზებს რომ ადვილად ვერ დაიფიწყებ. საერთოდ უნდა აღინიშნოს მისი ინტონაცია რომელიც დაწმინდილია და სასუსა მოდულაციებით.

მიგაის ეტყობა ახალი სკოლა, სკოლა სტანისლავსკის სახელობის მუსიკალური სტუდიის. ამბობენ მან ეს პარტია ვაიარა საყვილურად სტანისლავსკის ხელმძღვანელობით. სტანისლავსკი საოპერო ხელოვნებასაც ახალ

ს. ი. მიგაი.

საფუძვლად უყ: ის. ოპერის მომღერალსაც ისეთივე მკაფიო ღიქტია უნდა ჰქონდეს როგორცადაც დრამის მსაგორს, აი ახალი დევიზი სტანინსლავსკის მუსიკალურ სტუდიის.

და მართლაც მიგაის ღიქტიაში არ იკარგება არც ერთი სიტყვა. საუცსოვო ტენიკა, თავისუფალი სუნთქვა

და ბოლოს დიდი ვოკალური კულტურა მიგაის ჰხდის მსოფლიო საოპერო სცენაზე ერთ-ერთ თვალსაჩინო არტისტად.

თეატრში ტევა ადარ არის. დაუსრულებელი ავაციები. დიდი ალტაცება.

არმან დიუვალ.

მოზუჟინი

ა. მოზუჟინის. ვასტროუები ტფილისის მულომანთათვის და ფართე წრეებისთვისაც წარმაადგენს ხელოვნების დიდ დღესასწაულს. მოზუჟინის ტფილისის საზოგადოება იენობს 1911 წლის სეზონიდან როდესაც მიმღერალი პირველადე დიდ ყურადღებას იპყრობდა. რამდენიმე წლების შემდეგ მოზუჟინმა მთელ

მუსიკალურ მსოფლიოში ოიხევა დიდი სახელი. მას ბევრი ადრიადა შლიაპინს და მართლაც შლიაპინის შემდეგ რუსეთში მოზუჟინი მეორე ზასაი თვლებდა.

მოზუჟინი არ არის მარტო ოპერის მომღერალი. იგი არტისტი და არტისტიული ალოთი აქვს განსახიერებელი ყოველი როლი. ის რეფორმები, რომელიც და-

ა მოზუჟინი და მისი მეუღლე მსახიობი ელეო კაჩინი.

ამყვირა შლიაპინმა საოპერო სცენაზე, მოზუჟინმა საესტეით მიიღო და ამ დარგში მას დიდი მიღწევებიც აქვს. სადაც კი მოზუჟინი იყო ეერობაში, იაპონიაში თუ ჩინეთში, ყველგან არტისტი დიდ აღდგომოვანებას იწყევდა. მოზუჟინი ერთ და იმავე დროს დიდი ვოკალისტი,

დიდი არტისტი და კონცერტანტი. როგორც კეშმარტმა მხატვარი მან გაარღვია საოპერო ხელოვნების რუტინა და შალიო ხელოვანის ინტელიციით მან განსჭერია ისეთ მუსიკალურ ხელოვნების შედევრები როგორცადაც „ბორის გოდუნოვი“ და „ფაუსტი“ (მეფისტოფელი).

გალატი ტფილისის სახ. ოპერის სცენაზე

დიდი ხანი არ არის მას შემდეგ რომ ოპერის სცენაზე ბალეტი თავაშობდა უმნიშვნელო როლს. ჩვეულებრივ გამაოდიოდა ოთხმა, იშვიათად ექვსი წყვილი მოცკევეთა, რომელთა შორის იყო ერთი ან ორი კავალერი და ჩვეულებრივად კავალერების როლს ასრულებდნ ბალერინები; არ იყვნენ სოლისტები და დამოუკიდებელ საბალეტო სპექტაკლების დადგმაზე ხომ ფიქროც არ შეიძლებოდა. ცნობილმა მორადკინმა, პერინის სორიოგრაფიო ხელოვნების სტუდიის დახმარებით, დააყენა ფესხტფილისის ბალეტი. მორადკინის წასვლის შემდეგ ოპერის

სცენაზე ბალეტი ისევ დაცვა, მიუხედავად იმისა, რომ ფიხეტეტრას უკანასკნელ წლებში დიდი ყურადღება ექცევა, ეს დარგი მაინც იყო ჩრდილში. როცა მიმდინარე სეზონის დასაწყისში საბალეტო განყოფილება ჩაბარეს ახალგაზრდა მოცკევეს ს. სერკევეს. ბევრი მას სპექტიკურად უცქეროდა; მაგრამ ყველა ისინი, რომელნიც ექვის თვალით უცქერდენ ახალგაზრდა ბალეტმეისტერს, სეზონის დაწყების შემდეგ, როცა დაიღვა დიდი საბალეტო განყოფილება ოპერაში და დამოუკიდებელი საბალეტო სპექტაკლები, დარწმუნდნ თავიანთ სპექტიკიზმის უსაფუძვლოაზში.

სერგეევის ნიჭი, მხატვრული გემოვნება, თავის საქმის დიდი სიყვარული და შრომისმოყვარეობა გამოაშკარავდა: „ვალპურგის ლაისი“ (ოპ. „ფაუსტში“) და „პოლოვეცი სტანი“-ის (ოპ. „თავადი იგორი“) დადგმებში დღე განსაკუთრებით კი მიმოღრამის „კარანავლის“ დადგმა.

სერგეევი „კარანავალი“ დასდგა მორდკინის ესკიზებით, მაგრამ გააცოცხლა ეს ესკიზები, შეიტანა მთელი რიგი ახალ ცეკვათა, მოგვცა ახალი მიზანსცენები, შექმენა სურნაზე მთელი რიგი პლასტიური პარტიებისა, მოძრაობა, ლამაზი გრუპიროკა, რომელსაც აესვენდნ საბალეტო დეტებში, ტრიო და კვარტეტები; მხატვრული სინათლის ეფექტები ამოღვენ შროს მიმოღრამის და ყვეფერი ეს იტაცებს და აღლვებს მაყურებელს.

უმთავრეს პარტიებში გამოიანა პრინც-ბალერინები: ფეოდოროვა (ლენინგრადის სახ. საბალეტო დასიდან) და ლეონოვა—პიერეტა და კოლომინა; სერგეევი და გულულოვი—პიერო და არლკინი. როგორც პრემიერებმა ისე მეორე ბარისოვანი როლების შემსრულებლებმაც სწორად განასახიერეს „კარანავალი“ აღფიორიული შინაარსი. ფეოდოროვამ და ლეონოვამ მოგვცეს მთელი რიგი მხატვრული ხორეოგრაფიული და პლასტიური მომენტები, ასეთსავე სიმადლზე იყვნენ სერგეევი და გულულოვი—ორთავენი აქცევდნ სერიოზულ ყურადღებას არა მარტო პლასტიკას, არამედ მიმიქსაც.

სერგეევი მუსიკალურია და მისი რიტმი არის არა მიზანი, არამედ საშედეგა. ცალკე საცეკვაო ესკიზებიდან აღსანიშნავია „სიხარულის ვალსი“ (გულულოვი და კაზინიცი), „იტალიელი. მათხოვრები“ (სერგეევი და თამარ ქაბუციანი) „ტრანსტელა“ (ცხბანგ ქაბუციანი და ბეგთაბეგოვა), „სპარსული ცეკვა“ (ალბერტი და სემიონოვა), სოლისტური ნომრები ფეოდოროვასი, რომლებშიაც მსახიობმა გამოიჩინა იშვიათი ტენიანა. ბალეტის შემადგენლობიდან, ფეოდოროვას და ლეონოვას გარდა ერთიყვან ბალერინები—ქაბუციანი, კაზინიცი, რატუშენკო; ბალეტის მოცეკვავენი — სერგეევი გულულოვი, დიმიტრიევი, ალბერტ (განსაკუთრებით აღმოსავლეთური ცეკვა). საუცხოო მიმისტია და სახასიათო როლების იშვიათი შემსრულებელი ბალეტის რეჟისორი ბარზუდაროვი: ორკესტრი ნეიშანის ხელმძღვანელობით საესკიზით კორექტიულია და სოლისტები კაპლანიცი და სტუპელ საცხოზინ არიან.

საერთოდ ტფილისის ბალეტი თუ არ შეანელებს თავის მუშაობას, შექმნის ბევრ შესაძლებლობას.

3. მებუთოვი.

ახალი თეატრი.

ტფილისის ასსოვს სტუფორბა „ჯიმიდასი“...

ეს თეატრი თითქმის ენათესავება ჯიმიდასს...

ახალმა თეატრმა ჩვენს მოღუნებულ არტისტულ ერთეობაში, სატრისი სახით, შემოიტანა ერთგვარი სახალღე და სიხალისე.

სულ რაღაც ორი საათის განმავლობაში მაყურებელი იმგნენ ხუთ სხვადასხვა ნომერს, რომელნიც ხშირად საინტერესოდ არის შედგენილი.

თეატრის სათავეში სდგას ცნობილი და დამსახურებული რეჟისორი მ. ტ. სტროევი, რომელიც წინეთ მოსკოვის „მკერ თეატრში“ მოღვაწეობდა ჩვენს თანამემამულე ა. სუშბათაშვილთან ერთად. მ. ტ. სტროევეს დიდი დღაწეობა მიუძღვის სასცენო ხელოვნების დარგში. რუსეთის სცენის ბევრი დღეობული ცნობილი მსახიობი მისი ხელმძღვანელობით გაიწაფა...

რეჟისორის უტყუარი ნიჭი ყოველ დადგმაში აშკარად სჩანს.

მსახიობთა ძალა ყველა თვასჩინოა. ანსამბლი საუკეთესო. ზეპირი თამაში—უსუფლოროდ! არავითარი ვაშარყება! არავითარი ფარსი—რაც ასეთ თეატრს ყოველთვის თანა სდევს ხოლმე.

მსახიობთა შორის, როგორც საუკეთესო ძალა არის: მსახიობი ა. ნ. ლიუბანსკი. ეს მსახიობი მეტად მრავალსახეულია და ყოველ როლს თავისი ინდივიდუალური ნიჭით ამავრებს.

ლოუბანსკის მხარს უშეგვენებს ტფილისის საყვარელი მსახიობი დიმიოვი, რომლის მოსწრებულ სიტუა-პასუსს მაყურებელი ყოველთვის პირზე ღიმილით ისმგმს. ნიკ. დიმიოვი არანაკლებ კარვად ასრულებს ახალგაზდა სტუდენტს და მოხუც ბოშას როლს (პუშკინის Циркეს ინსცენირევაში).

ო. მ. ვალენტინოვა, როგორც ახალგაზდა ნიჭიერი მსახიობი, განსაკუთრებულ ყურადღებას იპყრობს. მისი ხელნერვი თამაში, სიცილი და თვალთა ციალი გაზაფხულის სხივიით იჭრება სცენაზე.

მეტად ნიჭიერი და სიმპატურიია მ. ნ. ტომსკიაი თავის არტისტული გარეგნობით, იშვიათი, პირდაპირ განსაკვიფრებელ ღიმილით და როლების მხატვრული შეგრძნებით. ქ-ნი ტომსკიაი ერთი საათის განმავლობაში ხან ახალგაზღბის და ხან მოხუცების როლში გვეჭყენება: ორთავე როლს უნაკლოდ ასრულებს. ტომსკიაი: განსაკუთრებით მოგვწონს პუშკინის: „Утопия“-ში, სხვათა შორის ეს ინსცენირეოკა საუკეთესო დადგმის ნიმუშად უნდა ჩაითვალოს აქამდე ნახულ რეჟერტურაში:

ე. ა. ჩიკოვა საუკეთესოა შემსრულებელია დამახასიათებელ ცეკვისა. მის თამაში არის ცეცხლის ელასტიურობა და ჯანსაღი ტემპერამენტი. ჩიკოვა თავის ცეკვით, სიმღერით და თამაშით არის შემაერთებელი ძარელი მ. ტ. სტროევის დასისა.

მეტად ნარნარია გოლგმო კეკლუე ქალების როლში; არაუშავს რაღაცს და ზაბოტინს.

სამხატვრო ნაწილს განაგებს ახალგაზდა სტროევი. მისი ხელმძღვანელობით მუშაობს მხატვარი ვართანოვი, რომელიც დიდის გემოვნებით მხატვრს დეკორაციებს (მაგ. „ღამე პარიზის ქუჩაში“),

ორქეატრის მოვალეობას, დიმიოვის თქმისა არ იყოს; სინდისიერად ასრულებს ვანნა დიშელ და პანეივი.

მაღლის გრძნობით მღერის ბოშური. სიმღერებს ვიარდო, ეს მოღვრალი ჩვენ ერთხელ ენახეთ. მისი მულღეობა დასში კი, ჩემის აზრით, აუცილებელია.

„წარსულის კოშმარები“

წელიწადზე მეტია რაც სახკინმრეწვემა დაიწყო მზადება სურათის „რკინის რკალი“. უკანასკნელად მან მოგაწონდა რკინის რკალის ციკლიდან სურათი „წარსულის კოშმარები“. სამწუხაროდ უნდა აღინიშნოს რომ „ტარი-ულ მკლავაძე“ და აღნიშნული სურათი ვერ ამართლებენ იმ ავტორიტეტს რომელიც მოიპოვა საქ. სახკინ მრეწვემა საბჭოთა კინემატოგრაფიაში. რუსეთის კინო კრიტიკამ აღნიშნა საბჭოთა სურათების ნაკლი, რაც გამოიხატე-

ბოდა უმოთვრებლად უშინაარსობაში და გადაჭარბებულ ტენდენციაში, ორივე ეს მოვლენა ახასიათებს „წარსულის კოშმარებს“. შინაარსი შეიცავს 1905 წლის წინა ხანას, მაგრამ თემა ვერ არის სათანადოთ გაშუქებული არის ერთი მეორესთან დაუკავშირებელი სცენები რაც კუნძის სრულიად გაუგებარს სურათს; არ არის ინტრიგა რაც აუცილებელია მთლიან შთაბეჭდილებისთვის. აღსანიშნავია ერთი უცოდინარობა ჩვენი რეჟისორების. ეს

„წარსულის კოშმარები“

ის, რომ თითქმის ყველა სურათში საქართველოს ცხოვრებას ახასიათებენ ქეფით, ცეკვით, ცხვირ-პირის მტკრევით და ქაღვლის გაუპატურებით. ასეთი გადაჭარბებული ტენდენცია ყველას თვალში ეჩრება და ვერც ავტორი და ვერც რეჟისორი მიხანს ვერ მიაღწევენ, რადგან აგიტაცია აუტოლმებლად ზედმიწევნით ფრთხილად უნდა ტარდებოდეს.

ვერ აქვს მიქცეული სათანადო ყურადღება აგრეთვე წარწერებს.

ფოტოგრაფიის შესახებ ის უნდა ითქვას რომ, „დაკარგულ საუნჯეთა“ შემდეგ ზაზიოვლევისგან ჩვენ უკეთეს ფოტოგრაფიას წიველოდით, (კარგია ხანძარი ბატონის სახლის), მეტად მჭრთალად მოხაზნს რეჟისორის ხელი თუმცა ზოგიერთი მასიური სცენები კარგათაა შესრულებული.

სამაგიეროდ აღსანიშნავნი არიან შემსრულებელნი. ვ. ანჯაფარიძეს აქვს მეტყველი სახე და კინოსთვის შესაფერი მოძრაობა; იგი შესანიშნავად ახასიათებს განაწამებ გლეხის ცოლის როლს. აკ. ხორავა დიდ მონაპოვად უნდა ჩაითვალოს ჩვენი კინემატოგრაფიისთვის, მისი ფიგურა და ნაკვეთი—მეტყველი სახე, დიდ მონაპოვალს უქადის მას კინოში, მის გელოვანი კარგი იყო პატარა როლში (გამცემი მუშა). კარგია ნ. მამულიაშვილი, მას შესწევს სათანადო უნარი კინოსთვის და იგი უსათუოდ გამოსადგე მსახიობათ უნდა ჩაითვალოს. კარგები არიან ბარხელდაროვა და შ. ბერიშვილი ემზობილიერ როლებში.

დ. ა.

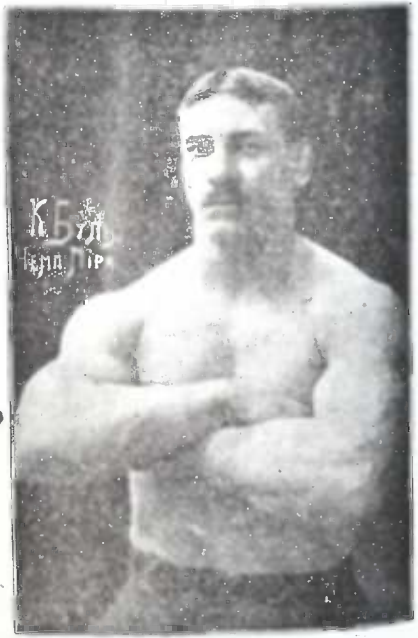
ს ვ ლ რ ტ ი

ამხ. ტომსკი ცირკის შესახებ

სახელმწიფო ცირკების ცენტრალურ მართველობის ორგანოს „ქრონალ“ „ცირკის“ თანამშრომელთან პირად საუბრის დროს ამხ. ტომსკიმ ცირკის შესახებ გამოთქვა თავისი აზრი.

მე მუდამ ხალისიანად ვუყურებ ცირკს, როგორც ჯანსაღ სახანაობას. განსაკუთრებით მე მომწონს მისი მასიური ნომრები, რომელიც თანადროულობას შეეფერება. ეს „კოლეგიალური“ ნომრები შეიძლება მშვენიერი სკოლა იყოს ჩვენ სპორტმენებისათვის.

რაც შეეხება გერეც წოდებულ „საშში ნომრებს“ მე უნდა ესთქვა, რომ, ცირკში ერთობ არ არის არა საშში ნომრები და თუ არტისტი თავსამტკრევ ტრიუქებს აკეთებს მხოლოდ ტრიუქის გულისთვის და მას არ ასხამს ლამაზ ფორმებში—ეს არაეისთვის არაა საჭირო. ცირკანს—ხიფათი მუდამ თან ახლავს, მხოლოდ ეს მის ოსტატობის და ხელოვნების საქმეა და კარგად განვითარებული ცირკანი, ამავე დროს არის იდეალი ჯანმრთელ აღამიანის.

მსოფლიო ფალავანი კ. ბულია

ჭ ი დ ა ო ვ ა

შ. ტანტების ცირკში ყოველ წარმოდგენის შესამე განყოფილებაში იმართება ფრანგული ქიდაობა. საერთაშორისო მოჭიდავეთა, რის გამოც უკანასკნელ დროს ცირკში დიდალი ხალხი დაიარება. ფალავანთა შორის ზოგი მსოფლიოთ ცნობილი მოჭიდავეა მაგალითად: კლ. ბული, ნ. ბაშკიროვი, შმიდტი, გრ. კოლოტინი, ყარაზამუკოვი. ახალგ.ზრდათა შორის ყურადღებას იქცევენ ფინლიანდის მხარის ცნობილი ჩემპიონი იერში, რომელსაც მასურებელნი აღტაცებაში მოჰყავს თავისი მოჭილი ტეხნიკით. კარგად ქიდაობენ აგრეთვე ბაროესკი და კა-

რეონი. მაგრამ ყველას აღმატება როგორც ლონით, აგრეთვე სამაგალითო ქიდაობის ტენიკით და განვითარებული კუნთებით ჯერ უცნობი მოჭიდავე „წითელი ნიღბი“, რომელმაც გალახა მოჭიდავე „თეთრი ნიღბი“, რომელსაც პირობისამებრ წაქეცივის შემდეგ ნიღბი ჩამოხსნეს და იგი აღმოჩნდა საექვემოლ ცნობილი მოჭი-

დავე - ფალავანი მაგატირიოვი. ხალხის დიდი სიყვარულით სარგებლობენ ცნობილი ბული და მაშკიროვი, რომელთაც გალახეს რამოდენიმე მოჭიდავენი. მოკლე ხანში რუსეთიდან მოვლიან ქართველ ფალავანს კოლია ჭვარიანს, რომელიც მონაწილეობას მიიღებს ჩემპიონატში. ქიდაობას ხელმძღვანელობს არბიტრი ვ. კვიციანოსი.

გაეროში.

ბუხათა კლასი და ხელოვნება

ახალი მოჯახი

(გაგებლება)

ბავშვები კი ამ დროს უპატრონოდ იყვნენ დატოვებული. ვინოც ვერ იტანდა ასეთ მდგომარეობას, მაგრამ მას ვერ წარმოედგინა ის ბოლო, რომელიც მას მცხივით თავს დაატყდა. ელიკო დაშორდა ვანოს.

„მამა, სად არის დედა?“. წყრიალა ხნით შეეცითხა ვანოს პატარა თამრიკომ, რომელსაც უკვირდა დღის ასე დიდი ხნით მოშორება.

„პა, მამა, სად არის დედა? განიმეორა თამრიკომ და მამა შეანჯღრია, მის გაფითრებულ სახეს ჩააშტერდა. სად არის დედა, სად არის?“ შეეცითხა ვანოს პატარა გოგამი, რომელმაც ესლახან ისწავლა ლაპარაკი და უფროსი დის ყოველ სიტყვას იმეორებდა ხოლმე.

ბავშვების კითხვებზე ვანო შეჭრათა და უღონოდ გაშვდა.

მისი გამხდარი სახე უზომო ტანჯავს გამოხატავდა: ნაღვლიანი თვალები დღისსაგან მიტოვებულ ბავშვებს მიოჯდა და გოგია მუხლზე დაისვა.

პატარა გოგიას ძალიან უყვარდა მამის მუხლზე ჯდომა, რადგან თავი მხედარი ეგონა და მამის მუხლი კი დიდი ცხენი.

ბავშვურის უდარდლოობით ხტოდა მამის მუხლებზე და თან სიყვარულით უტაცუნებდა მის სახეზე თვის პაწია ხელს. მაგრამ უცებ შეჩერდა, რადღაც უეცხოვა.

„სტირის... სტიკია...“ გაკვირვებით ფიქრობდა ის და მამის უნებლიეთ ცრემლიჭ დასველებული პაწაწა ხელს იზინჯავდა.

„სტიკია... ძალიან სტიკია... იმიტომ სტირის... მამა მტიკეა?“ ამბობდა გოგია.

„პო, შეილო, მტიკია, გული მტიკია, ძალიან მტიკია შეილო, ძალიან... ძლიერ ძლიერობით სთქვა ვანომ და, გოგიას ხუჭუჭა თავი გულთან მიიკრა და მწერით აქეითილა.

შემკრთალი ბავშვები კი ვანოს ქვითინს შესკეპროდენ და უკვირდით, რომ მათ მამასაც სკოდნია ტიროლი...

2

„რამ დაგაღონა წინა?“ — ნელი და ალერსიანის ხმით შეეცითხა ჩაფიქრებულ ამხანაგს მარო და მხარზე ხელი დაიდო.

მწარე ფიქრებში გართული ვანო ამ მოულოდნელ შევითხვებზე შეჭრათა და მწარეთი ამოიხარა.

ამ ბოლო დროს მას რაღაცა აწუხებდა. არ იყო ისე მზიარული, როგორც წინად. მის თვალებს სევდა და მწუხარება არ შორდებოდა.

ალარტ მუშაობას ეტყობოდა წინანდელი ლაზით. ნელა, უღონოდ ატრიალებდა მანქანის ბორბლებს და ამ დროს მისი ჩაღრმავებული თვალები უახროდ გამოიყურებოდნენ.

მანქანებიც ზღაპრით და ქრიალით, უფულოდ მოძრაობდნენ, თითქოს ისინიც ჰკრძნობდნენ მათი პატარონის დარღსა და ვარამს.

ამხანაგები გულწრფელად თანაუგრძობდნენ ვანოს წუხილში და ეიდარდებოდნენ მისი დანაგვრა.

მარკო, როგორც მეგობარი, ცდილობდა ნუგეში ეცა მისთვის და დარდები შეემსუბუქებინა.

დიდი ხანია, რაც მარო ქარხანაში მუშაობდა. ობოლი იყო. საექთარი შრომით შოულობდა ლუკმას. არ იყო ლამაზი, მაგრამ მისი ახალგაზდა, მუდამ მოცინარი სახე და ცოცხალი თვალები სასიამოვნო შთაბეჭდილებებს სტოვებდნენ ყველაზე. მარო სხვა მუშა-კალებში მეგრძობლ-კალად ითვლებოდა. მის გულს თავის დღეში დარდი არ მიჰკარებია, რადგან მისთვის მაროს არ ეცალა. მუდამ საქმეში იყო გართული. როცა თავისას გაათავებდა, სხვის საშველად გაეშტერებოდა. იცილი და მზიარულება ყველაზე თან დაჰქონდა მას. სადაც მაროს მოცინარი სახე გამოჩნდებოდა, იქ დადრი და მწუხარება იფანტებოდა. ხალხს თავს ევლებოდა, ამზიარულებდა და თანაც თავისი მარდი თითვით საქმეს აკუთებდა. ყველას უყვარდა მარო. მოხუცებულებისათვის შეილი იყო და ახალგაზრდებისათვის კი საყვარელი და.

ამ ბოლო დროს, ცოტა არ იყოს, მაროსაც დაფიქრება ეტყობოდა. აღბად ვანოს დარღმა თუ შეუწყალა ხასიათი. როცა ჰხედივდა ვანოს დაღონებულ სახეს, ამ დროს მის ნაღვლიან თვალებში სხვა, უბრალო მეგობრობაზე უფრო ძლიერი და დაფარული გრძნობა გამოჰქოროდა.

აი ახლაც ის ვანოსაკენ გაეშურა, რომ სიტყვიერ

მანც ნუგეში ეცა მისთვის, როგორც მეგობარს, მისი მწუხარება გაეხიარებია.

ვანის კი უნდა თავის დარღებთან მარტო ყოფილიყო, რომ სხვის მისი გულის იარა არ გაეცაწრა და მით უარესად ვერანაზინებინა ტყვილი.

„ჰა, ვანო, კიდევ არ იგიწყებ ვენს დარდს?“ — და კეთილი თვალებით მართ შეაცქერდა ვანოს დაღვრემილ სახეს.

ვანოს თითქოს ესმოიგნა მეგობრის ასეთი თანაგრძნობა და თავი მალდა ასწია.

(დასასრული შემდეგ ნომერში)
ლიტესუდილი ვენერა ახელი

მუშა მსახიობ გიორგი ჯაბაურის 35 წ. უძღვარებოდა

35 წ. შესრულდა რაც გიორგი ჯაბაური სამოღვაწეო ასპარეზზე გამოვიდა, იგი მუშათა კლასისათვის ცნობილი პიროვნებაა, მას ყველა მოწინავე მუშა კარგათ იცნობს. თუ საქართველოს ძველ მუშებს შეუძლიანთ იამაყონ თავიანთ რევოლუციურის წარსულით აგრეთვე გიორგი ჯაბაურსაც შეუძლიან მათთან ტლიო დაიღოს სახალხო თეატრის დაარსებით. სახალხო თეატრს თავის განვლილ ხანაში ორი დასაწყისი ჰქონდა, პირველი 1890 წ. რეპაზოვის ქუჩაზე მექედლის სახლში გამართული უზნური წარმოდგენა და მეორე 1898 წ. ავქალის აუდიტორიაში სახალხო წარმოდგენების დაარსება ოფიციალურად.

პირველშიაღაც და მეორეშიაღაც გიორგი ჯაბაური მნიშვნელოვან როლს თამაშობდა.

დიდი სარგებლობა მოუტანა სახალხო თეატრმა მუშათა კლასს. იგი თავის განვლილ წლებში საყვირი იყო პროლეტარიატისა და აჯანყებისაყენ მოუწოდებდა მათ. ტფილისის სახალხო თეატრმა ბრწყინვალეთ შეასრულა თავისი მოვალეობა და თავისი დროში ვადასცა წითელ თეატრს.

დღეს გიორგიც წითელი თეატრის მსახიობია და წითელმა თეატრმა, უნდა იზრუნოს დღესასწაულის გამართვაზე, არ შეიძლება, რომ სამკობთა ხელისუფლების დროს ასეთი ნაამაგარი, მუშის ღვაწლი არ აღინიშნოს ხეიმით.

მუშა ირინესვილი.

მუშათა ცენტრალური კლუბი:

კვირას 15 ა. თ. მუშათა ცენტრ. კლუბში გაიმართა საღამო კონცერტი. პირველ განყოფილებას შეადგენდა კომპოზიტორ დასმანივის სიტყვა „ოქტომბერი და

მუსიკა“. მან პარალელი ვაატარა მუსიკის შორის ოქტობრამდე და ოქტომბრის შემდეგ.

მეორე განყოფილება იწყებდა კამერულ მუსიკის ტრიოთი: ბროდსკი-სკრაიკა, მალუნცევი-ვიოლინწელი და კუბერმინი-როიალი. ტრიო საუცხოვოდ იქნა შესრულებული. მას მოჰყვა მსახ. შ. ლორთქიფანიძის დეკლამაცია. წაითხა ლექსები.

კინაზივებს რომანსების შესრულება ვერ იყო დამკმაყოფილებელი. სამაგიერო ქვ განყოფილება დავეიკრვინებულ იქნა მომღერალ ტუსისიაშვილის ხოლის შესრულებით, მან მეტის სიფაქიხით და გრძინობით იმღერა „ურმული“ არაყაშვილისა, ბალანჩივიძის „ოღესაც ეკერ“ და არია უზნიჯოთ.

„ნადირასი“ მესამე განყოფილება დაიწყო რუსთამბეგოვის როიალით — ორი მახურცა შოპენის. მის დაკერაში სჩანს ცოდნის სიმტკიცე. მომღერალ ე. შარაშიძემ დამსწრე საზოგადოება აღფრთოვანებაში მოიყვანა. მან საუცხოვოდ შესარულა ქართულ-რუსული ხალხური სიმღერები და ბოლოს იმღერა „დუბინიუსა“. სთხოვა დარბაზს, რომ მას აჰყოლოდა დარბაზი, აჰყდა და ამ რიგად მან გააერთიანა მისი გამოსულა მასსათან. სიმღერა დამთავრდა დაუსრულებულ აპოლიდმენტებით. კარგად იყო შესრულებული ვენანის მეორე რამდენიმე ქართულ-რუსული ოპერებიდან არიები. კონცერტი დამთავრდა ტრუსული პროლეტ-კულტის ასოციაციის ხორის სიმღერებით.

ვ კობახიძე.

ღივიზიის ცენტრალური კლუბი.

16 მარტს, ქართულ ღივიზიის ცენტრალურ კლუბში, პარიზის კომუნის და რემედისის დღესთან შეფარდებით, მე-2 სტამბის მე-4 კომუჯრედმა მოაწყო სახეიმო საღამო-წარმოდგენა, თავის არსებობიდან ორი წლის აღსანიშნავად, რომელსაც დაესწრენ მუშები ყველა სტამბიდან — ოჯახობით, მუშა-ქალები, კომკავშირელები, პიონერები და ამ უჯრედზე მიმდგრებული ქართულ მეთაურთა გაერთიანებული სამხედრო სკოლის კურსანტები. კრებას თავმჯდომარეობდა ამავე უჯრედის მდივანი ამბ. მნაც. ამირბეგოვი.

მისაღოც სიტყვებით გამოვიდენ, მრავალ დაწყებულეებიდან, რომელთაც აღნიშნეს რა უჯრედის წაკითხვი მუშაობა უპარტო მასებისათვის არიებში დარაზების, ლენინზმის განმტკიცების საქმეში და შემდეგ მაც ესუერეს წინსვლა მუშათა საქმის დასავკვირავივებოდა.

მეორე განყოფილებაში — ქართულ სამხედრო სკოლის ცენზოსან ასეულის დამაწრის მეორ დადგმულ იქნა პიესა: „სტამბაში“ — პირველი მოქმედება, რამაც შესაფერისად ჩაიარა.

მესამე განყოფილება იყო საკონცერტო, — კონსერვატორიის ძალევის, ნ. კაქსაძის მომღერალთა გუნდის და ქ. სამხ. სკოლის მომღერალ კურსანტების მონაწილეობით.

ეს უქანასწილები („ტრიო“, თანდური) ძალიან მოეწონათ დამსწრეთა და რადენჯერმე გამოუძახეს. საღამოზე უკრავდა სკოლის ორკესტრი.

მჭვერავი.

ს ა მ ტ რ ე ლ ი ა .

(ქალაქის პროფკავშირების თეატრი)

ხუთშაბათს 5 მარტს ქალაქის პროფკავშირის თეატრში რკინიგზის და ქალაქის შეერთებულ დრამატულ დასმა დასდგა პიესა „№ 21“ წითელჯვრის სასარგებლოთ. პიესა დღეს დღეულად არ არის მისაღები სცენაზე დასადგამად, მით უმეტეს მის შემდეგ, როცა გადაიკეთეს. პიესა დამახივებელია. აღნიშნულ თეატრში 5 მარტს პიესის სიმახინჯესთან ერთად მოთამაშებენიც არ იყვნენ რიგიანად. განოს როლში მარო მიქელაძე კარგი

იყო მხოლოდ პიესის დამთავრებისას მისი გაგვიგებინა მომენტის სცენა სუსტი იყო. ყარდაშინის როლში ან. მამაგვიშვილი ვერ იყო ნამდვილი სომხის ტიპი. ზშიარად ეწლებოდა სიტყვები. ფეტიქობთ როლის უქოდინარობის გამო, ლეონანდრე ი. თარღაშვილი კარგი იყო. კარგად შეასრულა თედორეს როლი ალექსანდრე კორაიამ. აღმნისტრატია ვერ იყო თავის რიგზე. ენდარამების უფროსი ლევან ბუაძე ზოგიერთ ადგილებში ვერ იყო მკაცრი. შხვაკაბია—განმისტრატის სუსტი იყო სცენაზე. ლითის როლის შესრულებას მარტო ბანცალი არ ეყოფა. უნაკლოთ შესარულა თავის როლები ზაქარია—ურუშაძემ და ანიკო არჯევანიძემ.

ხელკორი: ანდრო მამფორია.

პროფმოდკოვკა და სელოვნება

სრ. სპ. სელოვნების მუშაკთა პროფკავშირის მე-V-ე ყრილობაზე მიღებული საორგანიზაციო საპითხების თეზისები.

1. საზოგადო კრებები:

1) სრულიად საქართველოს პროფკავშირთა მე 5-ე ყრილობის დადგენილებათა პოპულიარიზაციისათვის უნდა მოეწყოს დაწესებულებებში საზოგადო კრებები, სადაც კავშირის წევრებს უნდა განუმარტოთ ყრილობის აწეული დადგენილებანი.

2) კავშირის წევრების უმრავლესობას არ აქვთ შეგნებული უფლება, მოვალეობა და კავშირის დებულებანი. უნდა მიღებულ იქნას ყოველგვარი ზომები და განუმარტოთ კავშირის წევრებს დებულებანი:

- ა) ადგილკომების
- ბ) კულტკომისების
- გ) სექციების
- დ) საშუამავლო ბიუროების
- ე) საურთიერთო დახმარებ სალაროსი

3) უნდა გამოუმუშავეულ იქნას დრო ადგილკომების გადარჩევისა, როგორც ტფილისის, ისე პროვინციისათვის.

4) პერიოდული გამოკვლევა ადგილებზე ძირითადი პროფკავშირებისა დაწესებულებებში, გაძლიერება და გადარჩევა საკავშირო მუშაობისა. ადგილებზე მომუშავე პროფკავშირებს უნდა მიუთითოთ მათ ნაკლს და შეიკომებზე.

5) უნდა დაწესდეს პროფდღე ადგილკომებისა და ცენტრალური გამგეობისათვის კვირაში ერთხელ.

ბ) ცენტრალური გამგეობის წევრები განაწილებული და მიმარებული უნდა იქნას ადგილკომებზე და სხდომები ადგილკომებისა უნდა ხდებოდეს მათი მონაწილეობით.

2. მასსთან მკვიდრო კავშირი:

1) მასსთან ძლიერი კავშირი დღესაც არა გვაქვს. საჭიროა სასწრაფოდ იქნას მიღებული ყოველგვარი ზომები, რათა კავშირის წევრებთან გაბმული იქნას მუდმივი ძლიერი კავშირი, რისთვისაც უნდა მოეწყოს პროფდღეები, შემოვიღოთ დღეგაბათა კრებები დაწესებულებებში, გავაძლიეროთ კულკომისების მუშაობა ადგილებზე, ცენტრალური გამგეობის მიერ თავისი მუშაობის ანგარიში საზოგადო კრებებზე.

2) აღდგენილ უნდა იქნას ძლიერი კავშირი პროვინციის მუშაკებთან, რისთვისაც საჭიროა:

- ა) პრეზიდენტის წევრთაგან პროვინციაში ჩვენი პროფკავშირის დათავლიერება ერთხელ.
- ბ) კარნისის ორგანიზების გადარჩევა ადგილებზე დაწესებულ დროს.
- გ) ადგილების ხელმძღვანელთა გამოძახება და საჭირო ინსტრუქციების მიცემა.

გ) ცენტრალური გამგეობის მუშაობის ანგარიშებისა, მოქმედების და სისტემატური გადაგზავნა ადგილებზე.

დ) ადგილების ხელმძღვანელთა მოხსენებები ცენტრალური გამგეობის პლენუმზე მათი მუშაობის შესახებ.

3) იმ ადგილებში სადაც არ არის, უნდა მოეწყოს ადგილკომები თუ კი ეს შესაძლებელია.

4) ჩვენი კავშირის წევრ ქალთა შორის უნდა გაღრმავდეს და გაძლიერდეს მუშაობა მათი საკავშირო მუშაობაში ჩაბმით.

5) აქტიური მუშაობა უნდა სწარმოებდეს ჩვენი კავშირის წევრთა ახალგაზრდათა შორის. მუშაობა შეთან-

ხმებული უნდა იყოს ახალგაზრდა ლენინელთა კომპაგ- შირთან.

6) ცენტრალური გამგეობის მუშაობაში ჩაბმული უნდა იქნენ მუშები, ჩვენი კავშირის წევრები.

7) რადგანაც ჩვენი კავშირის წევრთა დიდი პრო- ცენტრი უმუშევრობას განიცდის საქართველოში გაძლიერ- რებული მუშაობის წარმოება. უნდა მივაწოდოთ სპირით ინფორმაცია საშუალებო ბიუროს მუშაობის შესახებ ცენტრალური გამგეობის მიერ მიღებული ზომების შესა- ხებ უმუშევრობის მოსაპობად, უნდა მოვეწყოს შრომის კოლექტივები და სხვა.

3. კავშირის წევრთა ხელახალი აღრიცხვა.

1) ვიღებთ რა მხედველობაში იმ ვარემოებს, რომ ჩვენ კავშირში ირიცხებიან ისეთი ელემენტები, რომე- ლთაც არავითარი კავშირი არა აქვთ არც ხელოვნებას- თან და არც საკავშირო მუშაობასთან, საქართველოში და აღრიცხვას მიექცეს სათანადო ყურადღება, რომ ერთხელ და სამუდამო განათავსდეს კავშირი შემთ- ხვევითი ელემენტებასაკა.

2) უმთავრესი ყურადღება ხელახალი აღრიცხვის დროს უნდა მიექცეს ვერად წოდებულ „კინო-არტის- ტებს“ მხედველობაში მიღებულ უნდა იქნას მათი კვა- ლიფიკაცია.

საკულტურო მუშაობის თე- ზისებრი:

1) მიუხედავად იმისა, რომ ჩვენ კავშირში მეტად მცირეა წერა-კითხვის უცოდინარი (სულ 92 წევრი მათ- ში 66—ხანში შესული 35 წელზე ზევით).

საქართველოში მიღებულ იქნას ყოველგვარი ზომები, რა- თა კავშირში არ დარჩეს არც ერთი წერა-კითხვის უცო- დინარი.

2) ჩვენი კავშირის წევრთა დიდი უმრავლესობის უკულტურობა აიხსნება პროფუცოდინარობით. საქართველოში ყველა დაწესებულებაში მოეწყოს პროფწერები და გაძ- ლიერდეს არსებულში, რათა სამუდამო მოესპოთ პრო- ფუცოდინარობა.

3) პოლიტიკურად მოუშაადებელი წევრი კავშირი- სა მეტად კუდი მოქალაქეა საბჭოთა აღმშენებლობისა- თვის. ჩვენი კავშირის წევრთა დიდი უმრავლესობა, თი- თქმის 80 პროც. უცოდინარია არიან. სასწრაფო ზომები უნდა იქნეს მიღებული პოლიტკონის შესაქნათ.

4) განსაღ-სხეულში-განსაღი სული: ეს არის შე- დეგი ფიქსულტურისა, რომელსაც განსაღფრებებით ჩვენი კავშირის წევრები საქართველოში. საქართველოში გაძლიერდეს მუშაობა არსებულ ფიქსულტურის წრეში. •

5) ტულისში არსებულ შრომის სკოლებში სასწაე- ლო წლის განმავლობაში გაიგზავნა საქართველოში, ჩვენი კავშირის წევრთა შეიღებისა—მიუხედავად იმისა ბევრი ბავშვები დარჩნენ სკოლის გარე. მომავალში უნდა მი-

ღებულ იქნას ყოველგვარი ზომები, რათა სკოლის გარე- შე არ დარჩეს არც ერთი ბავშვი.

6) უნდა გაძლიერდეს და გამრავლდეს დაწესებუ- ლებებში ქართული ენის კურსები, რათა საშუალება მიე- ცეს ჩვენი კავშირის წევრებს შესწავლიონ სახელმწიფო ენა.

7) სასწრაფოდ უნდა დასრულდეს მუშათა კლუბე- ბის სახელმწიფო წრეების ხელმძღვანელთა ცენტრალური კომისიის ორგანიზაცია, რომელიც იმუშავებს ჩვენი კავ- შირის კულტურაგოილებასთან, კულტ-განყოფილების გამ- გის თავმჯდომარეობაში.

კომისიაში შევლენ ს. პ. კ. ს. კულტურაგოილების პროლეტარული სტუდენტების და პროლეტკულტურის წარ- მომადგენლები. კომისია შემუშავებს სახელმწიფო წრე- ბის მუშაობის ერთ მეთოდს მუშათა კლუბებში, ადგენს და გამოიცემს შესაფერ პიესებს, ინსცენირაგეებს, აძლევს მასალასაც ცოცხალ დასტუებისათვის, პოლიტ სასამარ- თლოებისათვის და სხვა.

8) ჩვენს კავშირის დღემდე საკუთარი კლუბი არ აქვს. ყოველგვარი ზომები უნდა იქნას მიღებული, რომ ეს ნაკლო სასწაფოდ გამოვასწოროთ.

ჩვენს კლუბს უნდა დავარქვათ „ხელოვნების სახ- ლი“, მასთანადე უნდა მოეწყოს ისე, რომ იგი ამართ- ლდებდეს სახელს „ხელოვნების სახლი“.

9) ამაღათ კავშირთან არსებულ წიგნთსაკაიე უნ- და შეიგოს ახალი სახელოვნო და პროფესიონალური ხასიათის წიგნები და საშაბატრო ლიტერატურით.

10) კულტ-კომისიების მუშაობა ადგილებზე შეთან- ხმებული უნდა იყოს კავშირის კულტ-განყოფილებასთან. კულტურული მუშაობის გეგმასა და ხარჯთაღრიცხვას კულტ-კომისიებში დასამტკიცებლად ადგენს კავშირის კულტ-განყოფილებამ.

11) ბევრ ჩვენ დაწესებულებებში მოწყობიღა ლე- ნინის უთხები. ს. პ. კ. ს. კულტ-განყოფილების უკა- ნასკნელი დადგენილების თანხმად დიდი ყურადღება უნდა მიექცეს ადგილებზე ლენინის კუთხების მოწყობას, რომლის დროს უნდა ვიხეღმძღვანელოთ ს. პ. კ. ს. კულტ-განყოფილების დარეკტივებით.

12) საქართველოში დაკონებლივ შესდგეს ადგილებზე ჩვენი წიგნთ-საკაეების გადამთელოიერებელი კომისია- წიგნთ-საკაეებში უნდა შეიგოს ისეთი წიგნებით, რომე- ლსაც დაქმნაყოფილებს ჩვენი მუშა-მოსამსახურის კულტურ- ლ მოთხოვნილებას.

13) ჩვენი ადგილოებები ადგილებზე უშეღვენ კელ- ლის გაზხეთებს. კავშირში დიდი ყურადღება უნდა მიავ- ციოს მუშაობის ამ დარგს იმ მხრივ, რომ შინაარსი კე- დლის გაზხეთის უნდა აღნიშნავდეს ადგილოებრივ, ყოველ- დღიურ ნაკლს და საქართველოს, კედლის გაზხეთის ლე- ზუხვი—თითი მომზადდება.

14) საკულტურო მუშაობის გასაძლიერებლად მუ- შაობაში უნდა ჩავაბათ ახალგაზრდაობა.

15) ს. ს. რ. კ. ერთიანი ახალგაზრდა კომკავშირში, ხელოვნების მუშაით უნდა ყავდეთ თავისი რაზმები. ჩვე- ნი კავშირის წევრთა შეიღები უნდა ჩავაბათ ბავშვთა კო- მუნისტურ მომარაბაში, შეეღვნათ პიონერთა წრეები. ეს

მუშაობა ძლიერის ტემპით უნდა სწარმოემდეს ახილვაზ-რდა ლენინელთა კომკავშირთან შეთანხმებით.

16) უნდა გაძლიერდეს სამეფო მუშაობა. წითელ-აზილეთაივის უნდა იმართებოდეს ისეთი წარმოდგენე-ბი, სადა მოგები, ინსცენირივკები და სხვა, რომელიც ას-წყის მათ კულტურულ დონეს და დაუახლოვებს პრო-ლეტარულ ხელკონტაქტებს.

17) უნდა გაძლიერდეს საკულტურო მუშაობა სა-მაზრო ადგილკომებთან, სადაც დაუყოვნებლივ უნდა მოე-წყოს ქუტ-კომისიები, შემეშავდეს გეგმა და ხარჯთალ-რიცხვა და გადმოიზიანოს ცენტრალური გამგებობაში დასამტკიცებლად. სამაზრო ადგილკომები ყველ თვიუ-რავა საკულტურო მუშაობის ანარიცხი ავხანვან ცენტ-რალურ გამგებობაში.

18) მუდმივი მკიდრო კავშირისა და ჩვენს კავში-რის წყვილი კულტურული დონის ასაწვეად უნდა მიეც-ეს დიდი ყურადღება პროც. და პოლიტ-ლიტერატურის გავერცელებს.

19) ყოველგვარი ზომები უნდა იქნას მიღებული და მოეწყოს ს. პ. კ. ს. პროფესიონალური ორგანოს გაზეთ „მეშის“ და სხვა საკავშირო გაზეთების გავრცელების საქმე როგორც ტფილისში, ისე პროვინციაში.

20) სასწრაფოდ უნდა იქნას შემოღებული ხარჯთ-ალიცხების წესი კავშირებში. გეგმა და ხარჯთ-ალიცხვა უნდა შედგეს ს. პ. კ. ს. კულტურული მომუშავეთა დებულების თანამხედ.

21) როგორც პარტიულ, ისე პროფესიონალურ ორ-განიზაციებში ამჟამათ დღის წესრიგში სდგას საიქიხი სოფლისა და ქალაქის მკიდრო კავშირის (. . .) შექ-მნის შესახებ. ჩვენს კავშირს ყველაზე მეტი შესაძლებ-ლობა აქვს ხსენებული კავშირის შესაქმნელად. ყველა სოფელში, სადაც კი ეს შესაძლებელი, იქნება უნდა მოე-წყოს სახელგონო წრეები ადგილობრივ ახალგაზრდა გლეხთაგან. გამომუშავებულ უნდა იქნას მუშაობის საერ-თო მეთოდი წრეების სახელმძღვანელოთ. შემუშავდეს რეპერტუარი პატარა თანამედროვე ხანის ამსახველი პიე-

სასთან, მასალა და გეგმა ცოცხალი გაზეთი, პოლიტ-გა-სამართლების და სხვა. ასეთი მუშაობისათვის მეტ ნაწი-ლად გამოყენებული უნდა იქნეს სახელულის თვეები.

22) კულტურულ ფრონტზე დიდ გამარჯვებთ უნ-და ჩაითვალოს ხელოვნების კავშირის მიერ საკუთარი ორგანოს, თუნაღ „ხელოვნების“ შექმნა. ჩვენს კავში-რის ყველა წრეება უნდა აქტიურად ეონაწილობა მიიღოს ყუთნაიის გავრცელებისა და პოპულიარიაკიაში, რომ არსებობა მისი უსრულეყოფილი იქნეს—ყველასათვის ცხადია, რომ მეტად მწელოა არსებობა თუ მას რაიმე დახმარება ან შესანიღა არ ეძლევა. ჩვენ თუნაღზე ამ ემად არ იხარჯება კავშირის არც ერთი კაპიტი. ეს არა ნორმალური მდგომარეობაა უფოთი უნდა გამოსწორდეს და თუნაღისათვის გადაიღვას კულტ-ფონიდიან განსაზ-ღერული პროცენტი. თუნაღის გამომცემა დიდი მილწე-ვაკულტურულ ფრონტზე. უნდა მიეცეს ყურადღე-ბა თუნაღის შინაარს იმ მხრივ რომ მან შესძლოს მითხ-ველთა მასა, მუშა და გლეხი დაუახლოვის პროლეტა-რულ ხელოვნებას, წერილები მეტ წილად უნდა იწერე-ბოდეს პოპულიარული გასავები ენით.

23) კავშირის კულტ-მუშაობის საფუძვლს უნდა შეადგენდეს ლენინიზმ პროპაგანდა, როგორც თუნაღში, ისე საინფორმაცო წერილებში და მოხსენებებში. პოპუ-ლიარული გასავები ენით უნდა იყოს გაშუქებული.

24) საკულტურო მუშაობის გაძლიერება შეუძლე-ბელია, თუ კავშირში თავის დროზე არ შემოდის კულტ-ფონდის საპროცენტო ანარიცხები დაწესებულბთაგან. უნდა მიღებულ იქნას ყოველგვარი ზომები, რომ კო-ლექტიური ხელშეკრულების დროს ხელშეკრულებმაში შეტანილი იქნეს საკულტურო-მუშაობის საპროცენტო ანარიცხები.

დაევალოს ყველა დაწესებულებებს ჯამაგირების დარიცებასთან ერთად კავშირის საღარბო შედიოდეს საპროცენტო ანარიცხებიც.

ქ ე ლ ო ვ ე ნ ა ა

ს ა ძ ა რ ო ვ ე ლ ო

აღ. შანშიაშვილის საღამო. ეკირას 29 მარტს რუსთაველის თეატრში გაიმართება აღ. შანშიაშვილის საღამო. წარმოდგენილი იქნება „ქიხიის გიორები“ („მა-თაბის პანაშვილის“ ახალი ვარიაცია) გლეხის შანშეს როლს შესასრულებს ავტორი აღ. შანშიაშვილი.

ნინო ჩხეიძის საღამო. ნინო ჩხეიძის 30 წლის სასცენო მოღვაწეობის აღსანიშნავად საღამო, რომელიც უნდა ვაიმართულოს 25 მარტს ოპერის თეატრში, ვაიმა-რითება 2 აპრილს.

წარსულის კომპარატი. საქარაველოს სახე-ლმწიფო კინო-კრეწელობამ გამოუშვა ახალი სურათი „წარსულის კომპარატი“. სურათი უყვე მიდის ტფილი-სის კინოებში.

ვანო სარაჯიშვილის ხსენების საღამო. ორმა-ბას 30 მარტს სახელმწიფო ოპერაში გაიმარ-თება რესპუბლიკის სახალხო არტისტის ვანო სარაჯიშ-ვილის ხსენების აღსანიშნავი საღამო. საღამოში მონაწი-ლეობას მიიღობენ საუკეთესო არტისტული ძალები და-იდგმება კინო-სურათი „მამის მკვლელობა“, რომელშიც მონაწილეობს ვ. სარაჯიშვილი.

■ **სახელმწიფო ოპერაში.** დღეს 29 მარტს შესდგება მესამე გასტროლი ცნობილ ბარიტონის მიგაის ოპერა „ტრაეაიტა“. 2 აპრილიდან დაიწყება ბასის მახუთხინის გასტროლები.

■ **ბაჩანას იუბილე.** აპრილის ბოლო რიცხვებში განზრახულია მოეწყოს ცნობილი პოეტის ბაჩანას იუბილე მისი ოროცი წლის სამწერლო და პედაგოგიური მოღვაწეობის აღსანიშნავად.

ს ა ფ რ ა ნ ვ ე მ ი ი

■ **ახალი ოპერა.** მონტე-კარლოში დაიდგა ახალი ამერიკული ოპერა „ფაი-ინ-ფაი“, ცნობილ ამერიკელ კომპოზიტორის იოზეფ რუზინგისა. ოპერა აგებულია ჩინურ მოტივებზე.

■ **მუსიკა-დჯაზ.** პარიზში მოახდინეს ანექტა მუსიკა-დჯაზის შესახებ; დჯაზის მომხრენი აღმოჩნდა მხოლოდ 15 პროცენტს, ასეთი ანექტა წარსულ წელსაც მოხდა მაგრამ მაშინ მუსიკა-დჯაზის მომხრენი 75 პროცენტი იყო.

ა მ ე რ ი კ ა

■ **ი. სტრაინსკი.** იგორ სტრაინსკი განაგრძობს თავის ტურნეს შვედეთში შტატების ქალაქებში. მისი კონცერტები ყველგან იწყებენ დიდ ინტერესს.

■ **„პეტრე დიდი“.** ნევი-იარკის ებრაულ სამხატვრო თეატრში მ. შუარცის რეჟისორობის დაიდგა. ახალი პიესა: „პეტრე დიდი“.

ბ მ რ მ ა ნ ი ა

■ **კატახტოფა.** ბერლინში ერთი მსხვილი კინოფირმის ახალი დიდი ფილმის „ფუფუნების შვილი“-ს გადაღების დროს ცნობილი გერმანული კინო-მსახიობები ლია პარი, ლია ენენშუტც და ვანს ალბერს ჩამოვარდნენ 10 მეტრის სიმალიდან და ფრიალ მძიმედ დაზარდნენ. ლია პარამ მოიტება ფეხი, ლია ენენშუტცს შეერყა ტვინი და ვანს ალბერსს აღმოაჩნდა ჩატეხილი გვერდების ძვლები.

■ **კინო-გამოფენა გერმანიაში.** გერმანიის კინოფაბრიკანტების კავშირმა გადასწყვიტა მოაწყოს გამოფენა ყველაფერი იმის რაც დაკავშირებულია კინო-ინდუსტრიათან. გამოფენის მოწყობა განზრახული იყო 21 თებერვლისათვის, მაგრამ გადაიდო გამოურკვეველ დრომდე.

ეს გამოფენა არ იქნება ინტერნაციონალური მაგრამ უცხოეთის ექსპონატები გამოფენაზე მიიღებიან.

ი ნ ვ ლ ი ს ი

■ **ბერნარდ შოუ.** ერთ თეატრალურ ღირებუტორის შეკითხვაზე ბერნარდ შოუსადმი, სურს თუ არა მას დასწეროს პიესა ირლანდიის მოგზაური დასისათვის, შოუმ უპასუხა შემდეგი: „ბერნარდ შოუ შიშობს, რომ დადგა უკვე დრო როკა ირლანდიულ და სხვა დრამების წერა მან დაუთმოს უფრო ახალგაზდებს“. მთელი ინგლისის პრესა ამ პასუხს ხსნის როგორც შოუს გადაწყვეტილებას შესწყვიტოს თავისი მუშაობა დრამატულ დარგში.

■ **რადიო-კინო.** ამერიკასა და ევროპაში უკანასკნელ ხანებში სხვა და სხვა გამომგონებელთა მიერ გაკეთებულ იქნა რამდენიმე ცდა რადიო-კინემატოგრაფიის დარგში.

ასეთი ცდა რამდენიმე ხნის წინად გაკეთებულ იქნა ლონდონშიაც. სპეციალურ ეკრანზე მოქმედების მომენტში ნაჩვენები იქნა მიმოხილვა, რომელიც ამ დროს მიდიოდა ერთ-ერთ კინო-თეატრში კარვა მოზრებით ცდის ადგილიდან.

■ **ფილმა თავისთავის შესახებ.** გერმანელმა კინო-რეჟისორმა ფრედრიხ პარგასმა დასდგა სურათი რომელიც წარმოადგენს ფილმის ისტორიის ილიუსტრაციას. სურათი შესრულებულია ბრწყინვალეთ და დიდი გამოხმაურება ჰპოვა პრესაში.

ფილმა უჩვენებს თავის განვითარების საფეხურებს პრიმიტივიდან დაწყებული ჩვენს დრომდე; და აგრეთვე კინო პეტიორების ევოლუციის თეატრის პირველ პეტორებიდან დღევანდელ არტისტამდე. მაყურებელთა წინაშე ჩნდებიან სახელგანთქმული კინო-რეჟისორები მუშაობის დროს, ატელიეს ცხოვრება, დამოუკიდებელი ცხოვრება იუბიტერების და სხვა. მოხდენილად ამოკეცილი ციტატები სხვა და სხვა ფილმებიდან და ტენიური მილწევების საუკეთესო მომენტები ფილმის თავიდან აზრებენ სიმშრალეს, რომელიც, დასდევს ხოლმე სამეცნიერო სურათებს.

ამ რიგად ფილმა პირველად გამოდის როგორც მომხსენებელი თავის თავზე, და ეს მოხსენება არის ერთი საუკეთესო თანამედროვე სურათი.

■ **სარა ბერნარის ქალაქი-ბალი.** პარიზში იწყება სარა ბერნარის სახელობის ქალაქი-ბალი. ქალაქი-ბალი სპეციალურად დანიშნული იქნება ხელოვანთათვის. ჯერჯერობით შენდება 100 სახლი.

პასუხისმგებელი რედაქტორი ს. ქურდიძე.

ხელმძღვანელი—სარედაქციო კოლეგია.

გამომცემელი სრ. საქ. ხელოვნების მუშაობა კავშირი.

სახელმწიფო თეატრების პროგრამები:

რუსთაველის თეატრი

შაბათს 28 მარტს

ალ. შანშიაშვილის

ლ ა ტ ა ჯ რ ა

დრამა 4 მოქმედებათ

მოქმედნი პირნი:

ლატვია—თ. წულუკიძე ინკუბუს—უშ. ჩხეიძე სანი შარაინი—დი. გურამ—შ. ღამბაშიძე რატი—გ. დავითაშვილი ბექარ—ბ. კობახიძე ენეიდა, ანიელი ბატონი—ა.კ. ხორავა დედა ენეიდაისას ს. ბევენაშვილი მოურავი—პლ. კორიშვილი მწიგნობარი—გ. ხელაია, გამდელი—პ. ამირჯანი ვეზირი—ბ. სვანიძე გური—ბ. კანდელაკი ხელოსანი—ს. სულაკაური მჭეველი—შ. ჩხეიძე დურგალი—ბ. მალაკელიძე მგოსანი—მ. ბერიაშვილი მოქალაქე—ბ. წულაძე გული—მ. ვარდოშვილი მწყემსი—გ. გვარამე მუშა—ჩ.წ.წ.

შაჟულნი—ვ. ჯიქია ვ. გომიანი ვილი დარაჯი—ი. აბაშიძე ელჩები—პ. შურდულია ია ქანთარია დობილი—ნ. მესხიშვილი ნ. დლიძე მ. მრევლიშვილი მოციქევე ქალი—ე. კელიძე ბეკარის მოციქელი—ჩ.წ.წ. კარის კაცი, მეომარნი, ხალხი და სხვა.

დადგმა ალ ახმეტელის დეკორაციები და კოსტიუმები ირ. გამრეკლისა მუსიკა თ. ვახვახიშვილი რეჟისორი და ანთაძე სამხატვრო ნაწილის გამეგ კ. მარჯანიშვილი.

კვირას 29 მარტს

ალ. შანშიაშვილის საღამო.

ქისიყის გმირება

დრამა 4 მოქ. აღ. შანშიაშვილისა

მოქმედნი პირნი:

თინდა—ვ. დავითაშვილი, ნენე, მისი ცოლი—თ. ჭავჭავაძე, ათახელის ქერი—ნ. დავითაშვილი. ციხე—ა.კ. ვასაძე, მეგა, მისი ცოლი—ან. შოთაძე, ელიზბარ ფ.შ. ჩხეიძე, მათია—პლ. კორიშვილი, ბატონი—დავ. ჩხეიძე, ელჩი—ა.კ. ხორავა, ბაბულია—ელ. დონაური

ბემშირ—შ. ღამბაშიძე, დემირი—ვ. ჯიქია, ჯანლო მოურავი—აღ. თორთოლიანი. მსახურნი: 1. შლო—ი. ვ. ჯორჯაძე, 2. გიგო—თ. წულუკიძე, მონადირე—ბ. სვანი, ელიზბა—მ. ვარდოშვილი, თხა—გომიანიშვილი, დავითი—ს. სულაკაური, გლეხები: 1—ნ. გვაჩაძე, 2—ბ. შურდულია, 3—ბ. წულაძე, 4—ბ. ბერაძე, დარაჯი—ვ. კანდელაკი, ჯარის კაცი—ბ. მალაკელიძე, დედაკაცები: 1—ბ. მალაკელიძე, 2—ც. წულუხვა, 3—ს. ბევენაშვილი, ქალები: 1—ბ. შავიშვილი, 2—ნ. აღმაშენებელი.

მასიურ სცენებში მონაწილეობენ დარაჯები, ჯარის კაცები, გლეხები და სხვა.

დადგმა კოტე მარჯანიშვილის და ალ ახმეტელის.

ახალი დეკორაციები დამზადებულია გ. ნაღუბაშვილის მიერ. სამხატვრო ნიწილის გამეგ კოტე მარჯანიშვილი.

სამშაბათს 31 მარტს

ი. გვედვიანიშვილის

ს ი ნ ს თ ლ ე

ზღაპარი ფერია 9 სურათად

მოქმედნი პირნი:

მეფე ჯიმშერი—უშ. ჩხეიძე დედოფალი—ც. ამირჯანი ამათი შვილები: ათანადილი—ბ. შავიშვილი, გორდასანი—ბ. გამრეკელი სპასალარი—ბ. კანდელაკი ეზირი—ვ. ჯიქია დიდბულნი—1. ბ. წულაძე 2. ა. სვანია მსახური—1. ვ. აბაშიძე 2. ბ. სვანი დესანები—1. გ. სარჩიშვილი, დ. მუჯია შიკრიკი—1. მ. მჭედლიძე 2. გ. ოსევაშვილი კარისკაცები—1. შ. წერეთელი შ. ჩხეიძე გლეხები—1. ნ. გვარამე 2. მ. ვარდოშვილი 3. მ. მჭედლიძე 4. ბ. ბერიძე

დღერინი—ა.კ. ხორავა ჯადოსანი—ს. ბევენაშვილი ეშმაკები—1. ვ. გომიანიშვილი 2. ს. სულაკაური 3. პ. კობახიძე 4. ბ. შურდულია 5. ი. ქანთარია 6. მ. ბერიაშვილი 7. ს. თორთოლიანი გველშემა—ბ. კორიშვილი ფერიები: პირიმე—თ. წულუკიძე, მეფარია—ღამბაშიძე ბროლისანე—ე. დონაური ნათელა—მ. ლორთქიფანიძე წყრია—ბ. მალაკელიძე ანკარა—თ. ჭავჭავაძე

სეფე ქალები—1. ი. ჯორჯაძე 2. ე. თფურაძე 3. ნ. დონაძე 4. მ. მრევლიშვილი, 5. მ. მესხიშვილი, 6. ე. კელიაძე 7. ნ. დავითაშვილი, 2. გ. ვახვაშვილი, 3. ც. წულუხვა 4. შოთაძე.

დადგმა: კ. მარჯანიშვილისა და ახმეტელისა.

ხითშაბათს 2 აპრილს

მ ა ლ შ ტ რ ე მ

გრ. რომაქიძის დრამა 6 მოქმედებ.

მოქმედნი პირნი:

პირ. მოქმ.

ფინკელშტეინ—ნ. გაცირიძე რეს. სახ. არტისტი, პენეტე—დავ. ჩხეიძე, გელფერბი—აღ. თორთოლიანი, უცხოები—გ. დავითაშვილი, როკველერი—ა.კ. ხორავა, აზნაფული—ა.კ. ვასაძე, მორელი—თ. ჭავჭავაძე, მეპაპროსენი:—ბ. შავიშვილი, ე. კელია, ელ. თფურაძე, ნ. აღმაშენებელი, სარჩიშვილი, კრუპი—გ. სარჩიშვილი, შვეიცარი—ბ. წულაძე, ორი კოკოტი: ნ. დლიძე, ელ. თფურაძე, ვახუთის გაყვიდედნი: ს. სულაკაური, მ. მრევლიშვილი, ლოლა—ბ. დავითაშვილი, ბალანშემა—ბ. გამრეკელი, პიკოლო: იგლ. ჯორჯაძე, შ. წერეთელი, კარტის მოთამაშენი: რომაქიძე, ბ. მალაკელიძე, მ. მჭედლიძე, ნ. ახვლედიანი, ი. აბაშიძე, ვ. კანდელაკი, პ. კობახიძე.

მეორე მოქმ.

მორელი—თ. ჭავჭავაძე, მეწიქე ვილე—პლ. კორიშვილი, უცხოები—

გ. დავითაშვილი, ვაჟი—დ. შავია, ქალიშვილი—თ. წულუკიძე, მეწიწველის შვილი-შვილი—ბ. ბერიაშვილი, შეფეხური: პ. ბერიძე, შ. ვარდოშვილი, გ. ხელია, უშან-გაი, ჩხეიძე ბ. წულაძე, მღვდანი: კ. ახვლედიანი, ი. აბაშიძე.

მესამე მოკმ.

ზარიტა—ელ. დონაური, დედა—ს. ბუკანიშვილი, მამა—ვ. ჯგია, ძმა — შ. დამბაშიძე, ფინკელ-შტეინ—ნ. გოცირიძე, პენუტი—დ. ჩხეიძე, გუბები: მ. ვარდო-შვილი ბ. მჭედლიძე, მოაბი—პ. მურდულია, ბოშები: პ. კანდე-ლაკი, ბ. მალაკელძე, ა. ახვ-ლედიანი, ბ. წულაძე, კ. ახვლე-დიანი, ბ. მალაკელძე, ზ. ოსე-ფაშვილი, გალ. რობაქიძე, ნ. ალექსი-მესხიშვილი, მ. მრეველი შვილი, ელ. თოფურაძე.

მეოთხე მოკმ.

მორელა—თ. ჭავჭავაძე, როყვე-ლური—აქ. ხორავა, კეთროვანები:

პ. ბერაძე, ბ. სვანი, ნ. ახვლე-დიანი, კ. ახვლედიანი, მ. ლო-რთქივანიძე, ბ. მალაკელძე.

მეხუთე მოკმ.

დადასტები: შ. დამბაშიძე, მ. ლორთქივანიძე, დ. შავია, გ. სარ-ჩიშვილი, პ. კორიშვილი, პ. კან-დელაკი, კოკოტები: ე. თოფური-ძე, ც. წულუხავა, ა. შოთაძე, ი. მრეველიშვილი, ე. კეღა, მორელა. — თ. ჭავჭავაძე, მარიული—უშ. ჩხეიძე, ფილკ-შტეინ—ნ. გოცირიძე, პენუტი—დ. ჩხეიძე, გელფერიხ—ალ. შო-რულიანი, ოფიცერი—პ. კობახიძე, კეთროვანები: პ. ბერაძე, მ. ვარ-დოშვილი, ნ. ახვლედიანი, კ. ახვლედიანი, ზ. ოსეფაშვილი, შ. დამბაშიძე, მ. ჩხეიძე, სტუმრები: გალ. რობაქიძე, მ. მჭედლიძე, ი. აბაშიძე, ს. სულაკაური, ბ. სვა-ნი, ბ. ხელია, ია. ქანთარია.

1170 მეექვსე მოკმ.

ახვლე—აქ. ვახაძე, აგნტი ნ. გვარამი, უცნობი—გ. დავითაშვი-ლი, კეთროვანთა დედოფალი—თ. ჭავჭავაძე, დარაჯები: კ. წულაძე, პ. მურდულია, რველიუ-ლიწერები: პ. ბერაძე, ვ. ვლით-შვილი, მ. ჩხეიძე.

დიდი მახსა.

დადგმა: კ. მარჯანიშვილისა და ალ. ახვლედიანისა. დეკორაციები და კოსტიუმები მხატვარ ნ. უშიანი შესრულებული დეკორატორ გ. ნაღმაშვილის მიერ. განათება ი. კარსლანისა (სეკს) ს. სერგვევის დირიჟორი ალ. გვედუხიანი რე-ჟისორი ალ. ჯგვედუხიანი რე-ჟისორი ნაწილის გამგე კობე მარჯა-ნიშვილი. დრამის გამგე: ს. შა-ლოშვილი.

პირველ პარილიდან დაიწყება გმუდვა და იმინის შუა რიცხვებში გამოსვა ოც ტომად

ჭოლს ლომთათიბის

მ ო თ ს რ ო ბ ე ბ ი

სოლომონ თაბაძის (ობოლი მუშა) რადაქტორობით

I ტ ო მ ი :

- 1. კოლას ბიოგრაფია შედგენილი ს. თაბაძის მიერ
- 2. თეთრი ღამე

- 3. უსათაურო
- 4. სახრხოზელს წინაშე
- 5. საპურობილში

- 6. უბის წიგნიდან
- 7. პირველი მათის

II ტ ო მ ი :

- 1. აღრევა სულისა
- 2. სიკვდილი
- 3. შიში
- 4. დუმილი
- 5. მოლაღატე
- 6. გრაზაფონი

- 7. უბედური
- 8. მამასახლისი თუაძე
- 9. მღვდლისას
- 10. მარინე მონაზონი
- 11. აღსარება
- 12. კვლეა ფიჭო, ფიჭო

- 13. წერილი
- 14. წემი დღიური
- 15. პოზორიანი
- 16. ივანე გარგანელი
- 17. გზაში
- 18. ძე კაცისა

(მეორე ტომშივე მოთავსდება კოლას ჯერ გაოუქვეყნებელი დღიური, დაწერილი პარედვარილაქაში

თეთრული ტომი იქნება დაახლოვებით 320 გვერდი, მოზრდილი ფორმატისა

ქაღალისსიძეების გამო წიგნები გასასყიდად ძალიან ცოტა გამოვა და არა ხელისმომწვერთათვის გაკო-ლებით შეტვ ელირება. ამიტომ ყველას, ვისაც კი კოლას გამოზავნოს მათის 15-ამდე ერთად თხზულებათა შეგების სურვილი აქვს, ორივე ტომის ფასი 4 მან. ან ნაწილ-ნაწილად. ცნობა თუ ვის რა მწიბი წიგნი დასურვებდა უნდა მოგვაცნოთ მართის დამღვეამდე კოლექტიურად ან ნაწილ-ნაწილად, რომ ამ ტომების მიხედვით დაგვეჭვოთ წიგნები.

ამასთანვე ხელისმომწერა მიიღება:—**ფილისში**—გამომცემელთან, წიგნის მაღაზია „განათლება“-ში, ლენინს ქუჩა № 6 და წერა-კითხვის საზოგადოების მაღაზიაში. **რუჩაგეთში**—მოსე თალავაძესთან და ვახტანგის განყოფილების წიგნის მაღაზიაში. **ფოთში**—მასწავლებელ ბათლომე მებერლიძესთან, ისაკი სიხარულიძესთან (ნაფსადგურის სახალო სახლი) და ვასო ჭიდიშვილთან; **ჩხატაურში**—ლადო დამბაშიძესთან. **სიღნაღში**—ილი-კო მხეიძესთან და ალექსანდრე ნაცვლიშვილთან. **თელავში**—ქრისტეფორე რამიშვილთან, კოტე გვეგელიძესთან და იაკობ ცინცაძესთან. **სამტრედიისში**—ვალიკო ხარბაძესთან. ბათუმში—ირაკლი ლონტატან, სტეფო ყუფიანა-ძესთან და ონიფანტე რამიშვილთან. **ქუთაისში**—თომა შთავრიშვილთან, ალექსანდრე მარაშიძესთან, გვილანა წულაძესთან და ივანე კილაძესთან, ჭიათურაში—საველი თორდიასთან, ნავიგარში—გრიგოლ გუგუხავასთან. **ღან-ჩხეთში**—მასწავლებელ მიხაკო იმნაძესთან და ლუკა ურუშაძესთან. **სუფსაში**—კვიროსი ჩხაიძესთან. **ხიდისთავ-ში**—ლეონტი კეკელიძესთან. **გორში**—ვარლამ მგალობლიშვილთან. **ზესტაფონში**—პლატონ კიკნაველიძესთან. წიგნის მაღაზიაში.

ცინც 4 მან. გადაიხდის მათის 15-მდე. იმათ წიგნებთან ერთად, უფასოდ დაურიგდებთ **პოლას გადრიბეშული ს უ რ ბ თ ი** ხილ. თაბაძისძეაქა.

Երկրագործ

№ 14

Ժ. Ժ. ՄԱՍԵՆՈՎ

Երկրագործական կոոպերատիվի նախագահ.

Նախագահ Երկրագործական կոոպերատիվի նախագահի Երկրագործական կոոպերատիվի նախագահ

1925

შინაარსი

ხელოვნების სახლი	მეთაური
საზოგადოება და კულტურა	ს ლი
დევადანსის ხანა პოეზიაში	აღ. ქ — ლი
ხელოვნების დღეებისათვის	ბ. ჩხიკვაძე
ე. სარაჯიშვილის ხსენების საღამო	ვ. გაგელი
ზ. ფილიაშვილის იუბილე	გ
„ბაიადერა“	გ. გეორგიევსკი
მიგაის გასტროლები	ა. დ.
პროფ. ე. ლანსერე	შ. შამაღაძე
ექსპრესიონიზმი კინოში	ვ. მ.
სიკვდილი კომუნარისა (პიესა)	ს. ერთაწმინდელი
ახალი ოჯახი (მოთხრობა)	ვ. ახელი
მუშათა კლასი და ხე ოენება	
ქრონიკა	

ხელოვნება

ადრეცის მისამართი: რუსთაველის პროსპექტი, მუხათა სახლში. ოთახი № 54. ტელეფონი 14-08.

№ 14

ს. სპირტიძის ხელოვნების მუშაობის პროფ. კავშირის ყოველკვირული ორგანო

№ 14

ხელოვნების სახლი.

ხელოვნება—პოლემარების სფერო. საკმის წყლია.

ლენინი.

P-7133

ამ ეპოქა ხელოვნების მუშაობა პროფკავშირის გამგეობა აწარმოებს მუშაობას თავისი კლუბის დაარსებისათვის. სხვა ქალაქების ხელოვნების მუშაობა კავშირების მზავსათ ჩვენი კლუბის სახელწოდება იქნება „ხელოვნების სახლი“, რომლის მიზანი და დანიშნულება იგივე იქნება, როგორცაა მუშათა კლუბების...

ზაფხულისათვის კავშირის გამგეობას გადაწყვეტილი აქვს გახსნას **სარაჯიშვილის** სახელობის ბაღი, სადაც იწარმოებს საკლუბო მუშაობა მთელი ზაფხულის განმავლობაში...

ზომორისათვის კი მიღებულია ყოველნაირი ზომები, რათა სახლისათვის გამოძენილი იქნას შესაფერი ბინა... ცხადია გამგეობის ასეთ ნაბიჯს ესაჭიროება ყოველნაირი დახმარება კავშირის წევრებისაგან.

ვინ უნდა იყოს დანერტერესებული კავშირის სახლის დაარსებაში, თუ არა თვით ხელოვნების მუშაკები?

ვინ უნდა გაუწოდოს დახმარების ხელი კავშირის გამგეობას, რათა დაჩქარებით იქნას მოწყობილი ხელოვნების სახლი, თუ არა ხელოვნების მუშაკებმა? კავშირის მთელი წევრმა უნდა იცოდეს, თუ რა დიდი მნიშვნელობა

აქვს ხელოვნების სახლს მისი კულტურულ და პოლიტიკურ—საზოგადოებრივი ცხოვრებისათვის.

მან უნდა იცოდეს, რომ „ხელოვნების სახლის“ მიზანია: ხელოვნების მუშაობა საწარმოო და კულტურული დონის აწევა; მათი პროფესიონალურ და საზოგადოებრივ—პოლიტიკურ ცხოვრებაში ჩაბმა.

მან უნდა იცოდეს, რომ „ხელოვნების სახლის“ წევრები ისარგებლებენ წიგნთსაცავით, სამკითხველოთი და ყველა იმ გამართულ გასართობებში.

ამისათვის კი ხელოვნების კავშირის წევრები ვალდებული არიან დაეხმარონ კავშირის გამგეობას სახლის დაარსებაში.

არც ერთი წევრი ჩვენი კავშირისა არ უნდა დარჩეს ხელოვნების სახლის გარეშე.

ნუ თუ შეიძლება ვიდრე, რომ თვეში 20 კაპეიცის გადახდა ვინმესთვის საწინააღმდეგო იქნება? ამიტომაც, ჩვენ გვჯერა, რომ ადგილობრივი კომიტეტებზე არ დაიშურებენ თავიანთ ძალ-ღონეს და დაეხმარებიან კავშირის გამგეობას, რათა ყოველი წევრი კავშირისა გახდეს ხელოვნების სახლის წევრით.

საზოგადოება და კულტურა

ყოველი საზოგადოება ჰქმნის თავის კულტურას. ეს არის საზოგადოების შინაგანი სტიქიური მისწრაფება. მრავალ კონკრეტ ინდივიდუალურ თვისებათაგან, საზოგადოების სხვადასხვა წევრთა, წრეთა და ჯგუფთა შორის დამოკიდებულება ჰქმნის საერთო ტიპიურ ფიზიონომიას. მოყვანათა ტიპურ კომპლექტს, რითაც განიხსნებება, და გამოიხატება მოცემული საზოგადოების კულტურული ფიზიონომია.

კულტურას შეადგენს ფიქრთა, აზრთა, ნებათა, განსაზღვრული მისწრაფება ცოდნის, გამოცდილების, დახელოვნების, ბრძოლისა და მოღვაწეობის განსაზღვრული წესი და სახე.

კულტურა ცხოვრობს არა ობიექტიურ გარემოში — სასახლეებში, ქარხნებში, მუზეუმებში, თეატრებში და გალერეებში, არამედ იგი ბინადრობს ადამიანის თავში, ხელში თათბერში, სწენაში, მეტყველებაში, აზრთა წყობაში და საერთოდ აზროვნების და მოღვაწეობის ამ თუ იმ ხასიათით.

კულტურა თავსდება ადამიანებში, სუბიექტებში და არა საენებში, ობიექტებში. კულტურა ადამიანთა მისი განვითარების, სწავლის, განვითარების და მომზადების შინაგანი მხარეა. იგი ადამიანის მეს ვაბატონება ბუნების ძალების სტიქიურ მიმდინარეობაზე.

კულტურა მუდმივ განვითარების, მოძრაობის, დინამიურობის პროცესშია. კულტურის შეჩერება შეუძლებელია. საზოგადოება მუდმივ კულტურულ განვითარებაში იმყოფება. კულტურის საუქმელი შრომაა. შრომა მიზნობრივი და მიზანშეწონილი, შრომა, როგორც ყოველ დღიურებულათა წყარო და საზომა.

განყენებული კულტურა არ არსებობს. კულტურა ორგანიზულად უკავშირდება განსაზღვრულ კონკრეტულ სტორიულ საზოგადოებას, ვითარდება მასთან ერთად, განიცდის თავის ფორმისა და შინაარსის ცვალებადობას, აცდის თაობიდან თაობაზე, საუქუნთან საუქუნზე, მაგრამ არ წყდება განვითარების ძაფი, თვით კულტურული განვითარების პროცესი.

დღევანდელი კულტურა გუშინ არ შექმნილა და ხელს არ მოსიბოძა. იგი საუქუნობრივი შრომის, შემოქმედების და მიღწევის ჯამია, იგი მრავალ საუქუნეთა აზრთა და ფიქრთა ნაღვეა. ამ კულტურის თავისებურობა ეს არსებული სოციალური ვითარებები ისაზღვრება.

სოციალისტურმა სახელმწიფომ მიიღო ძველი კულტურა, მეფერი, თავიდანმართლი, ბურჟუაზიული. ეს წასაშლის მიერ მოცემული მასალა, რომლის გარეშე ვერაფერს ვერ აავებ. კაპიტალიზმმა რაც შექმნა, კაპიტალისტურმა კულტურამ რაც მოგვცა, მით უნდა ჩაეყაროს საფუძველი სოციალიზმს. ამიტომ საჭიროა ჯერ კიდევ ვისწავლოთ კაპიტალისტური კულტურიდან, რომ მისი გამოყენებით მკვიდრ საფუძველზე დაეაყენოთ ჩვენი ეკონომიკა, ჩვენი ცხოვრება.

ბუნებრივად მოცემული სიმდიდრენი კიდევ არ იქნება სიმდიდრეს. ის მხოლოდ გამოდიდრების შესაძლებელია. ეს შესაძლებელია ბურჟუაზიული კულტურის მიერ შექმნილი ტენიებით შეიძლება დაქაბათ იქცეს. ამიტომ ტენიკური, აგრონომიული, ეკონომიური და ყოველი სხვა დარგის ცოდნა ჯერ კიდევ კრიტიკულად უნდა ამოკრიფოთ იმ შრომიდან, რომელიც ჩვენი ხელით არ დაწერილა, ჩვენი ინტერესით არ შექმნილა, ჩვენზე ზრუნავს მიზნით არ დაუხსნავს. ასევე უნდა მოვიქცეთ ხელოვნების დარგშიაც.

ბურჟუაზიული კულტურის დაძლევა მისი დაბატონებით შეიძლება; რომლის შემდეგ შეიძლება თვით გაგეხსნება შემოქმედების ახალი გასაქანი.

ჩვენს სოციალისტურ სახელმწიფოს დაუბატი ამერიკული ტენიკა, ინგლისური ანგარიაშინობა, გერმანული დისციპლინა და აზროვნება და მიიღებთ განვითარების უდიდეს შესაძლებლობას. საამისოდ მასის, საზოგადოების კულტურული ამაღლება საჭირო. ხანგრძლივ, თავდადებული და სისტემატიური ღონისძიებანია აუკლებელი.

ჩვენში ინტელიგენციის სიჭარბეზე ლაპარაკობენ ეს სწორი არ არის. ჩვენ ძალზე ღარიბი ვართ სპეციკალიზაციური ინტელექტუური ძალებით, რამდენი ინჟინერი, ტენიკი, აგრონომი, ეკონომისტი, კეთილსინდისიერი საბჭოთა იურისტი გვეყავ? ძალიან მცირე. ყოველივე ეს ამიერიდან შესაქმნელია. უკულტუროთ ვერაფერს შეეძენით. ძველის გამოყენების გარეშე მოქმედეთა მდგომარეობაში ჩაეყარდებით. სასწრაფოთ, ნაუჭათევათ, სახელდახლოთ დიდათ ვერ წააწვეთ კულტურულ დონეს.

ამ მიეღი სიძლიერით თავს იჩენს ხელოვნების შინაშენილობა, მასა, ხალხი, საერთოდ ადამიანი უფრო სახეებით, სურათებით მსჯელობას იფიციებს, ვიდრე აბსტრაქციებით. ცნებებით. ხელოვნებაც იდეოლოგიის ერთერთი სახეა მოცემული სახეებითა და სურათებით. ამიტომ ის ყველაზე უფრო გამოსადეგია მასიურს კულტურის, მასის განვითარებისათვის.

ყველა აქამდე არსებული კულტურა ხალხის უნიშნული ნაწილის კულტურა იყო. ამაში იყო მათი სუსტეა. ამიერიდან კულტურა ხალხის უდიდესი მხარესი კულტურა უნდა იყოს. ამაში იქნება მისი სიძლიერე. ახალი საზოგადოების შექმნა ახალი კულტურის შექმნის გარეშე შეუძლებელია ახალი კულტურა კი წარსულის მომხარების, მისი გამოყენების გარეშე არ შეიქნება ამიტომ კულტურული მუშაობის საკითხი ცენტრალურად აღვიღს იქერს ჩვენს საქმიანობაში.

ამ ფორმებზე დიდი ენერჯიის გაღება საჭირო.

სალი

დ ი ს კ უ ს ი ა

დემკლანსის ხანა კომუნიაში.

კულტურის დეკლანსის, ცივილიზაციის ხანაში, პოეზიას აღარ გააჩნია უკვე წარმოშობისას არსებული პარკელოზობა, ცხოველობა და უნებობა. პოეზიაში ამ დროის, აღარ მარბნია თავის თავად გასაგები საერთო ენობაყია მთელი ხალხისა.

ესლა იზადებთან უკვე (ვგულისხმობ უმთავრესად ევროპის) განმარტოვებული პოეტები და განმარტოვებული მსმენელი მხატვ. ნაწარმოების; ან სხვათათვის და თავის-თავისათვისაც ნაკლებ გასაგები „ახალმოდური“ კოლექტივები. „პოეტის კარიერა“ სწორად მგავითად, სიმეოლისტების ხელში უფრო, მიდის სიგაიემდე, თვითმკვლელობამდე და სხვა...

ალექსანდრიული ხანა საეესების დამკვიდრებული იყო რევილიუციამდე, რევოლუცი ევროპაში ისე რუსეთში (საქართველოშიც). ამ დაცემის ხანის პოეტებს არაფერი საერთო არა აქვთ რევილიუციონურ თანამედროვეობასთან.

საინტერესოა ამ მხრივ ჩვენი ქვეყანა.

თითქოს იმ ქვეყნის დეკლანსზე ლაპარაკი, რომელიც ეტახან გამოვიდა სამოქალაქო ცხოვრების ასპარეზზე, ნაფარევი და შეუსაბამო წამხედლობა და ზედადგენებში მოკცულ გადაგვარებულ ხალხთა საყმედ ჩანს... მათი ბრწყინა და თანდათანობითი ლიკვიდაცია მიმდინარეობს ჩვენს წინაშე და კიდევ უფრო მეტის ინტენსივობით გავრტლდება და დასრულებდა; ასეთი ბედი ეწყვეათ მათ ემეც ჩვენს სინამდვილესთან ორგანიულად დაკავშირებული არ აღმოჩნდებთან.

ევროპის „დიდი ქალაქში“ გადავარდნილი და დაავადებული ფსიხიკით აღჭურვილი პოეტი რომლის მწერლობაში შეპარულია უკვე ყალბი ხაზები, ალტგორიები. ბრძნული ფრაზიორობა, ზევიდან ქემვლად დამცქრალი ჩვენის გლტურ-სოფელი ქვეყნისა, ცხოვრებისად გარიშვლი აღმოჩნდა. ისე ვით სხვაგან ისევე ჩვენშიც იგი ვადღებული გახდა გავთვალისწინებთა თავისი მღვთმარტობა საზოგადოებაში, გავთვალისწინებთა სინამდვილესთან დაშორების რაობა, საკუთარი დგენერაცია, მიწასთან დაბრუნება.

ეს ტიპი ჩვენითვის საგულისხმებოა. იგი გამოადგება რომანისტს და დრამატურგს ასახვისათვის. ეველაზე უმჯალ საჭიროა ამ ნიგლისტის უარიყოფა, რომელსაც აწვავს ყალბი ევროპის სნეული ცივილიზაცია.

ისინი ევროპის ვერ შესძლებენ „ხალხის ძარღვიან ლირიკასთან“ მისვლას და ზიარებას, მაგრამ მათ ევლო შევლის ვერც დიდი ქალაქის ე. წ. „განმეორებითი ლირიკა“, რომელიც მელანქოლიით, ხან ცინიზმით ან კიდევ ყალბი ირონიით მოიცავს ხოლმე

ყოველივე წმინდას (ევროპაში და საუბედლოდ ჩვენშიაც) რაც აქ გვაშურებს, გეტრავავს ან გვაშალბებს; ზოგიერთის შემთხვევაში ჩვენ მოგვეპოვება ევროპის „დიდი ქალაქების“ ტრადიციებზე მოყოლილ ხალხთა მხატვრულ ნაწარმოებების ნიმუშები, რომელშიაც შეცდილან ხალხის და ჯანსაღ შემოქმედების გავრტლებას, მაგრამ ეს არის უმთავრესად ყალბი ფარხმალის ასხმა თანამედროვეთა, ბუტფორული შენება, ალექსანდრიულითა სტილიზაცია. მექანიკუნად მოტანილი სიტყვები, ისევე იმ ბრძნული ფრაზიორობა, ალტგორიები და სხვა, — „დიდი პოზია“. ამ პოეზიაში მოსტყვის ექვი გონებისადმი, ბუნების კანონთა მიზანშეწონილბაში, ვინაიდან გონება მოლილია მის მიერ შექმნილ მილწევებით. სულ სხვაა ჯანსაღი, საერთო ენობაყია ხალხისა; და მის წიაღიდან შობილი, ორგანიულ ნიადაგზე მღვთში პოეზია. ესთეტიურ თვალსაზრისის მიხედვით, და არა მისაღებ-მიუღებლობისა ჩვენ აღუწინავეთ შემდეგ ვარემებას:

პოეზია ბერაელთა გამოწვეულია ლმერთის წინაშე შიშით და ადამიანის არარაობით. ეს შიში ასახულია უდიდეს სახევეში, რომელიც იმობენენ. აბრამევებენ ადამიანს ისე, ვით ტქანაყარი ქანდაცი და „ველური სიბრძნე“ მოსწინასწარმეტყველსა.

ბერტენთა ტრადილიაში „ყოლიბის“-ში ბიროს უყანსკენილი სამგლოვიარო ადგილები გვაშცნობენ ადამიანის ბრძოლას და დაცემის კოლოსალურ ქანდაკების, გარღვეულ მძიარის წინაშე.

ევროპის ანუ შექსპირის ტრადილია იმვე სამგლოვიარო შავს ტანისაბურავში გავხვეულ სკეპტიურ ადამიანს გვიხატებს, რომელიც სეამს საზარადისო საყთის; „ყოფნა არ ყოფნის“.

ექსპრესიონისტების კოსმიური ტრადილია იგივე გარღვეული მძიარის (ფაქტში ბელისწერა) წინაშე ბრძოლა-კოსმოსის და მიკროკოსმის დაბირისპირებაში ადამიანი წარმოდგენილია, როგორც ხაფანგი დაჭერილი თავი, რომელსაც მოელის ნათით და ცეცხლით დაწვის საშინელება.

„ოედიპოს“-ში ტრავიულად ასახული მებრძოლი კაციბირობა; „ჰამლეტი“- „ყოფნა არ ყოფნის“ საყთხით შეტყობილი, აღჭურვილი გრძობა-გონების და ნებისყოფის მილწევებით და მათადმე ექვის გამო მოწყენილი პიროვნება; ექსპრესიონისტულ დრამაში დასმული: ბუნება-კულტურის წინააღმდეგობათა შორის მოქცეული კაციბირობა-ყოფილივე ეს მოთხივეს ლფსაც პასუხს, გამართლებას, მოითხივე ბრძოლას ბედისწერასთან ისეთ მდგარს და გაბედულს, როგორიც იციდენ გვიანტებმა და არა დღევადლ დეკადენტ-ეპიგონებმა.

ალ. ქ-ლი.

ხუროთ-მოძღვრებისათვის.

ჩვენ როგორც ვიცით ტფილისის ქალაქის საბჭო დიდ ენერჯიას ხარჯავს ქალაქის კეთილ-მოწყობაზე. ერთ-ერთი კეთილ-მოწყობის საგანს შეადგენს ქალაქის აშენება. ამკამად დიდი აღმშენებლობითი მუშაობა მიმდინარეობს. მაგრამ რა პრინციპებს ემსახურება, ან უნდა ემსახურებოდეს ესლანდელი აღმშენებლობითი ხელშეწყობა? აი საკითხი, რომლის გარშემოც მე მიიდა ორიოდ სიტყვა ვსთქვა.

რომ ავიღოთ ტფილისი და გადავთავალიეროთ, ევრც ერთს სწორე შენობას ვერ ნახავთ, რომელიც განსაკუთრებულის გემოვნებით ან სტილით იყვეს აგებული, როგორც გაჩედიან ისე შვინიო.

ყველაფერი გაპროიენციალეებულია.

ავიღოთ ძველი ტფილისი, რომელიც მომიზილავია თავისი აიენებით, ის ხუროთ-მოძღვრული მოტივები, რომლებიც ამ აიენებშია ნახმარი ვადილექილი ალექსანდრიული სტილია, რომელიც ვაერცლებული იყო რუსეთში XIX საუე. იმ ვანზრახებით, რომ რუსეთში მარმარილითი და ვრანიტითაა ადკვეთილ—საქარველოში კი ასეთის უქონლობის ვაიო ვარდატეხილია ხეში.

რაც შეეხება ტფილისს, როგორც ესთქვი პირდაპირ დომასლია.

რუსთელის ვამზირი, რომ ვავიაროთ აქაც კი ვერ ვნახავთ დასრულებულ ხუროთ-მოძღვრულ ფორმებს. შენობა ან ბრმა ასლია, რომელიმე დიდ ქალაქის შენობიდან; ან და ისეთი უგემურობაა, როგორც, თუნდაც ეხლა, ეროვნულ ვალეერეს პირდაპირ სადუქნე თვლები, რომ შენდება. ამ შენობაში ალებულია ყველა ის ჩუქურთმები, რომლებიც სადმე წიგნში მოიპოვება და ისეა აპრელებული კედელი, რომ თავისუფალი—ტოცხალი ალაგი აღარ არის დარჩენილი, რახედაც თვალს შექმლოს დასვენება. ასეთის მორთულობით შენობა, რომ არ აშენდეს ისა სჯობიან. მით უმეტეს, რომ ასეთს „მორთულობაზე“ აუარებელი ფული იხარჯება.

ჩვენ ეხლა სხეა ეპოქაში ვცხოვრობთ, ჩვენ უყურებთ სინათლეს, ჩვენ ამ სინათლისაკენ უნდა მივისწრაფოდეთ; რაც შეიძლება წყნარად მარტივად, სადათ და ამასთანავე დისკიპლინარულად. ამ მიზანს უნდა ემსახურებოდეს ყოველივე ხუროთ-მოძღვარი და ასეთივე გეგმა უნდა პქონდეს საქ. სამხატვრო აკადემიას. ჩვენ არ ვეინდა მალდატანებითი ხუროთ-მოძღვრული ფორმები. საქართველოს ბუნება, სულ სხვას მოითხოვს. ეროვნული ხუროთ-მოძღვრობა, რომელიც რომანოთა სავერეულომ ველურად მოსპო XIX საუე. დასაწყისში უნდა აღსდგეს; უნდა მოხდეს აღორძინება—რენესანსი. მხოლოდ არა ისეთის მიზანძვით, როგორც ეს ვამოხატულია ყოფ. ვანათლების კომისარიატის შენობაში (ბანკის შენობა. ლორის მელიკოვის ქუჩა № 5) ან კიდევ ვანოვის ქუჩაზე № 22; არამედ საჭიროა ძველი ფორმების შეგენებით ახალის შექმნა.

ბანკის შენობაში XX საუე. ქართული არა არისრა ის ალაგები, რომლებიც ბრმათ ვადმოდებულია, ხახულიდან, ბავრატის ტაძრიდან, ოშეიდან, სამთავისიდან, იშხანიდან, ბოლისიდან, სვანეთიდან ნეოპოლის და ვენეციის შენობებიდან და სხვადასხეა ეელესებიდან, მხოლოდ და მხოლოდ თავის-თავად არაიან საინტერესოი, როგორც ასლები ამა თუ იმ ხუროთ-მოძღვრული დედანისა. ყველა ჩუქურთმები, რომ მოეხსნათ ბანკის შენობას ველარაფერს ნახავთ ქართულს.

მ ე მ ო ზ რ ა უ ლ ი შ ა რ ა ჯ ი

ნ.ხატო ბ. ზამბ.

ქ. მარჯანიშვილი რეპეტციის დროს.

ქართულ კლასიკურ ხუროთ მოძღვრობას ახასიათებს ლლიკა. არც ერთი კარნიზი, არც ერთი სარკმელი, არც ერთი ქვა ტყუელ-უბრალოდ არაა დახარჯული და გმწთებული.

ე. ე. ლ ა ნ ს ე რ ე

დ ა ლ მ ს ტ ა ნ შ ი

ყოველივე ქვას თავისი ფილოსოფია აქვს. ბანკის შენობაში რამდენიმე ცრუ კარნიზია, ზედმეტი კედელი და მორთულობა, თვით კოშკი რომელიც კუთხეშია აჭიმული ისეთი ულოლიკა ისეთი უსაფუძელო (დაყრდნობილია ერთ კუთხითი სვეტზე), რომ ორი ათეული წელი არც-კი გასულა და მთავარ კამარაზე კედელი გამსკდარია.

საზოგადოთ ქართული ხუროთ-მოძღვრობა არ ესმით უჩუქურთმით, მაგრამ აბა აიღეთ კლასიკური ხუროთ-მოძღვრობა მცხეთის ჯვარი, ძველი შუამთა იყალთოს აკადემია, და სხვა და სხვა. ერთი. ზოლი ჩუქურთმისა ან ისიც არა.

მთავარი ამოცანა ეს სიბრტყეების მასების, და ნათელ ჩრდილის კომინაციაა.

ამსარანავე ყოველივე ძველი ემორჩილება პერსპექტივის კანონებს, რათა პირველი შეხედვითვე იგრძნობისი მხატვრობა.

ასეთივე გეზი უნდა ჰქონდეს ახალ ქართულ ხუროთ-მოძღვრობას, რასაც თვით ესლანდელი ეკონომიური და ესთეტიკური პირობები გვიკარნახებენ. ეხლა ბატონობს რკინა-ბეტონი. წავიდა ის დრო, როდესაც შენობა შეიწილგან და გარედგან ქვით იყო შეჯავშნებული. რკინა-ბეტონი ვერ ითვისებს ჩუქურთმას; არცაა საჭირო. თუ სადმე შეიძლება რკინა-ბეტონის ხმარება ეროვნული ხუროთ-მოძღვრობის განსაფითარებლად ეს ამიერკავკასია (საქართველო და სომხეთი).

მე მგონია ამ მიზნითაა ა. კ. კ. საბჭოსთან დაარსებული სახუროთ-მოძღვრო კომისია, ამ კომისიის სანქციის გარეშე არც ერთი შენობა არ უნდა, შენდებოდეს. და ვიმედოვნებთ, რომ ის პირობები, რომლებსაც აყენებს თანამედროვე ხანა დაკული და დაკმაყოფილებული იქნება ამ კომისიის მიერ. და აღარ განმეორდება ის შეცდომები რაც აქამდის ყოფილა.

მ. ჩხიკავაძე.

მ უ ს ი კ ბ

ვანო სარაჯიშვილის ხსოვნის საღამო.

ორშაბათს 30 მარტს სახელმწიფო ოპერის თეატრში, ქართულ საოპერო სტუდიის სასარგებლოთ, გაიმართა ვანო სარაჯიშვილის ხსოვნის საღამო.

ვანო სარაჯიშვილის ხსოვნა ჯერ კიდევ დიდხანს დარჩება ქართველ ხალხში. ამ საღამოს აგრეთვე ემატებოდა სიმპატური მიზანი საოპერო სტუდიის დახმარე-

ბისა და აღბად ეს იყო მიზეზი, რომ საღამოს აუარებელი ხალხი დაესწრო, უმთავრესად ქართული საზოგადოება. საღამო გახსნა სახელმწიფო კონსერვატორიის პრორექტორმა აკაკი ფალავამ. მან მგრძნობიარე მოკლე სიტყვაში დაახასიათა ვანო სარაჯიშვილის როლი ქართულ მუსიკალურ შემოქმედებაში, როგორც სწავლის სახალხო მომღერალისა. შემდეგ ეკრანზე აჩვენეს სცენები კინო სურათიდან „მამის მკვლელობა“, რომელშიც მონაწილეობდა განსვენებული ვანო სარაჯიშვილი. ყრუანტელის მოიგვრელი იყო ეს ჯადოსნური გაცოცხლები არტისტისა. სურათს ემატებოდა ნატა ვანანაძისა და კონსტ. ანდრონიკაშვილის თამაში.

ამ საღამოს აგრეთვე იყო დემონსტრაცია ახალგაზრდა ქართველ მომღერლებისა, რომელნიც სწავლობენ საიპერო სტუდიაში: პირველობა უთუოდ ერგებათ ანდრეასთან და ცირკილასთან. უმკველია ამ ორი ახალგაზრდის სახით დიდი არტისტები იბადებიან, თუ მათ ნიჭს ნორმალური განვითარება მიეცემა. საქმოდ მისალს იძ-

ლევიან აგრეთვე ბეჟინიშვილის ქალი და ბადრიძე. მშვენიერად იმღერა კუმისზაშვილმა „დაისიდან“ ჩემო თავი ბელი არ გიყურია“ და შემდეგ ვენანესთან ერთად ლუეტი „აბესალომ და ეთერიდან“.

საზოგადოება აღტაცებით შეეგება: პოპოვს, ნინა ვალაძის და ტერ-ბენილიანს, განსაკუთრებულად მომზიბო. ლაი იყო პოპოვი.

რუსთაველის აკადემიურ დრამის არტისტებმა თამარა ჭავჭავაძემ და აკაკი ვასაძემ წაითხეს ლუქციე: პირველობა რაჟღერს გვეტაძის ლუქსი ვანო სარაჯიშვილზე, მეორემ პაოლო იაშვილის ლუქსი urbi—ტფილისი. აკაკი ვასაძემ წაითხა მონოლოგი ჰამლეტიდან. სირივე არტისტს ემზნეოდა ტემპერამენტი. საღამო საოხიოდ მეტად შინაარსიანი გამოდგა და მაყურებლებზე დიდი შთაბეჭდილება დასტოვა. საღამო არ გავდა სხვა სახელდახელოთ შედგენილ საღამოს და მისი ინიციატორები ამისთვის მალდობის ღირსნი არიან.

გარამ გაველი.

ზ. ფალიაშვილის იუზილუს გამო.

(მოკლე ბიოგრაფიული ცნობები)

ჩვენს სახელოვანი კომპოზიტორი ზაქარია ფალიაშვილი, რომელსაც წელს 30 წელი შეუსრულდა რაც იგი სმფუსიკო ასპარეზზე მოღვაწეობს—დიდადა ქალაქ ქუთაისში ღარბ დედ-მამის ოჯახში. პეტრე ფალიაშვილის მრავალ რიცხოვანი ოჯახის წევრი იუზენბრიავედ დიდი მუსიკალური ხალხი იყო. და-ძმებს ყველს დიდი მუსიკალური ნიჭი ეტყობოდათ. ყველანი მღეროდნენ, უკრადნენ, ერთი სიტყვით, მუსიკა პეტრე ფალიაშვილის ოჯახში აუცილებელი მოთხოვნილება იყო.

როგორც ზაქარია ისე მისი ძმები აღიზარდნენ საეკლესიო ორღანოს ნახ ბებზე, რომელიც მშვენიერად ანეითარებს აღამიანის სმენას. ვინაიდან აშკარად გრძნობდნენ ფალიაშვილები თავიანთ მოწოდებას და გასაქანი კი ქუთაისში არ ქონდათ, ამიტომ ისინი მალე გადმოასახლდნენ ტფილისში და დაიწყეს მეცადინეობა მუსიკის დარგში. ეს იყო 1887 წელს. ზაქარია ფალიაშვილი აქ მიებარა სამუსიკო სასწავლებელს დირექტორს კლდნოე-სკის და 1889 წელს დაამთავრა კიდევ სასწავლებელი სპეციალურ თეორიის კლასი.

ზ. ფალიაშვილმა დიდი ყურადღება მიიქცია. ახალგაზრდა მუსიკოსს ეტყობოდა უტყუარი ნიჭი. ქართველმა საზოგადოებამ მის ყურადღება მიაქცია და დაუნიშნეს სტაჟიონა უმაღლეს მუსიკალურ განათლების შესაძენათ, 1900 წელში ფალიაშვილი გაემგზავრა მოსკოვში და შევიდა კონსერვატორიაში. აქ მან ბანგრძლივად იმეცადინა ცნობილ თეორიტიკოს და კომპოზიტორ ტანევითან. ზ. ფალიაშვილის მეცადინეობა ისეთი წარმატებით მიდიოდა, რომ მან უმაღლესი სასწავლებელი დაამთავრა სამი წლის განმავლობაში.

როდესაც ზაქარია ფალიაშვილი დაბრუნდა ტფილისში იგი უკვე აღჭურვილი იყო სპეციალურ დიდი ცოდნით, როგორც კონსერვატივის ცოდნედ და მანდგელი თეორეტიკოსი იგი მალე მიიწვიეს ყოფ. სათავად-ახნაური გინანაზში სიმფონია-მუსიკის მასწავლებლად. შემდეგ ფალიაშვილი მიიწვეს აგრეთვე სამუსიკო სასწავლებელშიც. (დღევანდელი კონსერვატორია). ამ კომსერვატორიის კედლებში ზ. ფალიაშვილმა დასაყო სრული 22 წელი, როგორც მასწავლებელი, ინსპექტორი და ბოლო ხნებში კი დანიშნული იყო კონსერვატორიის რექტორად.

ზ. ფალიაშვილის საზოგადო მოღვაწეობა ქართულ მუსიკის ასპარეზზე იწყება 1894 წლიდან. პირველი მისი საჯარო გამოსვლა შესდგა მუშათა უბნებში. ზ. ფალიაშვილი პირველად რკინის გზის მუშათა თეატრამ და ავკაპლის აუდიტორიამ გაიკენეს. აქ სამი წლის განმავლობაში იგი ინსტიტუტიურად მართავდა ქართულ კონცერტებს თავისი გუნდით და სოლისტებით. ამჟამად დროს საქველმოქმედო მიზნით მონაწილეობას ღებულადა ყოველგვარ საღამო-წარმოდგენებში. ხელმწიფანელობდა სამუსიკო სკოლის მიერ გამართულ სიმფონიურ კონცერტებს, ზ. ფალიაშვილი დიდ ხელმძღვანელობას უწევდა აგრეთვე რუსეთში მყოფ ქართველ სტუდენტებს და არა ერთხელ მიუღია მონაწილეობა ქართულ საღამოებში, რომელიც კი გამართულა ბარკოეში, მოსკოვში, კიევი და სხვაგან.

ზ. ფალიაშვილი ვიწრო ასპარეზს არ კმაყოფილდება, იგი გამსქველული იყო მშობლიურ ხალხურ ჰანებში. ეს ბებზე იპყრობდნენ მთელ მის არსებას. აქვენი ისწრაფოდა ახალგაზრდა, მომავალ კომპოზიტორის

სული და შემოიარა მთელი საქართველო ხალხის საგანძირის გასაცნობათ. ქართლ-კახეთი—ეს გული და სიმდიდრე საქართველოს შემოიარა ირგვლივ, იმერეთში, გურიაში სამეგრელომ და ბოლოს სივანეთში გაამდიდრა და აღდგინა შერყობილი კომპონისტის შემოქმედება. მან ფონოგრაფიის შემწეობით ჩასწერა 300-მდე ქართული ხალხური სიმღერა და შემდეგ ერთი ნაწილი ამ სიმღერებისაც კრებული გამოუშვა.

პირველი მისი დიდი მუსიკალური ნაშრომი არის ოპერა „აბესალომ და ეთერი“ ეს ოპერა იწერებოდა ოთხი ზაფხულის თვეების განმავლობაში, იწერებოდა დიდი ექსტაზით და აღფრთოვანებით და მალე დიდი საყოფაც გამოიღო. „აბესალომ და ეთერი“ დაიდგა პირველად 1919 წ. თებერვლის 22 ჩვენს საოპერო სცენაზე და დღევანდელ დღემდე ეს ოპერა დაიდგა 140 ჯერ. რიგები ზეპარულია ჩვენი თეატრისათვის, ეს თავის თავად ლაპარაკობს ოპერის დიდ ღირსებებზე, ოპერა „აბესალომ და ეთერი“ ვახდა არამც თუ სარეპერტუარო ოპერად, არამედ ჩვენი ფართე წრეების ყველაზე საყვარელ ნაწარმოებთან. მეორე მისი მუსიკალური ნაწარმოე-

ბი ეს „დაისია“ რომელმაც არა ნაკლები შთაბეჭდილება დასტოვა ქართველ ხალხზე. ეს ოპერაც ჩვენ სცენაზე განუწყვეტლოვ იდგებდა და გახდა სარეპერტუარო ოპერად.

ზ. ფალიაშვილის დიდი შემოქმედების პოტენცია წინ მიდის. მისი დიდი ენერჯია ჯერ არ ცხრება. ქართველ ხალხს ჩვენი კომპონისტი კიდევ დიდ საშუაროს უშვადებს. ოპერა „ლუტაერას“ რომლის წერა, დაიწყო (ს. შანშიაშვილის დრამის სიუჟეტზე) ალბად მალე დამთავრებს და ჩვენი სცენაც მას იხილავს უახლოეს ხანში. ამის თავდები არის თვით ზ. ფალიაშვილის დიდი ნიჭი, დიდი გამოცდილება და ის ტენზიური საშუალებანა რომელიც მან ჩვენ გვიჩვენა თავის წინა ნაწარმოებებში. ჩვენ მხოლოდ უსურევთ კომპოზიტორს, რომ თავისი დიდიმთი-მოსილი გზა უფრო ხანგრძლივი ყოველიფის მის და თავის მშრომელთა ქვეყნის სასახლოდ.

შემდეგ ნომერია ზ. ჩვენ მოვთავსებთ წერილებს; სადაც ზ. ფალიაშვილის პიროვნებას და მოღვაწეობას ფართედ გავაშუქებთ.

ა.

ზ ა ი ა ლ მ რ კ ა

(ლალო კავსაძის საღამო)

პირველ ყოვლისა ოპერეტკა უნდა იყოს სატირიუ-ლი და მელოდირი ბუფონადა, მაგრამ არა მოსაწყენი. ვოლტერი ამბობს, „ხელოვნებაში ყველა დარგი კარგია გარდა მოსაწყენისაო. სამწუხაროთ კალმანის „ბაიადერკა“ არის მხოლოდ მოსაწყენი. მასში არ არის არავითარი სატირა, არც ერთი ლამაზი მელოდია. მუსიკა უფერული, უშინაარსო. საკაბარეო ცგზოტიკით და ნახევრად აღმოსავლური პარმონიზაციით,—სასეხით შეუგუებელი თანამედროვეობასთან, ყოფის ახალი ფორმების ძიების წყურვილთან.

უნდა აღენიშნოთ, რომ, მცირე გამონაკლისის გარდა, ოპერის მსახიობებმა, მიუხედავად სცენიურ გამოცდილებისა და ენერჯიისა, ოპერეტკებში თამაში არ იციან: არ უფარვთ დიქცია, პროზით ლაპარაკობენ ძლიერი ცქცელთ, არა აქვთ საეკიალური საოპერეტკო ხერხები, ცქცეს ვერ ბედავენ ან უბრალოთ არ იციან, და ეს უკანასკნელი ოპერეტკაში აუცილებელია.

ამსრულებლებში პირველ ყოვლისა აღსანიშნავია სატამოს გამმართელი—ლალო კავსაძე, რომელმაც დიდი შრომა და ენერჯია დახარჯა საღამოს დადგმისათვის. მსახიობი იძლევა ინდოეთის პრინცი კოლორატურულ ფიგურას, მშვენიერად მღერის თავისი ლამაზი მანერით და ფრაზიოზით. მხოლოდ მომღერალს აკლდა დინა-

მიურობა და საოპერეტო ტენჯიკაში კი ძლიერ არა ხელსაძრავია ჩილიდ-გაროლდის სტატურობა, ან თუ გეგმათ აკადემიური „მონუმენტალობა“.

მშვენიერი ოდეტკა დარიმონდი არის თავისი არა ნაკლებ მშვენიერი ტულეტებთან—ბაროკინა, ჩვენი ოპერის პრიმაღონა წარსულ სეზონებში. ეს არის კულტურული და ტემპერამენტით აღსაყვ მუსიკალური მომღერალი, მშვენიერად მღერის და თამაშობს. ბიადერკას როლი მან ნიჭიერად განასახიერა. სამწუხაროა მხოლოდ, რომ ამ ეგზოტიურ მოცკეპავის ცეკვაში იყო ნაკლები სიყოცხლე.

იუპატოვას საოპერეტო პარტეზისათვის—ხმა ცოტათი სუსტი აქვს და ისმის მხოლოდ როცა მაღალ რეგისტრებში გადადის პროზა და ცეკვა კი საუსტოო იყო.

კარგათ და გადაუშლამებლათ თამაშობდნ ა. თაყაიშვილი (პიმპინეტო), კუბატოვი (დირეკტორი), გერმანოვი (ნაილიფონ სენტ-კლოშ) და ნიჭიერი ნიროვი (ფაბრიკანტი). დანარჩენები ანსამბლს ხელ უწყობდენ.

გემოვნებით იყო დადგმული აღმოსავლური ბალეტი (2-ე აქტში) ბავშვებისტრ სერგეევის მიერ.

საზოგადოებამ ლალო კავსაძეს გამართა ოჯახიციები, მიაართეს საჩუქრები და ყვავილები.

ბ. გეორგიევსკი.

ს. მიგაის გასტროლოგი.

„ღ ე მ ო ნ ი“

„ტ რ ა ვ ი ა ტ ა“

„ღმონში“ ს. მიგაიმ განათარა თავისი ხმის ღმრეებზე. მიგაის ეტყობა როგორც დიდი სკოლა მუსიკალური დარგში, აგრეთვე ერუდიციაც სცენიურ გადმოცემაში. ყოველი ვესტი მოფიქრებულა ისევე როგორც მოფიქრებულა მისი. ყოველივე მუსიკალური ფრაზები. მისავე აქტის სცენაში, არია: „ნუ სტირი ბალო, ნუ სტირი უბრალოდ“ გადმოგვცა იშვიათი, სულიერი არისტოკრატიზმით და შივ ჩააქოვა ისეთი მუსიკალური სიფაქიზე, რომელიც მხოლოდ იტალიელებს შეუძლიათ.

ცხარე რიტმიული ბგერა, ფართე დიაპაზონი და არაჩვეულებრივი პიანო მის ხმას აძლევს განსაკუთრებულ კოლორიტს და ელფერს. უკანასკნელ აქტში მომღერალმა მოგვცა მეტად კარგი შტრიხები და ეფექტიანი ადგილები. მიგაის მოსმენით თქვენი სმენაც ისეგნებს და სრულ ესთეტიურ კმაყოფილებას ღებულბოთ.

მიუხედავად იმისა, რომ „ტრაიეიტა“, „ღმონის“ მეორე დღეს იყო დაღმგული, მიგაის მიწინ არ ეტყობოდა დალილობა და ეგრემონის პარტიკაში კიდევ ბრწყინვალად ბგერდა მისი ხმა. მეორე აქტის არია და სცენები ვიოლტასთან ჩაატარა დიდი არტისტის ეარტუროზობით. ალაგ-ალაგ მისი პიანო ღებულბოს ტენორის ელფერს.

სცენიურობის მხრივ მიგაი ჰქმნის სტილს. მას ეს მის ეპოქა და იცის კოსტიუმის ტარება. ეს არის შახიობიც და მომღერალიც. იცის სცენიურ პერსონაჟების ტრაქტოკაცა და ვოკალური ხელოვნების სრული ვაგება. მისი ბარტიონის ტემბრი ჰქმნის დიდ მუსიკალურ ნიუანსებს და ინტონაციის მხრივ უკეთესის მოცემა უდარ შეიძლება. ასეთი წმინდა ინტონაცია იშვიათია საოპერო სცენაზე. მიგაის ფრაზიობა გასაკვირველია. ა. ლ.

მ შ ბ მ რ ო ბ ა

პროფ. ე. ე. ლანსერე

იმ უხეხოდ მხატვრებში, რომელნიც ამაჟამდ თბილისში სცხოვრობენ და მოღვაწეობენ განსაკუთრებულ ყურადღებას იქცევენ პროფესორი ევგენი ლანსერე.

ლანსერე იმ მხატვართა ჯგუფს ეკუთვნის, რომელნიც ოცდახუთი წლის წინეთ იკრიბებოდნენ ჟურნალ „მირისკუსტვას“ გარშემო და თავის ნიჭიერ ამხანაგებთან ერთათ მხატვრობა „პერედეიენიკებისა“ და აკადემიურსკოლასტიურ ტრადიციებიდან განათავისუფლეს.

ლანსერე ამ ჯგუფის ერთი დამაარსებელთაგანია და მრავალი წლის განმავლობაში მხურვალე მონაწილეობას ღებულბოდა „მირისკუსტვასში“ ყოველ ახალ მხატვრულ-კულტურულ დასაწყისში.

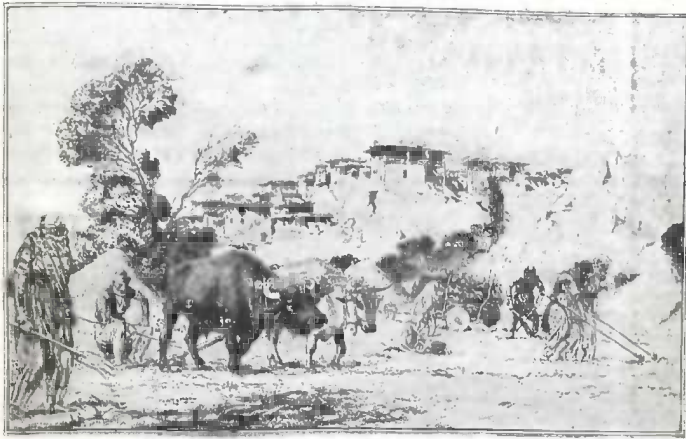
ე. ლანსერე ტომით ფრანგია. დიბადა 1875 წელს აგისტოს 23. მისი მამა ცნობილი მოქანდაკე-ანიმალისტიკა, დედა კი, ალექსანდრე ბენუას და, მხატვრული პორტრეტის ხელოვანი. მამის გარდაცვალების შემდეგ ათი წლის ლანსერე ღედამ ვადაიყვანა თავის მამასთან ნიკოლოზ ბენუასთან, სადაც ის იზრდებოდა ალექსანდრე ბენუასთან ერთად.

ხუროთ მოძღვრების პროფ. ნიკოლოზ ბენუას ოჯახი განსაკუთრებულათ სცხოვრობდა მხატვრული ინტერესებით და ხელოვნებით დაინტერესებულ ლანსერეს მრავალი საშუალებანი ჰქონდა გემოვნებისა და. ცოდნის გასანეითარებლათ.

პეტერბურგის გიმნაზიის ვათაგების შემდეგ ლანსერე შევიდა პარიზის ეიულიენის აკადემიაში, სადაც მას თან ერთად მუშაობდნენ კონწალოსკი, ბასტი, გოლუბკინა და ანგალა. პარიზში იმ დროს სცხოვრობდნენ და მუშაობდნენ ალექსანდრე ბენუა, ოსტროუმოვა-ღმბლევა, სომოვი, მოქანდაკე ობერი და სხვანი, რომელთაც განზრახეს რუსეთში წრის და ჟურნალის დაარსება და დიავილოვის, ბენუას, სეროვის და ერუბელის ხელმძღვანელობით გამართეს პირველი გამოვენა 1900 წელს, „მირისკუსტვას“ სახელით.

ე. ლანსერემ პირველათ მიიღო მონაწილეობა ამ გამოვენაზე „პრეტრეთის ლეგენდებით“. მანამდის მას უკვე გავლილი ჰქონდა გატაცებათა პერიოდები პიუფის-ღე-შავანიო, მენცელთი და ეს ლეგენდები ვოტკითა გატაცების შედეგებით ითვლებოდა. ამ ნაწარმოებებში რომელნიც შექმნილი იქნენ რუსეთის-ალექსანდრე III ბუხუმის მიერ, ლანსერემ პირველათ გამოამკლავნა ის თეისებანი, რომელნიც მას საზოგადოთ ახასიათებენ, სახელდობრ: საშულო საუკუნეთა მხატვარ-მინიატიურისტების ინტიმური სიყვარულით ავსილი პატეისცემა მხატვრობისადმი, კეთილსინისიერია, მხატვრული სილამაზე ფორმის, სურათის გარეგნობის, და უარყოფა: ეფექტისა და მანერით გატაცებები.

ამ პირველი გამოვენის შემდეგ იწყება „მირისკუსტვას“ მოღვაწეობა სხვა და სხვა დარგში. ალ. ბენუას

მ. მ. ლ ა ნ ს ე რ ე

ქ ა ლ ო მ ბ ა ო ს მ ა ლ ი თ შ ი

ერცელმა წერილმა პეტერბურგის სიძველეთა სილამაზის და მნიშვნელობის შესახებ ნათლად დაანახვა საზოგადოებას, თუ რა ნაციონალური და თავისებური ხასიათი აქვს „კოსმოპოლიტურ პეტერბურგს“ ან როგორ შეიცვალა დასავლეთის ფორმები „რუსულ empire“-ათ. მხატვრები შეუდგნენ პეტერბურგის შესანიშნავი მხარეების შესწავლას. ლანსერეს ინიციატივით დაიკვირვებნენ „მირისკულტის“ მთელი ნომერი უძველესი პეტერბურგის სილამაზის, რომელშიდაც მრავალი პეიზაჟებია პეტერბურგის ლანსერეს მიერ შესრულებული.

მის ისტორიულ სურათებში: „პეტერბურგი პეტრე I დროს“, „ილისაბედი — ცარსკოე სელოში“ (ტრეტიაკოვის გალერეია) „მეფეთა ნადირობანი“, „ზომალდები“ და „სტირონა ზღვის პირათ“ ლანსერეს ახასიათებს გრძობა ძველი პეტერბურგის სულის და გარეგნობის.

ლანსერეს ილიუსტრაციები, ყველა, ex-libris, შრიფტები და სათაურები ისე შეუერთდნენ წიგნებს, რომ ისინი დამატებით აღარ გვეჩვენებიათ, აქ მხოლოდ განსაკუთრებულ უკრაინულ იმპროზის მისი „ხაჯი მურატი“. ამ შრომის სისრულეში მოსაყვანათ ავტორმა იმოგზაურა 1912 წელს სანჩინთში, დალესტანში და კახეთში. აქედან იწყება ლანსერეს გატაცება კავკასიის ცხოვრებით, რომელიც შეიძლება მემკვიდრეობით აქვს მამისაგან გადაცემული. დალესტანის ცხოვრებიდან მას აქვს მრავალი სურათი და ტექსტები შესრულებული აკადრებით, ტექსტური და ზეთის ფერებით. ერთი მათგანი წარსულ წელში იუსეთის მხატვართა გამოფენაზე ამერიკაში იქმნა შექმნილი.

მხატვრული მოღვაწეობა ლანსერესი მრავალ ფეროვანია. 1912—15 წლამდის ის ითვლებოდა საიმპერატორო ფაიფურის ქარხნის გამგეთ, ევრიონოვის დადგენისათვის სახელაო — საუბუნეთა სტოლზე შესარულა ესკიზები დეკორაციებისათვის, შერგობალების და ფონ-მეკის გამოფენისათვის. ალ. ბენუასთან ერთად მოაწყო მინა

თავის ესკიზებით. ეს პირველი ცდა იყო ამ დარგში მხატვრების მიერ და „მირისკულტის“ გავლენას უნდა მივაწეროთ. ლანსერე ითვლება რუსეთში პლაფონის მხატვრობის ერთ საუკეთესო მკვლევან. 1907 წლიდან მის მიერ არის შესრულებული მრავალი პლაფონი და პანო სხვა და სხვა დაწესებულებათა და კერძო პირთა ბინებისათვის.

1910 წელში ტამასოვის ახლათ აშენებულ სახლისათვის შესარულა ცხრა დიდი პანო და ერთი დიდი ფრიზიხალის გარშემო, რომელშიდაც იქცეეს უკრადლებას „გივანტი“. 1915—16 წლებში ხუროთმოძღვარმა შუსციევმა ლანსერეს, მის დას-ზ. სერგებიაკოვას, კუსკოდიევის და დობუენისკის მიანდო კახანის სადგურის მონატა. მუშაობას ხელმძღვანელობდა ალ. ბენუა. აქ ლანსერემ შესარულა დიდი ფრიზი თერთმეტი სურათით: საგან შემდგარი.

1915 წელში პეტერბურგის აკადემიის დავალებით შესარულა დიდი პლაფონი. ამ ნაწარმოების შესრულების შემდგე ის აირჩიეს აკადემიის ნამდვილ წევრათ ქ. მაკოესკის მაგივრათ. 1917 წელში დაიწყო დიდი პანო, რომელსაც ჯერ კიდევ განაგრძობს წერას. მისთვის მას აქვს დამზადებული მრავალი ესკიზები და Hatur-morte.

პანო დაწვეტილია ტემპურით და განზრახული აქვს გადაწეროს ზეთის ფერებით. ეს პანო, რომელიც მეტად მნიშვნელოვანია ლანსერეს დეკორატიული სტილის დამახასიათებლათ ავტორის განზრახული აქვს გამოფინოს თბილისის რომელიმე გამოფენაზე.

1919 წლიდან ლანსერე სცხოვრობს თბილისში. ამ ხუთი წლის განმავლობაში მის მიერ არის შესრულებული მრავალი ეტიუდები საქართველოს ისტორიულ ნაშთებისა და დეკორების.

ლანსერე რამოდენიმე წელიწადის ითვლება თბილისის სამხატვრო აკადემიის პროფესორათ.

შალვა მაჰალაძე.

ექსპრესიონიზმი კინოში.

თეატრალური ექსპრესიონიზმი წარმოშვა თანამედროვე თეატრის კრიზისმა დასავლეთში. ის წარმოიშვა ბურჟუაზიული კულტურის ნიადაგზე.

ისტორიულად ის არის რეაქცია ბრამის, ანტუანის და რეინვალდტის ეპოქისა.

ექსპრესიონიზმის ძირითადი ამოცანაა გაანათვისფლოს სცენა საუნების ტრანიისაგან. აქტიური სცენაზე ვერაფერს ნახულობს, გარდა გეომეტრიულ ხაზებისა, მოედნებისა და ხიდეებისა, რომელნიც ამკლავებენ მისი პირადი განცდის დინამიკას.

უქანსკენლი ხანის დასავლეთის დრამატურგია იძლევა რეპერტუარს, რომელიც დაწერილია სპეციალურად ექსპრესიონისტული თეატრისათვის. მათი მიზანია გადმოგვეცეს ცხოვრების დინამიკა. მან ვააკეთა ცდა წინ წამოეწია მასსა მთავარი გმირების სახით.

ის სცილიობს მოგვეცეს ცხოვრების არა ეკრძო ეპიზოდები, არამედ სურათი სოციალური მსოფლიო შეგრძნების.

თეატრალური ექსპრესიონიზმი თითქმის მარტოდენ ლაბორატორიული ცდაა. კიდევ ნაკლები ვინემ ლაბორატორიული ცდა, ჩვენის აზრით არის ექსპრესიონიზმი, რომელიც იჭრება კინემატოგრაფიაში. ერთად ერთმა რეჟისორმა რობერტ ვინემ თავის ნამუშევრებში („კალიგარის კამინეტი“ და „რასკოლნიკოვი“) ვააკეთა ცდა მიკიბულ-მოკიბული გეომეტრიული ხაზებით, მიხვეულ-მოხვეული ფანტასტიური ქუჩების და პერსპექტივის გვეგმის ფართე მოხმარებით მოეცა მისტიური სიუჟეტის ლოკიური დინამიკა. დასავლეთის პრესის ცნობით ეს ტენდენციები კიდევ უფრო აშკარად გამოჩნდა გერმანულ დადგმაში შეირინკის რეჟისანის „გოლემ“, სადა სპირო შეიქნა მისტიკა და მან ის ნახა საშველო საუკუნის იუდაიზმის გარდატეხაში.

ექსპრესიონისტები ყოველ მხრით საზღვრავენ თავის თავს ნატურალიზმისაგან. გერმანულ ექსპრესიონისტების დრამატული ფორმა ისწრაფვის—მოკვეთილი ფრაზების და ლაკონური რეპლიკებისაკენ. მონოლოგს სცვლის ჟესტი. ზოგიერთ პიესებში იწერება მოკლე ფრაზებით ორისაში სიტყვისაგან. ადვილი შესაშნევიია, რომ კინემატოგრაფის ჩვეულებრივი ფორმები გადადის დრამაში. და ნიშანდობლივია, რომ გერმანული ექსპრესიონიზმის ერთ-მა მეთათუთავანმა გ. კაიზერმა თავის უქანსკენლ დრამას დაარქვა „კინო-რომანი“.

რეალურობის ილიუზიები შეგნებულად ირღვევა ჰაზენკლევერის პიესაში „Fleissheit“, სცენაზე მოკმედებენ დეკორაციები, როცა გმირის სიკვდილით დაედება პიესა: „უცნობი ხელები იტაცებენ სახლს. კვლები უხმოდ იშლება, საგნები იძირებაიან სიღრმეში, ლუსტრა იწვევა ზევით, ფანჯრები ქრებიან“.—ასეთი არის ახა

სახელგანთქმული კინო-მსახიობი ჩარლი ჩაპლინი

ლი თეატრის ოინები, რომელიც მიმართულია დემატურიალიზაციისაკენ რეალურობის ილიუზიის მოსპობისაკენ რომანში, დრამაში, თეატრის სცენაზე და კინოში.

ექსპრესიონიზმი, უმთავრესად ჯერ კიდევ ლაბორატორიული ცდაა. მისი პროტესტის იდეოლოგიას ჯერ კიდევ კარგაით არ მოუწნახავს თავისთავი. მაგრამ მისი გზა უკვე საკმაოდ ნათლად სჩანს და რა გზითაც არ უნდა წავიდეს თეატრალური ექსპრესიონიზმი—მისი ფორმალური ცდები კინემატოგრაფში იქნება ყველაზე მეტად საინტერესო დასავლეთის და საბჭოთა კინემატოგრაფიისათვისაც.

გ. მ.

მხატვრული ლიბრეტო

სიკვდილი კომუნარისა

(დასასრული)

1 გ. კ. — არა, მართალი გითხრა, ამ კომუნარებშიაც ყოფილა ლამაზი ქალები! (იციინს) ო, ძაან არ იყო გულნი, როზის ქუჩაზე, რომ დაეატყვე-

ვით ცისფერთალემა, ქერა თმინი? როდესაც მივიყვანეთ ბანაკში, ჩვენმა სურათმა დაუწყო არზიყობა, მაგრამ ის ყურადღებ-

საც არ აქვებ... ამ დროს შემოდის ლეიტენანტი დიუვალი და... ახედ-დახედა, ნიკაზე ხელი ამოსიდა, და ლაწ, სილა კი მიიღო პასუხად!.. და ამ დროს ხომ შენც დაბრუნდი ლაზარეთიდან და ნახვეი რაც დღე დააყარეს... რაზე დალონდი?

2 ჯ.კ.—ა? მე? ისე...

1 ჯ.კ.—ჭრილობა როგორა გაქვს?

2 ჯ.კ.—მკლავი კი ალარა მტკიავა ისე, შვარამ აქ, აქ (გულზე ანიშნებს) აქა უდიდესი ჭრილობა... (ტრემლებს ერევა).

1 ჯ.კ.—(გაკვირვებული წამოვდება და ჩიხბუნ ბერტეს ჩეკმაზე)? რა იყო? შენ, ჩემო ბიჭუნი, სტორი? ეგრესალელი ჯარისკაცი, ნამდვილი ფრანგი და!..

2 ჯ.კ.—გულტა! შენ არ იცი, თუ ის ქალი ვინ იყო, ვინ! (შეჩერდება) ერთხელ მაინც მენახა ახლოს და დავლაპარაკებდი! გუშინ შევქედე თუ არა მაშინვე იცანი! იმან კი ვერ შემაძინა, და... ო, რა მინდიდა მივეარდნოდი, გადავხევიყავა, გადამეკონა და... ხომ იცი, რომ გავგოთ ჩემიანი იყო, რა დღე დამაძგებოდა! ამა შენთან სამი წელია ვარ და... ტყვეობიდანაც ხომ ერთად დაგვიხნა ჩვენმა მთავრობამ და მოგავისა პარიზზე. შენ, ჩემო გუსტავ, შორეულ ბრეტონის მხრელი ხარ, მე-კი აქაური, მშობელი ქალაქის პატივით ვუსთაქავ, აქვე სულ ახლო, მონმარტრელი, რომელსაც აქვს ცეცხლი უკიდია, როგორც მუშათა უნანს და ყველაზე მეამბივს.

ერთად-ერთი და და მეყედა აქ, და საშუალება კი არ მომცეს, რომ მენახა. უკანასკნელი მისგან მოწერილი წერილი ხომ ტყვეობაში გაჩვენე, სადაც ის მატყობინებდა მამის სიყვდილს—ის მონტენის ქარხანაში მუშაობდა, ნოტრ-დამთან; და ის ქალი, გუშინ რომ დაგიტყვევებიათ ბარკიდანაზე, — ჩემი დაა, ჩემი საყვარელი შარლოტა!

1 ჯ.კ.—(შეკრთება) შენი და?!

2 ჯ.კ.—ისე ახლოს იყავი, ისე ახლოს და, დალაპარაკება კი ვერ შევსძელ. რაღაც არ უნდა დამიგდეს, რაღაც, თვით სიცოცხლედაც კი, უნდა ვავნათაიუსულლო როგორმე. წავალ. თვით გენერალ კლენშანს ჩაუვარდები ფეხქვეშ და ესთხოვ. ნუთუ იმდენი დამსახურება არ მიმიძღვის ამ ბრძოლებში, რომ მასუქის მისი სიცოცხლე!

1 ჯ.კ.—საცოდავო ბავშვო! (ჯიბიდან იღებს მედალიონს და აძლევს) მაშ ვს შენ გეკუთვნის! (დალონდება).

2 ჯ.კ.—(გამოართმევს) როგორ? ეს საიდან? (წამოხტება) ეს ხომ ჩემი დისაა, რომელიც ომში წასვლის წინ ვუყიდე! აი შეი ჩემი სურათიქ!..

1 ჯ.კ.—ყელზე ება და მოეხსენი, ისე როგორც არა ერთ ხელ გევიქნა მე და შენ!

2 ჯ.კ.—მაშ შენ გაგმარტყვი ის!

1 ჯ.კ.—სულ ერთია სხვა წაიღებ!

2 ჯ.კ.—როგორ?!

1 ჯ.კ.—გვიანდა ეხლა. ისიც ხომ სხეებით ერთად დაეხვრტეთ წუხელის, ეტყულზე!

2 ჯ.კ.—ეთი-მე! საყვარელო დაიკო!!! (მივარდება და ყელში წაუჭერს ცალი ხელით) დაგაღრჩობ შე ბეჭერო ჯალათო!!!

1 ჯ.კ.—(წამოუდგება ძლიერ განთავისუფლებს თავს და იქით მიავდება) თუმცა ხნიერი ვარ, მაგრამ შენისთანებს კიდევ... (პაუზა. ისწორებს ტანსამოსს) შენი ბედი, რომ ამხანაგობა მახსოვს, თორემ... (მიდი-მოდის გაბრაზებულად)

2 ჯ.კ.—(ქვითინებს ძირს დაიცემული) შარლოტა! შარლოტა! ტერიფოს დაო!.. (ისმის კივილი და ტირილი შორიდან. შემოდის თმეგაწეწრილი ვანა და თან მოჰყავს ხელდაუკერილი ბავშვები).

ვანა—მოდი, შევიღებო! მოდი გენაცვალათ დედა, და უკანასკნელად კიდევ ნახუ ვერსალელ ჯალათების-მიერ დახვრტელი მამა, უკანასკნელად ჩაბუტეთ მის გაციებულ გეამს; ჩაბუტეთ იმ ბეჭდში, რომელიც ის წმირად ჩავიკრავდათ ხოლმე და გაკოცინათ! (სასახელაოს კარსკენ მიდის ქვითინით).

3 ჯ.კ.—(თოვს მოიმაჩრევებს) აქ არ შეიძლება შესვლა!

ვანა—ო, წყულებო! სისხლისმსმელ ტვირის ფინები! ბარემ მეც მომკალით, დამხვრტეთ იქ, სადაც ჩემი საყვარელი პოლ აწამეთ; შევიწრიეთ ეს ჩემი ოღლები... (ტრემლებს იწუნებს).

მარიანა—დედა, მშოინ...

პიერ—დედა, მცივა...

ვანა—გამიშვით, გამიშვით!

3 ჯ.კ.—ჩვენ ნაბრძანებ გეაქვს: არავინ შეუშვით დახოცილებთან, სასახლაოზე! იქით!!!

პატერი—(შემოდის შესადგრი პოზით და გაემართება კარსკენ). მე კი, როგორც პატრი, შეილო, და ლეთის მსახურო... (ჯარისკაცი ჩამოეცლება).

ვანა—(ტრიონი დაუოქებს) მამა! პატერი ლეთის გულისათვის, დამხვრტით. უთხარით, რომ ნება მომცენ, რათა მეყვადი მაინც ვინახულო ჩემი ქვარი. შებრალეთ ჩემი პიერ და მარიანა. თქვენი ხომ მიცნობთ კარგავ? (ის მობრუნდება ზანზად). ჩემი ქვარი, ჩემი პოლ! ყველგან ვეჭმე და ვერსად ვიპოვე. მითხრეს: პერ-ლა-შეზე დახვრტეს წუხელის ბეჭერიო და აღბადა აქა ისიც!

1 ჯ.კ.—(მიუხილოდება) ადღ დაიკრავ აქედან წედა-კო! რა გალორლებს?! ნუ აწუხებ ლედა მამას! (ის ჯვარს გადასახავს ჯარისკაცს).

ვანა—უფალო პატერი!

პატერი—ო, ვანა დღებ! შენი ქვარიც კომუნარი იყო!

მეამბოხე?! აა! პოლ დუზე! ნუ თუ მასშიკ დაიბუდა ემბაკაშა! როგორ! ისიც იბრძოდა წმიდა ულღისა, მეფისა, მისი მთავრობისა, რესპუბლიკის და ჩვენს წინააღმდეგ!

ჟანა—შეიბრალეთ ჩემი ობღები! ის რესპუბლიკის წინააღმდეგ არ იბრძოდა!..

მარიანა—დენა, პური...

პატერი—ჩემი საქმე არაა, შეილო! (მოდის).

ჟანა—(ანაფორის კალთას დაუქურს) გვეცდარებით!

პატერი ღეთის მსახურებად მივიღივარ და ნუ მიშლი. ილოცე იმის სულისთვის. (პოზას მიიღებს).

2 ჯ.კ.—შარლოტა! საყვარელო დიკო, შარლოტა!.. ოჰ... (წამოაჯდება).

პატერი—(ხელს დაუქურს და, მიზლით, ჩუნდა). ჰმ! ვახსოვს შენ, ერთხელ უფარი რომ მითხარი? ეხლა ხომ...

ჟანა (წამოაჯდება) საზოზარო!!!

პატერი—(ხელს უშვებს, ხარხარებს. ისმის—დაფდაფი (ბარბანი) და ფეხის ხმა. შეჩერდება კარებში და ჯვარს ასწევს; შემოდიან ოფიცერი, უკან მოსდევს პოლ დუზე და ჯარისკაცები).

2 ჯ.კ.—(ხეს ამოფარებელი) კიდევ მსხვერპლი?..

ოფიცერი—სდევ!!! (შეჩერდებიან და თოფებს ჩამოაღებენ. 1-ლი და მე-3 ჯარისკაცები გამოეჭიშებიან).

პოლ—(შუბლ შეხვეულია). ეხლა რაღა გინდა ჯალათო? კიდევ გინდათ მამამოთ? დამხებრტეთ მაღე!..

ჟანა—ღმერთო ჩემო! პოლ!!! ნუ თუ ეს შენა ხარ? ნუ თუ ისე ვაწამეს, რომ ვეღარ იცნობი?! (გაეჩანება და ეხვევა) მაშ ჯერ არ დაუხებრტეხარ, მაშ ცოცხალი ხარ კიდევ?!

პოლ—ჟანა!!! (ეხვევა, ჰკიცნის). საყვარელო ჟანა! საიდან! როგორ?..

იერი მარიანა } მამა!!! (გაეჩენებიან და ეხვევიან).

იერი—მამილო, საყვარელო მამილო! პური მოგვიტანე?

პოლ—შვილებო! ჩემო პიერ! ჩემო მარიანა! (აიყვანს ხელში და ჰკიცნის) ჩემო საყოფალო ბაღლებო!..

ოფიცერი—მოაშორეთ ეს ვილაყვები! (ჯარისკაცები მისცივიან და აშორებენ. გაისმის ბავშვების ტირილი, ჟანას წყვილაკივილი. ფეხებშ ჩაუფარდება ოფიცერს და ეხვეწება).

ჟანა—კიდევ ცოტა ხანს, ერთი წუთით... ეგ არაა დამაშავე, მარტუეთ მაგის სიცოცხლე! შეიბრალეთ ეს პაწა ნორჩი ბავშვები!

ოფიცერი—(ხარხარებს) კომუნარი, თოფით ხელში ბარკადაზე და დამაშავე არ არის!

პოლ. ადე ჟანა! ვანა ეგ ღირსია, რომ უწოკებეს!

ოფიცერი—აბა, კედლოან! (ჯარისკაცები მისცივიან, რომ კედელთან მიიყვანონ, მაგარბ).

პოლ—იქით!!! (გაეშვებიან და თითონ დადგება კედელთან, ამაყად).

ჟანა—(ადგება და ორივე შვილს მოხვევს ხელს) ჯალათებო! ჩვენც მაგასთან დაგხებრტეთ! ვაძეხით ჩემი სისხლით... (მოიწვევს კედლისკენ, მაგრამ ჯარისკაცები არ უშვებენ. ბავშვები ეცერიან. ტირილი).

პოლ—საყვარელო ჟანა! ბავშვებს გაუფრთხილდი. ეგენი ყვევლებია ჩვენი საყვარელი კომუნა! დღე დღიზარდენ ვერსალდე ჯალათებზე შუარის საძიებლად. არ გავივსის დიდი დრო და კვლავ აღსდგება კომუნა, უფრო ძლიერი; უფრო ბრწყინვალეთ დაიწყებს კაშაშს მისი ბრწყინვალე მზე; და, მაშინ კი, ოო!!! (შეჩერდება) უბედურო ჯარისკაცებო! ვის წინააღმდეგ იბრძიეთ? — თქვენივე შშობლებს! მშების? დების?

პატერი (მიუახლოვდება, ჯვრით) მორანაზე, შეილო, ცოლანანი შენი, რამეთუ...

პოლ—იქით, შე ქოფაქო! (წილსა ჰკრავს და გადმოაფედს), ვანა შენ და იყავი და შენისთანები, რომ მოუძლიდით ვერსალდეებს, ჯვრით?!

პატერი ოი, უფალო! მომკლა ამ სატანის კერამა! ვი! ვი! (კენესის).

პოლ—საყვარელო ჟანა... პიერ... მარიანა... საყ...

ოფიცერი—(ხელსახოკით უნდა აუხვიოს თვალები).

პოლ—არაა საჭირო. (იხსნის) მე მინდა პირდაპირ შეეხელო თვალებში სიკვდილს. მე გასწავლი, ფე როგორ უნდა სიკვდილი თავის უფლებმისთვის. გამარჯვება თუ ვერ შევძლებით ლამაზი—სიკვდილს მაინც გაეჩენებთ ულამაზესს.

ოფიცერი—სმენაა!!! (ხმალს იბრობს—ასწევს. ჯარისკაცი მოეშალებიან).

ჟანა—პოლ! პოლ! (ქვითინებს დამოქილი და ბავშვებს გულში იკრავს. ჯარისკაცი იქერს).

პოლ—გამბარჯოს კომუნას!!! (მარსელიოზას იწევს მაგარბ).

ოფიცერი—(ხმალს ძირს დაიქნეს. იგრილებს თოფები. პოლ დაეცემა. ტირილი, ხმაური...).

(ფ ა რ დ ა)

b. ერთაწმინდელი

აშს, მუშებო და მუშა ქალებო, სწერეთ ჩვენს ჟურნალში თქვენი კლუბების მუშაობის შესახებ

მუხათა კლასი და ხელოვნება

ახალი მოჯასი

(დასასრული)

მერწმუნე, ვანო, მე ვგრძნობ შენს დარდს, შენს მწუხარებას... თქმა არ უნდა, დიდი და აუტანელია იგი. მაგრამ ამა დადუქრი, განა ვაქციე თვის გულისთქმას უნდა აპყვეს?.. მეტადრე ჩვენს ღროში! — თითქმის დედაობრივ მზარუნელობით და აღერსიანი ხმით მიმართა მარომ მის და თანჯ როგორც ბავშვს, ვანოს თვალგზში შესტყროდა, მხარზე ამხანაგურად ხელს უსვამდა...

ყოველ ჩვენგანს არ ავლია მწუხარება და ვსაჭირო, მაგრამ რომ საკუთარ დარდებს აყვეთ, ხომ ვერაფერი გაკეთდება?..

განა ვერ ჰხედავ, რანაირად იცვლება დრო? მოუშავენი გვეჭირა. დღეს შენისთანები სანსლით არიან საძებნი და შენ კი ეს დაგვიწყებია და საკუთარ დარდებს აქყოლობარ?

შენ ახლა შენს თავს არ ეკუთვნი, შენ მხოლოდ საზოგადოების წევრი ხარ და მის საკეთილდღეოდ უნდა იბრძოლო. დაივიწყე, რომ შენც ცხოვრება ვინდა, და განსოვდეს, რომ მხოლოდ დიადი საქმისთვის ხარ მოწოდებული — ეს არის ჩვენი ბრწყინვალე მომავალი.

მეც ბევრი დარდი გამიქარა ამ ბრძოლამ, ბევრი ყოველდღიური მწუხარება ამაცოლა ამ მისწრაფებამ! — ამოიხზა წყარო მოგონებებით დაღონებულმა მარომ და ვანოს კვლავ შეხედა თვალგზში.

ვანო გულდასმით ისინენდა მის სიტყვებს. თვალები სიხარულით უბრწყინავდენ. მის გაფითრებულ ლოყებს სისხლი მოაწყვა, წელშიც გასწორდა, თითქოს ახლა მიმხვდარიყო თავის სანატრულ საქმეს; თითქოს ახლა ეცნო ცხოვრების მიზანი.

მარო, ჩემო ნამდვილო მეგობარო, გმადლობ, რომ დაეწევედი მოვალეობა მომავალზე... დაბა, მე დამევიწყდა, რომ ჩვენ ყველას დიდი მოვალეობა გვიდევს წინ... ამიერიდან მე საკუთარი ცხოვრება არა მაქვს, მე ვიქნები საერთო ცხოვრების შვილი და მას ვანაცვლებ ჩემს ჯანსა და ღონეს. გმადლობ ჩემო ძვირფასო მარო!.. და უსაზღვრო სიხარულით ილტაცებულმა მხურვალედ ჩამოარავა მაროს ხელი.

არ ვასული დიდი დრო, რომ ვანოს და მაროს საწადელი დაგვიტვირთა.

რამდენად ძნელი და საბედისწერო იყო ის სამკედრო-სასიტყბლო ბრძოლა, რომელიც ბუღალებს ჰხედავოწილად, იმდენად ტკბილი და ძვირფასი იყო გამარჯვება. ვანოს ქარხანა თავისუფლებას დღესასწაულობდა.

ყველგები, წითელი დროშები, მოქათათუ მზე, კრიალა, უღრებლო ზეცა, მუშების მხიარული სახე და-

ღესასწაული ეღფერს აძლედა მრავალწლის ბოლით შემურულ ქარხნის კედლებს.

უზამბაზარ მანქანებს დროებით შეეწყვიტა გუგუნი და თითქოს გაივიწყებოთ უსმენდნენ მათთვის უჩვეულო ამბავს.

ამ დღესასწაულში ვანოც და მაროც ირბებდნენ მონაწილეობას. მათი დაქნეული, მაგრამ ახლა მოღიშარი სახე ამტკიცებდა, რომ ვანელოდ ბრძოლას მათთვისაც დაეცვა საბედისწერო ნაშანი.

მხოლოდ ახლა, ამ დღესასწაულზე, როდესაც მის წინ მხიარულ მშრომელთა ზღვა დელოდა, როცა ნიაყის ყოველ დაბერვაზე დროშები მის თეთთან ნაზად ფრიალებდნენ, მხოლოდ ახლა გაითვალისწინა ვანომ თავისი წარსული და მსჯავრი დასდო მას.

მას გვერდზე ედგა მისი დაუღალავი ამხანაგი, რომელიც სულით და გულით, მივლის არსებით შეეწირა სათაყვანებელ საქმეს, რომელსაც პირად ბედნიერება დაეთმო და მუარველ ანგელოზებით მიჰყვებოდა ბრძოლაში თავგანწირულით. ის იყო მარო.

მხოლოდ ეხლა შენიშნა ვანომ, რომ მაროს ვიწროს ფერი თმა აქა-იქ თეთრად დასერილიყო და თვალების გამცემ ნაოქებს წარსული ბრძოლის სახსოვრად გაებოთ ირანევი ქსელი.

„ო, რა ეტევა რომ აძულა მარო თავისი ახალგაზრდობა ასე დემახ ნეგებინა, თვისი შესაძლებელი ბედნიერება ასე დაუწამებლად შეეწირა ხალხისათვის?“ — ფიქრობდა ვანო.

ის პირველად დათქარდა დღეს ამ საკითხზე და მაროს ცხოვრების წივი გადაფურცლა.

ნუ თუ... დაიქნესა ვანომ, როცა მას ნემსივით უჩხელიტა გულში რაღაცამ.

„ნუ თუ ასე ვუყვარდი მაროს? ნუ თუ ჩემთვის დაიტანჯა ის?..“ ფიქრობდა ვანო და მაროს დაღლილ სახეს მისჩერებოდა, უნდოდა ამოეკითხა მისი პასუხი.

მარომაც იგრძნო ვანოს უხმო შეკითხვა და სუსტად, მტკივნეულად გაიღიმა. მაგრამ წუთის შემდეგ თვისი მართალი თვალბა ვანოს თვალბს გაუჭრა: „დაბა, მე შენ მივევარდი, მაგრამ შენზე მეტად მივევარდა საერთო საქმე. ცხოვრების ძნელ წუთებში ეს სიყვარული მაძლევდა ძალას, ბრწყინვალე მომავალზე ოცნებას მიცხოველებდა. და დღეს, როცა საერთო საქმე გაარჯვებით დავვიტვირინა, მე მზადა ვარ მოვითხოვო შენგან სამაგებო...“

— ამბობდა ვანოს თვალბები.

პასუხის ნაცვლად ვანო მზიარულად იღიებოდა და მარო კი სიხარულის და ბედნიერების ცრემლებსა ჰღვრიდა.. იმათ გარშემო ხალხი ლელავდა და ამ მოზღვავე-ბულ გუგუნზე ვანომ მძლავრად ჩაიქნია ხელი, თითქოს უქანასწველი სასიკვდილო ჩაქუჩი ჩაართვა წარსულს და დაუნდობელად დალურსნა მისი კუბო. და იმავე ხელში

იგრძნო მაროს თბილი, გრსნობიერი ხელი, რომელიც მს უსიტყვოდ, მაგრამ მჭერმეტყველურად იწვევდა წინ ახალი ოჯახის შესაქმნელად.

პროლეტკულტის ლიტესტუდიელი

ვენერა ახელი

ს ა ნ ი ტ ს ა ლ ა მ ო .

30 მარტს, ქართულ დივიზიის ცენტრკლუბში ჯან-სახკომის სანიტგანათლების დრამწერე დსდგა სამოქმედ-ბენიანი სანიტარული კომედია: „ენგეროლოგის კაბინეტი“, რომელსაც დაესწრენ თბილისის გარნიზონში მდგომ ქართულ ნაწილების წითელარმიელები, მრავალი მუშები სხვა და სხვა დაწესებულებებიდან და მოსწავლე ახალგაზრდობა.

პიესამ მზიარულად ჩაიარა, სანიტგანათლების მხრითაც მისილება, მაგრამ მრავალი ვულგარული სურათები და სიტყვები შიგ. რაც უნდა შესწორებულ იქნას.

თამაშის კარგი მხრით განიარჩილენ ამხ. ნაცვლი-შეილი—აზნაურის და ამხ. ძივრაშვილი—ეჭიშის როლებში.

საერთოდ უნდა ითქვას ამ დრამწერზე, რომ იგი შესდგება ნიჭიერი ახალგაზრდობისაგან და. მომავალიც ულმობა.

დასასრულ კლუბის კომენდანტის საყურადღებოთ უნდა ითქვას, რომ ამ საღამოზე მრავალი პატარა ბავ-შეები იყვნენ, რაც ყოველად დაუშვებელია:

შემდეგისათვის უნდა გამოსწორდეს ეს ნაკლი.

მწვერავი.

ლ. სუხიზვილის სახელოვანი მუშათა კლუბი.

მიმდინარე სეზონის განმავლობაში ამ კლუბში აღ-ვილობრივ მუშათა დრამწერის მიერ იმართებოდა ქარ-თული წარმოდგენები. მხოლოდ უქანასწველ თეატრში აღარ გამოართულა წარმოდგენა. წრის წევრები ვერ იცლიდნენ თუ სხვა რამ იყო ამის მიზეზი არ ვიცი. მხოლოდ ვიტყვით, რომ ამ მუშათა შორის არიან საყ-მაოდ კარგი სასცენო ძალები, და ამიტომ საჭირო და სასურველია, რომ მათ კვლავ განახლონ მუშათა და თავიანთ ამხანაგებს მიამწოდონ გულიერი საზრდი. უქანასწველ თეატრში მუშებისთვის წაითხული იყო რამოდენიმე ლექცია სანიტარულ განათლებაზე. პროფმომ-რაობის და პოლიტ-წრეში ჩვეულებრივ მიმდინარეობს მეცადინეობა, ქართულ-რუსულ ენებზედ. მუშები ბიბ-ლიოთეკაში საკმაოდ დაირაობიან. სახლებშიც მიაქვთ წასაითხად წიგნები. ყოველ კვირა იმართება კინო-სურათების ჩვენება შესაფერის შინაარსით, კინო და ყო-ველი წარმოდგენა უფასოა კლუბის წევრთა და მათი ოჯახებისთვის.

მუშკორი სპარტაკ.

პროფმომკრაობა და ხელოვნება

სატაროფომ-საეპონომიო საკითხების თეზისები.

ა) შრომის ხელფასი.

1. კავშირის მუშაობა, მე-4 ყრილობის დასრულე-ბის შემდეგ, მიმართული იყო იქითკენ, რომ აგვეწერა ჩვენი კავშირის წევრთა შრომის ხელფასი და გავვედი-ნებინა იგი წარმოების აწვევასთან ერთად.

2. ამ ეჟამდ. სანახაობისა და სამხატვრო წარმოე-ბის დაწესებულებანი ისეთ პირობებში არიან ჩაყენებუ-ლნი, რომ შემდეგი განვითარება დამოკიდებულია შრო-მის წარმოების გაფართოებაზე, საითკენაც უნდა იყოს მიმა-რთული ხელოვნების კავშირის მუშაკთა მთელი ყურადღება.

3. შრომის წარმოების გაფართოებისთვის მუშაობა უნდა წარმოებდეს ორი მიმართულებით:

ა) წარმოებათა ორგანიზაცია და ტექნიკურად მოწ-ყობა და შრომის წარმოების გაზრდა.

4. სახელოვანი საქმეთა ორგანიზაციის გასაუმჯობე-ბლად უნდა მოეწყოს;

ა) სახელოვანი ორგანოთა სრული კონცენტრაცია.
ბ) დაწესებულების ადმინისტრაციული აპარატის გაჯანსაღება, რომლის მუშაობა დამწარბებელი უნდა იყოს უმთავრესად მასსიურ მათურებელზე.

ვ) სანახაობის რეპერტუარის გაუმჯობესება.
გ) წარმოებაში სამუშაო დროის შეშვიდროება.
დ) წარმოებაში ისეთი სამუშაოს წესრიგის შემუშა-ვება, სადაც მუშებისა და მოსამსახურეთა მოვალეობის გარდა, აღნიშნული უნდა იყოს ადმინისტრაციის პოე-ლეონანცი.

ე) უნდა მოისპოს ზედმეტ ხარჯები და მიღებულ იქნას მაქსიმალური ეკონომია საქმის წარმოებაში.

ბ) უნდა დაისკას საკითხი სანახაობათა და სახელოვნო დაწესებულებაში ფასების შემცირების შესახებ, რადგანაც მკურნებელი მტ წილად კავშირის წვერთაგან შესდგება.

კ) შრომის ნაყოფის ღირსების გასაუმჯობესებლად უნდა მოეწყოს კანტროლი და პასუხისმგებლობა ადმინისტრაციისა სათანადო ორგანოების წინაშე.

5. შრომის ნაყოფიერების ასაწვეად საჭიროა:

ა) ყველა მომუშავეთა შრომის ღირსების გაუმჯობესება.

ბ) შრომის დისციპლინის აწვეა.

გ) სამუშაო დროს წესიერი საქმიანობა.

დ) შრომის დღის შემცირებობა.

ღ) ნარდი სამუშაოს ჩატარება, სადაც ეს შესაძლებელია.

კ) მუშა- მოსამსახურეთა კვალიფიკაციის გამოკვეთა მის მიერ შესრულებული სამუშაოს მიხედვით.

6) სანარდო სამუშაოს შესრულების დროს დაცული უნდა იყოს სამუშაო დრო, სამუშაოთა ნაყოფობის განუსაზღვრელად რაც უეჭველად ასწევს შრომის ნაყოფიერებას.

7) ხელფასის გადიდება დამოკიდებულია სასყიდო შრომის ნაყოფიერების გაზრდასა და სახელოვნო დაწესებულებათა ეკონომიურ მდგომარეობაზე, მაგრამ როდესაც კავშირი ადგენს მოთხოვნილებას ხელფასის გადიდების შესახებ, მხედველობაში უნდა ქონდეს, ზემოდ ნათქვამ ორ დებულებასთან ერთად, სახელმწიფოს ეკონომიური შესაძლებლობაც.

ბ) ეკონომიური მუშაობა:

8) შრომის ნაყოფიერების ასაწვეად კავშირის ძირითადი ორგანიზაციებისათვის საჭიროა ეკონომიური მუშაობა. ასეთი მუშაობის ჩასატარებლად კავშირის ცენტრალური გამეგობა უმთავრესად ემყარება საქარხნო კომპეტენცს, ადგილკომენს და საწარმოო თათბირებს.

9) შრომის ნაყოფიერების აწვეაში დიდ როლს თამაშობს საწარმოო თათბირები. საზოგადოებრივ კანტროლის საწარმოო თათბირების მიერ წარმოებულ მომუშავეთა მასის დაინტერესებას წარმოებით დაუფასებელი მასგებლობა მოაქვს შრომის ნაყოფიერების გასაზრდელად.

10. საწარმოო თათბირები, თავისი მუშაობის დროს სასყიდო ექვემდებარება ადგილკომენს და მუშაობენ მათ ხელმძღვანელობით. რომ მათი მუშაობა სასარგებლო იქნეს საჭიროა:

ა) მიღებულ უნდა იქნას ყოველგვარი ზომები, რათა საწარმოო თათბირებში ჩაბმულ იქნეს სამუშაოდ ხელოვნების დარგში მომუშავე სპეციალისტები.

ბ) ადმინისტრაციის წევრებს უნდა დაევალოთ, რომ მონაწილეობა მიიღონ საწარმოო თათბირებში.

გ) უნდა მიღებულ იქნას ყოველგვარი ზომები, რათა ცხოვრებაში ვატარებულ იქნას საწარმოო თათბირების დადგენილებანი, თუ ადმინისტრაცია დადგენილების საწინააღმდეგეთა დასაბუთებულ მოსაზრებას არ წარმოადგენს.

დ) დაწესებულებათა ადმინისტრაციის წევრები ვალდებული უნდა გაეზადონ, რათა ყოველგვარი ტენზიური ან სხვა რაიმე ცვლილებანი დაწესებულებაში, შეუთანხმონ საწარმოო თათბირებს.

ე) დევი ერთხელ კავშირი იწვევს საწარმოო თათბირების მუშაობას სათანადო ინსტრუქციის მისაცემად და გაუწევი მუშაობის საინფორმაციოდ.

11. ყველა ჩამოთვლილი საშუალოს შესრულება მოითხოვს დიდ მუშაობას და დროს, ამიტომ კავშირის ყველა ორგანიზაციებმა, ცენტრალური განგეგმვის და წვეებული და საწარმოო თათბირებით გათავებული, უნდა გამოიმუშაოს გეგმა მუშაობისა და საზოგადოთ მუშაობის უნდა მიეცეს საგეგმო ხასიათი.

გ) კოლექტიური ხელშეკრულებანი.

12. უნდა აღინიშნოს, რომ კოლექტიურმა ხელშეკრულებებმა ჩვენ დაწესებულებებში უთუოდ დადებითი შედეგები მოგვცა, მომავალში მიეცეცს მას სათანადო ყურადღება და ხელშეკრულებებიდან ამოღებულ უნდა იქნას ისეთი მუხლები, რაც მხოლოდ განმეორება შრომის კანონთა დეკლარაციას.

13. რადგანაც კოლექტიური ხელშეკრულებებში ხშირად არ არის აღნიშნული დაწესებულების სხვა და სხვა სამუშაო პირობები, ამიტომ მომავალში ახალი კოლექტიური ხელშეკრულება უნდა შეიცავს ისეთი მუხლებით, რომელშიცაც განსაზღვრული იქნება მუშაობის ნორმალური მიმდინარეობა და ნაყოფიერების აწვეა.

14. უნდა აღინიშნოს, რომ შ. ს. ს. კ. მუშაობა, წარსული წლის განხილვაში, — სახელო მიხედვით მუშაობის შრომის, მომავალში შ. ს. კ. მუშათა ფრაქციის საინსტრუქციო მუშაობა კავშირის მიერ უნდა სწარმოებდეს იმავე წესით. კერძოში ერთხელ უნდა ხიზიოდეს შ. ს. კ. მუშათა ფრაქციის კრებები. მიღებულ უნდა იქნას ყოველგვარი ზომები, რათა მუშა-მოსამსხუტებოთა ჯამგირი ეწლეოდეს თავის დროზე.

ღ) შრომის დაცვა.

15. მშრომელთა შრომის დაცვა, ეს პირველხარისხიანი საკითხია კავშირის მუშაობაში, რადგანაც შრომის ნაყოფიერების აწვეა პირდაპირ დამოკიდებულია მუშა-მოსამსახურეზე, მიღებული უნდა იქნას ყველა საჭირო ზომები, რათა გაუმჯობესებულ იქნას შრომის პირობები: განათება გარდობის სახიტარული მდგომარეობა და სხვა.

16. საბიზო საკითხის შესაძლებელად კავშირმა მიიღო სათანადო ზომები გეაქვს სახელო სადაც თანდათანობით ჩვენი კავშირის წევრები სახლდებანი, ვანაწილებით სხვა სასლენიაკ უქვის დახმარებით — მიუხედავად ამისა კავშირმა უნდა მიიღოს ზომები, რომ მომავალში გაეადილოთ სახელოს რიცხვი და კავშირის წევრნი ჩაებათ საბინაო კოპერაციაში.

18. მშრომელთა სოციალური (დახლვევის ანარიტების დაწვეა და შრომის ნაყოფიერების აწვეის სახიტებით) კავშირის წინაშე სვამს შედეგ ამოცანებს:

ა) უნდა მოისაოს დაწესებულებათა დავალიანება სოციალური დახლვევისათვის.

ბ) მიღებულ უნდა იქნას ყოველგვარი ზომები მორორტომქმედებათა წინააღმდეგ. რომელთაც ადგილი აქვს კავშირის მუშებელ წევრთა შორის.

გ) უნდა გაუწიოთ ყოველგვარი დახმარება სოციალური დახლვევის ორგანიზაცია, რათა დაცული იქნას და წესიერად ვატარებულ ცხოვრებაში, მათზე დაკისრებულ მოვალეობა.

ქ რ ლ ნ ი კ ა

ს ა ქ ა რ თ ვ ი ლ ო

რედაქციისაგან ჩვენი ყურნალის № 17 ვაჭიფა ლოზუნგით: „პირი სოფლისავენ“; ამისათვის ყველა თანამშრომლებს (და განსაკუთრებით პრავინციელ თანამშრომლებს) რედაქცია სთხოვს მოაწოდონ შესაფერი მასალები.

სახელმწიფო ოპერაში. დღეს 5 აპრილს სახელმწიფო ოპერაში შესდგება მესამე გასტროლი ცნობილი ბასის მოხუცების.

„ჯანუი გურიაში“. ორშაბათს 6 აპრილს სახ. ოპერის თეატრში დაიდგება „ჯანუი გურიაში“. დადგმა ალ. წუწუნავასი.

ნინო ჩხვიძეს მიენიჭა რესპუბლიკის სახალხო მსახიობის სახელწოდება.

„პროფკავშირის მდივანი“, შემდეგ ნომრიდან ჩვენს ყურნალში დაიწყება ბექლეა ლ. სკოტის რომანიდან ვადმოკეთებული პიესის: „პროფკავშირის მდივანი“ თარგმანი სანდრო ქურდიის.

ნიკო გოცირიძის გამგზავრება უცხოეთში. რესპუბლიკის სახალხო არტისტი ნიკო გოცირიძე ამ დღეებში გაემგზავრება უცხოეთში. ის გვიარს მოსკოვში და შემდეგ, გაემგზავრება გერმანიაში, საფრანგეთში და იტალიაში, სადაც გაეცნობა სხვა და სხვა თეატრალურ მიმდინარეობებს.

ქართული და სომეხი პოეტები რუსულად. ტილისში ჩამოვიდა პროლეტარული პოეტი საინკოვი, სპეციალური მიზნით, რომ სთარგმმოს რუსულ ენაზე ქართველი და სომეხი პოეტები.

კახალოვი და პილნიაკი ტფილისში. პოეტი ესენინი იტკობინება მოსკოვიდან, რომ ამ ცოტა ხანში ტფილისში ჩამოვლენ მსახიობი კახალოვი და მწერალი პილნიაკი.

მსახიობმა მ. ქილაჯიშვილმა. სთარგმა ქართულ პიესებს: „რკინის კედელი“ — რინდა-ალექსიევისა და „ქალთა ბძოლა“ — სკრიბისა.

რ უ ს მ ი ი

სამხატვრო თეატრი. სამხატვრო თეატრი შეუდგა მუშობას ანდრეი ბელის „პეტერბურგის“ სცენაზე დასადგმლად.

სიმილიაიე მუშაობს გოფმანის „ოქროს ქოთანზე“ არენსკის ინცენიროვითი.

„გაბიმა“. ამ სეზონში „გაბიმა“ დასდგამს კიდევ ორ უკანასკნელ პრემიერას: გოფმანის პიესებს — „იაკობის სიზმარი“ და „ამაბულა“.

სეზონის დასრულების შემდეგ აპრილის ბოლო რიცხვებში „გაბიმა“ მოაწყობს დიდ ტურნეს ევროპასა და ამერიკაში.

ნ. მ. ფორეგერი. აპრილში ფორეგერი ეწვევა მოსკოვს და ახვეწებს თავის ნამუშევარს მიმდინარე სეზონის განმავლობაში.

ამჟამად ფორეგერი იმყოფება ლენინგრადში; სადაც ის მუშაობს უმთავრესად კინოსა და ტეკვის დარგში.

ი ტ ა ლ ი ა

პრემიები საუკეთესო ფილმისათვის. მილანის ბაზრობაზე წესდ მოეწყობა კინო-ფილმების საერთაშორისო კონკურსი. ფილმები დაყოფილი იქნება სამ კათეგორიათ: ისტორიული და დრამატიული, კომედიები და ავანტიურული და სამეცნიერო და კულტურული.

საუკეთესო ფილმებს მიეცემათ სამი პრემია და ამათ გარდა ერთი პრემია იტალიის საუკეთესო ფილმს

პალესტრინის 400 წლის თავი. რომში უკვე შეუდგენ უდიდეს კათოლიკურ კომპოზიტორის პალესტრინის დაბადებიდან 400 წლის თავის დღესასწაულს სამზადისს. დღესასწაულს პროგრამაში შევა პალესტრინის ნაწარმოებები, რეკვიემები მოკარტის და ვერდის, ორატორია პეროზისა და ბეთოვენის ინსტრუმენტალური ნაწარმოებები. გარდა ამისა გაიხსნება კომპოზიტორის სახელობის სპეციალური გამოფენა.

ჩ ვ ე ნ ი ფ ო ს ტ ა

შ. გომართელს. თქვენი წერილი გადაცემული იყო სტამბაში დასაბეჭდათ როცა გავიგეთ, რომ იგივე წერილი იბეჭდებოდა სხვა ყურნალში.

ბ. უჩაიევილს. მოგავაუღოთ წერილები.

ა. ზვინელს. თქვენი ლექსი არ დაიბეჭდება.

მასუსისმგებელი რედაქტორი ხ. ქურდიე.

ხელმძღვანელი — სარედაქციო კოლეცია

გამომცემელი წრ. ზაქ. ხელოვნების მუშაეთა კავშირი.

Программы госоперы.

В срезу 4-го апреля

Д а н с ი

грузинская оригинальная опера в 3-х лейст. муз. З. Палиашвили
Маро - Попова Малхаз - Нумсашвили
Нина - Нейман Киазо - Венадзе Ца-
нгала - Исециий Тито - Туманишвили.
Балет в постановке - Сергеева
Танцуют: Леонова, Бархударов,
Альберт и весь билет.

Постановка - Марджанишвили Режи-
ссер - Андроникашвили Дирижирует
оперой Народный артист - И. П.
Палиашвили.

В Воскресение 5-го апреля.

3-я гастроль известного басса

А. И. Мозжухина

СЕВИЛЬСКИЙ ЦИРЮЛЬНИК

опера в 3 действиях музыка
Р о с с и и.

Действующая лина:

Граф Альмавива - Навсадзе Дон-
Бартало, доктор медицины, опе-
куп Розины - Демсянени, Розига,
воспитанница Бартало - Попова,
Фигаро, цирюльник - Алексашии.

Дон-Вазилио - учитель музыки -
А. И. Мозжухин. Офицер - Игони,
Берта - Доброманская, Фиорелло -
Нуркули

Режиссер Гурес.
Дирижирует заслуж. артист А.
С. Столерман.

ორშაბათს 6 აპრილს

გვ. ნინოშვილის

„ჯ ა ნ ბ ი ზ უ რ ი ა ზ ი“

რამდენიმე ეპიზოდი 4 მოქ. 8 სურ-
გადმოკეთებული ჯ. გელეშვილის
ლეგენ მაჭუტაძე - ნ. მახარაშვილი
ფუროსინე - მისი მეფულე - ელ. ბა.
რათაშვილი, გულო - მათი ქალი -
მ. მეღვინე, გიორგი - მათი შვი-
ლობილი - ალ. ლულუა, სახლ-
უხუცესი - შ. დურგლიშვილი,
ელისაბედ - ლევინს და - მ. მინა-
სოვა. მეღანო - მისი ქალი - ძ. ტი-
ძაძე. ზალიკა - მისი მოურავი - ნ.
ქანკვაძე, ბესია შვეარდნაძე -
გ. მელიაძე. მინა - მისი და - თ.
კიკნაძე, სიმონ შორშილაძე - ტ. ვა-
გუა, აზნაური ივანე - არ. ხინთი-
ბიძე, კობია - ივანეს ბიჭი - ივ.
გვიხიძე, ამბაკო შალიკაშვილი -

ტ. კოსტავა, ხასან ბეგი თვდგი-
რიძე - ვ. ნუცუბიძე, ათანია - ალ.
თვდგირიძე. პეტრია - ვ. შაფა-
თაძე, თოლიკა - არ. ელენტი, ნი-
კოლოზა - ნ. ილერიძე, ძუკუ მსხა-
ლაია ა. იწვია

დადგმა ალ. წუწუნავასი
ესკიზები: სიღამონ-ერისთავისა
მხატვარი: კონსტანტინოვი
თანარეჟისორი: ნ. ქანკვაძე

Во вторник, 7-го апреля

4-я гастроль Мозжухина

РУСАЛКА

опера в 4-х действ. муз. Дарго-
мыжского.

Мельник, Моанухин.

Участв.: Седико. Мазоенская,
Струков-Баратов, Мозжухин, Де-
мяньяненко, Курхули.

Балет под упр. Серова.

Режиссер Пичхулов.

Дирижирует заслуженный ар-
тист Столерман.

ჟურნალი „ხელოვნება“

ასხედებს შექიბრებს

საუკეთესო პიესაეზა

შეჯიბრების პირობები:

დაჯილდოებული იქნება სჰმი პიესა.

პირველი ჯილდო . . . . . ხუთასი მანეთი

მეორე ჯილდო . . . . . სამასი მანეთი

მესამე ჯილდო . . . . . ორასი მანეთი

მოწონებული პიესები დაიბეჭდება ჟურნალ „ხელოვნებაში“

პიესები უნდა გამოიგზავნოს ჟურ. „ხელოვნების“ რედაქციაში.

ჟიურის წევრები და წარმოდგენილ პიესების განხილვის დღე გამო-

ცხადებული იქნება „ხელოვნების“ შემდეგ ნომერში.

საქართველო

კლდეპირის მისამართი: რუსთაველის არსსაქობი, მუხბთა-სასახლა. ოთახი № 54. ტელეფონი 14-03.

№ 15

სრ. საქართველოს საქმეების მუხბთა-ბრძოლ. კავშირის მოვალეპირი ორგანო

№ 15

გაზაფხულისთვის.

ზამთრის სუსხიან დღეებს ვემშვიდობებოთ.
 ნაღვლიანი მინდორ-ველები კვლავ გაიხარებენ.
 გაბარცული ტყეები ფოთლებს ისხამს, აყავილ-
 დება მთელი მიდამო და ბუნების ლხენს არ ექნება
 სასოვარი. აღამიანი ბუნების შვილია და ისიც უნდა ბა-
 რობდეს ბუნების მშვენიერებით.

მშრომელი ხალხი, რომელმაც „ცეცხლით და მახვი-
 ლით“ შექმნა თავის სამეფო, რომელსაც მსოფლიოს ერთ
 მშვენიერეს ხელთ უპყრია ცხოვრების საყუარ, დღეს ვერ
 დარჩება ბუნების ლხენის გარეშე...

მართალია იყო დრო, როცა მშრომელს არ ჰქონდა
 არავითარი საშეალება ბუნების მშვენიერებით დამტკბარ-
 იყო. ის დღე-ღამე ლუქმა პურისათვის ზრუნავდა, თავის
 არსებობისათვის ღვრიდა ოფლს და ტანჯვამი ატარებდა
 თავის ცხოვრებას.

დღეს კი სხვა დროა:
 დღეს მშრომელს ყოველნაირი საშეალება აქვს საბ-
 ჭოთა ქვეყანაში რვა საათის მუშაობის შემდეგ დანარ-
 ჩნი დრო მოახმაროს შევენებს და დასვენებას.

ბუნება განსაკუთრებით გაზაფხულით ააშკარავებს
 თავის მშვენიერებას.

გაზაფხული.
 აველა შეხარის მას.
 არ შეხარის მხოლოდ გრძნობა დაჩლუნებული აღ-
 მანი...

ხელოვნება ეკუთვნის ხალხს. ის
 უნდა იყოს გასაგები მასებისათვის
 და მათგან შეყვარებული, მან უნ-
 და შეაერთოს ამ მასების გრძნო-
 ბა, აზრი და გონება. ამაღლოს
 ის, განაღვიძოს მათში მიღრეკი-
 ლება მხატვრულ სახეებისადმი.

ღენიანი.

ყოველი ცოცხალი არსება ხარობს გაზაფხულით; ხა-
 რობს მშრომელიც, რომელიც ნამდვილი ბუნების შვილია
 და არა სასახლეებში მოხინაღრე, ამიტომაც ცხადია ბუ-
 ნების სილამაზით უპირველეს ყოვლისა უნდა ტკბებოდეს
 მშრომელი ხალხი. ჩვენს ხელისუფლებას ეს გარემოება
 არ დარჩენია თავის ყურადღების გარეშე. სწორედ ამით
 უნდა აიხსნეს, რომ ჩვენს დროში გაზაფხულისა და ზა-
 ფხულის გამო მუშათა ექსკურსიებს დიდ ყურადღებას აქ-
 ცევენ, მუშებისათვის იმართება ზღვრულით „ცის ქვეშ“
 კინო-სურათები, წარმოდგენები და სხვა...

არასდროს და არიგინ ძველათ ასეთ მოხონილენას
 მშრომელი ხალხისა არ აქცედა ყურადღებას...

მიუხედავად ამისა დღესაც ვერ არის ყველაფერი
 თავის რიგზე:

გაზაფხულისათვის ვერ არის საცმით მზადება...

ვინ უნდა აქცევედ ამას ყურადღებას.
 უპირველეს ყოვლისა ჩვენი კავშირების კულტგან-
 ყოფილებები. ყოველნაირი საკლებო მუშაობა ზღვრული-
 ბით უნდა წარმოებდეს „ცის ქვეშ“...

კლებებში მომუშავე სახელოვნო წრეებსაც ბევრის
 გაკეთება შეუძლიათ ამ დარგში...

ეს დიდი საკითხია და მისი მნიშვნელობის ამო-
 წერვა ამ პატარა მეთაურში შეუძლებელია...

მხოლოდ ერთი რამ კი უნდა გვახსოვდეს:
 გაზაფხულისათვის საჭიროა მეტი მზადება...

კომპოზიტორის ზაქარია ფალიაშვილის ოცდაათი წლის მოღვაწეთვის იუზილეს მომწყობი კომიტეტი.

1925 წელს შესრულდა ოცდაათი წელიწადი, რაც კომპოზიტორი ზაქარია პეტრესძე ფალიაშვილი ხელოვნების ასპარეზზე გამოვიდა.

ტფილისის¹ მუსიკალური სასწავლებლის მოწაფე, ზაქარია ფალიაშვილი თავისი ნიჭისა და უღრესი შრომის მოყვარეობით, ალწეს ხელოვნების ისეთ სიმძლავს, რომელზედაც ასეღა მხოლოდ რჩეულთა ხედრია.

ლარბი ოჯახში დაბადებული, გაევიწყებინა აღზრდილი იგი, თითქოს გრძნობს, რომ მოწოდებულია დიდი საქმისთვის, არაფრითარ დაბრკოლებას არ ეპოება და საცივრეგის ენერჯით იკაფავს გზას თავის მიზნისაკენ.

ტფილისის მუსიკალურ სასწავლებელს წარჩინებით ათავსებ. ასევე წარჩინებით ათავსებს მოსკოვის კონსერვატორიას, სადაც კომპოზიციის თეორიას გაიღოს ცნობილ პროფესორ ტანეცთან და ბრუნდება სამშობლოში ცოდნით აღჭურვილი და იმ სურვილით აღტყინებული, რომ ეს ცოდნა მოჰგვინოს თავის ხალხს.

ზაქარია ფალიაშვილი შეუდგა პედაგოგიურ მოღვაწეობას; ასწავლის სიმღერასა და მუსიკას ქართულ გიმნაზიაში და თეორიას მუსიკალურ სასწავლებელში (ახლანდელ კონსერვატორიაში). ოცდაერთი წლის განმავლობაში იგი ერთი თანამდებობიდან მეორე თანამდებობაზე გადადის, მასწავლებელსა სცელის ინსპექტორი, ინსპექტორს რექტორი და ამასთანავე იგი იძენს პროფესორის სახელწოდებას.

ამავე დროს ზაქარია ფალიაშვილი თავდადებით მუშაობს ეროვნული მუსიკის აღორძინებისა და განვითარებისთვის. მოიღოს მთლად საქართველოს—ქართლ-კახეთიდან დაწყებული თვალწმენდნ მთიან სანეთამდე, ჰკრებს ხალხურ სიმღერებს და ევროპიულ სამუსიკო-ფორმებში ასხავს ეროვნულ ნირშეუცვლელად. სამასამდე სიმღერა აქვს ამგვარად შეგროვილი და რამდენიმე კრებული უკვე გამოცემულია ფილარმონიული საზოგადოების მიერ.

და ეს უნდაგარო პედაგოგიური და კულტურული მუშაობა ხელს არ უშლის მას ნამდვილ თავისუფალ შემოქმედების წყაროსაც დაეწავოს.

ეს დაწაფება ჰგვირგვინდება მისი დიდი, ოთხმოქმედებიანი ოპერით „აბესალომ და ფთერის“-ი, რომელიც ქართული ელტურის ისტორიაში ეპოქალურ მოვლენად უნდა ჩაითვალოს.

„აბესალომი“-თ ზაქარია ფალიაშვილმა დაამყარა ქართული მუსიკის სტილი და საფუძველი ჩაუყარა ქართულს ოპერას.

„აბესალომ“-ს მომკეა მეორე ოპერა „დაისი“, რომელსაც ჰხდა წილად იგივე გამაჩვენება, რაც პირველ ოპერას.

ზაქარია ფალიაშვილი ჯერ კიდევ საესეა შემოქმედებითი ენერჯით და როგორც ქართველი ხალხი, ისე ყველა სხვა, ვისთვისაც მუსიკა ინტრანაციონალური ენა ხელოვნების სამთავროში, —უნდა მოელოდეს მისგან არა ერთსა და ორ ნაწარმოებს, რაც გაამდიდრებს როგორც ქართველი ერის ისე ზოგად-კაცობრიულ კულტურას.

მისი მოღვაწეობის სათავედ ითვლება 1894 წელს, როდესაც იგი, ჯერ კიდევ მუსიკალური სასწავლებლის მოწაფე, ასრულდება თავისი გუნდით რკინის გზის შემთა ნაძალადევის თეატრში და ავკალისსახალხო აუდიტორიაში მთელ რიგ კონცერტებს.

ასეთი ნაყოფიერი და მრავალმნიშვნელოვანი მოღვაწეობის აღსანიშნავად საქართველოს სახელოვნო საქმეთა მთავარ საბჭომ დაადგინა გამართოს ზაქარია ფალიაშვილის საპატიოდ მისი ოცდაათი წლის მოღვაწეობის იუბილე.

იუბილე დანიშნულია საქართველოს დედა-ქალაქ ტფილისში, სახელმწიფო საოპერო თეატრში ამა წლის აპრილის 12-ს.

გაცნობებთ რა ამას, საიუბილეო კომიტეტი ვთხოვთ წინასწარვე შეატყობინოთ მას, რა ფორმით ინებებთ მონაწილეობა მიიღოთ ამ კულტურულ ღღესასწაულში.

საიუბილეო კომიტეტის თავმჯდომარე, საქარაფელოს სოც. საბჭ. რესპ. განათლების სახალხო კომისარო.

დ. კანდელაკი.

თავმჯდომარის ამხანაგი, საქართველოს სახელოვნო საქმეთა საბჭოს პრეზიდიუმის თავმჯდომარე

ი. გელევანიშვილი.

საიუბილეო კომისიის წევრები:

1. ქუჩიძე ს.	14. ახმეტელი ა.
2. დუდუჩავა შ.	15. სვიმონიშვილი კ.
3. აბაშიძე ვასო.	16. ელიაშვილი ს.
4. ფალიაშვილი ივ.	17. ნეტუბიძე
5. სტოლერმანი	18. ზურაბიშვილი ი.
6. პაპოვა ევგენია	19. რომაქიძე გრ.
7. ქარცივაძე მ.	20. პოკროვსკი ს.
8. იაშვილი პაოლო	21. კაველინიკი ე.
9. ტაბიძე ტიციან	22. ერზეციანი
10. მაყაშვილი კ.	23. ბალანჩივაძე მ.
11. აბაშელი ე.	24. იპოლიტოვი-ივანოვი მ.
12. მარჯანიშვილი კ.	25. გრიშაშვილი ი.
13. წუწუნავა ა.	

დიდი შემოქმედი

თუ ქართველი ერის მხატვრულ შემოქმედებაში მოიაზრება ისეთი მიღწევები, რომლითაც მას შეუძლიან მსოფლიო კულტურის ასპარეზზე თამაზად გავიდეს

ზ ა ქ ა რ ი ა ფ ა ლ ი ა შ ვ ი ლ ი

16 წლ. როცა ის იყო მგალობლად ქუთაისის კათოლიკეთა ეკლესიაში.

და არ შერცხვებს, უმეპელია ამ მიღწევითა შორის **ზაქარია ფალიაშვილის** ოპერას „ახესალომ და ეთერის“ უკანასკნელი ადგილი არ ეკირება

თუმცა „ახესალომ და ეთერი“ უაღრესად ეროვნული იერისაა, მაგრამ იგი მაინც უტხოველსათვის მისაწვდენია და მისახვედრი. ამის „მაგალითები ჩვენ უკვე ენახე“. არ შეგებვდრია ისეთი უტხოველი, რომელსაც „ახესალომი“ მოესმინოს და არ მოსწონებოდეს. ზოგიერთ შემთხვევაში, აღტაცებამდე.

ამის გამო, ჩვენი რწმენაა—ზაქარია ფალიაშვილის შემოქმედება უტხოველითა კპოეებს იმავე გულხშიერებას, თუ მეტს არა, რაც აქ ჩვენში ჰხვდა წილად.

უნდა გეახსოვდეს, რომ ევროპის მუსიკალური აზრობა (ე. ი. ელექტიური მუსიკა) საკმაოდ გამოფიტულია ის, რაც ამ აჟამად იქმნება ევროპაში, ძველის გადანადრება... და თუ არის რაიმე ახალი მიღწევა, ისიც მხოლოდ ვერტუზობისა მუსიკის ტენიკის სფეროში. ევროპიული

შემოქმედი ახალი სიტყვის თქმას კლამობს აღმოსავლური მუსიკის მეშვეობით. ხოლო მას აქნომამდე ვერ მიუგნია აღმოსავლური მუსიკის თავინკარ წყარომდე. რაც რამ აღმოსავლური მელოდის სახით საღდება—სეროგატია და სხვა არასდერი, ან შორიდან უტრმოკრული, ან და უმადლესი ტენიკის წყალობით მინაგვანი და არა ნამდვილი გრძობით განცილი. მაგალითად რიმსკი—კოსსაკოვი ხომ დიდი მუსიკოსია. მაგრამ მისი ნიმუშები ამ მუსიკის სფეროში ისევე მგზნებარეა, როგორც ჩრდილოეთ პოლიუსზე გაჩილებული კოკონის სიციბოველე. აქ არის მხოლოდ დიდი ოსტატობა და არა მზნებარე სული შემოქმედისა, რომელიც ამ მგზნებარეობას მარტო გონებით-კი არა სკვრეტს, არამედ ჰგრძობს თავის სისხლში და ხორცში.

და სწორედ ქართული მუსიკა მოწოდებულია სიტყვას ახალი სიტყვა ზოგად კაცობრიულ ხელოვნებაში. ზაქარია ფალიაშვილი პირველი მიმრქმელია ქართული მუსიკისა. აი, ხელოვანი, რომელიც თვითველი

ზ ა ქ ა რ ი ა ფ ა ლ ი ა შ ვ ი ლ ი

26 წლისა როცა მან დაამთავრა ტფილისის სამუსიკო სისწავლებელი.

ძარღვის ხეველში, თვითველი სისხლის წვეთის თამაშში ჰგრძობს ქართული მელოდის სიტურფეს. და მომიზალოობის ძალას.

ივ. ფალიაშვილი (ლოტბარი) და ზაქ. ფალიაშვილი
 როცა ისინი 1889--1893 წლებში მღეროდნენ პირველ
 ქართულ, ლ. აღნიაშვილის გუნდში.

და სერობული ყურადღება რომ მიაქციოთ მის
 ნაწარმოებთ, კარგათ რომ ჩაუყვირდეთ ამა თუ იმ მნიშ.
 ვნელოვან ღრუბას, ან ამა თუ იმ ელემენტს „აბესა-
 ლომი“-სა და „დაისი“-სას, ადვილად მიხვდებით, რომ
 მისი შემოქმედების სტიქიონი არის ეროვნული ხასიათის
 მუსიკა და არა ეკლექტიური. სწორედ ეროვნულ მუსი-
 კალურ ფრაზაში,—ვოკალური იქნება იგი თუ ინსტრუ-
 მენტალური,—ფალიაშვილის შემოქმედება თავისუფალია
 ლალია, ლივლივად მდინარე, ძლიერი დრამატიზმით, თუ
 ლირიზმით, ექსტაზით თუ ჰუმორით.

ამის დასამტკიცებლად მაგალითების დასახელება
 შორს წაგვიყვანდა, მით უფრო, რომ საამისო ბევრი
 რომ დაგვიწყრია წინად;—საქმარისია მხოლოდ შევად-
 როთ ერთმანერთს „აბესალომი“ და „დაისი“—მარტო
 ზეგუერი გახსენებითაეცი, რომ ამ აზრის უცილებლობა
 თვალნათლივი იყოს.

ყოველ შემთხვევაში, ზაქარია ფალიაშვილმა ჩვენი
 ქვეყნის კულტურაში შექმნა მთელი ეპოქა. მისი ღვაწ-
 ლი, ისე, როგორც კვენი რჩეული მოღვაწის დასა-
 რება აღსანიშნავია უდიდესი პატივისცემით და მაღლი-
 ბით.

მართალია დღეს იგი 30 წლის მოღვაწეობის იუ-
 ბილეს იხდის, მაგრამ ეს იმას არ ნიშნავს, რომ შრომა-
 სავან დაღალული დასვენებას მისცემს თავს, არა! ზაქა-
 რია ფალიაშვილი ჯერ კიდევ ჯან-ღონით სასევა, შრო-
 მის ენერგიით ძვალბიძში გაშჯდარი, მას ჯერ კიდევ
 ნახევარი საუკუნისათვისაც არ გადაუბიჯებია და დასა-
 სვენებლად მიქცევის უფლება არა აქვს...

შრომა, შემოქმედება და კვლავ შრომა, აი ის გზა,
 რომელიც მას წინ უდევს. და დარწმუნებული ვარო,
 რომ ამ გზით მაგალი, იგი არა ერთხელ კიდევ გავვახა-
 რებს ახალ-ახალი ნობათით.

ხოლო თავის საყვარელ საქართველოს და პიარად
 თავის თავს მოჰფენს იმ შარავანდელს, რაც შეფერის
 დიდბუნებოვანი ადამიანის ღვაწლმოსილებას.

იენ.

აბესალომ და ქეთერი*

ჩვენი მუსიკის აღორძინება მეოთხმარცე წლებს
 მეორე ნახევარში დაიწყო.

ამ დროს მოხდა ქართული ხალხური სიმღერების
 შემუშავება და გუნდების შედგენა:

ხელოვნური მუსიკა უფრო გვიან განვითარდა.

დაიწერა რომანსები, ჩამოიქნა ხელოვნურ ფორმებ-
 ში სხვა და სხვა სიმღერა და ბოლოს ოპერადისაც მი-
 ვალწვით.

ან დარგში მოშუშავეთა პირველ მოღვაწეთა ჯგუფს
 ეკუთვნის ზაქარია ფალიაშვილი, რომლის „აბესალომ და
 ქეთერი“ წარმოადგენს საუკეთესო მხატვრულ მუსიკალურ
 ნაწარმოებს.

რაც მეტს უყვირდებით ამ ოპერას, მით უფრო
 რწმუნდებით, რომ მას აქვს უაღრესად ქართული ხასია-
 თი ხამდელი მუსიკალურ ტექსტით დამწვენიული.

ზოგიერთების აზრით; ვითომც ამ ოპერაში მხო-
 ლოდ აქაიქ იყოს ჩართული ქართული პანგები და და-
 ნარჩენი-კი სხვა და სხვა უცხო მელიციების ხელოვნ-
 რად გამოყენებას წარმოადგენდეს,—**შემცდარია**. თითო
 ინსტრუმენტობას უნდა ჩაუყვირდეთ, რომ დაინახოთ,
 რა დიდი ხელოვნებით არის ქართული მელიოდა მოქა-
 გული.

* „ხელოვნების“ რედაქცია შესაფერისად სოლის
 კომპოზიტორი **ზაქარია ფალიაშვილის 30 წლის იუბი-**
 ლეს აღსანიშნავად, გაახსენოს ქართველ მკითხველს ზო-
 გიერთი ხელოვანის აზრი მისი ოპერა „აბესალომ და
 ქეთერი“-ს შესახებ, რაც გამოთქმული იყო ამ ოპერის მუ-
 სეჯერ დადგმის გამო 1923 წ. თებერლის 21-ს.

ჩემის აზრით, ფალიაშვილს რომ უტყუესი ლირე-ტისტი შეგვედროდა, მისი მუსიკის მეტყველება უფრო გაძლიერდებოდა.

მაგრამ ისედაც, „აბესალომის“ მუსიკა მშვენიერი და ჩვენი კულტურისათვის წარმოადგენს დიდ განძს.

მელიტონ ბალანჩივაძე.

აბესალომ და ეთერი

დიდი დღესასწაულია!

დღესასწაული ნამდვილი ხელოვნებისა!

დღესასწაული კულტურული გამარჯვებისა!

სარკმელია ევროპისაკენ!

გასაოცარი ლეგენდაა, —სამშობლო ქვეყნის პანგე-ბით მოსვენადებული, ევროპიული ოსტატობით შემუშა-ვებული.

მელანდება და შგონია, ხორცს ისხამს ჩვენი მესია-ნობა ხელოვნებაში, — მსოფლიო ხელოვნებაში.

მრწამს, —საქართველო, —ორი დიდი დამოუკიდე-ბელი კულტურის საზღვარზე მდგარი: — აღმოსავლეთის გასაოცარი სულიერი სინოკივისა და ევროპის გასაოცარი-ვე ოსტატობისა, — თვით არსებაში ამყნობს ამ ორ კულტუ-რას და ოდესმე მისცემს ქვეყნიერებას იმპულსს — ხელო-ვნების აღორძინების ახალი ეპოქის შექმნისათვის, ახალი ფორმებისა და მათი ახალივე აზრით აღვილიობისათვის.

დიდება პიონერს ამა გზით მიმავალს, დიდება კომ-პოზიტორ ზაქარია ფალიაშვილს!

„აბესალომის“ გარჩევა მე არ შემძლიან ჯერ ერ-თი იმიტომ, რომ მუსიკოსი არ ვარ, მეორედ და უმთავ-რესად, იმიტომ, რომ მოტრფილას არ ძალუძს დავისი სატრფოს აე-კარგის აწონ-დაწონვა მე-კი ნამდვილი ტრფილი ვარ „ეთერისა“.

სამწესაოდა, „ეთერი“ მითია, არც მუსიკაა შენიე-თებული რამ და ამიტომ არ შემძლიან მათ ჩემის ბა-გით შევებო.

სამაგიეროდ, სულითა და გულით ვეამბობრები ზა-ქარია ფალიაშვილს.

იოკნე მარჯანიშვილი.

ზ ა ქ ა რ ი ა ფ ა ლ ი ა შ ვ ი ლ ი

1908 წელში გადაღებული მოსკოვის კონსერვატორიის დამთავრების შემდეგ.

ზაქარია ფალიაშვილი.

დღეს ჩვენ ვდღესასწაულობთ ქართველ კომპოზი-ტორის იუბილს. ასე გვინია, რომ ეს იუბილე მთელი ქართველი ხალხის დღესასწაულია მეთქი! და მართლაც ვამიხვეტ: რა იყო ჩვენი ცხოვრება ამ ოცდაათი წლის წინად, როგორი იყო ჩვენი კულტურის დონე, რა ფარ-გლებში იყო მომწყვედული ჩვენი ხელოვნება და აქედან ხალხად ვანსკერცეთვი იმ ხელოვნების ღირებულებას, რომელიც შექმნა ზაქარია ფალიაშვილმა და რომელიც არის ამ დარგის ერთი პიონერთაგანი.

ქართული მუსიკალური ხელოვნება, ქართული! მე-სიკა უფრო მაშინ ამეტყველდა, როდესაც ამეტყველდა ქართული ეროვნული მაჯის-ცემა.

საუკუნეებით დაგროვიდა კულტურამ და დიდმა პოეტენციამ იპოვა გამოსავალი მუსიკალურ ხელოვნებაში.

საქართველოს ბუნება მუდამ სიმღერას ბადებს. ამიტომაც ჩვენი ხალხური ჰანეთა ჩანქერი მდიდარი დე მრავალ ფეროვანი, როგორადაც მრავალფეროვანია ჩვე-ნი მცხუნავი მშის სხივების კასკადი. ქართული ჰანეი თავისთავად მეტყველებს ქართული კაცის ბუნების სიმ-დიდრეზე.

ზაქარია ფალიაშვილი აღიზარდა ამ ხალხის პანგე-ბით, იგი პარზო შვილია იმ ხალხის, რომელმაც შექმნა დაუვიწყარი ლეგენდები და ეროვნულ კულტურის სალა-რო. ოცდა ათი წლის წინამიღებ ზ. ფალიაშვილი აგრო-

ეგბდა ხალხის მიერ გადმოცემულ სიმდიდრეს, არ დარჩენილა არც ერთი კუთხე ჩვენი ქვეყნისა, რომ ზ. ფალიაშვილს ფეხი არ შეეღდა და არ გასცნობოდა მის ვითარებას. ამიტომაც კმის ფანტაზია ასე მდიდარია, მრავალფეროვანი მის კომპოზიციებში.

ბევრი რომ არ ვილაპარაკოთ ზ. ფალიაშვილზე; მარტო ერთი მისი „აბესალომ და ეთერი“ გაამართლებს მის სახელს როგორც დიდი კომპოზისტის. ის რაც ზ. ფალიაშვილმა მოგვცა თავის „აბესალომში“ აღმებატება ყოველივე ჩვენ მიხწევას ამ დარგში.

და მართლაც რა არის მოცემული „აბესალომ და ეთერიში“? **ხალხის სული, ხალხის გენია. ხალხის ენა**, რომლითაც ლაპარაკობს ქართველი ხალხი და რომლითაც სახრდობს მისი მთელი არსება. აქ ხალხის შემოქმედება დაკავშირებულია ხელოვანის მაღალ ინტუიციის შემოქმედებასთან.

არ იყო საკმაო მარტო ხალხური შემოქმედება. საჭირო იყო ხელოვანის შემოქმედება. ხელოვანის განსტერება და ზ. ფალიაშვილმაც ეს შემოქმედება განჭვრიტა თავის სულის ტეხილებში.

ზ. ფალიაშვილმა მოგვცა მუსიკალური ხელოვნების უძნელესი ფორმა, მუსიკალური დრამის ფორმა, რომლის დამწეები და მამამთავარი იყო და არის დიდებული ვაგნერი. მან შეითვისა და შეისიხლბორცა თავისი მასწავლებლის ტანევის თეორიები და ფალიაშვილმაც ჩვენში ის გააეთა და ის შექმნა რაც გააეთეს და შექმნეს ტანევა და რომსკი—კორსაკოვა—რუსეთში. მაგრამ ერთი რამ უნდა აღინიშნოს. ზ. ფალიაშვილმა გადმოიღო მხოლოდ ტენიკა, ჩონჩხი, კონტრაპუქციის ცარიელი სქემეტიურობა და თავისი შემოქმედება გამართა საკუთარი ხაზით. უფრო მეტი. იგი ეროვნულ შემოქმეთების გზით წავიდა.

ამიტომაც მდიდარი და მრავალხმოვანი „აბესალომის“ პარტიტურა. ამიტომაც რომ ამ ოპერაში ხალხის ჩუქურთმებით არის ჩაქსოვილი ჩვენი ხალხის ჰანგები.

ზ. ფალიაშვილი დიდი ოსტატია-ტენიკოსი. ეს მან დაამტკიცა თავის მეორე ოპერა „დაისი“ სადაც ოპერის ინსტრუმენტალური მხარე, ისე როგორც „აბესალომ და ეთერი“ მაღალ საფეხურზე სდგას.

ყოველივე ამასთან ერთად ზ. ფალიაშვილმა იცის მუსიკალურ ხელოვნების ხერხები. კომპოზიტორმა იცის სცენითური ეფექტების საიდუმლოება და მასურებელში „ჯადოს გადაღდება“. ზოგი ამ ჯადოს—მაგიას უწოდებს. რიპარდ ვაგნერის ნაწარმოებების ხალხზე დიდ გავლენას—სხვაფრთვ ვერ ხსნიდნენ თუ არ მაგიურობით. ძველ დროში ამ მაგიურობას თეურლიას უწოდებდნენ. ჩვენი ეპოქა ისე შორს წავიდა რომ თვით გახდა მაგიუ-

რი. ჩვენ ყველაფერს თავს ვანებებთ და ვჭვრეტთ თანადროულობის პრინციპს ქვეშ და ამ მხრივ ჩვენ სინამდვილეში, ზ. ფალიაშვილის მუსიკალურ ნაწარმოებებს დიდი მნიშვნელობა აქვს და ექნება კიდევ მუდამ.

თვით ფალიაშვილის მუსიკალურ ნაწარმოებებს ცალ-ცალკე გარჩევას არ შეუდგებიათ, რადგან ყოველივე მათგანი იმდენათ მნიშვნელოვანია და ბევრის მიქმელო, რომ მათ შესახებ ბევრი რამ დაიწერება და ქართული მუსიკის მისტიკორიეც თავის დროზე აღნიშნავს კიდევ.

ესლა ეს ვიტყვით, რომ ზ. ფალიაშვილის ორი ოპერა: „აბესალომ და ეთერი“ და „დაისი“ ქვაკუთხედათ დაედება ჩვენს მომავალ საოპერო რეპერტუარს და ამ ოპერების პრინციპებზე და ტრადიციებზე ჯერ კიდევ ბევრი ახალგაზრდა კომპოზიტორები აღზრდებიან. ზ. ფალიაშვილმა გაუკათა გზა ეროვნულ მუსიკალურ შემოქმედებას. ზ. ფალიაშვილის ოპერებმა ჩვენ მუსიკალურ ხელოვნებაში შექმნეს ეპოქა. ამ ეპოქას აგრძელებს ნიკიერი ახალგაზრდობა, იმედი და მომავალი ქართული კულტურის და ხელოვნების.

ამ იმედით ვესალმებით ზაქარია ფალიაშვილის იუბილეს.

ვახტანგ გარბია.

მ მ მ ო ბ რ უ ლ ი შ ა რ შ ი

ნაიბი მ. კიპულაძის

იუბილიარი ზაქარია ფალიაშვილი

დოსტოევსკი

დოსტოევსკი და ახალი ტრაგედია

ექსპრესიონისტულ დრამაში მოცემული დაპირისპირებანი: კოსმოსი—მიკროკოსმთან, ბუნების—ადამიანის გონებასთან, რეალობის—ირრეალობასთან, ხალხის—პირივნებასთან... და თქმა იმისა, რომ აქ თავდება საზღვარი ერთისა და იწყება მეორე,—არ ეგუება დოსტოევსკის მსოფლიო-ჭედიანს.

ექსპრესიონიზმის ასეთი მსოფლმხედველობა საზრდოობს შოპენჰაუერის პესიმიზმით, ტრანსცენდენტალურ დებულებით: „მსოფლიო—ჩვენი წარმოდგენა“. მაგრამ, რომ ასეთი ზღვარი და დაპირისპირებანი, როგორც, მაგალითად, „მე“ და „არა-მე“ ანუ „ფორმულა სწორი აქ“ და „იქ კი არა“ (კაიზერის „გაზი“-დან), სადაც შეუმცნობი ბუნების კანონების სისასტიკე, ასატანი გამზდარიყო,—ამ პუნქტში ექსპრესიონიზმი დაეუბნო ნიცშეს ტრაგიულ ოპტიმიზმს, სადაც მსოფლიო ტრაგეში გამათლებულია (ადამიანის ბრძოლა, დაცემის სიღამაზით) როგორც ესთეტიური ფენომენი.

წელის გამაგრება ექსპრესიონიზმმა ჰპოვა დოსტოევსკის მისტიციზმთან ზიარებით და ნაწილობრივ ტოლსტოის „ნებისთი რწმენის“ სწავლებასთან.

როგორია დოსტოევსკის მისტიური დისპოზიცია? საკითხის სიძიმე დოსტოევსკისათვის მთლიანად გადატანილია თვით პიროვნებაზე, რომლის დაპირისპირება, აცალკე გამოყოფილად აებულის, შეუძლებელია სხვა ოფენებთან, მაგალითად: ხალხის—პიროვნებასთან, ეინიდან საზღვრები ადამიანის სულისა, უკანასკნელში არსებულ იდუმალ თვისებათა გამო, ძნელად მისაწვდენია და პიროვნება გადახლართულია სხვებთან... „შეცადეთ გაიმეჯინოთ, გასინჯეთ გამორკვევა—სად თავდება თქვენი პიროვნება და იწყება სხვისა. გამოარკვეეთ ეს მეცნიერებით! მეცნიერება ხელს ჰკიდებს ამას. სოციალიზმი ეურღნება სწორედ მეცნიერებას... აქ ნაფულის-სმევა ავტონომიური და მიუზომობრივ—მექანიკური ტრაქტევა პიროვნების საკითხისა..“

დოსტოევსკის ეგ საკითხი გადაჭრილი აქვს არა მეცნიერულ მეთოდის გზით, არამედ მხატვრული ზეგრნობითი განჭერებით და ამ გზაზე ხისას მიმართავს უზაფერსად რელიგიას: იგი გძმობს, რომ სული ქრისტიანობის არ სცნობს შესაძლებელად პიროვნების უარყოფით გაგებას: „მე“ და „არა-მე“ („მე“ ი „მე-მე“ „მე“ ი „მე-მე“) და მოითხოვს, რომ პიროვნება დადებითად გაგებულ იქნას: „მე“ ი переа „Ты“. ამის მიუფენას ჩვენ ნაწილობრივ შევსლებთ „შინაგან სიყვარულის მოპოების მეხებებით და მსოფლიო თანაგრძნობიანობით ე. ი. ორდესაც პიროვნების თვითშეგრძნებაში ხელსახები გა-

მაჭუხინი—მეფისტოფელის როლში

დება ერთგარი ტრანსცენსი“—(„повеет дух новыи“ დოსტოევსკი).

პიროვნების და სულის ასეთ მისტიურ გაგებას მკიდროდ დაუკუმზირა ექსპრესიონიზმი. ჩვენთვის ნათელია ამის შემდომ ამ მიმართულებაზე მომზადი გავლენა: სურვილი სულის სიღრმეთა ჩაწვდენით ღმერთის ხილვად—ტრანსცენსამდ მისვლისა სწორედ რომ დოსტოევსკის რომან—ტრაგედისი ანუ მასთან ზიარებულ უახლეს დროის ექსპრესიონისტულ დრამატურგის პოლიუსია. ექსპრესიონისტთა დებულება: მექანიკურ საგანთა (ნივთთა), მოვლენათა განსულოვნება დაძაბულ ჭეგრეტი და ექსტაზით აქედან წარმოსდგება.

როგორია ეს თანამედროვე ანუ დოსტოევსკის ტრადიციის შინაგანი თვისება ამაზე შემდეგში.

ალ. ქ.—ლი.

მ უ ს ი ბ ა

ა. მოზუხინის გასტროლუმი.

ბორის გოდუნოვი

„ფაუსტი.“

„Крѣдия о настоящей бѣдѣ Московскому государству, о царѣ Борисѣ и Гришке Отрепѣевѣ“. ასეთი სათაური ჰქონდა პირველად პუშკინის ბორის გოდუნოვს. მუსორგსკიმ თავის გენიალურ ნაწარმოებს უწოდა—„ხალხური მუსიკალური დრამა“. თუმცა მასში მეფე ბორისი არის მთავარი მომქმედი პირი, მაინც ამ მუსიკალური დრამის რაობის გამომაბტეელი არის გუნდი—რუსის ხალხი, მისი დრამა არის, მასის დრამა. და აქ გუნდი ისეთი უაზრო კი არ არის, როგორც იტალიურ ოპერებშია ხოლმე, არამედ ის არის ნამდვილი აქტიური მონაწილე, რომელიც იტანავება საუკუნობრივი მეფის თვითნებობის უღელ ქვეშ, რაც ძლიერ ნათლად არის გამოსახული პირველსა და განსაკუთრებით უკანასკნელ სურათში. საშუაბარა რომ ჩვენი ოპერა აკეთებს კუბიურას უკანასკნელი სურათისას, რომელიც ხატავს სახალხო აჯანყებას რითაც ოპერა რამდენიმეთ ჰკარგავს თავის იდეოლოგიურ აზრს. ასეთი არის გენიალური რევილიუციონური კომპოზიტორის ნაწარმოები.

გზლა მარუხინზე. შეუძლებელია ასახო პატარა რეცენზიაში ისეთი მრავალმხრივი ტალანტი, როგორიც არის მარუხინი. დიდი არტისტი, განათლებული მუსიკოსი და მომღერალი—ხელოვანი. რა რიგ გენიალური ინტერპრეტაცია, რა რიგ გენიალური სახე, გამართლებული, ზეაღმტაცი სცენიური თამაში. მსოფლიოში შეიძლება დაეასახელოთ მხოლოდ ორი დიდი მსახიობი, რომელთაც არა ჰყავთ ტოლი ესენი არიან შალიაპინი და მოზუხინი. მწელია თქმა თუ რომელმა უფრო განსჭვრიტა როლი, მაგრამ უდაოა რომ მოზუხინის გაგებაში არის ზევირთი თავისებურება, რომელიც განირჩევა შალიაპინის ტრაქტიკისაგან. მწუხარე ტონით მიჰყავს მოზუხინს რეიტრატეივის სცენა „Достигъ я высшей власти“ და გალიციანელების საშინელ სცენაში არტისტი აღწევს დრამატული სიმაღლის უმაღლეს წერტილს. ასეთივე სიძლიერით ვაღმოვცავა მან ფინალის სცენა—სიკვდილი.

მოზუხინის მხურვალე ავაციები გაუმართა არტისტებმა, გუნდმა და მთელმა დარბაზმა.

თუმცა ამ გენიალური არტისტის შემოქმედება არის კოლასალური შრომის რეზულტატი, მაინც ანტიური აფორიზმი: „poetae nascuntur, non fiunt“, იქნებოდა ზედამოჭრილი მოზუხინზე.

ასეთი არტისტი—ხელოვანები მართლაც იბადებიან

ა. მოზუხინის მეფისტოველი, პირველივე გამოსვლისთანვე ფაუსტს გადაუდებს ცხოვრების თასს. ზავი, გრძელი დაკლანილი პლაში ატარებს სიმბოლოს ცხოვრების ხეղულებისას. თვით მეფისტოველი შემპარავია, ის ჩვენ წარმოდგენაში უხილაია, მაგრამ ჩვენი ვანფურელი ოცნების მერაფია, მაგრამ თან დავედვს ეს აჩრდილი, რომელიც თითქოს ხორც შესხმული განავებს ჩვენ ზედს და უბედობას.

ასეთ ორგინალურ ტრაქტიკით წარსდგა დიდი მსახიობი და მომღერალი ა. მოზუხიანი. მომღერალზე, რასაკვირველია უწინარესყოვლისა მის ხმაზე უნდა ილაპარაკო და ამ მხრივ მოზუხინი ისეთ არაჩვეულებრივს არაფერს იძლევა რომელიც მეტად ღირს-შესანიშნავად ხდიდეს. მას აქვს კარგი ბასი-კანტანტო ფართო დიაპაზონით, თავისუფალი მაღალი რეგისტრებით, იცის მუსიკალური სერხები, მაგრამ მის ხმას აკლავს ბევრი ის თვისებები, რომელიც უნდა უსათოოდ ჰქონდეს კარგ ვოკალისტს.

მაგრამ მოზუხინის შემოქმედებაში მეორე მხარე უფრო საინტერესო და საყურადღებო. ეს სცენიური ვადმოცემა, ინტერპრეტაცია როლის. და აქ იგი უსათოდ დიდი მხატვარია, დიდი ხელოვანი.

მოზუხინის ყოველი შტრიხი, მიზანსცენა მოთქმე რებულია და განსახიერებლ სახეებთან ორგანიზულად არის დაკავშირებული. საუცხოვი მიმიკა და სტილისტიური ექსტი-მოზუხინის თამაში ჰზღის მონუმენტალუის ზოგიერთი ადგილები მოზუხინის შალიაპინებურად აქვს გამართული. თუმცა ჩვენ აქ არ ვგულისხმობთ წამამქეს. ეს არ არის წამამქე. ეს არის გენიალურ არტისტის ზეგავლენა. აი მაგალითად მეორე აქტის ბალიადს მოზუხინი მღერის მაგიდაზე. შალიაპინის მიზან—სცენით, მაგრამ მოზუხინს აქ უსათოდ აქვს თავისი საკუთარი ორგინალური შტრიხები.

მეტად აფიგინალურია და მოხდენილი მესამე აქტის მიზან-სცენები. მარტა შვერლისთან შეხვედრა და შემდეგ სცენა „ყვავილების წყევლა“ დაზოგბული ოპერის ტრაფაგეტს. აქ მოზუხინი ჩვეულებრივად კარ დადგება მაღლობ ადგილებ და ხელბე ვაშლილი დიწყებს წყველას როგორც ეს ყველა მომღერლის შაბნოს სწევია, არამედ მოზუხინი ამ ყვავილებს ჰჭერებს და ფინაზხად ძირს უშლის მარტარიტას რომელსაც თან ატანს თავის წყევას და შაბას.

მოზუხინი—მეფისტოველი ეკლესიის კარების წინ.

დღებულ მოძრავე სახეა ისწავლონ მიმიური მოძრაობა მოხუცების სახეზე დრამის მსახიობებმა. ამაზე შორის სახის მუცქეულება ვეღარ წავა. შემდეგ სერენადა. აქ შეიძლება ბევრში არ დაეთანხმო ვოკალური გადმოცემის მხრივ, შეიძლება იგი საესკებისათვის არ იყოს დამაქანაყოფლებელი, მაგრამ სცენიურობა უმაღლეს საფერხზე სდგას.

შალიაპინმა მოახდინა რეფორმა საოპერო დარგში. მატრო სიმღერა არ ემარა. საქირაო ვანცენიურობა. მიუხედავად იმისა, რომ საოპერო ხელოვნება უფრო პირებით მისვლის საქირაობებს ვიდრე დრამატული ხელოვნება. მოხუცები წავიდა შალიაპინის გზით და ეს რეფორმა განამტკიცა და დაეკანონა. უსათოოდ მოხუცების დღი მიხუცეები ჰქონდა პეტროვრადის მუსიკალურ დრამაში. ამ მუსიკალური დრამიდან მას გამოჰყვა ჩამოყალიბებული ჩარჩოები რომლითაც იგი დღეს აუე მოხუცებშით სარგებლობს და მსოფლიოშიც დიდ არტისტის სახელსაც იხვევს.

„სევილიელი დალაქი“.

„სევილიელ დალაქში“ ა. მოხუცებისმა დამტკიცებომ მასში სკარბობს უფრო მსახიობი-მხატვარი ვიდრე მომღერალი.

აქვე მოხუცები იძლევა განსაკუთრებით ორგინალურ ტრაქედიკას. მისი დონ-ბაზილიო თითქო გაშარყებულია. ეს უსათოდ ასეა, მოხუცები იძლევა დონ-ბაზილიოს შარეს მაგრამ შარეს მხატვრულს, გენიალურ მტრინებით.

გაწარყება და მხატვრული შარეი ერთი და იგივე

არ არის. ვაშარყება როლის-ეს მსახიობის უკულტურობა როლის მხატვრულ შარეში ჩამოყალიბება—ეს გენიალური შემოქმედება და სწორედ ამ საზომით მახუცების დონ-ბაზილიო ბევრნარად საყურადღებოა

კულტურებში მოუხუცებზე ესაბარაობდნენ რომ იგი მეტად ბაძავს შალიაპინს. და არ არის მართალი. ვისაც შალიაპინი უნახავს ამას არ იტყვის. შალიაპინი იძლევა ნამდვილ ტიპს. მის დონ-ბაზილიო მეტად რეალისტური, შეიძლება ითქვას ნატურალისტურიც, მაშინ როდესაც მოხუცების გარეგული აქვს რეალისტური რეალიზა და როგორც ვთქვი იძლევა მხატვრულ შარეს. პირადად მე ამაში მეტ უტირატისობას ვხედავ, რადგან კომედიოში და საერთოდ კომედიურ ოპერაში საჭიროა ხაზის გასმა.

ა. მოხუცების მიზან—სცენები ბევრ ადგილას-მედეგად ჩაითვლება. იგი ჰქმნის ჯანსილ სიცილს. მთელი საათის განმავლობაში მაყურებელთა დარბაზში განუწყვეტელი სიცილია. ისვენებს ნერვები.

მსახიობის ყოველი მიხედა-მიხედა, თეატრალიზა და სახის და ნაკეთების ათამაშება, ფესტიკულიცა ჰქმნის დიდ შთაბეჭდილებებს.

გადაპარებული არ იქნება ესთვით, რომ დემიანენკო თავისი დონ-ბარტოლოთი ღრსკელი პარტნიორი იყო მოხუცების. ეს „პატარა მსახიობი“ როგორც მას საერთოდ უწოდებდნენ-დიდებულია ამ როლში.

ჩვეულებრივად ელვარებდა პოპოვის ხმა (როზინა) და კარგი იყო. კასამე (ჯრაუ აღმკვიცა) მიუხედავად მისი ავადმყოფისა. აღმკვანისთვის ფიგარო არ არის შესაფერი, მაგრამ მას მინც აქვს კარგი ადგილები. ერთობ წარმოდგენა მელიანი ანსამბლით იყო გამართული.

არამს დიუვალ.

ბ ი ნ მ

„მ რ ი მ ზ მ ლ ი“

ტფილისის კინო თეატრებში ამ დღებში წვა ცნობილი რეჟისორის გრიფიტის დადგმული სურათი „ორი ობოლი“. ამ ფილმამ მოიარა მთელი მსოფლიო და ყველგან პრესა მას დიდოს ქებით ისინიებს. ჩვენ აქვე მოიყვანათ ამონაწერებს სხვა და სხვა გაზეთებიდან ამ ფილმის შესახებ:

ნეკ-იორტ-ჰეროლდი — ორი ობოლი არის მორიგი ტრიუმფი შეუღარებელი რეჟისორის გრიფიტისა. არ იყო რომელი უფრო მოიწონო—დადგმა, მომქმედ პირ-ის ტიპების არჩევა თუ ტენიკა. ყველანი საუცხოოვია, აწლოაფერი გზიბლავს. ყველაფერი გიტაცებს თავისი იშვიათი მთლიანობით“.

მატეი—მთელი საკითხი პირველიდან უქანასკნელ კლრამედ იტაცებს მაყურებელს თანდათან გაძლიერებულ ინტერესით, რომელიც არ ნელდება არც ერთ წუთს.

რაშია საქმე?—რა თქმა უნდა გრიფიტის იშვიათ ტულანტში, რომელმაც შესძლო მსახიობებისათვის გადაცემა თავისი ცუცხლო, შთაბეჭა მასიურ სცენებისათვის ცოცხალი სულო.

B. Z. Am. Mittau — ორი ობოლი არის საუკეთესო მიღწევა გრიფიტის ტალანტისა, მთელი რიგი სცენებისა დადგმულია იშვიათი ხელოვნებით. სურათის შექმნაში პარმონიულად არიან შთანხმებულნი რეჟისორი, არტისტები, ოპერატორი და მხატვარი. ამიტომ გამოვიდა თავისი მთლიანობით ასეთი იშვიათი მხატვრული სანახაობა. ამ სურათზე წერილი იყო მოთავსებული აგრეთვე ჩვენს ადგილობრივ გაზეთში „რამბოჩია პრავდაში“.

— სურათი „ორი ობოლი“ შეიძლება აღიარებულ იქნას ყველაზე უკეთეს ფილმთ რაც ჩვენ მიგვიღია დასავლეთისაგან. „ორი ობოლი“ დადგმულია გრიფიტის

„ მ რ ი მ ბ მ ლ ი “

ღ ო რ ო ტ ე ი ა გ ი შ

ლი ლ ი ა ნ გ ი შ

მიერ და დადგმულია ისე, რომ ამის შემდეგ დიდად მნიშვნელოვანი მიღწევებიც სხვა რეჟისორებისა ვერ ვეგნებათ პატარათ და უმნიშვნელოთ.

დადგმას ეწინევა დიდი მხატვრული გემოვნება, განსკვრევა და თავისი საკმის ცოდნა... „ორი ობოლი“

ღირსია უდიდესი წარმატების. მისი ბადალი სურათი ჩვენ არ გვინახავს და საეჭვოა რომ მალე ენახათ. გრიფიტე მარტოა; მუშაობს ის ნელა 1-2 წელიწადში უშვებს თითო სურათს, მაგრამ სხვა „მსოფლიო“ რეჟისორების პლეადას არ შეუძლია შეეძაროს მას.

7

ქმბბპრული ლიბპრბტურა

„ ვ ი ქ ტ მ რ ი ა “

სადგურში: უკაცრიელობა და სიმარტოვე. ირგვლივ ხელგაშლით გატყორცნილი ატრუსული ველები.

შორს, ცის დაყარლ კალთებთან ღრიანკელივით დაგვაღული და ქარებისაგან ახვეტილი სპილენძის კლდეები.

ლარტყვივით გავარდნილი რკინიგზის ლიანდაგი და ფრთადავარდნილი სემფორი.

სადგურის უკან: ყახარმის რუბი შენობა, ჩამოხეტილი შემოდგომის რამოდენიმე ალვის ხე და ზედ ჩამოძინძილი ყვავის ბუდეები.

სადგურიდან მთელი დღე ისმოდა ტელეგრაფის აპარატის ხროტინი და მტვერში და „მახუთში“ ნაქვირქვი ყვავები ყაყაბობდენ ალვის ხეებზე.

ჯარისკაცები ავინებდნენ ყვავებს და მოწყენილი ოცნებობდენ შინაურებზე.

ირგვლივ უნუგეშობა, სიმარტოვე, უთვისტომობა. ერთად ერთი მილიციონერი ქანდაკებასავე იღება უმიძრავად სადგურის ბაქანზე და დაღვრემილი, სვე დიანი გასკვერილი რკინიგზის ლიანდაგს.

უცვა: მაღალყელიანი ყახანის ჩექმა გენერალ მალიფეს შარავი და წელზე პარაბელუმი.

ყაზარაში ჯარისკაცები დგებოდენ დილა ადრია-
ნად, სწებდდენ ცხენებს, მექუნავესაგან გირვანქა შვე
პურს მიიღებდენ და საოცარ მომჭირნობით სქამდენ,
რომ ცოტა სადილამდე მიანიც მიპყლოდათ.

მერე თუ საქმე არ იყო, ბალინჯოებიც გატენილ
გაძელ ტახტზე იწვენ და ფიჭობდენ...
...იქ... სოფელში: მაქარი, შემწვარი კვებები, სი-
მინდის დაბინავება არ ფიჭობდენ...

იწვენ პირაღმა და ჰერში გაკრულ ფარატინა ლამ-
ფებს შესქერობდენ.

შუაღღმდის ისმოდა ზემდეგის დაჭირლ უტილუ-
რგით ლოიალი:

— უხურგუნაშვილო, შე მამაძალო, რატომ ცხე-
ნი არ გაგიწმენდა!

უხურგუნაშვილი ფერმკრთალი, ნაციები, თვალბ-
ანოლაშვებული და წელიწადში მოლუნული ზანჯად მიდიოდა
ცხენის გასაწმენდად.

— კოჩამანდია, წადი მზარეულს კართოფილი გა-
უთალე!..

- კვინბაძე, მოდღვეე გამოკვალე!..
  - შენ, წყალი მოიტანე!..
  - შენ, ყაზარა გამოვაგე!..
- და ასე ღრიალობდა იგი მთელი დღე, განკარგუ-
ლებას იძლეოდა და უწყაწურად იგინებოდა.
სიტყვის შებრუნებას ვერავინ უნდავდა.
ზემდეგს მეტ სახელად ატლას ეძახდენ.
ეს სახელედ სტუდენტმა ჯარისკაცმა ელიზო ლიბა-
ურმა დარქვა.

ჯარისკაცებს რატომღაც მოეწონათ, თუმცა, არც
ერთ მათგანს არ ესმოდა ვინ იყო ატილა: იქნებ, ტი-
ლიანს ნიშნავდა!..

ატილა: მაღალი, შავი, გარუჯული, არწივივით
ცხვირი, გამოხედვა მოქნეული, წყვარამი და თავღებული.

როცა ის ზურგზე „ლუისის, ტყვიამტრეკვევს კე-
ტივით შეივადებდა და როყინით, გინებითა და თვალბნის
კვესით ბრძოლის ცეცხლში შეიეროდა:— გამწარტულ
აღრწილ გორილას ჰვავდა.

მთელ ბატარეაში ერთადერთი სტუდენტი იყო: ელი-
ზო ლიბაური.

დანარჩენები ოფიცრებს ვაჰყენენ ქალაქში და
ჯარისკაცები მითრევებული იყვნენ ზემდეგ ატილას აპარა.
ზანდაზან თუ ჩამოვიდოდა რომელიმე ოფიცერი
წვეგეაპარსული, შევადრული, მძიღარი, კმაყოფილ სა-
ხით, ერთს ჩამოიარდა ყაზარაში, ჯარისკაცებს მიესალ-
მებოდა, იმ ლამეს სადგურის უფროსის ბინაზე გაათვდა,
იზუსათებდა ინგლისის დელეგატიანზე, ქართულ ოპერაზე
და მეორე დღეს ისევ ქალაქისაკენ გასწყვდა.

ელიზო ლიბაური: დაბალი, ფეხსხვილი, წელში
ოღნავ მოზრდილი, ცისფერი თვალბნებ ჰენსენ, ფართო
შუბლი და დიდი თავი.

ტანთ რუბი ტილოს ხალათი ეცვა, ფეხზე ტოლა-
ლები და მუდამ წითელ ბუშლატში გახვეული.

დადიოდა მობოზული, მუდამ მარტო იყო და მზო-

ლოდ ზანდაზან ლაპარაკობდა ლიტერატურულ ენით,
რომილსაც ჯარისკაცები „ღრმა ქართულს“ ეძახდენ.
ჯარისკაცები გრიდებოდენ.

მხოლოდ ატილა არ გრიდებოდა მის „ღრმა ქარ-
თულს“, ელაპარაკებოდა ხმაშალო, თითქმის შეტევით,
თუმცა ელდას არ ავიწყებდა.

ელიზო ადგებდა ჯარისკაცებისა და დღებრიტების
სიებს, საწრავისა და ჯარისკაცებზე ვაცემულ ტანისა-
მოსის ანგარიშებს, ან-და ვენერით სენით, მაღარიით,
ან პარტახთან სახალით შეპყრობდა ჯარისკაცებს ავ-
ზავინდა ტფილისის სამხედრო პოსიტალში.

როცა საქმე არ ჰქონდა, ჩანითდან, სადაც შევი-
რაინი ნაზმის საცვლები და შეჯარი ჰქონდა შენახული,
ამოიღებდა „უნივერსალურ ბიბლიოთეკის“ ყვეთელ გა-
მოცემებს: ოსკარს უალდის „ღორიან გრეის პორტრე-
ტს“, ან ენტე პამუნის „ვიეტორიას“. კითხულობდა და
ოცნებობდა ლორდ ჰენრის თვალისმოპყრელ პარადოქ-
სებზე და ვიეტორიას ქლევიან ნახ სიყვარულზე.

„ღორიან გრეის პორტრეტი“ ცხრაჯერ ჰქონდა
წაკითხული, „ვიეტორია“ ცამეტჯერ და ყოველ წაკით-
ხვის შემდეგ წიგნის ბოლოში მიაწერდა:

„წაიკითხე მეცამეტჯერ“.

მერე საიმედოდ დამალოვდა, რომ ჯარისკაცებს
მაზოიკის შესახებედა არ მოეპარათ, რომელიმე ჯარის-
კაცს გააჩერებდა და დაუწყებდა ლაპარაკს პლატონიურ
სიყვარულზე, ლორდ ჰენრის. პარადოქსებზე და იმანზე
თუ როგორ უყვარდა მას დედა.

ჯარისკაცი ვაშტრეგული იღვა.

არ იცოდა რა ეპასუხა.

ფიქრობდა: ან მეტად ჰკვიანი იყო, ან დიდი კით-
ხვისაგან ტენი გათხლებული. ორივე შემთხვევაში წიგ-
ნის მაგნებლობა აშკარა იყო.

კარგა ხანს უდგებდა ურს ჯარისკაცე და თან
განზე იტყვიებოდა, რომ როგორმე დრო ეხელთა და
გაპარულყო.

მერე, როცა ელიზოს ლაპარაკი მოსწყინდებოდა
„ამ შეუგნებელ ჯიქთან“, ტახტზე გადაწმებოდა და
ოცნებით სავსე თვალბნებს ჰერს მიაპყრობდა.

ვიეტორია: (ისთერ საშოსში, გამსკვირვალე, უერ-
მკრალი, ვიწრო წელი და წყარიალ ხმა).

როცა ახვლებდნ არისტოკრატულ გამზდარ თი-
თებს პირზე ნახად იფარებდა.

— იოჰანესს!.. იოჰანესს!.. — ისმის სასოწარკვეთილ
ქალის სიყვარულით აღსავსე ხმა უქანსენლაოდ.

— ვიეტორია!.. ვიეტორია!.. — ჩურჩილობს ელიზო
და მის წინ სადგურის უფროსის ავადყოფი, ცოლი თეო
იღვა, რომელიც ისე ჰვავდა ვიეტორიას!

თეოზე ოცნებობდა მთელი ყაზარა.

ის იყო ერთადერთი მზე, რომელიც ჯარისკაცებს
სულს სთათებდა.

სადგური მკედარი იყო.

მხოლოდ საღამოთი, როცა მზე ჯერ კიდევ ხელ
შეშვერილ მივებში არ იყო ჩაყურული, ერთადერთი სან-

გზავრო მატარებელი მოდიოდა და ხუთი წუთით დაირღვე-
ოდა მულდროება.

ეს იყო დიდი ამბავი ყაზარმაში.

გაცრეცილ, სარკმლებზეაღწეულ ვაგონებიდან, რომ-
ლებიც სახე იყო ბაღმონჯობით, ტილებით, ნაგავით,
პარტახთან სახადით, ყვავილით, ათაშანგის სპიროხე-
ტებით, —იქტივობოდენ თვალზე ამღრუელი მოწყენილი
მგზავრები.

როშელიმე ხელმარჯვე ჯარისკაცი საღმე ვაგონში
იაფფასიან მესხე ქალს გამოწახავდა, გირვან-
ქანახევარ შაქარში და რამდენიმე აბ სახარინში მოუ-
რიგდებოდა, ვადმოიყვანდა და ამხანაგების ნამალავად
მინდრებში დადგმულ თივის ზეინებისაკენ გააპარებდა
და მორეო საღამოს მატარებელამდე ეალერსებოდა, ჰყო-
ცინდა, ჰკენებდა, სცემდა, ეძახდა ცოლს, დას, დედას და
ქალი ტირილითა და სინანულით მოუყვებოდა ერთად-
ერთ ამბავს მთელ მის ცხოვრებაში, მეთათსევერ, რო-
გორ დაჰკარვა ქალწულობა და დღედაღამის განმავლო-
დაში ისე ეჩვეოდა ნაცდურ ჯარისკაცის სიყვარულსა და
მოხეტიალ ვნებას, რომ მატარებლისას ოხვრითა და
კოჰწიოებით ეთხოვებოდა.

ორთქმავალი დაიკვლევდა, კვილი იგი ვაფრინ-
დებოდა სივრცეებში და გამომახილის გამომახილებით
ჩაკვდებოდა საღლაც...

ორთქმავალი ღონიერად, ოხვრით, კრაკუნით,
იდაყვებს მოიქნევდა, ადვილიდან ნელა დაიძვროდა და
მერე ქოშინით გასწევდა ლარტყვივით გაქიმულ ღონიდავზე,
წაივლიდა და თვალს მიეფარებოდა.

და სადგურზე დარჩებოდა მწუხარება, მოწყენა და
სულში კიდე უფრო მტკივნეულად ჩამოწვებოდა სოცელ
პირივით მძიმე და აბეზარი სველა.

ჯარის კაცები ვასცქეროდენ ღონიდავს და ოც-
ნებობდენ იქ დატოვებულ დედაზე, შვილებზე, საყო-
ლოებზე და სახლში წერილებს სწერდენ.

მერე დახეულ ჩემკების ქვის იატაკზე ბრახუნით
დადიოდენ ყაზარმის უხარმაზარ ოთახებში, ან-და, იდა-
ყვით ფანჯარაზე დაყრდნობილი, ვასცქეროდენ შებო-
დგომის ვატრამულ მწუხარე ველებს.

მით თვლებში არ იყო აზრის ნატამალი, იყო
მხოლოდ უსახლგრო ნაღველი და განურჩევლობა.

ხანდახან წამოვიდოდა წვიმა აბეზარი, დაჟინებუ-
ლი, —წვრილი წვიმა, მთელი დღეები იეინჯლებოდა,
სულში ჩამოწვებოდა ტალახიანი სველი ფეხები და
იკარგებოდა იმედო, რომ ოდესმე გადაიღებოდა.

სველი მოფუყული ყვავები მოწყენით ისხდენ ჩონ-
ჩხივით აშართულ ალვის ხეებზე.

დებნა შენგელაია

(დასასრული შემდეგ ნომერში)

პ. ბ. ზენკაიჩი

პრეზაპაუიჩიო მვიანე-

(მელორამა 5 მოკ. 8 სურათით. ლერია სიკოტის რომინიდან).

ბექ ფოლი—პროფესიონალური კაცობის მდივანი.
ტომ კიტინგი—მუშა—ათისთავი.
მეგი—მისი ცოლი,
ბაკსტერი—ლითონის იარაღების მწარმოებელთა კავშირის
თავმჯდომარე.

დრისკოლდ }
მერფი } მწარმოებლები.
ბოზს }
ისააკს }

რუფ არნოლდ—დრისკოლის მდივანი.
კონელი—ლითონზე მომუშავეთა კავშირის ხაზინადარი.

ნელს პეტერსენ }
პიტ } მუშები
დლონსონ }
ბარი }

ბარი—ცოლი
იუდეენ—მისი ძმა
დუჰა ზენდერსონ }
კეფორ ბილ } ბექ ფოლის დაქირავებული აგენ-
არკანას № 2 } ტები.

ხიკი—
კიტრი }
ემა } მესამე ქალები.

მსახური ქალი
რესტორანში მოსამსახურე
პოლიციელები
მუშები } მოქმედება წარმოებს ნიუ-იორკში.

პირველი მოქმედება:

სურათი პირველი

(მაღალი კოშკი, რომელსაც ავენებენ. მეტრამეტე
სართულიდან მოსჩანს ნაწილი ფოლადის თალისა, რომ-
ლის ვარშემო ვაკეთებულა ფიცრების მოაჯირებო, რომ-
ლებზედაც მუშები მოძრაობენ. სიღრმიდან მაღლა ააქო-
ბოქვებით ფოლადების კოჭები, რომელსაც მუშები აწყო-
ბენ და ამაგრებენ. სიღრმიდანვე მოსჩანს სცენის გას-
წვრივ სახლებისა და ეკლესიების სახურავები. სამუშაოს
გათავებამდე ნახევარი საათი არის დარჩენილი. მუშაო-
ბას უძღვება ტომ კიტინგი 30 წლის ქერა, სასიამოვნო
სახის. ფარდის ახდისს ბოქს მაღლა ააქვს კოჭი).

ტომ—აიღეთ მარუჯუ! ერთი!
 მუშები—ერთი!
 ტომ—ორი!
 მუშები—ორი!
 ტომ—სამი!
 მუშები—სამი!
 ტომ—მარჯვნივ (ბოკი წნეხს ვერტიკალურად სვეტებს მარჯვნივ) შეაჩერეთ! მარცხნივ! (სვეტები ეშვებიან თავის ადგილს) დაამაგრეთ! (მუშები ამავრებენ) მჭედლები, დაიწყეთ! გახსენით ჯაჭვები (ერთი მუშათაგანი, როგორც აკრობატი, ატოცდება სვეტზე, რომელიც ფეხებით ჩერდება და ითავისუფლებს რა ხელებს, ჯაჭვს ხსნის რომელიც ეშვება ძირს, რომ აზილოს ახალი კოეტი, მუშა თავისუფლად ჩამოხტება ქვა-ფენილზე.) ეი, ბარი!

ბარი—(მიუახლოვდება. დაბალი, ჩასკენილი კაცია.)
 ტომ—აიღეთ ქუჩაში დარჩენილი ოთხი სვეტი, სანამ სხვებს დაიწყობდეთ. მე წავალ და დაეხედავ მესალტებებს. (ჩადის ქვევით)

პიტ—(უშნო შესახედავია და ჩასკენილი) ამხანაგებო! დღეს მე ავირჩიე ოთახი, რომელსაც დავიკავებ, როცა ამ სამუშაოს მოვასრულებთ. ის ოთახია ზევით, რომელიც ორივე მხრივ გადაჭურვებს ქუჩებს. მაშინ მე აღარ ვიმუშაებ მეტს, გავიყვებ თვითრ ხელთათმანებს, გადმოვდგები ჩემი ოთახიდან და თქვენ ვადმოვალურთხებთ, როცა თქვენ გაივლით ახლო, ოპ, ეს იქნება სწორედ ნამდვილი ცხოვრება ყმაწვილებო!

ბილ—ღიხაც რომ კარვად მოეწყობი, როცა დაბინავდები იქ. ჩვენ კი რა უნდა ექნათ, ჩვენ, რომლებიც ეღებულობთ სამ დოლარს და 75 სენტს დღეში და იმასაც ექვს, ან შეიძლება თვენ წელიწადში.

პიტ—სრული სიამართლეა. მე კიდევ შეიძლება ვიცხოვრო სამით და სამოცდა ხუთმეტით, მაგრამ ვერ გამოვივა, როგორ შეძელია ოჯახის პატრონს?!

ბილ— და ეს ხდება იმიტომაც რომ ბევრი არიან ისეთები, რომლებიც კავშირის წყვერებათ არ არიან და სამუშაოს კი მოულობენ. აი თუნდაც ისინი. (ორ მუშისაყენ მიუთითებს.)

ბარი—(მიუახლოვდება) ნუ სწუხდებით! ეს კავშირის მდინის საქმეა. პო, მართალია, ჩვენი უმრავლესობა მძიმე პირობებში ცხოვრობს. ბინის ქირა და სურსათის ფასი დღითი დღე მატულობს. არ იცი, რა უნდა ქნა.

პიტ—როგორ თუ რა? მეტი იზოვი და ხელ გაუშლელათ იცხოვრო.

ბილ—ვანა შესძლო ამაზე უარესათ ცხოვრება?
 ბარი—ვანა ეს შეიძლება?

ბილ—მე მოხერ ვარ სამუშაო ქირის მომატების.

პიტ—მეც არა ვარ წინააღმდეგი.

ხმები—უსათუოდ! მართალია! სამუშაო ქირა უნდა მოგვემატოს.

პიტ— დროა მომატების მიღების ამ უკანასკნელ ორი წლის განმავლობაში მოიჯარადრებება დიდი საქმეები გააცეთს და ჯიზეციც გაისქელეს.

(გაგრძელება იქნება)

მუშათა კლასი და ხელოვნება

ლ ა მ ე

ლამე მოკვდა, დღის შუაზე
 ამოიჭრა მთის ნიაფი...
 ლამე მოკვდა, ორწოხებში,
 ჩაესვენა ნისლი შაფი..

ლამე მოკვდა, სინათლზე
 სულს ლეფს, ლაფავს ბოროტება
 ლამე მოკვდა და დღის შუაში
 მთელ მსოფლიოს ეფინება..

ლამე მოკვდა, მზის სხივებზე
 იჭედება მშომელთ ბედი;
 ლამე მოკვდა და დღე პოდის,
 დღე სიცოცხლის შემოქმედი..

ლამე მოკვდა, დღე იკინის,
 დღე თამაზობს მზიურ ენებით;
 ლამე მოკვდა და ჩვენ ერთად,
 განთიადსა ევგებებით!..

ს.. კუდასპირელი.

სცენის მუშების იუბილე

გასულ კვირას—რუსთაველის თეატრში გადაუხადეს, ამავე სცენის ექვს მუშას, დაულაღი შრომის აღსანიშნავი იუბილე.

ეს იუბილე იყო ყოველი ჩუმი მუშაკის - თანატიკოსის დღესასწაული; რომელთაც ხალხი არ იცნობს,

მაგრამ ლამაზად მორთული სცენისთვის კი აუცილებელი საჭირონი არიან. იყო მხურვალე მილოცვები, უფრო აღვილობრივ მეგობრებისაგან. განათლების კომისარიატის და საქ. ხელოვნების მუშაკთა კავშირის სახელით მუშებს სიტყვა უთხრა ს. ქურდიშვილმა, კონსერვატორმა.

რუსთაველის თეატრის სცენის მუშები, რომელთაც იუბილე გადაუხადეს 4 აპრილს

დგანან: გ. ხაშაიუკი, პ. მარიშვილი, ა. გულაშვილი სხედან: მ. სარაჩენკო, ა. სტანიშვილი და ი. გოცინსკი.

ტორიიდან აკ. თვალვამ, რომელმაც მრავალი მოგონება გადაშალა მათთან ერთად მუშაობის დროის, ქართული აკადემიური დასიდან მიესალმათ აკ. ვასაძე. იყვნენ

აგრეთვე წარმომადგენლები სიმბუქ დასის თურქელის და სხვა.

იუბილიარებმა სხვა საჩუქრებთან ერთად მიიღეს გულზე სატარებელი ნიშნები.

რკ. გზის ორგანიზაციის სახელობის კლუბი.

შაბათს 28 მარტს აქ გაიმართა უფასო საღამო ა. კ. რკინის გზის სამმართველოს მუშა-მოსამსახურეთა - გაზეთ „მუშ“-ის და მხარე საზოგადოების მიერ.

საღამო გასწავლდა ახ. საზოგადოებრივი, რომელმაც მოკლე სიტყვით მიმართა საზოგადოებას და გააცნო საღამოს მიზანი. შემდეგი სიტყვა „გაზეთი მუშა და მისი ამოცანები“, ეძლევა ახ. პაეულე საყვარელიძეს („მუშის“ რედაქტორს), რომელმაც თავის შინაარსიან

მოხსენებაში ნათლათ და მკაფიოთ დაასურათა მიზეზი თუ რამ გამოიწვია აღნიშნულ საზოგადოების დაარსება, მათი მოვალეობა, და გაზეთ „მუშ“-ის ამოცანები.

წარმოდგენილი იყო ერთ მოქმედებანი კომედი „სიბარითლე“ რომანიშვილის ხემალიანლობით.

მთავარ როლს ხელმძღვანელი ასრულებდა, რომლის სცენაზედ გამოჩენამ მქუხარე და დაუცხრომელი ტაში გამოიწვია.

მოხედვად იმისა, რომ მან როლი კარგათ არ იცოდა მაინც დიდის ხელოვნებით ასრულებდა (ანდრა-პათომათიკის მასწავლებელი).

აღსანიშნავია აგრეთვე მოხდენილი შესრულება ს. გოგაშვილისა (ბაბალე), გვაზავა (ნინა) და პავლიაშვილი (ლადო), დანარჩენები პიესის მსვლელობას ხელს უწყობდენ.

წარმოდგენის შემდეგ სალიანდაგო სამსახურის თა. ნამწარმოელთა გუნდმა ამა. დედანიშვილის ლოტბარობით შეასრულა რამოდენიმე ქართული სიმღერები, რომელთა შორის საზოგადოებამ ძალიან მოიხიან „რამა-ორგა“ ეტყობა, ამა. დედანიშვილს, ეს საქმე უყვარს და ხმაყ

ხელს უწყობს. იმერებს აგრეთვე ქართული რომანსები ს. ფხაკაძემ და კაკატო ცვაგარიშვილმა.

შემდეგ გამოვიდნენ რკინის გზის მუშა-მგოსნები და და წაიკითხეს ლექსები.

გრიშა პავლიაშვილმა და ამა. აფხაზაემ წაიკითხეს სხვა და სხვა სცენები რამაც დაუსრულებელი ტაში და სისხარულე გამოიწვია ხალხში.

უკრავდა სასულე და სიმებიანი ორკესტრი.

საიამო დასრულდა აზიური ცეკვით. საერთოთა სა- ლამო შინაარსიანი იყო.

3. დეკაბე.

წარმოდგენების საქმე ქ. გორში.

ქ. გორში წარმოდგენები სისტემატიურათ იმართე- ბოდა და იმართება მმდინარე სათეატრო სეზონის გან- მავლობაში. აქ სამი დრამატული წრე თუშაობს: 1) მუ- შათა კლუბთან, 2) რკინის გზის კლუბთან და 3) ლეგიონის.

მთელი სიმძიმე სათეატრო მუშაობისა აწევს მუშათა კლუბთან არსებულ დრამ-წრეს. ერთი იმიტომ, რომ ეს კლუბი თითქმის ქალაქის ცენტრშია და საზოგა- დოება მას უფრო ეტანება, მეორეც სხვა წრეებთან აქა- ური უფრო მლიერია და წარმოდგენებიც ღირებულების მხრივ უფრო სერიოზულია. ამის გამოც აქ წარმოდგენე- ბი სისტემატიურათ იმართება, კერძოში ორი ან ერთი მიხე.

წრე არ ემყაროდებდა გორში მუშაობით და აგ- რეთვე წარმოდგენებს დროგამოშვებით მაზრის სოფლებ- შიაც დგამს.

დრამატულ წრეში შედის დაახლოებით 20 სცენის მოყვარე ქალი და ვაჟი ბევრი მათგანი უსათუოდ არის დაჯილდოვებული სასცენო ნიჭით. დრამ-წრეში განუწყ- ყვეტელ მუშაობას აწარმოებენ და საზოგადოების ყუ- რადღებს იპყრობენ შემდეგი სცენის მოყვარეები ქალები: ა. ოვანოვის ასული, ოლ. პათიაშვილისა, ვაი. მღებროვის ასული, ან. მაისურაძის და სხვ. ვაჟებში: გრ. ყანელი, ილ. მახარაშვილი, სტ. გრიჭკოვი; ლევ. მკე- დლიშვილი, შალ. კორინთელი და სხვა.

დრამ-წრის ხელმძღვანელთა მოწვეულია მსახ. დ. აბდუშელი, რომელიც სცენის მოყვარეთა შორის ენერ- გულთა მუშაობს და მათ ვათვითცნობიერების საქმეშიც ბევრი რამ გააკეთა.

მიმდინარე სათეატრო სეზონის განმავლობაში უმ- თაერესათ დღემებოდა ორიგინალური პიესები, მაგალი- თად დაიდგა: „მსხვერპლი“, „სტუმარ-მასპინძლობა“, „ნომერი ოცდაერთი ჯვრით“, „გვევკურობი“, „შეშლილი“ და სხვა.

იმართება მოხსენებები დადგმულ წარმოდგენების ღირებულების შესახებ, იმართება საუბრები სხვა და სხვა სათეატრო საკითხებზე და სხვ.

მიმდინარე სათეატრო სეზონი დაიწყო გ. წ. ნოე- მბრის შუა რიცხვებიდან. თვით მუშათა კლუბი სადაც სცე- ნა არის მოწყობილი მაზრის პროფ-ბიუროს გამგებანშია სეზონის დაწყებამდე პროფ-ბიურომ მას გაუყვია კაბი- ტალური რემონტი და აღმასკომმა დაუბატა სრულიად ახალი დეკორაცია, ისე რომ ამ მხრივ საქმე წრეგანდულ სათეატრო სეზონში ვაკაცლებით უკეთესია ვიდრე ოდენ- სვე. ამას გარდა სეზონსაც ნივთიურათ პროფ-ბიურო უძღვება.

უნდა აღინიშნოს, რომ გორის საზოგადოება თეა- ტრს თანაგრძნობით უყურებს წარმოდგენებს ხალხი ყო- ველათვის საკმაოდ ესწრება, ხშირია შემთხვევა, რომ და- რბაზე გაქეცილია, ასე გასინჯეთ ხალხი ვერ დააფრთხო ხეწნში, წრეგანდლმა უჩვეულთა ზამთარშიაც.

უკვე გახაფხული დადგა და ამით მრავალი ტენიე- რი დაბრკოლებები გადაილახა, ამიტომ საჭიროა სცენის მოყვარეებმა მუშაობა უფრო გააძლიერონ, გამოიჩინონ მაქსიმუმი ენერჯისა და საქმის სიყვარულისა, რაც დიდ სარგებლობას მოუტანს საზოგადოებას.

სტინკსი.

ტობანი ქრის სახალხო სახლი

(ქუთაისის მაზრა)

ტობანიერის თემი ქუთაისის მაზრაში ერთ-ერთ კუ- ლტურულ თემთა ითვლება. ხსენებულ თემში, როგორც ახლა კულტურული დაწესებულება, თავის რიგზეა ატატრალური ხელოვნებაც.

ტობანიერის თემში თეატრს 22 წლის ისტორია აქვს პირველი წარმოდგენა დაიდგა 1903 წელში, ზაფხულზე. წარმოდგენის კომედია „ორი მშვირი“, რომელშიდაც მონაწილეობა მიუღია ბიკნეტი ფარცხალაძეს. გორში ახ. ფეტვარიძეს.

1903 წლის ზაფხულიდან ყოველ ზაფხულობით იაბრთება წარმოდგენა-სალამობით. 1918 წლამდე ტომანიერის სტენის მოყვარეთა ჯგუფი დიდ გაკვირებას განიცდიდა უბინაობით, ღია ცის ქვეშ უხდებოდათ წარმოდგენის დაღმა, მაგრამ 1918 წელში სტენის მოყვარეთა ჯგუფის მიერ დაულალავა შრომით ააშენეს სახალხო სახლი. ტომანიერის სახალხო სახლის აშენებაში დიდი ლეაწლი მიუძღვის მოქ. სიმონ სულაბერიძეს, ბიკენტი ფარცხალაძეს და აწ განსვენებულ ნიკოლოზ და ვასილ მომფორებს. ტომანიერის სახალხო სახლს ყავს საკუთა-

რი დასი, რომელიც ყოველ კვირაში უშვებს თითო წარმოდგენას, მხოლოდ დროთა მსვლელობაში აუდიტორია ცარიელდება. რაა ამის მიზეზი? მიზეზი არი ხეიბმძლენის უყოლობა. ძველი გამოცდილ სტენის მოყვარეების გულ გრილობა. საქაროა ამ კულტურულ საქმეს სერიოზული ყურადღება მიეცეს აღმასრულებელ კომიტეტის მიერ. დაიქარავოს გამოცდილი რეისორი და ძველ სტენის მოყვარეები ჩააბას კულტურულ შემუშავებაში, თორემ მშრომელი გლეხობა მთლად ჩამოცილდება თეატრის ხელკორი: მამფორია.

სამტრქლია

ხუთშაბათს, მარტის 12-ს რკ. ზვის I სკოლის მოწაფეთა ძალებით ამავე სკოლის საბავშო საკრებულოში გაიმართა თეატრალის რეკოლეუციის 8 წლის თავის აღსანიშნავი სარეკოლეუციო-სადღესასწაულო, საბავშო დილა. წარმოდგენილ იქნა ს. ერთაწმინდელის პიესა „ორი კომუნა“. ბავშვები კარგად თამაშობდნენ, მხოლოდ საქარო გრამის უქონლობა და თვით სტენის სიატარავე რამოდენიმეთ ხელს უშლიდა პიესის მსვლელობას.

ხელს აღსანიშნავია თვის ორიგინალურ დივერტიმენტით, რომელიც დაყოფილი იყო სამ ნაწილად: I. „რე-

კოლეუციის მოლოდინში“, II. „რეკოლეუცია“ და III. „ახალი ერა“. თითველ ნაწილში მოთავსებული იყო შესაფერი ლექსები, რომელთა მოხდენილი დაღავება ნათესყოფდა რეკოლეუციის ისტორიულ განვითარებას და ახალ შემოქმედებით—აღმშენებლობითი ხანას.

საერთოდ ასეთი დილა. ამ სკოლაში პირველი არ არის და დაგერჩენია, ვუსურვით ხელმძღვანელებს მეტი ენერგია ბავშვა სოციალურ აღზრდის საქმეში.

მამავალი.

ქ რ ღ ნ ი კ ბ

ს ა ქ ა რ თ ი ვ ე ლ ო

ტფილისის სახელმწიფო დრამა. ტფილისის სახელმწიფო დრამამ უკვე დასრულა სეზონი და ამ დღეებში გაემზავრება პრაივისციებში საგასტროლოთ. დასი გაჩერდება და გამართავს წარმოდგენებს შემდეგ ადგილებში: ქუთაისში, ბათუმში, ფოთში, სოხუმში, ოზურგეთში, ლანჩხუთში, სამტრქდიაში, ქიათურაში, გორში ხაშურში, თელავში, და ანავაში. თან მიაქვთ დასადგმელათ შემდეგი პიესები: „ლატარა“, „გაიარახის პანაშვილი“, „სინათლე“ „ვინძორის ცელქი ქალები“, ცხერის წყარო. დასს თან მიჰყვება ხელმძღვანელად კოტე მარკანაშვილი.

„ბოგემა“. ოთხშაბათს 15 აპრილს სახ. ოპერაში დაიდგება პუჩინის ოპერა „ბოგემა“, მირაა ვოლ და ემილია ვაგის მონაწილეობით.

სომხონვის გატროლები. სახ. ოპერაში მოვლიან სახალხო არტისტის სომხონვის გატროლებს. მისი მონაწილეობით დაიდგება: „მეგვნი ოხენი“, „ლონგარი“, „რომეო და ჯულიეტა“ და „ღუბროსკი“.

„ახალმეფა“. გამოვიდა ახალგაზრდა პროლეტ-მწერლების ყურნალი პროლეტავე.

„ორი ობოლი“. ახლო ხანში ტფილისის კინოთეატრებში წავა სურათი „ორი ობოლი“ დადგმა გრიფიტისა; მონაწილეობენ ლილიან გიშ და დოროტეია გიშ.

„ახალი კავასიონი“. გამოვიდა და იყიდება სრ. საქ. მწერალთა კავშირის ორგანო, ყურნალი „ახალი კავასიონი“. ყურნალში მონაწილეობენ: ი. გრიშაშვილი, კ. მაკაშვილი, ს. აბაშვილი, ი. ვაკელი შ. დადიანი, ნ. ლორთქიფანიძე, ს. შანშიაშვილი, ს. თავაძე, კ. გამასახურდა, ე. რუხაძე, ივ. ყიფიანი, ხარიტონ ვარდოშვილი, ალ. ქუთათელი, გრიგოლ ცეცხლაძე. დავით კლიდაშვილი, გერონტი ქიქოძე, ვ. კოტეტიშვილი, მ. აბრამიშვილი, ს. დგედაბრიანი, ივ. გომართელი, ს. ყაუხჩიშვილი, პროფ. გრ. წერეთელი, პროფ. დ. უზნაძე, პროფ. ივ. ჯავახიშვილი, ნიკო ნიკოლაძე, იაკობ ნიკოლაძე, ყურნალში მოთავსებულია აგრეთვე თარგმანები უცხოეთის ლიტერატურიდან და ბილიოგრაფია. ღირს კ. მ. 50 კაბ.

გამზენაძე

№16

რესპუბლიკის სახალხო არტიტი სომინოვი
მისი გასტროლოგის გამო სპ. ოპერაში

სწავლის სწავლით სწავლის მიქცევა ყველასთვის იმედი

1925

შინაარსი

საზაფხულო სეზონი	მეთაური
კლასობრივი, ეროვნული და საკაცობრიო მოტივები კულტურაში	ს. ამაღლობელი
დოსტოევსკი და ახალ ტრადედია	ალ. ქ — ლი
ზ. ფალიაშვილის იუბილე	ნადირ
სომინოვის გასტროლები.	ნ. ე.
კაბელა „დუშკა“	პროფ. ნ. მალკო
ძატტი, ჩაპლინიდა და დე-მილლი	შ. ა — ლი
წითელი თეატრი	ლ.
„ვიეტრია“ (მოთხრობა)	დემნა შენგელაია
პროფკავშირის მდივანი (პიესა).	პ. ზენკევიჩ
მუშათა კლასი და ხელოვნება	
ქრონიკა	

პასუხისმგებელი რედაქტორი ს. ქურიძე.

ხელმძღვანელი — ხარულაქვიძე კ. ლეგია.

გამომცემელი სრ. ხაქ. ხელოვნების მუშაკთა კავშირი.

სელთუზნება

კადავციის მისამართი: რუსთაველის პარკისპირა, მუხათა სასახლე. ოთახი № 54. ტელეფონი 14—03.

№ 16

სრ. საკარბოვალს სელთუზნების მუხათა პრუ. კავშირის ყოველკვირეული მკვლელობა

№ 16

საზავზულო სავონი

ხელოვნების ორგანიზაცია ჩვენში მტკიცე საფუძველზე შენდება, ამ მხრივ წინადა არანორმალური მდგომარეობა იყო. მთავარი სახელოვნო კომიტეტის მოღვაწეობა წინადა ტერიტორიალურად მხოლოდ თბილისის მსაშტაბით შემოიფარგლებოდა, ხოლო ეს ტერიტორიალური ფარგალი იდეურად უფრო ვიწროვდებოდა რამდენად სახელოვნო კომიტეტის მოღვაწეობის ცენტრი აკადემიურ თეატრებს არ სცილდებოდა. სრული უსისტემოება, სრული არეგდარევა რეპერტუარის, მუსიკალური საქმის და პროვინციის თავის ანაბარათ მითვება, მუშათა უბნების მივიწყება—აი პრაქტიკული შედეგები იმ ვიწრო სახელოვნო პოლიტიკის რომელსაც აწარმოებდა ძველი სახელოვნო კომიტეტი. 1925 წლის სეზონი შეიძლება ითქვას ახალი ხანა ხელოვნების ორგანიზაციის განვითარებაში. ხელოვნების საქმეთა მთავარი საბჭო (რომელმაც შესცავა ძველი სახელოვნო კომიტეტი) ენერგიულად შეუდგა ხელოვნების ორგანიზაციულად და იდეურად გაჯანსაღების საქმეს. მთავარ საბჭოსთან არსებობს სარეპერტუარო კომისია, რომელიც იმუშავებს რეპერტუარს, როგორც აკადემიური ისე სახალხო და პროვინციის თეატრებისათვის. მაგრამ თავისთავად ცხადია მარტო რეპერტუარი პროვინციის თეატრს ვერ გააჯანსაღებს. კარგი პიესაც ხალხურის ხასიათს მიიღებს თუ მისი დადგმა მოკლებულია კარგარეისორის ხელს და ნიჭიერ არტისტებს. ამ მომენტს მთავ. სახელოვნო საბჭომ ყურადღება მიუქცია, რაიც გამოიხატა, იმაში რომ შიშული რიგი არტისტებისა და გამოცდილი რეჟისორებისა გაგზავნილ იქნება მომავალ სეზონისათვის, პროვინციებში. ამ

ზომით მოვლება ბოლო იმ სადაგელ ხალხურას, რაიც ახასიათებს პროვინციების თეატრებს.

მუსიკალური საქმეც წინ მიიწევს. ამ ვაზად კონსერვატორიაში მრავალი ბალსეტია. იქ სწავლობენ ისეთებიც, რომელთაც არავითარი კავშირი არ აქვს თანამედროვე ეპოქასთან, და რომელთა გამოყენება სახელმწიფოს არ შეუძლია; ისინი სწავლობენ თავის შესაქცევად, ამით აინსებენ ის გარემოება, რომ კონსერვატორიაში ზოგი ათი-თორმეტი წლით სხედან და ვერ გასცილებიან პირველ მგორე კურსს. კონსერვატორიის შინაგანი რეორგანიზაცია, რომელიც დიწვება ამ ზავზულოში ამ დღევანდების ძირიანად აღმოფხვრის ხაზზე წარმართება. უმაღლესი მუსიკ. სკოლა გაიწინდდება ბალსეტისაგან, და სამოსწავლო გეგმაც ახალ ნიდავზე დაიწყება. განზრახულია პროვინციებში 1-ლ დაწყებით მუსიკალური სასწავლებლების გახსნა და აგრეთვე თბილისში არსებული მუსიკ. მუშაკების მდგომარეობის ყოველ მხრივი გაუმჯობესება.

მუსიკალური კულტურა უნდა დაუახლოვდეს მუშათა და გლეხთა მასებს—ასეთია ლოზუნგი მუსიკ. კულტურის ორგანიზაციის საქმეში.

ამეც ხაზზე და პრინციპებზე უნდა წარმართოს სახეით ხელოვნების ორგანიზაცია.

განზრახულია აგრეთვე მწერლობის ორგანიზაციის გაჯანსაღება. ამ მიმართულებით მუშაობს სპეციალური კომისია.

საერთოთ განზრახულია ხელოვნების ახალი ორგანიზაციის იდეური გაჯანსაღება. ასეთია შინაარსი იმ მუშაობის რომელიც უნდა აწარმოოს მთ. სახელოვნო საბჭომ ამ ზავზულის პერიოდში.

კლასობრივი, ეროვნული და სოციალისტური მოტივები კულტურაში.

1. კლას-ბრძოლის მოტივები.

რევოლუციის პროცესში, სადაც იშლება მთელი სასოციალისტო ძალები და იმართება გიგანტიური შეტაკებანი ძველი და ახალი საზოგადოებრიობის შორის, კულტურის საკითხი განსაკუთრებული სიმძლიერით იმის. ძველი კულტურის დაძლევა და მის ნიადაგზე ახლის აღმართა—უმნიშვნელო ამოცანა იმ პერიოდის, რომელიც წარმოადგენს ისტორიულ შარა გზას კაპიტალიზმიდან სოციალიზმისკენ.

ასეთ ხანაში ზედმეტი აზრის კულტურის მოტივებზე ლაპარაკი, რადგან მას ეძლევა არა მარტო განუყვანებელი მსჯელობის ხასიათი, არამედ უარესად პრაქტიკული მნიშვნელობაც საკულტურო მუშაობის წარმოების დროს.

ჩვეულებრივად, ბურჟუაზია საკუთარი კულტურის ზეკლასობრივად ამტკიცებს, რომ კულტურის კლასობრივი ხასიათის მიჩქმალვით თვით გაიხადოს იგი იდეური ბრძოლის ძლიერ იარაღად. მეორე მხრივ ზოგჯერ პროლეტარული მწერლობიდან ნაკლებ ანგარიშს უწყვენ პროფუნდ და საკაცობრიო მომენტებს და მოტივებს კულტურაში.

აიღოთ ესეთივეტი კლასის შემავალი მომენტები სხვა და სხვა კლასისათვის. სილამაზის შეფასება სხვა და სხვა კლასს ერთი და იგივე არა აქვს. ეს იმას არ ნიშნავს, რომ რაც ბურჟუაზიისათვის ლამაზია, ის პროლეტარიატისათვის მახინჯია და პირიქით, არა—ეს მხოლოდ იმას ნიშნავს, რომ კლასობრივი ფსიქოლოგია განსაზღვრულ ესეთივეტი კრიტერიას ქმნის, რომელიც არ უდრის მეორე კლასის ესეთივეტი კრიტერიას.

საილუსტრაციოთი 1. ჩერნიშევსკის კლასიკური მაგალითი მოვიყვანოთ. ის შეეხება ქალის სილამაზის შეფასებას სხვა და სხვა კლასის ფსიქოლოგიის მიხედვით. სოფელად გუბის მოსწონს ძარღვიანი, ჩაცმუნილი, წითელ ლოყებიანი ქალი. „ნახევრად ჰაეროვანი“ ლამაზი ქალი მისზე სრავლეს ცუდ შაბაბუდღებებს. სოფლის ლამაზ ქალს—ამაზის ჩერნიშევსკი—არ შეიძლება ჰქონდეს პატარა ხელები და ფეხები, რადგან ის მუშაობს. ხალხური ლექსებში ქალის სილამაზეს არ ხედავენ ამ პატარა ხელებსა და ფეხებში.

უქმათ მეოფ წოდებაში, კლასში თაობიდან თაობით მცირდება ჯანსაღობის და მუშაობის თვისებანი. ფერმკრთალი ხდება, ხელ-ფეხი პატარავდება, რადგან ის მუშაობაში და მოძრაობაში შესაფერათ არ არის. ამიტომ უქმი კლასის ფსიქოლოგია ქალის სილამაზეს ხედავს მის სისუსტეში, ფერმკრთალბაში, ნერვების ფაქიზობაში და სხ.

თუ ეს ხელოვნურად გაუქუბებული გემოვნებააო—

დასძენს ჩერნიშევსკი—ამსთან, ერთად აღსანიშნავია, რომ განათლებული ადამიანი აფასებს გონებისა და გრძნობის ცხოვრებას, რაც თავის დაღს ასევე სახის გამომეტყველება. ამიტომ, სახის გამომეტყველება, რომელზედაც უმთავრესად თვალის გამომეტყველება აქვს დიდი გავლენა, ხალხურ ლექსებში არაკრთად ფასობს, ხოლო განათლებულ ადამიანს ხშირად მხოლოდ ამიტომ მოსწონს ვინმე, რომ მას აქვს მუყენიერი და მრავალმეტყველი თვალბები.

ეს საგნებით სწორი აზრია. პიროვნების შეფასების სახომი თვალბები და სახის გამომეტყველება.

კლასობრივი ფსიქოლოგია გავლენას ახდენს შემოქმედებით ფსიქოლოგიაზე. ე. ი. შემოქმედლი, რაც უნდა გენიალური არ უნდა იყოს იგი, მთლიანად მიანიჭვრ გაეცემა იმ სოციალურ უჯრედს, სოციალურ წრეს, რომელსაც ის ეუფენის. მაშასადამე, ყოველი კულტურა, კლასებათ დაყოფილ საზოგადოებაში, კლასობრივი კულტურაა.

ამ საერთო მოსაზრებებს ასაბუთებს ისტორიული მოცემული ემპირიული მასალა. არისტოკრატის ბატონობა კლასიციზმს ანვიტარებს: კლასიკურ ტრადიციოში მომქმედნი „მათი უმაღლესობა და უდიდებულესობაა“. ასეთ თეატრის სურს ხელოვნური და „ჩაღალი“ შაჰთის, ასეთ თეატრის სარა ბერნარდს ამყავს მითითების, მაგრამ ელონობრა დუზეს ბუნებრიობა მისთვის მიუღებელია. ფეოდალური კულტურის დაცემის ეპოქაში ვითარდება მესჩინური ღრამი. სენეზუდ ხელმწიფეების, მეფეების და თავადების ადვილს იქვრს ჩვეულებრივი ადამიანი, „საშუალო კაცი“.

ბურჟუაზიული კულტურის განვითარება მიდის თავის უმაღლეს წერტილამდე. ის ერთ დროს პროგრესული, ჯანსაღი, იდეალის მქონე და სოციალური საყუბუნა მოპატივებლობას, ნერვიულობას და მოუსვენრობას იჩენს. მას დღეს არ სურს იდეური შინაარსის ნაწარმოები. მას ესეთივეტი დატკობის ნაცვლათ, „ესეთივეტი“ ვართობა სწავია. ღრმა განცდა, დიდი აზრი, ფსიქოლოგიური ტეხილები მას აწინებს, იგი მას ვაუბრის კაპიტალიზური კულტურა შედის თავის ვადგვერდების პერიოდში. ამიტომ ის ევლარ იძლევა დიდ ბუზბუაზებს, დიდ შემოქმედებს, დიდ მოაზროვნეთ. დღეს წეროლმეს ხალხი ვამოდის შემოქმედების ასპარეზზე. დღევანდელ ბურჟუაზიას არა ჰყავს გენიალური შემოქმედნი.

ამ პროცესთან ერთად აღსანიშნავია მეორე მიმდინარეობა. კულტურაში თავს იჩენს ახალი ხაზი, ახალი კლასის კულტურა. ღენინი ამბობდა—არის ევლიკრუსული კულტურა პურიშეკვირის, გუჩკოვის და სტუკას მგარამ არის ევლიკრუსული კულტურა ჩერნიშევსკისა და პლენინისი. ჩვენ დაბუტებთ ღენინის, ტროცკის ბუხარინის, ლუნინარსკის და სხ.

ასეთი პარალელურ გაყენა შესაძლებელია ყოველი ერის კულტურაში, რომელიც მსესილია კაპიტალისტური კულტურის სიმწიფის პერიოდში.

ან რეგიათ, საზოგადოების განვითარების სხვა და სხვა საფეხურზე კულტურას ხელმძღვანელობს სხვა და სხვა კლასი. ის აძლევს კულტურულ შემოქმედებას თავის შინაგანს, იგი გამოდის კულტურტიკვერებათ, ხოლო ისტორიული განვითარების პრაქტისში ადგის უთმობს ახალ კლასს. კულტურული პროგრესი იმდენად ცვალებადია, რამდენადც თვით მისი ს დფეველი სოციალური ცხოვრება.

ხელოვანი, შემოქმედელი, როგორი გენიალურიც არ უნდა იყოს იგი, შეიძლება განაზღვრული ისტორიული ეპოქის, ერის, საზოგადოების, სოციალური ჯგუფის. ამ გარეშე სფეროს დიდი გავლენა აქვს მის შემოქმედებაზე, მისი ნაწარმოების შინაარსს და ფორმას.

გენიალური პიროვნების შექმნა თავის ეპოქის კულტურულ-ესთეტიურ განცდათა, მიზნობრილებათა და მიწრაფებათა საუკეთესო გამოსახვა. ამაშია მისი გენიალბაც. გენიალური ხელოვანი ვერ შეცვლის კულტურული და ხელოვნური განვითარების საერთო ფონს, საერთო მიმართულებას და ხასიათს.

ელისაბედის მეფობის დროს აღორძინდა და აყვავდა ინგლისური დრამა. შექსპირი ამ ეპოქის გეგანტია, მაგრამ ის არ არის ამ ეპოქის ლიტერატურის გამსაზღვრელი. შექსპირის გვერდით მუშაობდენ უფრო სუსტი დრამატურგები მარლო, ბენი, დუნსონი, უესტერი, ბომონი და სხ. ისინიც სწორდენ შექსპირისებური მანერით, იგივე ბრძოლა, იგივე ტრაგეზიმ და სამწიფი ფსიქოლოგიური კოლაზიები, რითაც ხასიათდება შექსპირის შემოქმედება. შექსპირის გენიალობა კი იმაშია, რომ მან თავისი შემოქმედებით ყველაზე უკეთ გამოხატა ეპოქის ლიტერატურის მიმართულების სახე და მისცა მას საკაცობრიო ღირებულების შინაარსი.

გერმანეთს, რომ ჰეგელი და კანტი, ან ვეტე და შილერი არ შეექნა, მათი კულტურა დიდი ღირებულების არ იქნებოდა, მაგრამ ამით მანაც არ შეიცვლებოდა გერმანული კულტურის საერთო ხასიათი, ისე როგორც რადფელს და მიქელ-ანჯელოს არ ყოფა ეს შესცვლიდა იტალიური კულტურის საერთო მიმართულებას, ხოლო წარამედება მას საკუთარი სახის გენიალურ გამომეტყველებას.

მაშასადამე, კულტურის ხასიათს, შინაარსს განსაზღვრავს არა კონკრეტი გენიალური პიროვნება, ან შემოქმედება სურვილი, არამედ თვით ეპოქის დიზონომია, რომელიც იყვება კლასობრივი ინტერესებით. სულისკვეთებით და შექმენებით.

2. ეპოვნული მოტივები.

საერთო სოციალ-ეკონომიური პირობების გარდა, ხელოვნური ნაწარმოების ხასიათზე გავლენა აქვს უროვნულ მომენტსაც.

ეკ კატეგორიული მსჯელობა მეტად სახიფათოა. ნაციონალური ფსიქოლოგია ჯერ არ არის ზუსტი მეც-

ნიერება. ჯერ მისი სახელოდებაც ყველასაგან არ არის ცნობილი. (ზოგი მას „ინტერფსიქოლოგიას“ უწოდებს, როგორც ტარლ. ზოგი „კოლექტიურ ფსიქოლოგიას“, როგორც კოვალევსკი, ხოლო ზოგი „ახალთა ფსიქოლოგიას“, როგორც ლახაიუსი და შტიენტალი).

ერთი სიტყვით, ნაციონალური ფსიქოლოგია და იმ გავლენის შესწავლა, რომელიც მას აქვს ხელოვნებაზე, მეტად ძნელია. მიუხედავად ისეთ კომპენტენტურ მეცნიერთა, როგორც არის ვილიამ უნდერი (აქტიური სხვა ცნობილი შრომათა შორის „ახალთა ფსიქოლოგის პრობლემის“) და ადოლფ ფულეი (ავტორი „საფრანგეთის ხალხის ფსიქოლოგის“) ეს სწავლა ნახევრად პოეტურ მეცნიერულ დისციპლინად უნდა ჩაითვალოს.

ამ სფეროში ჩვენ შეგვიძლია მხოლოდ ემპირიული ხასიათის ფაქტების აღნიშვნა. ჩვენ ვერ მივიჩნევთ ამ ფაქტთა ძირითად მიზეზთა „რასას“ და „ტემპერამენტს“, რომელიც მოდდა არის შემოსილი ჩვენში ხელოვნების საკითხთა გარჩევის დროს. „რასა“ და „ტემპერამენტი“ თვით ასახნდება, იგი თავის თავად ეგრაფერს ხსნის.

მაგრამ როგორია თვით ემპირიული ფაქტებში არის თუ არა ნაციონალურ კულტურათა შორის სხვაობა? უყვეყვლათ არის: მიუხედავად საერთაშორისო მამუტაბით მიუღწეწათა მიმდინარეობისა, მსოფლიო ნაწილთა შვიდრი ურთიერთობისა და ადამიანთა დაუღვამელი მოსარობისა, ნაციონალური სხვაობა, საკუთფირობა, ნაციონალური ინდივიდუალობა და ნაციონალური კულტურა მანაც არსებობს.

ამხ. ლუნაჩარსკი ამბობს—ნაციონალური საფუძველი, ცხადია დაჩრება დიდხნობით, შეიძლება საშუალომთაც, მაგრამ ინტერნაციონალიზმში არ მოითხოვს ნაციონალურ მოტივთა მოსპობას საერთო საკაცობრიო სიმფონიაში, იგი მოითხოვს მხოლოდ მის მდიდარ და თავისუფალ ჰარმონიზაციას.

ეს სწორი შეხედულებაა. ნაციონალური კულტურის თავისებურბადა საზოგადოების ორგანიული განვითარების ორმხრივი პროცესის შედეგია. ეს განვითარება ერთი მხრივ მიდის ინტერგალური ხაზით, ზოგადობის, ინტერნაციონალიზმისაკენ, ხოლო მეორე მხრით, იგი მიდის დიფერენციალური ხაზით, ეჭრობითა, ინდივიდუალობისაკენ. ეს პროცესი არ არის მარტო ერთფული განვითარების, ან ერთა შორის ურთიერთობის პროცესი. არა. იგი საყოველთაო სოციალოგიური კანონია, რომელიც ყოველ საზოგადოებას ახასიათებს.

კულტურული პიროვნება გაცილებით მეტი ინტერნაციონალური ფიგურაა, ვიდრე რომელიმე კუბის უკულტურა პიროვნება, მაგრამ ამავე დროს იგი გაცილებით მეტი ინდივიდუალობის მქონეც არის, ვიდრე იგივე უკულტურა პიროვნება. ეს ორი ხაზი, ხაზი ინტერგალური და დიფერენციალური, ერთმანეთს ავსებს, საზოგადოების განვითარებას შინაარსულთა აზღვრდებს, ეს შინაარსული სიმდიდრე სწანს ყოველ კონკრეტ ინდივიდუალში, როგორც სოციალური ძალების ურთიერთობის ფოქუსში, როგორც სოციალური მილიანობის განუყვევებელმენტში.

ამდენითვე. ნაციონალური კულტურაც არ კარგავს თავისებურებას.

ფრანგული მუსიკა მსუბუქი, ადვილათ ვასაგები, ცინცხალი, მზიარული და მგრძობიერია, ხოლო გერმანული მუსიკა მძიმე, ღრმა, შინაარსიანი, რთულგანზიზღიანი. საფრანგეთი უფრო ოპერეტებს გვძალავს. ეილრე ოპერებს, სოლო გეოზანეთი უფრო ოპერებს, ეიდრე ოპერეტებს.

საფრანგეთის კლასიკურ დრამაში მოცემულია დიდი გრძობები, მაგრამ მოქმედება ზომიერია, თავდაქერილი და გვემაშფოთილი, ისე როგორც მოქმედება თვით ფრანგის, ინგლისში ასეთივე დრამებში ენებათა გრავალია, ტანჯვის წარღვნა, შეუკავებელი და აწყვეტილი კატასტროფა.

მგზავს მოვლენა მხატვრობაში. როცა რაფაელი იტალიაში, იტალიური სიხალისით, მხიფრებით, მშვენიერებით გვაძლევდა სურათებს, ამავე დროს დიორერი გერმანეთში, გერმანული სიღრმეით, სისადაეთ და სიღრმით ხაზავდა თავის შემოქმედებას.

მაშასადამე, საქმე გვაქვს ნაციონალური კულტურის ინდივიდუალიზმსათ. ესადა, ეს ინდივიდუალიზმ არ არის შედეგი რაიმე მეტაფიზიკური არის, „ნაციონალური სულს“, როგორც ამას ჰეიქოლბა სამართლის მეტყველების ისტორიული სკოლა. არა. ნაციონალური სპირიტუალიზმი არსებობდა მეტაფიზიკური ბუნებისა.

ნაციონალური ინდივიდუალიზმის შედეგი წასტლის და ანმოს ბუნებრივ—სოციალური სფეროს ზეგავლენის, რომელიც იცვლება საზოგადოების განვითარების პროცესში. აქ გვაქვს მრავალი მოვლენათა ურთიერთ შორის გავლენა და ზემოქმედება.

ფრ. ენგელსი თავის წერილში სწერდა 1894 წ. შტარკემბურს, პოლიტიკური, უფლებრივი, ფილოსოფიური, სარწმუნოებრივი, ხელოვნური და სხ. განვითარება ემყარება ეკონომიურ განვითარებას. მაგრამ ყველა ესენი გავლენას ახდენენ ერთმანეთზე და თვით ეკონომიურ საფუძველზედაც. საქმე სრულიადაც არ არის ისე, თითქოს მხოლოდ ეკონომიური მდგომარეობა იყოს ერთადერთი აქტიური მიზეზი, ხოლო დანარჩენი მხოლოდ პასიური ფაქტორებს წარმოადგენდნენ. სრულიადაც არა. აქ არის ურთიერთ მოქმედება ეკონომიური აუცილებლობის ნიადაგზე, რომელიც ბოლოსა და ბოლოს ყოველთვის აშკარავდება.

მრავალ მოვლენათა ეს ურთიერთობა განსაზღვრავს ნაციონალური კულტურის ინდივიდუალიზმს.

3. საკაცობრიო მოცივები.

საერთაშორისო ურთიერთობის გამტკიცება, ნაციონალური ერთეულთა შორის მჭიდრო კავშირის შექმნა, მატერიალურ და სულიერ კულტურის მონაპოვრათა გაცვლა-გამოცვლა ჰქმნის ნაციონალურ კულტურათა პარმონიზაციას. ყალიბდება ინტერნაციონალური ტიპი, ინტერნაციონალური შინაარსი და ფორმა, ინტერნაციონალი,

ზოგად—კაცობრიული ნაწარმოები. განვითარება მისდის ამ პროცესის გაღრმავებისაკენ.

მაშასადამე, კულტურული განვითარების პროცესი თავისი მთავალი მხევი შეიძლება წარმოედგინოთ თან და თან გაფართოებულნი გზით მიმავალ პროცესათ. იგი იწყება ეიწრო ურთიერთ ელფერთ და მიეწვრება ინტერნაციონალური კულტურის შექმნისაკენ. შინაარსის მიხედვით ყოველი კულტურა აღმოცენდება განსაზღვრულ სოციალ-ეკონომიური ყოფის ნიადაგზე. აქედან წარმოშობილ საზოგადოებრივი ჯგუფისა და კლასის შექმნების საფუძველზე. განსაზღვრული ეპოქა განსაზღვრული კლასის ჰეგემონობით ხასიათდება. ამ ეპოქის კულტურაც ამატარებული კლასის კულტურაა, მისი სტუისყვევების, ზრახვის, მისწრაფების, სოციალური საქირობების მატარებელია და გამოისახელი.

თუ კაბიტლისტურ საზოგადოებაში ერების ურთიერთობა მტკიცეა და მკვიდრ-ფეოდალურ საზოგადოებასთან შედარებით—იგი მინც სუსტია სოციალისტურ საზოგადოებაში ხალხთა მოსალოდნელ მჭიდრო ურთიერთობის საზომით. წარმდენადაც სოციალისტური წყობილება შექმნის ადამიანთა საზოგადოების მჭიდრო პარმონიულ კავშირს, იმდენით გაღრმავდება, ერთი მხრივ, სხვადასხვა სახის კულტურული მუშაობის ურთი-ერთზე გავლენა, ხოლო მეორე მხრივ, სხვადასხვა ხალხთა კულტურის ურთი-ერთ მოქმედება.

ეროვნულ კულტურაში რაც უმთავრესი, უმაღლესი, ფსევული და შესანიშნავია, ის ამავე დროს ზოგად ადამიანური. საერთო საკაცობრიო ღირებულების მატარებელია. ასეთი ღირებულება დღეს იშვიათია იმდენით, რამდენათაც კლასობრივ საზოგადოებაში ზოგად ადამიანური და ზოგად საკაცობრიო ღირებულება იშვიათობას წარმოადგენს. რამდენათაც საზოგადოების კლასობრივი დანაწილება თავის დასასრულსაკენ გეგმავთება, იმდენით გამოაღვლება ზოგად ადამიანური ღირებულება და იმდენათვე ინტერნაციონალური იქნება კულტურულ განვითარების პროცესი.

დღეს ბუნებრივი დაბრკოლებანი ქვეყნებს არა თუ აცილებს, არამედ აერთებს. მაგ. მდინარეები, რომლებიც წინით ხალხთა დაშორების საშუალება იყო, დღეს ხალხთა დაახლოების გზაა, მივები, რომლებიც ხელს უშლიდნენ ხალხთა ურთიერთობას, დღეს გაახილია გვირაბებით და დაძლეული საპავრო მიმოსვლით. ზღეები და ოკეანე, რომლებიც ძველთი გავალი იყო ადამიანისათვის დღეს ყველაზე იაფი, იოლი და ადვილი ბუნებრივი გზა უმძიმეს ტვირთთა და უამრავ მგზავრთა გადასაცემათ.

კაცობრიობის მატერიალურ-ტექნიკური პროგრესი აკავშირებს მსოფლიოს ყოველ ნაწილს და ჰქმნის პარმონიზაციას ინტერნაციონალური კულტურის ჩამოყალიბებისათვის. ამ კულტურაში ახს. ა. ლუნაჩარსკის თქმით—მოსდება—ნაციონალური სიმფონიათა თავისუფალი პარმონიზაცია.

ს. ამაღლობელი.

დ ი ს კ უ ს ი ა

დოსტოევისკი და ახალი ტრადიცია

II

დოსტოევისკის რომან-ტრადიციის შინაგანი თვისება რომ წარმოდგენილი იქნას საჭიროა მოკლედ მაინც შევეხედო ერთ-ერთ მის ნაწარმოებს. ავიღოთ „ძმები კარამაზოევი“.

სხვათა შორის საინტერესოა, რომ სიუჟეტების ძიება, ვიდრე დღევანდლამდე, ვერ გადაშორდა ანტიუ-

სიათისას უნდა ატარებდეს მისი ფაბრიკაცია—შვილები და რას უნდა ელოდეს მათგან: ისინი იქნებიან *Сладострастники*—ები, „*дущеребры*“—ები და სხვა. ასეთი ადამიანები შესაფერ დროს არ დაზოგავენ სიკვდილისაგან მამასაც კი: თითქმის ავს წინასწარ ჰკრძობს ცინიზმი სასუქ მამა თეოდორე; იგი სრულადაც არ არის დანტრეტრეტულნი ბავშვა აღზრდაში და არც კი იცის თუ ვინ სად და როგორ იზრდება მსახურის ბინაზე..

ლაიოსის შვილაც (შობელთაგან განწირულს) ზრდის სხვაგან ვარყვე პირი..

სოფელს იგი წარმოდგენილი აქვს, როგორ სრულადაც ჯანსაღი ვეჯკაცი სულით და ხორცილით, მაგრამ ცუდა-საშინელი შემთხვევა იმის გამო, რომ ოედიპოსის ცხოვრებას უკანასკნელის ცოდნისა და ნებისაგან დაპოუკიდებლევ განაგებს ავი ბედისწერა; მას ჩაღვნილი აქვს **შეგნებლად**: მამის მკვლელობა, დედასთან დაქორწინება, მშობელ დედისაგან შვილების ყოლა.

ის რაც შეუძლებელი იყო ანტიურ ადამიანის ცნობიერებისათვის შესაძლო გახდა ევროპისათვის. საბერძნენის თეატრში გასაქალი არ ექნებოდა ისეთი გმირის ცხოვრების და მოქმედების მოსმენას, რომლის „სული და ხორცი შექმნილა ხოლმე ყოილად“ მაგალითად, ჰომეროსის ოედიპოსი დედასთან და უკანასკნელი პირველთან **შეგნებულს** კავშირშია და აქედან გამოწვეულია გზნება სულის უჩვეულო და საკვირველი. ისენის ოსვადი აირებებს კავშირს საკუთარს დასთან (მამის შრივი) და სხვა.. დოსტოევისკი ასე შორს არ მიდის, ხოლო ეს ანორმალური და ამავე დროს შეგნებული კავშირი (ეთი ლაიოსის და შვილის ცხოვრებაში შეუგნებლად არსებულნი: პირველის ცოდნა და მეორეს დედასთან) მაინც არსებობს; მამასაც და შვილსაც თეოდორეს და დიმიტრის აქეთ კავშირი ერთსა და იმავე ქალთან—გრემენკასთან, თითქმის უჩვეულო არსებასთან, მაგრამ შესაძლოა სრულიად ჩვეულებრივთან, ქალების ერთ-ერთი კათეგორიდან. დამნაშავე აქ გრემენკაზე უფრო მამის და შვილების *ფსიქოპათია*—*Психопатия отца*, მამას და შვილსაც გაკავებთ უყვართ (თავისებურად) და აქეთ კავშირი ერთსა და იმავე ქალთან და ეს იციან მათ.. ეს გარემოება არის მათ შორის მომხდარ ტრადიციის მთავარი მიზეზი.

თქმულიდან შესაძლებელია გათავისწინება—თუ როგორ შეიცვალა წარმოდგენა ბედისწერაზე დოსტოევისკის რომან-ტრადიციადში. ბედისწერა და საშინელება უკვე მზა განზრახვით, დემონებისაგან კი არ ეწყვევა ხოლმე აუკაიანს, არამედ თვით ადამიანის ავადმყოფი

კონსტანტინოვის პროფესორი რიალნიკი (მისი კონცერტის გამო ოპრის თეატრში 24 აპრილი)

რობას: ორესთეოსი აღორძინდა ჰამლეტმა; ოედიპოს—ოსვადში (ისენის: „აზრდილებიდან“); მედეას სიუჟეტი ჩანს ვისპანსკის „კლატვა“-ში და ასე დაუსრულებლივ.. აქაც, ჩემის შეხედვით, დოსტოევისკი მიერ გადაშლილი ტრადიცია კარამაზოვის ოჯახისა, არის ლაიოსის ოჯახის ტრავიული ისტორიის გამოძახილი მე ავღნიშნავ შემდეგ ანალოგიებს: მამა თეოდორე—ლაიოსი; შვილი ოედიპოს—დიმიტრი; ოკაუელი, ანუ მეთაობა და დეფოსში და წინასწარმეტყველებით მიმდინარე უბედურება—მემკვიდრეობითი კანონის მიერ შეიზღუდი სულის კომპარტია და ავხორცობა.

ორკველის გარეშეც შეეძლო დარწმუნება თეოდორეს, წინააღმდეგ ლაიოსისა. თუ რა კომპლექსს ხე-

ფსიხიკა (სულიერი). შინაგანი მეობის რაობა) ჰქმნის და უშუაღდებს ნიადაგს მათ არსებობას. ზემო მოყვანილ შემ-
თხვევისათვის. ასეთ ფსიხიკის გამომსახველია სახელწო-
დება; „Кармавазашчииа, кармавазашкии медный лод“,
იგი შექმნილია მუზინდელ ოჯახურ, სოციალ-ეკონომიურ
და პოლიტიკურ ვითარების ზეგავლენით, რომელიც მემ-
კიდრეობითი კანონის გზით აღმოჩენდება უარყოფითი
ტიპების წარმოშედებას. სოციალისტურის ხანაში უნდა
მოხდეს მათი ლიკვიდაცია და ნაცვლად ამისა წარმოი-
შეგება ჯანსაღი ტიპი, რომელიც შეიმცნობს ბუნებას,
ადაშიანს—შეიყვარებს მას და აღიქურება ბრძოლისა და
შრომის უნარით, მინდობით ნათელ გონებას და არა
კრუმორწმუნოებით რელიგიით და მეტაფიზიკით დაბ-
ნელეულ გონების ქარნას.

დოსტოევსკის მიერ შექმნილ ტიპების ტრაგიკულ-
ბა მომდინარეობს ხშირად შერყეულ რწმენისაგან: „Be-
рyю господи“; და აქვე — „Помоги моему неверию“. ისინი არიან ამორალური ტიპები და სიცივისთან ახლოს
მდგომნი: „Одержимые“. ავტორს აულია ისინი ცხოვ-
რებიდან შესანიშნავ გათვალისწინებით და ტიპიურად
შერჩეულნი; ბედისწერა დოსტოევსკის ტრალედიასში გზა
და გზა, განვითარების გასწვრივ და არა იფეთისიან
ფეექტებით (გახეზას აუკუაქებთა და სხვა) არამედ
თანდათან, თითქოს არაფრით შესასწნვე, ურავლეს სი-
ნამდვილეში ამოტიტიტიდება ხოლმე მთელის თავის კო-
ლოსალურ საშინლებით ადამიანთა შორის.

ა. ჯ — ლ.

სოკრორაცია „დურუჯს“

ყვარლის ახალგაზრდა დრამატიული საზოგადოება
მოგვსალეობთ პატივისცემით ხელოვნების დიდ ბურჯს
კოტე მარჯანიშვილს და კოპორაცია „დურუჯს“. ვისურ-
ვებთ მუდამ გამარჯვებას როგორც დღემდის. რამდენი-
მე წელიწადია გვესმის ზღაპრული თქმულებანი დიდე-
ბულ რეისორზე, გვესმის რომ ქართულმა სცენამ მიად-
წია აყვავების უკიდურეს წერტილამდე. მაგრამ ჩვენთვის
კი ყველა ეს ოცნებათ არის ვადაქცეული, თვალში გვა-
წყდება დიდი ხელოვნისაქენ, მაგრამ დღესათ არსად
ნანან. უფირდასესო დიდო ხელოვანი! საკირთო მოგავო-
ნით თქვენი ბავშვობის ტკილი აკვანი—ყვარელი და
ცვლად ვიგი „დურუჯი“, რომელსაც მხოლოდ თქვენ
შორიდან ვალურსებთ. მოგავონებთ ყვარლის პატარა
თეატრს და მოვითხოვთ სიყვარულს, მცირე თანავარძო-
ბას და ყურადღებას. ვაცხადებთ ყვარლის სცენის შე-
ფად კოპორაცია „დურუჯს“ კოტე მარჯანიშვილის მე-

თაურობით და ვთხოვთ ინახულრთ ყვარელი და გავე-
ცნოთ თქვენს ხელოვნებას.

ნინო მთიაცვილი
ილი ზაუტაშვილი
ა. სამუცაშვილი
ანტონ მეტრეველი
ს. წვერიკიანაშვილი

კოპორაცია „დურუჯის“ დადგენილება

კოპორაციაში ერთხალ დაადგინა მიილოს შემოგა-
ყვარელის სახალაო სახლასა და აღუქვა ყოველგვარი
დახმარება როგორც სცენის მიწუზების საქმეში ისე წრის
დიეურ ხელმძღვანელობაში.

კოპორაცია დურუჯის მორიგი
მამასახლისი ალ. ახმეტელი

18 აპრილი 1925 წ.

მ უ ს ი კ ბ

ზ. ფალიაშვილის იუზილე.

12 აპრილს სახელმწიფო ოპერაში გამიართა კომ-
პოზიტორ ზაქარია ფალიაშვილის 30 წ. მუსიკალური
მოღვაწეობის აღსანიშნავი ობილი.

დადგული იქმნა იუზილიარის ოპერებიდან „აბე-
სალამი და ეთერი“—4 ე და 5-ე აქტი, „დაისი“ 1-ლი
აქტი. მონაწილეობდენ: პოპოვა, მრავალი, მოვოლეპოვა,
გებაშვიძე, თუმანიშვილი-მასახაძისა, ვენანე, კუმსიაშვილი,
ქარცივაძე, ისეცკი.

საქტაკლის შემდეგ გამართა ზემი. სცენა მორ-
თული იყო მ. ჭიაურელის მიერ გამოქანდაკებული იუ-
ბილიარის ბუსტით, რომელიც ნამდუღული იყო ყვავი-

ლებში. სცენაზე იყვნენ—საიუბილეო კომიტეტი მთელი
შემადგენლობით, ოპერის და დრამის მსახიობები და
მრავალი მიმლოცველები. იუბილიარი გამოიყვანეს ზეი-
მით, რომელსაც საზოგადოებამ მქესარე აპლოდისმენ-
ტებით შეგებო.

შთავარი სახელოვნო საბჭოს თავმჯდომარემ ი. გე-
დეიანიშვილმა აუწყა, რომ იუბილარი დაჯილდოებუ-
ლია მთავრობის მიერ სახალხო არტისტის სახელით. და
ამას გარდა ამიერ-კავკასიისა და საქართველოს სახალხო
კომისართა საბჭოებმა გადადესეს იუბილიარისათვის
ხუთას-ხუთასი მანეთი.

შემდეგ სხვა და სხვა დაწესებებულებების სახელით
იუბილიარს მიულოცეს და სიტყვებით მიმართეს: დეით

კლიდაშვილმა, კოტე მარჯანიშვილმა, ამჟამად ტფილისში საგასტროლოთ ჩამოსულმა სახალხო არტისტმა სობინოვმა; ბელოვინების მუშაეთა კავშირის თავმჯდომარემ ს. ქვირიძემ, ევლახიშვილმა, პროფ. შ. ნუკუბიძემ, ტიციან ტაბიძემ, მელიტონ ბალანჩივაძემ, აკაკი ფალავამ, ა. ჭუმბაძემ, ა. ვასაძემ, სომხეთის და აზერბაიჯანის ხელოვნათა წარმომადგენლებმა და მრავალმა სხვებმა.

წყაითულ იქნა აგრეთვე მისკოიდიან მიღებული ცნობა, რომ უახლოეს სამ რადიო-კონცერტის პროგრამაში შევლენ ზ. ფალაშვილის ნაწარმოებები.

მილოცვების შემდეგ თუბილიარმა სთქვა მოკლე საპასუხო სიტყვა, რომელსაც დასძინა, რომ მან ლაპარაკი არ იცის და თავის მაგიერ პასუხს ანდობს მსახიობებს პოპოვას, ვალჩანეცკაიას, შრავალს და კუმსიაშვილს რომლებმაც შეასრულეს ზ. ფალაშვილის ახალი ეოკალური ნაწარმოებები.

ზეიმი დასრულდა ღამის სამის ნახ. საათზე.

ნადირ

ლ. სობინოვის გასტროლები

„მეცენი ონგენი“

14 აპრილს სახ. ოპერის თეატრში დაიწყო სახალხო მსახიობის ლ. სობინოვის გასტროლები; დაიდგა „მეცენი ონგენი“.

სობინოვის სახელთან შეერთებულია განსაზღვრული ბრწყინვალე ეპოქა რუსეთის საოპერო თეატრისა და ეოკალური მუსიკის. სობინოვის იცნობს ტფილისის საზოგადოებაც, ის ბევრჯერ დამტკბარა სობინოვის მომზადლებული ხმით.

ლენსკის პარტია ერთი საუკეთესო პარტიაა სობინოვის რეპერტუაში. მან ამ საღამოსაც წინანდებურათ მოგვცა ლენსკის სახე, მისი მუსიკალური ნატურისათვის ჩვეულებრივი კეთილშობილებით, სიწრფელით, უბრალოთ, იშვიათი დიქციით და ფრაზიობით. მომღერალმა სცენა მეოთხე სურათში ჩაატარა დიდის ექსპრესიით. დუელის სცენაში მან პირდაპირ მოხიბლა საზოგადოება.

სახელმწიფო საოპერო თეატრის სახელით სობინოვის მიესალმა ს. ევლახიშვილი.

თავიდანვე დიდ ინტერესს იწვევდა ახალგაზრდა მსახიობის ვენამის გამოხელა (პირველად) ონგენის პარტიაში და უნდა აღინიშნოს, რომ მომღერალს წილად ზედა ბრწყინვალე გამარჯვება. მან ყოველი მხრით საუკუხოით ჩაატარა სცენა ტატიანასთან მესამე სურათში და მეექვსე სურათი, მღეროდა თავისუფლად და გამოცდილი მსახიობის დაჯერებით. საზოგადოებამ ვენამე მზურვალე და დაუსრულებელი აპლოდისმენტებით დააჯილდოვა.

ფრანკ ტრიეს პარტია შესრულა ლადო კავსაძემ. მან ეს როლი პირდაპირ გააცოცხლა, თავისი საუკუხო თამაშით და მოხდენილი გრძობით. დანარჩენ როლებში ძველი შემსრულებლები იყვნენ.

ბ. ე.

ეოკალური მუსიკა წარმოშობილია ნამდვილად ხალხურ მუსიკიდან.

კოლექტიურ ეოკალურ მუსიკის განვითარება პროლეტარულ რესპუბლიკაში უნდა შეადგენდეს მთავარ ამოცანას.

ეს აქსიომაა, მაგრამ ჩვენ მინც კარგი გუნდები არა გვყავს. უბრალო გართობიდან და პროფესიონალურ მხატვრულ ეოკალურ შემოქმედებადმის მანძილი მეტად დიდია. წინანდელსავეთ ეს გზა ცარიელია.

მიზეზი ბევრია: მე აღენიშნავ მხოლოდ ორს; ერთა კარგი მასწავლებლები - რეჟენტები, აქ დიდი მნიშვნე-

ბ. გოროდოვენიკი

უკრაინის კაპელა „ლუმენს“ ხელმძღვანელი.

ლობა აქვს სპეციალურ მუსიკალურ სკოლებს და რაც უფრო აღსანიშნავია ეს ის არის, რომ ყველა გუნდებს „საკლესიო სიმღერის ელფერი სდევს, რომელმაც რო. გორც უკრაინაში ისე რუსეთში თავისებური სტალი იპოვა და რომელიც სასტიკად განსჯავდება ხალხურ სიმღერებიდან და დასავლეთის კულტურის მიხვევებიდან. აი რატომ გამაყვირვა მე კაპელა - ლუმენს-მ როდესაც იგი პირველად მოვისმინე კიევიში ამ ერთი წლის წინად. მშვენიერი შემადგენლობა ხმების, საუკუხო

სწორწინაობა და ელასტიურობა თვით გუნდის ხშირე-
ბაში, სახე მოძრაობით და დინამიურ ნიუანსებით (ტემ-
პით და მოდიფიკაციით), დიდი ფორტე და საიდუმლო-
ებით მოცული პიანისიმიო. ანსოლუტური მხატვრული
დისკოპლინა, ერთსულოვნობა მთელი კოლექტივის, დი-
დი რეპერტუარი (დაახლოებით 250 პიესა) ყოველივე
ეს წარმოადგენს არაჩვეულებრივს და ახალს.

მე თვით მოვიხილა მუშაობა ამ დარგში, მაგრამ აქ,
უკრაინაში სულ სხვა რამ გაეცთებულა. წინანდელი კა-
პელეები კიდევ ატარებენ საყვასიო სიმღერების სულს,
მაშინ როდესაც უკრაინის მხატვრულ ორგანიზაციის
გუნდი—ჰქმნის საკვირველებას.

კაპელა „დუმკა“-ს ხელმძღვანელს ნესტორე-გო-
როდენკოს დიდი მუშაობა და ღვაწლი მიუძღვის ამ
კოლექტივის შექმნაში.

კაპელა „დუმკა“-ს ერთ რეპერტივაზე ბერლინის
ღირთიერი ოსკარ ფრიდი გაკვირვებით ამბობდა: „რა-
ტომ არის, რომ აქ არის რიტმი და იქ კი (ე. ი. ოპე-
რის ორკესტრში) იგი არ არის“.ო. ფრიდი დიდი აზრი-
სა იყო ამ კაპელაზე.

ასეთივე შთაბეჭდილება გამოიტანეს მოსკოვის
სტუმრებმა პროფ. აივარსკიმ და პროტოპოპოვმა. უკა-
ნასქნელ წლებში განწავლობაში „დუმკა“-ს რეპერტუარი
უფრო გაფართოვდა და მის პროგრამებში შევიდა ვაჯ-
ნერის, ბეთოვენის, შუბანის და დევიუსის ნაწარმოებები.

კაპელა „დუმკა“, უსათუოდ არის დიდი კულტურ-
ული მოღვაწე ამ დარგში და უკრაინული კულტურის
თვის მით უმეტესათა და ეს ყველას უნდა ახსოვდეს ვის
თვისაც კი ძვირფასია ეს კულტურა.

პროფესორი ნიკოლს მალკო

მოსკოვის თეატრები.

„მე ვიყავი მოსკოვში, უპირველესად თვალში მეც-
ის ფაქტი, რომ მოსკოვი მუშების წითელი ქალაქია“ —
ეს სიტყვები იყო თქმული ლონდონში ერთი ინგლისე-
ლის მიერ, რომელიც სტუმრად იყო ჩამოსული მოსკოვში.
ეს სატყუები მჭიდროთ არის დაკავშირებული სინამ-
ღვილესთან. თანამდროულ წერტილს, მომარე წითელ
მოსკოვში ახალ სიცოცხლს პირობებს ქმნის ის ადამა-
ნი, რომელსაც ისტორიამ ხელთ მისცა ჩაქუჩი და ნაშავლი.
განსაკუთრებული ენერგიით მიმდინარეობს აღმშე-
ნებლობის შეუკავშირებელი პროცესი კულტურულ ფრო-
ნტზე...

სცენიური ხელოვნების სფეროში დიდ მიღწევებს
აქვს ახალი.

მე ვინახულე მოსკოვის ყველა თეატრები: დრამის,
ოპერის, ბალეტის, კომედიის, სატირის და გავცეანი,
როგორც ძველი, ისე ბაბლი რეისორების მუშაობის ში-
ნარის და ხასიათს.

I

სამხატვრო თეატრი

დიდი ხანი დაპყრო სამხატვრო თეატრის დასმა სსხ.
ღვარ-ვარკით. უკანასკნელად მუშაობდა ამერიკაში.

მხოლოდ მოსკოვის და სამხატვრო თეატრს არ მო-
შორებია მთავარ ძალებიდან ელადიმერ ნემიროვიჩი-დან.
ჩენკო და ლუსკი. პირველი მთავანი ნემიროვიჩი რე-
ჟისორ კოტლუბი და ბარათოთან ერთად აწავადებდა
ლიპსიკოვის ახალი ორიგინალური ტექსტით ანბეს
„კარმენს“, რომელიც სრულიად ახალ ხაზებში, ახალს,
„ორიგინალური სახით მოკეთდა ცენაზე მსახიობმა ქალმა
ბაკლანოვამ, რომელმაც მოსკოვის თეატრალურ სინამ-
ღვილეში უკვე დაამკვიდრა მისდამი პატივისცემა და
სიყვარული.

მეორე კი ლუსკი ჩვეულებრივი სინდჯით აშე-
ნებდა ოფენბახის მელიოდრამა—მუფუს „პერიოკოსაში“.
სამხატვრო თეატრის ძველი დასის ყოფილ საზღარ-
გარეთ უმჯველად საგრძნობი ტკივილი იყო თეატრალურ-
ი მოსკოვის სხეულისათვის ასეთივე ტკივილს განც-
დიდენ ალბათ თვით მსახიობებიც.

მოსკოვში იყო ისეთი მითქმა-მოთქმა, რომ არტის-
ტებმა ამერიკიდან ჩამოიტანეს დოლოარები ათასობით,
მაგრამ მაინც დოლოარებმა ვერ შეისყიდეს მათი სიყვა-
რული მშობლიური ხელოვნებისადმი. ამ მხრივ როგორც
პრესა, ისე თეატრალური საზოგადოება დიდი პატივით
და სიყვარულით იხსენიებს დას...

პარალელურად კი შლაიპანის ზიზლით ივიანებენ...
ე. ჩერნოზორიცი ასე მთავარებს თავის საპროტეს-
ტი წერილს სათაურით: „ПРОСИСТЕМЬ УНИКА: „მარ-
თალია, შლაიპანის მშენებრი ხმა აქვს, ის განსაკუთრე-
ბული ღირებულების მსახიობია, მაგრამ სრულიად არა-
ფერი არ შეიცვლება, თუ ჩვენ მას ვერ მოუხმენთ ისევე,
როგორც ვერ მოვისმინეთ ენრიკო კარუზო“.

სამხატვროლებმა სეზონი გახსნეს ა. ტოლსტო-
ის „მეფე თეოდორე“-თი.

ამ როლში პირველად გამოვიდა კაჩალოვი.

ეს იყო მოულოდნელი ფაქტი.

სამხატვრო თეატრის ისტორიას ამ როლში ახსოვს
მოსკოვი. პიესა მიდიოდა ნაცნობ ფერებში.

ახალი მომენტები იყო:—კაჩალოვი—თედორე და
ახალგაზრდა მსახიობი ერმოვი—გადუნოვი.

საკმარისი იყო კაჩალოვის გამოცხადება სცენაზე,
რომ გვისმის თბილი აპოლიდისმეტები გაეფლთათლი მსა-
ხიობისადმი ირმა სიყვარულთ.

ამ აპლოდისმეტებმა დააარღვია სამხატვრო თეატრის
„სიჩუმის“ ტრადიცია.

შეუღარებელია კაჩალოვი მე 6-ე სურათში, ვაღე-
ნოთან მაასის დროს, ცოლის თანადასწრებით, როდეს
საც გადუნოვი ემუქრება მეფეს სახელმწიფოს მართე-
ლობიდან ჩამოშორებით, თუ არ იქნება გაეცემული ვან-
კარგულემა შუისკის დასაპატიმრებლად.

ამ მომენტში მსახიობი გენიალურია... არც ერთი
სიტყვა, არც ერთი ხაზი სახეზე არ იკარგება... და ამ
სცენას ის ფენომენალური გამარჯვებით ავირგვიწებს,

როდესაც ვაღწივს ჩუროხული ეუბნება: „Правда, Борис, государством править я не умею, но белое от черного всегда отлуну, уходи!“. კულუარებში: გაკვირვება. ალტაცებული სახეები, კმაყოფილება, კმათი: კაჩალომა დაამარცხა მოსკენი, კაჩალომა შექმნა ქარაფმუტა მეფე თედორე. მაშინ როდესაც მოსკენის თედორე იყო რევენი (дуряк)... კაჩალოვი მარათალია ისტორიულად და ფსიქოლოგიურად...

აქ ამბობდა ხალხი... პიესის დალაგებულ მსვლელობაში იყო ერთი დეკორატი—სახიობი ერშოვი ვაღწივს როლში.

ამ როლში სახიობი დამარცხდა...

იმავ სახმატურო თეატრის სცენაზე ვანახლებული იქნა გოგოლის „რევიზორი“.

ეს პიესა დიდი ხანია არ უნახავს მოსკოვის საზოგადოებას სხენებულ თეატრის სცენაზე.

ამბობდენ: არ კავდათ ხლესტაკოვი.

მაგრამ დღეს კი დასის შემადგენლობაში ვარკვევით და მკაყოთი მოსმანს ახალგაზდა მსახიობი—ჩებოვის ფიგურა

ის ჯერ კიდევ სახმატურო თეატრის სტუდიაშია.

მე მის ვუსურვ რევიზორში. მისი ხლესტაკოვი ორიგინალურია... სრულიად მოწყვეტილი სახმატურო თეატრის სტილის.

ეს არ არის სტანისლავსკის გონებით და ინტუიციით დამუშავებული ხლესტაკოვი... აქ არის თვით ჩებოვის სუბიექტიური ვაგება, ტრაქტოკვა და ინდივიდუალური ვაქანება...

სტანისლავსკისა და ჩებოვის შებრძობლებაში უკანასკნელმა მტკიცედ შეინარჩუნა და დაიკვა ბოლომდე თავისი პოზიცია...

(გაგრძელება იქნება)

მის. ლემიჩაეა.

ბ ი ნ მ

ქაბტბი, ჩაკლინიდა და სსსილ დე-მილლი.

ანრი ბერომ თავისი წიგნი „Страдания толстяка“ უძღვნა რამდენიმე ყველაზე სკელ ადამიანებს ქვეყანაში. მათში იყო აგრეთვე ქაბტი. სკელ მუქლისაგან ვაბერი-

ქნობილი კინო-რეჟისორი გარრი ლიტაქ

ლით უკვე იწყებს სიკალს. კომიზში რომელიც გარკვეულ შეზღუდვებისაგან გამომდინარეობს. ჩვენ სულ არ ვიცნობთ ქაბტის, რუსეთშიც ნაკლები ვასავალი აქვს. საერთოდ უნდა ითქვას რომ ჩვენი საბჭოთა ეკრანები მეტად დამძიმებული არიან საზღვარგარეთელ სხვა და სხვა სანტიმენტალურ და მისტიურ სურათებით: ნამდვილი სალი კინო-კომედია, რომელიც იწყებს სალ სიცილს, არ გვინახავს. მაქს ლინდერი ფრანგულ პერიოდის (ომამდე) სანტიმენტალური და მეშინური იყო თავიდან ბოლომდის, გერმანულია კომიზში მძიმე და აუტანელი. აილეთ თუნდ ცნობილი კარლ გუსტარი, ან იაკო ტილდე. ნამდვილი კინო-კომედია ამერიკაში აღმოცენდა. ჩაბლინი აქამდე დაუსლველია. ჩაბლინმა თითქმის მთელი სკოლა შექმნა კომიზში. თქვენ ყვირად თუ ნახათ თინამდროვე კინო-კომედიას, რომ ჩაბლინის „ადლი“ არ ემუნეოდეს. ლინდერი უკანასკნელ პერიოდის მისი პირდაპირი მიმამდევი და მოწაფეა. მაგარი ძლიერი კომედია არის „შემთხვევითი ქმარი“ რეჟისორ ჯონ დერმოტის. სილნი ჩაბლინი, მმა ჩარლ ჩაბლინის, და ოვენ მოორ—იმავე ჩალ ჩაბლინის მოწაფეები არიან. შესანიშნავი სცენარი, პირდაპირ გენიალური, კომიზში თელასაზრისით, შექმნილია თვითონ ჩარლ ჩაბლინის მიერ. მეტრმეტად კინემატოგრაფიული. კომიზნაციები და სიტუაციები ულარესად კომეკური, განსაკუთრებით შესანიშნავი მუშიდ აქტი. მთელი დარბაზი ხარხარებს. მაგრამ თქვენ თითონ უნდა ნახოთ სურათი, „ჩაბლინიდა“! ტყუილად კი არ უთქვამს ივან გოლოს. ჩაბლინიდა ყველაგან. არც ერთი ნამდვილი კინო-კომედია თანამდროვეებისა ვერ აუხვევს გვერდს ჩაბლინიდას. იგი ამა თუ იმ სახით მანც იყენს

ლი პიდეაკი. სკელი მოარგეალო ლოყები. ვოკის თელეუბი. ბულდოგის ცვირი და მთელი ქაბტი თქვენ წინ წარმოსდგება. იგი ულარესად ჯენტლემენია. ნამდვილი ამერიკელი ჯენტლემენი მხოლოდ გარეგნობა რომ ავი-

თავს. ამიტომ: ამ კინო-სეზონში "შემთხვევითი ქმარი" შესანიშნავი მოვლენაა. უდაოა: ასეთი კომედიები ჩვენს მაყურებლისათვის უფრო მისაღები არიან ვიდრე "დამპაღ შინაარსიანი კინო-დრამები და კინო-ტრაგედიები.

ჩატრი სულ სხვაა. საუბედუროდ მხოლოდ ერთი სურათით ("ნათის კარიერა" ისწი) ძნელია მიიხსი მთლიანად შეფასება. არაერთიანი ფსიქოლოგიზმი. შინაგანი აღლეება, არც მტანჯავი პოზა. ჩატრი ციბლავთ მხოლოდ თავის ფიზიურ თვისებებით. ჩატრი იბრუნა იმას რაც მას ხელთ აქვს და ამ ნიადაგზე ქმნის დაუსრულებელ კომიკურ კომბინაციებს და ტრაუკებს.

ესილ დემილი—ამერიკის შესანიშნავი რეჟისორია, ტომი ფრანკი. პირველი მისი სურათი თბილისში "მარად-უცხოში" ("სამაგიოტა"). საკვირველია ასეთი დაუდევარი მოპყრობა კინო-სურათისადმი. თუ აქიშა არ წაეკითხებოდა და ისე შეხვედით დარბაზში, ეკრანზე სურათი ანონიმად მოგჩვენებოდა, მხოლოდ აქიშაზე გაკრული სხელი ესილ დემილის, და გვარები მოთამაშე აქტიორების: ლატარის ჯოისი რ უდოლოქ ვალენტინო, მაგრამ უკანასკნელის მონაწილეობა სურათში დიდ ექვეს დაბადებს. საიდა ჩანს, რომ შოქტერი—ვალენტინოა, მართალია თუ შევადარებთ მას იმ პორტრეტებთან, რომელიც მოსკოვის და ლენინგრადის კინო-ჟურნალში იყო დასტამბულა, რაღაც მგავსება თითქოს არსებობს, მაგრამ საკვირველია, რომ იგივე ჟურნალები, დღესაც ამ სურათს ეგებთან არც კი იხსენიებენ გოლოლქ ვალენტინოს. შეუძლებელია რომ იმ დიდ არტისტზე ერთი სიტყვაც არ ყფილიყო დაწერილი. ყოველ შემთხვევაში სურათი შესანიშნავია, როგორც სიუჟეტით, აგრეთვე მისი ფორმალურ განსახიერებით, მართალია ესილ დემილილი მაინც და მაინც არაფერ გასაკვირალს არ გვიჩვენებს ამ სურათით, მაგრამ ზოგიერთი სცენები მაგალ. "წყლის ბალის", ლუნა-პარკში, ხანძარის გაჩენის, ცეცხლის მჭრობელთა რაზმის მისვლის და სხვ. მიღწევათ უნდა ჩაითვალოს. საერთოდ სურათი მეტად მაგარია. სიუჟეტი ორიგინალურია. რასაც ხელს უწყობს ძალიან მონტაჟორის ტერტები. ფუფუნებაში აღზრდილი ახალგაზდა ირთავს ცოლად მრეცხავ-ქალს. ლედი გაჰყვება შოქტერს, მაგრამ ზეეჩეულებით და საეციფერი შეხედულებათა გამო ვერ მოიხსენებოდა ერთმანეთთან და შორდებოდა. მრეცხავი-ქალი წვა შოქტერთან, ლედი მდებარათან. პირველ შეხედვით თითქოს უბრალოა სიუჟეტი, მაგრამ ჯერ ერთი მოულოდნელია ასეთი რამ კლასიკურის თვლასწარისთ მეშინაურ ამერიკისაგან მერორეც მშენიერად თამაშობს მრეცხავი-ქალის როლს ჩვენთვის ახალი კინო-მსახიობი ლეატარის ჯოისი. ამიტომ სურათის დემონსტრაცია მუშურ რაიონებში შესასღებლად უნდა ჩაითვალოს.

წითელი თმატრი

"ცხვრის წყარო"

12 აბრილს წითელ თმატრმა დ. კობახიძის რეჟისორებით დასღვა ლობკე—ვევას პიესა "ცხვრის წყარო" დადგმა თავისებურია. ახალი შტრიხებით. ეტყობა დიდი ენერგია დახარჯული პიესასზე. ამ პიესით როგორადაც "ჯანკი გურიით" წითელი თმატრი გაჰოლის ფართე რეპერტუარის ასპარეზზე. და თავს აღწევს ავტოკიურ პიესების ციკლს.

აქ უსათუოდ ბევრი მოისურვებს ჩვენი აკადემიური დრამის "ცხვრის წყაროსთან" შედარებას. ეს სისულელე იქნება. პარალელს წითელ თმატრის და აკადემიურ დრამის შორის გაატარებენ მხოლოდ წითელ თმატრის მტრები. პირუთენილი დამფესებელი კი ამ დადგმას სისწორით და სინამდვილის ანგარიშის გაწვევით ღიხსებულად შევაფასებენ.

ის რაც წითელ თმატრს ღღეს მოეპოება, როგორც ნიეთიერი ისე სხვა შესასღებლობანი უკეთეს ვერაი მოეხოვთ.

ახალგაზდა ძალგბმა არამც თუ სძლიეს ეს პიესა ბევრნაირადაც აღსანიშნავია მათი თამაში. ეკრით ცალკე-ცალკე ჩვენ მათ არ გამოიარჩევი რადგანაც ყველა მათგანი ხელს უწყობს რეჟისორის მიერ შექმნილ ანსამბლს. აქ არის დიდი ხალისი, სურვილი და დიდი შესასღებლობა. მომავალში ახალგაზდა მსახიობნი დახელოვნებული არტისტები იქნებიან და თამაშად შეელებათ ისეთ ძნელ რეპერტუარის ზიდა როგორაც არის "ცხვრის წყარო".

ლაღო.

"ბასტილის აღება"

25 და 26 ამა თვეს წითელ თმატრში წვა რომენ როლანის ცნობილი დრამა: "ბასტილის აღება". პიესა ხატავს საფრანგეთის დიდებულ რევოლუციის ბოქსს და შიგ გამოყვანილი არიან ისეთი ისტორიული პიროვნებანი როგორადაც რომესპიერი, მარატე, გიშო, კამილ დენტლენი და სხვა. რომენ როლანის პიესა, რეჟილი უკიონურ პიესების შორის ყველაზე უფრო შინაარსიანია და სცენიურია. დიდი მასაა, დიდი პერსონაჟები რომელნიც უსათუოდ მსახილოგიურ სისწორით არიან გაშუქებული და დახასიათებული თვით საფრანგეთის ხალისი ყოფა ცხოვრება-განსაკუთრებით დიდ ინტერესს იწვევს. პიესას მსახვი რეჟისორი ეახტანე გარიკო. თვით თარგმანი დასვე ეკუთვნის და რომენ როლანის დრამა ბევრნაირად შესწორებულია და გადამშუავებული თამედროვე სცენისთვის. პიესისთვის განსაკუთრებით იწერება მუსიკა და იხატება სრულიად ახალი დეკორაციები.

"ბასტილის აღება" უკანასკნელი პრემიერაა წითელ თმატრში და სეზონიც ამ პიესით დასრულდება.

მხატვრული ლიბრეტო

„მ ი ქ ტ ო რ ი ა“

(დასასრულე)

წვიმა დაიწყო ტანტალომდა სადგურისა და ყა. ზარმის თუნუქის დაქანგულ სახურავზე, მიწა ატალახდებოდა და ახიხიებოდნენ დამბალ შაქრის ქალადღვით რუხი, მწვითიანი მძიმე ნისლეები.

თავლაში ცხენები თივას ახრამუნებდნენ და მოწყენილი ჯარისკაცები, თუ ზემდეგი სადმე იყო წასული, იაბოებს ჰაკებზე უშვებდნენ, იცინოდნენ, ოხუნჯობდნენ, ან ქალღს თამაშობდნენ, ავებდნენ ულუფა შაქარს, ფესკემელებს, მახარას და იყო ღვდის, ცოლის და ცოლი-ღის უწმარე გინება.

სადგურის უფროსის ცოლს ელიბომ „ვიქტორია“ ათხოვა, და ქალი მთელი ღამეები დასტიროდა ვიქტორიას მუცელს, რის გამო სადგურის უფროსმა საყვედურიც კი უთხრა ელიბოს და ზემდეგთან დაასმინა.

ჯარისკაცები იჭერდნენ სადგურის უფროსის პატარა გოგონას, ასანუჭებდნენ ცხენის ბაღნით გატენილ მემის ბურთით, ამოი ვაზნებით, აქმეოდნენ შაქარს და თან ლამაზ დედას ავინებდნენ.

საღამომით, როცა მატარებელი გავიდოდა, სადგურის უფროსის ცოლი გრამოფონს უკრავდა.

ვიალკევის ქალი მღეროდა ბოშურ ენებთან რომანსებს და სწინად გადაქცეული ჯარისკაცები ყურს უგებდნენ, როგორ ხროტიზობდა პირმოცვეთილ ნემს ქვეშ: „Выходи ты на крыльцо...“

და ოცნებობდნენ სუფთა ლოგინზე, სოფლის გოგონებზე, ხარკამებზე და ამწვანებულ მინდორ-ველებზე.

ვიკრიაში ერთიელ ვინმე გერმანელი თუ მივიდოდა შოთხელ ახალშენიდან და მატარებლით ქალაქს გაემგზავრებოდა.

ასე იყო...

წვიმამ გადილო.

ღამით მიწა უხარმაზარ ფურივით იწვა და ფშვივავდა იღუმალად.

მთორე დილით გაცრეცილ ღრუბლებში მზემ ბრუქთან მამუნივით გადმოიხიდა და მთელი დღე ეკიდა ცაში სულელურად.

მინდორები აშრა და დაღდა ძროხასავით ახურებულ მიწის სუნი.

საღამოთი მატარებელი მოვიდა, ისე როგორც ყოველთვის, და სულში ისევ, როგორც ყოველთვის, ჩამოწვა სუველ პურივით მძიმე სვედა.

ელიბო ლიბაუერი, მილიციონერი, სადგურის უფროსი, მისი ცოლი თეო, ტელეგრაფისტი და რამდენიმე ჯარისკაცი იდგენ სადგურზე დაღურემილინ.

ელიბო ლიბაუერი იღვა ბაქანზე და უფროდ მან დაინახა რომ თეო მიუახლოვდა, „ვიქტორია“, გადასცა, რაღაც უთხრა, მგარამ არ გაუგონია.

ქალმა გაიღიმა.

— რა სულელი ხართ!..- სიქვა მან ეშმაკურის თვალთმაქცობით და მოშორდა კაბის შრიალით.

ელიბოს რაღაც მოხვდა ტენში, გაჰაწრა და სიტუბო წავიდა მოდუნებულ ძარღვებში.

— ვიქტორია!.. ვიქტორია!..— გაუღეფა მას თავში, ამოიოხრა და რატომღაც გაჰყვა ლიანდაგს.

საღამო იყო თბილი და მზე ჯერ კიდევ იბუტებოდა.

ხრეშოყრილ ლიანდაგზე გაწვა ელიბოს გრძელი სულელური ჩრილი და იგი ნამორიდან ნამორს აბიჯებდა.

ვიქტორიას აჩრდილი არ ასვენებდა მის გონებას. ვიქტორია: თავდაპირილი, ამაყი, ჯიშვანი და ნაზი, როგორც ვერსალის ბროლი, იგი დაიხარა მისკენ და ელიბომ იგრძნო დაღალულ ქალის ცხელი სუნთქვა, პენსნე მოიძრა და გამოერკვა...

ირგვლივ არავინ იყო...

თავლები მოიშუშნა, ნალვლიანად გაიღიმა და პენსნე ისევ გაიკეთა.

მინდორში, იქ, სადაც თივის მაღალი ზენი იღვა, დაინახა შაქრის ტომსიკებით რიგში ჩამდგარი ჯარისკაცები.

გულმა უაზრა.

ბოროტად გაიღიმა, წიგნი ჯიბეში ჩაიღო და იქიან გაემართა.

მიუახლოვდა: ჯარისკაცი ლოშინდა ზენიზე წაქცეულ დედაკაცს...

ელიბო დატორტმანდა.

მის გონებაში უხარმაზარ ფრთასავით ატრიალდა ეს შავი ზენი და ქალის ჭეუხე-საღლაც გაჰქრა სადგურის უფროსის ცოლი, ფიქრები პლატონიურ სიყვარულზე, ვიქტორია, ლორდ პენრიის ბრწყინვალე პარადოქსები და სიბილა ევის გრძელი ბუტაფორიული მონოლოგი. ყველაფერი ეს ნიღაბი იყო, ბუტაფორია.

მაღალი იღვები გაფრინდა საღლაც.

ჯანდაბას იქით ყველაფერი: მორალი, სოციალიზმი, ხელოვნება!..

სიშიშვლი!.. ინსტიქტი!..— სხვა არაფერი.

ჯარისკაცები გამათყვანებულ სახეებით იდგენ რიგში.

ისმობა მხოლოდ საკუთარ გულის ცემა, ქალის წყევლა-კრულვა, მუღარა, უწმაწური გინება და ძარღვებში აწყრიალდა ვენებიანი ევენები. წყრიალუბენ ევენები, ბნელა... ამღვრა ყველაფერი და შეტრად მის წინ გაფრინდა კაბა...

ერთი პირობა ყველა დაიბნა.

ელიზო მისვდა: ქალი გაიქცა. მან ვერ გაუძლო ამდენ ჯარისკაცების ალერსს და თეთრ უშობელივით მიჰქროდა გარუჯულ მინდორში, კაბამეზობულად, მკერდგადახსნილი.

ტინში რალაცამ წყევტა. მოადინა და ელიზო მოსწედა ადვილს.

იგი მისია, ვერსად გაექცევა, არავის დაუთმობს.

არის უტეხი ენება და წრესგადასული გაუმიადლობა.

ჯარისკაცები მისდევდნენ გაეარდნილ ქალს ქოშინით, ამღვრულ თვალებით, ხმას არ იღებდნენ, ისმობდა მხოლოდ ბუდიდან ამოვარდნილ გულების რეკა.

ელიზო წამოეწეა, კაბას ხელი უტაცა, მოისმა ქალის შეკივლება და იყო გრანობა ქალის უნაზეს სხეულისა... სურვილი... ჟინი... თავდავიწყება და აიტაცა ის ქალის ტანისა და ტრიმიტილიმინის სუნმა. წუთი შეჩერდა.

არაფერი არ არის ქვეყანაზე, არაფერი, გარდა აბალღებულ ენებით ვატენილ სიერცეებისა, სიერცეები ბნელი და სასოვასი დაწყურული და შეტრად სიერცეები აგუფუნდა ატილას ახურებულ ვაყასავით როყინში:

— ააი, შენი...—და ელიზო გაფრინდა სიერცეებში მოქმეულ ბაყაყივით...

...დაბინდდა.

ჯარისკაცები თავდახრილნი და დარცხვენნი მის დილოდენ ყაზარმისკენ.

ელიზო ლიბაური ატილას წამოეწეა:

ჯიბიდან „ვიეტროია“ ამოიღო და ხელში შეაჩეხა.

— გქონდეს თუთუნის გამრსახეველ გამოვადებმა...

კიდევ მაქვს ერთი წიგნი... ისიც შენი იყო...—სთქვა კრულ და ცრემლებით საცქ თვალებით ატილას მიანერდა. ატილამ წიგნი უბემი ჩაიღო, ელიზოს ზიხლით შეხედა და კმაყოფილ გორილასავით დაღრჸნილი გაუღდა ზვას...

დალაშა.

თეოს ფანჯარაში სინათლე გამოჩნდა...

დღმნა შენკვლია

3. 2. ზენაქვიჩი

პელოუპაპიისი პოეზიანი.

(მელოდრამა 5 მოქ. 8 სურათთა კლეროასოტის რომანიდან).

(გაგრძელება)

ბილ—ტომიც ცნობს საკიროთ, რომ ჩვენ ამ ვაზაზე ხელს უნდა მოგვემატოს სამუშაო ხე უფასო.

დეე—საკიროა ვიცოდეთ, რას ფიქრობს ამის შესახებ ფოლი?

ბარბ—იცოდეთ, რომ თუ ტომი მომხრეა გაფიცვისა, ფოლი უსათუოდ იქნება წინააღმდეგი. შეგიძლიათ თამამათ სანიძლად დასდეთ.

ბილი—ტომმა საშინლად გაილაშქრა ფოლის წინააღმდეგ გუშინდელ კრებაზე. ის აგინებდა მას და უწოდებდა მექროამებს და უსინდისოს.

დეე—თუ კიტინგს არ უნდა უსამიყუნება დაურჩეს მან არ უნდა დაუშვას შეტაკება ბეკსა და ფოლს შორის.

ბილი—(მიბრუნდება) ფოლს გაფიცვა არ უნდა, ის ისედაც კარგადაც ცხოვრობს.

პიტ—ეი, თქვენ, არამზალებო! თქვენ მე მაღწფოთებო! თქვენ ბევრს ლაპარაკობთ, როცა აქ არ არის ბეკ, გუშინ კი, როცა ის კრებაზე იყო თქვენ გაუდით მუშევრებს. არ მიყვარს ბეკ, დეე, შეგიძლია მას აცნობო ამის შესახებ, მაგრამ სიმართლე მოითხოვს ითქვას, რომ მან კავშირისათვის ბევრი რამ კარგი გააკეთა.

ხმები—რა?

—როდის?

—სიმართლეა! მართალია პიტ!

—სიტყუა! მექროამეა და ქურდი!

პიტ—(ხმა მაღლა)

თქვენ დაგაიწყდათ, ის დრო, როცა მე შობილით ათ საათს იმისათვის, რომ სამუშაო შეგეზარჩუნებოთ? (სიზუმე)

დეონსონ—მე არ ვხედავ არაფერთარ სარგებლობას გაფიცვაში?

პიტ—(გაყივებით) რატომ?

დეონსონ—მე ვმზაობ ჩვენს საქმეში უფრო დიდ ხმს, ვინც უმრავლესობა თქვენგან ამხანაგებო, და დამჭირაველები, არც ისე ცუდები არაა, როგორც თქვენ გგონიათ, როცა მეტი შემოსავალი აქეთ ხელფასსაც მეტს იხიდან...

პიტ—ამის შესახებ შეგიძლიათ საკვირაო სკოლაში ილაპარაკო, ჭკუის კოლოფო! ნუ თუ ვინმე თქვენგანს უნახავს ისეთი დამჭირავებელი, რომელსაც მეტი გადაუხადოს იმაზე, რაც მისთვის არ იქნებოდა სასარგებლო? ჩვენ რომ დამჭირავებელს ვაძლევდით დღემო ოცი დოლარის

ლიტერებულებას, ნუ თუ თქვენ გგონიათ, ჩვენ მივიღებდით ერთ თუნდაც სენტით მეტს სამი დოლარისა და სამოცდა ხუთმეტის, სანამ დამქირავებულგებს ერთს მაკრით არ შევაძლვრეთ? დამქირავებელი იყიდის ვემს, ავტომობილს, უკიდურეს შემთხვევაში შესწირავს თავის რეკლამისათვის ზედმეტ უნივერსიტეტის ასაგებათ, სადაც ისწავლიან ბატონების შვილები, მაგრამ მუშას კი ერთ გროშსაც არ მიუბატებს.

ხმები: - მართალია, პიტ

— დიახ, მართალია!

— დეონსონ—მლინქენელია!

დეონსონ—მე კი ჩემსაზე ვღვგვარ!

პიტ—მაშინ, დაეკარგე ჩვენგან! შენ მე თავი მომაბეზრე! (ცბეზე ამოდის ბექ ფოლი, პროფესიონალურ კავშირის მდივანი. სახის გამოხატულება გაბეღული აქვს. სიგარას წეხს).

ხმა—გამარჯობა ბექ!

ფოლი—გამარჯობა, ამხანაგებო! სად არის რწმუნებული?

დეკ—(ცხახის) ბარრი! ფოლი გცხახის! (ბარი უახლოვდება)

ფოლი—(ცოტა მოშორებით გადის მასთან) როგორ არის საქმე?

ბარ—ორი ვეითელი გამოცხადდენ დღეს სამუშაოთ. აი ისინი არიან ზევით! ერთი ის, სქელ დრწმინანი. შეროეც იტალიელი! მე ვფიქრობდი სილამის მეცნობებია შენთვის ამის შესახებ.

ფოლი—ვინ დააყენა ისინი სამუშაოზე?

ბარი—ისინი ამბობენ, რომ დამქირავებლის გამგისაგან არიან როცა ჩვენმა მუშებმა გაიგეს, რომ მათ კავშირის საწვერო ბილეთები არ აქვთ, განუცხადეს რომ მათთან არ იმუშავენ, მაგრამ მე განუცხადე მოეთმინათ დღეს და მიენდოთ თქვენთვის ამ საქმის ხელისათვის მოგვარება...

ფოლი—არა ხელავე მოვაგვარებთ! (უსტკენს). ეი, თქვენ, ჩამოდი, ჩამოდი ჩვენთან! დიახ, შენ, და ისიც, რომელიც შენ გვერდით მუშაობს, ჩქარა! (ზევითდან ჩამოდის დაბალი, როგორც გაეს ქლეიანი, იტალიელი მას მოკვება უხარმახარი აგებულების შვედი პეტერსი).

ფოლი—(იტალიელს) წაითრიე აქედან!

იტალიელი—ა!

ფოლი—წაითრიე!

იტალიელი—(ხეყნით) არა... იმუშავე... მე... მინდა ქამა...

ფოლი(მოკიდებს კისტრში ხელს, აიყვანს ჰაერში და უნდა ქუჩაში გადაადგოს).

იტალიელი—(ყვიროლით) ო, დიო... ააა!

ფოლი—ხელავე ქავენილს

იტალიელი—ააა! გაუშვი! გაუშვი!

ფოლი—ერთი წუთის შემდეგ შენ ვეკვები იქ, თუ ესლად არ გაკრები აქედან!

იტალიელი—სი-სი... წავედი... წავედი...

ფოლი—(უბიძგებს იტალიელს, რომელიც ძლივს იკავებს თავს და ფეხზე ჩამოეცილება ფოლს).

ალლო! გაეთრიე აქედან! ჩქარა!

იტალიელი (შემზინებული ჩარბის ძირს. მას აცილებენ მუშები სტეინზე და ხარხარით).

ხმები ევაშ, ფოლი! იგი მას!

ფოლი—(მიუახლოვდება პეტერსენს და წაატანს კისტრში ხელს) გაეთრიე აქედან!

პეტერსენ—(ისე მაკრათ მოუჭერს ხელს ფოლის თითებს, რომ ეს უქანასწელი იძულებული ხდება გაინთავისუფლოს მისგან თითები). მე არ წავალ... არა...

ფოლი—(უკან დაიხეხს, თავზე ქუდს გაისწორებს. გარშემო სიჩუმეა). შეაჩრე მუშაობა, თორემ ხელავე გაგისტუმრებ საიქონს.

პეტერსენ—რაო? მე არ გეძის!

ფოლი—ეს ხომ გეძის? (ცხირზე მუქს მიადებს) დაიკარგე! (უნდა წაუბნავოს).

პეტერსენ—(ფოლისაკენ მიიჭრის. უკან დაიწევს. ბარი და ბილი ფოლისაკენ გაუშვრიან დახმარებისათვის).

ბილ—ფრთხილთ, ბექ! წყევლმა არაფერი ვაგნოს.

ფოლი—(დამშვიდებით) შემომეკალით! ბარი და ბილი უკან იხევით! აა? შენ ვაიგინო, რაც მე ვთქვი?

პეტერსენ—(მასში ხდება გარდატეხა. ხელებს ჩამოუშვებს და დამშვიდებით უახსუბებს ფოლს) კარგი... ესლა მე წაყალ, მაგრამ შევედენდით კიდევ, (ხელა ეშვება ქვეით გაისინის დაკინეითი ხარხარი მუშების პეტერსენის მიწართ და ოყაცია ფოლის მისამართით).

ფოლი—უნდა ერთხელ და სამუდამოთ დრისკოლსთან გათავდეს კიხევა სკეების შესახებ. პირველ შეხვედრისთანავე მასთან ამ კითხვას მოვაგვარებ სად არის ტომ კიტინგ?

ბარი—ის ჩაივდა ქვეით აი ის კვლავ ამოდის ზევით. (ტომი გამოჩნდება გაივლის ფოლის ახლო და არავითარ უკრადლებას არ აქვეცხ ფოლს).

ფოლი—კიტინგ!

ტომ—(არ ჩერდება)

ფოლი—კიტინგ—არ გეძის?

ტომ—(შეჩრდება) რაო?

ფოლი—მე მინდა ოროოდ სიტყვა თქვენთან შენობის შესახებ.

ტომ—(ცოტახნის შემდეგ) კარგი. (მუშებს) იმუშავეთ, იმუშავეთ, ამხანაგებო! (მუშები იწყებენ მუშაობას).

ფოლი—გაივლეთ ვანზე: (ტომს გაიყვანს. პაუზა).

ტომ—რა გნებათ?

ფოლი—რას ნიშნავს თქენი თამაში? რა ესტრთ?

ტომ—არაფერი... თქვენგან...

ფოლი—არ მესმის. უქანასწელ კრებაზე თქვენ გსურდათ რალაც უქმყოფილება გამოგეთქვათ. თქვენ ერთი არა ხართ, რომლებსაც სურდათ თავზე

დასმობდათ უმარმესობას სურდათ, რომ ისიც უზარალოთ მივიდა...

ტომ—ეს ცვინებ შერიგებას ნიშნავ? მაგრამ ეს ჩემთან არ გაგივიათ, თქვენ ხომ არა ერთხელ გინდობათ ჩემი მოყიდვა.

ფოლი—(მტკიცეთ) გესმით, მე არ შეგიჩრდები იმაზე, თუ რას და როგორ ლაპარაკობდი თქვენ. ვინმე ყოველთვის უქმაცოდლო იქნება, მაგრამ რასაც უკანასკნელ კრებაზე ამზობდით, მე არ მომწონს, გესმით?

ტომ (დამშვილებით) მე სრულებით არ მივიქცია სხვა ნაირად. მე ვლავარაკობდი არა იმისთვის, რომ სიამოვნება მომეცა თქვენთვის.

ფოლი—თქვენ ალბათ მომავალშიც ვიჭრობთ ყოველნაირი სისულელის წაშრობვას?

ტომ—ჩემი ენა მე მეუფონის.

ფოლი—თქვენ კი არ იცით, რა მოელის იმას, ვინც თქვენი გზით მიდის?

ტომ—მეცადნებით? ეს შეინახეთ თქვენ იმათთვის ვისაც ეშინია?

ფოლი—იცი თუ არა, რომ მე შემიძლია სულ გაგაძეოთ თქვენი ნიუ-იორკიდან.

და ისე მოვიწყობ, რომ ვერსად ვერ იშოვოს სამუშაო ჩვენს ქვეყანაში? და დარჩები სკებათ. თქვენთვის ეს შესაფეროვო იქნება.

ტომ—თუ შენ ვიჭრობ, ბექ ფოლი, რომ მე შემიზნა შენი და შენი ყაჩაღების, ღრმით ცდები. ნუ გაიფრებება, რომ ახლო მომავალში ხელახალ არჩენები იქნება, გაფრთხილებ წინ და წინ რომ თქვენს შესახებ მე ვილაპარაკებ ყველა, გან, რასაც საჭიროთ დავინახავ.

ფოლი—მე კი გაფრთხილებ ერთხელ კიდევ: თუ ერთი სიტყვა წამოვცდენია ჩემს წინააღმდეგ, ჩემს დაბირებას სისრულეში მოვიყვან (მიბრუნდება და მიდის).

ტომ—(უნდა გაჰყუდებ მას, მაგრამ შემდეგ ხელს ჩაიჭინებს და შეჩერდება. დახედავს ვერცხლის საათს. მიმართავს მუშებს.) ამხანაგებო! დაპყარეთ იბარალებო! დროა მუშაობის შეწყვეტის! (მუშები იწყებენ წასვლას. მიწვალ პიტს და ბარს) ბარი, პიტ, მოდი თუ (ისინი მოვლენ მასთან) მე უხლა ველაპარაკებოდი ბეკს. ეს გახარწნილი აღმამიანი ცდილობდა ჩემ შესყიდვას, რომ მის წინააღმდეგ აღარ გამოვიდო.

პიტ—ნუ თუ?

ტომ და დამეკანდა მომხსნას სამუშაოდან.

ბარი—მას შეუძლია ეს ქნას, ტომ. მოვიგონე რამდენიმე დაპყარვა ლუქმა ჰური მისი მეოხებით.

ტომ—დე, ასე იყოს. მე რით ვარ სხვებზე უკეთესი? ბრძოლას კი მასთან არ შევწყვეტ. თქვენ კარგათ, გესმით, ისე როგორც მე, რომ ის ფულზე ჰყიდის ჩვენსა და კემპირის ინტერესებს. დროა ეს საშუალება ამოიფხვრას ჩვერა იქნება არჩევნები. საჭიროა მის წინააღმდეგ ვაწარმოოთ ბრძოლა.

ბარი—ძნელი საქმეა. მან ყველა დააშინა.

ტომ—ეს არაფერია. შევიკრიბოთ ჩემსას კვირასა და მოვილაპარაკოთ.

პიტ—მოსვლით მოვალა, მხოლოდ მე ვვიჭრობ, რომ ეს ძვირითად დავგიყვებო.

ტომ—კარგი. იქ ენახათ. შვიდობით. მე უნდა დავთვალავიერო უზნობა აღის ზეგით. პიტ და ბარი ქვევით ჩამოიდან. ქვევით გამოხდებო პეტერ სენის ფიგურა. ის ათვლიერებს გარშემო, სჩანს, ვინმეს ეძებს. შევიდან ჩამოხდის ტომ.

პეტერსენ—...თქვენ... უფროსი ხელისანი იქნინება ხართ? **ტომ**—მე ათისთავი ტომ იქნება. რა გნებაა?

პეტერსენ—მე თქვენს გეძებდით. მე მითხრეს. თქვენ ხეცითა ხართ.

ტომ რა გნებაა?

პეტერსენ—იმან მე გამაძევე...

ტომ—ენა და როდის?

პეტერსენ—აი ის ფოლი. მე გამაძევა... მე სამუშაო გინდა...

ტომ—მაგრამ მე ხომ არ შემიძლია მოგკეთე სამუშაო... თქვენ თვით დამნაშავე ხართ. თუ სამუშაო გინდათ, კავშირში უნდა ჩაეწეროთ.

პეტერსენ—ო, ეს კავშირი! კავშირი არ აძლევს სამუშაო მე... არ აძლევს...

ტომ—ცხადია, რომ კავშირი არ დაგიშვებს სამუშაოზე. **პეტერსენ**—რისთვის? მე ღონე მაქვს... მე შემიძლია ვიმუშაო (ხელს მოკიდებს და ანჯღრევს).

ტომ—გამიშვი. დრო არ მაქვს!

პეტერსენ—(კისტირწი წაატანს ხელს) მომე სამუშაო მე არ მინდა მოკვდე. მე ცოლი მყავს პატარა ბავშვი მყავს... მათ საქმელი უნდა მომიცე სამუშაო.

ტომ—(ცდილობს განთავისუფლდეს) გამიშვი საძაველო. **პეტერსენ**—(ანთავისუფლებს ტომს) ეს ცუდია... ჩეცინაღამ მოგკალი შენ... კავშირი ჩემი ოჯახში...

მე პეტერსენ... ცნობილი პეტერსენი ვარ... მოკიდებ ჩემპიონს... მე, როცა ცოლი ვითხოვე სიტყვა მივეცი, რომ არ ვიქვიდავ... ის კეთილი, წმინდანი ქალია მე ცოტა ვიმუშავე მისთვის ხილზე... შემდეგ აქ ჩაკვლით, ნენორკში ჩვენ ოცი დოლარი გვეკონდა... ესლა შიან ცოლს, პატარა ბავშვს.

ტომ რატომ კავშირში არ ეწერები?

პეტერსენ—ოხ, თქვენი ქვეყანა! მდიდრები ცხოვრობენ კარგათ, მხოლოდ მდიდრები, მე ჯიბეში ნახევარი დოლარი აქვს. კავშირში რომ ჩაეწერო გინდა 25 დოლარი. ღარიბ მუშას თქვენთან კავშირი არ იღებეს, ის უნდა მოკვდეს ქანაში, როგორც აძლია... ეშმაქმა წაიღოს ასეთი ცხოვრება. (თავდავიწყებით, უნდა ვადავარდეს ქუჩაში).

ტომ—(ტანთსასქმელს ჩაკიდებს ხელს და უკან სწევს) რას სწავლობ, ხომ არ შეიშალა! შენ არ ამბობ, რომ ცოლი და ბავშვი გყავს, გინდა

რომ ისინი შიშშილით დაიხიონ (ამჟამად). პეტერსენ თავს ჩაღწევს და კეთილნებას ნუ მიეცემი სასოწარკვეთილებას. მოდი ჩემთან სეალ, შეიძლება რამე დაგეხმარო. კავშირში კი უნდა ჩაწერო.

პეტერსენ — მე არა გაქვს 25 დოლარი. გომ — პო, ეს ცუდი საჭეა, მაგრამ, აი რა. მე შეადგინე სათვის ცოტა რამ მაქვს შემონახული. მოდი და გასესხებ, როცა გექნება დამიბრუნებ.

პეტერსენ — (არ იჯერებს) თქვენი მოწყვეთ 25 დოლარს? რატომ?

გომ — აი სულელი! რატომ? იმიტომ რომ მე და შენ

ამხანაგები ვართ, ჩვენ ორივე მუშები ვართ და თუ ჩვენ ერთმანეთს არ დავებმარტო, მაშინ ვინა დავგებმარტება? გესმის? (მგეობრულათ ეწუწუდება ხელს).

პეტერსენ — (სიხარულით) არ იცი რა სიტყვა მგარტო ჩამოართმევს ხელს? მეგობარი... ძმა...

გომ — (სიცილით) ე, ძმა, შენ თითვეს დამიბრუნებ. პეტერსენ — (ეხვევა და კოცნის) დაა, ჩემი ანა ძეგუნებოდა სიმარტოდას. ქვეყანაზე კარგი ხალხი არიანო... მადლობელი ამხანაგო, მადლობელი. ესეა შენი მეგობარი მთელი სიცილით. მთელი სიცილით. ფ ა რ დ ა.

მუხათა კლასი და ხელოვნება

პერის მუხათა კლუბი

21 მარტს მე-15-ე შრომის სკოლის ახალგაზდა ლენინელი კომ-კავშ. უჯრდის ფონდის გასაძლიერებლად ვერის მუხათა კლუბში გაიმართა საღამო.

წარმოდგენილ იქნა ერთ მოქმედებანი პიესა-დუ. ქანში "პარტია-პურტია" და "სულის ძამა".

მონაწილეობდენ — კლიმაშვილი, ს. ცეხიროვილი, გ. კორჯაიძე, სალომე ურუული შ. მიხინაიშვილი და სხვები.

პიესა კარგათ ჩატარდა თითქმის ყველა მონაწილენი ლამაზათ ასრულებდენ თავინთ როლებს.

პიესების შემდეგ გაიმართა სცენაზე აზიური ცეკვა ახალგაზდა მოცეკვეთი. სუხიშვილის ხელმძღვანელობით საღამო კარგათ ჩატარდებოდა, რომ ბოლოს ჩხუბი არ აეტეხათ ზოგიერთ უწყის პირებს. აქვე უნდა აღენიშნოთ რომ ასეთი ჩხუბის და უწყსრიგობას შემთხვევა ამ კლუბში სამწუხაროთ ძლიერ ხშირია. საჭიროა კლუბის გამგეობამ ენერგიული ზომები მიიღოს, რათა წესრიგის დამრღვევნი აიღამონ.

ა. კოხლაშვილი

სანიტარული თეატრი.

13 აპრილს ტფილისის მცირე თეატრში წითელ არმიელთა და მუშებისთვის გაიმართა უფასო წარმოდგენა. წარმოდგენილი იქნა ს. წყერეთლის სამ მოქმედებანი სანიტ-პიესა: ავტორლოგის კანინტეზა.

უნდა აღინიშნოს რომ პიესა მოფიქრებულად არის შედგენილი და დიდი სარგებლობა შეიძლება მოუტანოს წიველ-არმიელთა და მუხათა მასებს. პიესაში მოცემული პოპულარულათ რჩევა დარიგება, რომ ენერგიული ეფთხეობა როგორ ახილოს კაცმა, მაგალითებით უჩვენებს თუ რამდენი ფიზიკური და მორალური ტანჯვა შეიძლება მიიყენოს ოჯახის ამ სენმა და ყველაფერი ეს მშრალად კი არ არის მიწოდებული მაყურებლისათვის არამედ მსუბუქათ სლი იუმორით შეხავებული; ისე რომ

მაყურებელი გარდა რჩევა-დარიგებთ სარგებლობისა აქ ილეს ესთეტიკურ სიამოვნებასაც.

წარმოდგენაში მონაწილეობდენ: ნინა კლივისტი, მარგო, თ. ყუფშიძე, ნაცელიშვილი, ძიგრაშვილი. ილიორელი, ს. წყერეთლი, სარიშვილი.

განსაკუთრებით აღსანიშნავი არიან: ნინა კლივისტი კოკოტის როლში. მან იწივითის პლასტიკურობით განასახიერა როლი, მის ყოველ მოძრაობაში სწინდა გარყვინილებას შხამი. ეს როლი უყვეთ განმსახიერებელს ვერ პოვებდა ვერც აკადემიურ თეატრებში. ნაცელიშვილმა პირველ ხარისხისთანად შესარულა იმერული აზნაურის როლი, რამაც გულთანად აცინა მთელი დარბაზი.

თეატრი გაქმდილი იყო წითელ-არმიელებით და მუშებით.

შემთხვევითი სტუმარი.

ჭიათურის ღრამა.

22 მარტს დაიდგა ს. ბუბურიშვილის რეისორაზით ს. შანშიაშვილის პიესა "ბერლო ზინა".

ეს პიესა პირველად დაიდგა ჭიათურის სცენაზე და უნდა აღინიშნოს რომ ის ერთი საუკეთესოთ დადგმულ პიესათაგანია.

შემსრულებლებთა შორის აღსანიშნავია ბერდოს როლში პავლე ღრანგიშვილი მისი თამაში ამ როლში გამართლებულია. ყველგან ბუნებრივად ეტყობა, არც ერთ მისი მიხედა მოხერა, სახის გამოეტყველება სიარული და ლაპარაკი გადამეტებული არაა. ბ. გამრეკელი ბედოს როლში კარგი იყო. საუცხოოა შურის როლში დ. ჩხეიძე მშენივით ასრულებდა თამარა ამაშივე დედის როლს და ავირთვე მზუნინას როლსაც. კარვია ცისას და ენებოს როლში ნუნუ მაკვარაინი. მსახიობმა არეთა ლოლუამ ტურფას როლი ლამაზად შესასრულა. დანარჩენები ანსაბლს ხელს უწყობდენ.

მალხაზა.

სამბრედიის რკინის გზის მუშათა კლუბი.

6 აპრილს სამბრედიის რკინის გზის მუშათა კლუბში, ქუთაისის მუსიკალურ ტენიკუმის ხელმძღვანელი ი. აბაშიძის მიერ გამართული იქნა კონცერტი.

კონცერტში მონაწილეობდნენ თეთი ი. აბაშიძე, ნ. ცომბაის ქალი, დ. თოდუას ქალი, მ. ევთიაშვილის ქალი, ვ. რელიგინი.

შესრულებულ იქნა ქართველ და უცხოელ კომპოზიტორთა ნაწარმოებები.

კონცერტის გათავების შემდეგ ბ. ფარცვიანი დასწრე საზოგადოების სახელით დიდი მადლობა გადაუხადა კონცერტში მონაწილეთ და კერძოდ ი. აბაშიძეს. ი. აბაშიძე შეპირდა დასწრეთ, რომ ახლო მომავლში ის ქუთაისის მუსიკალურ ტენიკუმის მოწაფეთა მონაწილეობით დასდგამს სამბრედიის ოპერას.

საზოგადოება ნათამოყენები დაიწვალა.

ა. მღმფრია

მ რ ლ ნ ი კ ა

ს ა შ ა რ თ ვ მ ლ

რადამციხისაზ. ჩვენა ვურნალის შემდეგი 17-18 ნომერი გამოვა ერთად I მისის დღესასწაულისათვის დღაშუნგი: „პირი სოფლისაკენ“. ვურნალი გამოვა ჯადიდებული ფორმატით.

ხელოვნების მუშაკთა კულტურული კუთხე. საქართველოს ხელოვნების მუშაკთა პროფ-კავშირი, საოპერო თეატრის ბაღში, აწყობს ვ. სარაჯიშვილის სასაუბრობის ხელოვნების მუშაკთა კულტურულ კუთხეს — ხელოვნების სახლის საზოგადოებრივ ბინა. ბაღის მოსაწყობათ ხარჯთაღრიცხვაში შეტანილია 250 მანეთი, ბაღის სახეიბო გასწვრივ დანიშნულია I მისის.

ხელოვნების მუშაკთა კონფერენცია. ამა წლის 25 აპრილს ქ. ტფილისში უსდგება ხელოვნების მუშაკთა გაერთიანებული კონფერენცია. დღის წესრიგი — მოხსენებები წარსული მუშაობის შესახებ, ყრილობიდან 1 აპრილამდე, მომავალი მუშაობის გეგმა, დღევანდლების არჩევნები ხელოვნების მუშაკთა სრულიად საქართველო ყრილობაზე, რომელიც უსდგება 10 მისის მოსკოვში და მიმდინარე საკითხები.

კვირული. ამა წლის 20 აპრილიდან 26 აპრილამდე ხელოვნების კავშირის პრეზიდიუმი აწყობს კვირულს დასასვენებელი და ხელოვნების სასაუბრობის მონაწილეთა ფონის გასაძლიერებლად. კვირულს ხელმძღვანელობს განსაკუთრებული სამხატვრო კომისია. ყველა თეატრებში, კინოებში და ცირკში გამართება წარმოდგენა საღამოები.

აღრიცხვის დამთავრება. ხელოვნების კავშირის წევრთა ხელ-ახალი აღრიცხვა დამთავრდა. პრეზიდიუმი, 22 აპრილიდან შეუდგება ახალი საწევრო ბარათების გაცემას.

მოსკოვის სამხატვრო თეატრი ტფილისში. 2 მაისიდან სახელმწიფო ოპერის თეატრში დაიწყება

მოსკოვის სამხატვრო თეატრის გასტროლები. პირველად წავა: „მეფე თეოდორე ივანეს ძე“ უმთავრეს როლს შეასრულებს კაჩალოვი.

სომხეთის გასტროლები. 14 აპრილს სახ. ოპერაში დაიწყო სახალხო არტისტის ლეონიდ სომხეთის გასტროლები. დაიდგა მისი მონაწილეობით: „ევენი ონგინი“ და „ლეონგრაინი“. სამზაბაის 21 აპრილს დაიდგება „რომეო და ჯულიეტა“.

ოპერა ქუთაისის თეატრში. ორშაბათ 22-ს და პარასკევს 24 აპრილს, ქუთაისის სახ. აკ. თეატრში გაიმართება ქუთაისის მუსიკალურ ტენიკუმის მოწაფეთა წარმოდგენა. დაიდგება ოპერა „წითელ ქუდა“ და „რუსული“ (პირველი სურათი მე-3-ე აქტის). მონაწილეობენ მოწაფე ქალები: დ. თოდუა, ნ. ცომბაი, ფ. ჯანტურაია; ვაჟები: ვ. ქუთათელაძე, გ. ჩარკვიანი, ბაქრაძე და მოწაფეთა გუნდი. მუსიკატენიკუმის კეარტეტის და ორ როიალის თანაყოლით როიალებთან: მ. ევთიაშვილის ასული და მ. ალაძისა. ლობტაროზი ი. აბაშიძე. რეჟისორი ივ. ბარველი.

„თქმულება რუსთაველზე“. ქუთაისის მუსიკალურ ტენიკუმის მოწაფეთა ძალებით განზრახულია ქუთაისის სცენაზე დაიდგას დიმიტრი არაყიშვილის ოპერა თქმულება შოთა რუსთაველზე“.

დ. პავლიაშვილის გარდაცვალება. გარდაიცვალა ტფილისის ვურნალ-გაზეთების თანამშრომელი ძველი რეპორტიორი და ვურნალისტი დ. პავლიაშვილი.

რიადნოვის საღამო. 24 აპრილს გაიმართება სახ. კონსერვატორიის პროფესორის რიადნოვის საღამო-კონცერტი.

ვაგნერის სახელობის წრე. „ემორთან“ დაარსდა ვაგნერის სახელობის წრე. წრის მიზანია ვაგნერის შემოქმედების შესწავლა და ამ მიზნით ის გამართავს მთელ რიგ კონცერტებს.

უკრაინის კაპელა „დუმკა“. ამ დღეებში ტუისში ჩამოვიდა უკრაინის პირველი მუსიკა და გელთა კაპელა „დუმკა“. კაპელას ჩამოსვლის მიზანი არის—გაცნოს მშრომელთა ფართე მასებს სახალხო—რევოლუციონური მხატვრული მიღწევები საფუნდო აღმავლებში.

რ უ ს მ ი ი

პ. ანდრეევის გამოცემა. დამსახურებული არტისტი ანდრეევი გამოიტყულ იქნა აკადემიურ ოპერის დასიდან, ვინაიდან მან უარი განაცხადა „პიკის ქალში“ ტომასის როლის თამაშზე.

ანდრეევის უარი გამოწვეული იყო იმითი, რომ ის გრძნობს თავს შეურაცყოფილად ვინაიდან მეოცე ბარიტონი მიგაი ყოველთვის ცხადდება აფიშებში „წითელ ხაზში“ მაშინ როცა ანდრეევი მეტი დამსახურება მიუძღვის.

რევოლუციონური ტრაგედიის თეატრი. ლენინგრაღში არსდება „რევოლუციონური ტრაგედიის თეატრი“ თეატრის ხელმძღვანელები იქნებიან — ესელოდსკი და გურევიჩი. უმთავრესთა ეს თეატრი წარმოდგენებს გამართავს მუსიკა კლუბებში.

გ მ რ მ ა ნ ი ა

მომრავი გამოფენა. მიუნხენის მხატვართა კავშირი აწუხებს მომრავე სამხატვრო გამოფენის, გამოფენები გამოირთება გერმანიისა და ავსტრიის ქალაქებში.

ფოკინი გერმანიაში. მისილ ფოკინი და გერა ფიკინდ მიემგზავრებიან, გერმანიის ქალაქებში სახალტო ტურნეს განამართავენ.

მარკ შვალი. ომის დაწყების წინ რამოდენიმე თვით ადრე მარკ შვალიმა გამართა თავის სურათების გამოფენა ვალენიაში „დერ შტურმ“, ვინაიდან შვალი იწოდებულ იყო ომისა და რევოლუციის დროს დარწმინდითა რუსეთში, მან არ იცოდა თავისი სურათების ბედი. როცა 1922 წ. ის დაბრუნდა ბერლინში ვალერიის დარქეტორმა სურათების დაბრუნებაზე უარი განაცხადა. შვალიმა აღჭრა პრაქსისი დირექტორის წინააღმდეგ მაგრამ ორი წელი გადის და რეზულტატი ჯერ არა სწანს.

„სიყვარული სამი ფორთხალისადმი“ ბერლინში კლნის ოპერაში დაიდგა „სიყვარული სამი ფორთხალისადმი“ პრაკაფიევისა. დასწარენ ბევრი კრიტიკები. ბერლინის უურნალ-ვახუთებში დიბიბედა მის შესახებ ბევრი აღფრთოვანებული რეცენზიები.

ს ა ფ რ ა ნ გ მ ი ი.

13 წლის პიანისტი. პარიზის თეატრში „ელისის მიდვიები“ გამოდის 13 წლის პიანისტი რობერტ გულსანდ, რომელსაც კრიტიკა უყვე ადარებს სახელგანთქმულ პიანისტებს როზენტალსა და პადერევსკის. მის

რეპერტუარში შედის 200-ზე მეტი ნაწარმოებები დაწყებული ბახიდან და ბალაკირაივიდან უახლეს კომპოზიტორებამდე.

„მძები კარამაზოვები“ ეკრანზე. საფრამევიში გამოვიდა ახალი დიდი ფილმა „მძები კარამაზოვები“ დოსტოევსკის რომანის მიხედვით. დადგმა ზუხოვეცკისა. სმერდიაკოვის როლს ასრულებს ვერნერ კრაუს, დიმიტრის—ემილ იანინე, ივანეს—ბერნარდ გეცე.

ფარული კინემატოგრაფი. პარიზის პოლიციამ დაატუსაღა ყოფილ მეფის დროის სამხედრო ექიმი ალექსეი იუენი თავისი ცოლით, რომლებიც თავის სახლში მართავდნენ ფარულ კინემატოგრაფს და უჩვენებდნენ პორნოგრაფიულ სურათებს. კინემატოგრაფში დადიოდნენ პარიზის უმაღლესი წრის ხალხი.

კინემატოგრაფის მეგობართა საზოგადოებაში. კინემატოგრაფის მეგობართა საზოგადოების პარიზის განყოფილებამ მისცა ოქროს მედალი უკანასკნელთა გამოშვებულ საუკეთესო ფილმს „მგლის სასწაული“.

ლონ მელისხედე. პარიზში გარდაიცვალა 82 წლის მოხუცი მომღერალი ლონ მელისხედე, ის იყო ცნობილი მომღერლების მთელი თაობის აღზრდელი.

რუსული თეატრის მუღმივი დასი. პარიზში ეწყობა რუსულ თეატრის მუღმივი დასი. მომავალი სპექტაკლებისათვის მათ უყვე აიღეს თეატრი „დე გრენელ“.

მსახიობი ალექსეევა. პარიზში გამოვიდა რუსეთის ბალეტის მსახიობი მ. დ. ალექსეევა, რომელმაც ამ რამდენიმე ხნის წინად დაასრულა ვასტროლები გერმანიაში, სადაც ის იყო ცნობილი ბალერინის სმირნოვას დასში.

ლ. მ. სიბირაკოვი. ცნობილი ბასი ლ. მ. სიბირაკოვი. პოლონეთსა და გერმანიაში ვასტროლების შემდეგ ეწვია პარიზს, სადაც 15 აპრილიდან დაიწყებდა მისი ვასტროლები.

ი ნ ბ ლ ი ს ი.

ანტრეპრენიორი—პარლამენტის დეპუტატი. ინგლისის პარლამენტში არჩეულია ანტრეპრენიორი გარკი დეი, ცნობილი ფოქსისკის ხუდის იმპრესარიო.

ბავშვი ვირტუოზი—პიანისტი. ოთხი წლის ვირტუოზი—პიანისტი ანტონი დეკოვს გამოვიდა ლონდონში პადერევსკის საპატეცელოთ გამართულ კონცერტზე. მუსიკის მკოდნენი ამ ბავშვზე დიდ იმედებს ამყარებენ.

ი ბ ა ლ ი ა

სამეცნიერო ექსპედიცია. იტალიიდან ახლო ხანში გაემგზავრება სამი წლით სამეცნიერო ექსპედიცია, რომელიც ემეგება 146 ჭეყანას და ყოველგან აწარმოებს კინემატოგრაფიულ ვადალებას. ექსპედიციის აქვს საუკეთესო აპარატები. ექსპედიცია შესდგება 100 კაცისაგან, რომელთა რიცხვშიც არიან რეისორები. და პირველ ბარისხოვანი ფოტოგრაფები.

Программы госоперы

Во Вторник 21-го апреля

3-ая Гастроль

Народного артиста Леонида Собинова

РОМЕО и ДЖУЛЬЕТА

Джульетта	Попова
Паж	Волчанецкая
Ромео	Собинов
Меркуцио	Венадзе
Меран	Исецкий
Капулети	Демьяненко
Тиобальд	Курбатов
Григорий	Курхуди

Дирижирует заслуженный артист с. А. Столерман

В среду 22 апреля

Б О Г Е М А

Мими	Валацци
Мюзетта	Мазовецкая
Рудольф	Мосин
Марсель	Алексакин

Коллин	Благообразов
Шонар	Венадзе
Бенуа	Демьяненко
Луцендорф	Курхуди

Дирижирует заслуженный артист С. А. Столерман

Режиссер Пичулов.

В четверг 23-го апреля

4-ая Гастроль

Народного артиста Леонида Собинова

Т Р А В И А Т А

Виолета	Попова
Флора	Нейман
Альфред	Собинов
Жерман	Венадзе
Барон	Демьяненко

Дирижирует Народный артист Палиашвили

სამხედრო კომისარიატის სტამბა, კეცხოველის ქუჩა № 3.

შთავლიტი 618.

ტიბოვი. 2000

Յ Յ Ե Ն 20 Յ Յ 3.

ԵՐԱՅԵՐ

№ 17-18

Երևանի Երկրաչափական երկրագիտական ընկերության պրիմերիս անդամ

1 8 5 0 6 0

1 9 2 5

შინაარსი

ბირი სოფლისაჲსკენ	ხანდრო. ქუჩიძე
ლიაღი დღესასწაული	ს. ა.
სენი ლოხუნგი	ს. ა.
აკ. ვუნდი სოფლისა და ქალაქის ქავეშირის საქმეში ი. დ.	
პირი სრფლისაჲსკენ	აკაკი ფილავა
მოსკოვის სამხატვრო თეატრი	Z
მღსტრის თეატრები	ბ. ჭვამიჩავა
სოფელი და ზელოვნება	ვ. დ.
სახელოვნო მუშაობა საქ. დანბა ქალაქებში	
კენი და სოფელი	ნ. ს—ლი
ბელოვნების მუშაენი სოფლებიისკენ	ა. პ.
მშ. ტანტი	ვ. ბ.
სომინოვის ვესტროლები	გ. გეორგიევსკი
პერინის საბალეტო სტუდია	ნიგრი
მაისის ყივინა (ლექსი)	შაკა ბარტელ
პიში სოფელი (ლექსი)	ალ. ონელი
პირველი მაისი (ლექსი)	ს. ერთაწმინდელი
პროფკავშირის მდივანი (ვიესა)	პ. ზენკევიჩი
მუშათა კლასი და ზელოვნება	
ქრონიკა	

უდახე სურათი შესრულებულია აკ. ქუთათელაძის მიერ.

პესუბისმცემელი რედაქტორი ს. ქუჩიძე:

ხელმძღვანელი — ხატევაქციო კოლეცია

გამომცემელი ს. ს. ხელოვნების მუშაეთა კავშირი.

სელოვნება

კადაციის მისხმადი: კუსთავლის კარსხეები, მუშათა სახალხე. ოთხი № 51. ტელეფონი 14-08.

№ 17-18 | სრ. სპარტიკულ ხელმწიფის მუშათა კრულს. კავშირის უმჯობესიერული ორგანო | № 17-18

პირი სოფლისაჲნი.

ღიადი ღღესასწაული

ხელოვნება ეკუთვნის ხალხს, ის უნდა იყოს მისხეიდრი მასებისათვის და მათგან შეეყარებულუი.

ლენინი.

ჩვენ ვეცდობთ!

ხელოვნება ეკუთვნოდეს ხალხს.

ჩვენი მიხანიია:

„ხელოვნება არა ხელოვნებისათვის“

ხელოვნება არა, როგორც თვითმიხანი, არამედ, როგორც საშუალება, იარაღი ხალხის შეგნებისათვის.

ეძეს გარეშეა, რომ ხელოვნება საუკეთესო იარაღია აღამიანის გრანობისა და აზრის ორგანიხაციისათვის, რომ ხელოვნება აგიტაციის საუკეთესო ფორმაა, და როგორც ასეთი, ნუ თუ ხელოვნება არ უნდა ეკუთვნოდეს იმ კლასს, რომელიც შრომის სამეფოს განაგებს, იმ ხალხს, რომელიც „სისხლითა და მახვილით“ სქედს ახალს კომუნისტურ სამყაროს? დიას, უნდა ეკუთვნოდეს და კიდევ ეკუთვნის, მაგრამ, სამწუხაროთ, უნდა ითქვას, რომ მით რაციონალურად ვერ ვსარგებლობთ.

ჩვენ ბევრს ვლაპარაკობთ სხვა და სხვა ხელოვნებაზე, ვკამათობთ პოლიტიკურ ხელოვნების შესახებაც, მაგრამ გლესურ ხელოვნებაზე კი კრინტს არ ვმარათ...

ეს კი შეეცდობა:

თუ ჩვენი ქვეყანა მუშათა და გლეხთა ქვეყანაა, რათ არ უნდა მიეცეს დიდი ყურადღება, გლეხთა ხელოვნებას?

ებლა კი დროა, რომ მივხედოთ სოფელს!

დროა სოფლის უსაზღვრო წყურვილს ხელოვნების ყველა დარგებისადმი მიეცეს ყურადღება და იქნას დამკაყოფილებული...

უნდა ვიცოდეთ, რომ ხელოვნება არ ეკუთვნის არც ერთ რომელიმე ჯგუფს, არც ერთ პირვნებას, არც ერთ ნაწილს საზოგადოებისას, ის ეკუთვნის ხალხს. ჩვენში კი, უმთავრესათ, მუშათა და გლეხთა მასას.

მაშ, ხელოვნების მუშაჲნი, სიტყვა თქვენზეა, სოფელი მოგვლის თქვენ!

პირი სოფლისაჲნი!

სანდრო ჭურიძე.

გამოდით, გამოდით შეილებო ქარხნების, გამოდით ქუჩებში ბრძოლის სიმღერებით პირველი მაისია - დღე მშრომელთა აღზნების ეიცინოთ, ვინეტაროთ შრომის ნეტარებით.

სანდრო ეული.

დღეს დღეა დიადი:

პირველი მაისი -

დიადი დღესასწაული საერთაშორისო პოლიტიკატიის, დღე შრომის განთავისუფლების, დღე მშრომელთა ბრძოლისა და სოლიდარობის.

პირველი მაისი:

პოეტის გამოთქმით:

„საყოველთაო მუშათა დღეა დღეს, გაზაფხულის მაისის პირველს, თუმც დღეს თეადი ლინს არ ეწევა და დღეს ტაბარში არ გხვადეთ მჭირველს“.

შემთხვევით არ არის, რომ დღეს მუშათა კლასის ამ დიად დღესასწაულს ზეიმით ეგებება თვით ბუნება:

„დღეს მოფრინავს ჩვენგნ სხივი, რომ გულს ცეცხლი დაეცეოს გიდაფანტოს შავი ნისლი და ზამთარი ააქენსოს“.

ეს ძალუმს დღეს არ მიავშრონ ქუჩებს, მოედნებს, რომლებიც რტე არის წიფელი დროშებისა“

მხოლოდ მათ: სულდამაღებს, მშრომელთა ორგულებს, მშრომელი ხალხის სისხლის მწოველებს!

დღე, მათ იტირონ, იხეთქონ გული, ჩვენ კი ვადიდოთ მისი პირველი...

დღეს ხარობს ყველა შრომის სამეფოდან, ეიხაროთ, ჩვენც, ხელოვნების მუშაჲნი! გაუმარჯოს პირველ მაისს!

ჩვენის ლოზუნგი

დღეს, საერთაშორისო მუშათა კლასის დღესასწაულს, ჩვენი ჟურნალი გამოდის ლოზუნგით „პირი სოფლისავენ“.

თითქმის ეს-ლოზუნგითავე შეფერება „ხელოვნებას“. „წინადა ხელოვნების“ წარმომადგენლებს არ ესაიშოვებათ ამ ნომრის ხელში აღება. ჩვენ კი ვფიქრობთ, რომ ეს ლოზუნგი სწორედ ჩვენთვის საესებით შესაფერია.

პოლიტიკური წყობილება იმდენად არის მკვიდრი, მტკიცე, ურყევი და გამძლე, რამდენადაც მისი საფუძველი სასოგადოებრივი კლასი გარკვეული, მრავალრიცხოვანი და მტკიცეა. ასევე ითქმის სულიერი კულტურის შესახებ. თუ სასოგადოების უდიდესი უმრავლესობა ჩამორჩენილი, დაქვეითებული, უცოდინარია, კულტურული მიღწევები ფუტკა, მცირე და სწრაფლ წარმავალი.

დღემდე არსებულ ცივილიზაციათა სწრაფი და ცემის საფუძველი სწორეთ ის გარემოებაა, რომ ის იყო ხალხის უმცირესობის ცივილიზაცია. მონათმფლობელური, ფეოდალური და კაპიტალისტური კულტურა უმცირესობის კულტურა იყო. ამიტომ ხალხს მასსა რჩებოდა გაუნათლებელი და უკულტურო.

რევოლუციის ძირითად ამოცანა ხალხის უმრავლესობის გაბატონებაა, ხოლო ეს მიზანიმეზღვეული დარჩება თუ ჩვენ არ ეობრუნებთ პირს-სოფლისავენ, როგორც პოლიტიკურათ და ეკონომიურათ, ისე უკულტურეთაც.

თუ არის ჩვენი სახელმწიფოს ქვეყნადომითა უმრავლესობა? გლეხობაა, სოფელია. ამ გლეხობას, ამ სოფელს არა ჰყავს ჯერ კიდევ შესაფერისი ხელმძღვანელები ადგილობრივი, ჯერ ცარიელია. გლეხის, ვიბე, ჯერ ჩვენ გლეხს არ უნახავს კარგი წარმოდგენა, ხელოვნური ნაწარმოები, კულტურის მონაპოვარი.

ამიტომ საჭიროა ეობრუნეთ პირი სოფლისავენ. მართო ამ ლოზუნგით არაფერი გამოვა. არც ის წასწევს წინ საქმეს, რომ ამ ლოზუნგს ქვეშ გაავტაროთ ლიტერატურული კამპანიები, გამოიკეთე ჟურნალები და გაზეთები, არა. საჭიროა ჩვენს დარგში, ხელოვნების დარგ-

ში, საქმიანი მუშაობა სოფლისათვის. როგორ შეიძლება ეს? უპირველესად ეს შეიძლება მოძრავი დახისა და მოძრავი ხორის საშუალებით.

ჩვენ გვაქვს დრამატიული სტუდია. მან უკვე მოგვცა ნიჭიერი ახალგაზრდათა ერთი თაობა, რომელიც ტფილისის სახელმწიფო დრამაში მუშაობს. წესს ეს სტუდია კიდევ მოგვცემს ახალ ძალებს. მათი განაწილება პროვინციებში თუ ცენტრში, ვერ დასძლევს სათეატრო საქმის მოუწყვსიველობას. პირიქით, ისინი თვით მოექცევიან სალტურის ქვეშ და დაიკარგებიან, როგორც მსახიობები. ამიტომ აუცილებლათ საჭიროა მოძრავი დასის შედგენა სათანადო რეპერტუარით, რამ მას პირი მუდამ სოფლისავენ ჰქონდეს, რომ მან ჩვენი ქვეყნის კუთხეებში შეიტანოს მხატვრული ხელოვნური დაღმებნი.

ჩვენ გვაქვს აკადემიური ხორი კონსერვატორიასთან. სამწუხაროთ ტფილისიცი იშვიათად იმენს მას. ჩვენ ეს ხორი უნდა დავაყენოთ შესაფერ სიმამლეზე და თუ მას პირს ვერ ვაბრუნებინებთ მოძმე სამკოთა რესპუბლიკებისავენ, როგორც ამას სჩადის უკრაინის ხორი „დუმკა“, ჩვენი პროვინციებისა და სოფლისავენ მიანიც უნდა უბრუნეთ პირი.

ამ ლონისთვის თან მოჰყვება პროვინციების ნიჭიერი ძალთა მოკრება, მათი სათანადო გამოყენება. დღეს ამა რას ვაქვს? ვლადიკავობთ პროლეტარული კულტურის შესახებ და ჯერ ჩვენი ხალხის უდიდეს უმრავლესობას ერთი კულტურული წარმოდგენა არ უნახავს, ერთი მხატვრულად შესრულებული სიმღერა არ მოუსმენია. თუ ეს მოვლენა ასე დარჩა, თუ ჩვენ ვერ შევქმენთ ხალხის უმრავლესობის, გლეხობის, სოფლის კულტურული ამალგება და განვითარება, ეკრაიეთარი ჯადოსნური ლაბორატორიები ვერ მოგვცემს ახალ კულტურას, ეკრაიეთარი იშვიათი ნიჭი საკუთარი გენით ვერ შექმნის ხალხის ახალ კულტურულ ლირებულებებს.

ამიტომ, ჩვენი ლოზუნგია: მოძრავი დახი პირით სოფლისავენ, მოძრავი ხორი პირით ხელოვნისავენ, უმრავლი კულტურული ძალა პირით ხელოვნისავენ.

ს. ა.

აპად. გუნდი სოფლისა და ქალაქის კავშირის საქმეში.

თუ რა დიდი მნიშვნელობა აქვს ქალაქისა და სოფლის კავშირის სოციალურ-სტრუქტურული მშენებლობისათვის—დღეს ეს უველასათვის ცხადი და ნათელია. სამკოთა ხელოვნების უველა სასოცოცხლო ძალები მიმართულია ამ კავშირის განმტკიცებისა და გაღრმავებისავენ: გლეხობისათვის სწორი ალღოს აღებამ და ამის მიხედვით სოფლისა და ქალაქის ურთიერთობის საკითხის შესაფერ

რისმა წარმართვამ—ოქტომბრის რევოლუციის გამაჩვენება არგუნა და მით სოციალიზმის პრაქტიკული მშენებლობა ობიექტიურად შესაძლო გახდა. გლეხობა უდიდესი სოციალური ავტორია, როგორც თვისი რაოდენობით აგრეთვე კაპიტალისტური სამყაროს დაწვრცევის ცოცხალი შესაძლებლობებით. მურყუნათის კარგად იქმნა გებული გლეხობის მნიშვნელობა; მთელი მისი გულის-

სერი მიმართულია გლეხობის დაპყრობისა და ვადმოპირებისაკენ. მან აამუშავა თვისი მეცნიერული ძალებით; გერმანელი ეკონომისტები სპეციალურად ამუშავებენ სასოფლო-მეურნეობის საკითხებს. ისინი თხოვებენ ისეთს პროექტებს, რომლის თანახმად სოფლის მეურნეობამ სხვა ქვეყნების დახმარებლად უნდა დაეკავიფოდოს ყველა მოთხოვნილებანი, უნდა შეიჩრდეს კაპიტალიზაციის პროცესს სოფელში, რადგან ეს პროცესი ხრდის მეშების რაოდენობას და მით ზეგარდადეს ადრინდელს კომუნისზმის ბაიცილებს. ასეთი უნდა იქნეს სოფელი გერმანელ ბურჟუაზიის შეხედულებით. კლასიური და მილიტარისტული მოტივები აქ ნათლად გამოსუქვიეს: „ჩვენ დავმარცხდით, რადგანაც საყოფიერი მეურნეობა არ გვეყო აცხადებს გერმანელი ბურჟუაზია, ამ მილიტარისტულ არგუმენტს ის უსაიფორ მოტივით ავსებს: მეურნეობის კაპიტალიზაცია უარყოფითი მოვლენაა, რადგანაც სოფელში კაპიტალიზმის გაბატონება გამართლებს პროლეტარიატს, რომელიც არის ცოცხალი და მასთან, ერთად ერთი მატარებელი კომუნისტური იდეების. ამერიკული ბურჟუაზიაც ენერგულ ბრძოლას აწარმოებს გლეხობის „ფრონტზე“. ის „ჰკადავებს... ერთიან ფრონტს ფერმერებსა და ბანკებს, საპრეფექლო ორგანიზაციებს და სააკციონერო საზოგადოების შორის. მოკლეთ: ყველა ქვეყნის ბურჟუაზია ამორავებულია გლეხობის დასაპყრობად და მისი პროლეტარიატის წინააღმდეგ ასამობრავებლათ. ამიტომაც სრულიად სამართლიანათ შენიშნა ამხ. ბუხარინმა კომინტერნს. აღმასკომის უკანასკნელ-ბულებში, რომ კაპიტალიზმის განვითარების თანამედროვე პერიოდი—ეს ბურჟუაზიის და პროლეტარიატის ბრძოლის პერიოდია გლეხობის დასაპყრობათით.

ყოველივე ეს. საესებით ბუნებრივათ ქმნის იმ გარემოებას, რომ ჩვენს პირობებში გლეხობის საკითხი კოლსალური მნიშვნელობის საკითხია. სოფელში უნდა შეიქრას ქალაქის კულტურა, გლე-

ხობა უნდა „ეზიაროს“ ამ კულტურას. მხოლოდ კულტურული გზით არის შესაძლებელი გლეხობაში კონსერვატორული ელემენტების აღმოფხვრა, თავის თავით ცხადია კანონმდებლობითი გზით გლეხობა სოციალისტურად და კომუნისტურად ვერ გარდამქმნება და არც გარდამქმნება. აქ საჭიროა უფრო მოქნილი და ელსტური ტაქტიკა: სოფელში სხვა კულტურულ მუშაობასთან ერთად ფართოთ უნდა განვითარდეს ხელოვნება. ჩვენ უნდა ვცვალოთ, რომ ტრადიციით განმტკიცებულ საეკლესიო დღესასწაულებთან ერთათ პარალელურად ეწყობოდეს დიდი მხატვრული დღესასწაულები, რომ ამ უკანასკნელმა დაჩრდილოს კონსერვატიზმით საეკლესიის მიერ დამწესებულ დღეებში. ამ შემთხვევაში დიდ როლს ითამაშებს ხალხური გუნდები. მაგრამ კერძო გუნდები ევრას გააწყობს თუ არა შეიქმნა ერთი ძლიერი აკადემიური გუნდი, რომელიც მონაწილეობა სოფლის დღესასწაულებს სახით ისე გადაამუშავებულათ ხალხურ სიმღერებს. ასეთი გუნდი უნდა აწყობდეს მოგზაურობას პროვინციებში, მან უნდა მიიღოს მონაწილეობა სოფლის დღესასწაულებში და მით ხელი შეუწყოს სადი კულტურის დამყანს სოფლის ნიადაგზე. ამ გუნდმა უნდა შეისწავლოს მეზობელ ერების სიმღერები, რომ გლობობის ფართო მასებს მიეცეს საშუალება მეზობელ ერების ამ მხრივ გაეცნობისა. აქ გუნდი დრო გამოშვებით უნდა მოგზაურობდეს მეზობელ სახელმწიფოებშიც, რომ ამით კულტურული კავშირი მეზობელ სახელმწიფოთა შორის უფრო განმტკიცდეს: ამ კავშირის კოლტიკური მნიშვნელობაც განუზომელია. აკადემიურა გუნდი უნდა გაჯანსაღდეს, რომ ის გახდეს კულტურის სადი გამტარი სოფელში. ამ მხრივ სახელოწი საბჭოს მიერ უკვე გადადგმულია, შესაფერისი ნაბიჯები. სოფლისა და ქალაქის კავშირის საკითხში აკადემიურმა გუნდმაც უნდა შეასრულოს თვისი დანიშნულება.

ი. დ.

პირი სოფლისაკენ.

ფრიალ-მისაწინად და მიზანშეწონილი ლოხუნგია. დიდი ხანია იგი ითხოვს განმარციელებას. უნდა ვეცადოდეთ, რომ ამ ეამდ მინიმ არ დარჩეს ცარიელ და ლამაზ სიტყვებად. საკითხავია მხოლოდ—რა გზით, რა სასაშუალებით უნდა ქვანას პირი სოფლისაკენ ხელოვნებამ? მაშინ, როდესაც თქვენ შეგძლიანთ ეები, მასწავლებელი, ინჟინერი ამ სხვა პროფესიის რომელიმე მოღვაწე გაგზავნით პროვინციაში და დააკითხეთ ადგილობრივ მუშაობა, ხელოვანს: მხატვარს, მოქანდაკეს, მუსიკოსს მწერალს, არტისტს თქვენ ამას ვერ მოსთხოვთ და რომ მოსთხოვთ იცდეთ არ იქნება მიზანშეწონილი..

მაშროვორ-შეძლება ემსახურის ხელოვნება სოფელს, თუ არც ერთი ხელოვანი იქ არა წავა მუდმივ საშუალო?

აი როგორ?

სოფლისათვის ხელოვანთა მოკმეხდების სისტემატური მიწოდებით არა მარტო ხელოვნების ფაბრიკატების, არამედ თვით ცოცხალ ხელოვანთა სისტემატური მივლინებით.

საქართველო უნდა შეიქმნეს ერთი მთლიანი პლაცდარმი ხელოვნების ყველა დარგის მოღვაწეთათვის და ყოველ უწილადს რიგ-რიგობით. ხელოვნების ყველა დარგმა უნდა მოიაროს ყოველი კუთხე რესპუბლიკაში: მოქანდაკეებმა თავის ქანდაკებითა და მათი რეპროდუქციებით, მხატვრებმა სურათებით გამოფენებით და მათი რეპროდუქციებით: და ბროშურებით, მუსიკოსებმა: პანინსტამა, ვიოლინსტამა, მომღერალმა, გუნდმა თავიანთი რეპერტუარით და არტისტებმა უნდა შექმნან სპეციალური კოლექტივი, რომელიც მიზნად დაისახავს სოფლების მუდმივ სამსახურს. თუ დადებითად გადაწყვე-

„მოძრავი თეატრის“ შექმნის საკითხი—ამის იგი შეასრულეს, თუ არა და ამ დარგში სუროვებებით ეყება სოფლისა დარჩება ძალაში.

ყველაზე დიდი როლის შესრულება კი შეუძლიან მოძრავ თეატრს, როგორც ცოცხალი სიტყვით და სახეებით მეტყველ ორგანოს.

ამას გარდა თეატრი არის ერთადერთი მეგვიდრე მოქაშე ეკლესიისა და თუ არ გვერდა კვლავ გრძელდებოდეს ლიტანიები სოფლის ეკლესიისა ნანგრევებზე, როგორც ამას ქონია ადგილი აწ. 19 აპრილს ამ საკითხის—მოძრავი თეატრის—მოგვარება უნდა მოხდეს დაკვირვებით. ყოველივე ამას სჭირია შედარებით მცირე საშვალეზანი, მაგრამ სერიოზული და თანდათანობით ორგანიზაცია. სულის შეებრვით, აპლიკაციებით და მხოლოდ ლამაზი სიტყვებით და ლოზუნგებით არა გამოვალა.

ამ დღეებში ჩვენში ჩამოსული საუცხოო უკრაინული გუნდი „დუშკა“ სწორედ ამ წესით მუშაობს.

ასეთ სისტემას ის უპირატესობა აქვს, რომ გარდა იმისა, რომ ქალაქი იზამს პირს სოფლისკენ და თავის მიღწევებს გაეცნობს მას, სოფლიდან მიიღებს სასიცოცხლო ძვირფას მასალას. ვინ იცის, რამდენი ნიჭი ილუპება სოფლად, მხოლოდ იმიტომ, რომ არ ზიარებია ნამდვილ ხელოვნებას, არ უგებნია იგი. თითქმის ყოველ დღე გაი-

გონებთ თუნდაც ოპერის თეატრში—ეს რა ხმა არის. ხმა აი, ამასა და ამას ჰქონდა, ან აქვსო. შერე სად არის ეს ხმა? ჩაპლიდა იგი კახურმა და ჩაპლიდა მან კახური—მაშინ, როდესაც შესაძლოა მას მსოფლიო მომავალი ქონოდა. ჩვენი ქვეყნის ყოველი კუთხე მღერის, ჩვენი გლეხი ჭირშია იგი თუ ლხინში, გზაშია, თუ ყანაში მღერის და ასეთ ხალხს ეროვნული ოპერა არ გააჩნია. იგი მხოლოდ ეხლა იდგამს ფეხს და საკაოდ მძიმედ, რადგანაც—სამუშუაბროდ—ჩვენში არა დროს არ მოგვარებულა თავის დროზე ხელოვნების საკითხები—კერძოდ თეატრებისა. ყოველი წლის დაშვებულ თავიდან დასაწყებია სათეატრო საქმის ორგანიზაცია, ხოლო ნახევარი წლის შემდეგ ჩიხშია იგი მოქცეული.

ფულები კი იხარჯება და იხარჯება ხშირად უშიზნოდ. თუ ჩვენ შევქმელით სწორი და მიზანშეწონილი მჭიდრო ორგანიზაცია სახელოვნო საქმეებისა საერთოდ, კერძოდ თეატრებისა არც ერთი დღე არ უნდა გასდეს, არც ერთი გროში უშიზნოდ არ უნდა დაიხარჯოს, სოფელი და ქალაქი მჭიდროდ გადაუვათ ერთმანეთს, გაეიტანოთ სოფლად, პერიფერიებში ცენტრის შემოქმედება და მაშინ ნაყოფიც შეეძინა და უკეთესი იქნება, საშვალეზაც შეეძინება და ხაზინის შემყურე ნაკლებ ვიქნებით.

აკაკი ფალავა.

მოსკოვის სამხატვრო თეატრი ტფილისში

ხელიდან, 2 მაისიდან, სახ. ოპერის თეატრში დაიწყო მოსკოვის სამხატვრო აკადემიური თეატრის გასტროლები, ეს თეატრი რუსეთში ყველაზე უფრო პოპულარულია და საზღვარ გარეთაც დიდი ინტერესი შეიქმნა მის გარშემო. მისი დამაარსებელი არიან ე. ს. სტანისლავსკი და ე. ი. ნემიროვი-დანიენკო; როცა ისინი გამოვიდნენ სასცენო მოღვაწეობის ასპარეზზე, ამ ოცდახუთი წლის წინად, რუსეთის თეატრალური ცხოვრება განიცდიდა სრულ მოღუწებას. ყველა არსებული ფორმები მოქცეული იყო, საჭირო იყო თეატრის ძირეული რეფორმა. სტანისლავსკი და ნემიროვი-დანიენკო ორთავენი თავისებურად ეძებდნენ ახალ მხატვრულ და სცენიურ მიმართულებებს, ორთავენი ოცნებობდნენ ერთნაირ იდეალებზე ხელოვნებაში. პირველად ისინი ცალ-ცალკე მუშაობდნენ: სტანისლავსკი —ხელოვნების და ლიტერატურის საზოგადოებაში“ და ნემიროვი-დანიენკო—მოსკოვის ფილარმონიულ საზოგადოების დრამატულ კურსებზე, სადაც ის ასწავლიდა სასცენო ხელოვნებას. მათ განიზრახეს ემუშაუნათ ერთად, შეერთებით მათი ხელმძღვანელობის ქვეშ მყოფი ახალგაზრდა თეატრალური ძალები და შექმნათ დამოუკიდებელი თეატრი, სადაც დასდგამდნენ საუკეთესო ნაწარმოებთ, ჩემოვის, იბსენის, ჰაუპტმანის და სხვების. მათ უნდოდათ შექმნათ ისეთი თეატრი რომელიც ხელოვნებაში შეიტანდა ახალ ნაკადს, რომელიც გადალახავდა შაბლონს და რუტინას.

ე. ს. სტანისლავსკი—სატინი მ. გორკი—„ნაწიარლინი“

მოხარვის სამსახურს თმობის მსახიობნიწროლავში

ო. ლ. კნივერ—ნასტია
„ნაძირალნი“

კაჩალოვი—ბასტა
კ. ჰამსუნი—„ცხოვრების ბრკეალებში“

ო. შ. მოსკოვნი—გოლუტვინ

ა. ნ. ახტროვსკი—„На всякого мудреца довольно простоты“

ვ. შ. ლუესკი—ბუბნოვა
„ნაძირალნი“

ქონებრივად შეძლებულმა ინტელიგენციამ მორაზოვის მეთაურობით მათ აღმოაჩინეს დახმარება—შეიქმნა თანხა. სტანისლავსკისა და ნემროვიჩ-დანჩენკის მოწაფეთვანად შესდგა დასი, რომელმაც დაიწყო ენერგიული მუშაობა და მალე დიდ-შედეგებსაც მიაღწია. ამ თეატრის საფუძვლად დაედო თეორია: ცხოვრების სცენაზე გამოსახატვად სინამდვილე უნდა მიუღებ ნამდვილ მხატვრულ-სიმაჟთის მხრიდან ვახსნა ღრმა შინაგანი მნიშვნელობა და აზრი უბრალო ყველდღიური ფაქტებისა, გამაზრდადენი-ეს აზრი უბრალოთ, მაგრამ მხატვრულ ფორმებში და მით ასახო ადამიანის სულიერი ცხოვრება.

ამ თეორიის ეტდგული-დარჩა სამხატვრო-თეატრი მთელი თავისი მოღვაწეობის მანძილზე, თუმცა მისი შემოქმედების ისტორიაში ადგილი ჰქონდა სხვა და სხვა გადახრას და ცვლილებებს. შეიძლება აღვნიშნოთ სამი მნიშვნელოვანი პირველი—გატაცება რეალიზმით, რომელიც ახლო იდგა მდინენებციების ნატურალიზმთან; მეორე—ახალი სცენური ფორმების ძიება, მეტერლინკის თითო აქტიან დრამების დიდება და სხვა; მესამე—რომელიც აქანდინჯ უმთავრესია სამხატვროელებსათვის—„შინაგანი ვანცდის თეატრი“.

რჩებოდა რა ყველა თავის მიმდინარეობებში მხატვრულ-რეალისტური, სამხატვრო თეატრი მუდამ ეყვება ახალ გეგმს.

მოსკოვის სამხატვრო თეატრის ვახსნა მოხდა 1898 წ. 14 ოქტომბერს, ა. ტოლსტოის ბიესით—„მეფე თეოდორე ივანეს ძე“. თეატრმა გაიმარჯვა ამ პირველი გამოსვლითვე, მაგრამ მათი ცნობა მოხდა ჩხოვის „ჩაიის“ დიდების შემდეგ.

უმთავრესად—ამ თეატრის მუშაობა სწარმოებდა მოსკოვში, თუმცა 1915 წლამდე რეგულარულათ აწყობდენ საგაზაფხულო სპექტაკლებს პეტროგრადში და შემთხვევითი გასტროლები ეწყობოდა რუსეთის ზოგ დიდ ქალაქებში, აგრეთვე 1906 წ. მოეწყო მოგზაურობა საზღვარგარეთ (ბერლინი, ღრუზდენი, ვისბადენი, ფრანკფურტი, დუსელდორფი, პრაგა, ვენა).

მოსკოვის თეატრის

(გაგრძელება)

დიდი წინადადებების შემდეგ სტანისლავსკემ გაუხსნა ჩხოვის თეატრის სცენა და საზოგადოებას შესთავაზა ერთი ორიგინალური ამოღწევა...

ჩხოვის სასცენო-ხმა არ აქვს... მაგრამ ჩხოვმა შეაყვია ვანცდის ცელები აზრი, რომ დრამის მსახიობისათვისაც აუცილებელია სასცენო ხმა და ყველას ვსავიანთ დაიძახა: „მოდიოთ, უსმინეთ ჩემს საძაგულ-ხმას, მაგრამ უტკითვე ჩემს შემოქმედებას სცენაზე და შემდეგ სთქვიეთ:—ვარ თუ არა შე მსახიობი“-ო. მართლაც ეს უღამაზო, უხმა და უციოდესად ნერვოსტენით დაშლილი ადამიანი დიდი შემოქმედდა...

1919 წ. ნაწილი ამ თეატრის, კაჩალოვისა და კინპერის მეთაურობით გაემგზავრენ საგასტროლოთ სამხრეთ რუსეთში, რომელიც სამოქალაქო ომის მიზეზით მოსწყდენ შემდეგ საბჭოთა რუსეთს და მხოლოდ 1922 წ. დაბრუნდენ მოსკოვში. ამ ხნის განმავლობაში იმით მოიარეს ჯერ—ხარკოვი, სიმფეროპოლი, სევასტოპოლი, იალტა, ოდესა. როსტოვი, ეკატერინოდარი და შემდეგ ეწვიენ საქართველოს. გამართეს სპექტაკლები აქ ტფილისში და ბათუმში.

შემდეგ ისინი სტამბოლით-გაემგზავრენ ევროპაში სადაც მათი სპექტაკლები აუარებულ ხალხს იზიდავდა. პრესა მათ ხელებოდა ყველგან დიდის აღფრთოვანებით. ამ ხნის განმავლობაში სამხატვრო-თეატრი მოსკოვში განაგრძობდა მუშაობას, თუმცა საგაზრდო ნაწილის ჩამოშორებით მღიერ ფერდებლო საქმე და ზოგიერთი ბიესების დიდგმა შეუძლებელი აყო.

1922 წ. გაზაფხულზე საზღვარი გარეთ მყოფი ჯგუფი დაბრუნდა მოსკოვში, მაგრამ მათი აქყოფნა გავრძელდა მხოლოდ სამი თვე სამხატვრო-თეატრი მიწვეულ იქმნა ამერიკაში საგასტროლოთ, მაგრამ ისინი იმგზავრენ დამშეულთა დახმარე ცენტრალური კომიტეტის კომანდიროვით. ეს გასტროლები განზრახული ერთი წლის მაგერ ვაგრძელდა ორი წელი. ამ ხნის განმავლობაში თეატრმა მოიარა გარდა ნე-იორკისა და ამერიკის სხვა ქალაქების ევროპის ქალაქებიც. ყველგან მათი ჩასვლა იწვევდა უდიდეს ინტერესს.

1924 წ. ზაფხულში დასი დაბრუნდა მოსკოვში და განახალა თავისი მუშაობა. ის თავის არსებობის მე-27-ე წელს არ ჩერდება განსაზღვრულ ფორმებში, არამედ კვლავ გამაგრბობს ძიებას. უსანსნელო მთაწიერ დადგმულმა „რევიზორმა“ და „ევი კეისისაგან“ დიდი ინტერესი გამოიწვია და აალაპარაკა მოსკოვის პრესა.

ტფილისის საზოგადოებაც მას დიდის ინტერესით ხედემა რასაც ამტკიცებს ის ფაქტიც, რომ ყველა გამოცადებულ-სპექტაკლებზე ბილთები უკვე გავიღულა და მსურელები კიდევ აუარებელია.

Z

ჩემგ აზრი-საბოლოოდ გამტკიცდა, რომ დესაც მე ვნახე ჩხოვი „პამლეტი“-ს როლზე-სტუდიის წარმოდგენაზე, როგორც ჩხოვის სხესტაკოვის, ისე ჩხოვის პამლეტის გარშემო ატყდა პრესაში ყიინი.

გაიშნდა ორი ბანაკი, პირველი გიძახბოდა: ჩხოვის პამლეტის სული არ არის ისეთი, როგორც შექსპირის პამლეტის, რომ ჩხოვის პამლეტი არის შექსპირის პამლეტი. და ამ ბანაკში მოკალათებული შექსპირის „თავყანისცმელოთა“ აზრს დასტური მისცა გერმანელმა ტრაგემა სანდრო მოისიმ, რომელიც ამ პერიოდში იყო საგასტროლოდ მოსკოვს.

მეორე ბანაკი ულკაცდა გამარჯვების ჩეხოს და მტკიცე იერიშით მიმბარობოდა ჩეხოვის ჰამლეტის უარსმყოფელთა წინააღმდეგ. ამეტად ცუდი იქნებოდა, სრულიად უფარგისი, რომ ყველას ხობტა შეესხა ჩეხოსთათვის და არ ყოფილიყო მისი უარისმყოფელთა გმე-რი რაივი. მსახიობის ფსიქოლოგიურსა და ისტორიულ სისწორეს ვერ მოლუნანეს ის, ვინც ყალბი ტრადიციით მკულ ცხენზე ატენებს დახავსულ აზრს.— ასეთი იყო პრესის ერთი ნაწილის დასკვნა.

ჩეხოვის ჰამლეტი არ არის ლამაზი, არც ახოვანი. მაზღე არ არის ატლასის ტრიკო, არც აბრეშუმის ჩულ-ჭები და ტუფლები, არც პედროთა იგი გათვთვებული და საერთოდ ის არ უახლოვდება ჰენრიხ მუოვს დროს შეითხზნილ ჰამლეტის სახეს.

ჩეხოვის ჰამლეტი—მწუხარედ დახრილი შტოა. დაბეჭდავს ქარი, გაივლის სწრაფად ქარიშხალი ადამიან-ისწენებათა და დაიხრება ეს წვერილი შტო უღრანტყეში“.

ჩეხოვის ჰამლეტი სწრაფად აქვს სხეული, ხორცი, აქვს მზოლიად სული, მთლიანი სული, დაბადებული ქარიშხ-ლისათვის, პროტესტისათვის, ადამიანის უსაზღვრო ტანჯვისათვის, ვნებისათვის“.

ჩეხოვის ჰამლეტს სძავს სიცრუე, მაგრამ ის თვით სესეა ამ სიცრუით.

ჩეხოვის ჰამლეტი მთლად წინააღმდეგობაშია, რა დგანაც ის ღრმად ადამიანურია, რადგანაც რაღაც მკი რე ნაწილი ჩეხოვის ჰამლეტისა არის ყოველ ჩვენთაგანში.

ჩეხოვის ჰამლეტი სცხვირობს ყოველ ქვეყანაში, ყოველ ეპოქაში და საუკუნეში.

ამაშია სწორედ ჩეხოვის ვენიალობა.

დიმიტრი უგრიუმივი იგონებს ანატოლ ფრანსის სიტყვებს ჰამლეტის წარმოდგენის შემდეგ „ფრანგულ კომედიაში“— „ლამე მშვიდობისა ჰამლეტ, შეუძლებელია თქვენგან ჩამოშორება ისე, რომ მთელი თავი არ იყოს სასუე თქვენით და აი სამი დღეა, რაც მე არ მაქვს სხვა აზრები გარდა თქვენისა“. და ამთავრებს თავის წერილს ასე: „ლამე მშვიდობისა ჩეხოვო, შეუძლებელია თქვენი ჩამოშორება ისე, რომ მთელი თავი არ იყოს სასუე თქვენით“.

II

მეიერხოლდის თეატრი.

მოსკოვშია დღეს სწორენ, კამათობენ, მღერიათ მეიერ-ხოლდზე.

რეისორი მუშაობს ორ თეატრში: რევილიუციის და მისივე სახელობის.

„მარცხენა ფრონტზე ჩვენ უკვე გავიმარჯვეთ“— ასე დაიწყო მან თავისი სიტყვა წარმოდგენის დაწყებამდე. მეიერხოლდს სჯერა მისი გამარჯვების. მაგრამ ის ჯერ კიდევ მიუბნია, ის განუწყვეტლო ფიქრობს ახალ ხატებზე, თერებზე, შინაარსზე...

მე ენახე ოსტროვსკის „ტყე“ „დაიოშ ვეროპუ“, და „ოზბერი ლილ“.

თეატრი მეტად სადაა, უხეზარლო, უსაფარძლო, არც ლოკები აქვს, უბრალო სკამები ბაწრითაა ერთმა-ნეთზე გადაბმული. სცენა ურამპით, არც ფარდა...

ოსტროვსკის „ტყე“ მთლიანად მეიერხოლდის ახა-ლი ნაშრომია ოსტროვსკი მკრთალად სჩანს... აქვს ესეც უნდა იყოს—ამბობს მეიერხოლდი, იმავე დროს კი სამხატვრო თეატრის მსახიობ ენაპერ-ჩეხოვის გული მოსდის და თვალებიდან ცრემლები სცეკვია, როდესაც უყურებს „ტყე“-ს. უნდა ესთქვა, რომ სხვა დად-გმებთან შედარებით „ტყე“ მიდის მკრთალად, უენერ-გიოთ, და ვერ იწყვეს საქირო ემოციას.

მთელი პიესის მამომრავებელია მსახიობი იგორ ილინსკი—ეს უეჭველად დიდი მსახიობი.

ამ პიესისადმი საზოგადოების ინტერესი გაკვირდა.

„დაიოშ ვეროპუ“.

თვით მეიერხოლდი შეეყარებულა თავის თავზე ამ დადგმის შემდეგ. სჩანს ბევრი უმუშაუნია... დალილია... ყირიში, დასვენების დროს, თეატრალური კორეს-პონდენტისათვის უთქვამს: „ო, რა რივ დავილაღე ამ დადგმის შემდეგ. არასოდეს არ მიგარძენია მუშაობის სიმძიმე ისე, როგორც ამ პიესის ვარშემო, და ჯერ კი-დევ უნდა ვიმუშავო მსხუდ, რადგანაც საქიროა გადაბე-შევაება“. რა არის ამ პიესაში? რევილიუციონური სანა-ხაობა პოლიტიკის ელემენტებიდან.

საეტიკაციო მასალა მრავალი. ძლიერი მომენტე-ბით ხშირი.

ნაკლი—არ არის დაცული მთლიანობა.

ამაში ბრავს სდებენ სცენარის ავტორს.

პრესაში აღნიშნულია ის ვარემობა, რომ ეს *და-უმთავრებელი წარმოდგენა—ფუტბოლით სცენაზე, მა-ტოციკლებით, გვირაბებით, მოძრავი ყვდლებით, პო-ლონეთის პარლამენტით და რეკლამებით უფრო ძვირ-ფასია, ვიდრე ათეული სხვა წარმოდგენა მოსკოვის თეა-ტრებში. მასში არ არის პიესა, მაგრამ მასში სცემს აშკარად და მკაფიოდ ნერვი რევილიუციისა და რომ ამ პატარა ნაწილებიდან მოსკოველი რევისორები დიდ-ხანს აშენებდენ იქნება თავისი ორიგინალური, დად-გმების და მოძრავი ყვდლები მისცემენ ვასევენებას სტა-ტიური თეატრის და უძრავ კონსტრუქციას“.

„მეიერხოლდი გაუგებარია“—ისმის პრესაში მუშე-ბის ხმა. ამ სფეროში რევისორი დიდ ანგარიშს უწყეს პრესის მხას და იმედია, რომ ეს საუკრადლობა დეფექტი იქნება დაიღველი.

სხვა თეატრების შესახებ შემდეგ.

შობ. ღვამიჩავა.

სოფელი და ხელოვნება

ხელოვნების სწორ გზაზე დაყენება და მისი განვითარება ერთერთი საუკეთესო იარაღია ამა თუ იმ კლასისათვის თავისი გავლენის გასაძლიერებლად. ყოველი გამარჯვებული კლასი თავის გამარჯვების გამოართლებას ანგითარებს როგორც საზოგადოებრივი ცხოვრების სასოციალურ ატრიბუტებში, ისე ხალხის ფსიქოლოგიურ მოტივებში: მონარქიის დროს ჩვენში და საერთოდ წინეთი ფსიქოლოგიური მოტივები სახიფათოდ რელიგიურ ფანატიზმში. პროლეტარიატი და გლეხობა ამ გზას ვერ გაჰყვება, მათთვის სულიერი განცდა საკუთარ შემოქმედების ლაბორატორიაში უნდა განკურნონ. ამ მიზნისათვის საუკეთესო წამალს ხელოვნება წარმოადგენს. სარწმუნოების ტაძრები უნდა შესცვალოს ხელოვნების ტაძრებმა (თეატრები, კლუბები და სხვა). პროლეტარიატს თავისი ბრძოლის პროცესში არ ჰქონდა საშუალება ეფიქრა სულიერ შემოქმედების რესურსებზე. ეს გამარჯვებული კლასის ხვედრია. დღეს, ყალიბდება თუ არა ახალი საზოგადოებრიობა იქნება საშუალება ახალი შემოქმედებითი ძალების წარმოშობის და განვითარებისა. ამის ნიშნები უკვე საკმაო ჩვენში. ხელოვნების უმაღლეს ფორმებზე დღეს ვერ ვილაპარაკებთ, მაგრამ მისკენ მისწრაფება ერთი წუთითაც არ უნდა შევანელოთ.

ქალაქი ხელოვნების შირივ შედარებით უფრო უზრუნველყოფილია. პროვინცია მეტად ცუდ პირობებში

შია საერთოდ და კერძოდ ჩივენში. ხელოვნების საქმეთა მთავარ საბჭომ მიაქცია ამას ყურადღება და გავზანა თავისი რწმუნებული ამხ. ს. წუწუნავა დასავლეთ საქართველოში. შეიქმნა ყველა სამაზრო და დიდ ცენტრებში სახელოვნო საბჭოები, რომლებიც ცენტრის დირექტივებით ხელმძღვანელობას გაუწეეს ადგილობრივ სახელოვნო მუშაობას. ამის შესახებ დღევანდელ ნომერში მოყვანილია ცნობები დას. საქ. ყველა ქალაქებიდან ცნობებიდან სჩანს რომ ჩვენს ხალხში დიდი მისწრაფებაა აგრეთვე მუსიკალურ განათლებისადმი და ამიტომ ცენტრმა ამას სათანადო ყურადღება უნდა მიაქციოს. დახმარება გაუწეოს როგორც იდეური ისე მატერიალური (ისტრუმენტების მოწოდებისა და სხვა). მომავალ ბიუჯეტში სერიოზული ყურადღება უნდა მიექცეს პროვინციას ხელოვნების დარგში. თუმცა ხელოვნების საქმეთა საბჭოს ხარჯთაღრიცხვა მეტად განსაზღვრულია მაგრამ თუ პროვინციას აქედან არ მივაწოდებ დეკორაციები, რეპერტუარი ხელმძღვანელები და სხვა, ხელოვნების საქმის გამოკეთება სხვა გზით ძნელი იქნება. ჩემის აზრით უნდა შეიქმნას სპეციალური ფონდი ხელოვნების საბჭოსთან. თუ ჩვენ ვაძლევთ მნიშვნელობას ხელოვნების განვითარებას პროვინციაში, არავითარ, საშუალება არ უნდა დავიშუროთ.

3. დ.

სახელოვნო მუშაობა საქ. დაზა-ქალაქებში *)

ქ უ თ ა ი ს ი

ტფილისის შემდეგ როგორც ყოველთვის ქუთაისს უჭირავს საქართველოში პირველი ადგილი ხელოვნების დარგში. არსებობს აკადემიური დასი ი. ზარდალიშვილის ხელმძღვანელობით. დასი მატერიალურად კარგ პირობებშია და მის მუშაობასაც სათანადო ნაყოფი აქვს. არსებობს მუსიკალური ტენიკუმი ი. აბაშიძის ხელმძღვანელობით. მუსიკალურ ტენიკუმს ინახავს ცენტრი. ტენიკუმთან არსებობს ვუნდი 120 კაცის შემადგენლობით. მუსიკალურ ტენიკუმს დიდი წარმატება და საქმის უღრმა ეტყობა, რაც უნდა მიეწეროს ამხ. აბაშიძის უნარს და ენერჯიას. არსებობს სოფლისათვის მოძრაიე კინო. არის აგრეთვე რკინის გზის თეატრი. დაარსდა სახელოვნო საბჭო ამხ. ქუმბურთიძის თავმჯდომარეობით (განათლების განყ. გამგე).

ბ ა თ ო მ ი

არსებობს სახელმწიფო ოპერა, დაარსებულია ახლად მ. ქორელის ხელმძღვანელობით დრამატული სტუ-

დია, მომღერალთა გუნდი კუხიანიძის ხელმძღვანელობით აპარისტანის სახანათლების კომისარიატის მფარველობით, მოძრაიე კინო ავტომობილით და თავის მატორით სოფლებისათვის განსაკუთრებით ზღუდულის სეზონისათვის. არსებობს პრადეკაემიური და რკინის გზის კლუბები. ქართული აკადემიური დასი წრეულს ბათუმში არ ყოფილა, რაც უნდა ჩაითვალოს უარყოფითი მოვლენად. მით უმეტეს მუდმივი დასი არსებობდა ბათუმში 1912 წლიდან. მომავალში ხელოვნების საქმის მიზანშეწონილ და სწორ ხაზით გასატარებლად ხელოვნების საქმეთა მთავარ კომიტეტის თაოსნობით როგორც სხვა ქალაქებში დაარსებულ იქმნა ადგილობრივი სახელოვნო საბჭო შემდეგი შემადგენლობით: თავმჯდომარე: სახ. გან. კონისარი ვარშანიძე, წევრები: ერთი პროფკავშირის წარმომადგენელი, 1 პოლიტგანის წარმომადგენელი, 1 ავტეპროპოს, 1 მთავლიტის, 1 ხელოვნების მუშაკთა კავშირის, სტუდიის ხელმძღვანელი, ადგილობრივი თეატრის ხელმძღვანელი და სხვა. საბჭოს განხრახული აქვს მომავალში დაარსოს აკადემიური და-

*) მოდებულია მთავარ სახელოვნო საბჭოს ინსტრუქტორის ს. წუწუნავას შიანგნებიდან, რომელიც შან გააკეთა პროვინციიდან დაბრუნების შემდეგ.

სი. მოიწვიოს ათი პროფესიონალი მსახიობი და ადგილობრივ სტუდიის დანმარებით შეუდგებიან მუშაობას. განზრახულია აგრეთვე მუსიკალური სკოლის და სამხატვრო სტუდიის დაარსება, რაც აუცილებელია საქართველოს ისეთი თვალსაჩინო კუბისათვის, როგორც არის აქარისტანი და მისი დედაქალაქი ბათონი. საბჭოს შიერ განსაკუთრებული ყურადღება იქნება მიქცეული პერიფერიებისათვის დახმარების სახით როგორც მატერიალურად ისე იდეურად.

ქ ი ა თ უ რ ა

არსებობს აკადემიური დასი. თეატრის გამგე გ. ნუქუბიძე და რეჟისორები ნ. გამრეკელი-თორელი და მებურიშვილი. ქუთაისის შემდეგ ქიათურას თეატრის სა-

ნ. გამრეკელი—თორელი

ქიათურის ავ. თეატრის რეჟისორი

კითხში უჭირავს პირველი ადგილი, რადგან დიდ მატერიალურ დახმარებას უწყებს მას აღმასკომი. დადგმები დამაკმაყოფილებელია. არსებობს სასულე ორკესტრი და მომღერალთა გუნდი ს. კავსაძის ხელმძღვანელობით. არსებობს აგრეთვე პროფკავშირების დასი. დაარსდა სახელოვნო საბჭო ამხ. თიანეთის თავმჯდომარეობით განზრახულია მუსიკალურ სკოლის დაარსება ფართე მასშტაბით.

ო ზ უ რ გ ე თ ი

ოზურგეთში არსებობს დრამატული დასი. დასში მოწვეულია სამი მსახიობი დანარჩენი ადგილობრივ სცენის მოყვარენი. დასს ხელმძღვანელობს ამხ. პეკუაშვილი. დასში არიან სცენის უხუცესი მუშაკნი, რომელთა მოღვაწეობა სათანადოთ უნდა იქნას აღნიშნული. ასეთ

პირთა შორის აღსანიშნავია ამხ. სასონ ხურციძე. მამრიაში დრამურების მუშაობას შემთხვევითი ხასიათი აქვს, რაც ადგილობრივი მუშაობის საერთო მნიშვნელობისათვის უნდა ჩაითვალოს მინუსად. ოზურგეთის დასში გამაჩივრება სამი მსახიობი, დანარჩენები შეადგენენ კოლექტივს. აღსანიშნავია ზოგადით ოზურგეთის თეატრის დისკოლბინა, საქმის მოყვარეობა და ამხანაგების ენერგიული მოღვაწეობა, რაც ოზურგეთის თეატრს საშუალებას აძლევს საქ. პროვინციის თეატრებს შორის ერთი პირველი ადგილთავენი დაიკიროს. აქაც შესდგა სახელოვნო საბჭო: თავმჯდომარე; განათლების ინსპექციის გამგე მარო ლომინაძე და წევრებად ყველა სათანადო ორგანოების წარმომადგენელი. ოზურგახულია მომავალში დაარსდეს პატარა მასშტაბით მუსიკალური სკოლა. 1 რთაილის მასწავლებელი—(იგივე ხელმძღვანელი), ხალხურ სიმღერების გუნდი გამოცდილი ლობაზრით (ხალხური სიმღერების შენარჩუნების და შეგრძობის მიზნით) და შესწავლა ჩონგურის.

ლ ა ნ. ჩ. ხ უ თ ი

ლანჩხუთი ცალკე მხარას არ წარმოადგენს, ამიტომ თავისი ბიუჯეტი არა აქვს და დამოკიდებულია ოზურგეთთან. მუდმივი დასი არ არსებობს. თეატრის შენობა თოვლისაგან სავრძობლად დაზიანდა, მაგრამ შესაქებლად მიღებულია ზომები. განზრახულია აქაც დაარსდეს მუსიკალური სკოლა (რთაილი, გუნდი და ჩონგური) მთავარ სახელოვნო საბჭოს დახმარებით. ამ რთაილში სახელოვნო მუშაობას შემთხვევითი ხასიათი აქვს, ამიტომ, საჭიროა ადგილობრივმა ამხანაგებმა ამ სფეროს სათანადო ყურადღება მიუქციონ.

ს ა მ გ რ ე ლ ი ა

არსებობს მუდმივი დრამატული დასი პროფკავშირების მფარველობის ქვეშ. რთიონებში დრამატული წრეების მუშაობა შემთხვევითი ხასიათისაა. დასს ხელმძღვანელობს ზ. ურუშაძე. არსებობს მუსიკალური სკოლა. სკოლაში უწინ იყო 120 მოწაფე და ხუთი მასწავლებელი, მაგრამ უსახსრობის გამო მოწაფეების და მოსწავლეების რიცხვი შემცირდა. დარჩა ერთი მასწავლებელი რთაილზე და 20 მოწაფე. აღნიშნულ სკოლას ცენტრიდან ქონდა დაპირება დახმარების შესახებ, მაგრამ დღემდის არაფერი მიუღია. ქალაქში სხვა პროვინციის ქალაქებთან შედარებით მუსიკალური ინსტრუმენტების რიცხვი მეტად დიდია. მაგ. 20 ფორტეპიანოდმდე აქეთ მცხოვრებლებს, ამიტომ სასურველია განსაკუთრებული ყურადღება მიექცეს მუსიკალურ განათლებას ქალ. სამტრედიაში. არსებობს აგრეთვე რკინისგზის კუბის დასი, რომელსაც ხელმძღვანელობს მსახიობი თარაღაშვილი. არსებობს ორი გუნდი: 1 ცხოველდის მომღერალთა გუნდი და 2. სააბრეშუმო ქარხნის მომღერალთა გუნდი. არის აგრეთვე რკინის გზების და ტენიკუმის სასულე ორკესტრი. დასავლ სახელოვნო საბჭო: ამ კიკიანშვილის თავმჯდომარეობით.

ქსენაკის დრამატული წრე,

ა ბ ა შ ა

ზ უ გ ღ ი ღ რ

მენდებამდელი თეატრი 600 კაცისათვის. სახურავი უკვე დამთავრებულია. თეატრის საჩქაროდ დამთავრებას ხელს უშლის მატერიალური სიფიწროვე. მუდმივი დასი არ არსებობს. მომავალში განზრახულია მუდმივი დასის შექმნა. აგრეთვე მომღერალთა გუნდის მოწყობა და ჩონგურის შესწავლა. რაიონში მუშაობას შემთხვევითი ხასიათი აქვს.

ა ხ ლ - ს ე ნ ა კ ი რ

არსებობს სამი თეატრი. 1. რკინისგზის, 2. აღმასკომის და 3. პროფკავშირების. ასეთი პატარა ქალაქისათვის სამი თეატრის არსებობა მიზანშეუწონელია, მით უმეტეს პროვინციაში თეატრალური ძალები და თვით აუდიტორიაც. ერთი თეატრისათვისაც მეტად სუსტია. შესდგა სახელოვნო საბჭო: თავმჯდომარე ე. ქობულაია. განზრახულია მომავალში მხოლოდ ერთი დასის შექმნა რაც მიზანშეუწონილ ნაბიჯად ჩაითვლება. არსებობს აგრეთვე პროფკავშირების მომღერალთა გუნდი და ორი სასულე ორკესტრი: 1) რკინისგზის და 2) ქალაქის. აღმასკომის დასს ხელმძღვანელობს ანხ. კიზირია, რომლის მუშაობას სათანადო ნაყოფი გამოუღია დისციპლინის შექმნით და მუშაობის შედარებით ინტენსიურ გზაზე დაყენებით, რასაც აგრეთვე ხელს უწყობს აღმასკომის საერთოდ აქტიური მუშაობა. განზრახულია მომავალში მუსიკალური სკოლის დაარსება: როიალი, გუნდი და ჩონგური. ყურადღება ექნება მიქცეული პერფორირებთან კავშირს და მათ ხელმძღვანელობას.

არსებობს მუდმივი სცენის მოკვარეთა წრე. წრი-მუშაობის პირობები არ არის სასურველ ნიადაგზე. თეატრის შენობა და დეკორაციები ზუგდიდისს თვის, როგორც შედარებით დიდ სამაზრო ცენტრისათვის არ არის დამამაყოფილებელი. არსებობს მომღერალთა გუნდი. დაარსდა სახელოვნო საბჭო ანხ. ი. გოგიას თავმჯდომარეობით. გამზრახულია მომავალში მუდმივი დასის შექმნა და მისი მატერიალური მდგომარეობის გაუმჯობესება. ადგილობრივი მთავრობა სახელოვნო საბჭოს შექმნა და ხელოვნობის საქმის გაჯანსაღების საკითხს განსაკუთრებული ყურადღებით შეხვდა. რაც თავდებია მომავალში სახელოვნო საქმის სასურველ კალაპოტში ჩაყენების. განზრახულია აქაც მუსიკალური სკოლის დაარსება და სასულე ორკესტრის შექმნა.

ვ უ თ ი

არსებობს ცხრა კლუბი. წარმოდგენებს შემთხვევითი ხასიათი აქვს. ასეთი რაოდენობა კლუბებისა ფოთში არ შეიძლება ჩაითვალოს მიზანშეუწონილად. ჩვენ რაოდენობამ არ უნდა ავგიტაცოს, არამედ არსებითი მხარე უნდა გვაინტერესებდეს უფრო. არ იქნება ზედმეტი, რომ ასეთ სატრანზიტო და შემოსავლის მხრივ შედარებით მდიდარ ფოთს ყავდეს მუდმივი აკადემიური დასი. დღეს კი წარმოდგენები იშვიათად იმართება და ისიც მხატვრული თვალსაზრისით მიუღებელია. არის სამი სასულე ორკესტრი—1) რკინისგზის, 2) ვადამტეირთათვის კავშირის და 3) მებლგეოგრაფი კავშირის. არსებობს პროფკავშირე-

ბის მომღერალთა გუნდი. დაარსდა სახელოვნო საბჭო. განათლების ინსპექტორის აშხ. მუსხრამიძის თაშფაქობით. განზრახულია მომავალში აკადემიური დასის შექმნა, მუსიკალური სკოლის შექმნა - გუნდი და ჩონგური.

ბ ო ნ ი

მუღმედი დასი არ არსებობს. ამიტომ წარმოდგენები თითქმის არ იმართება. შენდება ახალი თეატრი 700 კაცი ტყეით. არის ერთი სასულე ორკესტრი. საერთოდ აქ მეტად სუსტი ყურადღება აქვს მიქცეული სახელოვნო დარგს, მიუხედავად იმისა, რომ ხონი იმერეთში ერთერთ კულტურულ და ეკონომიკურ ცენტრად ჩაითვლება. საჭიროა ცენტრმა მიაქციოს ყურადღება.

ტ ვ ი ბ უ ლ ი

ტყეილი, სახელოვნო დარგში, სამავალითო კუთხეთა ჩაითვლება. არსებობს პროფკავშირების კლუბი—

თეატრი სცენის მოყვარეთა წრით. თეატრის შენობა კარგია და დეკორაციები მდიდარია (ცხრა კომპლექტი). არის სასულე ორკესტრი, სიმებიანი ორკესტრი (მერეული). მომღერალთა გუნდი და კინო.

ზ ე ს ტ ა ფ ო ნ ი

არსებობს მუღმედი სცენის მოყვარეთა წრე. წრეში სამი მსახიობია. წრეს ხელმძღვანელობს აშხ. ცერცვაძე. თეატრს ინახავს სამაზრო აღმასკომი (ჭიათურა) აძღვეს 250 მანეთს თვეში. არის ცერძო მასწავლებელი მუსიკის, რომელსაც ყავს 50-მდე მოწაფე. აქედან სჩანს, რომ მუსიკალური სკოლის გახსნის აუცილებლობა მომწიფებელია საგრანობლად. სასურველია სამაზრო მთავრობამ ამ გარემოებას მიაქციოს სათანადო ყურადღება. არის სასულე ორკესტრი. თეატრის შენობისაგალი მიდის ახალი სათეატრო შენობის სააღმშენებლო ფონში. სოფლებში სახელოვნო მუშაობის როგორც ყველანა შემთხვევითი ხასიათი აქვს.

ბ. ლეჟავა

ბ. ლ ე ჯ ა ვ ა .

ბ. ლეჟავა 1914 წლიდან მუშაობს ქართულ სცენაზე. ჯერ ისევ 17 წლისა იყო როცა ქართულ დრამატულ დასში მიღებულ იქნა როგორც მოყარნახე, მაგრამ მას ამ მიმართებით დიდხანს არ უმუშავებია და იმ წელსვე ის ასრულებდა დასში პატარ-პატარა როლებს. მას შემდეგ ის ითვლებოდა ყოველ წელს ჭიათურის დასის შემადგენლობაში. როგორც სცენის მოყვარე და სრულიად უსაყიდლოთ ემსახურებოდა სცენას. აღსანიშნავია ის გარემოება რომ ბ. ლეჟავა ყოველთვის სარგებლობდა ჭიათურის საზოგადოების პატივცემით და მუდამ ეამს გამსქავალული იყო ქართული სცენის უსაზღოო სიყვარულით. საქართველოში საბჭოთა სელისფულების დამკვიდრების შემდეგ ის როგორც კომუნისტური პარტიის წევრი ასრულებდა სხვა და სხვა პარტიულ და საჭოთა თანამდებობებს, მაგრამ მიუხედავად დროის სიეწროვისა ერთს წუთს არ მოშორებია თავის საყვარელ საქმეს და მუდამ ახსოვდა და სწამდა ის. წელს 1925-ში მას შეუსრულდა 10 წელი სცენაზე მღოღეწობისა:

შ. დ.

ბ ე ნ ო ლ ე

ბ ი ნ ო ლ ა ს ო ფ ე ლ ი

ყველას მიერ აღიარებულია კინოს დიდი მნიშვნელობა ფართე მასის ვაეთინობიერების საქმეში. საბჭოთა ხელისუფლება სერიოზულ ანგარიშს უწყებს მას. არის მუშაობა რომ მასას მისწუდეს ჯანსაღი კინო-სურათები, სიამოვნებით უნდა აღვიწყოთ კიდევ ერთხელ

რაც მრავალჯერ დაწერილა და თქმულა რომ ამ მხრით საქართველოში ბევრი გაკეთდა. ჩვენ გვაქვს მივლი რიგი კინო სურათების რომელთა შორის ზოგნი არ ჩამოუყარებიათ ეკოლოპის ფოლმებს ტენიციის და არტისტების თამაშის მხრივაც კი მაგრამ ის რაც გაკეთდა საკმარისი არაა.

„ მ მ ს ა ლ ი ნ ა “

რინა დე ლიგუორა

კინო საბჭოთა რესპუბლიკებში უნდა ემსახურებოდეს სახალხო განათლების საქმეს, ის უნდა იყოს კომუნისტური პროპაგანდის იარაღი, საშუალება რომლითაც პოლიტიკური განათლება უნდა შევიდეს მშრომელთა მასაში.

ცხადია თავის ნაშედეგ დანიშნულებას საბჭოთა კინო მაშინ მიალწევს, როცა ის იმდენათ მომავარდება, რომ განდევნის ეკრანიდან ბურჟუაზიულ ფილმებს, რომელთაც უდაოა უარყოფითი მნიშვნელობა აქვთ ახალი თაობის აღზრდის საქმეში.

საქმე იმაშია, რომ თითქმის ყველა საზღვარ-გარეთის ფილმები თავისი შინაარსით წარმოადგენენ ბურჟუაზიული მორალის აპოლოგიას, სცილოდნენ მიმზიდველი ფერებით დახატონ სილამაზე კაპიტალისტური წესწყობილების. მაყურებელი ხედავს მდიდრულ სასახლეებს, მშვენიერ კოსტუმებს, ბალებს, ჯავტომობილებს, უდარდელ და ლალ ცხოვრებას და ცხოვრება მშრომელ მასის რომელიც სულ ლევენ სილატაკეში იმ ფილმებში ნაჩვენებია არ არის და თუ არის ისე ოსტატურად რომ ბურჟუაზიული მორალი შეუბღალავი რჩება.

ხშირად ამ სურათებში მეფე ან კაპიტალისტი შეიყვარებს ღარიბ-ღატაკი ოჯახის ქალს და აბედნიერებს მას.

სრულიად სხვა ხასიათის ფილმებია საჭირო ჩვენთვის ჩვენი ფილმები უნდა ასურათებდნენ საზიარობას წარსულის მტარვალთა და უნდა დაანახოს მაყურებელს თანამედროვე უდიდესი ისტორიული საბჭოთა აღმშენებლობის სახე და მომავალი სოციალისტური წესწყობილების მიმზიდველობა და სილამაზე.

განსაკუთრებული უპირატესობა აქვს კინოს სოფლად განათლების შეტანის საქმეში. ვრთი რომ კინოს აპარატები და მოწყობილობა წასაღებ-წამომსაღებათ ადვილია და არ ითხოვს ბევრ ხარჯებებს, მეორეც ის ყველა ხელოვნებაზე უფრო ადვილ გასაგებია უბრალო წერა-კითხვის უცოდინართათვისაც.

გლეხი თუ ხალსით ვერ მოისმენს ლექციას რაიმე საკითხზე, მიეცით მას ამ ლექციის ილიუსტრაცია საჭირო ახსნა განმარტებით და თქვენ დაინახავთ როგორი ხალსით მოეკიდოს მას და დაინტერესდეს.

ამიტომ საჭიროა რაც შეიძლება ვავამრავლოთ მოძრავი კინოები და მივსცეთ მას საჭირო რეპერტუარი.

6. ს — ლი.

ც ი რ კ ი

ხელოვნების მუშაკანი სოფლებსაქენ

ლოზუნგმა: „პირი სოფლისაქენ“, როგორც მოსალოდლო იყო სწრაფად ჰყოვა გამოძახილი ხოლოვნების მუშაკთა შორის.

რომ არ ვილაპარაკოთ იმაზე რასაც ამ მიმართულებით აკეთებს ხელოვნების მთავარი საბჭო: საკეიანლური ინსტრუქტორის საშუალებით თვატრალური საქმის გამორკვევა საქართველოს დაბა-ქალაქებში, განზრ-

ხული ვავაენა პროვინციებში აკადემიური დრამის დაისი და სხვა.

ამ ლოზუნგს ვამოხმებურა აგრეთვე ხელოვნების მუშაკთა კერძო ინიციატივაც. როგორც არასდროს წარსულ წლებში, ხელოვნების მუშაკთა კავშირის სამდივნოში შემოდის განცხადებები სხვადასხვა კოლექტივების შექმნის შესახებ პროვინციებში სამოგზაუროთ.

ცირკის მსახიობებს ბევრი დაბრკოლება ხვდებათ წინ, რომ მოახერხონ სოფლებში ჩვენება თავის ხელოვნების. მათ სჭირდებათ ბევრი ღვირაკების წაღება თან რაც წარმოადგენს სიმძნელს, თუ სხვა მსახიობთა დასები მზამზარეულ თეატრებში გამართვან თავიანთ წარმოდგენებს ცირკის არტისტებს უხდებათ თვით ააშენონ ასეთები სადაც მივლენ. მაგრამ საქმის სიყვარულმა სძლია სიმძნელე და მათ გადასწყვეტეს მოაწყონ მოგზაურობა 'დაბა-სოფლებში', ამ შემთხვევაში პირველობა ეკუთვნის ტფილისის საზოგადოებისათვის კარგათ ცნობილ დონატოს ჯომლის ინიციატივით და პროექტი ოსტატმა გარაყანიძემ დაამზადა აპარატები და სხვა საჭირო მასალები. რომლითაც მოძრავი ცირკის მოწყობა ძლიერ ადვილდება. და ეს მისცემს საშუალებას განახორციელონ ცირკის არტისტებმა დასახული მიზანი, უჩვენონ სოფელს თავიანთი ხელოვნება.

ჩვენ უსურვეთ სხვა ხელოვნების მუშაეთაც აიღონ მაგალითი დონატოსაგან და მით გააფართოონ თავისი მიღვაწეობის ასპარეზი და მოიხადონ მოვალეობა სოფლის წინაშე.

ა. ჰ.

წინ შუაში პირველ რიგში სედან: კვიატკოვსკი, დონატო, კარლუს; მეორე რიგში შუაში სედან: ხელოვნების მუშაეთა კავშირის წარმომადგენლები ანხ. პოკროვსკი, ანხ. ჩოჩიევი, ოსტატი ბ. გარაყანიძე და ცირკის არტისტები.

მ. კ. და ლ. ტანტის 25 წლის იუბილე.

5 მაისს შესდგება ცირკის მსახიობთა მ. კ. და ლ. ტანტის ცირკის ასპარეზზე მოვალეობის 25 წლის იუბილე. მშანი ტანტები ეკუთვნიან, იტალიის ძველ მეცირკეთა არტისტულ ოჯახს. მათი პაპა დიონის ფერონი

რონი ცნობილი ჯამბაზი იყო იტალიაში, რომელიც 30-მეტრის სიმაღლეზე ვადაქიმულ მეთეულის თოქუ თავისუფლად დანავარდობდა. ტანტების მამაც საჭმოდ ცნობილი იყო როგორც ნიჭიერი კლოუნი და ჯამბაზი.

ლ. ტ ა ნ ტ ი და კ. ტ ა ნ ტ ი.

1877 წელს ტანტი-ფერონის მთელი ოჯახი გადმოსახლდა რუსეთში. ქ. ოდესაში. ამ ხნიდან ისინი რუსეთის დიდ ქალაქებში გამოდიოდნენ ცირკის არენაზე.

მ. ტანტების პირველი დებიუტი შესდგა მაისს საკუთარ ცირკშივე, 1900 წელს. როდესაც კონსტანტინე იყო 11-ის და ლეო-მ წლის. ბავშვებმა ამ დღიდანვე

მოდრავი ცირკი. რომელიც გააკეთა ბ გარაყანიძემ დონაგოს პროექტით.

მიიქციეს ყურადღება. ბოლოს შეიქმნენ სატახტო ქალაქების ცირკების მსახიობნი, სადაც მათ, ზალხი ყოველთვის დიდის ალტაცებით იღებდა.

მათ შესცვალეს თავიანთი რეპერტუარის ენარი. და საზოგადოებას წარუდგინენ როგორც მუსიკალური კლოუნი—სატირიკოსნი. აი ამ ახალ დარგში გამოჩნდა წამდვილი მათი მოწოდება როგორც მსახიობების. მათი ნიჭი აქ შეუდარებელია. თავისებური-ორგანიზალური ჯანსაღი იუმორით.

ამას გარდა მშ. ტანტები არიან შექმნილ ავტორები. საუკეთესო პოლიტ-სატირისა:

„გენუის კომფერენცია“ „ფაშისტების ორკესტრი“.

„მოსკვის ტრაქტირი“. „ჩარლი ჩაპლინი“, „ცირკ კუვიკომ“. და სხვა. რომლის ერთი საუკეთესო ამსრულებელიც თვითვე არიან. მშ. ტანტები არ არიან ეწვრო პროფესიონალები. და ამიტომ იგინი ყოველთვის იღებდნენ მონაწილეობას საზოგადოებრივ ცხოვრების დარგებშიც. 1917 წელს ოქტომბრის გადატრიალების შემდეგ, ტანტებმა მოსკოვში აქტიური მონაწილეობა მიიღეს „საერთაშორისო ცირკის მსახიობთა კავშირის შექმნა დაარსებაში. რომელშიაც მუშაობდნენ როგორც გამგეობის წევრნი და პასუხისმგებელი ხელმძღვანელები. 1919 წელს მშ. ტანტებმა ცირკისავე მსახიობთა დოღეი და ბომ-თან ერთათ გაატარეს მოსკოვის ცირკების ნა-

ციონალიზაცია. და დაინიშნენ სახელმწიფო ცირკების გეგ-განყოფილების გამგეობის წევრებათ. სახგანკომის „თეო“-სთან. ამასთანავე 1922 წლამდე ლ. ტანტი განაგებდა სახელმ. ცირკების სამხატვრო ნაწილს. მხოლოდ კონ. ტანტი სამწეოს. 1921 წელს მშ. ტანტებმა შეადგინეს „წითელი ცირკის“ პირველი მოძრავი დასი. ამხ. ლუნაჩარსკის საგანგებო მანდატით- სახგანკომთან შეთანხმებით, და ამ დასით მოაწყვეს მთელი რიგი ცირკის წარმოდგენებისა უკრაინის მრავალ ქალაქებში, ჩრდილოეთ კავკასიაში და ფრონტებთან ახლოს მდებარე ხაზებზედ. 1922 წელს მშ. ტანტებმა მიატოვეს რუსეთი და თავისი მოღვაწეობა გადმოიტანეს საქართველოს დედა ქალაქ ტფილისში. აქ მათ მოაწყვეს ცირკის მსახიობთაგან მშრომელთა არტელი. რომელნიც ამ ორი წლის განმავლობაში მუშაობენ ტფილისის ცირკში. აქაც როგორც ყველგან მშ. ტანტებმა იშვიათი არტისტიული ნიჭის წყალობით დაიმსახურეს ხალხის სიყვარული და პატივისცემა.

სამშაბათს 5-მაისს. მშ. ტანტები თავიანთი მუშაობის 25 წლის თავზედ, ერთხელ კიდევ წარსდგებიან ტფილისის საზოგადოების წინაშე, თავიანთი იშვიათ ბუნებრივი იუმორით და არტისტიული შესრულებით. რომელიც ყოველთვის მხატვრული გემოვნებით არის შეზავებული.

ვ. ბ.

მხოლოდ მაშინ როცა შრომა განთავისუფლებული იქნება კაპიტალისტურ უღლის-გან ე. ი. როცა პროლეტრიატი და მსობს კერძო მესაკუთრეებს, მხოლოდ მას შემდეგ როცა გაქრებიან კლასური წინააღმდეგობანი საზოგადოებაში, შელოცნება მიიზოვებს თავისუფლებას.

ლ. ვ. სოზინოვის ბასტროლები

„ლოენგრინი“

ვაგნერი დრამატული მუსიკის უდიდესი გენიოსია და მასთან ერთად უდიდესი რეგულიციონერი საოპერო ხელოვნების სფეროში. გერმანელები ვაგნერის მუსიკას უწოდებენ „მომაველის მუსიკას“ გენიალურმა რეფორმატორმა საოპერო ხელოვნებაში მოახდინა უდიდესი ვადატრიაცილება. მას ებადებდა მუსიკალური დრამის შექმნის იდეა, თვით სწერს ტექსტს და დრამის მუსიკასთან შეერთებისას სცილობს უკანასკნელი დაუშორილს ტექსტს.

რომანტიული ოპერა „ლოენგრინი“ (1816 წ.) არის ხელოვნის-არტისტის მარტოობის ტრაგედია.

მას შემდეგ რაც დრეზდენის თეატრმა არ დასდგა „ლოენგრინი“ ვაგნერმა დაიწყო ოცნებობა ისეთ თეატრალურ და პოლიტიკურ რეგულაციებზე, როცა ხელოვნება არ იქნებოდა მხოლოდ შემტლებელ კლასისათვის. მან მართლაც თავის მეგობარ დიდ რეგულიციონერ ბაქუნინთან ერთად მიიღო მონაწილეობა დრეზდენის აჯანყებაში, 1849 წ. მაისში, რომლის ჩაქრობის

შემდეგ ის იძულებული შეიქმნა დაეტოვებია გერმანია.

ამ რეგულიციონერ პერიოდის განმავლობაში, როცა ვაგნერი იმყოფებოდა შვეიცარიაში, „ლოენგრინი“ დიდის წარმატებით სდგამდნენ გერმანიის ყველა ქალაქებში და ვაგნერი ეუბნებოდა თავის მეგობრებს: მალე მე ვიქნები, ერთადერთი გერმანელი რომელსაც „ლოენგრინი“ არ უნახავს.

„ლოენგრინი“ ლეინიდ სოზინოვის მონაწილეობით ეს არის საღვთისაწულულო სპექტაკლი. უკეთესი ლოენგრინი. ვინმე სოზინოვია, თავის ინტერპრეტაციით, სცენიური განსახიერებით და ვოკალური შესრულებით, არა თუ ჩვენში არც ევროპაში არავინ უოფილა. სოზინოვის „ლოენგრინი“ ეს აწის ქასმელი რომელსაც სვამ და გიბრუნებს ახალაზრობას. როცა ისმენ სოზინოვის სიმღერას მაყურებელი დასტრავს ტბელ ხმებში და განიცდის უდიდეს სიხარულს და ასეთი შთაგონებელი სიმღერა, ასეთი ხმის სიღამაზე სოზინოვის მარად რჩება. ამაში არის სოზინოვის მარადი სიკაბუტის საიდუმლო.

გ. გავრაგავაძე

პერიონის საკალბტო სტუდია

საკაბუეო დიდა, 26 აბრილი. ს.ს. აბურის თეატრი.

ქართული ხელოვნება მიდის აჩქარებული ტემპით: იწერება ოპერები, ჩნდებიან ახალბალი თეატრისაინო მომღერლები, ამასთანავე პარალელურად იფურჩქნება როგორც სადრამო ისე, პლასტიური ხელოვნება.

უდავოა ის ფაქტი, რომ ახლო მომავალში ტფილისს ეყოლება თავისი პირმო სახალეტო არტისტები.

მ. ი. პერიონი დიდი ენერჯის და სათუთი გემოვნების პატრონია, აღბად აწით აიხსნება ის ვარტეობა, რომ მისი მოწაფეების გამოფენას ყოველთვის უარტებელი ხალხი ესწრობა.

დღევანდელ იდოლს“ ხელმძღვანელობდა ნიქიერი ბალეტმისტრი ო. ო. არბატოვი. პირველად დაიდვა მმ. გრემების ზღაპრის ინსცენიროკვა: „თხუპნია“. მთავარი როლები ასე იყო განაწილებული: დედა—ოპერის სახალეტო მსახიობი გ. ბარბუღაროვი; ბოროტი, მაგრამ შვენიერი ქალიშვილები: ლ. ჩიკვაძე და ლ. ბეგთაბევიშვილი; გრი—უ. ეჯუბოვი; პრინცი—ვ. ნადირაძე (ყოფილი გრონსკი); პრინცესა—ნ. ჭუბია და ფერია—მ. ბაუერი. ამათ შორის ჩვენთვის უცნობნი იყვნენ: ეჯუბოვი და ჭუბია. მართალია, ამ ორ ახალგაზდას აქვთ სცენიური ვარტეონობა და მიმიკის ალო, მაგრამ ტენიკურ სოულყოფისათვის ჯერ კიდევ სათანადო მუშაობა დასტორდებათ.

დივერტისმენტში განსაკუთრებული ყურადღება და აბლოდისმენტი დაისაკუთრა. თავისი იშვიათი, პირდაპირ განსაკვირებელი, ტენიკით—ლილი ვგარამაძე.

რა კარგები იყვნენ: ლ. ჩიკვაძე და ვებ. კაბუკიანი „ახალგაზდა პიონერების“ ცეკვის შესრულებაში. ეს ბედნიერი წყვილი უსათაოდ დიდ მომავლს გეჭვადის.

მაგრამ ამ დილის ლამაზი ნობათი იყო მ. ბაუერი: გრიმი, ტრინისმოსი, მიმიკა და მოქნილობა ერთმანეთს ეჯობრებოდნენ.

რაც შეეება ლილი ბეგთაბევიშვილის თაირულ ცეკვას, უნდა ითქვას, რომ ასეთი ცოცხალი და სახასიათო, ცეკვა ბეგთაბევიშვილის ძალიან უხდება. მხოლოდ არ შეიძლება რეცისორს არ უსყავდეფუროთ, რომ ეს თათრული ცეკვა ძალიან შეეცეცილი დასდგა. ნიქიერი ბ. ბეგთაბევიშვილის ტემპერამენტს კი მეტი ვასაქნის ესაკუროება.

დივერტისმენტში ახალი ნომერი იყო „ნეოსოლიტანური მებადური“. რომელიც დაკვირვებით და გრანობიერად შესარულა პერიონის ერთ საუკეთესო მოწაფემ შ. ნახაროვმა.

გაჩენილი სტეფანე. ჩვეულებრივად კაბჯად გაითამაშეს დამმა: ირა და დლო დოლქსიძეებმა. დლო დოლქსიძე განსაკუთრებით მოგვეწონა დეკორში,

პატარებში აღასანიშნავნი არიან: ირა ალექსიძე, ს. ვეკუა, ქ. ნადირეი შვილი და თ: რამიშვილი.

პროგრამის გარეშე გამოვიდა გ. მურადოვი, რომელმაც სრულიად ნოულიდენელად დაიპყრო საზოგადოება თავის ლამაზი ცეკვით: მოზრდილ მოწაფე ვალებ შორის გ. მურადოვი (და აგრედვე ვახტ. ნადირაძე) საუკეთესო ძალის წარმომადგენენ პერინის სტუდიაში. მათი უნარიანობა იმაშიაც გამოიხატება, რომ თვითონ თან-

ტოლ ქალებს მოხერხებულად აცეკვებენ, რაც ასე ძნელია ხოლმე თვით საბალეტო მოზრდილ არტისტებისათვისაც კი.

ყველა დიდის გემოვნებით იყო ჩაქმული.

ამ მშვენიერი დიდის შთაბეჭდილება თითქმის გააფერმკრთალა იმ მოვლენამ, რომ წარმოდგენა დაიწყო ერთი საათით გვიან და საშინელი გრძელი ანტრაქტები იყო...

Sogri

მხატვრული ლიბრეტო

მამს ბარბელ.

მანის ყიყინა.

როცა მისში დინახავ გამურულ მუშებს, ქალებს და გოგონებს, ფაბრიკებიდან რომ ბრუნდებიან, შენ გასახე მათ: ძმებო და დებო, ყველამ მიმოიხედეთ ირგვლივ.

მაგრად ჩასკიდეთ დაღლილი ხელები ამწვანებულ ხეების ტოტებს; მიწის სიხარული გულში ჩაიჭარით უსურვაზივით დასრისეთ ივი.

მოსწოვეთ ტკბილი ყურძნისა წვენი! და წაილეთ თან გაზაფხული სახელოსნოში დღე მან გითხრას თქვენ: ჩემი გულისთვის უნდა იბრძოლოთ.

თარგ. გ. ვ.

ჰამნი სოფელს.

მიყვარს სოფელი მშვიდი და წყნარი. მინდორ-ველები და მწვანე ყნა; როს გაზაფხული დაუეწყვარი მოდის და ხარობს შრომის ქვეყანა. როცა ინათებს და განთიადი ვადმოეშვება წითელ ფერებით, როდესაც დილა დგება მზიანი აღსასე ნეტარ მშვენიერებით და მზიარულმღერის ჩემი ქნარი! მიყვარს სოფელი მშვიდი და წყნარი.

სოფელი ჩემო! დროშა შეგმისა, აფერილ სულ მალა-მალა; მოდის გრივადი განახლებისა და შენ არა გწამს შრომაში დილა. ქვეყანა ვრცელი, თავისუფალი, მელგარი ფრენით მზისაქვ მიპქრის;

ალარ აწუხებს რკინის უღელი, ალარ აწუხებს შავხელი ფიქრი. და სიხარული გამართებს შენც ახლა... სოფელი ჩემო! დროშა შეგმისა ააფერილ სულ მალა... მალა.

აკევი ხმაურს, ყიყინას მელგარს მტერზე აღმართე ბასრი მახელი; შენში ძლიერი გულები ფეთქავს-ვერ შევაშინებს ავი ძახილი. წინ! გადალახე ბნელი ტყეები და მზე იხილე მთების გადაღმა; ღამის ბარდები უკვე ვადახმა, მოდიან შენთან შეგების დღეები! წინ! გადათელე შავი აჩრდილი აკევი ქალაქს, ყიყინას მელგარს და მტერს ჩაევი ბასრი მახელი.

შენსკენ კივილით მოდის მანქანა, მოდის წიგნები, მოდის გახეთი; შენ არ გიხილავს ამგვარი ხანა, შენ არ გინახავს დრონი ასეთი. სიმამიერით უტვირთავ ურუმეს კირახულებით, მღელვარ ქალაქებს. რომელიც ქუთას, გრდელს ამბაურებს და იარაღებს შენთვის აღაგებს! სოფელი ჩემო! ამგვარი ხანა, არვის უხილავს ჯერედ ასეთი; შენსკენ კივილით მოდის მანქანა, მოდის წიგნები, მოდის გახეთი.!

დიდება შენდა! ცხოვრების წყარო! დიდება შენდა გლეხო მშრომელო! შენითა ცოცხლობს მთელი სამყარო, მღელვარ ზღვისაგეთ დაუშრობელო, მე ვესალმები შენს მიწურ-ქობებს, მე ვესალმები შენს შრომის შვილებს; რომელიც ღამის ფოთლებს ჩამოხებს ცაზე ანთებს წითელ აჩრდილებს.

ალ ონელი.

პირველი მაისი

ო, პირველი მაისი,— ეცლს ვარდისფრა ბანტება,—
 აქირჩება მრისხანედ, ანისლულ ჯალათებზე;
 მისი ურჩი ყოიენა, ძღვევით შორს იფანტება
 და, საღბუნით მოიძლეგრა ნეტარ ლურჯ ხალათებზე!..

წითელ ღროშის ტყეებში ჰყვავის ანცი ოცნება,—
 თავისუფლება ამბობს არაჲს ამაჲ ქუჩებზე;
 ატხილი სიამე ფიარუბ ცით იკოცნება
 და ევლება ევლებით ტიტან მთებს ქუჩუნებზე!..

ახმაურებელი ზუგა, დარტყამი იგუგუნება—
 ქალაქი სოფელს უბამს ფოლადის სიმებს ქნარზე;
 საკინძ-ჩამოწყვეტილი დღეუცს უტრავს ბუნება
 და, ჰეროლდი, საყვირით, ბუქნას უვლის გიჲ ქარზე!..

ო, ლამაზი მაისი,— აჯანყების ანთება,—
 გაზაფხულის ღმილით იწყვეს ყველას ნადიმზე;
 აღმოდებული დროშა შეენის, სისხლის კალთება;
 და, სდაფნის ახალ ჰიმნით, ატლას-ლუგა მნათი მზე!..

ხეზან ერანაწმინდელი

კ. ბ. ზინკაძისი

პრლუპაპუშირის მლიჰანი.

(მელოდრამა 5 მოქ. 8 სურათით. კლეროასოტის რომანიდან.)

(გაგრძელება)

სურათი მეორე.

(მილიარდერ დრისკოლის ვაბინეტი. ორი საწერი
 მაგიდა: ერთი დრისკოლის, მეორე—მისი მდიენის ახალ.
 გაზდა ქალის რულ არნოლდის. ფარდის ახდისას რულფ
 არნოლდი უხის თავის მაგიდას. მოისმის კარზე კაკუნი).
რულფ—შემოდით! (შემოდის ტომ) ო, მისტერ კიტინგ?
 (მეგობრულათ გაუწოდებს ხელს) გამარჯობა.
 დაბრძანდით. თქვენ, ალბათ მისტერ დრის-
 კოლსთან?

ტომ—ღიან!

რულფ—ის სხლომაზეა მწარმოებელთა კავშირის კომიტე-
ტისა და არა მგონია, რომ აღრე დაბრუნდეს.

ტომ—(დგება) ამ შემთხვევაში...

რულფ—დაბრძანდით, დარძანდით მე ძალიან მოხარული
ვარ, რომ მობრძანდით. მსურს ბევრ რამეებ-
ზე მოგელაპარაკო. შესაძლოა თქვენ გეჭქა-
რებათ?

ტომ—არა, არა, ინებეთ. თქვენ კარგათ იცით, როგორ
ვაუასებ თქვენთან მუსაიდს.

რულფ—მაჲ, მიამბეთ, როგორ მიდის თქვენი ბრძოლა
მისტერ ფოლთან?

ტომ—ვიწყებ მუშობას. ხეალ ჩემს ბინაზე გმართავ კრე-
ბას რამდენიმე ჩემი მეგობრებისს და შემდეგ
კი დავიწყებთ მის წინააღმდეგ აგიტაციას.

რულფ—როდის არის ხელახალი არჩევნები?

ტომ—ერთი კვირის შემდეგ.

რულფ—როგორ ფიქრობ კომპანიის ჩატარებას?

ტომ—ეს საქმე კი ცოტა მომთმობა. ფოლი კბიერი და
თან მატყუარა ადამიანია. მის შიშის ქვეშ

ყავს დაყენებული სამი მეოთხედი მეილი კავ-
შირის წევრებისა და საჭიროა დიდი მუშაო-
ბა, რომ ეს შიში გაუქქეს ჩვენი კავშირის
წევრებს.

რულფ—რამდენი გყავთ წევრები?

ტომ—დაახლოებით 2.500.

რულფ—ნუ თუ შეძლებელია სხვა საშუალებით მომხრე-
ბის შუგა, ვინგე პირადათ თეთფულს არ
ესაუბრო. ჩემის აზრით ეს ძელი საქმეა. ნუ
თუ თქვენ არ შეგიძლიათ მოაწყუთ მასიური
მიტინგე?

ტომ—ერთი რომ, ძნელია ხალხის შეგროვება. ისინი
ბრუნდებიან სახლში საშუალოდნ დალილინი
და მასთან ბევრი მათვანი ვერკე კი გაბედა-
ვენ ჩვენს მსარებე აშკარათ ვაღმოსულას. მეე-
რეც ისა, რომ ფოლი გააყესბს დარბაზს თავის
ავენტებით და მიტინგესაც ჩაშლის.

რულფ—მაგრამ თეთფული მათვანის წახეა, რომ წარმოუ-
დგელია. ისინი კი, როგორც თქვენ სთქვით,
ორიათას ბუთასი კაციია.

ტომ—ღიან, ეს მართალია, ბევრ მათვანს ვერკე კი ენა-
ხულია.

რულფ—ამ შემთხვევაში უმჯობესი არ იქნებოდა, რომ
თეთფულიისათვის ცალკე წერილები დაგე-
ზანა?

ტომ—წერილები?

რულფ—ღიან, წერილები, რომელსაც ყველა იმათვანი
წაიკითხავს ერთი, ან ორი დღით აღრე არ-
ჩვენებამდის. მოკლე მიმართეა, რომელსაც
ისინი წაიკითხავენ, საქმეო იქნება მათთვის,
რომ გაეცნონ საქმის ვითარებას.

ტომ—ჩინებული აზრია!

რუფ—თუმცა ეს საქმე თქვენ ცოტა ფულს აზრ დაგიკლებათ. შეიძლება გამოითვალათ.

მარკები—25 დოლარი, მიმართვა—ის უნდა დაიბეჭდოს—15, კონვერტები—6—დან 7 დოლარი, სულ 45—50.

ტომ—(ყოყმანით) 50 დოლარი?.. ჰმ (გადაწყვეტილი) კარგი მხოლოდ...

რუფ—რა?

ტომ—მე ვფიქრობ ქალაღდების დაბეჭდვანზე და იმის შესახებ, თუ როგორ უნდა ეიშოვო თავისუფალი დრო, რომ ეს სისრულეში მოვიყვანო.

რუფ—მომცემთ ნების, რომ ეს საქმე თქვენს მაგიერ მე მოვიყვანო სისრულეში? ხომ იცით, რომ მე ვაშაღდებ და კორექტურასაც ვასწორებ, ყველა იმ ქალაღდებს, რომლებიც ჩვენთან იბეჭედება. ამას გარდა, როცა საშუაო არ არის, მე თავისუფლად შემიძლია კანტორიდან წავიღო. ეს წაშართმებს ძალიან ცოტა დროს.

ტომ ნუ თუ მართლა?

რუფ—დიხ!

ტომ—მამინ არ ვიცი, რით გადავიხადოთ მადლობა. თქვენ ყოველთვის ყურადღებით მეპყრობით მე...

რუფ—ჰმარა! ნუ თუ არ გრცხვინათ?

ტომ—სიმართლე უნდა ითქვას, მე არც კი ვიცი, როგორ შემეძლო ასეთი საქმის შესრულება თავისუფალი დროც რომ მეშოვა.

რუფ—მისამართებს მე დავამზადებ.

ტომ—(წამოხტება) საქმეც ამავია! ჰმ, მისამართები!

რუფ—როგორ?

ტომ—მხოლოდ ერთად ერთი საია არის კავშირის წყვერების მისამართებით და ისიც ხაზინადარის წიგნშია.

რუფ—ნუ თუ ხაზინადარი არ გვათხოვებს მას?

ტომ—(ღიმილით) რომ კონელმა მომცეს ის?! კონელი ხომ ერთი საუკეთესო მეგობარია ფოლის.

რუფ—ისე რომ შეუძლებელია სის შოვა?

ტომ—კონელი ინახავს მას გამგეობაში, და როცა ის იქ არ არის იმ ოთახს, საცა ის ინახება, კეტავს და კლიტე თვითონ მიაქვს. მაგრამ ჩვენ მაინც ვიშოვით მისამართებს.

რუფ—ამ შემთხვევაში დროს დაკარგავ არ ღირს. ეხლავე ახვალთ ერთი საერთოლით ზეით ბუხვალტერიაში და სახოთი ჩემს მაგიერ მისს ო ბრიენს ქალაღდებს. დაიწყეთ მიმართვის შედგენა ხუთი წუთის შემდეგ მე ამოვალ თქვენთან და დაგეზმარებთ.

ტომ—არ ვიცი, როგორ გადავიხადო მადლობა.

რუფ—არა მადლობა, არამედ მოქმედება. დრო არც იმდენი გეაქვს. მამ, წადით! ხომ იცნობთ მისს ო ბრიენს?

ტომ—დიხ! (უნდა რალაც კითხვა მისცეს მას, მაგრამ ეწხლეება) ნება მომიცით ერთი კითხვა მოგცეთ, მისს, არნოლდ...

რუფ—რა?

ტომ—რატომ თქვენ, ასეთ ახალგაზდა ლამაზ ქალს, მისტერ ბაკსტერის ძმის წულს, რომელიც მწარმოებელია კავშირის თავმჯდომარეა, უნდა ვანიტერსებდეს ჩვენი კავშირის საქმეები?

რუფ—ეგებ თქვენ ფიქრობთ, რომ მე რალაც უყანა აზრები მამოქმედდეს?

ტომ—არა, ისრულიადაც არა! მაგრამ...

რუფ—რთო მეჩე, რომ მე ბაკსტერის, ძმისწული ვარ. მდიღრებს ყოველთვის ყავს ღარბი ხომ მართალია? ბაკსტერმა სიმდიღრე შეიძინა, მამა ჩემი მოკვდა სიღარბიში, და როცა დედა მომიკვდა მეც ისევე უნდა მომიკვებნა სამუშაო, როგორც ყველა თქვენგანი ეძებს. მეც მუშა ვარ და მანიტერსებს თქვენი ბედ-იღბალი. ამასთანავე მე უთანაგაძნობ თქვენს ბრძოლას ფოლის წინააღმდეგ და სულთ და გულთ შინდა დაგეზმარო ეს ისეთი გამბეღაობა თქვენი მხრივ! ისეთი მშვენიერება!

ტომ—(ემყოფილი) ნუ თუ მართლა თქვენში თანაგაძნობაა ჩემდამი?

რუფ—მე ვფიქრობ, თქვენ ამას ხეღავე, დროს ნუ კარგავთ მე ეხლავე მოვალ თქვენთან.

ტომ—ეხლავე, ეხლავე (გადის გაჩქარებით)

რუფ—(ჯღდება და სწერს, ტელეფონი რეკ) ალო! მისტერი დრისკოლე არ არის, ვინ კითხულობს? ის მწარმოებელია კავშირის კომიტეტშია, კარგი (რალაცს იწერს ბლოკ-ნოტი) იქნება შესრულებული.

დრისკოლე—(შემოიღის) დაბალი და მსხვილი, პატარა ფეხებზე, რგალი მოპარსული სახით, სათეღეებში. ეშმაკმა წოილოს, ეშმაკმა! (ბრაზით დაღვებს პორტუელს მაგიღაზე და ოთახში ღარბის)

რუფ—ა, მისტერ დრისკოლე! მე თქვენ არ გვლოდით ასე ჩქარა! ნუ თუ სდროს დაასრულა?

დრისკოლე—რა ეშმაკებისთვის ზენინდა სდრომა, მე სრულიადაც სდრომაზე არ ვყოფიღეღა. ამ ფოლმა კიღეე მომიწყო ოინი.

რუფ—რაო?

დრისკოლე—შემთხვევით ჩემთან მუშაობღეთ თურმე ორი მშოერი, უბედური ადამიანი, რომღებ-საც არ ქონეღათ კავშირის ბოღეთებე ეგრეთ წოღრღებელი სეღებში, ფოლს მუღმშენეღია, მოუხსნია ისინი სამუშაოღან და გუშინეღე გამოა-ცხღა და რომ მიმეცა ათასი დოღარი, წინა-აღმღეგ შემთხვევაში გამოეცახადე ერთი კეღრის ზაღიეცასო.

რუფ—მერე და?

დრისკოლე—რა ღღაზუბარლო ანგარიში ჩემთვის ზღღ-საყრელი იყო იმ ეღათ მიმეცა ათასი, ვინემ ათი ათასოღით დაემეღრეღა.

რუფი—ნუ თუ ასეთი საქმეებისათვის არ შეიძლება ძის პასუხისგებაში ოქნას მიეცეღო?

დრისკოლ—ვეცადე... მინდოდა... სწორეთ ამისათვის ვიკავი ეხლა, მაგრამ საბუნდუნოო ჩქარა მოვიფიქრე, რომ ეს უმიზნო იქნებოდა... ყველაფერი ეს კეთდება მოწმეების გარეშე.

რუფ—ეს სასიზღრობა!

დრისკოლ—დიახაც რომ სასიზღრობაა ეხლა კი უნდა დავეწრო მოხსენება.

რუფ—მე თქვენ ხელს არ შევიშლით.

დრისკოლ—დიდათ გმადლობთ, გთხოვთ გასკეთ განკარგულება, რომ არაფერ შემოუშვათ.

რუფ—ქარგი. (გადის, მოისმის მისი ხმა) მისტერ დრისკოლს დრო არა აქვს და ვერაფერს მიიღებს.

ფოლის ხმა—ჩემს გარდა მისს.

რუფ—განსაკუთრებით თქვენ, მისტერ ფოლ.

ფოლი—ჰო, თუ ეს ასე არის, მაშინ მე ვეპალეები (შე-მოდის) დღე მშვიდობისა.

დრისკოლ—(ბრაზით) თქვენ გზონი გითბრეს, რომ მე დრო არა მაქვს.

ფოლი—სრულიად სიმართლე!

დრისკოლ—მე არ ეზურობ (ზურგს შეაკეცეს და განაგრძობს წერას).

ფოლი—(ფეხს ფეხზე გადადებს) უნდა იცოდეთ, რომ შეტს თქვენთან ვერ მოვალ, თქვენთან ფრიად

საქირო საქმეზე შექონდა მოსალაპარაკებელი. დრისკოლ—კიდევ რა? ეგებ ცოტა თქვენთვის ათას დოლარი, რომელიც მომტაცეთ?

ფოლი—ჰმ, ეს ხომ თქვენს სასარგებლოთ ექნის.

დრისკოლ—გთხოვთ საქმეზე ელაპარაკოთ გიმეორებთ, რომ მე დრო არა მაქვს.

ფოლი—უპირველეს ყოვლისა მოველი, რომ მადლობა მოგიძღვნათ თავის დროზე გადახდის გამო.

დრისკოლ—სხვა კიდევ?

ფოლი—სხვა, ის რომ... (მოდის კართან მიაყურებს, შემდეგ დაკეტს კარს). მინდა ცოტა გესაუბროთ ეტყინის შერობის შესახებ.

დრისკოლ—(ამოიღებს ჩეკის წიგნაკს და უნდა ჩეკის დაწერა). რამდენი გნებავთ?

ფოლი—როგორ შე გეტყვი, თქვენთვის ერთი სენტატი არ ეთიკება, სულ უფასოთ, როგორც სარწმუნოება.

დრისკოლ—მე კი თქვენ გითხარით, რომ არა მაქვს დრო.

ფოლი—საქმე შექმნა, თქვენს კმაყოფილი ხართ თუ არა ათისათვის?

დრისკოლ—თქვენი ეს რა საქმეა?

ფოლი—შესაძლოა თქვენ სხვას აიყვან, მისტერ დრისკოლ, როგორცს შეეფერება კეთილ აღამიანს.

(გაგრძელება იქნება)

ბუგათა კლასი და ხელოვნება

თეატრალური ხელოვნების კრამტიქისათვის.

(წერილი სამტრედიიდან)

ბევრი ლაპარაკი არ არის იმის შესახებ საქირო, რომ პრევიციის დაბა-ქალაქებში თეატრალური ხელოვნების პრესტიჟი ეცემა.

რა არის ამის მიზეზი?

მიზეზები ბევრია: ზოგის აქ დასხვლება აუცილებელია, რაფავე ყველაფერს დამტკიცება სჭირდება. მინამ თოვლი და სიცივეები იყო, მანამ ყველა სასლში იყო მოკრუმხული და არავის არ ეზარლებოდა არც სკენა და არც საერთოდ ხელოვნების საქმე, მაგრამ, გაზაფხულდა გათბა ამიდები, ხალხს სიარული არ ეზარება და ვივინ-დარეუბი შეუდგენ სამზადისებს წარმოდგენა-სალამოების გასამართავად. სამტრედიის ყოველ უბანში დაიწყო ისეთი საქმიანობა. ისეთები კისრულობენ დასის ხელმძღვანელობას რომლებსაც თეატრზე წარმოდგენაც არა აქვთ.

იღებება დრომოკმული პიესები, ისიც უბრალო ვიდეოლები, როგორც არის: ორი მშვიერი, ტიმოთეს

ლევი, საუბედურო დებიუტი, მიედივართ-პოზიციები, კუდიანი ვარსკვლავი და სხვა.

იმის მაგივრად, რომ იღებებოდეს რეპოლიუციონური და ქართული ყოფა-ცხოვრების ამსახველი პიესები, რომელიც წარმოადგენენ ცხოვრების საჩქეს.

მუშის ან გულხს რომ კითხობთ, როგორ მოგწონს თეატრი, როგორ შთაბეჭდილებას ტოვებს შენზე; ასე გიპასუხებენ: თუ კაცი ხარ თავი დამანეგე, მასხარაბის შეტი არაფერი კეთდება, იმისთვის ფულს როგორ დე-ბარჯავო.

საქიროა ამ არანომრალურ მდგომარეობას ბოლო მოეღოს და უპასუხისმგებლო და უფეცი პირებს აეკრება-ლოს წარმოდგენების მართვა, და მათ ნაცვლათ გაძლიერებული იქნას ნამდილო საქმით დაინტერესებული პირებისაგან შექმნილი ღრამ-წრეები.

ხელკარი ა. მამფორია.

მუშათა ცენტრალური კლუზი.

კვირის 12 აპრილს ტუ. საქონ. სადგურის სამხატვრო სალიტერატურო წრის მიერ გამართა ა. ყაზბეგის „ელენიორას“ ლიტერატურული გასამართლება. სასამართლოს შემადგენლობაში შედიოდნენ: თავმჯდომარე კ. მახარაძე, მდივანი მ. მახარაძე წევრებათ გიორგაძე და ა. ჩიგოგიძე, ბრალს სდებდა ზ. კეშელავა, იცავდა ე. გაბილაია. აუდიტორიიდან არჩეულ იქნა 7 მსაჯული, 5 კაცი და 2 ქალი. პროცესი დაიწყო, თავმჯდომარემ შინაარსის გასაცნობათ სიტყვა მისცა მსახ. ე. კობულს, რომელმაც დაწერილებით გადასცა აუდიტორიას რომანის ყოველივე წერილმანაც კი წააკითხულ იქნა საბრალმდებლო ოქმი. სიტყვა მიეცა ზ. კეშელავას, რომელმაც ვერ მოიყვანა საკმარის მოტივები ელენიორას ბრალდებულად ცნობისათვის, თუმცა ელენიორას გამართლება

ყოვლად დაუშვებელია და მიუღებელი, მაგრამ დამცემმა ყოველი ღონისძიება იხმარა, მან მსოფლიოდან მოიყვანა მაგალითები მის და საცავად, მისი გადმოცემა მეტად ლამაზი და დამაინტერესებელი იყო, მაგრამ როგორც ყოველთვის ელენიორა მაინც დამნაშავედ იქნა ცნობილი.

გასამართლების შემდეგ იმავე დღემწრის მიერ ე. კობულის ხელმძღვანელობით დაიდგა I და III მოქმედება „ელენიორა“. პიესა კარგად ჩატარდა. კარგები იყვნენ: ქალი ანა (ელენიორა) ქვარელი (ასლან გირი) ლარიანი (ლევან კრეჭიაშვილი). დანარჩენებიც ხელს უწყობდნენ პიესის მსვლელობას. საერთოდ საღამო შინაარსიანი იყო და ხალხი კმაყოფილი დაიშალა.

3. კ. ლ...
...
...
...

გორის რკინის გზის მუშათა კლუზი.

გორის რკინის გზის კლუზი წარმოადგენს მუშა-მოსამსახურეთა ენერგიულ დახმარების წყალობით.

საკლუბო მუშაობა, როგორც იგი ჩვენ გვესმის, მასში არ წარმოებულა. ჩვენ ვაზნობთ სხვა და სხვა წრეების მეკადნიეობაზედ, ლტყვიებზედ ერთი სიტყვით კულტურულ-მეცნიერულ მუშაობაზედ. ამას რასაკვირველია თავისი მიზეზები აქვს. ერთ-ერთ ასეთათ უნდა ჩაითვალოს შესაფერ ხელმძღვანელების, ინსტრუქტორების, ერთი სიტყვით კულტ-მუშაკების უყოლობა. კლუბის მუშაობა იყო უმთავრესად სახელოვნობისათვის. სახელობრ, მუშაობდა დრამატური წრე.

მას შემდეგ რაც კლუბის ხელმძღვანელად დაინიშნა მსახიობი ზ. გრემი. მიუხედავად იმისა, რომ სცენის მოყვარენი დაავადებულნი აღმოჩნნენ ულისციპოლინობის ჩვეულებრივ სენით, მაინც მან შესწლო მუშაობის გატხოვრება.

შედარებით იმ მოკლე ხანთან, რომლის განმავლობაშიც წრეს მოუხდა საქმიანობა 1924 წელში, და იმ დაბრკოლებასთან როგორც იყვნენ მაგალ. კლუბის შეკეთების, ზამთრის სუსი და სხვა, წრის მუშაობა საკმაო ნაყოფიერი იყო. მაგრამ რასაკვირველია ამით დამყოფილება, ერთ წერტილზე გაჩერება შეუძლებელია მისწრაფება ახლისაკენ, უკეთესისაკენ, უნდა ახასიათებ.

გორის რკინის გზის მუშათა კლუბის ხელმძღვანელი ზ. მ გ რ ი.

დეს ყოველთვის, და მომავალში ჩვენ უსურვებთ მას უფრო ნაყოფიერ საქმიანობას, უფრო შემოქმედებით მუშაობას.

ხელკორი ე. დონჯაშვილი.

თ ე ლ ა ვ ი ს თ ა ე ტ რ ი .

თელავში ისტორიულად არ არის თეატრის საქმე მოწყობილი მაგრამ ამ ბოლო დროს ბედმა გაუღიმა ქ. თელავის მცხოვრებლებს, მასწავლებლის, პარტკომის და მთელი თელავის მასწავლებელთა გულშემატკივარი საზოგადოების დახმარებით დიიწყეს თეატრის საქმე და როგორც იქნა დაამთავრდა.

რაც შეეხება ძველ კლუბებს აქ ფრიად არასასურველი მდგომარეობაა. გამოცხადდება ფიშაზე. წარმოდგენა დაიწყება 8 საათზე, დაიწყება 10—11 საათზე ეს არაფერია. დაიწყება პირველი მოქმედება ცოტა ყურადღება არის მეთრე და მესამე მოქმედებაზე კი დაგვიფაროს „აღახმა“ იმისთანა ამბავია. ლაპარაკი ახალგაზრდა ქალ-ვაჟს შუა ხმა მალა. აგერ თხილის კამა. მოვა ვიღაც მთვრალი არც ბილეთი აქვს, არც უნდა შეიძინოს რაზ-რაზ-რას კარებზე გაეკეს რიხინი ყვლას გული უსკდება რადგან გულ დასმენით ისმენდნენ წარმოდგენას. თუ სთხოვე, რომ მოქალაქე ამ ამხანაგო წყნარათ წარმოდგენა მიდის ეხლა და არ შეიძლებაო, იმას ის არ ესმის.

მოქმედების მსვლელობის დროს თუ ვინმე იცნობს მოთამაშეთაგანს აუდიტორიიდან დაუძახებს ხოლმე ვი ბიჭო მიშა, გიორგი ან თუ რა ერქმევა სახელი ბრავო ბრავო და სხვა.

საერთოდ წარმოდგენები იღვებება ხშირად არიან ძალები მაგრამ არ თამაშობენ, რომ მათ თამაშს არ აფასებენ. ასეთი საქციელი როგორც არის აღნიშნული ზემოთ ხშირია, რომ ქარვი პიესა იღვებება და არ მოდიან ხალხი ენაიდან კლუბებში უწესრიგობაა. მხოლოდ თუ ვინმე ჩამოვიდა აკრობატისტი ან არწინ-მალაღანი მაშინ საესეა ხალხით კლუბი. თუ რომ ამ მდგომარეობამ გასტანა ასე ყოველდღე შეუძლებელი იქნება სცენის მოყვარეებისათვის.

კლუბებში უწესრიგობის ტრადიცია შექმნილი და ძნელაა მისი გამოსწორება, მაგრამ ყოველი ღონე უნდა იქნეს მიღებული რათა ასეთი არ გამეორდეს ახალ თეატრში, რომელიც გაიხსნება 1 მაისს. უკიდურესი ზომები უნდა იქნეს მიღებული, რათა წესრიგის დამრღვევნი ისჯებოდნენ.

დ. გ. ი.

სამბტრადის რეინის გზის მუშათა კლუბი.

შაბათს ოთხ აპრილს სამტრედიის რეინის გზის მუშათა კლუბში, რეინის გზის დრამატულ დასის მიერ, ამავე კლუბის წევრებისათვის დადგმულ იქნა უფასო წარმოდგენა. დადგეს პიესა „ციმბირული“. პიესა თანამედროვე სცენაზე და განსაკუთრებით მუშათა კლუბში დასადგმელათ არ არი მისაღები. პიესა არამც თუ ეხლა, ათი წლის წინ უნდა ჩაბარებოდა არხის, ციმბირელის როლში ლევან ბუაძე ვერ იყო კარგი: 25 წელიწადია კაცი ციმბირშია, ციმბირიდან ფეხით მოდის, მაგრამ მას არც ხმაზე და არც რამზე ეტყობოდა გადასვამეფერება. ნარეიზის როლში ქ. ვაჩეჩაძემ კარგი იყო, ნიკოლას

როლში მიხა კვარცხავიდან უფრო მეტს მოვილოდით პეტრუს როლში მსახიობი იოსებ თარალაშვილი კარგი იყო, მხოლოდ მეოთხე მოქმედებაში გადააქარბა, მასუთიანის როლში სტ. შენგელია ვერ იყო კარგი. საერთოდ მასუთიანისებურ ტიპებს შენგელია კარგად ახასიათებს, მხოლოდ ამ ღამეს ვერ შეასრულა კარგად. მისამსახურე გოგოს მამოს როლში მარო მიქელაძე კარგი იყო, სტეფან-მაკარიის როლში ჩაჭა ვარგი იყო, მხოლოდ ბოლო მოქმედებაში პეტრუსაგეთ გადააქარბა. დანარჩენებიც პიესის მსვლელობას ხელს უწყობდნენ.

ა. მიმფორია.

პროფმოკრაობა და სელოვნება

ხილოვნების მუშათა ქავშირის 5-ე პრილოვაზე მიღებული საზინანსო საპირთხმების თეხისები.

ა) საწევრო და სხვადასხვა გადასახადები.

1) ქავშირის წევრთა საპროცენტო ანარიცხის მაქსიმუმი უნდა დაწესდეს სამი პროცენტი, რომელიც ნაწილდება შემდგენიართა: 2 პროც. ქავშირის სალაროში,

ნახევარი პროც. უმუშევართა ფონდში და ნახევარი პროცენტი საურთიერებო დამხმარე სალაროში. ეს უკანასკნელი უნდა გატარდეს დამხმარე სალაროების წევრთა საზოგადო კრებაზე.

21. ზოგიერთ ადგილებზე ხშირად აღიღებენ გადასახადების რაოდენობას, რომელიც ხანგრძლივი ხასიათი აქვს და რაც მძიმე ტვირთად აწევბა კავშირის წვევრის ბიუჯეტს. ეს მოვლენა ყოველად დაუშვებელია, საპროცენტო და სხვა ყოველგვარი გადასახადი არ უნდა აღმატებოდეს დაწესებულ ნორმას 4 პროცენტს.

ბ) ფონდები:

3. ყოველგვარი ხარჯების წესიერად წარმოებისათვის, კავშირის ყველა ორგანოებში დაცული უნდა იყოს ხარჯთ აღრიცხვის წესი.

4. ყოველგვარი ხარჯთ-აღრიცხვები დამტკიცებულ უნდა იქნეს ცენტრალური გამგეობის ან პრეზიდიუმის მიერ.

5. უარყოფილ იქნას კავშირის ფონდიდან სესხად გაკეთის წესი. რადგანაც ასეთმა წესმა წარსულში უარყოფითი შედეგები მოგვცა. სესხი მიეცემა მხოლოდ იმ შემთხვევაში თუ პრეზიდიუმის ყველა წევრთა დასტური იქნება.

6. კავშირის აპარატის შენახვა 2 პროც. ანარაღიცხვებით, შესაძლებელი იქნება მხოლოდ მაშინ, როდესაც შემუშავებული იქნება გეგმიანი ხარჯთ-აღრიცხვა. უნდა დაცული იქნას კავშირის საშუალებათა ეკონომია. გადიდდეს საშუალებანი ხელოვნების დღეების გამართვით. უშუალოდ წევრებს უნდა მიეცეს შესაფერის დახმარება.

7. უნდა გამოამუშავდეს დრო საფინანსო ვალდებულებათა შესასრულებლად კავშირის წინაშე, ეს დრო სასტიკად უნდა იყოს დაცული.

კავშირის წევრისათვის დრო უნდა განისაზღვროს სამი დღით, ღლიან ჯამაგირის მიღებისა, ადგილკომებისათვის 2 დღე.

8. უნდა მივიღოთ მხედველობაში უმუშევრებზე გაცემული დახმარების განსაზღვრა და გაეფართოვოთ იგი შევლებისდაგვარად.

9. დახმარების საუფეთესო ფორმით უნდა ჩამთვალოს ურთიერთ დახმარე საღაროები. გამგეობამ თავის მხრივ უნდა მიიღოს ყოველგვარი ზომები, რომ თავის დროზე შემოტანოთ იქნას საწევრო გადასახადი და გაცემული სესხი.

10. საღაროს მოქმედებას ხელშეწყობის ცენტრალური გამგეობა. საღაროს მინიჭებული აქვს ფართო შესაძლებლობა ინიციატივის გამოსახენად და თვითმოქმედების განსავითარებლად.

სელაოვნების მკაცრად პროფკავშირის მკსუთუ კრიდი აბაზე მიღებული რეკომენდაციები:

I.

სარქლიად სეკავშირი ც. კ. მუშაობის შესახებ: (ინფორმაცია ამხ. ვალდებისა)

მოისმინა რა ხელოვნების კავშირის ც. კ. წარმომადგენლის ამხ. ვალდების საიმპროპაციო მოხსენება ცენტრალური კომიტეტის მუშაობის შესახებ და მომავალი პერსპექტივები, საქართველოს ხელოვნების მუშაკთა მე-5 ყროლობა ცენტრალური კომიტეტის ჩატარებულ

ნაყოფიერ მუშაობას ეთხმად იწონებს, ყრილობა საიმპროპაციო აღნიშნავს ც. კ. მთავარ სახელოვნო საქმეთა სამს. კოს შექმნას, რომელიც ახლო მომავალში მოეწყობა, ყრილობა აღნიშნავს ც. კომიტეტის იმ მქიბრო კავშირის ადგილებთან, რომელიც თავდებია ხელოვნების მუშაკთა გაერთიანებისათვის ცვეას ხელშეწყობენობით.

აღნიშნავს რა მე-5 ყრილობა ყურნალ "ხელოვნების მუშაკთა უწყების" რეორგანიზაციას, იმ მხრივ, რომ ყურნალი მიუდგა მასის საქირ-ბანოტის საკითხებს, ყრილობა აუცილებელ საკიროდ სცნობს ყურნალში გაენახა განყოფილება ამირ-კავკასიის ხელოვნების მუშაკთა კავშირისათვის, სადაც მოთავსდება ცნობები და წერილობით ხსენებულ რესპუბლიკათა ხელოვნების კავშირის მუშაობისა და ცხოვრების ხესახებ. ამასთან ერთად ყრილობა მოუწოდებს ხელოვნების მუშაკთ ხელი შეუწყო ყურნალის გაერცელებას ხელისმოწყობით და აიყენონ სრულ 100 პროცენტამდე.

II.

საქ. ხელოვნების მუშაკთა კავშირის ცენტრალური გამგეობის მუშაობის შესახებ. (ამხ. ქუროდის მოხსენება)

საინვარიშო წლის განმავლობაში ცენტრალური გამგეობის მუშაობას მე-5 ყრილობა, სოვლის სრულ დასაყმაყოფილებლად და აღნიშნავს საკულტურო მუშაობის და შრომის ნაყოფიერებას გაზრდის დიდ მიღწევებს.

ყრილობას აუცილებელ საკიროებდ მაინია ადმინისტრაციულია და პროფესიონალი რფქციების განსაზღვრა და ამავე დროს მათი კონტაქტით მუშაობა. ყრილობა საკიროდ სცნობს ფართო მასის მესამალურ ჩაბმას საკავშირო და საზოგადო მუშაობაში, რისთვისაც უმთავრესად უნდა დაეყაროს უმაღლეს კავშირებისა და სრულიად საკავშირო ორგანოების დირექტივებს. უნდა ვაძლიერდეს მუშაობა ადგილებზე როგორც წერილობით და მოკიდებულებით ისე პრეზიდიუმის წევრთა დათვალეობით. ყრილობა საიმპროპაციო აღნიშნავს ლიტერატორთა და ხელოვნათა ჩაბმას საკავშირო მუშაობაში და საკიროდ მაინია მომავალში ამ მხრივ ვაგზძელებ მუშაობა.

მომავალი ცენტრალური გამგეობის ყურადღება მიქცეული უნდა იყოს ხელოვნების მუშაკთა შრომის პირობებზე, შრომის ნაყოფიერების გაზრდის მიზნით და დაცული უნდა იყოს შრომის ეანონა კოდექსი—(დასაცემბელი დღეები ორშაბათები), მიღებულ უნდა იქნას ზომები კავშირის ფინანსიური მდგომარეობის გასამტკიცებლად ადგილკომების საშუალებით და წესიერი მოხლო გამოცეხადოს საწევრო გადასახადების შემოუტარებლობას. უნდა ვაჯხვევდეს მუშაობა ქალთა და ახალგაზრდათა შრომის მათი საკავშირო და საზოგადო მუშაობაში ჩაბმით.

საკუთარი ორგანოს, ყოველკვირეული ყურნალის "ხელოვნების" გამოცემას, ყრილობა სთვლის დიდ მიღწევად კულტურულ ფრონტზე, იწონებს ყურნალის გეხს—ამავე დროს ყრილობა აჯღლებ მომავალ გამგეობას განსაკუთრებულად ადგილკომების საშუალებით და წესიერი მოხლო გამოცეხადოს საწევრო გადასახადების შემოუტარებლობას. უნდა ვაჯხვევდეს მუშაობა ქალთა და ახალგაზრდათა შრომის მათი საკავშირო და საზოგადო მუშაობაში ჩაბმით.

ქ რ მ ნ ი ბ დ

ს ა მ ა რ თ ვ ა ლ ო

რაღიო ანძა შრომის სახალის სახურავზე. პროფსაბკოს კულტგანყოფილება დღეს პირველ მაისის შრომის სახალის სახურავზე სვდამს რაღიო ანძას. შრომის სახალის დიდ დარბაზში მუშებისათვის გაიმართება რაღიო კონცერტები, რომელსაც მიიღებენ კომინტერნისა და ევროპის რაღიო სადგურებიდან.

ქართულ არტიტა კორპორაცია დღევანდელ დასწყეტი. აღძრას შუამდგომლობა, რათა ქართული სტენის მაღალნიკიერ და დიდათ დამსახურებულ მსახიობ ქალს მკო საფაროყ-ანაშვიდის მიეცეს არკაბელიკის სახალხო არტიტის სახელწოდება.

წითელ თეატრში. ვახტანგ გარბაკის რეჟისორობით 26 აპრილს წითელ თეატრში დაიდგა რომენ როლანის პიესა „ბასტილის აღება“. მის შესახებ რეცენ. ზია იქნება ჩვენი ურნალის შემდეგ ნომერში.

სიბინოვის გასტროლები. სპეშანთს 28 აპრილს საოპერო თეატრში დამთავრდა სახალხო არტიტის სობინოვის გასტროლები, მისი მონაწილეობით გაიმართა ექსი სპექტაკლი. ხალხი ყოველთვის მრავლად ესწრებოდა.

„ფაუსტი“ სიმზერად. 29 აპრილს სხ. ოპერაში პირველად სიმზერ ენაზე დაიდგა ოპერა „ფაუსტი“.

ვარდინის მოხსენება. ორშაბათს 27 აპრილს პროფ.კავშირთა დარბაზში ამხ. ვარდინმა წაიკითხა მოხსენება ლიტერატურაზე, მოხსენებას ბევრი ხალხი დაესწრო და გამოიწვია ცხარე კამათი რომელმაც გასტანა ლანის ორ საათამდე.

კიევის „დუმკას“ კონცერტები. კიევის კაპელა „დუმკამ“ რუსთაველის თეატრში გამართა რამდენიმე კონცერტი; კონცერტები დამსწერი საზოგადოებაში აღდროვებებს იწყებდა.

ახალი კინო-სურათი. საქ. სახინმრეწვი ამ დღეებში გამოუშვებს ახალ კინო-სურათს „საათმა დაკრა“ დადგმა რეჟისორ ბარსისა. მთავარ როლებში გამოიღან—კლემენტარა ჯამი და ქიაურელი.

სოფრომ მაღლობლიშვილის-ავადმყოფობა. დამსახურებული მწერალი ს. მაღლობლიშვილი მეშვიდე თვეამდე ავად არის ყელის ანთებით.

სეზონის დასრულება. ტფილისის ყველა თეატრებში უკვე დასრულდა სეზონი.

გვონ პეტრის გასტროლები. ტფილისში დაწყოს სახელგანთქონი პინისტის გვონ პეტრის გასტროლები: მან სამი კონცერტი უკვე გამართა მკორე თეატრის დარბაზში.

„სასკრიპო ტეზნიის ხელეწევა“. ტფილისის სხ. კონსერვატორიის მასწავლებელმა გროსმანმა დაამთავრა თავისი შრომა „სასკრიპო ტეზნიის ხელეწევა“ რომელიც კონსერვატორიის საბკომ მოიწონა.

სახელმწიფო კონსერვატორიის დარბაზში 4 მაის პროფ. ზელიონი მართავს კონცერტს თავისი კლასის ლარბ სტუდენტთა სასარგებლოდ.

ურნალი „მნათობა“. გამოვიდა ურნალი „მნათობა“ მორივე № 3 (11).

პროფ. შალვა ნუცუბიძის მოხსენება პროფ. შალვა ნუცუბიძის მოხსენება, რომელიც უნდა გამართოლიყო 29 აპრილს „ტარ“-ში თემაზე: „ქართული ინტელიგენცია და საბკოთა ხელისუფლება“ გადაიდო. დღეცალკე იქნება გამოცხადებული.

ბაჩანას ახალი პოემა. აპრილის 26-ს, ხელოვნების სასახლში პოეტმა ბაჩანამ წაიკითხა ახალი ორიგინალური პოემა წაწლობა. პოემა „მეტად ორიგინალურია, როგორც სიუჟეტით ისე არქიტექტონიკით. დაწერილია რეალისტურ მანერით და ასახავს ფშველ ყოფის და ტრადიციის შინაგან რეველიუციას. პოემა გამოვა ცალკე წიგნით. 250 გვერდი.

რ უ ს მ ი ი

ვალერი ბრიუსოვის, სახელობის ინსტიტუტი. ვალერი ბრიუსოვის სახელობის სამხატვრო-სალიტერატურო უმაღლეს ინსტიტუტში მუშაობა თანდათან უფრო ცხოველდება. გარდა სამეცნიერო სემინარებისა კვირაობით იმართება დისკუსიები სხვა და სხვა საკითხებზე, რომელშიაც მონაწილეობას იღებენ ვარემე პირნიცა, ამ ხანებში მოხსენებებით გამოვიდენ შკოლეცი თემაზე: „ფორმალური მეთოდი“, და ლელევიჩი — „მარქსისტული კრიტიკის ძირითადი პრინციპები“ მოხსენებებმა გამოიწვეს ცოცხალი ინტერესი.

გამოფენა. მოსკოვში ა. ბარხუშინის სახელობის სხ. თეატრალურმა მუზეუმმა მოაწყო ვ. ფედოტოვის სლოენის საპატიეცემლო გამოფენა. გარდა უმდიდრესი მეთონგრაფიისა აქ შეკრებილია მთელი რიგი საზოგადო მოღვაწეთა და ლიტერატორთა და მსახიობთა წერტილებიან განსვენებულ ფედოტოვთან.

■ **“მსკოველი მხტვრები:** ამას წინაღ მხატვართა საზოგადოებამ „მოსკოველი მხატვრები“ გამოსცენ დეკლარაცია, რომელშიც თავს აცხადებენ სინტეტურებათ.

■ **ლუნჩარსკის წიგნი თეატრზე.** რუსეთის სახელგამმა გამოცა ა. ვ. ლუნჩარსკის წიგნი: „თეატრი და რევოლუცია“. წიგნში ორი ნაწილია: 1) თეატრი რევოლუციის შემდეგ და 2) ძველი თეატრი. მერვე ნაწილში მოთავსებულია მთელი რაგი ავტორის თეორეტიული შრომებისა თეატრის საკითხების შესახებ.

■ **მოსკოვის მცირე თეატრი.** მცირე თეატრის ზამთრის სეზონი იხურება 1 მაისს. თეატრის დასი ზაფხულის განმავლობაში მოაწყობს გასტროლებს სხვა და სხვა პრაოვისციებში.

■ **სამხატვრო თეატრი.** მოსკოვის სამხატვრო თეატრის სარეპერტუარო კომისიის მიერ მომავალ სეზონში დასადგმულად მიღებულია ესილის „მიჯაჭვული ამირანი“. ამირანის როლს შეასრულებს ვ. ა. კახლოვი. დაუმთავრებელ ნამუშევრებიდან მომავალ სეზონისთვის გადატანილია „მუხრანელ გული“ ისტროვსკისა და პუშკინის—„ტუჩენ რიანიდი“ და „ქეის სტუმარი“.

■ **შალაინის სახელობის სტუდია.** დაწყებულია მუშაობა სინკლერის პიესის „აღღვრული ქოთანის“ დასადგმულად. რეჟისორად მიწვეულია ა. დიცი.

რეჟისორი დისკოსკი აწარმოებს მუშაობას ოპერეტა „აგეიშას“ დასადგმულად გადამუშავებული სახით.

■ **ერნსტ ტოლდერი მოსკოვში.** ცნობილი გერმანელი დრამატურგი ერნსტ ტოლდერი ამჟამად იმყოფება აღმოსავლეთში საიდანაც პეტინთ გამოვიღის მოსკოვში მაისში.

■ **ახალი თეატრი.** მოსკოვში გაიხსნა თეატრი სახელწოდებით „დღეს“, რომელსაც ხელმძღვანელობს ვ. ბასი.

თეატრი მიზნად ქსახავს საბჭოთა ყოფა-ცხოვრების ასახვას.

■ **„ეერმიტაჟი“.** თეატრი „ეერმიტაჟი“ გადავიდა შრომის კოლექტივის პირობებში. თავმჯდომარეთ არჩეულია რადინი, გამგეობაში—ზოკოვი, ლანსკი და როზანოვი.

■ **5. ფორევერი.** მოსკოვის „ელურჯი ხალათის“ კოლექტივების მიერ არჩეულია საპატრიო „ელურჯხალათიანი“.

ი გ ზ ლ ი ს ი.

■ **ბერნად შოუ.** ირლანდიურ დასის დირექტორის მონართავზე პასუხის მიერ გამოწვეულ გაუგებრობის გასაწდავად (რომელიც ზენს უერნალშიც იყო მოთავსებული და რომელსაც ევროპის პრესა ახიდა როგორც შოუს პიესების წერისათვის თავის მინებების გადაწყვეტილებას), ბერნად შოუმ განაცხადა: მე დავსწერ კიდევ ნახევარ დიუენ პიესებს რა თქმა უნდა თუ საკმარისად დიდას ვიციოცლებო.

ტილებას), ბერნად შოუმ განაცხადა: მე დავსწერ კიდევ ნახევარ დიუენ პიესებს რა თქმა უნდა თუ საკმარისად დიდას ვიციოცლებო.

■ **„შეღებილი გედი“** ლონდონის თეატრ-ევერიმენში“ მარტში შესდგა პრემიერა პრინცესა ბიბესკოს პირველი თეატრალური პიესის—„შეღებილი გედი“ პიესამ დიდი ინტერესი გამოიწვია, ის თარგმნილია აგრეთვე გერმანულ ენაზე და დაადგმება ბერლინის სცენაზე მარკს რეინგარტის რეჟისორობით.

ს ს ა ნ დ ნ ი ა ვ ა

■ **შეღების თეატრალური სიზოგადოების განცხადება.** შეღების თეატრალურმა საზოგადოებამ და მსახიობთა კავშირმა ფინსათი მიხსტარის მისცეს განცხადება, რომელშიაც ისინი თხოულობენ საზღვარ გარეთიდან შემოტანილ ფილმების დაბეჭდვის გადიდებას, რომელთა 90% ავსებს შეღების 1000 კინო-თეატრს. რის გამოც შეღი არტისტები დიდ შევიწროებას განიცდიან მატერიალურად. ისინი თხოულობენ, რომ კინო-თეატრები ვალდებულნი გახადონ ურნადდაათაც პროცენტი ადგილობრივი ფილმები გაუშვან.

ს ს ზ ა ლ ა ს ს ზ ა

■ **ინდუსტრიული მუზეუმი.** ნეე-იორკში შესდგა კამპანია, რომელსაც განზრახული აქვს აავსოს ინდუსტრიული მუზეუმი, რომელიც დაჯდება 20—30 მილიონი დოლარი. ხელოვნების სხვადასხვა დარგის მასში იქნება შედარებით ციკო ადგომა-5% მიელი ტერიტორიის. უმთავრესათ იქ იქნება წარმოდგენილი იწარმოების ყველა დარგი, ყველა დარგს ექნება საკუთარი შენობა. რომ წარმოდგენა ვიქონიოთ მუზეუმის ზომასა და მსშაბზე, საქმაო აღენიშნო, რომ სათმო-მადნო მრეწველობის განყოფილებაში მოწყობილი იქნება მალაროები გვირაბებით, და მანქანებით.

■ **მუშათა გაფიცვები 3.000 წლის წინად.** ტურინის მუზეუმში (იტალიაში) იმსახება პაპირუსი, რომელიც ნახულია ძველ ეგვიპტის სატახტო ქალაქ ფივის დიდ სასაფლაოს აკლამებში, რომელშიაც დაწერილია არის აღწერილი ისტორია მთელი რიგი ორგანიზაციული მუშათა გაფიცვების, რომელსაც ადგილი ჰქონია 3.000 წლის წინათ მუვე რამესს 11-ის დროს.

■ **ედისონის საპატიეცემოთ.** ნეე-იორკის ელექტრო ტეხნიკებმა დაადგინეს ედისონის საპატიეცემოთ ააშენონ 20 საართულიანი კოშკი, საელექტრონო მუზეუმისათვის. შენობა აიგება ნეე-იორკის ცენტრში. მუზეუმის შესავალი აღმართული იქნება ედისონის ქახლებმა სიმალით 9 მეტრად.

■ **თეოდორის დიდის მიერ დანგრეული ქალაქის აღმოჩენა.** ამ რამდენიმე ხნის წინად აღმოჩენილი იქნა იშტების ახლის (ოსმალეთში) საზოგადო საეაჭრო ქალაქის ნანგრევები, რომელიც როგორც სჩანს დანგრეულ იქნა ისტრატეგების მეფის თეოდორის დიდის მიერ (493-526). ნახულია სახეობი მაღალიები, საყდრები, აბანოები და პატარა თეატრი, რაც მოწმობს შედარებით მაღალ ცივილიზაციას ამ ეპოქისა.

Программы госоперы.

Гастроли Московского Художественного Театра

ЦАРЬ ФЕДОР ИОАННОВИЧ

Тригачин, соч. А. К. Толстого

1-я и 2-я картины — «Палата в царском тереме»

А к т р а к т

3-я картина — «Сад Ивана Петровича Шуйского»

4-я картина — «Палата в царском тереме»

А к т р а к т

5-я картина — «Дом Годунова», 6-я картина «Терем царицы»;

7-я картина «Дом Годунова»

А к т р а к т

8-я картина — «Перед Архангельским собором».

ДЕЙСТВУЮЩИЕ ЛИЦА

Царь Федор, сын Иоанна Грозного.	И. М. Москвин
	В. И. Качалов
Ирина, жена его, сестра Годунова	О. Л. Книппер-Чехова
	Ф. В. Шенченко
Воронь Годунов, правитель царства	А. Л. Вышневский
	В. И. Ершов
Дядя Иван Петрович Шуйский, верховный довода	В. В. Луцкий
	К. С. Станиславский
Вялый Василий Иванович Шуйский	Н. П. Хмелько
Князь Андрей	В. С. Малолетков
Вовня Дмитрий	Н. А. Прагоровский
Вялый Мстиславский	А. В. Жильцов
	В. И. Ершов
Вялый Шаховской	В. С. Малолетков
Андрей Петролович Луц-Владимир, вышедший дядька цари Оеодора	В. Ф. Гривбуши
Вялый Туранин, сторонник Годунова	И. И. Гудков
Головаля	Н. М. Кудрявцев
Князь Мстиславский, племянник князя Ивана Петровича	Л. М. Корнилова
Владисла Володкова, князь	Е. М. Раевская
	А. А. Коломийцева
Воткин Куриков	М. М. Тарханов
Вялый Ибрагимович	гости Н. Г. Александров
Возлюбленный	Сторонники Шуйских
Голубы-сын	В. Г. Доброзравов
	В. С. Малолетков
Федок Спарков, дворянский князь	
Иван Петрович	А. В. Жильцов
Дехолин	Г. А. Герасимов
Царский стрелецкий	В. П. Батылов
Выборный	В. П. Батылов
Возражен	
Пелец	И. Кудрявцев
Шаро, боярыня, семьяе девушка, спользавшая торговле	
Служа, последние, стрельцы, слуги, вассы и народ	

Действие происходит в Москве в конце XVI столетия

У ЖИЗНИ В ЛАПАХ

Илья в 4-х действиях Кнута Гамсуна

Перевод Р. Тарасовской

ДЕЙСТВУЮЩИЕ ЛИЦА

Старик Гиле	В. В. Луцкий
Фру Юлиана Гиле	О. Л. Книппер-Чехова
Нувен Тоодор	Н. Г. Александров

Александр Ваумитшен	П. А. Подгорный
Френс Фанг Норман	А. К. Тарасова
Набо Пер Васт	В. И. Качалов
Лейтенант Дикун	В. Л. Ершов
Фредриксен	А. Л. Вышневский
Гвельсен	Ц. П. Хмелько
Сауга, Цорг	В. С. Малолетков
Сауэрикс и Блаумейшен, пожилая А. А. Коломийцева	
Сауэрикс и Гале	Н. В. Тихомиров
	Н. В. Мазаловская
Ховки отела «Дригстоль»	Г. А. Герасимов
Сауга в отел	
Посельский	И. И. Гудков
Нисел	И. М. Кудрявцев

Музыка Илья Саг.

СМЕРТЬ ПАЗУХИНА

Повесть 4-х действиях М. Е. Салтыкова-Щедрина

ДЕЙСТВУЮЩИЕ ЛИЦА

Иван Прокофьев Пазухин	Л. М. Леонидов
Прокофий Иванович, его сын	И. М. Москвин
Мэра Григорьевна, вздорщица	
Жена Прокоф. Ильяича	А. К. Тарасова
Василиса Парфентьевна мать ее	Е. Ф. Суздальская
Сынов Семёнович Фурничев, старший сыночек	Ф. Ф. Гривбуши
Василя Ивановна, жена его	
дочь старого Пазухина	Ф. В. Шенченко
Анна Петровна Желодова, жена у старого Пазухина, честный экономка	О. Л. Книппер-Чехова
Андрей Павлович Любаскин, старшой поверял по сдаточным	В. В. Луцкий
Леночка, дочь его	Н. В. Тихомиров
Живновский, старовой подручник	М. М. Тарханов
Никола Венелгаский, мащанник	Н. А. Подгорный
Овнатей Прозоров Ваас, пестун старого Пазухина	В. Г. Доброзравов
Трофим Северинович Прадников, приятель	П. Г. Александров
Лизей в доме Фурничева	А. В. Жильцов
Духраи, жена в доме стар	В. С. Малолетков
Мэра, горничная (по Пазухине)	А. А. Коломийцева
Лизка, горничная, сторожа, дворца и пр. в доме старого Пазухина	Костюми и буафория по ишам Б. М. Кустинова

НА ДНЕ

Сцена в 4-х действиях, соч. М. Горького

ДЕЙСТВУЮЩИЕ ЛИЦА

Михаил Иванович Костылев, содержатель котельни	Н. П. Хмелько
Василиса Карповна, его жена	Ф. В. Шенченко
Наташа, ее сестра	Л. М. Корнилова
Медведев, их дядя	В. Ф. Гривбуши

Васня Пепой	В. Г. Добролюбов
Клеощ, Андрей Митрич, едасар	А. В. Жильцов
Анна, его жена	Н. В. Тихомирова
Наски	А. К. Тарасова
Кашни, торгова польмовани	Е. Ф. Скузьма
Вубიო, ვარტუფიკ	В. В. Луцкий
Сатя	К. С. Ставиславский
Баро	В. И. Кичалов
Алтор	Н. Г. Александров
Луза, Стражак	И. М. Москвал
Кривой Зоб } ирუჩინი	А. Л. Вайшевский
Тадари }	В. С. Малолетков
Авеша, сапожник	В. Ц. Баталов

Обитатели почтовых, Лескиა ქარ

ИилФедосии Мамса, богатый барин, дальний родственник Глумова	В. В. Луцкий
Клеовитра Лякопа Мамса, его жена	О. Л. Книппер-Челоба
Крутицкий, старик, очень важный господин	Ф. В. Шенченко
Иван Иванович Городуца, вбодой, вашии господи	К. С. Ставиславский
Сфиа Елизавета Турски, богатая идова, барин, родом из купчих	Л. М. Лориндо
Машеика, ее племянница	О. Л. Книппер-Челоба
Егор Васильевич Куртаев, гусар	Н. В. Михалонидзе
Машеа, женщина, вымарицающаяся гадьем и предсказаниям	Н. А. Подгорный
Годуцки, человек, не имеющий завети	А. А. Колодийцев
Григорий, чело Турбушной	Н. В. Тихомирова
Привалка 1-я	И. М. Мискиви
Привалка 2-я	П. Г. Александров
Человек Мамса	Н. В. Тихомирова
Человек Крутицкого	А. А. Колодийцев
Человек Мамса	В. С. Малолетков
Парки и причесия—гравера Я. И. Грейневичев	И. Н. Делло

НА ВСЯКОГО МУДРЕЦА ДОВОЛЬНО ПРОСТОТЫ

Комедия в 5-ти действиях (в 3-х акт.) А. Н. Остроногого (1867 г.)
ДЕЙСТВУЮЩИЕ ЛИЦА
 Егор Дмитрич Глузов, молодой че . . . . . В. И. Кичалов,
 ловек . . . . . В. С. Малолетков
 Глафиря Кашкова Глузова, его мать . . . . . Е. М. Раевская

შ ი თ ე ლ ი თ ე ა ტ რ ი

შ ა ბ ა ო ზ 2 ბ ა მ ს ს
 (1 შიისის საღვთისწავლო წარმოდგენა) დაიდგებმა:
 რამენ ჩლოდნი,
 ა ბ ა ს ტ ე ლ ი თ ე ს ა ლ ი ბ ა ა
 დრამე 3 მოქ. თარგმანი: ვახტანგ გარბაკის.
 მომქმედნი პირნი:
 გოშ . . . . . ველთავე
 შირატი . . . . . ლრლუა
 რობესპიერი . . . . . შაუთაოვა
 დეზულენი . . . . . გენნიძე

გიულენი . . . . . ნოზაბიძე
 ვენტიმილ . . . . . ვაგუა
 დე—ლონი . . . . . ყიასაშვილი
 დე—ფლეუ . . . . . თავდგირიძე
 კონტა . . . . . კიქნაძე
 გონშონ . . . . . იარალოვი
 ბურეფა . . . . . მებნუთიშვილი
 სტუდენტი . . . . . ინჯია
 პირველი მუშა . . . . . კუპრაძე
 მეორე მუშა . . . . . ხინთიბიძე
 დურგალი . . . . . ილურაძე
 კალატოზი . . . . . კოსტავა
 გლახა . . . . . გლენტი
 დადგმა: ვახტანგ გარბაკის.
 თანარეჟისორი: ნ. ჭანკვაძე.

სამხედრო კომისიარატის სტამბა, ეცხოველის ქუჩა, № 3.

ახ. ანგონი.

3 3 6 0 2 0 3 3 3.

გამოცემა

№ 19

მარიამ საჭაროვ-აბაშიძისა
სახალხო მსახიობის წოდების მინიჭების ვაჟი.

საქართველოს სსრ-ის
საზოგადოებრივი განათლების
მინისტრის ბრძანებით

შინაარსი

ბელოგენების საკითხი კულტკონფერენციაზე . . . მოწინავე
მარიამ საფაროვ-აბაშიძისა (ბიოგრაფია)
დიდათ ნიჭიერი ბელოვანი . . . ვალერიან გუნია.
დიდ ბელოვანს . . . აკაკი ფაღავა
მ. საფაროვ-აბაშიძე . . . ვ. ბ.
მ. საფაროვ-აბაშიძე . . . ვინჯ ნ.
მოსკოვის სამხატვრო თეატრი . . . ვ. გარრიკი.
საოკარი სიბეტვის ნიმუში . . . ბ. დუღუჩაევ.
მოსკოვის თეატრებში . . . მ. ლვამინაია.
სოფელი (ლექსი) . . . ალ. შანშიაშვილი.
პროფკავშირის მდივანი (პიესა) . . . პ. ზენკევიჩ
მუშათა კლასი და ბელოგენება
ქრონიკა

პასუხისმგებელი რედაქტორი ს. ქურიძე.

ბელმპლენელი—სარედაქციო კოლეგია

გამომცემელი სრ. საქ. ბელოგენების მუშაკთა კავშირი.

ხელოვნება

კლავსიის მისამართი: ჩუსთაველის პარკსაძი, მუხათა სასახლე. ოთახი № 54. ტელეფონი 14-03.

№ 19

ს. სააკიძის ხელოვნების მუშაობა კრფ. კავშირის მოქალაქეობის მხარე

№ 19

ხელოვნების საკითხი კულტურული რევოლუციისათვის

8 მისის დასრულდა სრულიად საქართველოს პროფკავშირთა მეორე კულტკონფერენცია.

სიხარულით უნდა აღინიშნოს, რომ ხსენებული კონფერენცია საკმაოდ და ნაყოფიერი გამოდგა.

ცხდია ყველასათვის, რომ მუშათა კავშირების კულტურული მუშაობა იზრდება, მუშათა კლასის კულტურული მოთხოვნები დიდია, დღეს მუშები ვერ მყოფილებიან ბურჟუაზიული კულტურის იმ „ნასუფრალით“ რომლითაც ისინი იყვებოდნენ თვითმპყრობელობის დროს.

ოქტომბრის დღემა რევოლუციამ მუშათა კლასის მისაკურთხა არა თუ ეკონომიური და პოლიტიკური გეგმონია, მას მისცა ფართო სარბიელი კულტურულ მოქმედებაში.

მუშათა კლასის კულტურის სამკვლელები დღეს მუშათა კლუბებია, სადაც იქედება ახალი ყოფა-ცხოვრება, რომელსაც აშუქებს კომუნისტური იდეოლოგია.

თუ წინათ მუშათა კლასისათვის მიუწოდებელი იყო მეცნიერების, ფილოსოფიის, პოლიტიკის და ეკონომიკის საკითხები, დღეს იგივე მუშათა კლასი ამ საკითხებს თავისუფლათ ეცნობა.

თუ წინათ ხელოვნების საკითხებიც „რჩეულთათვის“ იყო მხოლოდ, ხელოვნება „უბრალოებისათვის“ არ არსებობდა, დღეს ეს უბრალოები ხელოვნებას ეწაფებიან და „რჩეულებზე“ უფრო უკეთ ითვისებენ მას.

ეს კარგათ აქვს შეგნებულ საბჭოთა ხელისუფლებას, რომელიც მუშათა კლასის კულტურულად წინაწევისათვის არავითარ საშუალებებს არ იშურებს.

რომ ჩვენში მუშათა კლასის კულტურული მოთხოვნები უზომოა, ამას ამტკიცებს უკანასკნელი საქართველოს პროფკავშირთა კულტკონფერენცია.

ჩვენ არ შევებებით ყველა იმ საკითხებს, რომლებიც განხილული იქნა კონფერენციაზე, ჩვენთვის განსაკუთრებით საინტერესოა ხელოვნების საკითხი, უკეთ

რომ ეთვით, მხატვრული მუშაობის საკითხი მუშათა კლუბებში. ამ საკითხს კონფერენციამ ჯეროვანი ყურადღება მიაქცია და შესაფერისათაუ აღინიშნა მისი მნიშვნელობა თავის რეზოლუციებში.

ჩვენ ჟურნალში არა ერთხელ აღინიშნულა, რომ დღეს მხატვრული მუშაობა მუშათა კლუბებში იდეოლოგიურად ვერ არის გამართლებული... მხატვრული წრეების მიზანი არ არის „სკეცების“ მოცემა, ჩვენ სრულიათ არ გვინდა ღრმადიულმა წრეებმა ამზადონ მუშები არტისტული კარიერისათვის...

ჩვენ გვინდა, რომ მხატვრული წრეების მუშაობა განუყოფელი ნაწილი იყოს საერთო საქლებო მუშაობისა.

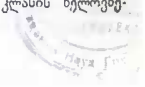
საულისმებროა ჩვენთვის მეორე საკითხიც, რომელსაც ეხება რეზოლუცია.

ეს არის ჩვენი ჟურნალის საკითხი. კონფერენცია გამოსთქვამს იმ აზრს, რომ ჟურნალ „ხელოვნება“ მ დიდ სამსახური უნდა გაუწიოს მხატვრულ მუშაობას მუშათა კლუბებში. ჩვენი ჟურნალის მკითხველები დავიმოწმებენ, რომ ჩვენ ამ აზრს თვინანვე ცხოვრებაში ვატარებდით. არც ერთი ნომერი ჩვენი ჟურნალისა არ გამოსულა, რომ მუშათა კლუბების სახელოვნო მუშაობის შესახებ შიგ არ გვეკონფიოდეს წერილები.

მომავალშია ჩვენ განეაგრობთ ამგზით სიარულს.

მხოლოდ საქირო არის კავშირების კულტურული რევოლუციისათვის მეთი ყურადღება იქნეს მიქცეული ჩვენი ჟურნალის მიმართ, როგორც თანამშრომლობით, ისე ჟურნალის მასთან დახლოებით. ჩვენ ყველა სიხარულით აღვნიშნავთ კულტკონფერენციის მუშაობას და ვეცდებით მისი დიდგნილებების ცხოვრებაში გატარებას ხელ შეწყვიტოთ.

ჟურნალი „ხელოვნება“ კი მათ არის კონფერენციის სურვილები შესარულის, და მუშათა კლასის ხელოვნების გამსახურის.

გერიაჲ საფაროკ-აგაშიისა

(მოკლე ბიოგრაფიული ცნობები და დახასიათება)

მ. საფაროკის ქალი დაიბადა ქ. თელავს 1860 წელს, თებერვლის 12-ს. მამა მისი მიხეილ სოლომონის ძე საფაროკი და დედა სასომე ივანეს ასული ეკუთვნოდნენ თბილისის გუბერნიის ქართულ თავად-აზნაურობას, სარწმუნოების მხრით იყვნენ გრიგორიანელები.

მარიამი პატარაობიდანვე ისწავებოდა ს. ყვარელს, თავის ბების ქმრის სოლომონ ჭავჭავაძის ოჯახში, სადაც შეისწავლა სამაგალითოდ ქართული ენა და მწერლობა. ამიტომაც მისი ქართული ყოველთვის სმენას უტკბობდა მსმენელს.

27 ოქტომბერს. 1878 წელს, როდესაც „ნემცების კლუბში“ გაიმართა პირველი ქართული წარმოდგენა მონღოლის „ჟორჯ-დანდენის“ პიესის, მ. საფაროკის მონაწილეობით, გადაწყდა ცქრიალა მაკოს ბელიც. იგი შეუდგა მსახიობის გზას.

პირველ წარმოდგენაზედვე მას შენიშნეს სასცენო ნიჭი. ყველას უყვირდა, რომ სულ ახალგაზრდა ქალიშვილი—აგრე მხატვრულად და ბუნებრივად თამაშობდა კლონანს როლს მოლიერის პიესაში.

მაშინდელი „წრის“ მოთავეების გიორგი თუმანიშვილის, ნიჭ ავალიშვილის, იოსებ ანდრონიკაშვილის, პეტრე უმიკაშვილის და სხვ სიხარულს საზღვარი არა ჰქონდა.

დაიდას მოწიწებით ეჭყეოდინ საგანგებოდ მოვლენილს ქართული თეატრის საქმის მსხენელს.

ქართული კომედია ღიზუნდელყოფილი შეიქმნა მისი. მოვლენებით. ამიტომ განსაკუთრებულ ყურადღების ღირსიც ვახადეს ახალგაზრდა არტისტი-ქალი როგორც სამშობლო თეატრის მესვეურებმა, ისე თვით საზოგადოებამაც.

მაშინდელმა სასცენო საქმის მოთავეებმა გადასწყვიტეს მიენიჭებინათ მისთვის უფლება არა-ჩვეულებრივი ბენეფისის გამართვისა. 13 ივნისს, 1879 წ. საზაფხულო სახაზინო თეატრში გაიმართა ბენეფისი მ. საფაროკის ქალისა. თიამაშეს მოლიერის პიესა „ვეჭეთ ავადმყოფი“, რომელშიაც ტუნეტას როლს ასრულებდა ახალგაზრდა მოხეყნეული.

ეს დიდებული დღე იყო არა მარტო მსახიობისათვის, არამედ თვით ქართულ თეატრისათვისაც. დიდძალი ხალხი მიიზიდა მ. საფაროკის ქალის არტისტულმა დღისასწულმა.

დიდი სიხარულს და ალტაცება იყო გამებუებული თეატრში წარმოდგენის დროს და თეატრს გარედ მეორე დღეს საზოგადოების სხვადასხვა წრეებში.

ბენეფისის დროს მრავალი ყვაილი, გვირგვინი და საჩუქარი მიიღო მსახიობ-ქალმა.

მიეძილება ითქვას, რომ სწორედ ამ გარემოებამ ხელი შეუწყო სამუდამო ქართული დასის დაარსებას, რომელიც მოდა 7 თებერვლს 1879 წ. ცნობილი საზოგადო-

მოღვაწის გიორგი თუმანიშვილის მედგარი და დაულაღვი შრომის წყალობით.

შემდგომში მ. საფაროკის ქალს შემთხვევა მიეცა გასცნობოდა რუსეთის და საზღვარ-გარეთის გამოჩენილ არტისტების თამაშს. იგი დიდის ყურადღებით უსმენდა სავინას, ერმოლოვს, კომისარეფსკისას, მიუნდ-სიულლის და უფროს კოკლენს და გულმოდგინეთ ადევნებდა თავს მათ თამაშს სცენაზე. მისი ნიჭის გავარაოვნება და წარმატებას ისიც უწყობდა ხელს, რომ იგი მუდამ ტრიალბედა ისეთ წრეში, სადაც ვარდა ჩვენი სასიკადულო მგონის აკაცისა და ზემოდ დასახლებული ქართველი საზოგადო მოღვაწეებისა შეხედვბლით აგრეთვე ცნობილ ესტეტოკოს „სამშობლოს“ აქტორს დავით ერისთავს, ილია ჭავჭავაძეს და ივანე მჩაბელს, ქართული სცენის განათლებულ რეჟისორებს მიხეილ პეტრეს ძე ბებუთიშვილს და ვასილ მიხეილის ძე თუმანიშვილს.

მარიამ საფაროკის-ქალის თამაში სცენაზე ნამდიდრ ხელოვნების საზღვრებს და „კანონებს არც ერთხელ არ გადასცლებოდა, რომელიმე მომქმედი პირის მხატვრულად დასურათებაში ის იხენდა საკვირველ ზომიერებას, რაიც უტყუარი ნიშანი იყო მისი გასოცარი ნიჭისა, გადაჭარბება მან არ იცოდა არასდროს.

მისი თამაში ყოველ მაყურებელს არწმუნებდა, „რომ ქართულ მელომენას ენახურება მსახიობი მეტად გონიერი, დეკორატიული და ფინჯული.

გარეგნობა ხომ ისე მომზობლაიც ჰქონდა, რომ მის თაყვანისცემლებს ვერც კი ჩამოსთვისის კაცი.

თასდაყოფილი საოცარი არტისტული ტემპერამენტის და მეტყველი სახის მოპოაობის წყალობით საფაროკის ქალს ვანცეფრებში მოჰყავდა თეატრის საზოგადოება.

როგორ შეიძლება დააიწყდეს ბედნიერი მხახველს მისი თამაშობა იმასთანა მოთამაშესთან ერთად, როგორც არის ჩვენი საყვარელი ნიჭიერი დამსახურაბული არტისტი ვასო აბაშიძე, რომლის მეუღლედ ვახდა მ. საფაროკის ქალი.

ჩვენი სამშობლო სცენის დამამშვენებელს ზედა საშინელი უწყალია ბედი.

ოთხმოცდათიან წლების მთვრე ნახევარი უკრე დაუწყეო ტყვილი და მაღე სრულბითიც დაჭკარეა სმენა. სამწუხაროდ ვერც ერთმა შეიძმა ვერც აქ და ვერც საზღვარ-გარედ ვერა უშველეს-რა.

სმენის დაკარგვის შემდეგაც იღებდა მონაწილეობას მხოლოდ უკვე მისგან მრავალჯერ ნითამაშეე პიესებში

ამ ყამად მსახიობი ხშირად ავადმყოფობს. მაგრამ იგი უტეზია სულთ, თეატრისდომ სიყვარულით ისეა ვაცაცებული როგორც მაშინ როდესაც მან პირველად შესდგა ფეხს სცენაზე. გასაკვირველი მახელი გონიერება დიდი ფანტაზია უღრდესი სასცენო ნიჭი და თეატრალური ერუდციკა მას ყენებს მსოფლიოთ გამოჩენილ მსახიობთა რიგებში.

დიდად ნიჭიერი ხელოვანი

რა არის მსახიობის ხელოვნება?

ის რაც ადამიანის გულს აწუხებებს, ალბენს.

გულს კი შთაფარი ორგანოა, შთაფარი ცენტრი და ღერძია ადამიანის სიცოცხლეში.

მარიამ საფაროვი—აბაშიძის ყოველთვის ახლო იყო ჩვენს გულთან; იგი თავისი ჯადოსნური სიცილ კისკისით ჩვენს დამწუხრებულ გულს ართობდა.. ალბენდა.. და ახარებდა...

ახალმა თაობამ სრულებით არ იცის თუ რა ჯადოქარი იყო სცენაზე მარიამ საფაროვი.

მ. საფაროვის გამოსვლასთან ერთად სცენაზე მოკვრავდა ერთგვარი უხილავი მხიარულების ტალღა, მზიური სითბო და კმაყოფილება.

მარიამის მსმენელ—მაყურებელნი, განურჩევლად სქესისა და წლოვანობისა, უაღრეს ნეტარებს განიცდიდნენ.

მარიამი ახალგაზრდა იყო და თან ლამაზი, ცქრილა, კოპწია, პირ მცინარე მშენიერის ყუყუნა თვალებით, გულში ჩამწვდომი ნახის აზით.

მისი თამაში, მისი სახიობა ცისსარტყელასავით მრავალ ფეროვანი და ყოველთვის მოღვაწე იყო.

მ. საფაროვი დიდი ხელოვანი იყო.

მ. საფაროვი, როგორც მომქმედი ძალა, შედარებით ცოტა ხანს მუშაობდა სცენაზე, მაგრამ ის ცოტა—12—15 წელიწადი მთელს საუკუნეს უდრის თავის ნაყოფიერობით და ძლიერებით.

მარიამმა შექმნა ქართული სცენის საუკეთესო ტრადიციები.

მ. საფაროვს ქართული ხელოვნების საგალალოდ ვერ დასცალდა თავის მაღალ ნიჭის სრული განვითარება, ფრთების გაშლა განუსაზღვრელად, იგი ავერ 30—35 წელიწადი ჩამოშორდა საყვარელ სცენას ყურთასმენის დახშობის გამო, მაგრამ მას კავშირი არას დროს არ განუწყვეტია ქართულ თეატრთან და ბევრნი ახალგაზრდა მსახიობნი ქალნი თუ ვაენი დღესაც მიმართავენ მას რჩევასა და დარიგებისათვის.

ამ ეამად მარიამი მოხუცი—65 წლის ქალია და სრულებით დაიშასუბრა ის ჯილდო, რომელიც მას მიენიჭა დღევანდელი ხელისუფლებისაგან.

ვაღერთან გუნია.

დიდ ხელოვანა

დღეს ჩვენი სცენის ვეტერანის დღესასწაულია. მაქო საფაროვი-აბაშიძის ისეთი დიდი მოღვაწეა ჩვენი თეატრის ისტორიაში, რომ იგი უდრის მთელს ეპოქას... აქი, როდესაც ჩამოვარდება ლაპარაკი მეცხრამეტე საუკუნის ჩვენი თეატრის შესახებ—უპირველესად ყოვლისა მაქოს სახელს უნდა იქნეს ნახსენები.

მ. საფაროვი-აბაშისა—ლუიზა

(„იორი ობოლი“)

ამას ამბობენ ერთხმად ავგლანი და ვერ იფიწყებენ მის მზიურობას.

აი სწორედ აქ იჩენს თავს მსახიობის ტრადეცია. მაქოს სრული ნიჭისა და შემოქმედების შესახებ, ჩვენ მხოლოდ მოგონებებით და გადმოცემით უნდა დავკავყოფილდე.

ვინც იცნობს მას და ნახავს დღეს თუ არის ოდნავ ინტუიციის პატრონი ადვილათ განსკურტეს; მის გენიალობას და თუ ეს გენიალობა ჯეროვანად გამოიჩინებული არ იყო და დღესაც არ არის—მიზეზი გახლავთ ჩვენი წარსული სიდუბუბრე და თვით არტისტის, როგორც ასეთის—ტრაგიული მდგომარეობა, რადგანაც მსახიობის შემოქმედების საფეისციო საშუალება ჯერ-ჯერობით ჩვენ არ მოუკვებოვება. მიუხედავად ამისა მე იმდენი მაქეს რომელმე ჩვენი ხელოვანი (შხატეარი ან მოქანდაკე), განსკურტეს მაქოს მონუმენტალურ არტისტულ ფიგურას და შთამბეჭობისათვის მაინც ასახავს მას ფერადებით, ან გამოაქვეყნოს მარმარელოში.

მ. საფაროვ-აბაშიძისა — ნუცა

(„ალღუმი“).

დღეს კი ჩვენი წარსულის დიდებას ვუმღეროთ მრავალ-ჟამიერ, მიველოცოთ დღესასწაული და მივეუთითოთ ახალგაზრდობას მაკოზე, როგორც ხელოვნების სამარადისო ძეგლსა და მონუმენტზე, რომელსაც იშვიათი სიყვარულით უყვარდა თეატრი და არა თავის თავი თეატრში, როგორც ეს უთხრა მეორე დიდმა ხელოვანმა, მსოფლიო გენიოსმა კონსტანტინე სტანისლავსკიმ ჩვენს ახალგაზრდობას ჩვენს სტუდიის სცენაზე.

აკაკი ფაღავა.

მაკო საფაროვ-აბაშიძე

ჩემ დღეში არ დამეიწყებდა ის დრო, როდესაც სამოცი წლის მოზუტი მსახიობი მაკო საფაროვ-აბაშიძე ენახე ჩეიდმეტი წლის ქალის როლში.

მისი სახელი წინადაც გამეგონა. მაგრამ ყოველივე ის, რასაც მის შესახებ ლაპარაკობდნენ და სწერდნენ

ზღაპრად, ქართულ თეატრის ლეგენდათ მიმაჩნდა. ეს ზღაპარი, ეს ლეგენდა, რამდენიმე წლის წინად მე თვით ენახე სინამდვილეში, ხორცშესხმული როგორც რამ კემ-მარიტება ვშეენიერი.

მაკო საფაროვ-აბაშიძეს ნიკი ქართულ თეატრისთვის იყო მწვერვალი. მისი სახით ქართულ სცენაზე ლაპარაკობდა გენიალური ხელოვნება. ეს აზრი ჩემში მას შემდეგ განმტკიცდა უფრო რაც იგი პირველად ენახე სცენაზე.

უბრალო ვოდვილში, უბრალო როლში მაკო საფაროვ-აბაშიძე ისევე დიდებული იყო როგორც დიდებული როლში — ოფელიაში (ჰამლეტში). თამაშობდა იგი ჩვენ ყოფა-ცხოვრების კომედიაში თუ საფრანგეთის მელოდრამებში იგი თანაბარი სინამდვილით, მაღალი არტისტული ნიჭით ანსახიერებდა ყოველ როლებს. ამაშია ნამდვილი მსახიობობა, ნამდვილი სასცენო შემოქმედება და მაკო საფაროვ-აბაშიძის ღირსებაც როგორც დიდებული მსახიობის სწორედ ამაში იყო.

მაკო საფაროვ-აბაშიძე თვითველ თავის არტისტულ სიტყვას, ხმის ბგერას, ინტონაციას ჰკინძვდა

მ. საფაროვ-აბაშიძისა — ნატალია

(„ახათაბალა“).

ისე, როგორც ჰკინძავს ხოლმე უნე თავის სხივებს. მაკო საფაროვ-აბაშიძე იყო სიტყვის გენიოსი. სასცენო, მეტყველება მასში განვითარებული იყო სასენებით. თეატრის საიდუმლოება მხოლოდ და მხოლოდ კარგ მეტყველებმაშია.. ისე უნდა წარმოსთქვა სიტყვა რომ ყურში ჩაეჯდეს. ისე აამეტყველო შენი ხმის აპარატი როგორც ნამდვილი ინსტრუმენტი. თვითმული სიტყვა სცენაზე ისე უნდა დაიღვაროს როგორც ლითონი, თვითმული ხმის ბგერა ისე უნდა დადგეკეთ როგორც მძიმე ჩაქუჩი. აი მაშინ იქნება თეატრი ჯადოსნური! აი ამაშია თეატრის მაგიურიობა! მხოლოდ მაშინ აღარ ილაპარაკებენ თეატრის კრიზისზე; და რა სამწუხაროა, რომ თანამედროვე სცენაზე აღარ გაისმის ასეთი სიტყვა. სიტყვა მაკო საფაროვ-აბაშიძისი, სიტყვა ელენოზრა დუხესი, ლადო მესხიშვილის და მუნე სიულუბის.

თეატრს უნდა დაუბრუნოთ არტისტის დიდებული პათოსი და მაშინ თეატრს ვერავითარი კინო და დაბალი ხარისხის ხელოვნება ვეღარ შეედრება.

ქართული თეატრის კედლები ახალ თაობამ გრანითი უნდა ვაშენოთ და ყველაზე მაღლა, სათავეში უნდა ამოვკვეთოთ მაკო საფაროვ-აბაშიძის სახელი

მ. გ.

მარიამ საფაროვ-აბაშიძისა

ქართულ არტისტთა კორპორაცია დღურეშმა გადასწყვიტა აღსძრას შუამდგომლობა, რათა მაღალნიჭიერ და დიდათ დამახორციელებლ მსახიობ ქალს მ. საფაროვ-აბაშიძეს მიეცეს სახალხო არტისტის სახელწოდება. ეურნ. „ხელოვნება“ № 17-18.

კორპორანტთა ორ ათეულ ახალგაზდათა შორის ორიოდენ თუ მოსწრებია მაკოს მზიან სხივთა ფრქვევას. მართალია ბეგრს არ გვიწახავს იგი, როცა „ხიბლავდა ყოველ არსებებს, გარს შემონაშუქ ალითა“, მაგ-

რამ დღესაც, დიდი დაკვირვება და ფიქრი არ არის საჭირო ადამიანისათვის, რომ მაკოს ნათელი სახის გამომეტყველებით, ღრმად განიცადოთ და შეიგრძნოთ მისი დიადი არტისტული წარსული.

ღრმა მიხუცი, თვისი მეტყველი შუბლით და ჰომერის ვერსლისძევერი ლიმილით პატარა ბავშვს მოგაგონებთ.

რამდენი თბილი გზძნობა, რამდენი სისათუთე და იუმორით ასხივონებული სიხალისე...

მისი უზომ-უძირო, მაღალი ნიჭი ხომ საკვეყნოდ ცნობილია, მსოფლიო მოვლენა.

დამჯიჯითები შეიძლება ითქვას, რომ ამ მხრივ მას ჩვენ სცენაზე ბაღალი არ ჰყოლია და იქნებ კიდევ იმდენივე დრო იყოს საჭირო მის მსგავს. ტოლის მოსაყვლინებლად, რამდენი წლებითაც თვითონ მაკოა დაზიდული.

ვინ იცის, მაკოს ადრე დაავადმყოფებულ ყურებმა რამდენი შემოქმედებითი, ცეცხლით გამოუმქლანებელი და განუსახიერებელი სახეები დაიტია.

მაკო დღეს მარტოა... „იგი თვით არის, თავის თვისით“... არაფის შემწუხებელი...

ქართულ კულტურისა და კერძოთ ჩვენს სცენის ყველა უზგარო მუშატი, ქართულმა ხალხმა ღირსეული პატივით სამაგიერო მიუხლო.

მეუღლე მაკოსი—ვახო აბაშიძე, სრულიად სამართლიანად პირველია საქართველოში, რომელმაც სახალხო არტისტის სახელწოდება მიიღო.

მის გარდა ჩვენს პატარა რესპუბლიკაში ოთხი სახალხო არტისტი გვეყავს:

ნიკო გოციერიძე, ზაქარია, და ვანო ფლიაშვილები და ნინო ჩიქოძე.

უკანასკნელი, ექვს გარეშე საგრძნობ უხერხულობას გრძნობდნენ და აველაზე მეტად შეწუხებულნი იყვნენ, რომ დღემდე მათ მცირე რიცხვს არ ამშვენებდა საარაკო მაკოს სახელი.

გიჯან

დ ი ს კ უ ს ი ა

მოსკოვის სამხატვრო თეატრი.

ა. ჩხოვმა გერ ისევ ამ ხუმეტი წლის წინად წუაქითბა სიკვდილის განაჩენი მოსკოვის სამხატვრო თეატრს. ა. ჩხოვი იყო სულის ჩამდგმელი და მამოძრავებელი სამხატვრო თეატრის და იგივე ჩხოვი იყო მესაფლელი ამ თეატრის.

სტანისლავსკიმ და ნემიროვიჩ-დანიჩევმ ჩხოვის პიესებით დიიწყეს თავისი გამარჯვება და ჩხოვისსავე პიესებით დაასრულეს თავიანთი ეპოპა.

მოღდა დიდათ ისტორიული ფაქტი.

მეშანაწრმა და ბურეუაზის დიელოგიის სულის კვეთებამ წარმოშობა მოსკოვის სამხატვრო თეატრი.

მოკვდა მეშანაწერი და ბურეუაზის სულის კვეთება და მოკვდა მოსკოვის სამხატვრო თეატრიც.

დღეს ტელისში სტუმრით ჩამოსული მოსკოვის სამხატვრო თეატრი ჩვენ წინაშე გვევლინება როგორც არქივი და მუხუეში.

უყურებ ამ თეატრს და გგონია, რომ ამ ოციოდ-ხუთმეტ წლების განმავლობაში ქვეყნიერებაზე თითქოს

არაფერი მომხდარა. ისე შორს არის დაშორებული დღეს სამხატვრო თეატრი ჩვენ თანადროულობის სინამდვილესთან, რომ თითქოს ჩვენ და ამ თეატრის შორის მთელი საუკუნის მანძილი იყოს.

როდესაც მხატვარს და ხელოვნებს ცხოვრება წინ უსწრებლად და ვერა გზაძნობს თავის ეპოქის მავნებლებს, ის მაშინ ან სრულიად აღარ არის მხატვარი—ხელოვანი ან სრულიად უნდა ჩამოშორდეს ხელოვნების სარბიელს და ასარბელს.

ნამდვილი ხელოვნება—ინტუიტიურია, იგი წინასწარ სჭერტეს—მომავალს.

მოსკოვის სამხატვრო თეატრს კი არასდროს არ ჰქონია—ინტუიცია. იგი მუდამ არქეოლოგია და მეცნიერება იყო. ხელოვნება კი—ერთ წუთსაც არა!!!

სამხატვრო თეატრი რომ თავიდანვე თეატრის ნამდვილ გზას ასცდა ეს ან. ჩხეოვმა უფრო ყველაზედ ადრე და აშკარად სთქვა.

მშვენიერი მავალითი და საბუთიც:

როდესაც სამხატვრო თეატრი პირველად „ჩაიკა“-ს სდგამდა ერთ-ერთ რეპერტიციუმზე მივხედა თვით ავტორი—ჩხეოვი. მას სისხარულით მივებება ერთი მსახიობი და აცნობა, რომ მისი პიესა თეატრისათვის არააფეულეებრივი სინამდვილი იქნება დიდგმული. რომ სცენაზე იგალობებენ ბულბულები, მიიქოტები იყივლებენ და ბაყაყები აყაანდებინან. ჩხეოვი გაკვირდა ამ ამბით. ეგ რასითყუ? შეეკითხა ჩხეოვი. „ბუნებრიობაა!“ უპასუხა მსახიობმა. „ბუნებრიობა? განდუმორა ჩხეოვმა,—კრამსკოის აქვს ერთი სურათი სადაც დასატყულო რამდენიმე აღმართის სახე. რა იქნებოდა რომ ერთ-ერთ მთავანისთვის დახატული ცხვირი ამოგვეჭრა და ნამდვილი ცხვირი ჩაგვესვა? ცხვირი კი ბუნებრივი იქნება, მაგრამ სურათი გაფუტლებოდა“. გაწვილებული მსახიობი კლსისებში მიმალულყო.

ეს ჩხეოვის აღსარება პირველი რეცენზია და პირველი სილა იყო ნატურალიზტურ თეატრისთვის.

მას შემდეგ გავიდა თითქმის ოცი წელიწადი და მოსკოვის სამხატვრო თეატრს მაინც არ უღალატნია თავის ტრადიციებისთვის.

მაგრამ მოსკოვის სამხატვრო თეატრი კინოს გამარჯვების შემდეგ უნდა ჩავარდეს საკონტენტში. ის ნატურალიზმი რომლითაც ასე ამავობდა და დღესაც ამაყობს სამხატვრო თეატრი კინომ საყვებით წაართვა და წაართვა საშუალობით. კინო საკვირველი განსახიერებელი გამოდგა ცხოვრების სინამდვილის. ცხოვრების პრაქალ-ფეროვნების გადმოცემაში, სწორედ ვერედ წოდებულ „ნატურალიზმში“ მას ბადალი არაფერ ჰყავს. კინომ მისაკუთრა ის რაც საყვებით მხოლოდ მას შეუძლიან განსახიერება. მისაკუთრა სწორედ ის „ნატურალიზმი“ რომელიც თეატრს ზედ-მეტ პარავთ უწყა, მაგრამ კინომ ვერ მისაკუთრა და ვერც მისაკუთრებს ეუთას დროს იდამიანის ცოცხალ სიტყვას, ცოცხალ ენერჯიას, ემოციონალობას და ტემპერამენტს.

თანამედროვე ეპოქა თეატრს სულ სხვა გზას უჩვენებს. თავის დაკარგულ გზას. უნდა აღსდგეს თეატრის

სათავეები. უნდა აღსდგეს საბერძნეთის თეატრის ძირითადი პრინციპები. უნდა აღსდგეს შექსპირის პირობითი რეალიზმის თეატრი. სცენაზე ისევე თეატრის ბაზილიონი—მსახიობი უნდა გამოვიდეს- მხოლოდ ყოველივე ეს ისე არ უნდა გავითვრო, რომ თეატრის ასეთი პრინციპები დაბრუნება იყოს —ველისეფ. არა! თეატრმა მხოლოდ არ უნდა დაჰკარგოს თავისი საშო, თავისი ფუძე. ის ნაკადის სათავე საიდანაც იგი მომდინარეობს. უნდა მოსდეს სრული გადვადლება, ძველი საბერძნეთის თეატრის რიტუალის ახალ ფორმებში, ახალ შინაარსში. ნამდვილი საბერძნეთის და შექსპირის თეატრი იყო მასების თეატრი, თეატრი აქტიორის, ეს უქანასწენელი კი თეატრის თაივლიდათავია.

უნდა დამალოს ნატურალისტურ თეატრის ბუტაფორიული მექანიზმი და მის მაგივრად ალოჩინდეს თეატრი—პირობითი რეალიზმი, სადაც საგნები და აქუსეუარი კი არ იქნება მთავარი ღერძი პიესის, არამედ მსახიობის მეტყველება, მსახიობის ემოციონალობა, მსახიობის სიტყვითა რომლითაც შეიძლება დიაპერო აღუღტრობა.

უნდა განეტვირთოდ თეატრი ზემდეტ დეკორატიულ მოწყობილობიდან და სამაგიეროდ მსახიობს უნდა მიეცეთ მეტე სივრცე და ასპარეზი თავის ტემპერამენტის ცხადსაყოფად.

ჩვენ კი ამის მაგივრად რას ვხედავთ მოსკოვის სამხატვრო თეატრში: დრო მოქმედ ნატურალიზმს, (რომელსაც იბო ჯაოსისწერ სიმწრაფით ანვითარებს) დახეხვულად პიესებს, რომელიც მთელი ოთხი საათის განმავლობაში არავითარი დინამიკა და რიტმი არ ახასიათებს, სადაც მსახიობის შინაგანი წვა სრულიად არ არი.

საქირო არ არის „მეფე თეოდორე იოანესესე“-ში ნამდვილი სრა-პალატები, მით უმეტესად საქირო არ არის სპეციალურად სუხდალო მიფონებულ ხალხის მიერ ვადლებული მეფეების ფიალების ასლები, საქიროა მხოლოდ მსახიობის ვანცა. გენიალური არტისტი ორლენევი მეფე თეოდორეს შირმებში თამაშობს, მაგრამ ჩენი ნერვეები დაქიმულია მსახიობის ყოველი სიტყვით.

შეიძლება მოსკოვის სამხატვრო თეატრს თეატრის ისტორიაში დიდი დამსახურება მიუძღვის. მან უსათუოდ თავის დროზე დიდი როლი შეასრულა და დღესაც იგი მისაბამია მხოლოდ თავისი დისციპლინით და დიდი კულტურით.

მოსკოვის სამხატვრო თეატრის დიდი დამსახურება უფრო იმამია, რომ რაც გინდს მისი ფორმები ძველი და მიუღებელი იყოს იგი არ მიდის ხალტურამდე. ათასჯერ ნათამაშები პიესა მიჰყავთ ისე როგორც პრეფერია, გფუ-მგობესებით და არა დანაკლისით, როგორც ეს ჩვენ თეატრს სჩვევია.

რაც შეეხება იმ აზრს, რომ მოსკოვის სამხატვრო თეატრი დიდი მასშტაბის თეატრი იყოს მსოფლიოში— ეს არ არის მართალი. სამხატვრო თეატრმა შექსპირის „ჰამლეტის“ და ჰუმეინის „პირის გოდუნოვის“ დადგ-მით დაამტკიცა, რომ მისი დიაპაზონი მაღალან პატრიაა, ვიწრო ჩარჩოებში მომწყვედელი და მეტად ერთფეროვ-ხული. იანივდ მხოლოდ ეპიკალური განცდა და ნამდვილ თეატრის ნერვებით შეგზნება მას არასდროს არ ჰქონია. ერთად-ერთი ამ თეატრის ხსნა არის მის სტუდე-ბში და მათ ხაზის მოსალოდნელ გადახარაში.

ვ. ჰ. ბატანე ვარაიკი.

საოცარი სიბუნეს ცოცხალი ნივთი.

(ვ. გარბაჩის წერილის გამო „მოსკოვის სამხატრო თეატრის შესახებ“.)

ვ. გარბაჩის წერილი სამხატრო თეატრის შესახებ მთლიანად დეკლარატიული განცხადების შთაბეჭდილებას სტატიებს. შეიძლება თამამად ითქვას, რომ თანამედროვე ხანაში თეატრის პრობლემა ერთი უმწვეველი მომენტია პრაქტიკული იდეოლოგიური ფრონტის; არ იქნება გადამტეხა თუ ამას დაუმატებთ იმ გარემოებას, რომ საბოლოო ანგარიშში თეატრის პრობლემა განასაზღვრავს კულტურის დანარჩენ პრობლემებს, რადგანაც მასთან ორგანიზულად დაკავშირებულია ლიტერატურა, დრამა-ტრეჯია და სხვა დარგი ესთეტიური იდეოლოგიის დღეს თითქმის მოღათ იქცა „თეატრის კრიზისზე“ ლაპარაკი: ყოველ გზა ჯგუფდინზე იმეორებენ, რომ თეატრი სამყდრო—სასიცილო კრიზისს განიცდის, რომ თეატრის გაჯანსაღება თხოულობს არა რეფორმებს არამედ ძირითად გარდატეხას, ნამდვილს რევიოლუციას; ამასთანვე დასძენენ, რომ რევიოლუციის ეს პროცესი უნდა გაიშალოს არა მხოლოდ შინაარსში, ე. ი. დრამატურგიაში, რეპერტუარში, არამედ სცენიურ განსახიერების ფორმებშიც: უნდა შეიქმნას ახალი ტიპი მსახიობის, უნდა დამყარდეს ახალი ურთიერთობა რეჟისორსა და მსახიობს შორის. უნდა მოიხსნას რამაჲ და ამდენათ ახალი ურთიერთობა გაიშალოს მსახიობსა და მაცუებელს, სენსსა და აუდიტორიას შორის. ყოველივე ეს საქმათ სიფრსკყოფის თეატრის პრობლემის სერიოზულობას, რის გამოც ამ პრობლემის გაშლა-აგენთიარებისთვის საჭირო იყო მკვეთრი საბუთები და: ცოცხალი არგუმენტები და არა თუხარ, უსიციოცხლი და უშინაარსი დეკლარაცია, რითაც ხასიათდება ვ. გარბაჩის წერილი. ამ შემთხვევაში დეკლარაცია საკითხის სერიოზულობის სრული აღიარებაა, რადგანაც საქმე გვაქვს სფესტრური პარალიჭების და პარადოქსალურ სოფიზმების დემინსტრაციებთან.

რას წარმოადგენს სამხატრო თეატრი კერძოთ და რა უნდა იყოს საზოგადოთ თეატრი? თითქმის ეს უნდა ყოფილიყო სიმძიმის ცენტრი, მაგრამ ვახტანგ გარბაჩმა შემოფარგლა ეს მომენტი და მით სიმძიმის ცენტრი გადაიტანა საკითხზე: არის თუ არა სამხატრო თეატრი ბულოვნება? ჩვენს ავტორი ამ კითხვზე უარყოფით პაჭუს იძლევა: „სამხატრო თეატრი არასდროს (ერთ წუთსაჲ) ბულოვნება არ ყოფილა. ის ზუდა ამკეოლოგია და მეცნიერება იყო.“ რით ასაბუთებს ავტორი ასეთ დებულებას?—ნამდვილი ბულოვნება—ინტუიტიურია, იგი წინასწარ სტერეტს მომავალს. მოსკოვის სამხატრო თეატრს კი არასდროს არ ჰქონია ინტუიცი.“ ამ რიგად ვსტეულობთ შემდეგ სილოგინზმს: „ბულოვნება ინტუიციია, მოსკოვის სამხატრო თეატრი მოკლებულია ინტუიციას

—მაშასადამე: ის ბულოვნება არ არის.“ ამ სილოგიზმით გარბაჩი უნდა დაასაბუთოს თვისი შეხედულება. აჲ საოცარ დომხალთან გვაქვს საქმე. გარბაჩს ჰგონია, როგ ინტუიციია მომავლის განჭკერება. და რადგანაც სამხატრო თეატრი სდგამს ჩხოვს, სალტოკო-შედრინის, გორკის და და სხ. გარბაჩი ჰვეჭრობს, რომ არც ერთი მათგანი თინადროლომის თვალსაზრისით არ იძლევა მომავლის განჭკერტას—რის გამოც ასეთს თეატრს არ გააჩნია ინტუიციია—სელოვნების ეს სპეციფიური მომენტი. რა არის ინტუიციია?—უშუალოთ ჰვერება იმისი, რისი არსებობა გრძობათა ორგანოების საშუალებით არ დამტკიცდება. ინტუიციია მთლიანობის ჰვერებაა. ამ მთლიანობაში მოცემულია საგნის დადგევა, მისი იშინავან სულის („жизнь“ არა „жизнь“) გაგება, მისი იშინადრეტიური იშინებულობის გამომღღავენება. მთავარია ამ აქტში განცდა—ამდესათ საგნის თუ გადენის ინტუიტიური გაგება მისი იხრაციონალი დამდგევა, სულ ერთია დროულობის რომელ მომენტშია ეს საგანი თუ გაგენა გაშლილი—წარსულში თუ მომავალში: აქედან ცხადია: ინტუიციის მოჭედების დროულობის არც ისე ფართოა, რაოგერც თვით დრო. ნუ თუ არ შეიძლება წარსულის განცდა? მხატვრული შემოჭედებისათვის წარსულის განცდა, ანუ წარსულის ინტუიტიური შეცნობა შესაძლებელი და აუცილებელიცაა. სამხატრო თეატრში წარსულის ინტუიციია უღერესობას დღევნს. ინტუიციისათვის მთავარია მთლიანობა. წარსულის მთლიანობა იმ შემთხვევაშია შესაძლო თუ ის (წარსული) ისტორიულად და მეცნიერულად არის შეწყვეტილი. ისტორიული და ყოფა-ცხოვრების (жизнь) სიმირთულ ლოლიკერთ მთლიანათ უნდა იქნეს წარმოდგენილი რომ შესაძლებელი გახდეს წარსულის განცდა.

აქედან ცხადია: წარსულის ინტუიციისთვის საჭიროა „არქეოლოგიაც და მეცნიერებაც“, წინააღმდეგ შემთხვევაში მთლიანობის ნაცლოდ მიიღებთ ისტორიული ფაქტის დამახინჯებას, და თუ ისტორიული სიმართლე დახმინჯებულია მაშინ მხატვრულ განცდაზე ლაპარაკიც უნდებტია. ამით აიხსნება ის გარემოება, რომ სამხატრო თეატრი, სანამ დასდამდეს რომელიმე პიესას, სწავლობს მას ისტორიულად, მეცნიერულად და შემდეგ ფსიქოლოგიურად გარდააქვევს მას თავის სულში. უტყვრით სალტოკო შედრინის „პაუზინის სიკვიდლს“ და მიუხედვეად იმისა, რომ პიესის შინაარსი მეტის მეტად ვეწრო მეშინაურია, არ არის სერიოზული იდეური კენამი,—არ არის ისეთი მომენტები, რომელიც თავისი დრამატიზმით იპყრებოფს თქვენს სულს, არ არის ტრამე ჩვენს ბუნებისთან შეფარდებული, და ამის და მიუხედავად, თქვენ გაოცებული რჩებით იმ უღრესი მხატვრუ-

არაფერი მომხდარა. ისე შორს არის დასმორბეული დღეს სამხატვრო თეატრი ჩვენ თანდაროსობის სინამდვილესთან, რომ თითქმის ჩვენ დამ თეატრის შორის მთელი საუკუნის მანძილი იყოს.

როდესაც მხატვრის და ხელოვნის ცხოვრება წინ უსწრებს და ვერა გრძნობს თავის ეპოქის მაჯისცემას, ის მაშინ ან სრულიად აღარ არის მხატვარი—ხელოვანი ან სრულიად უნდა ჩამოშორდეს ხელოვნების სარბიელს და ასპარეზს.

ნამდვილი ხელოვნება—ინტელექტუალა, იგი წინასწარ სჭევრებს—მომავალს.

მოსკოვის სამხატვრო თეატრს კი არასდროს არ ჰქონია—ინტელექტა. იგი მუდამ არქეოლოგია და შეცინებრება იყო. ხელოვნება კი—ერთ წუთსაც არა!!!

სამხატვრო თეატრი რომ თავიდანვე თეატრის ნამდვილ გზას ასცდა ეს ან, ჩხოვმა უფრო ყველაზედ აღრე და აშკარად სთქვა.

შეწვენიერა მავალით და საბუთით:

როდესაც სამხატვრო თეატრი პირველად „ჩაიკა“-ს სდგადა ერთ-ერთ რეპეტციასზე მივიდა თვით ავტორი—ჩხოვი. მას სინარულით მიეგება ერთი მსახიობი და აცნობს, რომ მისი პიესა თეატრისათვის არაჩვეულებრივი სინამდვილით იქნება დადგმული, რომ სცენაზე იგალობებენ ბუღბუღები, მიკიოტები იყივლებენ და ბაკაყები აუყანდებიან. ჩხოვი გაეკვირა და ამბობს. ეგრისთვის? შეეცითხა ჩხოვი. „ბუნებრიობაა!— უპასუხა მსახიობმა. „ბუნებრიობა? ვანუშვორა ჩხოვიმ,—კრამსკოის აქვს ერთი სურათი სადაც დახატულია რამდენიმე ადამიანის სახე. რა იქნებოდა რომ ერთ-ერთ მათგანისთვის დახატული ცხვირი ამოგვეკრა და ნამდვილი ცხვირი ჩავგვსა? ცხვირი კი ბუნებრივი იქნება, მაგრამ სურათი გაფუქვდებოდა“. გაწილებული მსახიობი კლვისებში მიმალულყო.

ეს ჩხოვის აღსარება პირველი რეცენზია და პირველი სილა იყო ნატურალისტიურ თეატრისთვის.

მას შემდეგ გაიდა თითქმის ოცი წელიწადი და მოსკოვის სამხატვრო თეატრს მაინც არ ულაღატნია თავის ტრადიციებისთვის.

მაგრამ მოსკოვის სამხატვრო თეატრი კინოს გამარჯვების შემდეგ უნდა ჩაიარდეს საგონებელში. ის ნატურალიზმში რომლითაც ასე ამყოფდა და დღესაც ამაჟობს სამხატვრო თეატრი კინომ საესებით წაართვა და წაართვა სამუდამით. კინო საეკრებელი გამსახივებელი გამოდგა ცხოვრების სინამდვილის. ცხოვრების მრავალფეროვნების გადმოცემაში, სწორედ ეგრედ წოდებულ „ნატურალიზმში“ მას ბაღალი არავენ ჰყავს. კინომ მისი ასკურთა ის რაც საესებით მხოლოდ მას შეუძლიან განსახივრება. მისასკურთა ის „ნატურალიზმში“ რომელიც თეატრს ზედ-მეტ ბარგათ ეწვა, მაგრამ კინომ ვერ მიისასკურთა და ვერც მიისასკურთებს ევრას დროს ადამიანის ცოცხალ სიტყვას, ცოცხალ ენერგიას, ემოციონალობას და ტემპერამენტს.

თანამდროვე ეპოქა თეატრს სულ სხვა გზას უჩვენებს. თავის დაკარგულ გზას. უნდა აღსდგეს თეატრის

სათავეები. უნდა აღსდგეს საბერძნეთის თეატრის ძირითადი პრინციპები. უნდა აღსდგეს შექსპირის პირობითი რეალიზმის თეატრი. სცენაზე ისე თეატრის ბატონი—მსახიობი უნდა გამოვიდეს-მხოლოდ ყველევი ეს ისე არ უნდა გავიგათო, რომ თეატრის ასეთი პრინციპები დაბრუნება იყოს—ძველსივე. აჰა! თეატრმა მხოლოდ არ უნდა დაჰკარგოს თავისი საშო, თავისი ფუძე. ის ნაკადის სათავე საიდანაც იგი მომდინარეობს. უნდა მოხდეს სრული გადადგობა, ძველი საბერძნეთის თეატრის რიტუალის გადადგობა, ახალი შინაარსში. ძველი საბერძნეთის და შექსპირის თეატრი იყო მასსების თეატრი, თეატრი აქტორის, ეს უკანასკნელი კი თეატრის თავიდათაყო.

უნდა დაიშალოს ნატურალისტიურ თეატრის ბუტაფორიული მექანიზმი და მის მაგივრად აღორბინდეს თეატრი—პირობითი რეალიზმის, სადაც საგნები და აქტორი კი არ იქნება მთავარი ღერძი პიესის, არამედ მსახიობის მეტყველება, მსახიობის ემოციონალობა, მსახიობის სტილია რომლითაც შეიძლება დაიპყრო ულტიორია.

უნდა განვტივროდ თეატრი ზემდედ დეკორატიული მოწყობილობიდან და სამაგივრად მსახიობს უნდა მიეცეთ შტეტი სიერე და ასპარეზი თავის ტემპერამენტის ცხადსაყოფად.

ჩვენ კი ამის მაგივრად რას გვხვავთ მოსკოვის სამხატვრო თეატრში: დრო მოქმულ ნატურალიზმს, (რომელსაც კინო ჯადოსნურ სისწრაფით ანივთარებს) დახვეწილ პიესებს, რომელთაც მთელი ოთხი საათის განმავლობაში არავითარი დინამიკა და რიტმი არ ახასიათებს, სადაც მსახიობის შინაგანი წვა სრულიად არ არი.

საქიორ არ არის „მეფე თეოდორე იოანესქე“-ში ნამდვილი სრა-პალატები, მით უმეტესად საქიორს არ არის სეკულარულად სუზღალში მივითხვებულ ხალხის მიერ გადაღებული მეფეების ფილაების ასლები, საქიორა მხოლოდ მსახიობის განცდა. გვიხილური არტისტია ორლენევი მეფე თეოდორეს შრომებში თამაშობს, მაგრამ ჩვენს ნერვები დაქმებული მსახიობის ყოველი სიტყვით. შეიძლება მოსკოვის სამხატვრო თეატრს თეატრის ისტორიაში დიდი დამსახურება მიუძღვის. მან უსათოდ თავის დროზე დიდი როლი შეასრულა და დღესაც იგი მისამაძამა მხოლოდ თავისი დისციპლინით და დიდი კულტურით.

მოსკოვის სამხატვრო თეატრის დიდი დამსახურება უფრო იმაშია, რომ რაც გინდ მის ფორმებში ძველი და მიუღებელი იყოს იგი არ მისდის ნატურალიზმად. ათასწერიანათამაშები პიესა მიჰყავთ ისე როგორც პრემიერა, გავუჯგობრებებ და არა დანაკლისით, როგორც ეს ჩვენ თეატრს სჩვევა.

რაც შეეხება იმ აზრს, რომ მოსკოვის სამხატვრო თეატრი დიდი მსშტაბის თეატრი იყოს მსოფლიოში—ეს არ არის მართალი. სამხატვრო თეატრის შექსპირის „ჰამლეტის“ და ჰუქინის „ბორის გოდუნოვის“ დღევანით დაამტკიცა, რომ მისი დიაპაზონი ძალიან პატარაა, ვიწრო ჩარჩოებში მოწყვედილი და მერედ ერთფეროვნული. დიდი გმირული ეპიკალოფი განცედა და ნამდვილ თეატრის ნერვოული შეგზნება მას არასდროს არ ჰქონია. ერთად-ერთი იმ თეატრის ხსნა არის მის სტრუქტურაში და მათ ხაზის მოსალოდნელ გადახარაში.

ვახტანგ გარბაიკი.

სამხარი სიხეის სოცხალი ნიჟუი.

(ვ. გარბის წერილის გამო „მოსკოის სამხატრო თეატრის შესახებ.“)

ვ. გარბის წერილი სამხატრო თეატრის შესახებ მთლიანად დეკლარატიული განცხადების შთაბეჭდილებას სტოვებს. შეიძლება თამამად ითქვას, რომ თანამედროვე ხანაში თეატრის პრობლემა ერთი უმწვავესი მომენტია პრაქტიკული იდეოლოგიური ფრონტის; არ იქნება გადაჭრული თუ ამას დავამატებთ იმ გარემოებას, რომ საბოლოო ანგარიშში თეატრის პრობლემა განსაზღვრავს კულტურის დანარჩენ პრობლემებს, რამდენადაც მასთან ორგანიულად დაკავშირებულია ლიტერატურა, დრამატურგია და სხვა დარგი ესთეტიური იდეოლოგიის დღეს, თითქმის მთლიანად იქცა „თეატრის კრიზისზე“ ლაპარაკი: ყოველ გზა ჯვარედინზე იმყოფებენ, რომ თეატრი სამეცდრო—სასიოცხოლო კრიზისს განიცდის, რომ თეატრის გაჯანსაღება თხოვლობს არა რფორმებს არამედ ძირითად გარდატეხას, ნამდვილს რევოლუციას; ამასთანვე დასძინენ, რომ რევოლუციის ეს პროცესი უნდა გაიშალოს არა მხოლოდ შინაარსში, ვ. ი. დრამატურგიაში, რეჟურტურაში, არამედ სცენიურ განსახიერების ფორმებშიც: უნდა შეიქმნას ახალი ტიპი მსახიობის, უნდა დამყარდეს ახალი ურთიერთობა რეჟისორსა და მსახიობს შორის. უნდა მოიხსნას რაზმა და ამდენად ახალი ურთიერთობა გაიშალოს მსახიობსა და მსურებელს, სცენასა და აუდიტორიას შორის. ყოველივე ეს საქმით ნათელსაქმიუს თეატრის პრობლემის სერიოზულობას, რის გამოც ამ პრობლემის გაშლა-განვითარებისთვის საჭირო იყო მკვეთრი საბუთები და ცოცხალი არგუმენტები და არა უაზრო, უსიოცხოლო და უშინაარსო დეკლარაცია, რითაც ხასიათდება ვ. გარბის წერილი. ამ შემთხვევაში დეკლარაცია საითხის სერიოზულობის სრული განიავებაა, რადგანაც საქმე გაუქვს სოციალური პარადოქსების და პარადოქსალურ სოფიზმების დემონსტრაციებთან.

რას წარმოადგენს სამხატრო თეატრი კერძობ და რა უნდა იყვას საზოგადოთ თეატრი? თითქმის ეს უნდა ყოფილიყო სიმძიმის ცენტრი, მაგრამ ვახტანგ გარბიკმა შემოფარგლა ეს მომენტი და მით სიმძიმის ცენტრი გადატანა საკითხზე: არის თუ არა სამხატრო თეატრი ხელოვნება? ჩვენი ავტორი ამ კითხვაზე უარყოფით პასუხს იძლევა: „სამხატრო თეატრი არასდროს (ერთ წუთსაც) ხელოვნება არ ყოფილა. ის მუდამ არქეოლოგია და მეცნიერება იყო“. რით ასაბუთებს ავტორი ასეთ დებულებას?—ნამდვილი ხელოვნება—ინტუიტურია, იგი წინასწარ სჭერებს მომავალს. მოსკოის სამხატრო თეატრის კრასდროს არა პქონია ინტუიცია.“ ამ რიგად ვღებულობთ შემდეგ სილოგიზმს: „ხელოვნება ინტუიციაა, მოსკოის სამხატრო თეატრი მოკლებულია ინტუიციას

—მასადამე: ის ხელოვნება არ არის.“ ამ სილოგიზმით გარბის უნდა დაასაბუთოს თვისი შეხედულება. აქ საოცარ დომხალთან ვგუქვს საქმე. გარბის პოლია, როგ ინტუიცია მომავლის განჭერება. და რადგანაც სამხატრო თეატრი სდამას ჩხოვს, სალტოეო-შეცდრინის, გარბის და და სხ. გარბის პქიქობას, რომ არც ერთი მათგანი თინადროლოზის თეალსაზრისით არ იძლევა მომავლის განჭერტას—რის გამოც ასეთ თეატრს არ განაზნია ინტუიცია—ხელოვნების ეს სეციიციური მომენტია. რა არის ინტუიცია?—უშეალოთ ქერება იმისი, რისი არსებობა გრძობათა ორგანოების საშეალებით არ დამტკიცდებია. ინტუიცია მოლიანობის პქერტაა. ამ მოლიანობაში მოცემულია საგნის დაძლევა, მისი შინაგან სულის („яш“ არა „жыша“) გაგება, მისი იმმანენტური მნიშვნელობის გამომქლავნება. მთავარია ამ აქტში განკა—ამდენით საგნის თუ გაგენის ინტუიტური გაგება მისი იორაციონალი დაძლევა, სულ ერთია დროულობის რომელ მომენტშიც ეს საგანი თუ გაგენა ვალოლი—წარსულში თუ მომავალში აქედან ცხადია: ინტუიციის მოქმედების დროულობის არც ისე ფართია, როგორც თვით დრო. ნუ თუ არ შეიძლება წარსულის განკა?—მატერული შემოქმედებისათვის წარსულის განკა, ანუ წარსულის ინტუიტური შეცნობა შესაძლებელიც და აუცილებელიცაა. სამხატრო თეატრში წარსულის ინტუიცია უალორესობა აღწევს. ინტუიციისათვის მთავარია მთლიანობა. წარსულის მთლიანობა იმ შემთხვევაში შესაძლო თუ ის (წარსული) ისტორიულად და მეცნიერულად არის შესწავლილი. ისტორიული და ყოფა-ცხოვრების (жизнь) სიმირთლე რომიურათ მთლიანად უნდა იქმნეს წარმოდგენილი რომ შესაძლებელი გახდეს წარსულის განკა.

აქედან ცხადია: წარსულის ინტუიციისათვის საჭიროა „არქეოლოგიაც და მეცნიერებაც“, წინააღმდეგ შემთხვევაში მთლიანობის ნაცლებ მიიღობ ისტორიული ფაქტის დამახინჯებას, და თუ ისტორიული სიმირთლე დამახინჯებულია მაშინ მხატვრულ ვანცდაზე ლაპარაკი უდმეტია. ამით აისინება ის ვარქმობა, რომ სამხატრო თეატრი, სანამ დასდგამდეს რომელიმე პიესას, სწავლობს მას ისტორიულად, მეცნიერულად და შემდეგ ესეიოლოგიურად გარდააქტევს მას თავის სულში. უქცერთი სალტოეო შეცდრინის „პახუხინის სიცილს“ და მიუხედავად იმისა, რომ პიესის შინაარსი მეტრს მეტად ეფირო მეშინაუთია, არ არის სერიოზული იდეური კენტი,—არ არის ისეთი მომენტები, რომელიც თავისი დრამატინზით აისურბდეს თქვენს სულს, არ არის ტემბი ჩვენს ბუნებასთან შეფარდებული, და ამის და მოუხმდავად, თქვენ გაოცებული რჩებით იმ უაღრესი მხატვრულ

ლი—როგორც ლუნინარკიმ სთქვა—კეთილსინდისიერებ-
 ბით, რასაც იჩენს სამხატვრო თეატრი ისეთი შემწისური
 ახსოვლტურად მოსაწყენ პიესის მიმართ, როგორც
 არის „პაპუზინის სიკვდილი“; ზოგადი შთაბეჭდი-
 ლება რომელსაც დღესულობთ „პაპუზინის სიკვდილზე“,
 რომშიც ხსიათისა: თქვენთვის აუტანელია პიესა, ზომის
 ზევით მოსაბეზრებელია ის უშინარსო და უსიკოცლო
 ტიპები, რომელითაც სასენა „პაპუზინის სიკვდილი“ თქვენ
 ვინდათ წასვლა თეატრიდან, მაგრამ ამავე დროს თავ-
 ვინაყვებსა ვეცმით იმ კონცერტულ შესრულებისათვის,
 რომელსაც იძლევა მოსკოვის სამხატვრო თეატრი: ყოვე-
 ლი წერილმანი დაძლეულია მხატვრულად, არც ერთი
 ზედმეტი ევსტია, არც ერთი მომენტო გაზარევის, საგ-
 ნის ვაშლა იმ სახით, როგორც ის სინამდვილეშია, ამ-
 დნდა საგნის შინაგანი მნიშვნელობის გამომავლენება,
 მისი—ემოციები—იზრახიონალი დაძლევა—აი რით
 არის მდიდარი სამხატვრო თეატრი.

აქ აუდიტორიას „საგნები და აქსესუარები“ კი არ
 იპყრობს, არამედ ის რასაც ვერ ხედავს ე. გარრიკი: მსა-
 ხიბობის გულწრფელი განცდა მისი „მეტყვლება“, მისი
 ემოციონალობა. დიდი თავებდობა და სიბეცევა იმის თქმა
 თითქმის სამხატვრო თეატრში არ იყოს მსახიობის განცდა.
 მთელი ღირსება ამ თეატრის სწორედ იმაში მდგომარ-
 ეობს, რომ იქ განცდა და ემოციონალობა გულწრფე-
 ლურ უაღრესობამდის არის აყვანილი. ანით სყოცლობს
 სამხატვრო თეატრი. დღეს არაფერ არ წაიკითხავს სალ-
 ტიკოე—შეგრინის პიესებს, არც ე. გორკის „На дне“-ს,
 „На всякого мудреца довольно простота“, და სხ. მაგ-
 რამ ამ პიესებს სიამოვნებით და იდიის აღტაცებით
 ნახავთ მოსკოვის სამხატვრო თეატრში როდგანაც ეს
 პიესები აქ გაიკვლებული და მხატვრულად გასულ-
 დგმულელებულია. ნამდვილი ხელოვნება იქ არის სადაც
 საგანი იმ სახითაა გადმოცემული, როგორც ის სინამდვი-
 ლეშია, აქვე უნდა აღენიშნოთ, რომ საგნის სწორი აღ-
 წერა და მისი მეცნიერული შესწავლა ხელოვნება არ
 არის: მეცნიერებაც ისახავს საგნის ნატურალური სისწო-
 რით გადმოცემას, მაგრამ ამ შემთხვევაში მეცნიერები-
 საგან მხატვრული შემოქმედება მით განსხვავდება, რომ
 ამ უკანასკნელს საგნის შინაგანი „სული“ აინტერესებს,
 ეს კი შესაძლოა მხოლოდ განცდით რაც სწორედ მეც-
 ნიერებს აკლია. მხატვარი ვერ განიცდის რეალიტიკის,
 თუ მან არ იცის რეალიტიკის მიმადრავებელი ძალები
 რეალიტიკის მიზანი, მისი ამოცანა და სხ. მაგრამ ყო-
 ველივე ამის კოდნა არ ნიშნავს მის განცდას, მაგრამ
 განცდისათვის კი აუცილებლად საჭიროა ყოველივე ამის
 გათვალისწინება.

ისტორიული ქემშარიტების ღალატი—საგნის გაზარე-
 ბაა და ამდენათ ხელოვნების დაშორებული. ე. გარრიკი ვაო
 ცებულია იმით, რომ „მეფე თედორე ინვანეს-ძე“-ს ღაღ-
 გმის დროს სახმ. თეატრი იძლევა ძველ მეფეების სრა-

პალატების სრულს ილიუზიას, მას არ მოსწონს აგრეთვე
 სამეფო ფიანების ასლუბი. ერთი სიტყვათ-გარრიკი ჰქვი-
 რობს, რომ ნამდვილ ხელოვნებასთან ვერ თასდევნა ყო-
 ველივე ის, რაიც ისტორიულ ქემშარიტებას შეიცავს.

გარრიკს რომ დადგა „მეფე თედორე“, აღბად
 სრა-პალატების ნაცვლად, დასდგამდა ამერიკული ტიპის
 სასახლეებს და თვით მეფე თედორე ჩააყვებდა ამერი-
 კელი პრეზიდენტის „ვიზიტას“. ანდა... ქართულ ქელა-
 ვას, ე. ი. ჩაიდნად ყველა იმას, რისი მსგავსი რომ ის
 ტორიულად არ იქნებოდა, ამ შემთხვევაში ჩვენ მივიღებთ
 ხელოვნების გაზარეებას, ე. ი. მის ნამდვილს პროტანა-
 ციას. ბუნტი და რევოლიუცია გარრიკისათვის სულ ერ-
 თია; ანით აიხსნება ის გარემომბჭ, რომ მან „პასტილი-
 ის ალებს“ დადგმის დროს რევილიუციის მაგიერად
 შექმნა ბუნტის შთაბეჭდილება... აქაც ხომ დინამიკა და
 გარრიკს კი მეტი ანადვირი უნდა?!!

სამხატვრო თეატრი—წარსულის ინტუიციის თეატ-
 რია.

ამდენათ ის თანადროულობას დაშორებულა: იქ
 არ არის თანამდროვე ტემპი, თანამდროვე დინამიკა.
 მისი რეპერტუარი არ არის ბურჟუაზიული იდეოლოგიის
 აპოლოგია. ყოველ შემთხვევაში თბილისის გასტროლებ-
 მა ნათეპყვეს ეს დებულება. აქედან: „სამხატვრო თეა-
 ტრი სულიერათ ბურჟუაზიასთან არ არის დაკავშირებუ-
 ლი“ (ლუნინარკი). პირობით: მათ რეპერტუარში მოცე-
 მულია ბურჟუაზიული წესწყობის შინაგანი დრამატრში
 და წინააღმდეგობა (მ. გორკის „на дне“), მეშინაობის
 სატირა და საკვამში („პაპუზინი“ და „на всякого му-
 дреца...“) კაპიტლიტრში გამხრწნელი ბუნება („У жизни
 в лапках“) და სხე.

დასკენა: სამხატვრო თეატრი წარსულის ინტუიციის
 თეატრია: ამდენათ იქ მხატვრული შემოქმედება გულ-
 წრფელ უაღრესობამდის აღწევს. ეს თეატრი უღიღისი
 მხატვრული მოვლენაა მთელს მსოფლიოში: ამდენათ ამ
 თეატრის ხელოვნების სფეროდან მოშლა საოცარი სიბე-
 ცეა და ვახ. გარრიკის წერილი კი ამ სიბეცის ცოც-
 ხალი ნიმუშია.

თეატრი—ცხოვრების ტემპია, ამ ტემპის ესთეტიუ-
 რი ამსახლება. სამხატვრო თეატრი შორსაა თანადრო-
 ულობის ტემპიდან.

მისი ამ მხრივ გაჯანსაღება—თანადროულობასთან-
 დაბრუნება იქნება. მაგრამ ეს დაბრუნება უნდა მოხდეს
 იმავე პრინციპებით, რომლითაც ეს თეატრი სულდგმუ-
 ლობს, ამ იქნება პარადოქსალური თუ ვიტყვი: სალ
 ექსპრისიონისტულ თეატრისათვისაც სამხატვრო თეატ-
 რის პრინციპები აუცილებლად საჭიროა. ეს დებულება
 საჭიროებს ცოცხალ დასაბუთებას და ლოიკურ არგუ-
 მენტს. ამაშ შევეხები სხვა დროს და სხვა პირობებში.

მ. დუღუჩავა.

წითელი თეატრი.

„ბასტილის აღება“

2 წლის პროლეტ-კულტის წითელ თეატრში დადგმული იქნა რომენ როლანის პიესა „ბასტილის აღება“.—პიესა დასდგა რეჟისორმა ვახტანგ გარბიამ.

რომენ როლანის დრამა დადგმულია ახალი თეატრის პირობებით რეალიზმის პრინციპებით. უბრალო ხაზებით და პირობითი მისელით ტილოსთან, ჰქენის უფრო მეტ შთაბეჭდილებას რეალიზმისას, ვიდრე დრო მოკმეული ნატურალიზმი. სცენიდან განდევნილია ზედმეტი ბუტაფორია და მეტი სარბიელი აქტს ვადაშლილი მსახიობის ემოციონალიზმის და ტემპერამენტს. განსაკუთრებით ამ მხრივ აღსანიშნავია უკანასკნელი მოქმედება, სადაც პიესის ნივთიერი გამსხეულება პირდაპირ მონუმენტალურია. ყოველი მიზანსცენა, ყოველი შტრიხი ჰქენის ნერვების დაქიმვას და პიესის მსვლელობასთან ერთად, მაყურებელში იზრდება ინტერესი და ყურადღება.

კარგად არის დადგმული მასიური სცენები, სადაც მასის ფსიხოლოგია ნათლად არის გაშუქებული. განსაკუთრებით აღსანიშნავია ის მომენტები, როდესაც ხალხი-მერყევობს და როგორც იალქანი ვადადის მარჯვნივ და მარცხნივ. შეიძლება ამ მშვენიერად გამართულ მასიურ სცენებით, წარმოვიდგინოთ მუხუხი საფრანგეთის რევოლუციის დამარცხების, რომელსაც არ გააჩნდა ის სწორწინობა თავის მოქმედებაში, რომელსაც ახასიათებს თანამედროვე პროლეტარიატს.

ამ პიესის დადგმა უნდა ჩაითვალოს რეისორის დიდ გამარჯვებათ. აქ სიხან უსათუოდ დიდი თეატრა-

ლური კულტურა. წითელ თეატრი „ბასტილის აღებაში“ და „ჯანჯი გურიაში“-თ გამოიქცა ნამდვილი შემოქმედების ასპარეზზე.

შემსრულებელთა შორის აღსანიშნავი არიან: მელიავე (გომ) იგი, როგორც ახალგაზრდა მსახიობი თავის როლს ასრულებდა დიდი დაკვირვებით და სიხალისით. მასში იყო ახალგაზრდა რაინდის გომის ნამდვილი რევოლუციონერი ვატკება.

ლოლა (მარატი) გარეგნობით ვერ გამოხატავდა მარატს. მაგრამ შინაგანი წვით, განცდით მოგვცა დიდი რევოლუციონერის ტემპერამენტი. მას აქვს კარგი დაწმენილი ხმა და თამაშის დროს იცის ზომიერება და მხატვრული სახელოა.

შესანიშნავია იარაღები (გომწონ) მან საუცხოო ტიპი მოგვცა ვაიძვერა ადამიანის. საერთოდ ტიპობა ეს მსახიობი კარგი იქნება სახასიათო როლებსთვის.

ყიასაშვილი (დე—ლონი) თავისი ცოცხალი მოძრაობით, შესაფერ ინტონაციით ჰქენდა კარგ შთაბეჭდილებას. კარგები იყვნენ: ვაგუა (ვენტომილი), მან მშვენიერი ხმა აქვს, მაგრამ სცენაზე აკლია პლასტიკურობა. კარგათ მიჰყავდათ თავიანთი როლები: კინაძეს (კონტა) გვერნიძეს (დრეფელი) და შუათაყვას (რობესპიერი).

ერთობ წარმოადგენა მაყურებელზე დიდ შთაბეჭდილებას სტოვეს. წითელმა თეატრმა ამ პიესის დადგმით ბრწყინვალეთ დააგვირგვინა თავისი სეზონი.

ა. ლ. — დ.

ე. გ. მ. ნ. კ. მ. ტ. რ. ი.

ევონ პეტრის კონცერტები ტბილისის, საერთოდ საქართველოს, მუსიკალურ კულტურის ისტორიაში სრულიად არაჩვეულებრივი მოვლენა არის. იოსებ პოფმანის შემდეგ თბილისის არ მოუსმენია ასეთი გენიალური და ევროპული სახელის მქონე პიანისტი. მით უფრო მეტად სამწუხაროდ უნდა ჩაითვალოს მოვლენა რომ საერთოდ ქართველი საზოგადოება ნაკლებად დაესწრო მის კონცერტებს რაც შეიძლება ნაწილობრივ იმით აიხსნას რომ ზენში ვერ ნაკლებად არის განვიტარებელი ნამდვილი მუსიკალური კულტურა, თუმცა ყველა მღერის და ცეკვას. მაგრამ ამაზე სხვა დროს.

გენიალური ბეთოჰოვენი ამბობდა რომ მუსიკამ უნდა ადამიანის არსებიდან ცეცხლი გამოსთალოსო სწორედ ასეთი შთაბეჭდილება რჩება როდესაც უსმენთ პეტრის. იგი თავის ხელთ ამ ინსტრუმენტისაგან აოლს * ხმებს. ამიტომ შეიძლება ზოგიერთებს შოპენის გადმოცემა პეტრის მიერ მშრალად, ცივად და

თავისებურ რომანტიულობას მოკლებულად გნეწოს. მაგრამ ჩვენი პერიოდული ხანა მოითხოვს პერიოდიულად გადმოცემას ეს უაღრესად სუბიექტიური და ერთის შეხედვით სრულიად მიუღებელი კომპოზიტორი ჩვენი დროისთვის, პეტრის ინტერპრეტაციით ხდება სრულიად მისაღები. ასეთი თუ შეიძლება ითქვას „ვალერი“ შოპენი ჩვენ ვერ არ მოგვისმენია არავისაგან. ევონ პეტრი დაიბადა 1881 წელს ჰანოვერში (გერმანია). მამა მისი იყო ცნობილი სკოლაკაზე დამკვრელი და თეოლოგოც უცლადის სწავლობდა სკოლაკაზე. შემდეგ ევონ პეტრი გახდა ტერეოზი ბუზონის მოწაფედ. ბუზონი გენიალური პიანისტია, შემქმნელი ქორტეპიანოს ახალი სკოლისა. მაგრამ მეტად სუსტი კომპოზიტორი. პეტრი იყო მისი უსაყვარლესი მოწაფე ქირაკოს ლისტი და ქერეოზი ბუზონი—აი ორი წყარო: საიდანაც სჩქმეს ევონ პეტრის მეტად ინდივიდუალური და თავისებური პიანისტი. მეორეს მხრივ ის ვარემოება რომ პეტრი სწავლობდა სკრი-

პაჭე, მის პიანინოზე აძღვეს რაღაც „ორკესტრალურ“ ხასიათს. ბაზ—ბუზონის „ჩაკონაში“ მავალ. გესმით სკრიპკის დამკვირვლის ტონი. ბენუოვენის სონატების ზოგიერთს პიანინოზე გესმით ძლიერტას ხმები. საერთოდ მისი პიანინოზე რაღაც თავისებურ „ორკესტრალურ“ ეფექტს იძლევა. პეტრი მოჟანდაე, პეტრი არხიტექტორია პიანინოზე.

ამ ეპოქაში ეგონ პეტრი ბერლინის უმაღლეს მუსიკალურ აკადემიის პროფესორია. მის სახით წევრ მოგვე-

ლინა მეტად მომხადებელი, ტენიკურად დასრულებული და დიდ მუსიკალურ კულტურის და გემოვნების მქონე არტისტი-პიანისტი. შეიძლება ზოგიერთ პასაჟებში ან ტონში არ დაეთანხმოთ მას, მაგრამ ეგ უფოოდ იმიტომაც რომ ნამდვილი პიანისტი, დიდი პიანისტი, არ მოგვისმენია და ამ მხრივ უსათუოდ პეტრი რჩება მუდამ გამართლებული.

მ. ა.—ლი.

ქუთაისის თეატრის აკადემიური დრამა

სეზონის დასასრული

„ლატავრა“

ხუთშაბათს აპრილის 30, ალბათ სეზონის დასასრულის გამო ვიხილეთ ის მრავალ რიცხოვანი უჩვეულო საზოგადოება, რომელიც შეიძლება ვთქვათ სახელმწიფო აკადემიურ თეატრს თავის სეზონის განმავლობაში არ უნახავს, გარდა თითო ოროლა შემთხვევისა.

წლებადნელი სეზონი ყოველ მხრიდან გამართლებული იყო: მსახიობთა შემადგენლობით, რეჟერტურით და დადგმებით. ტფილისის დრამის შემდეგ ქუთაისის დრამას პირველი ადგილი ეკუთვნის საქართველოს ქალაქების თეატრებს შორის.

30 აპრილს სეზონის დასურვის დღეს მეოთხედ დაიდგა ალ. შანშიაშვილის პიესა: „ლატავრა“ ლატავრას როლს ასრულებდა ღვინიაშვილის ქალი, მან იშვიათის სცენიურობით განასახიერა როლი.

შესანიშნავი იყო გაიძვერა ინკუბუსის როლში და მსახურებული მსახიობი ი. ზარდალიშვილი.

ეს ის გაიძვერა ინკუბუსია რომელიც ფანტაზიის მთავარ მეტოქეთ ითვლება...

ი. ზარდალიშვილი იშვიათი ოსტატობით ანსახიერებდა ინკუბუსის გაიძვერულ პარტიას...

სამი ძმანი რაინდები: ყალბებიშვილი, ძნელაძე, აბაკელია, შერჩეული იყვნენ და კარგად ანსახიერებდნენ თავიანთ როლებს...

დანარჩენები ანსაბლს ხელს უწყობდნენ...

რეჟისორმა ბარველა ამ პიესის დადგმით და ასრულებლების შერჩევით დიდი ნიჭი გამოიჩინა.

დამდგელი და ამსრულებელნი დაჯილდოვებულნი იქმნენ ზანგარძლივი აპლოდისმენტებით.

ლალი

ქუთაისის აკადემიური დრამის დასი.

მოსკოვის თეატრები

III.

მცირე თეატრი.

ჯერ კიდევ თეატრის მოხუცი სხეული არ შეუხებენია რევოლუციის ქარიშხალს.

პიესების დადგმის ტენდენციაში არაიკთარი ცვლილება. სულ ნაცნობი ფერები და ხაზები.

მაგარი ინტერესით მიდოდა „ლატატი“.

ალ. სუშმაიაშვილმა ზურგი შეუბრუნა ოთარ-ბეგს და მიესალმა ანანია გლახას.

პიესის შესრულების ფონზე განსაკუთრებული ეფექტით სჩანს მსახიობი ქალი — გოგოლევა — რუქაიას როლში. „რუქაიას არ ღირსებია უკეთესი შესრულება“ — ამბობს ავტორი.

გოგოლევა — რუქაია ეს უტყუარი გამარჯვება მსახიობის შემოქმედი ენერჯის.

მთელ სეზონში რამოდენიმე შემთხვევა იყო რევოლუციონური ხასიათის პიესებთან დაბლოცებისა.

დაკვირვებით არის დამუშავებული რინდა — ალექსეის „რკინის კედელი“ რეჟისორი პლატონის მიერ.

... მცირე თეატრის ზემოთ გადაუხადეს 100 წლის იუბილე.

განათლების კომისარი ლუნაჩარსკიმ ღამაში სიტყვით დაავიროვინა ზეიმი.

მეიფიხობდნენ კი სთქვა: „ჩვენ მხოლოდ ინფორმაციის სახით აღწინაშავეთ მცირე თეატრის იუბილეს“.

ლუნაჩარსკიმ არ მიიღო ასეთი ჭდაფსება“ თეატრის დასმხატვრებისა და განაცხადა: „რუსული კულტურისათვის მცირე თეატრი და ოსტროვსკი აუცილებელი იყო, ის საჭიროა დღესაც, თანადროულ პირობებში, მხოლოდ აუცილებელია [რეჟერტურის შეცვლა, განახლება. ამაში კი ჩვენ, დრამატურგები უნდა დავებნაროთ“.

მოსკოვის ყველა თეატრებში გაიმართა მცირე თეატრის საპატივისცემლო წარმოდგენები. იუბილე დამთავრდა ქალაქში საზეიმო ბანკეტით სამხატვრო თეატრში.

IV.

ამერული თეატრი.

ხელმძღვანელობს ალექსანდრე თაიროვი.

თეატრი დაიკლებულია სოციალიზმის. ხელმძღვანელს არ აინტერესებს პიესის შინაარსი, მისი იდეა; ის სრულიად ანგარიშს არ უწყებს დრამატურგს.

ნეო-რეალიზმის ლოზუნგი თაიროვის ესმის, როგორც სრულიად მოწყვეტა თეატრისა ყოველგვარი „სიკრუსისაგან“.

ვინც თეატრში ზის, მან უნდა იცოდეს, მას უნდა ახსოვდეს, რომ მის წინაშე მსახიობია, რომელიც მას აწვინებს არტიკულურ ხელოვნებას; როგორც ლუნაჩარსკი აღნიშნავს თაიროვმა ენერგიულად მოახვიდა მსახიობს ხმის მოხმარება და სხეულთი სარგებლობა, თვით აკრომატიზმად. — ე. მსახიობის გარეშე ამოცანები.

თაიროვის განზრახვა იყო სასცენო მოედანზე გამოეყვანა სანის ვირტუოზები. თაიროვის სკოლის მსახიობი არ ბნავს სინამდვილეს, სიკოცხლის რეალობას, რომელსაც ჯერ კიდევ ვერ დაშორდა სამხატვრო და მცირე თეატრები...

კამერულ თეატრის ათი წლის არსებობის აღსანიშნავად გაიმართა იუბილე.

იუბილემდე დასიდან გავიდა მსახიობი წყრეთელი, რომელიც დღეს ახალ დრამატურ თეატრში და კინოში მუშაობს.

როდესაც ოპერის დიდი თეატრის სცენაზე კამერული თეატრის დას ესმოდა თბილი და ღამაში სიტყვები მოლოცვის, ამ დროს პარტერში ღრმა დაღონებით იჯდა მსახიობი წყრეთელი, რომელიც, როგორც ჩვეულებრივ დამსწრე და მსმენელი, უცქერდა ზემის იმ თეატრის იუბილეს „გამო, რომელთანაც ის იყო დაკავშირებული თითქმის დღიდან მისი აღმოცენებისა. მაგრამ საზოგადოებამ მინჯე შენიშნა ზღვა ხალხში დამწუხრებული წყრეთელი, გამშავებული ტაშის ცემით მოსწყვიტა იგი პარტერის და სცენაზე გამოიყვანა, რასაც მოჰყვა დაუსრულებელი ოკეცია.

თაიროვი მუშაობს გაბედულად, ენერგიულად, თამამად და სიყვარულით.

„სამხატვრო თეატრმა ვერ შექმნა მსახიობი“ სწერდა იგი და თვითონ არის გატაცებული ამ დიდი მისით შექმნას „ანაღვიონ მსახიობი“.

მე გმონია თაიროვს უფლება აქვს სთქვას, რომ მას კამერულ თეატრში ამ ვამად ჰყავს ორი დიდი მსახიობი: კოონენი და არკადინი. თეატრის იუბილზე ჩერნოიაროვმა სთქვა: „თუ მცირე თეატრი — შიჭკუნის სახლია, კამერული თეატრი — კოონენის ვილლა“.

კოონენი მეტად დაკვირვებული და შეგნებული მსახიობია, დიდ ტემპერამენტით; ყოველთვის საერთო შრომაში, პიესის ღირსეული შესრულების პროცესში მას ხელს უწყობს მსახიობი არკადინი.

მუშათა თეატრალური პრესისის წარმომადგენელი ჩერნოიაროვმა თავის მისაღმბა შენდგი სიტყვებით დამთავრა: „იუბილეს დღეს, ვულოცავ რა ყველას, მე განსაკუთრებული სიყვარულით და პატივისცემით ვესალმები მსახიობ არკადინს“.

აღსანიშნავია ის გარემოება, რომ თაიროვმა თავის თეატრში ოსტროვსკი ამეტყველა. მან დაამუშავა და დიდგა მისი „ქარიშხალი“.

„თაიროვი მივიდა ფსიქოლოგიური, იდეურად — ვალმავებული სოციალიზმად, ის მიუახლოვდა რიალიზმს“ — ატყდა ყვირი პრესაში, როდესაც თეატრში დაიდგა ოსტროვსკი.

თაიროვის მიერ ოსტროვსკის დრამა ვავებული იყო როგორც რუსული ტრავედი.

„თუ—სწერდა ლენინარსკი—ოსტროვსკის დადგმა გა-
მოწვეული იყო თაიროვის სურვილით—ეჩვენება საზო-
გადოებისათვის, რომ მისი თეატრის მსახიობებს შეუ-
ძლიათ თამაში ისე, როგორც სამხატვრო და მცირე
.თეატრის- რეალისტებს, მე მგონია. ის უკვე დარწმუნდა,
რომ არა, არ „შესძლებიათ“.

სასურველია ლენინგრადის მუშა კორესპონდენტის
აზრი კამერულ თეატრზე—ჩვენ შეიძლება ვიყოთ მეიერ-

ხოლდის მიმდევრები, მაგრამ არ შეიძლება არ უცნოთ,
რომ თაიროვმა შესძლო ერთ-ერთი პირველი ადგილის
დაკავება თანადროული .თეატრალური ნოვეტორების
რიცხვში. ამაშია მისი უდიდესი დამსახურება“.

მაშინ, როდესაც მოსკოვმა არ მიიღო თაიროვის
მიერ დამუშავებული ოსტროვსკი, ლენინგრადის აუდი-
ტორია თანაგრძნობით შეხედა მას და განსაკუთრებით
კოონენს—კატერინას როლში. მ. ლვამიჩაია

კ ი ნ ო

ვინ არის ღამნაშავე

საქართველოს სახეიმრეწეი უკვე შეუდგა მუშაობას
ახალი სურათის „ვინ არის ღამნაშავეს“ დასადგმელად.
სცენარი შედგენილია ალ. წუწუნავას მიერ ნინო ნაკა-
შიძის პიესის მიხედვით. სურათი იღებება ალ. წუწუნავას-
რეჟისორობით.

კვირას 10 მაისს მოხდა აღნიშნულ სურათის ცენ-
ტრალური ადგილის გადაღება, ამ სურათისათვის სპე-
ციალურად გაკეთებულ სამ არენინა- ცირკ-იპოდრომიში.

სცენა ხატვას გურულ მოჯირითეთა ცხოვრებას ამე-
რიკაში, რომელიც გამოდიოდენ ცირკებში საჯირითოდ.
გადაღება დაიწყო დილის 11 საათიდან და გაგრ-
ძელდა მზის ჩასვლამდე. დაესწრო აუარებელი მყურე-
ბელი და თუმცა ცირკი ძლიერ დიდი იყო მაინც ყველა
ყურების მსურველთა შეშვება შეუძლებელი ვახდა.
სურათში მონაწილეობას იღებდენ ასზე მეტი ბა-
ლეტის მსახიობები ბალეტმისტერ სერგეევის ხელ-
მძღვანელობით.

ახალი კინო სურათის „ვინ არის ღამნაშავეს“-სათვის სპეციალურად
გაკეთებული ცირკი—იპოდრომი

გამოცემა-საქ. საქკინმტრეწვისა.

რეჟისორი ალ. წუწუნავა.

დოღმა და ჯირითში მონაწილეობას იღებდა 800 ცხენოსანი. გამოვიდენ გურული მოჯირითენი, ამერიკული „კოეზიო“, ინდოელები და სხე მოჯირითეთა შორის ერჩიოდენ ცოლ-ქმარი კვიტაშვილები (გურულები, რომელნიც ნამდვილად იყვნენ ამერიკაში და თამაშობდენ ნეე-იორკის და სხვა ქალაქების დიდ ცირკებში), შესანიშნავი იყო აგრეთვე ირაკლა ერისთავი.

მთლიანად სანახაობა საუცხოო იყო და იმიტომაც მაყურებლები სანამ არ გათავდა გადაღება აღვილიდან

არ დაძრულან, თუმცა მეტად დიდხანს მოუხდათ მცხუნავე მზეზე ყოფნა.

სურათის გადაღებაში მონაწილეობას იღებდენ საბ. კინარეჟის თითქმის ყველა რეჟისორები, თანამეშენნი და თანამშრომელნი.

სურათს იღებდა ერთი და იმავე დროს სამი ოპერატორი: ზაბოზღავეი, ენგელსი და პოლიუკევიჩი.

ჩვენ სრული დარწმუნებული ვართ, რომ ეს სურათი იქნება საქ. სახკინმრეწვის მორიგი გამარჯვება.

მნებგრული ლიბმრბშრა

ს ო ვ ე ლ ს

გულს მიხალისებს სოფელი
 მიწაზე დაკერა ბარისა;
 არ ჩამორჩენა უნაში,
 ეენახში შედგმა სარისა.
 დაცვა შრომელი მარჯვენის—
 ვერ სთქვან არაჲ მდალისა!

გუთანს რომ გლეხი გაველებს,
 გადაიშვეებს ანუელს,
 მერე რომ ღამეს გაათვის,
 და მთვარეს შესცქერს გაღეულს,
 მურია თვის დარაჯობს,
 ნადირს არ უშეებს გარეულს.
 ეელით ტოროლას გალობას
 ხონბის ყივილთან არეულს.
 მაშინ ჩვენც წამოვიშლებით,
 ისევ ეხნავთ იმავ ანუელს.

საფხულში მზე რომ დააქერს,
 ომი ჩაღდება ჩართული:
 ეენახი, ქალო, სამკელი,
 ურემი ძნებით დართული,
 არ იცი რომელს მიხედო,
 ხარ ყველაფერში გართული.
 ამ დროს სოფელში იხილე
 მიწასთან ბრძოლა ქართული.

ვიცოცლებ, მუდამ ვიმღერებ,
 შევაქებ ქოხებს ალიზებს;
 სოფლის ფერადი ცხოვრება,
 მუდამ გულს წამიხალისებს!
 შრომის მარჯვენა გულუხვი
 უბეს სიამით ამივსებს,
 მაშინ ავმალდე მგოსანი,
 გლეხიც თუ ქებას მაღირსებს!

სანდრო. შანშია შვილი

პ. ბ. ზინკაძისა

პრეფაქციის პიუპნი.

(მელოდრამა 5 მოქ. 8 სურათი. კლეროასოტის რომწინდახ).

(გაგრძელება)

დრისკოლ—(პაუზის შემდეგ.) საქმეზე ილაპარაკეთ.
ფოლი—(დამშვიდებით) მე საქმეზე ელაპარაკებ. თქენი ათისთავი ს-ეტეინის შენობის არაფრათ არ ეარტა.

დრისკოლ—ტომ კიტინგ? მე არასოდეს უკეთესი არ მყოლია.
ფოლი—თქვენ ასე ფიქრობთ? მე კი მოვედი გირჩიით აიყვანით სხვა, მასზე უკეთესიც.

დრისკოლ—ეინ არის პატრონი ჩემს საქმეში, თქვენ თუ მე?

ფოლი—(დამწვილებით) მისტერ დრისკოლ!

დრისკოლ—(წამოვარდება) დაიკარგეთ აქედან! მოთმობრბასაც აქვს სახლვარი, თქვენი ადგილი პრინციპალებში არა ელექტრონის საჯღომზე უნდა იყოს, სინჯ-სინჯ დიდი ხანია თქვენზე სეფლიანობს.

ფოლი—(აუღწროთებლათ) ჰმ, მე სრულიად არა მაქვს დროს წავიდე იქ, შეგებულებას კი მივიღებ; არა უგვიანეს ავიცხოვროს... ასე რომ თქვენ არ ვინდათ ჩემს რჩევას გაჰყვეთ?

დრისკოლ—არასდროს! არა!

ფოლი—მე კი ვფიქრობ, რომ თქვენ დამეთანხმებით... სანულოას ვეღბ...

დრისკოლ—რატომ თქვენ ფიქრობთ?

ფოლი—იმიტომ რომ, პირობის დასრულების შესახებ თქვენ ვითაუდებთ ვადა სულ ცოტა ხნის შემდეგ თქვენ თუ მომეცით ათასი დოლარი, რომ მუშაობა არ შემეწყვიტა, ნუ თუ იმავე მიზნისათვის არ იზამთ სრულ უბრალო რამეს, რომელიც თქვენ არ გიღირთ ერთი სენტალ კი (პაუზა), როგორც ხედათ მე არ შეგმცდარვარ მისტერ დრისკოლ. ხვალე კიტინგის მაგიერ ათისათვის მოვალეობას შესრულებს დენონონ. მშვიდობით ბრძანდებოდეთ. (გადის).

დრისკოლ—(დადის ალღეგებული, რეს ზარს. მოუვდება მაგიდას და სწერს. შემოდის რუფ.) შისს არდოლდ, ვთხოვთ ტელეფონით გამომიხახოთ დევი და უბრძანოთ ხელავე მოვიდეს ჩემთან ტომ კიტინგი.

რუფ—ტომ კიტინგ შეთხვევით აქ არის მისტერ. მას ერთი საათია, რაც სურს თქვენი ნახვა ერთი საქმის გამო.

დრისკოლ—აქ არის? მით უკეთესი. შემოვიდეს ჩემთან. რუფ—ამ წუთში. (გადის, ცოტა პაუზის შემდეგ შემოდის ტომ).

დრისკოლ—დამბრძანდით (განაგრძობს წერას. ტომ დაჯდება მის არდოლდმა სთქვა, რომ თქვენ გასურდათ ჩემი ნახვა.

ტომ—დახს, მსურს.

დრისკოლ—მე ძალიან მეჩქარება, ამიტომ ნება მომეცით უწინარეს ყოვლისა მოვახსენოთ ის, რაც მე მაქვს თქვენთან.

ტომ—გთხოვთ.

დრისკოლ—რას ფიქრობდ ფოლის შესახებ?

ტომ—(ფრთხილათ) მე შემხედნივა მავაზე უარესი.

დრისკოლ—მაშასადამე თქვენ ჯოჯობებში ყოფილსართ? ივენი შეხედულება მასზე ჩემზე უფრო უარესი ყოფილა, ეს არის ჩემთან იყო დამოთხოვა თქვენი სამსახურიდან დათხოვა.

ტომ—(თავს ძლივს იკავებს) შერე თქვენ რას ფიქრობთ?

დრისკოლ—რას ვფიქრობ? მეც არ ვიცი რას ვფიქრობ, ეს თქვენი ბრალია, კავშირის. რათ დააყენეთ ასეთი კაცე კავშირის სათავეში?

ტომ—მაშ, თქვენ გინდათ დამითხოვოთ?

დრისკოლ—მაშ, სხვა რა უნდა ვქნა?

ტომ—ნუ თუ მე კუდათ ვემუშაობ?

დრისკოლ—მუშაობის შესახებ მე არას ვამბობ. თუ თქვენთვის ეს საინტერესო არის, მე შენიძლია საჯაროთ ვანვაცხადო, რომ მე არას დროს არ მყოლებია ისეთი ათისათვის, რომელთანაც მუშებს ისე კარგათ ემუშავონ, როგორც თქვენთან.

ტომ—ისე რომ თქვენ მე მოთხოვთ იმისათვის, რომ ასე ვიბრძანებს თქვენ ფოლი?

დრისკოლ—გულახდილათ უნდა ესთქვა, რომ ეს მართალია. მაგრამ რა უნდა ვქნა? მე მის ხელთა ვარ.

ტომ—(ბრაზისაგან თვალბიდან ცეცხლის ნაპერწყვლებს ანევებს) მის ხელთა ხარ? იხ, რატომ? ნუ თუ არ შეგიძლიათ ებრძოლოთ!

დრისკოლ—მე კი ესინჯე... მაგრამ...

ტომ—თქვენ, დამქირავებლები ყოველთვის ასე მოქმედობთ, თქვენ მოგებაზე უფრო ფიქრობთ, ვინემსაკუთარ ღირსებაზე.

დრისკოლ—(აღღეგებით) თქვენ, ყმაწყვილო, უნდა იყოდეთ ვისთან ლაპარაკობთ!

ტომ—(ბოშვითებული) ვისთან? იმ კაცთან, რომელიც ქუჩაში მისტურებს მხოლოდ იმისათვის, რომ ის მშობარა არის და არ შეუძლია დაიკვას უფლება და სიმართლე.

(შემდეგი იქნება)

მუშათა კლასი და ხელოვნება

კლემანტინის კლუში.

კვირას 3 მაისს ტე. საქონ. სადგურის დრამატიული წრის მიერ მსახიობ. ვასო კობელის რეჟისორობით საშუალო სოფელ პატარაქელის ჩუღუტფონდის სასარგებლოდ დაიდგა პ. ჩხივიძის რეჟოლოჟიკონური პიესა

„უდაბნოც სტირის“ ტრაგედია 5 მოქ. პიესაზე კენ არაფერს ვიტყვით, რადგან იგი სუსტია და ტენიხურად მიუღლომელი, მაგრამ ამ საღამოს იგი დიდგა შემოკლებით და შესწორებით კობელის მიერ. დადგმის მხრივ ლამაზია I და V სურათი. ამ სურათებზე ეტყობა უფრო მეტი ენერგია დაუხარაჯეს დამდგემლს. თიავარ

როლებს ასრულებდნენ ალ. ქვარელი (გიორგი) მისი თამაში გატაცებულია და მგრძნობიარე, მაგრამ დიქცია მოისუსტეს.

დ. ლარიანი (რაქდენი) ეს ახალგაზრდა სცენის მოყვარე მეტად დადიკრებულად და შესაფერისად ასრულებს ნაიკის როლს, ხოლო ხმა ვერ უწყობს ხელს.

კ. ქალიანი (ელენე) კარგი იყო, შ. რამიშვილს (დრეჟკინი) არა უშავდა ლენერტის როლში. წარმოდგენას ხალხი ბევრი დაესწრო და ნასიამოვნებით დარჩენ.

კიზირა.

საპურთალოს სახ. სახლში

კვირას 29 აპრილის ქართულ საარტილერიო ლეგიონის და მესამე თამბაქოს ქარხნის დრამატული წრის მიერ გაიმართა წარმოდგენა დაიდგა დ. კონჭაძის მოთხრობიდან (სურამის ციხე) გადმოკეთებული პიესა მონაწილეობას იღებდნენ: თამარ იოსელიანი (ვარლუა), რ. კიზირია (დურმიშანი), მ. ციციაშვილი (ოსმან ალა), მ. ჯაფარიძე, (ვაიანე), რ. ჩიკვაძე (ცხვირი).

ზემო-აღნიშნული ამხანაგებში განსაკუთრებით საუკუსოვით ასრულებდნენ როლს თ. იოსელიანი, მ. ციციაშვილი და მ. ჯაფარიძე.

აღსანიშნავია, რომ აღნიშნული დრამ-წრე საუცხოოთ ყოფილა მომზადებული სასცენო დარგში, მსუბუხათ, რომ ერთგულად ეყარებიან ამ საქმეს ყველგან ჩინებულიად მუშაობენ ჩვენს სახალხო სახლებში. წარმოდგენები ძალიან ხშირად ტარდება. უნდა აღინიშნოს, რომ ამ უკანასკნელად ჩინებულად ჩატარდა წარმოდგენები საბურთალოს სახალხო სახლში.

ა. პორფირის შვ ლ

პროფმოკრაობა და ხელოვნება

საქართველოს პროფკავშირთა მეორე კულტკომუნკენ-ციანზე მიღებული რეკომენდაციები

რეზოლუციამ საქ. პროფკავშირთა საბჭოს კულტკავშირების მუშაობის შესახებ.

მოისმინა რა მოხსენება ამხ.კელძისა, საქ. პროფკავშირთა საბჭოს კულტკავშირების შესახებ, კონფერენცია წარმოებულ მუშაობას სივლის საესებით დამატკავშირებულად. შემდეგისათვის აუცილებელია ყურადღება მიექცეს შემდეგს:

1) გაძლიერებულ იქნას მახრებისა ჯა კავშირის სხვა ორგანოების მუშაობის ხელშეწყობა.

2) მოხდეს პროფკავშირებში კულტკავშირების საქმის გამოკვევა და მიექცეს მათ სათანადო დარიცხვები.

ფოტის კლუბი

ხუთშაბათს 6 მაისს ლენინის სახ. ცენტ. მუშათა კლუბში ადგილობრივ სცენის მოყვარეთა მიერ საკველ მოქმედო მიზნით წარმოდგენილი იქნა გორელის 2 მოქმედნიანი ტრადულია სასწინელი შურის ძიება, რომელმაც კარგი შობაქმედობა დატოვა დამსწრე საზოგადოებაზე. კარგი იყო როსტომის როლიმ ვ. ბობოხიძე აღსანიშნავია აგრეთვე ავთანდილის როლში ახალგაზრდა სცენის მოყვარე ამხ. ვ. შალამბერიძე რომელმაც საუცხოვით განასახიერა თავისი სასახუსისმგებლო როლი, სირინოზის როლი ლამაზათ შესასრულა ლიუბა მეგრელი-შვილმა, კარგი იყო მაქაქარია, დანარჩენები ანსაზღს ხელს უწყობდნენ.

სასურველია ასეთი წარმოდგენები ხშირად იმართებოდეს ფოტში.

ფოტელი საშურა

ოპერკავშირის დრამა

მასიობათა კოლეკტივის მიერ 3 მაისს ოპერკავშირის თეატრში ვ. ბეჟუაშვილის რეჟისორობით კ. ლლიანტის საბენეფისით წარმოდგენილი იქნა: „არშიყი-ნათლული“ განსაკუთრებულ ყურადღებას იპყრობა ბენეფიციანტი ლამპრიხის როლში, მის სცენაზე გამოჩენას აუდიტორია ხანძრობითი ოვაციებით ეგებებოდა—რაიც მან გაამართლა მისი უნაყოფი თამაშით. ყორვეტას როლში ექსპრომატთ გამოვიდა მსასიობი ქალი ვ. ბეჟუაშვილისა, რომელმაც ზედმიწევნით და დაკვირვებით მიუღწა მისთვის მოულოდნელ როლს და შესძლო განესახიერებია ნამდვილი ტიპი მაორშიყე ნათლულისა. კარგი იყვნენ მაჩოხინი—ბეჟუაშვილი და ბრიუშო ს. ხუროციძე. დანარჩენები ანსაზღს ხელს უწყობდნენ. პიესას ხალხი ბლომათ დაესწრო. დასასრულ ბენეფიციანტს მიესალმა მსახ. კოლეკტივის სახელით შ. კლუბტი.

ჯალია.

სამხედრო კომპარტიის სტიმბა, კეცხოველის ქუჩა № 3.

ნაველიტი 782.

ტირაჟი. 1500

ს. თორგოშ.

7(25)

ს 45

ფანი 40 კაპ.

05)
-405

საქართველო

№ 21

საქართველოს სახელმწიფო მუზეუმის გამომცემი ორგანო

თბილისი
1925

შინაარსი:

- 1) ზამთრის სეზონის პირი ზონტზე (მოწინავე) იოსებ გედევანიშვილი
 2) ოპერის თეატრი —ა.
 3) მუსიკალური სეზონი —მ.
 4) საქირბორტო საკითხი .

დ ი ს კ უ ს ი ა :

- 5) საბავშვო თეატრი . ი—ნ—ი.
 6) ქართული სატირის თეატრი ფ.

თ ე ა ბ რ ი :

- 7) სახელმწიფო დრამის თეატრი
 8) „მანდატი“ შალვა დადიანი.

შ უ ს ი ა :

- 9) ჭუთაისის მუსიკალური ტენიკუმი.
 10) სახელმწიფო აკადემიური ოპერის გახსნა.

კ ი ნ ო :

- 11) ჩაპლინი მაკს ლინდერი.
 12) წარსული მუშაობა და პერსპექტივები.

შ ხ ა ბ ვ რ ო ბ ა :

- 13) სამხატვრო აკადემია.

ლ ი ბ ქ რ ა ბ უ რ ა :

- 14) კლოდ მაკ-კევი ზანგი ქალი.
 15) ვასილ კაზინი „კალატოზი“ ლექსი.
 16) ზე-რეალისტები შამან დოული.

ცი რ კ ი დ ა ხ მ რ ა ბ ი :

- 17) ხუთი წელი სახელმწიფო ცირკის ლუნარასკი.
 18) ტელიორი—მსახიობი ხოკოლოვი.

პ რ ო ვ ი ნ ც ი ა :

- 19) თელავის თეატრი მამო.
 20) სოფლად საჭიროა პიესები არველაძე.
 21) სათეატრო მუშაობა ს. ეწერაში გულშემოტიკვიარი.
 22) „ „ სენაკში მუშკორი ნერგი.
 23) თეატრალური ხელოვნება პროვინციაში ა. ნალი.
 24) „წრ-ობა“—ლექსი ქუუდასპირელი.
 25) „წითელი თეატრი“—ლექსი გვარამაძე.
 26) სურათების გასინჯვაზე.
 27) კინო საიდუმლო.
 28) კინო პრესა.

- 29) ჩ რ ი ჩაპლინზე—ბიბლიოგრაფია.

პ რ ო ვ მ ო ძ რ ა ო ბ ა :

- 30) ხელოვნება მუშაკთა კონფერენცია.

- 31) „მნათობი“ ა.

- 32) კაკაბაძის „ლისიბონის ტუსალები“ ა.

პ რ ო ნ ი ა :

გ ა ნ ც ა დ ე ბ ე ბ ი .

რ ა ვ რ დ ო უ მ ც ი ბ ი ბ ი : 1) კიპარენკო-დამანსკი სიმსონის როლში.

2) ილინი.

3) კლოდ მაკ-კევი.

4) საოპერო სტუდიის ქართული ორკესტრი.

5) პირე. საარტ. ლეგიონის და მესამე საბჭოთა თამბ. ქარხ. დრამაწერე

ნ. სიპინდის რჩევა—სურ. ქუთათელაძის.

ხელშეწყობა

20 ოქტომბერი 1925 წელი

რედაქციის მისამართი: რუსთაველის პროსპექტი, მუშათა სასახლე, ოთახი № 54. ტელ. 14—03.

№ 21 | სრ. საქართველოს ხელშეწყობის მუშათა პრეტ. კავშირის ყოველთვიური ორგანო | № 21

ზამთრის სეზონის პრეპარატი.

ზამთრის თეატრული სეზონი მიმდინარე წელს ოპერის თეატრის გახსნით დაიწყო.

მთელი ზაფხული და შემოდგომის დასაწყისი სეზონისათვის მზადდება უნდობლად.

არც ერთი თეატრული სეზონი წარსულში ისეთი გატყობილებული მზადებით არ დაწყებულა, როგორც ამ წელს.

აკადემიური თეატრების მმართველობამ წარსული სეზონის დასრულებისთანავე შეუდგა მზადებას; შეადგინა შესაფერის გეგმა, საჭირო ხარჯთაღირებულება და დაიწყო მსახიობთა ძებნა. თანახმად ასეთი გეგმისა საოპერო თეატრის შემადგენლობა ამ სეზონში ახალი ცნობილი ძალებით უნდა ყოფილიყო შევსებული.

და სიმაბრტე უნდა ითქვას, რომ მმართველობის ასეთი განზრახვა, თუმცა საესკებით არა, მაგრამ შესაძლებლობის ფარგლებში განხორციელებულათ უნდა ჩივიდა.

საოპერო დასს ამ სეზონში შეეძინა ისეთი გამოჩენილი მომღერლები, როგორც აიან: კიპარენკო, ილინა, პანკრატოვა და ბოკოვისა.

წარსულ სეზონში ყოფილ მსახიობებთან დასში მოწვეულნი არიან ცნობილი მსახიობები: პაპოვისა, ბორჩინა და სხვ. დასი შევსებული არის ადგილობრივი ახალგაზდა ძალებით, რომელთა შორის იმყოფებიან ახალგაზდა მომღერლები: ქუშინაშვილი, ევანაძე და მრავალი მომღერალი ქალი.

ბალეტის და გუნდის შემადგენლობაშიც არის ცვლილებები ახალი ძალების სახით.

ამაშიაღ, თუ ოპერის თეატრის ამ წლის შემდგენლობას მივიღებთ მხედველობაში ერთის მხრივ, და მეორე მხრივ, რეპერტუარს, რომელშიც შედის ახალი ოპერები, უნდა ითქვას, რომ ამ წლის საოპერო სეზონი გამარჯვებით უნდა დასრულდეს.

რაც შეეხება ქართულ აკადემიურ დრამას, რომელიც უნდა გაიხსნეს ნოემბრის პირველ რიცხვებში, აქ უნდა ითქვას შემდეგად:

სეზონისთვის მზადება ისეთ ნორმალურ პირობებში, როგორც კონდა ოპერის თეატრის, დრამას სხვა და სხვა მიზეზების გამო არ ქაინებია. მიუხედავად ამისა, ქართული აკადემიური დრამის პერსპექტივები ამ სეზონში საიმედო სხივებით არის შემოსილი. დასის ხელმძღვანელებთან კვლავ რჩებიან: კ. მარჯანიშვილი და ახმეტელი, რაც სრულ გარანტიას იძლევა იმისათვის, რომ დასის შემოქმედებითი მუშაობა ახალი გამარჯვებით დასრულდეს. რეპერტუარის მხრივ ქართული დრამის ეს სეზონი უფრო საინტერესო უნდა დარჩეს, ვიდრე წარსული სეზონი იყო, რადგანაც რეპერტუარში წარსულს შეტანილია რამოდენიმე ახალი და ორიგინალური პიესები. წითელი თეატრი ამ სეზონისათვის დიდ იმედებს იძლევა, როგორც შემადგენლობის, ისე რეპერტუარის მხრივ. სხვათა შორის, როგორც აკადემიური ქართული დრამა, ისე წითელი თეატრი წარსულს დადგამენ ცნობილ პიესებს „მანდატს“, რომელსაც ფართო საზოგადოება დიდი ინტერესით მოელოს.

სომხური და თურქული აკადემიური დრამები დიდი იმედით და ხალისიანობით იწყებენ სეზონს.

განსაკუთრებულ ყურადღების ღირსია ამ სეზონში პროვინცია. არც ერთი პროვინციის ქალაქი ამ წელს უსოვნოთ არ რჩება, პირიქით ისეთი ქალაქებიც კი, სადაც არადრის ქართული დრამის სეზონი არ ყოფილა, როგორც არის ფოთი, წყნელს სეზონს ხსნის. პატარა სამაზრო ქალაქებსაც კი ქართული დასის შედგენის სურვილი დიდთა აქვთ, მაგრამ მსახიობთა უყოლობის გამო ასეთი სურვილები ამ წელს განუხორციელებელი რჩება. ამ სასიხარულო მოვლენას ხელოვნების მთავარმა კომიტეტმა უსათულო ანგარიში უნდა გაუწიოს.

ჩვენი შეხედულება კი ასეთია: ფართო საზოგადოების მოთხოვნილებები დღეს თეატრის მიმართ უსათუოდ დიდა, მაგრამ ამ მოთხოვნილებების დაკმაყოფილებას საზოგადოება მოითხოვს იმათგან, ვინც ხელოვნების საქმეებს განაგებს დღეს ჩვენში. ეს კარგათ უნდა იცოდეს ხელოვნების მთავარმა კომიტეტმა და ხელოვნების მუშათა პროფკავშირმა.

ოპერის სემონი.

აკადემიურ თეატრებში მუშაობის ხანა იწყება. გაიხსნა სეზონი აკადემიურ ოპერაში.

მომავალი გეგმავნებს თუ რა სახისა და რამდენად ნაყოფიერი იქნება ახალი სეზონი.

ზარზანდელი სეზონი ოპერაში არაფრით აღსანიშნავი არ არის მხატვრული მხრით. სუსტი დასი, მძიმე მატრიციალური პირობები, სეზონის დასაწყისშივე მდგომარეობა.

კიპარენკო-დამანსკი. (სამსონის როლში)

რობას ართულებდა. იყენებ არა სასურველი ბოვლენებიც, რასაც არსებითად არავითარი პირდაპირი დმოკიდებულება სამხატვრო მხარესთან არ ჰქონდა, მაგრამ ერთობ საკმეხს კი ართულებდა და მუშაობას აფერხებდა.—ასეთი გეგმავნება რა თქმა უნდა სეზონის ნორმალურად მსვლელობას ხელს შეუშლიდა.

წელს ამ მხრით ოპერა თითქმის ბევრათ უკეთეს პირობებშია. თეატრის ადმინისტრაციას არაფერი დაუზოგავს, რომ ახალი სეზონი უზრუნველყო ყოველ მხრით. წელს შეიძლება ითქვას, რომ საოპერო დასი მოწვეულია მეტად ძლიერი, რამდენადაც ეს შესაძლებელი იყო დღევანდელ პირობებში. განსაკუთრებული ყურადღება იქნეს მიქცეული ორკესტრის და მომღერალთა შემადგენლობას. რეჟისურა ცნობილ და გამოცდილ პირთა ხელშია. განზრახულია მრავალი ახალი ოპერების დადგმა. ფასები და-

კლებულია. ერთი სიტყვით ვიმეორებთ, რომ ადმინისტრაცია არ შეუშინდა ხარჯებს, არ დაზოგა ენერჯია, ოღონდ კი სეზონისათვის შეიქმნა რაც შეიძლება ხელსაყრელი და კარგი პირობები. ესაა თვით სცენის მოწყობა (დამოკიდებული, თუ რამდენად გააბათილებენ მათზე დამყარებულ მიღწეს.

აქვე უნდა ითქვას, რომ ექვს გარეშეა, რომ ოპერამ, როგორც მუსიკალურმა ფორმამ, იმ სახით, როგორითაც ის ამ ეამად არის, დრო მოიჭამა. ისიც უდავოა, რომ უკანასკნელ ხანებში არამ თუ არ დაწერილა რაიმე ახალი ოპერა ახალი ფორმით, არამედ ძველი ფორმითაც კი დაწერილს ახალ ოპერას, ცოტათ თუ ბევრად ნიჟერს ზენ ვერ ვხედავთ. არც გასაკვირველია, ვინაიდან უკანასკნელი 10—15 წელიწადი ეს ჯერ იმპერიალისმის გაშვავებული თარეშია, შემდეგ საზინელი ომი, რომელმაც მთელი კაცობრიობა ლამის კატაკლიზმამდე მიიკვანა და შემდეგ რევოლუცია და სამოქალაქო ომი. ასეთ პირობებში ძნელი მოსალოდნელია ახალი ოპერა, ახალი ნაწარმოებები, რომელიც კვალს დააჩვენებდა ხელოვნების განვითარებაში.

მაგრამ თუ ვისთვისმე ჯერ კიდევ სადაოა ის რომ ოპერა როგორც მუსიკალური ფორმა მოძველებულია, იდეოლოგიის მხრით მგონია არავისთვის სადაო არ არის, რომ არსებული ოპერები სრულებით არ ეგუებიან თანამედროვეობას.

მართალია უკანასკნელ ხანებში ცდილობენ ზოგიერთი ოპერების ტექსტის შეცვლას, ვითომდა თანამედროვეობასთან დაახლოების მიზნით, მაგრამ მგონია ასეთი ცდა უნაყოფო იქნება და ყოველ შემთხვევაში სრულიად ეწინააღმდეგება ოპერის არსებითი თვისებას. ოპერაში ტექსტი და მუსიკა, რასაკვირველია ვლადარაკობთ მხატვრულად და ნიჭიერად დაწერილ ოპერაზე, ტექსტი და მუსიკა იმდენად მკიდროდ გადაბმულნი და შეგუებულნი არიან, რომ მაგალითად ტექსტი რომ წაშალო, მუსიკამ მაინც იგივე ტექსტი უნდა გიკარნახოს. კომპოზიტორი სუეტს, ტექსტს ხატავს ნორტებით, გადამოცემაში შესაფერი მუსიკალური ფორმით და თუ შეუცვლი ტექსტს უსათუოდ სიყალბეს შეიტანს მოგს ნაწარმოებში. ახალი ოპერა უნდა დაიწეროს ახალი მუსიკით და ახალი ტექსტით.

და აი ერთი ოპერა ჯერ არ დაწერილა მაშასადამე ჯერჯერობით დავეჩინება ძველი ოპერები ძველი მუსიკალური ფორმით. შეიძლება ვიკითხოთ: თუ საქმე ასეა, იქნებ სრულებით საჭიროც არ არის დღეს ოპერა, რაზე ახალს არაფერს არ გვაძლევს მუსიკალური ფორმის მხრით და იდეოლოგიურად კიდევ თანამედროვეობას არ ეგუება? ზომ დღი ფული და შრომა იხარჯება ამ ოპერაზე და უკეთესი არ იქნება ის ფული და შრომა სხვას უფრო საჭირო: საკმეხს მოგაზნაროთ?

უკანასკნელი ოპერა მინცესაკიროა, ყველამ კარგად უწყის რამდენად გაღვივებულია ფ რთო მასაში მუსიკისადმი ინტერესი, მშრომელი მასა მეტად ტრენება მუსიკა და ოპერა შედარებით სხვა მუსიკალურ ფორმებთან ამ მასისთვის უფრო ადვილი გასაგებია, უფრო ადვილად

ანეთარებს მუსიკალურ გემოვნებას, ჩვეულებრივი მსმე ნელი უფრო ადვილად თვისებს მუსიკალურ ნაწარმოებს, მუსიკას, პარაზონას, მელოდიას და სხვა.

სიმონთან მაგალითად მოითხოვს მსმენელს მუსიკალურად უფრო განვითარებულს. დღეს ჩვეულებრივი მსმენლის მუსიკალურ მოთხოვნებებს დაემკაცრებოდა უფრო ოპერით შეიძლება.

გარდა ამისა მუსიკალური დარგის განვითარება, თუ გვსურს რომადაში მაინც წყვედგათ წინ ნაბიჯი აუცილებლად მოითხოვს ოპერის არსებობას. აღნიშნული მდგომა-

რობა და ოპერის არსებობის საჭიროება, მოითხოვს რომ რახან ხელთ გვაქვს მხოლოდ ძველი ოპერები, მათი შესრულება მაინც მალად დონეზე უნდა იდგას. მაშასადამე გოკალიურ-მუსიკალურ და სცენიურ აღსრულებას განსაკუთრებულ ყურადღება უნდა მიექცეს.

ვიმეორებ ამ მართ თეორიის აღმინისტრაციის არაფერი დაუზოგავს და ეხლა თავივე თვით თანაშრომლებზეა დამოკიდებული.

ი. გვედევანიშვილი.

მუსიკალური სეზონი.

სამუსიკო საქმის რეორგანიზაცია, რომელსაც დღემდის სისტემატიური ხასიათი ჰქონდა შეიძლება თავის არსებით მომენტებში საბოლოოდ დავითარებულთ ჩაითვალოს. ხელოვნების დარგებში ყველაზე უფრო განვითარებულია მოვლენით აუცილებლად მუსიკა უნდა ჩაითვალოს შემოქმედების ახალი ფორმები მუსიკაში. საუკუნეთა განმავლობაში სრულიად უცხო ამზავი იყო. მუსიკა განაგრძობდა ძველი გზით და ტრადიციული რუტინით სვლას ტრადიციად და რუტინა იმ ზომ ორგანიულად შესისწავრობებოდა უფრო ამზავი იყო. მუსიკა განაგრძობდა ნოვატორულად იღვასასტუკა წინააღმდეგობასმ და შეურთებლობას ეჯახებოდა. ვივანერის ისტორია ა შეხედულების ცოცხალი ილუსტრაციაა. მიუხედავად თვის კონსერვატიზმისა, მუსიკაზე აღდგოთ ვეგან თავის რევოლუციონერ გავლენას ახდენს ახალი პოლიტიკური წესწყობა. ამით აიხსნება ის ვარაუდები, რომ უდიდესი კომპოზიტორი და ამჟებ დროს უკვე მოკლივი ნერვი რიჩარდ ვივანერი აქტიურ მომხმარებლობას დებულობს რევოლუციონერ მოძრაობაში, შეიარაღებული გამომდის დღესდღეის აჯანყებაში, რომ ახალი საზოგადოებრივი ურობითობის დამყარებით შექმნას ობიექტიური ფონი, რომელზეც გაიზოგება მუსიკალური შემოქმედების ახალი ფორმები.

საბჭოთა სინამდვილე საუკეთესო ნიადგავა ხელოვნების ყოველი დარგის და მით შორის მუსიკალაც ყოველ მხრივ ვაშლისა და განვითარებისათვის. ჯერ კვირებით რასაკვირველია ნაადრევია რაიმე დაპირაკი საბჭოთა მუსიკის მიხვედებზე; მაგრამ ძლიერი ტენდენცია მისი რევოლუციონერი მხრივ ვაჯანყების საუკეთესო ვარაუნა იმისა, რომ საბჭოთა სინამდვილე ადრე თუ გვიან, მაგრამ აუცილებლად შექმნის ახალ ფორმებს მუსიკალური შემოქმედებისას, სადაც განვიდილი იქნება ახალი ურობითობა და ახალი დამინანი.

ჩვენს ქვეყანაში ხელოვნების ახა: ო ტემპით ამტკიცებულა, ახალი იდეებით განათება შეიძლება მიქცას უკვე ცოცხალი ფაქტია: განსაკუთრებით ეს ითქმის თეატრზე (დრამა) და ნაწილობრივ პოეზიაზეც. მუსიკა კერძოდ და სამუსიკო საქმე საზოგადოთ ძველს ფარგლებს არ სცილდებოდა. ამ ვარაუდობას ხელს უწყობდა თავით ორგანიზაცია სამუსიკო განათლების. წყვენივლდმა რეორგანიზაციამ ერთიანად შესცვალა სამუსიკო საქმის მთავარი ცენტრისა—კონსერვატორიის სტრუქტურა; გარდა შესა-

ძლებელ მინიმუმამდე შემოკლებისა, გადახალისდა სამოსწავლო გეგმა; განზრახულია გოკალური ასამბლის, ვირტუტის და მოწაფეთა სიმფონიური ორკესტრის ორგანიზაცია, ამასთანავე დიდი რესით მუშაებოდა რევოლუციონერი რეპერტუარი, ოამც ცენტრალური ადვოლი უნდა დაიკავოს კონსერვატორიის სასწავლო გეგმაში; მოკლეთ 1925—26 წლის მუსიკალურ სეზონს სახელმწიფო კონსერვატორია ხვდებდა სრულიად ვაჯანყებული. ამ რეორგანიზაციას პოლიტიკუთათ ის მნიშვნელობა აქვს, რომ სამუსიკო საქმის დაახლოვება სინამდვილესთან ბუნებრივად შექმნის ნოყიერ ნიადგამს ამ სინამდვილის მუსიკალურად განცდის და მით ახალი მუსიკალური ფორმების შექმნის შესაძლებლობისას. ყველაზე უფრო სამუსიკო რუტინა თავს ამკადენებს საოპერო ხელოვნებაში. მაგრამ ამ მიმართულებითაც სწრაზობებს ენერგიული მუშაობა: სივება ახალგაზრდობისაგან საოპერო სტუდია თავისი ორკესტრით და ვუნდით, რომლის (სტუდია) მიზანი არის დაძლევა საოპერო ხელოვნების ჩვეულებრივი ფორმებისა და მით საოპერო ხელოვნების სრულიად ახალ გზაზე დაყენება. ის ახალგაზრდულთ თავდაუზოგება და გულწრფელი სიყვარული საქმისადმი, რაიც ახასიათებს სტუდიას საუკეთესო ვარაუნათა მისი საბოლოო გამარჯვებისა.

განზრახულია მივიღო რიგ ცნობილ ვასტროლოორ პიანისტების მოწვევა. ტენსიკური დაბრკოლება ამ მხრივ ძლიერია: მთავარ სახელოვნო საქმის განკარგულებაში ვადმოღის დღიი საკონცერტო დარბაზი, სადაც საშუალება ეწეება ჩამოსულ ვასტროლოორებს ვაპართან კონცერტები.

მუსიკალურ თბილისს შეემატა ერთი მეტის მეტათ ნიჭიერი და ახალგაზრდული ენერგიით სასეს პიანისტი ქალი—ლარისა ჭეთათელავა, რომელმაც მიიღო ლიკეიკოში უმაღლესი მუსიკალური განათლება საქვეყნოთ ცნობილ ხელოვანთან ვალსტონთან. სულ პატარა ხანში ჩვენ მივისმენთ ამ ახალგაზრდა პიანისტკას მთელ რიგ კონცერტებს.

კომპოზიტორი მღვიმეთ უბუცესი ჯუჯე თეორეტიკულ ბრძოლას უცხადებს მუსიკის დახატებულ ფორმებს და სწერს ვამოკლებს მუსიკალური შემოქმედებაში ახალი გზების შესახებ; თავის პრინციპიალურ შეხედულებათა საილოუსტრაციოთ ის სწერს ახალ ოპერას „ჰამირანი“, რომლის ორი აქტი უკვე დამთავრებულია. ჩვენს ნი-

თქამია: "უბატრონო ეკლესიას—ეშმაგები დეპატრონე-
ბიანო" ეს ანდაზა თეატრზე ზედ გამოჭრილია. აკი მიხინ
პეტრი დეპატრონა უბატრონი თეატრის და თავის პი-
რად, ეგოსტურ საქმეებს აკეთებს: რამდენია ისეთი სტე-
ნის მოყვარე, რომელიც ოლონდ თითონ იტურბოუს
სტენაზე და სხვას ვეღვაფერო წყალს წაღია. აი ასეთი
პირი თეატრიდან უნდა კეტით გაევაღობო. ეს ერთი. და-
სის საკითხი. მეორე. რეპერტუარი. ერთხელ და სამუდა-
მით უნდა მოისპოს ის ძველი პიესები რომელიც არამც
თუ ენა წინადაც, პირველად გამოსვლის დროს, მხატვ-
რული მხრივ არაფერის არ წარმოადგენდნენ. მის მავიე-
რად ჩვენ რას ვებღავეთ? ისევ იმ ძველის-ძველ პიესებს,
ძველის-ძველ ვოდევილებს, რომელიც დადგმულა ასჯერ
და ათი ათასჯერ და არავითარი სარგებლობა არ მოუ-
ტრნია. ასეთი პიესებით ჩვენ ხალხს თეატრს შევამუღლებთ.
მაგრამ უსათუოდ თქვენ იტყვიო: თქვენ მიერ დასა-
ხლებელი მიზნები კარგია, მაგრამ შესრულება? ვინ გა-
ვეყრებებს ყოველივე ამას? დიხა, საქმე მიზანის დასახვა
არ არის, საქმე შესრულება, სიტყვა ვანზორციელების
თხოულობს, პრაქტიკულ ნაბიჯებს.

ეს შესრულება, ეს ვანზორციელება, ეს პრაქტიკუ-
ლი ნაბიჯები მდგომარეობს იმაში, რომ ჩვენ სასცენო
ხელოვნების დარგს დიდი ყურადღება უნდა მივაქციოთ.
ეს ყურადღება კი უნდა გამოიხატოს მით, რომ უნდა
დაავარსოთ ხეირიანი დრამატული სკოლა, სტუდია სა-
დაც გამოიწვევიან ახალგაზრდა მსახიობები და რომელიც
მოვეცემს კადრს პროფესიონალ მსახიობებისას, რეჟისო-
რებისას, ინსტრუქტორ-ხელმძღვანელებისას და სხვა.

მოსკოვში განსვენებულმა რეჟისორ ვახტანგ მჭედ-
ლოშვილმა დააარსა ქართული დრამატული სტუდია. ეს

სასიხარულო მოვლენა იყო. სტუდიაში სწავლობდნენ ახალ-
გაზრდები, რომელნიც იმედია სამშობლო სცენას გაუწევენ
მალე დახმარებას. აქა-იქ შეიქნა ჭრჭილი და სტუდიაში
მიკეტვის შესახებ. ეს ქართველური ნაკლია. ყოველივე
ახალ საქმეს საშინელი ნაკლები ხოლმე დაკლება კი არა
პირიყო, კიდევ უნდა გაეფხვანთ ხალხი კოდნის და
სწავლის შესახებ. ჩვენ დღეა ქალაქშიაც არსებობს სა-
ხელმწიფო დრამატული სკოლა. ამასაც განსაკუთ-
რებულ ყურადღება უნდა მიექცეს და მიზნულად უნდა
იყოს ახალგაზრდა ძალები რომელნიც ამოავსებენ ჩვენი
თეატრის იმ ნაკლს, რომლის შესახებ ზევით გვქონდა
ლაპარაკი. მხოლოდ საქურია ამ სტუდიის გადნახლისება,
მასწავლებელთა შემადგენლობის შევსება და გაუმჯობე-
სება.

შემდეგ რეპერტუარი. უსათუოდ ახალი პიესები. და
ისეთი პიესები რომელიც ხატავენ ჩვენ თანამედროვე
ყოფა-ცხოვრებას. რასაკვირველია, საქურია ჯერ ორიგი-
ნალური პიესები, მაგრამ თუ შესაფერი პიესები სათანა-
ოდ ღირსებით ჯერ არ იწერება, მომავლდნებულ ცოდათ
არ ჩაგვეთვლება თუ მივმართავთ თარგმნილ პიესებს, თუ
ფართე გზას გაუხსნით ინსცენირავენ და სხე.

და ბოლოს: პროფესიონალ თეატრებისთვის სკკურია
თანხის გაღება. აღწერილი ამისკომების ბიუჯეტი თე-
ატრის საქმეებს ვერ გაუღდება. ზრეღეთ, სხვის სანაბა-
რათ, შინაურულთ თეატრის საქმე არც გავეთვლება და
არც გავეთლება. თეატრს მუდამ და ყოველთვის ვჭირვ-
ება მფარველობა და სხვა ვერაინ ვერ გაუწევის ამ მფარ-
ველობის თუ არა ჩვენი ხელსუფლება.

რისტუსი

საბავშვო თეატრი

დიდი ხანია რაც ლაპარაკია საბავშვო თეატრის
დაარსების შესახებ ჩვენში, მაგრამ დღემდე იგი საქმედ
ვერ ქვეულა. ამ რამდენიმე წლის წინადა იყო ცდა ასეთ
თეატრის შესაქმნელად, მაგრამ საქმე მალე ჩაყვდა. ვანა-
თლების კომპარატმა წელს რაღაცა ვანზორაზა, მაგრამ
როგორც ეტყობა კიდევ ეს საკითხი ღიათ დარჩა. საკითხი
კი ფრიად სერიოზულია და არ იცდის ვადადებას.

რუსეთში დღეს თითქმის ყოველ ქალაქში დაარსდა
საბავშვო თეატრები. მოსკოვში სპეციალური კურსებიც
კი მოეწყო, რომელიც ერთგვარ ხელმძღვანელობას უწევს
პროფინციას. ნატალია საცო, განსვენებულ კომპოზიტორ
ილია საცის ასული დღეს მხოლოდ იმ აზრით არის
გატაცებული, რომ სამუდამო საბავშვო თეატრის მე-
რად დიდ საქმეს საბავშვო თეატრისას. ჩვენში, კატეგო-
რულად, ვადაწყვეტილი უნდა დაისახოს ეს საკითხი და
უნდა დადებითად ვადაწყდეს. საბავშვო თეატრი საქურია.
საქურია ისევე როგორც დიდებამის ნამდვილი თეატრი,

მაგრამ როგორა უნდა იყოს საბავშვო თეატრი? რა-
საკვირველია, ჩვენ ამ პატარა წერილმა ვერ ამოიწურავთ
საკითხს, მაგრამ ერთ რამესთვის კი ვინდა მივაქციოთ
ყურადღება. საბავშვო თეატრის უფრო მეტ ყურადღებას
იიხიოს და უფრო ვაცილებით სათითა ვიდრე დიდი
თეატრი. ეს იმიტომ, რომ თვით საბავშვო თეატრის აუ-
დიტორია, თავშედა აუდიტორია—მეტად სათითა და
მასთან დიდი გამოვიღებებით და დავკრებივით უნდა მი-
სკლა.

ახლა თვით საბავშვო თეატრის პიესების შესრულება-
ზე აქ უფრო მეტი სულიერი პერიპეტეზები არის საჭირო,
უფრო კარგი ანაბოლი და შესრულება, რადგან ეს უწევს
გამოკვლევითა, რომ ბავშვის მოტყუება მსახიობობით,
შინაგანი დაჯერება, უფრო მწერი საქმეა ვიდრე დიდი
დამაინასა.

ბავშვთა სამყარო ვაცილებით რთულია ვიდრე ჩვე-
ნი. მის როგორც აჩვენებ ამ სამყაროს ისე ვლინდებობს
სამუდამოდ მის შესხივებაში. ამიტომ საბავშვო თეატრს
დიდი აღზარდობითი მნიშვნელობა აქვს და იგი მორ-
ალური მხრივ წარმოადგენს დაუფასებელ საგანძურს.

საბავშვო თეატრის დაარსებასთან ერთად უნდა ვიზრუნოთ თვით საბავშვო თეატრის არტისტებზე. აქ ჩვეულტყობი არტისტები არც გამოდგებიან და ეს არც იმას ნიშნავს, რომ საბავშვო თეატრში უსათუოდ ბავშვებმა უნდა ითამაშონ.

როგორც ზევითა ვთქვით: საბავშვო აუდიტორიის მოტყუება მსახიობობით მეტად მწელი და რთული საქმეა, მაშასადამე, რომ ჩვენ ბავშვი დივაჯუროთ, ჩვენ უნდა გავივით ბავშვისპსიხოლოგია. ეს კი ისეთი სიმწელეა რომელიც წინ რთულ ამოკანებს გვიყენებს. მაშასადამე, ჩვენ სერიოზული მუშაობა გვმართებს—ბავშვებთან დაახლოება და მისი გულის პასუხის გაგება. საბავშვო თეატრის არტისტი უფრო გრძნობიერი, უფრო ინტუიტიური უნდა იყოს ვიდრე დიდი თეატრის, რადგან საბავშვო თეატრში ერთი გადაჭარბებული ხაზი, ვადამეტებული შტრიხი საქმეს გააფუჭებს და გაყალბებს იმ მცნებას, რომელსაც უნდა ემსახურებოდეს საბავშვო თეატრი.

ასეთ რთულ, გადაუდებელ და მეტის-მეტად ფრიად საჭირო საკითხის გადადგმა აღარ შეიძლება და ჩვენ სპეკიროდ მიგვაჩნია ამ დიდ საქმის მოგვარებას შეუდგენენ მცოდნე და ამ საქმეში დაინტერესებული პირები. ხელმძღვანელობას კი რასაკვირველია იყისრებს განათლების სახალხო კომისარიატი.

—ნ—ა.

საქართველო

თეატრი უსათუოდ ფეს და ფეს უნდა მისდევდეს ჩვენ ცხოვრებას და მისი ამსახველი უნდა იყოს. ჩვენ გამოგვიჩა ერთი მხარე თეატრის, რომელიც შეიძლება

თეატრი

სახელოვნო დრამის მოგვასალი სპოონი.

ჩვენ თანამშრომელთან საუბრის დროს, რუსთაველის თეატრის გამგემ ანჭ. ს. ამალაობელმა განაცხადა შემდეგი:

სახელოვნო დრამის რეპერტუარი ადგილია ეკლექტიურ პრინციპზე. რეპერტუარში არ არის გაბატონებული, რომელიმე მიმართულების პიესები. იქ, შესაძლებლობის ფარგლებში, ადგილი აქვს დათმობილი სხვადასხვა სახისა და ხასიათის ნაწარმოებს. რეპერტუარი უმთავრესად სამ ხაზილიად აყუფა: კლასიკური პიესები, თანამედროვე—ნათარგმნი და ორიგინალური.

უკანასკნელი უმთავრესად შედის ერთი მხრივით

იყოს მასრი მახვილი თანამედროვე თეატრის უარყოფითი მხარეების.

სატრა არამც თუ ჩვენ უარყოფითი მხარეებს ატარებს სასტიკ ქარ-ცეცხლში, ამავთლებს ჩვენ გონებას, ახალისებს ჩვენ ვენტურას, ბადებს ჯანსაღ სიცილს და იუმორს. ასეთი სატრა უნდა შეიქრას ჩვენ თეატრში. ან უნდა სპეციალურად დაარსდეს ასეთი თეატრი, ეს იქნება თეატრი კომედიის და სატრის. თანამედროვე რევოლუციის მაჯისცემა მოითხოვს ასეთ თეატრის დაარსებას. იგი უნდა შექმნას სწორედ რევოლუციონერმა პათოსმა და საამისოდ მასალას ბევრს მისცემს.

რასაკვირველია, პირველ ხანებში ბევრი დაბრკოლებები გადაგველოგება წინ. განსაკუთრებით რეპერტუარის მხრივ. მაგრამ აქაც შეიძლება ჯერჯერობით თარგმნილი ლიტერატურის მიმართად.

სატრული თეატრი ფართე ასპარეზზე გადაუშლის სატირულ ლიტერატურის განვითარებას და აგრეთვე იმ ლიტერატურის გამოყენებას, რომელიც ჩვენ ხელთ არის. ჩვენი ყოველდღიური ცხოვრება, დაუშრეტელ მასალას იძლევა სატირულ ლიტერატურის შესაქმნელად, მხოლოდ ეს უკანასკნელი კი თხოულობს—განსცენიერებას, გათეატრალებას.

საქიროა ამის შესახებ დავფიქრდეთ და საძირკველი ჩაუყაროთ ახალ თეატრს, რომელიც იქნება ახალი როგორც თავისი შინაარსით, ისე თავის ფორმის მიმართულებით.

სატრული თეატრი ჩვენ უნდა ვაყნოთ მუშათა კლუბებში. ამ კლუბებმა უნდა განსაკუთრებით შეუწყონ ხელი ასეთ თეატრის განვითარებას და ასეთ თეატრს დარწმუნებული ვარ მომავალი ექნება.

3.

რევოლუციონერი, ხოლო მეორე მხრით ყოფ-ცხოვრების პიესები.

კლასიკური პიესებიდან უკვე მზად არის «ამალტეა» უმთავრეს როლი გამოდის ახალგაზრდა მსახიობი უმ. ჩხეიძე. იმავე როლში გამოვა მსახიობი გ. დავითაშვილი. ნათარგმნი პიესებიდან მზადდება «კაცი—გალიანი». პიესა სატირის ხასიათისაა ბურჟუაზიულ საზოგადოებაზე ორიგინალური პიესებიდან მზადდება გრ. კობაქიძის «ლამარა». პიესა იძლევა მთიელთა ყოფა ცხოვრებას, მოქმედ პირათ გამოყენილია თვით ვაჟა-ფშაველა. საინტერესო რიტში მოცემულია მისი სიცოცხლე და ცხოვრება.

ორგინალური პიესათა რიცხვში არის პ. კაკაბაძის «ლსაბონის ტუსალები» და აზნაიანის «დღეგრეტრია» პირველი რევოლუციონერი პიესაა. ის ლსაბონის მიწის ძვრის ღონეზე გაშლილი.

მეტად მოხდენილად გამოყენებულია ისტორიული ფაქტი მიწის ძვინისა და აჯანყების, ავტორის მიერ მძლავრ დინამიკაში მიცემული სოციალური და გეოლოგიური სტრუქტურის სიმბოლო (მიწის ძვინა და ანბონხემა). მეორე პიესა «დესტრუქტაჟი». მოხდენილი სატარია ჩვენ საზოგადოებაზე დაწვებული მეფის დროიდან და გათავებულია არსებული წყობილებით. პიესაში მიცემულია ჩვენი ყოფა-ცხოვრების ტიპები და პოლიტიკური პორტრეტები კარკიტურულ ფორმებში.

შზადღება ის. გედევანიშვილის „სინათლე“ მე-2 ნაწილი. ამ პიესას კარგად იცნობს ჩვენი საზოგადოება და თავის დროზე დიდი აყვარდება დაიმსახურა მან. გასულ სეზონშიაც „სინათლე“ პირველი ნაწილი ერთი საყვარელი პიესა იყო პუბლიკისათვის.

ამ პიესებს გარდა სარეპერტუარი კომპიასა აქვს ახალ პიესათა მთელი რიგი, რომელთა დადგმა გადაწყვეტილი იქნება თავის დროზე.

ძველი რეპერტუარიდან განახლებული იქნება „მალმ ტრემი“, „გახანაურებული მდაბიო“, „შპის დაბნელება“, „მთრახის პანაშვილი“, „სინათლე“ და სხ.

თეატრის ქონებრივი და ტექნიკური მხარე წასულ წელთან შედარებით გაუმჯობესებულია. მსახიობთა და მუშა-მოსამსახურეთა ხელდასი მომატებულია, რაც სეზონის მუშაობაზე უმკველად დადებით გავლენას იქონიებს. გაუმჯობესებულია თეატრის ტექნიკური მხარეც. სწარმოებს მუშაობა განათლების შეცუთებისათვის, რომელიც თეატრის აზრებით არ შეცუთებულა. განახლებული იქნება გათბობის განყოფილებაც, რაიც საშუალებას მოგვცემს თავიდან ავიცილოთ ის უსწარმამსწარმო სითბო თეატრის შენობაში, რომელსაც ადგილი ჰქონდა წინეთ.

აღსანიშნავია, რომ რუსეთის თეატრის საკონცერტო დარბაზი, რომელშიაც იმყოფებოდა პოლიტხნიკური ინსტიტუტის სტუდენტთა კლუბი განათლების კომისარიატის განკარგულებით, ვადაიუცა თეატრის დარბაზი მოთხოვის ვენერალორ რემონტს, რომელსაც სჭირდება რამდენიმე ათასი მანათი, რის შემდეგ თეატრს ექნება 900 კდის დამტევი სპეციალური საკონცერტო დარბაზი რომლის ბადალი არ მოაოთვება ამფიტეატრისათვის.

ამრიგათ მომავალი სეზონისათვის სერიოზული მუშაობა სწარმოებს ყოველი მხრილი. სეზონი გაიხსნება ოქტომბრის დაშლევს.

„მ ა ნ ლ ა ტ ი“

კომედია ერდმანის.

(წერილი მოსკოვიდან).

ისეთი გამარჯვება როგორც ერდმანის კომედიას „მანდატს“ ზედა მეიერჰოლდის თეატრში სხვა თეატრებს არ იტყვიათ.

ამას ყველა აღიარებს: მეიერჰოლდის მტერიც და მოყვარეც.

ჯერ თვითონ მეიერჰოლდი, ეს მუდმივად დაუდგრობელი, გიჟი მაძიებელი ხელოვნებაში ახალი ფორმებისა, ეს დღევინდელი იდეოლოგი პროლეტარულ მისკლეაჟა სათეატრო პრობლემებთან. ჯერ სომ თვით მისი პიროვნება და

მისი ყოველი ახალი, მხატვრული თუ პოლიტიკური გამოსვლა მუდამ იწყება ახრთა შეზღა. შემოხობას, სიმყვავეს, მტკივნეულ ავიგლთა ხელ-ახალ შენებებს და მერე ისეთი წარმოგუნება, როგორც მანდატია.

ასტრესისა „სტესისა“ და განთქმული „დ. ე. (დაიოი ეგროპოუს)“-ს შემდეგ ერთი ალალეთა წესს მეიერჰოლდსაც შესცდა: „მასწავლებელი ბუბუსი“- ეს ბიბლიო რიბე-და იყო თანამედროვე კომედიისა და ამითი თუ შეიძლება გამართლდეს მისი გარეგნულთა დიდთა ორგანიზებული დადგმა, თორემ ესევე უნდა ითქვას თამამად, რომ ვერც ამ გარეგნულად ორიგინალიზმად დაძვრა პიესის აშკარა ნაკლი, რომელსაც პიესისათვის დიდი პრეტენზიები ჰქონდა ძველი ამ აზრის გაგებით და თანაც თანამედრობასაც ცალის ხელით ეპოტინებოდა. ამბობენ მეიერჰოლდმა ავტორის პიესა ვადასაკეთებულ დაუზრუნოა, მაგრამ არა მგონია მეიერჰოლდი დაუზრუნდეს მას შემდეგ როდესაც მან „მანდატი“-ს საბით გამოიტყნა მწვენიერი კომედია აღსავე ახლის სოციალური და გამძლეობით, როდესაც იმავე დროს ხელოვნების მუშაობა მებუთვ ყრილობაზე საფართო დავკავებთ: თანამედროვე პროლეტარული კომედია ხომ განახლებ, განახლებთ პროლეტარულ მოდელით შესრულებულს—დაწერისა და განსანიშნავის მხრივ—ტრავალითაო.

მაგრამ აი თვითონ მანდატი. თუმცა მისი შინაარსის ვადმოცემა ისეა ძველი, როგორც მაც „რევიზიონი“-ს სოცეტისა. თვით პიესა კი თავის ისტორიულ და სსსცის მნიშვნელობით უთუოდ უდრის „არგონავსს“. თუ ეს უკანასკნელი ნიკოლოზ I-ის დროის აღმნიშვნელი ნაწარმოებია, „მანდატი“ ჩვენი დღევანდელი, ჩვენი დროის რუსეთი, ანუ უკეთ მისი დღევინდელი ურყოფითი ნაწილი.

მაინც და მაინც პიესის ამბვე ვთქვათ: ერთ ადამიანს მიიშენენ იმ კაცთა, რომელსაც ის არ წარმოადგენს და ავრთვე მეორესაც. ერთ იმიტომ რომ ხელში ქადალი უჭირავს, რომელსაც ზედ „მანდატი“ აწერია და მეორეს კიდევ იმიტომ, რომ ანასტასია ნიკოლაევა ჰქვია და მისი სახელი ნიკოლოზ II-ს ასულის სახელს უდრის. ამ გვართ მანდატის წყალობით ვინმე ახალგაზრდა ვაჟი კომუნისტი ჰგონიათ, თუმცა ამ ვაჟმა რკაც კი არ იცის რას ჰქვია და როგორც ბოლოს აღმოჩნდება „მანდატი“-ც თვითონ შეუთხზავს. უბრალოდ მხატვრული ქალი კი (ქუზარკა) მეფის შვილიაჟა ჰყავთ მიჩნეული.

ეს საკომედიო ხერხი ავტორის ძალიან მოხდენილათ აქვს გამოყენებული.

მაგ. ვაჟი სულ იმასა ცდილობს ყველანი დაარწმუნოს, რომ ის კომუნისტი და „ქუზარკას“ კიდევ უნდა დააჯეროს, ვისაც მისი მალალი ჩამომავლობა სწამს, რომ ის მხოლოდ „ქუზარკაა“, მაგრამ ამ ქალის არაგის სჯერა და ვაჟის კი—ყველას. აქედან იკვანძება უცნაური საკომედიო ხლართი და მის გამოარკვევამდე კარგა ბლომი მოქმედდ პირი პიესაში, ავტორის თუ რეჟისორის მიერ გამოყენილი, თავ-ბრუ დახვეწული დაბურბუტებენ მათ გარშემო.

ეს არის მხოლოდ ქარგა და ზედ ამოყვანილია უკვე ისეთი სუნ-მიღებული ყვეილები, რომლებმაც წინეთ შაბიანი ძალა ჰქონდათ: ავტრ ვაბავეგებული ძველი გე-

ნერალი; გამოზუნებული ძველი არისტოკრატია, რომელსაც ძველი გამოზუნებული „ვიზიტა“ შერჩენია და სალონური, ჩვენი გამოკლებული რუსული ენა; ავტორის შვილი, ძველ კლემენტსა და კაბარეებში აღზრდილი, დეგენერატი ვალტრიან სმეტანიჩი; უმარგვლო მღვდელი; გამოთავყენებული ბინადარი ვილც შირაკონი, რომელსაც მხოლოდ „კუხარკის“ არშეიკობის უნარი შერჩენია და სხვა ბევრი ერთი სიტყვით ყოფილი ადამიანები, რომელთა შორის ზოგს მუშათა კლასის წარმომადგენლათ მიაქვს თავი და ზოგს კიდევ „სახალხო არტისტია“.

ამ ხალხის უმარგვლესობა, ღღეს ნიადაგ-გამოცლილი, ვერ გამოიშუღა კიდევ თავის ძველ შეხედულებათაგან და ეს უნიდავობა, დაუნახავლობა, შეუნგებლობა ღღენდელ დღისა კვლავ ოცნების მორაგეში აბეჭდვებდა. ეს იმის ბრალია, რომ ძველი ტენი ახალ რეჟიმს ვერ უძლებს, როგორც ერთგან ავტორის ამბობს და ამიტომ არის რომ ყველა ესენი ამ ექვეყნის ისე არიან მოშორებული, რომ ერთი ვინმე ჰკითხვლობს კიდევ:

— თამაროჲკა, ერთი ფანჯარაში გადაიხედე, სამკოთა ხელის-ფეღება ბრძოლა მდებარეობდა!

ესეთ მდგომარეობაში, რა გასაკვირველია, რომ ოცნება სინამდვილეთ მიიღო და აქი ამიტომაც ერთი აქელიკაია წინაინა“ ჰგონიათ და მეორე კომუნისტი, ორნივე საკირონი არიან მათთვის; „ველიკი წინაინა“ დანგრეულ კერათა აღსადგენათ და კომუნისტი ზნელ საქმეთა დასაფარავად.

ეს ისეთი საშინელი რამ არის, რომ ამის შესახებ ცნობილი პუბლიცისტი და თეატრალური კრიტიკოსი ვარ. სანროსკი სწერს: „უნდა გული ავითართოდეს, ცრემლებით უნდა გამოვკვირდეს უნდა გავკვირებულ და გატაცებულ ბავშვებით ჰარ დაბეჭდული უწყალებდ იმ რუსეთს, რომელიც მეგრეხობდა გვიჩვენა ნიკოლოზ ერდმანის „მანდატითაო“.

მაგრამ ავტორისა და რეჟისორის გავლენა ამითი არ ამოიწურება: ავტორმა იმის გარდა, რომ შექმნა კომიკური მდგომარეობა მოქმედ პირთა, მიმართა მეორე ხერხსაც. ეს არის კომიზმი და უქნაურობა პიესის ფრაზეოლოგიისა. ორი ერთი მეორის საწინააღმდეგო, ერთი მეორის გამანადღურებელი შემეცნება ერთ ფრაზაშია დასმული და ამ ხერხით დიდ შთაბეჭდილებას აღწევს. მაგალითისათვის:

„მოსისხარი, ტანჯული დედოფალი“.

„თუ მე თქვენი ოჯახის მსხვერპლი ვარ, მოვიტხოვ რომ ყველას ჩემი ემინოდესა“ „ბავშვის ყოლა სირცხვილი კი არ არას—უმედურება“: ან და:

„თუ მე ნამდვილი კომუნისტი, წავიდეს და მილიციისში გუგარზე დაიფიცოსა“! ზოგჯერ კიდევ ფრაზათა გასთქმავლად დამოკიდებული მათი უქნაურობა. მაგ.

„თუ თქვენ, ანასტასია ნიკოლანა, მე ჩერჩეტი გგონივართ, ამითი ვერ გამაკვირვებ“.

ზოგჯერ კიდევ განგებ შეუსაბამით არის ფრაზები მიმართული:

— როგორ არა გრცხვნიანთ, ყმაწვილო კაცყო.

და მოხუცებულ გენერალს კი ეუბნებიან.

— უნასუხე ჰალბატინსაო.

და სამეფო პორციერთ მოსილ ქალს მიმართავენ ამ სიტყვებით.

და ბევრი სხვა.

ყოველივე ეს ძალიანი მოლიბული გზა ავტორისათვის. შეიძლებადა პიესა დახურადვეხულიყო ამ მახვილობაში და სასცენო გამოხილვისა ხასიათი მიეღო, მაგრამ საქმეც ის არის, რომ ისე შეზავებულია მსვლელობა პიესისა სიტყველსა და მოქმედებათ შორის, რომ ადრულ საკომედიო სიმოდლს არ სცილდება და გამარჯვებით მიღის ბოლომდე.

ერთი კარგი მხარე კიდევ პიესის, როგორც აქაურმა პრესამ აღნიშნა კიდევ:

ერდმანი (ავტორი) თითქოს მსვლელობს რეალური გზით, მაგრამ იმავე დროს ტიპიურ დაღს ასაქმს მოქმედ პირთა და ზოგჯერ თითქო ნიღბებთა აქცევს. ეს მეტად ძნელი მისაღწევი რამ არის, მაგრამ შთაბეჭდილება ცხელი შეზავებულობით სრულიადც არ ქარწყლდება, თუ არა ამის საილუსტრაციოდ ნებას მივცემ ჩემ თავს მოვიყვანო მოქ. ფეოდოროვის მიერ გამოქვეყნებულ რქე ბიდან ზოგიერთი ადგილები.

ფეოდოროვს უნდა თავისი წერილით გაგვაცნოს მაყურებლის განცდანი თეატრში. რა და რა პიესაზე, როგორ გუნებაზე, ღღება მაყურებელი.

მას აქვს შემუშავებული ერთგვარი ნუსხა მაყურებელთა გუნების ცვალებადობის აღსანიშნავად. ეს ცვალებადობა, რასაკვირველია, პიესის მსვლელობაზე, მის დიამაზონზეა დამოკიდებული და აი რა და რა რუბრიკებია ამ საგულისხმო ნუსხაში:

სიჩუმე. ხმაურება. დიდი ხრალი. კომედიური კითხვა. სიმღერა. ხეულა. კაქენი. ფეხის მრახუნი. წამოხბილი. სიცილი. ოხრა. მოქმედება. ტაში. სტენვა. ღრიალი. გასცლა დაბარბიდან. ადგილიდან წამოწევა. სცენაზე რაიმეს შეგდება. სცენაზე შეგარდანა.

სიტყვაზე: კარგი იქნებოდა, რომ ჩვენ ქართულ თეატრებსაც შემოელოთ ეს სასიხეი მუშაობა. დაარწმუნებული ვარ ბევრს საგულისხმოს გვეტყუდა და რეპერტუარის უკეთ გასაკვლევთ კარგ ცოდნას შეგვქმენდა. შეიძლება ჩვენი სამხრეთული ხასიათის მიხედვით ზოგი ახალი რუბრიკების ჩამატება ან გამოკვლევა დაგვპირებოდა, მაგრამ ეს ხომ ამ წერილის საგანს არ შეადგენს.

ზემონსებრულ ავტორს ამ ეამდ მხოლოდ შეპირბოლის თეატრი აქვს აღებული და „მანდატი“-ს შესახებ მსეთი დაკვირვებანი გამოუტანია:

ერთ საათში „მანდატზე“ 28 რეაქტია, გუნების ცვალებადობა განუტლია მაყურებელს.

რა და რა სახის ყოფილა ეს ცვალებადობა? — ავტორის აზრით, „მანდატზე“ 2 სახის: სიცილი და ტაში.

მთელი პიესის განმავლობაში „მანდატზე“ მაყურებელს უქონია 336-ჯერ. ერთი საათის განმავლობაში 96-ჯერ.

ტაში დაუტარეს მთელი წარმოდგენის განმავლობაში 9-ჯერ.

ესეთია ავტორის დაკვირვებათა ნაყოფი, მაგრამ, სამწუხაროდ მას არ აქვს აღნიშნული სხვა მომენტებიც გუნების ცვალებადობისა:

„მანდატი“ იწევს მაყურებელში გარდა სიცილისა

და ტაშისა ამოხერხასაც, მოულოდნელ გაკვირებასაც, გაქონებასაც, დასცილებასაც. ამის ციფრები არა გვიქვს, მაგრამ დამსწრე, დაკვირვებელი მსმენელ-მასურებელი უთუოდ იგრძნობს, რომ ესეთი გუნება ცვალებადობა ხდება პარტურში.

ასანოესკი ტყუილს არ ამბობს.

ერთის სიტყვით წარმოდგენა—პიესა და შესრულებაც—არ მოგავიწყებთ. მოწყვებაზე ხომ ლაპარაკიც მტრია და ეს ხომ მართლად აქისობაა: თუ ხელოვნებას მოწყვება არ ახლავს, ის მართლად ხელოვნებაა.

აქ მოწყვება კი არა საჭეი ის არის, რომ მივიღო სალამო ხან აღინახოთ სიცილის მთა-გორებზე და ხან ეშვებით შეზარალებინა და კიდევ უფროსი—ზარ-დამტეხი შეგნებამდე: ნუ თუ ეს ადამიანები ცხოვრებენ ქვეყნად, ნუ თუ ისინი ჩემი თანამედროვეებია, ან იქნება თვით მეც მალავს მათი თვისებანი, მე ვგავარ თვითონ თუ მე შევანან ისინი.

მეორედმა დიდი ხნის ამბავი...

რომელმაც ასე მოვადტუა ყველა ერთ დროს და თეატრი მხოლოდ სარკეთ მივიღეთ. ეს პრაღი იყო ისეთი კოლოსების, როგორც მოლიერი, ზომამზე და გოგლია.

მაგრამ საგულგნობა ის არის, რომ ერდმანიც მათ მშენებერს იარაღს თავისუფლად ხნარობს.

მან მოახერხა დღენდელი რუსეთი სულ კომედიაში გამბრუნებელნი და ამისთვის არ მოსებარინია არც უხეში დაწიბლვა უარყოფით ტიპებისა, არც გულში მეჭარბით მჯლის ცემა, რომელიც საერთოდ ძალიან ნაკლებ ვისმის დააჯერებს ხოლმე, განსაკუთრებით ხელოვნებაში.

ის მივიდა ადამიანურაჲ, ჩასკიდა ყურში განსაკუთრებით ამ გადაგვარებულბთ და „ჩიქჩიტი“ გამოვიყვანა სცენაზე. აჰა, ინებეთ და დასტკბითო.

რა მკონარეები! რა ვიწროთ მხედველნი! რა ქარავანს მოცილებულნი!

ეს კი უკვე დიდი საქმეა. გვაჩვენო ადამიანის უბრალო ცხოვრება, გვაცინო და... შეგვახარო.

ეს საზარობა კი, სიბრაღულით შერბილებული, უთუოდ დაფრინავს კუთხიდან კუთხეში „მანდატის“ წარმოდგენის დროს მეიფრობლის თეატრში.

ასეთია თვით უხვარა არტისტი ქალის ტიპაქონის განსაზღვრებით. უხვარ-მზარბი როლი და არც ერთჯერ გადახვევა შარფისაყენ. სულ-დაგუბებელი განსახიერება ტიპისა. მეორე „კარონა“ მხოლოდ რუსეთისა.

უფროებო, იცინეთ და გებრალებთო.

რაიბის ქალი, „ვარგასა“ როლში ნამდვილი „მეშანაკა“ ანუ ჩვენიერთათ რომ ვთქვათ „კეკელა“. ესეც სასაცილო, მაგრამ შესაბარაისი მისი „დადუღული ბედნიერებით“.

ვასაოცრად ტანჯული თავის მდგომარეობით „მანდატისა“, ცრუ-კომუნისტო გულიაქინი (გარინი) როლის სასუცხოო ბუნებრივი აღსრულება ერთუტელსა ჰვერის ადამიანს და ბოლის.

არტისტი ბუნხინი ოლმმ სმტანხინის როლში. ეს აურო“ არისტოკრატო. რა გარყულია, რა უშანისის! თან როგორი აპლომბი ახლავს. ჰკონია თითქო რაღასაც

აკეთებდეს, როგორ ტყუილ-უბრალოთ უფრფუტებს. და ყველაზე გამოსაღვარო კია, არავის არაფერად არა სჯირდება, არც ცხოვრება მას არაფერს არ ეკითხება.

ეს მართლად საზარო ტრაგედიაა, ესეთი ცოცხალი გახარუნა, ესეთი სულის-გმა გამოუსადეგი.

წარმოდგენა კი მოცემულია, ესე ვიქვათ, მეიერ, ხოლდისებურათ:

უფარყო, ღია სცენა. ეპიზოდები მოქმედებთა მაგიერ, რასაც პროეტეტორის შორეგ წარწერით გაიგებთ ხოლმე. ჩვეულებრივ, სცენაზე, „მაყურებლის წინ, დაფრინებლათ იცვლება სანახაობა, მაგრამ რა სანახაობა?

არის ორი შუაზე გაბოზილი ფიცრის კედელი ჩალის ფერთი გაევაგებულთ. ეს კედლები ტრიალუნენ. ტრიალუნენ და საჭეო აევიცი ხან მისცურავს და ხან მოსცურავს. ამათ ცვლილებებზე გაიგებთ, რომ ხან სამცურავოში ვართ, ხან სალონი და ხან ცხელი საცა საჭეოება მოითხოვს. ამის გამო ძალიან გაუბრალოებულია დადგმა, მაგრამ სათანადო შობეჭტილებმა მანცე რება.

მე გმონი ამითი უფრო წინ გამოწყულია მსახიობის უნარიანობა და უნდა მართალი ითქვას, რომ ესეთი დადგმანი, რომელიც ესე ვახსოვს მოსკოვში ამ ბოლო ხანს, დიდათ ხელს უწყობს მსახიობს თავისი უტყუარო ნიჭი იჩინოს, მაგრამ ეს სავანი კერო გამოსაუბრებებს მოითხოვს და ამისათვის გადაამიღია, ისე კი მევიხროლს-აქვე რნდა ითქვას, საერთოდ ტყუილ-უყვირებენ ხოლმე მსახიობის შეზოქვასა და დადგმას.

დაუფიქვარო მომენტო აგრეთვე წარმოდგენის დროს, როდესაც მოხუცებულ ღვინო მოსავ ქალს, რადან გლეხისაში სიარულია ეშინინ, სახლში გამოწყული „ტუაღეტის მაგიდაზე“ ვითომდა სახატე და გამოზონის საშუალებით ისინებს წირვა-ლოცვას.

„პლასტინკაზე“ ისე მოხდენილათ არის რუსი არხიდაიკონის ასამაღლებლები და მგალობლები გუნდის საგალოგლებო გადმოცემული რომ პარტურში ბეგერს შეამჩნევთ უნებლიე შეკრამას და თან უცნაურ ლიმბლს: არ იცით ზრდილობის გამაო გამოწყული ეს ლიმბლო, მორიდლებით თუ ნეტარების ღმირიოია.

დიდი პლიესი რეგისორს ესეთი... „მოლოდენლო-ბისათვის“.

მაგრამ სასაცილო ეს არის, რომ ამ გახურებულ ლოცვის დროს „პლასტინკა“ უნდა შესცვალონ და შეცვლის დროს შეცდომით ტრავაკას ხმები მოიხის, რასაც მლოცველები ვერ ამჩვენენ და მანცე მხურვალედ ლოცულობენ.

ამ გვართ წრეულს უსათუოდ დიდი გამარჯვება ხვდათ მეიფრობლს და ერდმანს და ორიგემ აუცილებლათ ჩინებული ხარისხის წარმოდგენა ვეიქვენეს თანამედროვე ცხოვრებითდან, რომელიც მხატვრულ ფორმებით, სიცილ-ხარხარით, „ტრუანტელსა ვგვირის“.

ეს მით უფრო არის ვასაბარელი, რომ პიესა ორი-გინალურია, თანამედროვეა და მტერ-მოყრისთვისაც მისაღები, რადან მართალია და გამაპროტებელი კი არ არის, არამედ ჩამოფიტებელი.

მეც ჩემი ყურადღება მძიმო შევიჩერე „მნდატე“

რადგან ამ პიესაში გამოთქმულია ყველაზე უფრო მკვირ-
ცხლად დღინდელი რუსული სათეატრო შემოქმედება.
ერთი გვეუბნება—„რანი ვიყავით რუსნოა“ და მეო-
რე—„რანი ვართ ებრაო“.
მბატერულ მხარის გარდა, როგორც ხედავთ, თე-

ატრს თავის მოქალაქეობაც შეესრულებია და ჩვენც
სხვა რა უნდა მოვთხოვოთ დღინდელ თუნდა მოსკოვის
თეატრებს, რომელთა ზრდა და განვითარება მხოლოდ
ეხლა იწყებს გაგნებულს, დამშვიდებულს და ზედ-მიწე-
ვნით თავისით სიარულს. შ. დალიანი

ქ. კუთხის მუსიკალური ტენიკუმში

ქუთაისის მუსიკალურ ტენიკუმში მისაღები გამოც-
დები სწარმოებდა 25—28 სექტემბრამდე.
მსურველთა რიცხვი იყო მეტად დიდი ორას კაცამ-
დე, მხოლოდ მიღებულნი აღმოჩნდნენ 30 კაცი.
მასწავლებელთა შემადგენლობა შემდეგია: 7 პია-
ნისტი, 1—სიმფონის კლ. 1—ვიოლინისი, 1—ვიოლონჩე-
ლისი, 1—მომღერალთა გუნდი, 2—თეორიისა, 2—საორ-
კესტრო კლ. 1—აკომპანიმენტის კლ.
სწავლა დაიწყო 1 ოქტომბერს
ახლად გაიხსნა მუსიკალურ ტენიკუმში: 1) ბედა-
გოგიერი—მოსამზადებელი კლ.

2) ინსტრუმენტალური ანსამბლის კლ. და
3) სიმფონიურ ორკესტრის კლ.
ამასთანავე მუსიკალურ ტენიკუმს შემუშავებული
აქვს წლიური მუშაობის გეგმა:
მოაწყობს ფუასო კონცერტებს აკადემიურ თეატრ-
ში კვირაობით (დღისით) სოფლების, რაიონების მოსწავ-
ლეთა ახალგაზრდობის სულიერ განანვითარებლად, აგრე-
თვე ბროფუკავშირების წევრებისათვის, რკინის გზელები-
სათვის, მთელ დასავლეთ საქართველოს მაშტაბით.
ამაირად ქუთაისის მუსიკალური ტენიკუმში შეი-
ტანს ხალხში მუსიკალურ ესთეტიკის კულტურას.
აგრეთვე მუსიკალური ტენიკუმში მოაწყობს ფასიან
კონცერტებს, გამოჩენილ მუსიკოსების მონაწილეობით,
ოპერებს და სხ.

მუსიკალური ტენიკუმის შენობა კაპიტალურად შე-
კეთდა. არსებობს 14 კლასი. 16 რეაილი დგას აველა
კლასებში და საკონცერტო დარბაზში.

სახელმწიფო საკადემიურ ოპერის სე- ჟონის განხილვა

„აბესალომ და ეთერი“.

15 ოქტომბერს სახელმწ. აკადემიურ ოპერის სეზონ-
ი დაიწყო ტრადიციულ „აბესალომ და ეთერი“.
წარმოადგინეს დაწყების წინ შესასრულეს ინტერნა-
ციონალი.

ბოკოვას ეთერი სცენიურ ინტერპრეტაციით ძალიან
კარგია. მომღერალი მშვენიერად ხმარობს გრიმს.

ქუთაისშივეს აბესალომის სრულ ყოფისთვის ჯერ
კიდევ ბევრი მუშაობა დასჭირდება. ვოკალური მასალა
მომღერალს საკმაოდ კარგი აქვს. განსაკუთრებით მაღა-

ლი რეგისტრებზე შემუშავებულია მშვენიერად. საქირაო
მეტე ყურადღება მიექცეს დაბალ და საშუალო რეგის-
ტრებს.

ილინი (მასი).

სახელმწიფო ოპერის მსახიობი

ვინაძე (მურმან) კარგია. მისი ხმის ტემბრი რბილია,
ხაერდოვანი. მედიუმში მეტად ლამაზი, ბარიტონისთვის
კი ეს თავი და თავია. მომღერალმა უნდა ყურადღება
მიექციოს ქართულ ფრაზიობას და ექსტს. მისი ექსტები
ძველი ოპერის შაბლონიდან მოდის. საქირაო სტილის-
ტურ ექსტების გამოუმუშავება. ამას მოითხოვს ოპერის
ახალი ფორმები.

მავაშვილი (ნათელა) და ცაგარელი (მარიხი) ბშეშ-
ნიერად ასრულებდნენ თავიანთ პარტიებს.

ოპერას დირიჟორობდა ივ. ფალაშვილი.
დადგმა არის კ. მარჯანიშვილის და ახმეტლის.
მეორე აქტის მუომანის მიზან-სცენა საკვიროებს შესწორე-

ბას. საჭირო არ არის ეთერის აღდგომა და მერმანთან მისვლა. სჯობია მერმანმა თავისი თილისმა ისევ მაგიდასთან ჯდომ ეთერს გადააწოდოს. ეს უფრო პსიხოლოგიურად სწორე იქნება და ლამაზიც.

„აილა“. 16 ოქტომბერს დაიდგა ვერდის „აილა“ რადიოქსის პარტიაში გამოვიდა მომღერალი კობარენკო-დამასვი. მომღერალს ფართე დიამანთის რადიოპოლიტიკური აქტის, მაილარ რეგისტრირება თავისუფალია და საესეა მეტალით. საუცხოო ფრაზომა აქვს. ვოკალური გადმოცემა თავის სიმბოლურ სდგას. მომღერალს ნაკლებ

ბალ ეტერზება „აიანი“, მაგრამ მისი სიმღერა მაინც დიდ ბესიკალურია. სცენიური ინტერპრეტაცია ორგინალურია. კოსტიუმები ეფექტიური. გრიმი სტილისტიური.

აილას მღეროდა პანკრატოვა ჩვეულებრივი მიმოღვევლობით ბგერა მომღერალის ხმა.

კარგი ამონასრო იყო ქარცივამე. მომღერალს ეს პარტია დეტალურად დაუფუზავია. მშენებრად ასრულებს ისეცკი—რამეის. ბარონკა—შესაფერია ამნერისთვის.

მას ლინდერი.

ჩ ა კ ლ ი ნ ი.

ჩაკლინი მარწმუნებდა, რომ მხოლოდ ჩემი ფილმების წახეც შემდგ აღებრა მას სურვილი მოეკიდებია ხელი კინემატოგრაფიისათვის. ის მიწოდებს თავის მასწავლებელს, მაგრამ მე ბედნიერათ ვთვლი ჩემს თავს, რომ ესწავლობდი მასთან სკოლაში. ჩაკლინი ავრცელებდნენ ბევრ რომეებს. უწინარეს ყოვლისა ჩაკლინი ჩამომავლობით ინგლისელია და არა ფრანგი, ან ესპანელი, როგორც ამას აზრობდნენ. მე გადავეცი, რომ საფრანგეთში მას ემხიან შარლოს, მისი ძმას სილენის კი ეთვლოს. ამ ამბავმა ძლიერ გაართო მშები და ისინი მთელი დღე ეხაზდნენ ერთმანეთს ამ სახელებს. ჩაკლინი ბავშვიბიდან იყო უშვე არტიტი; იგი დაჯილდოებულია შესანიშნავ მუხიანტის და კომპოზიტორის ნიჭით.

ჩაკლინიმა ააგო ლსანაველოში საკუთარი ატლეი და იქ თავის ძმის და რამოდენიმე თანამშრომლების დახმარებით სდგამს ფილმებს. რალა თქმა უნდა, რომ მის თეატრში ყოველივე ახალი გადუშობესება, მაგრამ მანქანები არაა მთავარი რამ მისი მუშაობისათვის. საქმე მე თოდშია, ჩაკლინიამ ამ ნამდვილმა იუმორისტმა, კარგად შეისწავლა სიცილი და იცის მისი არჩეულებრივი სისწორით გამოწვევა. ის არ ტოვებს არაფერს იმპროვიზაციისთვის. რამოდენიმეჯერ იღებს ერთი და იგივეს, რომ მოიცლოს ის ნაკუთლებმანბნი და შეცდომები, რომლებიც ხელს უშლიან სასურველ შედეგების მიღებას. ჩაკლინი განაგრძობს ასეც სანამ ბოლოს არ დაძვყოფილდება; თვითონ იგი დადგმისაგან უფრო მეტს მოითხოვს, ვინემ კარიტიკის განწყობილი ნაუკრებელი.

მის სწორი გავებისათვის მე მოვიქვან შემდგე ციფრებს. ჩაკლინი ანდომებს ორ თვეს სიგრძით 600 მეტრთან ფილმის დაღმგას და ხარჯავს ამაზე 12,000 მეტრ ნეტატეს ფორფიტას, ეს იმას ნიშნავს, რომ ყოველი სცენა გადაღებულია ოცჯერ. მივათვალთ გასინჯვა, დადგმა, უწესწორებები და მაშინ ეს 50 რეპტიციამდე გამოვა.

უკვე იყო შენიშნული, რომ ჩაკლინი ეკრანზე არასოდეს არ აღაპარკობს და რომ მისი ფილმებში თითქმის სრულიად არ არის წარწერები.

ჩაკლინი არავის არ უშეხებს თეატრში რეპტიციის დროს. იგი ძლიერ იქვიანია თავის გამარჯვებებში და ძლიერ ცხარობს და ღელავს, როცა ხედავს, რომ სხვა კონიკები, უნთაერესდა კი ამერიკანელები, ცდილობენ დამოუკიდებელ შემოქმედების მაგიერად სცეალების გასაღებას. და მიმართვენ საზოზლოარ ეშაკობას და ხერხებს, რომ შეიტყონ მისი მუშაობის საიდუმლოება. მე ვამტყულებ, რომ მას არა აქვს საიდუმლოებანი ჩაკლინს ასახატვმს საოკარი მეთოდორობა და ისეთი ნიჭი, რომელსაც ევრასოდეს ვერ მოგვეცემა წამბაძეველობა. მას არა აქვს ფოკუსები, არც სპეციული გამოგონებანი, მაგრამ ის ძლიერ უკვიანია და ნიჭიერი, მეტს მეტად მეთოდოური და კეთილსინდისიერი. ამიტომ გადავებია, როცა ის გადალუბის დროს უკა ითმენს არა სასიამოვნო მოწყენებს. ჩაკლინი ძალიან უყვარყოფილო დარჩა, როცა ვაიგო, რომ პარიზში პლატიკარები მის სახელით საფეხობოდნენ. მას უნდოდა სასამართლოში ახლები საჩივარი მათ წინააღმდეგ, უქ უჩიო, რომ მას არ გავწია მათთვის ასეთი პატივისცემა.

მე გავიგონე, რომ ჩაკლინს ზოგი მწერლები ზიხლით იხსენიებდნენ თითქმის სიცილის გამოწვევა და რეალურ ფსიქოლოგიურ ეტუდის გადმოცემა ისე აიღია, რომ ის ზიხლს დაიმსახურებს. წარმოდგენილი ოქით განაიმათ ნათლად ის მეუშობა, რომელიც უნდა გავსული, რომ შეძლო ხალხის გატენება? მიღებული აქვთ მხედველობაში თუ სიცილი რა აუცილებელი რამ არაა ჩვენი მორალური სიჯანსაღისათვის და ჩვენი აზრის და ზნეობის წონასწარობისათვის?

მე ვფიქრობ, რომ ჩაკლინი, როგორც პეტრორი და დამდგმული სამავალითო ინმლშია იმათთვის, ვისაც სურს დაუწყოფოს კინემატოგრაფიას, გულით მოპიკობის ხელი ამ საქმის შესწავლას და მთლიანად შეითვისოს იგი. მიმბაძველობა უნიჭობის და ფუტსაიჯობის რამბტიციელებია. ჩაკლინს აქვს თავისი, განსაკუთრებული ტანსაცმელი—მან შეიმუშავა ყველასათვის ცნობილი ფიხიკური სახე, განსხეიებული სიარული, შეიძლება ყველაფერს ამის მიეძაბოთ და ეს იქნება მხოლოდ უსარგებლო ქურდობა. გამოკლევა მისი გამარჯვების ნამდვილი მიზეზების და გამოყენა აქედან მრავალი ჩვენებების და ფორმულების, აი ყოველივე ის რაც უნდა ნიშნავდეს მისი საქმის შესწავლას.

წარსული მუშაობა და პერსპექტივები.

გასულ საოპერაციო წელში საქართველო მუახლოვდა იმ მდგომარეობას, რომელიც მან უნდა დაეკავოს სამბჭოთა კინო-წარმოებში, როგორც კინო-მრეწველობის ცენტრში. კინო-წარმოებამ ღრმად გაიღვა ფეხები და შემთხვევითი მუშაობიდან იგი დააღვა ნამდვილ წარმოების გზას. საქართველოს კინო-მრეწველობის საექციო საზოგადოებამ გამოუშვა ოთხი სურათი: „დაკარგული საუნჯე“—სამ სერიად, „სამი სიციცხლე“—ორ სერიად, „ტარევი მკლავადის მკლავლობის საქმე“ და „წარსულის კომპარტი“—ერთ სერიად. კინო-საქმემ დაინტერესა სხვა ორგანოც, რომელმაც კინო-წარმოებისთან არავითარი კავშირი არ ჰქონდა და გაინფორმირა იქნა სურათი „ქარიშხლის წინ“. თუმცა უკანასკნელი ცდა გამარჯვებით ვერ დასრულდა, იგი მაინც დამახასიათებელია იმ განსაკუთრებულ ხელსაყრელი პირობების, რომელს წყალობით საქართველო იჯალბეს მომავალში უმაღლეს კინო-წარმოების ცენტრად უნდა გახდეს მთელ სამბჭოთა კავშირში.

უკანასკნელ საოპერაციო წელში, კინო-მუშაობა საქართველოში დიდი ნაბიჯებით მიიწეეს წინ. სახკინ-მრეწველ ამათარებს რვა სურათი შემდეგი სახელწოდებით: „საფერ-საფლავი“, „ახტრებივანი“, „მიწის უსარგებლო ბრავი“—დადგემები რეისორ პერესტრანის; „მჭედელი მიტავა“—დადგმა რეისორ ბეკ-ნაზაროვის; „უაღღვესტის მოკირითი“ („ვინ არის დამნაშავე?“)—დადგმა რეისორ წუჭუნავასი, „დადგა ეამი“, „შუტრის საიდუმლო“ და „მეცხრე ტალაი“—დადგემები რეისორ ბარ-სკის. ეს თითქმის საესკებით წარმოადგენს იმ სურათების რიხებს, რომელიც სახკინმრეწვემა გამოუშვა წარსული ოთხი წლის განმავლობაში. თუ შემიღებიაც საქართველოს კინომრეწველობამ შესძლო ასეთი ტენებით განვითარება, იგი მალე დაიჭერს პირველ ადგილს ჩვენს მრეწველობაში. ამჟამად, ჩვენს კინომრეწველობაში მომუშავეთა რიცხვი 400 კაცამდე აღწევს და მასში დაბანდებული კაპიტალი კი შეადგენს 500.000 მანეთს. გარდა ამისა, მეტად საგულბნისაა ის გარემოება, რომ საქართველოს ყურადღება მიექცა სხვა და სხვა კინო-ორგანიზაციებმაც. „მეტრამპო-რუსი“—(ძინა-ძინო), „პროლტკინომ“—(ადლმოსალითი) (აგოსკინომ)—აბრავი ზაური და „ადათის ძალა“ და „ვეუტეშ“—(ტარას შეგინკო.) პირველად შეეცადენ საქართველოს მრეწველ მზის სხივებში, მათთვის სრულიად ახალ ბუნებრივ და ეტნოგრაფიული პირობებში მუშაობას.

შესაძლოა, რომ სხვა და სხვა ორგანიზაციულ დეფექტების და ადგილობრივი ყოფა-ცხოვრების უცოლიანობის გამო, რუსეთის ორგანიზაციების პირველი ცდა გამარჯვებით ვერ დასრულდეს. მაგრამ, „ყინვა დიდობა“ და ის სპეციალური სპეციფიკური კინობატოგრაფიული სმილდერ, რომელიც უხვადაა განმეული საქართველოში, მამაკად წელში გამოიწვევს ახალ ექსპერიმენტებს ამ სიტყვის სწორი გაგებით. მოსალოდნელია, რომ მომავალი ცდები ნაყოფიერი შედეგს და მასში რუსეთის ორგანიზაციების წინაშე შედგება საკითხი კინო-ატელევის აგების შესახებ საქართველოში. ამ გზას უთუოდ ადგია

„მეტრამპო-რუსი“ და ასეთივე მოსაზრება გამოთქვა „სოკინოს“ (რ. ს. ფ. სის უმძლავრეს კინო-ორგანიზაციის) გამგეობის წევრმა ახმ. ტრაინინმა, ტფილისში ყოფნის დროს. რუსეთის კინო-ორგანიზაციები სინჯავს საკუთარ ძალებს საქართველოს კინო-მრეწველობის რეპერტუარში. და ამას აცკლებლად თან უნდა მოყვებს ლოკალი და ისევეა—მეორე კინო-ექსპედიციებიდან მუდმივ მუშაობაზე გადასვლა საქართველოში.

რა თქმა უნდა, საერთო სამეურნეო მდომენებლობის და ეკონომიური თვალსაზრისით ეს მოვლენა ფრიად ნნიშნელოვანია. საქართველოში კინო-საქმის განვითარება მუშაობაში ჩაბაშს არა ერთ და ორ ასეულს ხელუწნების დარგში სხვა და სხვა ტენიკურ მომუშავე ძალებს.

მეგრამ, ამჟვე დროს, ვინაიდან კაპიტალის მხრივ რუსეთის კინო-ორგანიზაციებს უთუოდ უპირატესობა ექნებათ, საქართველოს კინო-მრეწველობის წინაშე დიდგება მეტად რთული ამოცანები. უკვე მიმდინარე წელში რუსეთის კინო-ორგანიზაციების მუშაობამ თავისი „პარტიზანული“ ხასიათის გამო, ნაწილობრივ უარყოფითი გავლენა იქონია ადგილობრივ კინო-მრეწველობის მუშაობაზე. რუსეთის კინო ექსპედიციები აწარმოებდენ მსახიობთა კადრის აჩქარებულ შეკრებას და რა თქმა უნდა, მათი ყურადღება უპირველეს ყოვლისა მიექცეული იყო იმ მსახიობებზე, რომლებსაც უკვე ჰქონდათ კინო მუშაობის სტატი. მოშობაზე მონეულ აღმოჩნდა მათ მიერ მსახიობები; რომლებსაც ნაწილობრივ უკვე ჩამბული იყო საქართველოს კინო-მუშაობაში. ამან გამოიწვია ადგილობრივ მუშაობის გეგმის და ზოგიერთ შემთხვევებში როლებს ხასიათის გამოცვლა. იყო ისეთი შემთხვევები, როდესაც მსახიობი, რომელიც ითვისებდა საქ. კინო-მრეწველობის მომუშავედ, როგობით განთავისუფლებულ იქნა სახკინმრეწვის დიერ ზემოხსენებულ კინო-ექსპედიციებში სამუშაოდ. როდესაც იგივე მსახიობი საჭირო გახდა საქ. კინო-მრეწველობის დაწყებული დროში გასაგრძობლად, მან ვერ მოახერხა თავისი მუშაობის დაბრუნება და სხ... ამ გარემოებამ, რა თქმა უნდა, ნაწილობრივ ზიანი მიაყენა საქართველოს კინო-მრეწველობის საქმეს. ადგილი ჰქონდა აგრეთვე ჩვენი კინო-მრეწველობის მომავალ დადგმების კიზობების გამოყენებასაც ექსპედიციების მხრივ.

ასეთ მოვლენებს შემიღებუ ადგილი არ უნდა ჰქონდეს. განათლების კომისარიატმა უნდა მოასესრავოს ეს საქმე და კინო-მუშაობის საქართველოში ჩაყენის ნორმალურ კალაპოტში, რათა არ წარმოიშვას საზიარო კონკურენცია და არ მოხდეს ერთი კინო-ორგანიზაციის მიერ, მეორე ორგანიზაციის მუშაობის დარგში შეჭრა.

საქართველოს კინო-მრეწველობის უთუოდ დასკირდება გაძლიერებული ენერჯითი მუშაობა, მან მეტი დაკვირვებით უნდა გამოიყენოს ის ბუნებრივი და ეტნოგრაფიული სმილდერ, რომელსაც საქართველოში იძლევა კინოსთვის. თუ ეს ასე იქნება, საქ. კინო-მრეწველობა არ დაჰკარავებს იმ საპატიო ადგილს, რომელიც მას აქვს მოვრეებულ სამბჭოთა კინომრეწველობაში და შესძლებს განვითარებას მომავალშიც, როგორც ნაყოფიერების, აგრეთვე, მხატვრულ შემოქმედებითი მხრივ.

სამხატვრო სკოლაში.

დასრულდა სამხატვრო აკადემიის რეორგანიზაცია, რომელსაც ხელმძღვანელობდა ხელოვნების საკმეთა მთავარი საბჭო; შემუშავებულ იქნა აკადემიის ძირითადი დებულება, რომლის თანახმად აკადემიის მიზანია: ა) უმა-

აკადემიაში ყოფნის დრო განსაზღვრულია წლით, ე. ი. ათის ა კურსი.

გარდა ამისა სპეციალისტ პრაქტიკოსების მოსამზადებლათ აკადემიასთან არსდება საკერამიკო და სალიტოგრაფიო სახელოსნოები.

ნახ. აპოლონ ქუთაიელის.

სიმინდის ჩრევა.

ღლესი ცოდნით აღჭურვილი სპეციალისტთა კადრი სამხატვრო მოღვაწეობის სხვა და სხვა დარგისათვის. ბ) მოამზადოს ხელოვნების მუშაინი რესპუბლიკის სამხატვრო საწარმოო სპეციალისტებისათვის. ვ) მოამზადოს სპეციალისტ-მასწავლებელთა კადრი სკოლებში ხატვისა და თერაპიის სწავლებისათვის.

აკადემია განაწილებდა 4 განყოფილებათ: 1) ფერებით წერის, 2) ქანდაკების, 3) ხატვის და ბუროთმოძღვრების. რომლებიც აერთიანებენ სამხატვრო დისციპლინისგან ძირითად მიმართულებებს და წარმოადგენს სწავლა-ხელოვნების თვალსაზრისით დამოუკიდებელ მთლიან ერთეულს. პლასტიური ხელოვნების თვითივე დარგს ეყოლება განსაკუთრებული პროფესორები, რომელშიც ხელმძღვანელობენ აკადემიის რომელიმე სახელოსნოში სასწავლო მეთადინებებს ან დამოუკიდებელ კურსებს.

აკადემიის ახალი დებულებით სავალდებულოა აკადემიაში ეხლად შემსუღლთათვის სახელმწიფო ენის ცოდნა, რადგანაც განსაზღვრულია უტკანველო აკადემიის თანდათანობით გაეროვნება. წელსაც ზოგიერთი თეორიულ საგნებიდან ლექციები წაკითხულ იქნება ქართულ ენაზე.

შემდინარე სამოსწავლო წელს დაშვებულ იქნა გამოცდებზე 96 კაცი, რომელთაგან საერთო წესით მიღებულ იქნა მხოლოდ 48. მათ შორის არაა ქართველი 22, რომლებთაც მოთხოვით გამოცდები ქართულ ენაშიც. მეცადინეობა განახლდება ოქტომბრის 19 ს.

კლოდ-მაკ-კეი

(წინასიტყვაობის მაგიერ).

ამხ. კლოდ-მაკ-კეი ზანგი პოეტი, კომინტერნის მე-11 კონგრესის დელეგატი, ის დაიბადა 1890 წელს იამაისის კუნძულზე. მამა მისი იყო ლაირი გლეხი. ბავშვობა მან ამ კუნძულზე გაატარა. როცა წამოიხარდა, მან დაიწახა, რომ მისი ხალხი იმყოფებოდა მონობაში. დედა მისი გულკეთილი და ჰკვიანი ქალი იყო, რომელიც ხშირად უამბობდა მისი მშობელი ერის შესახებ, რომელიც იმყოფებოდა მადაგასკარში და „ველურ მდგომარეობას“ განიცდიდა. მან გაიგო დედისაგან ისიც, თუ როგორ მოიტაცეს ისინი, დატვირთეს გემზე და წაიყვანეს იამაიკაში, რომ გაეცილათ აუქციონში. კლოდ-მაკ-კეის გულში თანდათანობით ინთებოდა რევოლუციის ცეცხლი.

კუნძულზე მისი ლექსები დიდ პოპულარობით სარგებლობდა, ისე როგორც რომბუტ ბერსონი¹⁾. კემზარიტ პოეტით ის ხდება მას შემდეგ, რაც ამერიკაში გაემგზავრა სწავლის მისაღებად. ეს მოხდა ერთი ინგლისელის დახმარებით, რომელმაც პოეტში დაინახა დიდი ნიჭი. ამერიკაში ის დაეწეა ლიტერატურას, გახდა კემზარიტი პოეტი და დაუახლოვდა ჩრდილოეთ შეერთებულ შტატების ზანგ-მუშებს.

ამხ. კლოდ-მაკ-კეი წყვილი ამერიკის მუშათა პარტიის, რომელიც შედის კომინტერნში და ეწევა ზანგთა შორის კომუნისტურ პროპაგანდას.

ზანგი აალი.

დაიხასხლისი ჩააცქერდა ჩემს ამხანაგს, თითქმის გულმოსული, როცა მან გაგვიღო კარი.

ის განზე ვაღდა, როგორც შეფერის ღირბაიხელ დაიხასხლის და გზა მოგვცა.

ჩვენ ვცხოვრობდით ქალაქის ცენტრში, რომელსაც „შეი წრე“ ერქვა, სადაც ხალხის მულა მოძრაობა იყო იქ სცხოვრობენ ზანგების უმეტესობა. ჰრელ ჯეის სახლში ვინმე უჭრაუდა პიანინოზე. ქალის ხმა მიყვებოდა პიანინოზე დამკვრელს. ჩვენს ზევიდან კარგად იგრძობოდა გრამფონის ხმა და ფეხების ხმაური იატაკზე, რომელიც ასრულავდა ღებენ „დრეგ სტეპს“, მე ვეღარ მოვითმინე და მეც, დაეწეე ერთ ადგილზე ტრიალი. ამ დროს მოახმა კარზე კაკუნით.

ველავ ჩემი დაიხასხლის. მას უნდა ჩემთვის საოლელოლ რადაიცის თქმა.

როცა ოთახში შემოვბრუნდი გუსტედი მიუგებნება:

— მე ვეჭვობ ის შეწუხებული იქნება ჩემი სტუმრობით.

— დაბა,—უცხასუხე მე, მაგრამ ის უნდა შეეჩვიოს ამ მდგომარეობას, თუ კი სურს მას, რომ მე აქ ვცხოვრობდე.

ჩვენი ქუჩა ითვლება ერთ საუკეთესო ქუჩათ ამ რაიონში.

აქ ცხოვრობენ ბევრი კომერსანტები და თავისუფალ პროფესიის ხალხი—ზანგები. დაიხასხლის ემინია, რომ მემოლუბი მას ცუდი სახელით მონათლავენ იმისათვის, რომ ჩემთან თეთრები დაიარებოდნენ.

— მე მესმის, სთქვა გუსტედმა, ის აზრი, რომ თუ თრები და შავები ხელბიან ერთმანეთს უზნეობის მიზნით, გავრცელებულია უფრო მეტათ თეთრებთა შორის, ვინმე ფერადინანებთა შორის.

— სრულიად მართალია უხასუხე მე, მაგრამ ჩვენ უნდა ვიბრძოლოთ ასეთი აზრის წინააღმდეგ და ვისწრაფოთ ამ ორ ხალხთა შორის სხანაირ დამოკიდებულების შექმნისათვის. სხვაფეროვ ჩვენი მუშაობა ეკონომიურ დარგში იქნება სუსტი. მთავარი არის ის, რომ მიუხედავად ყოველნაირი ტრადიციისა და წინააღმდეგობისა შენ მიანიჭ ჩემთან ხარ.

მათალი ხარ,—დამეფანხმა გუსტედ. ის ადგა და ოთახში გაიარ-გამოიარა. როგორ მტხუდენ ამას ტხანში? არ იფიქრო, რომ მე შევიქნები რევოლუციონერი მოლოლო მაშინ, როცა მე ჩრდილოეთში მოვხვდი. მე ვიყავი რევოლუციონერი საამბრეთშიც, განსხვავება იმაშია მოლოლო, რომ მე საჯაროდ არ შემიძლო მეწოდებოდა, თავისათვის რევოლუციონერი.

— მე მოვთხოვრებ შენ ერთი ამბავის შესახებ, რომელიც ხელს მიწოდება საამბრეთში გაგებმდარიათა რევოლუციონერი.

¹⁾ შოტლანდიის დიდი პოეტი.

„ჩემი შრომებში შთამომავლობით გოლანდიელები იყვნენ. ჩვენ ვიყავით ოთხი ქალი და ერთი ვაჟი. ეს უკანასკნელი ვიყავი მე. ბაბუა ჩემს თავისი პლანტაციები ქონდა. ზანგების მონობისაგან განთავისუფლების შემდეგ, როდესაც მამა ჩემი დაბრუნდა სახლში, ჩრდილოეთში უნივერსიტეტ დაითავიერებულ, ის შევიდა სამასურში ერთ სიბანკირო დაწესებულებაში და საქმეც მისი კარგად მიიწეოდა. ჩუპარა მის პლანტაციებში გაჰყავდა, მხოლოდ დაითრავა თავისთვის ცოტა მიწა, პატარა სახლით. ჩვენ გვაყვავდა ბევრი მოსამსახურე, —ზანგები, იმაზე მეტი, რაც ჩვენთვის იყო საჭირო, მაგრამ მამა მათ მამობრივი სიყვარულით ეპყრობოდა, მამაც და დედაც ფიქრობდნენ, რომ ზანგი თავის ადგილას უნდა გვაყდნენ, მაგრამ იმავ დროს ისინი პატივს სცემდნენ მასში ადამიანის პიროვნებას. ასე ეტყვიანდნენ ისინი მათ. მეც აღზრდილი ვიყავი ამ იდეალზე. მე არას დროს არ ვიფიქრებოდა, რომ ზანგი ოდესმე ჩემი თანასწორი იქნებოდა, ისე, როგორც არ ვიფიქრებდი იმას, რომ ჩემნი ძალი შეიძლებოდა ჩემი თანასწორი ყოფილიყო. მაგრამ ამავე დროს არ შევიძლება ზანგების ცნება და მათთან სასტიკად მოქცევა, ისე, როგორც არ შემიძლოა მეცხადა ჩემი ძალისათვის. ანაირათ, ჩემი-შრომები ვერ ურეგულირდნენ იმ საეროო აზრს, რომელიც გავრცელებული იყო ჩრდილოეთში; რომ ყოველი ზანგი ქალი ბინძურია. და მე არ შემიძლო ვყოფილიყავი ამაღი მისიყვარული, რომ სხვა შესვლულმა არა შეიძებოდა ახალგაზრდა მოსამსახურე ზანგ-ქალებზე.

უნდა ითქვას, რომ ჩემი უბანი არ ყოფილა ზანგე-ბისათვის ჯოჯოხეთი. რამდენიმე მასსოვს ჩვენს უბანში მხოლოდ ორჯერ იყო გამათარბისა. მამა წინააღმდეგი იყო ამის. მე სრულიად ბუნებრივით, როგორც თანასწორი ვეგობობოდი ზანგების ბავშვებს, მაგრამ სულ სხვა აქამსდერაში მოვეყეცი, როცა შევედი იგლ-ჰოინტის უმაღლეს სასწავლებელში. ჩემი ბუნებრივი სასადალოში უმოთაგესად ანეგლოტიემი გამოიხატებოდა ჩინებრივად შესახებ. თუ რომელიმე სტუდენტს არ ყავდა ნერვ გა-ალ), მას ეყრობოდნენ, როგორც სულს. ამიტომ იმ ახალგაზრდათ, რომლებმაც არასდროს არ იცოდნენ ქალები, უნდა გამოეგონებინათ, რომ მათ ყავდათ ვინმე სუბი, შოდი ან კლიო.

სასწავლებელში ვიყავით ჩვენ ორასამდე. სასწავლებლის მოედანს მარცხნა მხრივ მდინარე ეტროდა, მარჯვენით-ნაძებარსა. ქალაქში ბატონ-პატრონი სტუდენტები იყვნენ, უბანი ზანგების იმყოფებოდა ქალაქის აღმოსავლეთ ნაწილში, რკინის გზის ლიანდაგის ახლო, ამ რაიონში სტუდენტები უფრო არხებიან გრობოდნენ თავს, ვინემ იქ, სადაც ცხოვრობდნენ თიფრში. იქ იყო ჩემი სა-მოხეხი, იქ ჩვენ ყველაფრის ნება გავიკრამ. იქ ჩვენ გვეკუთვნოდა დაწესებული სხვა და სხვაინაი სათამაშოებიდან უშუაშეს ქალგამაძის. მთავარი წინაშელოლი ზანგთა რაიონში, ჩვენს სასწავლებელში და მთელ ქალაქში იყო დიკ კოლმან—მდიდარის შვილი, ტრესისად. ჩვენ ყველამ ვიცოდით, რომ დღეს ყავდა ყველაზე მშვენიერი ზანგის ქალი იგლ-ჰოინტეში. მას ეძახდნენ მატლდის. დედა მისი

სარეცხს დებულობდა პროფესორებიდან და იმ სტუდენტებიდან, რომლებსაც, როგორც კოლმანს, არ სურდა მუეცათ სარეცხი საფრთხი საწრეცხველოში. არცერთი იმთ-განმა არ იცოდა ვინ იყო მატლდის მამა, ყველაზე ნაკლებ ფიქრობდა ამზე კალმენი. ყველა ჩვენ ვლპარაკობდით მხოლოდ მის ლამაზ თვალებზე, ის იყო მთავალი ტანის, ლამაზად ჩამოსხული და შესანიშნავი მომუქო-მოწითალი სახის. ქუჩაში რომ შეგხვდებოდა, უსაბუთოდ მიიპყრობდა თქვენს ყურადღებას. იტყობოდა, რომ მის ნახ სხელში სისხლი დღვდა. იმ უბანში, სადაც თიფრი ტხოვროდნენ, მშვენიერ „ნივრე გა-ალ“ ჰქარების საგნათ იყო. ახალგაზდა კოლმანს თა თივი მოსწონდა მით, რომ მატლად ევთენოდა მას. მატლად განსაკუთრებული სიღამობით იკავებებოდა კოლმანის მიერ ნაშუქარი ტანსაცმელში. ყველანი შური თივლით ეზებრდა კოლმანს, მაგრამ ეწინააღმდეგებოდა „კოლმან გა-ალ“.

ასეთი მდგომარეობა დიდხანს არ გავრქელბოლა. გავრცელდა ხუბი, რომ რამდენიმე სტუდენტები იძულებული არიან საავითმყოფლოში მთავსდნენ, რაშიც ბრალს სდებდნენ მატლდას. არაიენ არ იცოდა, ეს ხუბი სიადამ მოლიოდა, მაგრამ ბევრნი ფიქრობდნენ, რომ ეს მუშაობა იყო თეთრი ევთების. იგლდასც ეს ქორი მომწვევია, ქალაქის შერიფმა დაადგინა—გამყევეული იქნას მატლდა ქალაქიდან—ჩაესეთ მატარებელში და გვეგზავნათ რომელიმე სხვა ქალაქში. ის ექნისაგან არ იყო შემოწმებული, არც ერთი სტუდენტი მასზე არ უჩვენებდა, რაც მათ არ შეიძლოთ, რადგანაც ამისი საბები მათ არ ქონდათ, მაგრამ იგლ-ჰოინტის მტხოვრები გადამწყვეტათ მატლდას თავიდან მოშორებდა, რადან ის ლამაზი იყო და მასთან ზანგის ქალი. ეს საქაში იყო, თუმცა კოლმანს შეეძლო თავისი გავლენის გამო წინააღმდეგი დემტეცივბა. მატლდას შესახებ ასეთი კორუზის დროს, მე მომიხდა ქალაქში ჩასვლა, რომ სახატაევი ნიუთები მეყიდა. მთავარ ქუჩაზე მე მომეშმა ძაბილი. ეს იყო კოლმანი, რომელსაც ახლდა ერთი მისი აზნანავთავანი. ისინი დასცინოდნენ მატლდას უმედურებას. მე ცულ გუნებზე ვიყავი და ამიტომ არაფრის ვამბობდი. ჩვენ გაიარეთ ეკლესიის ახლოს და უნდა დავდესულიყავით „ზანგთა წყება“, რომელიც ზანგების ჩაიონიდან იწყებოდა, რომ მოულოდნელათ. პრისიპირ შევხვდით მატლდას, რომელსაც ჩვეულების გამო უნდა დაედასტოვო ტროტუარიდან და მოწინაშეობით მიეცა ჩვენთვის სალაში. ჩვენ გავვირგებით უქცედობის მას.

მას ცეცა მოლურჯო ტანსაცმელი გასნილი ყელით და გულზე წითლი ქინძისთავით, რომელსაც მისი დიდერქილი სახე უფრო მეტად აწითლებდა.

— დიკ, — სთქვა მან, დიკ კოლმან, ნუ თუ თქვენ არ იცით, რომ მე დიდ მამეებენ ქალაქიდან იმიტომ, რომ მე თითქმის დაავთმყოფებელი ვიყო, და ნუ თუ თქვენ არ იცით, რომ ეს სიცრუეა? ისინი მავზანგინი იმ ქალაქში უფულოთ, სადაც არაიენ შევიც ნაყენობი. რატომ არ დამტმარებთ თქვენ? რატომ არ იტყვით, რომ ეს არ არის მართალი?

კოლმანი შტერკრით გამოიყურებოდა და სასოდა-ვიც სახე ქონდა. მაგრამ უცხან მან დაღრბოდა:

*) სიგელი ნგროს მავიერ.

— ზანვის ქალო! ნუ თუ არ იცი, რომ შენ არ უნდა შეაჩერო თეთრი კაცო ტროტუარზე? შენ უნდა გადახედო ტროტუარს და გზა მოგვეცე.

მატილდა კი არ ინძრეოდა. მაშინ კოლემანმა მოუქნია და მატილდას სახეში გაარტყა ხელი.

აი შენ, რომ მელდა იცილებ ვინა ხარ. ეს იქნება შენთვის გაკეთალი. მატილდა წაიქცა ტროტუარზე. პირიდან და ცხვირიდან სისხლი წასკდა. მე შეგშინდი და რაც ძალოვნე მქონდა შეუყვიერე კალემანს: კოლემან რა არის ეს?

ეს მოტირალიდა და ჩემსკენ წამოიწია, მაგრამ ვერ მოასწრო ხელის მალღა აწევა, რომ თვალგზში ჩავარტყი. ამ ისტორიამ ძლიერ იმოქმედა ჩემზე. იმ დღესვე მივატოვე სასწავლებელი.

ზევით ოთახიდან ისმოდა გრამფონის: „საოცნებო მზიური სამზრითი“, უკანასკნელი ახალი ვალსი, რის გამო „შე რაკლში“ ექვაზე ირეოდნ. ჩემს თვალ წინ იშლებოდა მობრიაბა შავების, ქუჩის იქიდან პანინოზე დაძვრავი და ვინმე ენერგული ახალგაზდა ქალი აწეული ხმით ლაილებდნ:

— მშვენიერო. ემბლია, ჩემო. გა ალ!

გუსტავო ადგა, გაიღიმა და დაიწყო ნელი ხმით აყოლა.

მანი ლი ქაინი

ქ ა ლ ა ტ ო ზ ი

მივდივარ სახლში და გვიან არი. მოქანტულობა კვლავ გამაჩინდეს. წითელ სიმღერას ეს წელსაფარი მწველ აფურბზე უმღერის ბინდებს. მღერის, თუ როგორ სულ მალღა, მალღა, წითელი ტვირთით ზეცის თავამდე, ზეცის მტრედისფერ სახურავამდე მე აედოლი და იყო დაღლა. ბრუნავდე (ექვა კარუსელით. გრილი ნიათი ვეყავ ნამული. დილას ჩემსავით აქონდა ზევით აფური ცხელი და მუწამული. მივდივარ სახლში და გვიან არი. მოქანტულობა კვლავ გამაჩინდეს. მწველ აფურბზე უმღერის ბინდებს წითელ სიმღერას ეს წელსაფარი.

თარგმ. ვ. გ.

ლიტერატურული ამბავი

ზე რეალისტები.

როგორც მკითხველს მოეხსენება, აქამდე საფრანგეთის ლიტერატურის ჯგუფთა შორის, ყველაზე უფრო ექსცენტრული დადაისტების ჯგუფი იყო, რომელთა შესახებ მათი მტკიცებები ამბობენ, რომ ეს სახელწოდება მათ წარმოებულს აქვთ ფრანგული სიტყვიდან „réalisme“, რაიც ჯოხის ბუნდა ნიშნავს და იმითა აისხნება კიდევ ყველა მათი ბავშვობი საქციელო, თუმცა მიუხედავად ამისა

დადა-ზმი დღით გაგრძელდა არამც თუ მარტო საფრანგეთში, არამედ გერმანიაშიაც. საცა უფრო მეტი გულმოდგინებით და მეტის სიხეობლით წარმოებდა მათი მუშაობა. ეს კი უფრო იმას უნდა მივაწეროთ, რომ ისინი ცდილობდნ თავიანთი მუშაობა კომუნისტურ მიმდინარეობას შეუღებოდნ და მეტის ანტიპათიაში საფრანგეთში გამოჩენილა სრულიად ახალი ჯგუფი, რომელიც დადაისტების შენიცვლენას ლამის და რომელიც თავის თავს ზე-რეალისტებს უწოდებს.

ამ ჯგუფმა ამა წლის თებერვალში იწყო არსებობა და ეს გარემოება, როგორც მიღებულია, საზოგადოებას ამცნო განსაკუთრებულს მანიფესტით.

მოგვაყვას ზოგიერთი აღგილები ამ მანიფესტისა:

„...სიჭირით მიგვანია დედულ ვირთი გაულაქმებულ მიელს კრიტიკა ვანუშარტოთ, რომ ჩვენ არაფერი საერთო არა გვაქვს ლატერატურასთან.

„...ზე-რეალისტში, ჩვენის წარმოდგენით, არის საშვალება რომ სულისგან სრულიად განეთავისუფლდეთ. „და ყოველივე მისაგან, რაიც ამასა ჰკავს...

„... ჩვენ სრულიად გადაჭრით გადაეწყვიტეთ მოგადინით რევოლიუცია.

„საზოგადოებას ეცხროლეთ ჩვენ ეს საზეიმო გადართილება!

„მეტის ყურადღებით მოექცეს თავის შეცდომებს საზოგადოება და თავის გონების გზა-დაბნეულობას... ჩვენ არ ავიცდნეთ.

„... ჩვენ რევოლუციის სპეციალისტები ვართ.

„... ჩვენ ველაპარაკებთ განსაკუთრებით დასავლეთის ხალხს.

„ზე-რეალისტები არსებობენ. ეს გონების კვილია და ჩვენც მოვიდით დასკვნამდე, რომ შეუძლებლათ განანადგუროთ გონებრივი ბრაკილები და თუ დატვირდება მატერიალურ ჩაქუჩებსაც ვიხმართ...“

ეს არაფერი, მაგრამ აქედან თუ რა გამოვიდა ეს ჩვენთვისაც საუბრადღებოა, როგორც ერთგვარი სიმპტომი ბურჟუაზიულათ განწყობილ საფრანგეთისა. გამოვიდა კი აი რა:

ამ დღეებში ამ ზე-რეალისტებმა ღია წერილით მიმართეს საფრანგეთის ელჩს იაონიაში პოლ კლოდელს, რომელიც ითვლება პოეტ-დრამატურგათ, მორწმუნე ქათოლიკეთ და მისტიკოსათ.

წერილი ემორწივა იმ გარემოებამ, რომ ამას წინათ გაზეთ „ილ სეკოლო“ ს წარმომადგენლისათვის უთქვამს კლოდელს, რომ „დადაიზმი“ და აგრეთვე „ზე-რეალისტში“ მისი აზრით არავითარი სერიოზული ლიტერატურული მოვლენა არ არის და შემოქმედებას სფეროში ეფრავითარ რევოლუციას ვერ მოახდენს. ორივე ჯგუფი კი არის ჯგუფი უღერასტებისაო.

ამას ზე-რეალისტებმა პასუხი გასცეს და ამან გამოიწვია მორიგი ლიტერატურული სკანდალი მონპარნასზე.

ზე რეალისტების პასუხი არ დაიბეჭდა, არც ერთმა რედაქციამ, არ ააწყო არც ერთმა სტამბამ; მაგრამ ჯგუფმა მიზნე გააკვა კედლებზე თავისი „ღია წერილი პოლ კლოდელს“, მიზნე დაავაგანა საცა საჭირო იყო, ასე რომ არამც თუ საფრანგეთის ლიტერატურულ წრებში, არა-

მელ იმის გარეთაც დიდი განგაში და აურ-ზაური გამოიწვია. ასე რომ, როდესაც ამას წინეთ მონპარნასზე ბანკეტო იყო გამართული მეოსან სან პოლ რუ-მშენიერის პატრესაცემლად და ზე-რეალისტებიც დიდის ზეპურობით დაშოვიდნენ, დამწერ საზოგადოებამ სცემა მათ, განსაკუთრებით ორს მათგანს და თან თურმე ესე დასძახოდნენ:

„სიკვილი მთ ვინაც ეპოტინება დაიცავს სილა-მაზე და ცივილიზაცია“.

მათი ღია პასუხი კი, თურმე, დაახლოებით ამგვარი შინაარსის იყო.

ჩვენ საქმე არა გვაქვს შემოქმედებასთან. მთელის ძალისხმევით ვცდილობთ, რევოლუციებიც, ომებიც და კოლონიალური აჯანყებანი მოგროვდნენ ამ გახარწილების მოსასპობათ...

ჩვენთვის მხოლოდ მორალის იღება არსებობს, თუნდაც იმისთვის, რომ კარგათ შევივინოთ—არ შეიძლება ერთსა და იმავე დროს კაცი საფრანგეთის ელჩიც იყო და მტოსინიც.

... და ჩვენ ვხედავთ ლალატს იქ, საცა პოეზიის უფრთხედა ვაჭრება ჟნარ-მაზარ რაოდენობის ქონისა ამ ნაციის სასარგებლოო, რომლებიც ღორებისა და ძაღვების მიერ შესდგება...“

ამ ადგილის გასაგებათ უნდა მოვიხსენიოთ ის გარემოება, რომ მსოფლიო ომის დროს პოლ კლოდელი სამხრეთ ამერიკაში საფრანგეთისათვის ამხადებდა მარილს, პურსა და ხორცს.

წერილში კიდევ შემდეგი ადგილებია:

„ეს უცნაური შერევა თავის ნიჭის და სულიერ შესაძლებებისა ისეთი ზეპრებისათვის, როგორც თქვენ ხართ,

გაიძლებთ ვნით სახსარი კათოლიკურსა და ბერძნულ-რომანულ ტრადიციებში.

„ჩვენთვის კი სხვა აზრებში არ არის... კატოლიციზმი, ბერძნულ-რომანული ტრადიციები ვაღმთავილოცინა თქვენთვის და თქვენი საზიზღარი ღმერთუკანებისათვის.

„დღე, დაგიკან თქვენ რითიც კი შეუძლიანთ. გასულეთ და დასივით მომავალშიაც, ამოიხრეთ თქვენ თანამოქალაქეთ პატივისცემასა და აღტაცებაჲი. სწერეთ, ილოცეთ და პირზე დორბობით დაიყენეთ. ჩვენ ვთხოვლობთ პატივი ვახლოდეთ ისე, რომ თქვენი ტიტული სახსენებელი იყეს სკოლას დარაჯთა და ქვეყნის ნაიზარლათიან.“

ასეთი იყო თურმე წერილი.

ამ წერილს იყო, რომ მოკვავ სკანდალი:

და თქვენ ხომ გრძნობთ ამ თითქო სამსხრო მოვლენაშიაც იმის ნიშანს, რომ გადაცარების გზაზე დამდარი საფრანგეთი უკვე რევოლუციის წინა ხანებში იმყოფება. რომ მისი ლიტერატურული ახალი ჯგუფებიც კი მათი მინისტრების და ელჩების რეპეტიციონობის წინააღმდეგ გამოდიან, რომ თხოვლობენ განწყენდასა და გასახლებას.

ასე ათავებს პარიზელი კორესპონდენტი. თავის წერილს ზემო მოყვანილ ამბის შესახებ.

აქ, მოსკოვში კი ამზობენ, რომ ეს ზე-რეალისტები იგივე დადასტუბენ არიან.

მეც ვამასენდა ჩვენი ქართული ლიტერატურული ახალი ჯგუფებიც და...

თავი არ ჩამოღუნავუ.

შამან დოღუღ.

ცირკი და სკორტი

ლუზნარასი.

ხუთი წელი სახალმწიფო სირიში

სამუთა ხელისუფლება მუდამ უფურცნდა ცირკს, როგორც ხალხისთვის გასაგებ, საღს და სასარგებლო სანახაობას, მთხედავით იმ უპროვითი მხარებისა, რომელთა თავი იჩინეს უარინაში. ცხადია, ადვილი შესაძლებელი იყო ცირკი საყოთარ ინტერესებისთვის გამოიყენეთ და არ მიეცათ მისთვის მხატვრულ-განმანათლებელი დანიშნულება. აქედან წარმოიშვა მისწრაფება სახელმწიფოს აეღო ცირკი თავის განკარგულებაში.

ამ საქმის მოგვარება სცადეს ზალს საბჭოებმაც, მაგრამ ცდამ უნაყოფოდ ჩაიარა.

სახელმწიფომ-უკეთე მოაწყო ეს საქმე. უნდა ვიმეოდნოთ, რომ მომავალში ცირკი მაგრად მოიკიდებს ფეხს სახელმწიფო-ფინანსურ მხრივ. ყოველ შემთხვევაში ს. ს. ს. რ. სახეცირკეტის წარმოადგენს ერთ უღიღეს წარმოებას ქვეყნიერებაზე.

მართალია ამ უღიღეს წარმოებას არა აქვს არც საკუარისი ბრუნავი თანხა, არც საღი ზალსნი, მაგრამ მას წინა აქვს ნღობა და ბრწყინვალე მომავალი...

ჩვენთვის რა თქმა უნდა უმთავრესია მისი შინარსი და სამხატვრო-იდეოლოგიური მხარე. ამ მხრივ ცირკის მმართველობამ სახელოო კომუნიზმის დროს დიდი მხეობა გამოიჩინა რომ დაეახლოვებინა ცირკი ჩვენი დროის მოთხოვნილებასთან.

ეს არც ისე ადვილია და ცდა გამოიხატა ცირკის ზედმეტ თეატრალიზაში.

მართალია, ცირკის ხელოვნების თვალსაზრისით ცირკს არასოდეს არ ქონია ისეთი ეთილხარისხოვანი და შინაარსიანი პროგრამები როგორც ვხვლა.

სამწუხაროდ სატირული პანტომიმა და საწვიმო გიმნასტიური ვარჯიშობა სრულებით განდევნილია აგრეთვე ჯამბაზობა უკეთ იყო მოწყობილი უწინ, ვიდრე იხლა.

სახეცირკეტის დასქირდება ბევრი მუშაობა, რომ მისცეს ცირკს ნამდვილი საბჭოთა ხელოვნების ხასიათი. წარსულმა ზუბმა წელმა ჩაუგარა სიძირკველი, მაგრამ მთელი მუშაობა წინ გვიდგას.

ვიმედოვნებ რომ ამ საკითხში დაგვიხმარება ერთნალი „ცირკი“ და მიიპრობს მცტს საზოგადოებრივ-ყურადღებს.

სოკოლოვი.

ტეილორი—მსახიობი.

ცირკის მსახიობი ეს ტელიორული მსახიობია. იგი მუშაობს „ნოტ“-ის პრინციპით: მინიმუმი მოძრაობისა, (რხევისა) მაქსიმუმი მოქმედებისა.

დღემდის მიღებულ იყო, რომ ადამიანის ფტილიტარული და ხელოვნურ მოძრაობაში საერთო არ არის.რა. სილამაზე არ შეიძლება იყოს ეკონომიური და პრაქტიკული. იქ; სადაც იწყება ფტილიტარობა მოძრაობაში, თავდება ხელოვნება. ხელოვნური რხევა არ არის ფტილიტარული და ეკონომიური—ხელოვნება რხევისა თვით-მიზანია. ლამაზია ის, რაც უსარგებლოა:

ფტილიტარული ოხევა ისწრაფის ბიჯის; რბენის და ყოველ მოძრაობის ნორმალობისაკენ. ხელოვნური რხევა კი არის გადახვევა ნორმალობისაკენ, ინდივიდუალობა, ფარიაცია. თეატრში და ბალეტში, ეკრედ წოდებული, „პლასტიური“ ბიჯი, რბენა და სხვა—სრული

უარყოფა ნორმალურ ეკონომიურ ბიჯისა, რბენისა, ხტომისა.

დღეს ვეებები ტელიორის მუშაობას ხელოვნებაში, ვარჯიშობაში, სპორტში სილამაზე არის ეკონომია და ფტილიტარობა. დღევანდელი, ესტეტიკა ესტეტიკა მანქანის, ცირკის მსახიობი მუშაობას სწორედ ამ გზით, დიახ იგი მუშაობს და არა ჰქმნის. მუშაობს უღიღისი სისწრაფით და გამოზომიულ ეკონომიით. პატარა შეცდომა სიციცხლეთ უღირს. ცირკის მსახიობი იგეთივე მუშაე, როგორც ქარხნის და სხვა. მან განახორციელა ხამღვილი, რაციონალური მოქმედება—არაფერი შეტი არაფერი უსარგებლო.

ცირკის მსახიობი ტელიორულია, მისი მოქმედება ლაკანიურია, ეკონომიური, მკაფიო და საღი მით უფრო ლამაზია.

დიახ, ეკონომია ღრის სილამაზე. ხელოვნება ცირკის არის ჩეენი და მომაველ ეპოქის ზეიმი—ზეიმი მანქანის.

საოპერო ხტულის ქართული ორკესტრი

პროზინია

თელავის თეატრის ბახსნა.

კვირა, ივნისის 28, მთელი თელავის მახრის დღესასწაული. ამ დღეს სამამბრო ქალაქ თელავში გაიხსნა სახალხო საბო, რომელიც მთელი საქართველოში მესამე ადგილი იკავებს: თფილისი, სოხუმი, თელავი. ამ დღისთვის თფილისიდან მოწვეულნი ზეინენ მთავრობისა და სხვა ორგანიზაციათა წარმომადგენელნი.

დღისით 1 საათზე. ახალ თეატრში შესდგა თელავის ქალაქის საბჭოსის საზეიმო სპილი, რომელსაც აუთაგბელი ხალხი დაესწრო. წითელი ბაყერდის სცენის ფარდას, წითელი ბანტი გადასკრა აღმასკომის თავმჯდომარემ გ. ქუტურიაშვილმა და შირამბით მოკარგულ და კეარცხლებზე შედგმულ ლენინის ბიუსტით გვირგვინებით სცენაზე გამოჩნდა საბჭოს პრეზიდიუმი, ზაქ. ჩხიკვაძის მომღერალთა გუნდი, რომელსაც სახმდრო ორკესტრთან შეზამებით შეასრულა ინტერნაციონალი.

მისასალმებელი სიტყვები წარმოსთქვეს: მთავრობის სახელით შინაგან საქ. სახ. კომისარმა შ. მათაკაშვილმა, პარტიის სახელით გ. ელისაბედაშვილმა, აღმასკომისა ს. კარკაულმა. ახლომკავშირისა—გარსეიანიშვილმა, მთავარსახელოერი ცენტრისა—გ. მარჯანიშვილმა, „ფურჯი“-სა ახმეტელმა, ადგილობრივი დაისისა—მ. ხერხეულიძემ, გახ. „კომუნისტისა“—ე. პაატაშვილმა, გახ. „მუშისა“—ი. დავითაშვილმა და მრავალმა სხვამ. მიღებულ იქნა მრავალი მისასალმა დეკლარაცია: მთავრობის თავმჯდომარე შ. ელიავასი, აფხაზეთის მთავრობისა, რუსეთის ქალაქებიდან, რესპუბლ. სახ. არტისტის მკო საფარავ-ამაშიძისა და მრავალ კერძო პირთაგან, ვისაც კი თეატრთან და თელავთან რაიმე კავშირი აქვთ. დასასრულს სააღმზენებლო კომისიის თავმჯდომარემ გ. ზაბაიემა ხალხს გააცნო მთელი ანგარიში.

მთელი დამსწრე საზოგადოების სახელი თანხმობით თეატრს დაერქვა სერგო ორჯანიძის სახელი.

საღამოს, თფილისიდან ჩამოსულმა ს. აყელმური დრამის დასნა, მარჯანიშვილა-ხეტელის ხელმძღვანელობით დასდგა „ცხვირის წყარო“. წარმოდგენას დიდძალი ხალხი დაესწრო და სუფილა ერონიზიად ნეტარებდა ახალი თეატრის კელეგებში ყოფნით.

მ. შ.

სოფლად საჭიროა კიემაი.

ყველა ჩვენგანმა იცის, რომ სოფლად არის დრამა წრეები, მართავენ წარმოდგენებს ჰაიენზე, ზეოლებში და ქლოებში.

უნდა აღვნიშნო ერთი ნაკლი, რომელიც არის სოფლად ჰიეების უქონლობის გამო. იხველებს ჰიეები, მაგრამ მისი დადგმა ყოვლად შეუძლებელია მისთვის, რომ მომჭვედნი პირნი ზეურია და ტანსაცმელაც ვერ მოულობრენ.

1-ლ. კ. მ. დ. საარტ. ლეგიონმა მოაწყო ლაგირობის დროს მოძრავი აგიტ-ოთხთვალა. დიდდიდოდ სოფლებში, გვექონდა გლვებთან ზასო, ეარსებდით სამკითხველოებს, ეარიგებდით წიგნებს და გაზეთებს. ამავე დროს მომიხდა სოფლებში არსებულ დრამა წრის წევრებთან ზასის და აღნიშვნის: „ამანავო რაზის საქმე, ეს ჰიეები რომ იხველებს, ჩვენთვის არც ერთ არ გამოვლდა. ჩვენ მარჯანიშვილი ზომ არა ეართ, რომ ის ჰიეები გამოგვადგეს.“.

ასე გულნატენი შეგვგვდა სცენის მოყვარეები სოფლად. კარგი იქნება მიატყვედნს ჩვენი მწერლობა ყურადღებას და დასწრედ ისეთ პეიტ-ჰიეებს, რომელსაც ცოტა მომჭვედნი პირებია და ტანსაცმელაც იქვე იხოვნიან.

ა. არველაძე.

სათეატრო მუშაობა ს. ეშვარში.

(სამტრედიის რაიონი)

სოფელი ეწერი სამტრედიანზედ მოცილებულია ხუთი ეგრისის მამიძლზე. აქაური მცხოვრებლები რა თქმა უნდა, ეერ სწვდებოდენ სამტრედიის და განიზრახეს მოწინავე პირებმა, მასწავლებლობამ და მოხრილი მოწინავეებმა ადგილობრივი გლვებების დახმარებითაც მოეწყობა ზაფხულობით მინც წარმოდგენა-ალამები სოფლის მშრომელთათვის. 1915 წლიდან ზაფხულობით კვირაში ერთხელ სისტემატურად იმართება წარმოდგენები. 1917 წლის იებრისის რევიოლუციის შემდეგ სულ წინ მიდის მუშაობა. 1921 წლის შემდეგ მინც ყველა წლებზედ უფრო საგრძობით შეიქმნა. იღებება რევიოლუციონური პიესები, გეიავს გამოცდილი სცენის მოყვარეები. მხოლოდ უნდა აღვნიშნო ერთი რამ, რომელიც სამწუხაროა, როგორც სცენის მოყვარეთათვის ისე საზოგადოების 80 % ცენტრისათვის. ეს არი სახალხო სახლის უქონლობა. 1928 წლის ვახაზულში ადგილობრივმა ხელისუფლებამ მოგვცა ეკოუსიის შენობა, რომელიც მშვენიერად მოეზრდა და გმართავით წარმოდგენებს, ებლა ეს სახლი ისევ ჩამოგვერთვა და ვლებებს ვად სცა ეკოუსიის გასასწვლად, სადაც 5-10 კაციც არ დადის. საკვირველია რად მოიქცა აღმასკომი და აიღის საბჭო ასე?

კარგი იქნება რომ ადგილობრივი ხელისუფლება დაეგზარებოდენ, არც სცენის მოყვარეები დავიშვრავთ საკუთარ ძალ-ღნეს და მთელი ზაფხულის შემოსავლს მოეხმართ ამ კულტურულ საქმეს.

გულ შებატკიავარი.

თეატრის საბჭმი სენაქში.

ვერ იქნა და ვერ მოგვარდა ჩვენსა სათეატრო საქმე. ჯერ იყო და თეატრები არ გვექონა. კარგად მოწყობილი, სადანიებრთ ებლა ერთი კი არა სახლი თეატრთ გვექვს: საბჭოთა, რკინის გზის და მუშაობა.

ამდენი თეატრი და კლუბები არ არის საჭირო სენაკისათვის, რადგანაც სენაკი პატარა ქალაქია და მისთვის ერთი თეატრი სრულიად საკმარისია. მაგრამ ვაკეთებულს ხომ ვერ დანანებოვ და აი სამი თეატრის პატრონს ქალ სენაკს ვერ მოუწყვია სათანადოდ სათეატრო საქმე.

მიმდინარე წლის გაზაფხულთან ყველამ მზიარულად მივიღეთ ცნობა, რომ პოლტავანათლებამ შექმნა მუდმივი დრამა-დელო დასი, დაუფინანსა ხელფასი და გვევხნა, თეატრალურ საქმეს ეშველა, მაგრამ აუზღებურ კაცს ქვე აღმართშიც შეიწვიაო — რა ტყუილი არა არის.

ჩვენც ასე გვემართება: მუშათა კლუბს, უნდა და-მოუყოციდებოდ წრე ყავდეს, საბჭოთა და რკ. გზის თეატრები ეს თავის პოზიციასზე სდგანან და არ სთმობენ: არა ჩვენ ვარსებობთ და თუ იქნება იქნეს მთლიანი დასი და არა კერძო თეატრების.

სამკაროფიურის კი სხვანაირად უნდა: ის საკუთარ დასზე ფიქრობს. ასე ამ რიგად საქმე აწეწილია და დღემ-დღის მოგვარაგებლი.

პარტია ქალაქი და იქაც რამოდენიმე სათეატრო დასებს არსებობა შეუძლებელია განსაკუთრებით ფინანსითადა.

სათეატრო მუშაობა ჩვენს აზრით მაშინ დადგება ფეხზე, როდესაც კოლექტიური მუშაობა წყარობება და ეს კოლექტიური მუშაობაც კოლგობით იქნება.

პროფკავშირების მონაწილეობით ჩვენც უნდა შე-სდგეს მთლიანი დრამა-დელო დასი. დასი თავის მუშაო-ბაში იხელმძღვანელებს თანასწორ-უფლებიანობის პრინციპით. ესე იგი, ის თვეში განზრახულ წარმოდგენითა საერთო რიცებს გაყოფს სამად და ნაწილს დასდგამს საბჭოთა თეატრში, სანაწილს მუშათა კლუბში და ნაწილს რკ გზის კლუბში.

ამ შემთხვევაში დატული იქნება ყველას ინტერესები და თეატრი საქმეც წინ წავა.

სახელოვნო საბჭომ, რომელიც აქ შესდგა ახ. ს-წუწუნავს ხელმძღვანელობით, უნდა შემოკრიბოს თავის გარშემო მთელი დასი და თეატრები. მან თავის გაგეფ. ნას უნდა დეფორჩილოს, ააწესოს სათეატრო მუშაობა, თორემ კინკლაობით თეატრი ვერ აშენდება.

მუშკარი მეტარი.

თეატრალური ხელოვნება პროვინციაში

ბევრი იწერება დღეს, ჩვენც ცხოვრების გაუმჯობე-სების საშუალებებზე, ითხოვება აკარგებელი თეორიები, გადაღებულა ახალ-ახალი ნაბიჯები და დიდი მიღწეე-ბითაც, ამა თუ იმ დარგში. უკანასკნელი გეაძლებს იმის გაარანტებს, რომ სურვილი და მისწრაფება დღევანდელ მომენტში უფრო დიდია, ვინემ ეს ოდესმე ყოფილა. დი-დაი მიწვევები, ტენიკურ, ეკონომიურ და ხელოვნების დარგებში მხოლოდ პროვინციებში სათეატრო საქმის გა-მოკლებით.

მე არ ვვებები დედა ქალაქებს, მათ შესახებ არა-ფერს ვიტყვი, რადგანაც იქ ამ მხრით საქმე კარგად არის დაუწებებული, მაგრამ არ შემოიღია გვერდი აუხვიო და არა თქვა იმ კრიტიკულ მდგომარეობაზე, რომელსაც გა-ნიციდის დღეს პროვინციის თეატრები და მასში მომუშა-ვე მზანაგები. რა არის თეატრი? რა უნდა მოგვეცეს ჩვენ

თეატრმა? პასუხი მოკლე:—თეატრი არის, მასის გონე-ბრივი განვითარების საშუალება, თეატრმა უნდა მოგვეცეს სულიერი საზრდო.

როდესაც ვვებობთ მასის ეკონომიურ გაუმჯობესო-ბის საშუალებას, მარალულურად უნდა ვცდებოდებთ სა-შუალებაზე მისა სულიერი მდგომარეობის გაუმჯობესობი-სთვის. ბევრი იწერება დღეს ხელოვნების შესახებ, მაგ-რამ ვინმეს აზრადაც არ მოსვლია ერთი რაგიაი, წყრი-ლი დაძებნა, პროვინციის თეატრების მდგომარეობაზე. საქართა ყურადღება მიექცეს პროვინციის თეატ-რებს და პროვინციელ ხელოვანთ. დღეს აქ თეატრის საქმეს უდგანან სტენისთვის თავდადებული მუშაკნი, რი-მელთაც მთელი ცნურგია ამ საქმისათვის შეწყვირავთ და დღესაც ერთაჯულად ემსახურებიან მას.

თეატრი თავის დანიშნულების სიმაღლებზე უნდა იღვეს. თეატრალურ ხელოვნებისათვის არსებობენ ცალკე „კანონები“, მხოლოდ სადაც ეს სათანადოთ არ სრულ-დება, თეატრი ენება მოაქვს და არა საგრებლობა; მაშინ ასეთი თეატრები არ არის ხელოვნება და არც შეიძლება იქნეს ხელოვნება. დღევანდლამდე ნაკლები ყურადღება ექცეოდა სათეატრო საქმეს პროვინციებში.

საჭიროა განსაზღვრული ყურადღების მიქცევა პრო-ვინციის და გლებთა გონებრივ მდგომარეობას, საჭიროა გლების უზრუნველყოფა არა მარტო ეკონომიურად, არა-მედ უფრო მეტად გონებრივი განვითარებით. გლებების გონებრივი გარდაქმნა შეიძლება, მათი გათვითწონიე-რების და შეგნების წყალობით მხოლოდ. მათი შეგნების წყალოდ თეატრი უნდა გვეხადდოდ. თეატრი უნდა აამო-ბრაოს გლებთა დაყურებული და მიღწეული აზროვნება, თეატრმა უნდა მოახდინოს მათში გარდატება. თეატრმა უნდა ჩაკოს და ძირფესვისანად ამოგდოს ის ღვაძლი, რომელიც ამდენხანს ხელს უშლიდა მის სად აზროვნებას. მას დავემართო პროვინციის თეატრებს, დავებნა-როთ მათში მომუშავე თავდადებულ სტენის მუშაკებს.

დასასრულ მე უსურვებ პროვინციებში მომუშავე ყველა ამხანაგებს, რომ თეატრი გეყახდოდთ არა მხოლოდ გაართობს, არამედ განათლების და შეგნების დაუშრე-ტელ წყაროდ.

ა. ხა—ლი.

შ რ ო მ ა

შრომა გეწამს და შრომით ვცოცხლობთ, შრომაში ვჭედთ ჩვენ ნანატრ ბედს ჩვენ ჩვენს ყოფნას აღარ ვვლოვობთ და არ უხრით ბატონებს ქედს.

დღეს რომ ოფლს ვღვრით, ვიციო რისთვის, რომ ავაჯფდეს შრომის მხარე, რაც ვერტახეთ გვეყო სხვისთვის, ჩვენც ვავუტის ლხენა, შოის სიმწარე.

„ვინც არ შრომობს, მან არ სკამოს“ ანდობი გვაქვს ჩვენ ბელადს, ძველ ქვეყანას ცეცხლს უთივებთ ცეცხლის ალი აღწევს ცამდის.

ლიტტელილი მუშა გ. კუხდსაპირეო.

1-ლი საარტილერიაო ლეგიონის და მე-2 საბჭოს თამბაქოს ქარხნის დრამატული წრე.

წითელ თეატრს

შრომის შეიღწევა გვიღვნივთ სალამს, აფრიალებთ წითელ თეატრს, ძმობა სიყვარულისათვის თქვენ არ ჰზოგავთ შრომის ძალას.

დაიქუხეთ, დაიქუქეთ, წინ ვასწიეთ ბრძოლით ძმურით, სიხარულით უგალობეთ პროლეტარულ დიქტატურას.

გაუღვივეთ სიყვარული ჩვენს ქვეყნის შრომის შეიღვებს, შრომისათვის თავდადებული დღეს ჩვენს ბაღში ვარდათ შლილებს.

თავისუფლად ინავარდით თქვენს წინააღმდეგ არცინ არი და გისურვებთ მეტეს სიმხნევეს მე ნახევრად პროლეტარია, გლახი ნიუ გვარამაძე.

სურათების გასინჯვაზე

„ზორის ნიშანი“

ამ დღეებში კინო თეატრ „არფასტო“-ში მოხდა დაბურთული გასინჯვა სურათის „ზორის ნიშანი“ დუგლას ფერბენქსის მონაწილეობით.

„ზორის ნიშანი“ დადგმულია ამ რამდენიმე წლის წინად. გადაღების ტენიციის და ფოტოგრაფიის მხრივ, იგი ვერ შედრება „ბალადის ქურდის“. მაგრამ ამავე დროს სუბიექტის მხრივ თავის ცენტრის - დუგლას ფერბენქსის ანაზღა მონაწილე მხიარული ინდივიდუალობის გადაღებით „ბალადელ ქურდზე“ გაცილებით მაღალადგას.

ფერბენქსი სურათში ასრულებს ორ საწინამდებარე როლს. ერთის-მხრივ, მოღუწებულ აპატიურ სასიძოს და მეორე მხრივ, მიუხედავად თავდადებულ გმირს რომლის მხიარული გამბედაობა ძლავს ყოველ დამარჯობებს და

რომელიც რთულ მდგომარეობისაგან ყოველთვის გამარჯვებული გამოდის. ფერბენქსი სპოტსმენი „ზორის ნიშანში“ იძლევა ორ სახეს, ბელოფენურად დაპირისპირებულს ერთი წიგნისადმი. სურათის უკანასკნელ ნაწილებში ფერბენქსი პირდაპირ დაფრინავს და იძლევა იმ სიხარულს, რომელიც შეუძლია განიცადოს ადამიანმა, როდესაც იგი ზურგზე მძლავრ ფრთებს, გრძნობს.

„ზორის ნიშანში“ მოკლებულია იმ იდეოლოგიურ დამიზნებას, რომელსაც მოითხოვს სურათიდან საბჭოთა მათეზუბული. მაგრამ იმავე დროს აქ არ არის ტენიციურ ეფექტების უზიზხო დაგროვება, რომელიც ასეთი უარყოფითი შთაბეჭდილებას (კოფებს „ბალადის ქურდი“).

„ზორის ნიშანში“ ტარებს ჯანდალ, მხიარულ ხასიათს და თუ იმ ვერ ასრულებს საბჭოთა ფილმის სრულ დანიშნულებას, მაინც იწვევს ერთგვარ ენტუზიანს და აღიძრებს ენერჯიას მათეზუბულში.

კინოსაიღუპლო

რეცისორმა პერესტიანმა „ტარიელ მკლავაძეში“ მსახიობად ორბი გაციოყენა. არ ვეხები ოთხთონ სცენას. შესაძლოა იგი ბევრისათვის შეზარატი იყოს. აქ ის არის აღსანიშნავი, რომ ორბი შესანიშნავი მსახიობი გამოდგა. ვერც ერთი გამოჩენილი კინო-მსახიობი ვერ შესძლებს იმის გადმოდევას, რასაც ამ სურათში ორბი იძლევა. მე-დიდურობა, ერთგვარი თავადობა, სისასტიკე, სისხლის სმა: ყველაფერი აქ და თავზე ყველაფერი იდეალური სისწორით მოცემული.

იმევე რეცისორმა „სამ სიცოცხლეში“ მალაილი წრის ქალთან ფარშავანჯასაც მისცა ადგილი. ამით სცენას არა თუ არ წაუგო: პირიქით—მოიგო კიდევ დიდათ. ქალის მოქნილ რხევასთან და ამაყურ მითრობასთან ფარშავანჯის რხევა და ძრავა ძყო ისეთი მოხდენილი პარალელი, რომელიც მეორე ზოლს თითქო ურსდენით ანათავდა.

ყოველ შემთხვევაში რეცისორის თვალში აქ მართალი გამოდგა და გამარჯვებული.

აქ იმალემა ერთი საიდუმლო კინოსი. ეკრანზე გადდის უფრო პირველყოფილი რიტმი; ამ შემთხვევაში წმინდა ბიოლოგიური, ჯერ კიდევ არ დამძიმებული. კაკი თანამედროვე ქალაქის, რომოდებისა და კანცელარების შუა, რიტმიული არ არის, ან თუ აქვს მას რიტმი უკანასკნელი დარეგვილია და დაბევილი. საკვირველი არაა, თუ ცხოველი უფრო კარგად გამოდის ეკრანზე ვიდრე ადამიანი.

ხშირია ასეთი შემთხვევა. კინოლენტას მისდევს გმელი რიგი ადამიანთა, რიგი მოსაქონი ხდება. ამ დროს უცნაოდ გამოვარდება ცხენი—და კინოლენტა წყამსვე ცხოველდება. აღარ არის მოდუნება. ცხენს მოაქვს რალაც სურულია ახალი სისხლისიც. დაკვირვებულმა რეცისორმა ეს კარგად იცის.

კინოს არ უყვარს რეფლექსია, კინოს იხიცი უშლის ხელს, რომ არტისტი გადღებდისას გრძობას აპარატს. ხსენებულ ორბს რომ აპარატი ეგარძნო, დაწმუნებული იყავით, მისი რიტმი დაირღობდა და სცენა უთუთო გაფუჭდებოდა.

სპიხოლოგებში დღეს განდევნილია ლიტერატორი-დანაც. რა უნდა ითქვას ეკრანის შესახებ, სადაც თვითონ ლიტერატურასაც არ აქვს ადგილი. კინო ვერ ითმენს ვერაფერს „სპიხოლოგის“: რეფლექსი ჰკლავს სახანაბლას. კინო კი სთანაბრა ყოველთვის.

ამ დებულებას სხვა მაგალითიც დასტურებს. ეკრანზე მოხუცი უფრო კარგად გამოდის ვიდრე მომწიფებელი კაცი. მიზეზი? იმისთვის, რომ მოხუცი განთავისუფლებულია რეფლექსიებისაგან. იგი თავის რიტმით ცხოველს უახლოვდება. ხშირად—მცენარესაც. კიდევ სხვა მაგალითი. ბავში ეკრანზე უცეთსად გამოდის ვიდრე მოხუცი. პირველი შემთხვევა ეს უცნაურობაა. ბავშვიც ხომ თავის-სულია რეფლექსიისაგან. მაგრამ აქ კიდევ სხვა გარემოება იჩენს თავს. მოხუცი ჰქონდა რეფლექსია და ესაა აღარ აქვს. რეფლექსიის კვალი დარჩენილია მასში მძინარის ხვეულებით. ბავში ჯერ კიდევ არ აქვს რეფლექსია. მეორეც. მოხუცი მოდუნებით სიკვილს უახლოვდება. მი-

სი რიტმი მიქნარებაა და თვლენა. ბავში კი სიცოცხლის თინით არს აფეთქილი. იგი თითონ სიცოცხლის სახიერებაა. კინო კი სიცოცხლეა მხოლოდ.

გამოდის.
მაშ კინო-არტისტი ან ფრინველი, ან ცხოველი, ან ბავში—უნდა იყოს.
ასე ისმება არტისტის საკითხი ეკრანზე.
ამაზე შემდეგ.

გიმიზი.

კინო-პრესა

მოსკოვის კინო ფურნალ „არკ“-ის მერვე ნომერში გამოქვეყნებულია, ამავე ფურნალის მიერ საბჭოთა კინო ფილმების შესახებ მოხდენილი ანკეტების მეტად საინტერესო შედეგები.

ამ ანკეტების მიხედვით, პირველი ადგილი უკავია საქართველოს სახელმწიფო კინო-მრეწველობის სურათს „წითელ ეშმაკუნებს“. სურათს მიუღია 202 შეესებულ ანკეტა. მათ შორის—189 დადებით შეფასება, ერთი უარყოფითი (თორმეტ ანკეტაში სურათი შეუფასებელი არ არის) მნიშვნელოვანი ადგილი უჭირავს აგრეთვე სახ. კინმრეწვის სურათებს „დაკარგულ საუნჯეს“ და „სამ სიცოცხლეს“.

მეორე ადგილი „წითელი ეშმაკუნების“ შემდეგ უჭირავს „აელიტას“—„მცერაჰომ რუს“-ის გამოცემას.

* * *

„სოვიკინო“-ს ორგანში „კინო“-ს 27 ნომერში მოთავსებულია მოკლე წერილი: „გაუგებრობა“. მოგვყავს ნაწყვეტი.

„საქიროა მბატრული ფილმა საბჭოთა თანამედროვეობაში იყოს გაზრდილი დაკვირვებით დაწერილი (სენარის). გამოიკვითი. იდეოლოგიას კი ჩვენ გირჩევთ, ნუ ატარებთ, როგორც გაშვებულ შარავლს. საქირო არ არის იდეოლოგიის აფეთქება ყუმბარასავით. არამედ უნდა იმუშაო მასზე, როგორც მანქანა მუშაობს ორთქლით. მბატრე მცნება ცოცხალ არ იყო ნავიანებთ 1925 წლისათვის.

ეს მიმედგ, როდესაც დიდძალი ენერჯია და თანხები დაიხარჯა ისეთ ფილმებზე როგორიც არის, მაგ, „ალი ნაპოწკლიდან“ (ექვს სერიათი...) და მრავალი სხვა ეტრკეთით „წითელი“ („წითელი პარტიზანები“, წითელი ზურგი (ჩუი)“ და სხვა. ჩვენდა მამწუარათ ამ მხრივ მიმდინარე წელიც მოისუსტებს

ახალი სურათების სახელწოდება—„პეტლუროვშინი და ჩეკა“ „სისხლიანი კვირა“ „სურტანელი წლები“ „გა-აჩალეთ ქურები“ და სხვა ასეთები. ბავშვარებებნი იდეოლოგიის სიშიშვლეს.

* * *

სხვათა შორის გაზეთ „კინო“-ს შესახებ „სოვიკინოს“ ორგანიზაციისთანავე მოხდა რ. ს. ფ. ს. რ.—ის კინო პრესის ცენტრალიზაცია. დაიხურა „კინო-წილეობა“. მისალოდნელი იყო, რომ „სოვიკინო“, როგორც მშაერი ორგანიზაცია, შექმნდა სერიოზულ კინო-ორგანოს. მოხდა კი პირიქით: ყოფილი „კინოგაზეთი“ გადაიქცა ლიბ-

რეტოს ფურცლად. თუ ეს ფაქტი გამოხატავს იმ რუსეთის კინო-ორგანიზაციების ბედ-იბაბას, რომლებიც იმ-ყოფება ასოკინო-ს მფარველობის ქვეშ მამინ საიბრია ამაზე დაფიქრება...

მართალია, უკანასკნელ ნომერებში „სოკინოზი“ შეცვალა ვაზეთის შინარისის გაუმჯობესებმა: მოწვეულია, მგალობად, ე. შლოვსკი.

რაკორი გამა, „სარატოვის იზევტიანი“ კარგად იხსენიებს ახლად გამოშვებულ საქართველოს რევილუციონურ ფილმს—„რომელიც აუცილებლად უნდა გავრცელდეს მუშათა რაიონებში“. ეს სურათი „წარსულის კოშმარები“—გამოშვებულია საქართველოს კინო-მრეწველობის მიერ 1905 წლის რევოლუციის აღსანიშნავად და დამდგმელის მიერ მიძღვნილია იუანოვო-გოსნსეველთა მუშებისადმი.

სურათში ვადმოცემულია საქართველოში მომხდარი 1905 წლის გლეხური რევოლუციის ეპიზოდი. სურათი ცოდნით არის დადგმული. მასში თქვენ ვერ ენახებთ ლახსულებს, რომელიც ასე ხშირია ჩვენს სურათებში და განსაკუთრებით კი მუშათა და გლეხთა ცხოვრების დასახსიათებაში. მოხდენილად არის შესრულებული სურათის დასაწყისი: ეკანზე ორიგინალურად დაპირისპირებული ორნარიო ცხოვრება,—ორი. ოჯახი გლეხის და მიამაულის—პირველი ვაშლილია მორცხ ფინზე. სურათის ბოლო—რევოლუციონერების სიკვდილი დასჯა—ასახულია დიდი ფილოზოფი და სიმძობიერი, წარსურები სრულიად გასაგებია. რაც ჩვეულებრივ, ჩვენი სურათების ნაკლს წარმოადგენს.

სახკინმრეწვის ეს ახალი ფილმა უსათუოდ გაახარებს ჩვენს მუშებს.

სახკინმრეწვეობი

კინო-ქრონიკა

სახკინმრეწვემა ამ მოკლე ხანში გამოუშვა კინო-ქრონიკის ხუთი ნომერი. ვარდა ამისა, გადაღებულია „ავტო-ვადარბენა“, რადგან ქრონიკებმა დიდი ინტერესი გამოიწვია საზოგადოებაში სახკინმრეწვის განმარბული აქვს მომავალი მათი სისტემატიურს გამოშვება. ქრონიკებში ასახული იქნება საქართველოს ყოველი კუთხის ბუნება, ისტორიული ნაშთები, ზენ-ჩვეულება და აღმშენებლობითი მუშაობა.

„ს ა რ ლ ო ჩ ა კ ო ნ ი“

კრემლულ შლოვსკის რედაქციით. „ახენეი“-ს გამოცემა.

რუსეთის გამოშვებობა თანდათანობით ავსებს იმ ნაკლს, რომელიც კინო-ლიტერატურის უკნლობაში გამოიხატება. კინო-ლიტერატურისადმი გაღვივებული ინტერესი შესამჩნევად ემაყოფილება.

ეტიკორ შლოვსკის რედაქციით შედგენილ კრემლულის „ჩაროი ჩალონის“ გამოცემა მიზანშეწონილად უნდა ჩაითვალოს. ჩაროი ჩალონი თავის ფილმებით ცნობილია ფართო მასისათვის: ის იმდენად არაუფლებრივი და თავისებური მოვლენაა, რომ საქართველოში უკრა ახლო გაცნობა. ეს მიზანი დასახულია მოხსენებული კრემლულის

ამჟამად სახკინმრეწვი აწარმოებს აბაზის ელექტრო-სადგურის და ალავერდის ბაზრობის გადაღებას. სურათებს იღებენ ახლავაზრდა ოპერატორები ამბ კერესელიძე და კალატოზიშვილი.

სახკინმრეწვის სურათები სპარსეთში, სპარსეთის ჰეგმევირობით გავლენა ხელშეკრულება დადვა სახკინმრეწვთან სურათების შედენის შესახებ სპარსეთისათვის. პირველი რევი უკვე გამოხადებულია სურათები: „სურამს-სიხე“ და „სამი სიციცხლე“, რომლებიც ამ დღეებში გადაიგზავნება თავირობა. წარწერები სურათისათვის დაშვადებულია სპარსულ ენაზე. რაიკ სრულიად ახალი მოვლენაა სპარსეთისათვის.

„ოცდა ექვსი კოშმარია“. სახკინმრეწვემა დაამოყარო მოლაპარაკება ბაქოს საბჭოსთან „ოცდა ექვსი კოშმარის“ დიდების შესახებ. სურათის სცენარი დაწერილია ამბ. ბლიაზის. „წითილი ეშმაკების“ ავტორის მიერ, უკვე შეიძნა სახკინმრეწვემა. სურათის გეგმას აქვს განდიოზული ხასიათი. მოქმედება წარმოებს ამიერკავკასიაში, თურქესტანში და ნაწილობრივ ავღანისტანში. დადგმისთვის სახკინმრეწვის და ბაქოს საბჭოს მიერ გადაღებულია დიდძალი თანხა.

სურათის დადგმისთვის ხელსაყრელი პირობების შესაქმნელად, მისი იდეოლოგიური ხელმძღვანელობისათვის არსდება „ხელის შეწყობი კომიტეტი“ რომელშიც მოწვეულია ამიერ-კავკასიის და თურქესტანის ოცდა ოთხი პასუხისმგებელი ამახანავი.

სურათების გაქირავების მონაშობლია საქართველოში. იუსტიციის საკანონმდებლო განყოფილებამ განილია სურათების გაქირავების მონაშობლიის პროექტი. სპროექტი გადაეცა დონაქციცელად საქართველოს ცაქს პროექტის თანხმად მონაშობლია მიენიქება, განათლებულ-კომისარიატს, რომელსაც თავის მხრივ ვანზაზება აქვს მონაშობლიის ცხოვრებაში გატარება მიანდოს სახკინმრეწვის და პროფკავშირთა საბჭოს კულტ-განყოფილებას

სურათები დღულას ფერბენქსის მონაწილეობით—სახკინმრეწვემა შეიძინა ტელიონში მონაშობლიურად ჩვენების უფლება ფერბენქსის მონაწილეობით შემდეგ სურათებზე:—„ზოროს ნიშანი“ და „რობინ გლი“ „ზოროს ნიშანი“ ექვემდლიარ უკვე ტელიონშია და სურათი ამ მოკლე ხანში იქნება ნახვენები. ერთდროულად კინო-თეატრებში „არავსტრი“ და სოლიეი“-ში.

მიერ, თითქმის საცხენით დაძლეულია. ყველა წერილობითი თანხარად საულოდებობა და მოლოხანდ არკვენი „კინო-მატოგრაფიის“ მეფ ს—ჩალონის დიად არტისტულ ფიგურას. აქვლაზე მეს ინტერესს მიანც, წარმოადგენს თვით ჩალონის წერილი თავის თავზე, სადც ის დაკვირვებით გადმოკვცხებს, თუ რა საშუალებით აღწევს თავის ფილმებში იმ შედეგებს, რომელიც ასე აოცებს მაყურებელს. წიგნი კარგადაა გამოცემული. ყველა ვისაც აინტერესება თანამედროვე კინო-მატოგრაფია გატაცებით გაეცნობა მას.

პ რ ი მ ე რ ი ა მ ა

ს ე ლ ო ვ ნ ე ბ ა

ს ა ლ ო ვ ნ ე ბ ი ს მ უ შ ა თ ა კ ო ნ წ უ რ ე ნ ც ი ა

შაბათს, 3 ოქტომბერს, რუსთაველის თეატრში შედგა ხელოვნების მუშაკთა საერთო საქალაქო კონფერენცია, რომელზედაც ხელოვნების მუშაკთა სრულიად საქავშირო მე-5 ყრილობის მუშაობის შესახებ მოხსენებით გამოვიდა ხელოვნების კავშირის ცენტრალური კომიტეტის თავმჯდომარე ამხ. სლავინსკი. ხელოვნების მუშაკთა მე-5 ყრილობის მუშაობა მიმართული იყო ორი ძირითადი საკითხის მოსაგვარებლად. შინაური ფრონტი: რ. კ. პ. და საბჭოთა მთავრობა, პოლიტიკური მდგომარეობის გამაგრებისა და ეკონომიური სიძლიერის გაზრდის შემდეგ, განსაკუთრებული ყურადღებით ეპყრობა სახელოვნო კულტურის საკითხებს. ეს მდგომარეობა გეკავშირებს გინსაკუთრებულ პასუხისმგებლობას, რადგანაც ხელოვნების კავშირი ერთად ერთი დასაყრდნობი ძალაა სახელოვნო მუშაობის გასაძლიერებლად, საგარეო ფრონტზე - ჩვენი დღევანდელი გამგზავრება ბრიუსელის კონფერენციაზე და მიღწეული შედეგები, როგორც კონფერენციაზე, ისე ბერლინში. (ხელოვნების კავშირის საერთაშორისო ლიგაში შესვლა და ზღუდვარულების დადება სრულიად გერმანიის მოსიკოსთა, მსახიობთა და კინოში მომუშავეთა კავშირებთან). მიღწეულმა შედეგებმა ხელოვნების კავშირის საერთაშორისო მუშაობა უკვე პრაქტიკულ ნიადაგზე დააყენა, რაც თავდებია იმისა, რომ ახლო მომავალში შეიქმნება ხელოვნების მუშაკთა ინტერნაციონალი, როგორც ერთ-ერთი რაზმი მუშათა კლასის საერთაშორისო არმიისა.

შინაური ფრონტის პრაქტიკულ ამოცანებს შიად გენდა ეკონომიური პრობლემები: სანახაობათა დაახლოება მუშათა მასებთან (პირველ რიგში კინო). ფრთხილი და ყურადღებით მომზადება იდეოლოგიური წარმოდგენებისა, ფილმების დაახლოება სოფლის გლეხობასთან, ბრძოლა უმუშევრობასთან და მისგან გამოწვეული ანარქიის წინააღმდეგ შრომის ბაზარზე, სახელოვნო წარმოებათა კვალიფიკაციის მოწესრიგება.

საქართველოს ხელოვნების მუშაკთა კავშირის დიდი დაბრკოლებების გადალახვა სჭირა თავის მუშაობაში,

რომ ყარვად დააყენოს საქმე ეროვნული სახელოვნო კულტურის განსაღვითარებლად. ამ მხრივ მიმართული უნდა იყოს საქ. ხელოვნების კავშირის ყურადღება და აღმოჩინოს ყოველგვარი დახმარება.

ამხ. სლავინსკი შეეხო უმუშევართ მდგომარეობას და აღნიშნა რომ ეს საკითხი უნდა გადაწყდეს საერთო-საქავშირო მასშტაბით, რაც შეეხება საქართველოში მყოფ უმუშევრებს უნდა მიღებულ იქნას ზომები ხელოვნების მუშაკთა კვალიფიციურ კადრის გასანადგებლად, თუ მათი მუშაობა ალაგობრივ არ ირის შესაძლებელი.

ამხ. სლავინსკის მოხსენების შემდეგ ერთხმად იქნა მიღებული შედეგი რეზოლუცია:

საქართველოს ხელოვნების მუშაკთა თბილისის საქალაქო კონფერენციამ მოისინრა ამახ. სლავინსკის მოხსენება ხელოვნების მუშაკთა სრულიად საქავშირო მე-5 ყრილობის მუშაობის შესახებ, იწონებს ყრილობის დადგენილებებს, აღნიშნავს მასსაერი მუშაობის განვითარების საჭიროების, კავშირის წყვერთა შორის და საერთო საქავშირო მასშტაბით მთლიანი ფრონტის გამაგრებას.

კონფერენცია სიაშოვნებით აღნიშნავს ხელოვნების კავშირის ე. კ. მიღწეულ შედეგებს საერთაშორისო მუშაობის ფრონტზე და მოუწოდებს ხელოვნების მუშაკთ საქავშირო მასშტაბით, ინტენსიური მუშაობისაკენ რათა განხორციელდეს ის ამოცანები, რომელიც მუშათა კლასის ერთიანი ოჯახის წევრის სახელოვნო რაზმის წინაშე სდგას საერთაშორისო ფრონტის შესაქმნელად. მუშათა კლასის და პროფესიონალური მოძრაობის მთლიანი ფრონტი თავდებია კაპიტალიზმის დამარცხებისა და მუშების და გლეხების გამარჯვებისა.

მთელი ჩვენი ძალები მიმართული უნდა იყოს სახელოვნო კულტურის დასახლოვებლად მუშათა კლასთან და გლეხობასთან და ეროვნული კულტურის განვითარებისაკენ, რომ ხელოვნების მუშაკებმა შეასრულონ ის დიდი როლი მუშათა კლასის საერთო ბრძოლაში საერთაშორისო მშრომელთა განსათავისუფლებლად რომელიც ოქტომბრის დღემა ჩველდუციამ დაგვაქისრა.

ბიბლიოგრაფია

ურნალი „მნათობი“ № 6-6 (12-14) და 7(15).

თანამედროვე ქართულ ნატურულ ლიტერატურაში „მნათობი“ განსაკუთრებული საყურადღებო მოვლენაა. ამ უტრიალოთ ნაწილობრივ მანქან განხორციელებულია ქართული მწერლობისათვის დიდი ხნით საგრძნობი იდეა სისტემატიური კაპიტალური ეურნალის არსებობისა.

„მნათობი“ თავისუფალია ლიტერატურულ-გეოგრაფიკი ორიენტაციისაგან და საკმაოდ ათობი პროგრამით იტყვის ე. წ. „თანამგზავრულ“ ლიტერატურას.

ეურნალის მე-5-6 (12-14) ნომრის საბოლოო განყოფილებაში წარმოდგენილია: ვასო გორგაძის „სოფლის ადარი“ პეზაზე, სიმბოლისტურ-იმპრესიონისტულ პეზის შემყიდვრებით: ალ. ქეთათელის „აბოდასული და დასავლეთი“ ლექსი სოციალური სოფეტით, ჩინეთის მოძრაობის შტრახები.

ქვე იმეღებმა ორი ახალგაზრდა პოეტი კარო კალაძე („ამბავი, რომელიც გამოჩაჰა ქრიაკას“) და ქლორტიფანინე („მტყვარი“) მათ შესახებ უნდა ითქვას, რომ ისინი საქართველოში დამდგარ ლიტერატურულ მემარცხენეობის განწყობილებზე იბრდებიან.

„მნათობი“-ს განსაკუთრებული დამსახურება ქართული პროზის განვითარებაა.

უქანსკელ წლებში თითქმის ყველა ახალი ნიმუში ჩვენი პროზისა (ზოგიერთის გამოჩალისით) „მნათობ“-ში მოგვცა.

ამ ნუმერში დაბეჭდილია ჯავახიშვილ-ადამიშვილის „ოლომალო და ყაბა“ და სერ. კლიდაშვილის „თუთიყუშო“.

მ. ჯავახიშვილის თავისებურება აქაც საინტერესოა ქაბულის მოგონებაში. სტილისტური მხარე და წერის მანერა იგივეა, რაც მის წინანდელ რომანებში. საერთოთ ჯავახიშვილ-ადამიშვილი სწერს მოძველებული თანოთ-კლდაშვილის „თუთიყუშო“ ისევ მინიატიურის გავლენაშია.

უტხოვთის ლიტერატურიდან თარგმნილია ანატოლ ყირანის „ლომერთების სწყურიათ“.

საყურადღებოა დავით კლიდაშვილის „ჩემი ცხოვრების გზაზე“. ეს მემუარისტური ნაშრომი ინტერესს იწვევს, როგორც ჩვენი დამსახურებულ მწერლის პირადი ცხოვრების გაცნობით, აგრეთვე ქართული საზოგადოებრივი ცხოვრება შემცველი მასალებითაც.

ეურნალში იმეღებმა ქ. ჭეიქანიას „ალტერაკია ქართულ შაირში და ავეფხვის ტყუისანი“-ს პრობლემა.

ავტორი სცილობს პოეტის პრინციპებზე გადასვას ავეფხვის ტყუისანის ორგანილობა და სხვა მრავალი—რუსთაველის პოემისად დაკავშირებული საკითხები, რომლებზედაც დიდი ხანია მწამობს ქართულ მკვლევარ მეცნიერთა აზროვნება.

მიუხედავად ამ ნაშრომში მოქცეულ მრავალ გაუგებრობათა და ფიქრობის მეტის მეტი დაბედლობისა, ნაშრომი მაინც საყურადღებოა საკითხის ორიგინალური დაყენებით.

ვარ. ხელომის კრიტიკული წერილი, რომელშიაც განხილულია მიხ. ჯავახიშვილ-ადამიშვილის ნაწერები, ხასიათდება იმით, რომ ავტორს არა აქვს კრიტიკული შეკოლა და მეთოდის მთლიანობა.

ძვირების მასალას იძლევა ჩვენი კულტურის საწყისებისა და მისი პერსპექტივების გამოჭეხისათვის, ეურნალში მოთაქმებული მკვლევარი ნაშრომი ნიკო ბარისა „ქართული ტულტურის შებლი ენათმეცნიერების მიხედვით“.

დასასრულ აღსანიშნავია გერ. მაგლოლიშვილის წერილი „ქოთურის შავი ქვის კონცისა“, რომელშიაც გარკვეულია ამ კონცისა აზრი და სტონი ჩვენი სახელმწიფოებრივი სამეურნეო თვალთახედვით.

საკმაოდ მდიდარია ეურნალის სამბიბლიოგრაფიო ნაწილიც.

№ 7 (15).

ნუმერი იხსენება ვალ. გუორინდაშვილის ლექსით „ჩინეთი“. აღსანიშნავია, რომ ამ პოეტის ბუნება ძნელად უდგება სოციალურ ფინალს.

ქვე იმეღებმა ალ. ქუთათელის ლექსი „Dord“ და სამი ახალგაზრდა პოეტი: ბუმერანგ-მამაშვილი („მუნ-კულირიდან“); დ. რონდელი („სოფელი“) და ვარლამ ტურული („გოგი“ და „საბადური“) ამ უქანსკელთა შესახებაც შეიძლება იგივე ითქვას, რაც ზემოდ კალძისა და ლორთქიფანიძის შესახებ შეგინშნეთ.

ნატურული პროზის განყოფილებაში იმეღებმა მ. ჯავახიშვილის „ოლომალო და ყაბა“-ს დასასრული.

აქვე წარმოდგენილია დენმა შენგელიას რომანის „ტულიოსის“ ცალკე თავები.

როგორც ავტორი განმარტავს, აქ წარმოდგენილია მხოლოდ ნედლი მასალა დასამუშავებელი და დასამუშავებელი რომანის. ამდენად მასზე დამთავრებული აზრის გამოთქმა—ნადრეგია. მაგრამ წარმოდგენილი მასალაც საკმაოდ გვარწმუნებს იმაში, რომ „სანავარდო“-ს ავტორი ამ რომანით კიდევ მორიგი გამარჯვების წინაშე დგება. დაბეჭდილი ნაწილებიდანაც იგონება რომანის შენების ორკესტროვის სრულიად ახალი, თავისებური და ჩვენი პროზისათვის უჩვეულო ბუნება. აღსანიშნავია, რომ ამ რომანით ავტორი პირველთა სცილდება პეივიერისა და თანამედროვე ქალაქის ინტიში იყურება. ჩვენ ვე-ლით რომანის დამთავრებულ ხილვას, რომლის დაფასებაც ალბათ ბიბლიოგრაფის საშლრებს ვასცილებთ.

ცნობილი მწერალი ტრიფონ რამიშვილი ამ ეურნალში იმეღებმა რეალისტურ მანერით ნაწერ მოთხრობათ—„ამონადგენის“ უტხოვთის ლიტერატურიდან ამ ნუმერში წარმოდგენილია რუსთა მწერლის ბარის პალნიასის რომანის „მამაი იარ“-ის საკმაოდ ყარავთ შესრულებული თარგმანი („შიშველი წელი“).

კრიტიკულ ნაწილში გრძელდება დავ. კლიდაშვილის „ჩემი ცხოვრების გზაზე“ და ქ. ჭეიქანიას „ალტერაკია ქართულ შაირში და ავეფხვის ტყუისანი“-ს პრობლემა“.

სეთი დედღარაინის წერილი „ჟოლა ლომთათიძე“ საყურადღებოა უფრო მწერალზე ინტიმურ სუბიექტურ შეხედულებას, ვიდრე მხატვრული ანალიზით.

მომენტური მნიშვნელობისაა ვაგინაინის წერილი „პროლეტარული კულტურის შესახებ“ რომელშიაც საკმაო არაგომენტაციით წარმოდგენილია არა ერთი საყურადღებო მოსაზრება კულტურისა და ხელოვნების პრობლემებზე მარქსისტული თვალსაზრისით.

ეურნალის სუსტ მხარეს წარმოადგენს ის, რომ იგი ძლიერ მკრთალათ იძლევა წაწმოდგენას უცხოეთის ლიტერატურაზე. ასეთი ეურნალისათვის სასურველია საინფორმაციო სახით მაინც ირკვეოდეს რუსეთისა და დასავლეთის ლიტერატურის მდგომარეობა.

პოლიკარვ პაპაძამ: ლისაბონის ტასალვაში.

პიესა 8 მოქმ.

ტელისი 1925 წელი.

ქართული თეატრის მკვიდრ ნიადაგზე დადგომას და საერთოდ ჩვენი მსახიობის უხლანდელ ინტენსიურ განვითარებას სრულიად ვერ შეესაბამება ქართული დრამატურების მდგომარეობა.

ახალ ლიტერატურაში ყველა ფორმამ გაუსწრო დრამას. ეროვნულ რეპერტუარს მოკლებული ახლად მოყალიბებ ქართული არტისტული ძალები იმუღლებული არიან უცხოეთის დრამატურგაის დაყურდნონ. ასეთი სიზოურ და სხვაობა დრამის მწერალსა და განმასახიერებელს შორის მეტად რთულსა და თითქმის დაუძლევე უხერხულობის წინაშე აყენებს თეატრს (რიტმის, ლემპერანტის, განწყობილების და სხ. შეუთავსებლობა).

მით უმეტეს ღარიბია ჩვენში ახალი სოციალური შინაარსის რევილიუციონური რეპერტუარი, რომელიც ან სრულიად არ არსებობს, ან მეტად ავტორიონურ და სალტერული სახით, ყოველგვარ მხატვრული ღირებულების გარეშე.

ასეთ პირობებში პ. კაკაბაძის „ლისაბონის ტელისი“ მოვლენა თანაგრძობით უნდა აღინიშნოს.

პიესას სოციალურ სიუჟეტზე შენდება. იგი რევოლუციონური ენტუზიზით იგზნება; ციხე, პოლიტიკურ პატიმართა ყოფა; ჯანყი, თავგანწირული ბრძოლა; რეაქციის მკაცრი პასუხი და სხ. ასეთი სცენებით“ საესე ეს დრამა. აქ გამოყენებულია ხერხი ე. წ. პარალილიზმისა. მასიურ-სოციალური და ბუნებრივ ძალთა კატასტროფების პარალელობა. რევოლუციონურ თავგანწირვის მომენტები ხშირად საკმაოდ მძლავრი პათოსით გადმოიკვირან. არის სტილისტური ზერწავი: წარმოდგენილია მასათა ქმედობა. არის უნივერსალური ხაზიც (ქართული გუგავა მონაწილეთა). ვაღმორქვეულია რევოლუციონურ სტიქიის მთელი სიმძაფრე და მის პროცესში აღმოცენებული შემთხვევითი ლაპსესები.

საერთო პიესა აგებულია ემემტურთა და სცენიურთა.

როგორც ვიცი, იგი მიღებულია ჩვენი აკადემიური დრამის რეპერტუარში.

ამ პიესის საბოლოო დაფასებას, სწორეთ მის დგმას უცდის. მით უმეტეს, რომ როგორც ემჩნევა ავტორი ჩივის კონსტრუქციში უფრო სცენიურ-თეატრალურ მხარეს ეყვდებოდა, ვიდრე ლიტერატურულ პირიციბებს.

მ—ა.

ქინიქა

საკართველო

— ქართული დეკორატიული ხელოვნება პარიზის გამოფენაზე. ქართულმა აკადემიურმა დრამამ „შიგიელმენის“ დეკორაციები შესრულებულ მხატვარ ირ. გამრეკლის მიერ გაგზავნა პარიზის მხატვრების გამოფენაზე.

— „ჰამლეტის“ ახალი დადგმა. წელს ქართული დრამის სეზონი იხსნება შექპირის „ჰამლეტით“ კ. მარჯანაშვილის და ა. ახმეტელის ახალი დადგმით. მთავარ როლებში გამოვლენ: ჰამლეტ—ჩხეიძე, მეფე— ესაბდუ. თეატრი — გამრეკელი, დიდოფალი ც. ამირაჯიბი, პოლიანიუს—გოცირიძე, ლაერტი—ა. ხორავა, აჩრდილი—ჯეჭია და სხვ. დეკორაციები—ირ. გამრეკლის. მუსიკა პ. ი. ჩაიკოვსკის.

— წითელი თეატრი. წითელი თეატრის სეზონის გახსნა განზრახულია 1 ნოემბერს. დასში მოწვეულნი არიან პროფესიონალები. რუსულ დასისასთვის მსახიობები მოწვეულ იქნენ მუსკვიდთან. დასში იმსახურებენ: ტანევი, მოროზოვა, ზლომინი, ვინი, შესტოვი და სხვ.

აკადემიური ოპერა. სახელმწიფო აკადემიური ოპერა წელს დასდგამს მ. ბალანჩოვას ოპერას „თამარ ცხიერს“. ამას გარდა დაიდგება იპოლიტოვ-ივანოვის „ლალია“. უცხო ოპერებიდან დაიდგება: „ტანკვიზორ“ ვაგნერის. „ტრილიზი“ (ახალი ოპერა), „ენრიკო“, „მანონი“, „ვერტრერი“ „სადალი“, „თაისი“ და სხვ.

— მოზღვრალ ს. ინაწვილის დაბრუნება ხაზდვარგართიდან. მომღერალი ს. ინაწვილი, რომელიც ამ ორი წლის წინად მთავრობის მიერ გაგზავნილი იყო საზღვარგარეთ ვოკალურ ხელოვნების შესასწავლად, სამშალოაში ბრუნდება და იმღერებს სახელმწიფო ოპერაში.

— კიპარენკო-დამანსკი და ილინი. ცნობილი მოზღვრლები კიპარენკო-დამანსკი და ილინი მიწვეულნი არიან სახელმწიფო აკადემიური ოპერაში.

— ახალი ქართული ოპერა. კომპოზიტორმა რევავ გოგინაშვილმა დაასრულა ახალი ოპერა „მზეთა ქურთში“.

— ნეფდანოვას გახტროლი. ნოემბრის გასულს, სახელმწიფო ოპერაში შესდგება მომღერალ ქალის ნეფდანოვას გახტროლი.

— საოპერო სტუდია. ქართულმა საოპერო სტუდიამ, რომელიც ამ ზადხელს ნეცადინებდა ბოროჯოში უკვე დაასრულა ქართულ ენაზე ოპერების „რიგოლეტოს“, „პაიაცების“ და „კარმენის“ შესწავლა.

— ქართული ორკესტრი. ქართულ საოპერო სტუდიასთან არსებულ ქართულ ახალგაზდა მუსიკოსთა ორკესტრი ამ ემად შესდგება 40 კაცისგან. ორკესტრი უკვე ასრულებს რაიულ მუსიკალურ კომპოზიციებს და მალე გამართავს სიმფონიურ კონცერტებს.

— ქუთაისის აკადემიური დრამა. ქუთაისის აკადემიური დრამა სეზონს გახსნის დ. ნახუცრიშვილის ახალი პიესით „პაატას“ შეთქმულება“.

— ხათუმის აკადემიური დრამა. ბათუმის აკადემიური დრამის ხელმძღვანელად მიწვეულია რეჟისორი მის. ქორელი.

— სახე-განათლების თეატრი. სანიტ განათლების თეატრმა უკვე დაიწყო წარმოდგენების მართვა. რეჟისორათ მიწვეულია ვ. ბალანიაძე.

ს ა ზ ლ ვ ა რ - ბ ა რ ი მ

— კლავიორების ახალი კადრი. პარიზის ზოგიერთი თეატრების დირექტორებმა აიყენეს ახალი კლავიორები, რომელთაც ევალუბათ მელიოდრამატიულ პიესებში სამწუხარო სცენების დროს—ტირილი. ამ ტირილით კლავიორები ისეთ შთაბეჭდილებას ჰქმნიან მაყურებელთა შორის, რომ აცრემლდებენ ბევრ ხალხს, განსაკუთრებით ქალებს და პიესებსაც აწაბრად რეკლამა უკეთდებათ.

— მუნე სიულის ასული. პარიზის ფრანგულ კომედიის თეატრის დასში მიიღეს მუნე სიულის ასული როზელიტ, როგორც ამობენ, მის განსვენებულ გენიალურ არტისტის მამის ნიჭი გამოყოლია და ეტყობა ტრაგედული მსახიობის ნიჭი.

— რუსული ოპერები—საზღვარ გზათ. წელს პარიზის თეატრებმა თავის რეპერტუარში შეიტანეს შემდეგი რუსული ოპერები „პიკის დამა“, „ბორის გოდუნოვი“, „სადკო“ და „სნეგბუროჩკა“.

— მშლეთი—ფრაკში. ცნობილმა ინგლისელ რეჟისორმა ბარი ჯაკონმა ლონდონში დასდგა შექსპირის „ჰამლეტი“ თანამედროვე კასტუვებით. მშლეთს ეცვა—ფრაკი. ოფილიას—მოკლე კაბა, უკანასკნელ მოდით. სასახლე მორთული იყო თანამეორვე სტილის კომფორ-

ტით. უკრავდა ფოქტროტი. კარისკაცი მიირთმევდნენ „კოკტილს“. ჰამლეტი—პოლონუს დინის მაგიერად ჰკლავს რეველერები. არიან ხალხი, რომელთაც შეაქვს ასეთი დადგმა.

— ძეგლები სარა ბერნარს და მუნე სიულს. საფრანგეთში პარიზის ერთ-ერთ მოედანზე უღამენ ძეგლებს გამოჩენილ მსახიობებს სარა ბერნარს და მუნე-სიულს.

— კონცერტი—ჰაერზე ნიო-იორკში ცნობილმა მომღერალმა ბროუნმა მოიწადინა ჰაერზე კონცერტი გამართა აფრენილ ჰაერობლანის საშუალებით, რომელსაც თან უღდა როიალიც წველი. მაგრამ საჩუკლამო ტრაიუკი მსახიობმა ვერ განახორციელა ტენიკურ უზეიბულობის გამო.

— გემანელ არტისტების კონფლიქტი. ამ ცოტა ხნის წინდ გერანელ არტისტებს ბასეგმანეს, სანდრო მოისის, პაულ ვუგენერს და ლეოპოლდინა კონსტანტინს გერმანიის ხელოვნების მუშაკთა კავშირთან მოუხდათ დიდი კონფლიქტი. კონფლიქტი გამოიწვია იმან, რომ გერმანიის ხელოვნების მუშაკთა კავშირმა თეატრების დირექტორებს წინადადებით მიმართა, რომ რაც გინდა გამოჩენილი მსახიობი არ იყოს, თითო გამოსვლაში 150 მან. მეტი არ უნდა ეძლეოდეს. ამის წინააღმდეგ გერმანელი არტისტები აშხედრდნენ და მოითხოვნენ თავისუფალ შრომის ხელფასის დატოვებას. კავშირი კი უმტკიცებდა რომ თუ თეატრებმა კვლავ გააგრძელეს ასეთი დიდი ჰონორარების გაცემა თეატრები უსახსრობის გამო დაიხუტებათ. და მართლაც გერმანელი არტისტები იღებენ მეტად დიდ ჰონორარებს. ასე მაგალითად ფრიცი მას-სარი თავისი მუშაობით თვეში იღებს 400.000 მარკას. პაულ ვუგენერ რანდენიმი ათას, ეს მაშინ როდესაც საშუალო ხარისხის მსახიობებს ეძლევათ მეტად პატრია ჯამა-გირები და ვანიცდიან დიდ ნივთიერ ხელმოკლეობას.

პასუხისმგებელი რედაქტორი ხ. ქურიძე.
 ხელმძღვანელი—სარედაქციო კოლეგია,
 გამომცემელი: სრ. სპე. ხელოვნების მუშაკთა კავშირი.

სახელმწიფო ოპერის თეატრი

1925-1926 წლის სეზონი

დასის შემადგენლობა:

ქალები:

- კანკაბტოვა
- პაპოვა
- ბოკოვა
- დანელიანი
- ბარონინა
- სედემო
- ცაბარელი
- მრავალი
- ვალაცვი
- ვოლჩანოვსკაია
- მაჭაშვილი
- გილაბერი
- ვლადისლავსკაია
- ნეივანი
- ოლენიოვა
- შელუდოვსკაია

მამაკაცები:

- კიპარენკო-დამანსკი
- კავსაძე
- კუხინაშვილი
- სინიცი
- ვნუკოვსკი
- ფლოროვი
- ალექსანდრე
- ინაშვილი
- ვენაძე
- კარცივაძე
- ელიოზიშვილი
- ილინი
- ისეცი
- სუსოდელსკი
- დემიანენკო
- ივარელი
- ლორთქიფანიძე

დირიჟორები: სახალხო არტისტი **ი. კ. ფალიაშვილი.**
 დამსახურ. არტისტი **ს. ა. სტოლარგანი.**
გელიკ-ფაშაევი.

მთავარი რეჟისორი **ც. ო. შრებან,** რეჟისორი **ბურმინი.**
 ბალეტმეისტერი **სერგეივი,** გუნდის ლობარი **ბელსკი.**
 სახელმწიფო ოპერის გამგე დამსახურებული არტისტი **ს. ი. ველახიშვილი.**

გაყიდება: „თეატრ ცვიერი“, გელ. გალანდოვსკის,
 „ტრილვი“, „ტანგეიზერ“, „მონინი“. და სხვ.

ქართული ინსტიტუტების ქართული

ლ ე ქ ს ი კ ო ნ ი

ბანკოშემდგენი

კამბატორები

ბანკოშემდგენი

კამბატორები

1. ფინკონატებიტა პროფ. ა. რაზმაძე და რ. ხუციშვილი.
2. ქიმიკ თვორული გამოყენებითი—პროფ. პ. მელიქიშვილი და ი. ქუთათელაძე.
3. ბუნებისმეტყველება 1—პროფ. ალ. თვალჭრელიძე და დოც. ალ. ჯანელიძე.
4. ბუნებისმეტყველება 2—პროფ. ალ. ნათიშვილი.
5. აგრონომია—დოც. კ. ამირაჯიბი და დოც. ნ. იოსელიანი.
6. სამკურნალო მეცნიერება—პროფ. სვ. ამირაჯიბი.
7. ფილოსოფია—პროფ. შ. ნუცუბიძე და პროფ. დ. უზნაძე.
8. ენათმეცნიერება—პროფ. გ. ახვლედიანი.
9. ქართული ენათმეცნიერება (მეგრული, ჰუნური,

- აუბაზური, ჩერქეზული და სს.) პროფ. აკ. შანიძე
10. ისტორია—პროფ. ივ. ჯავახიშვილი.
11. ხელოვნება—პროფ. გ. ჩუბინაშვილი.
12. მხატვრული მწერლობა—პროფ. გ. წერეთელი და პროფ. კორ. კეკელიძე.
13. სწავლა-განათლება—პროფ. გ. უზნაძე.
14. ეკონომიური ფინანსური მეცნიერებანი—პროფ. ფ. გოფრიაშვილი და დ. თოფურიძე.
15. სახალხო მეურნეობა—დ. თოფურიძე, ბიკ. თევზაია და ერ. წიფვიძე.
16. იურიდიული მეცნიერებანი—დოც. დ. ანდრონიკაშვილი, ირ. ტატიშვილი და პ. ხაყვარელიძე.
17. სოციოლოგია, სოციალიზმი და სოციალური მოძრაობა—ს. დედგირაინი.

ლექსიკონის შედგენაში მონაწილეობას მიიღებენ ჩვენი საუკეთესო სამეცნიერო ძალები და ლიტერატორები. თანამშრომლებთან მოქმედებენ არიან აგრეთვე სამკითხველთა კავშირის და უცხოეთის მეცნიერები. ლექსიკონი გამოვა 20 წიგნად, 4 წლის განმავლობაში. წიგნი იქნება დიდი ფორმატისა და 300 გვერდიანი. ლექსიკონს დართული იქნება მრავალი ფერადებიანი სურათები, ტაბულები და რუკები. მთელი ლექსიკონი ხელის მოწერით ელირება 72 მან. წინასწარი ხელისმოწერა სწარამებს შემდეგი პირობებით: ხელმოწერა უკიდურესად უნდა იხადონ 1—20 კაბ. დამუშავდეს 1-ლ ოქტომბერიდან 1925 წლ.; გამოსვლის შემდეგ წიგნი ელირება 140 მან. (ხელისმოწერა უკვე დაიწყო).

ხელისმოწერა მიიღება შემდეგ ადგილებში:

1. დამომწერი მთავარი კანტორა გიორგის ქუჩა № 1.
2. ოლღის ქ. № 6 წიგნის მაღაზია „განათლება“—ს. თვართქიძეაძესთან.
3. სასახლის ქუჩა № 15 წიგნ-კითხვის გამავრცელებელ საზ. წიგნის მაღაზიაში ვასო ედილაშვილთან.
4. ოლღის ქ. № 3 პოლიტ-კატორილების წიგნის მაღაზიაში ვანო სინაურაძესთან.

ყოველგვარ ცნობებისათვის მიმართეთ მხოლოდ მთავარ კანტორას. ავენტებს საქვეთაო წიგნები და მანდრატები მიეცემა მხოლოდ მთავარ კანტორიდან გამომკველ დოქტორ თოფურიძის და კანტორის გამგე ნიკოლოზ ლომთაძის ხელისმოწერით და გამომცემლობის ბეჭდის დასმით, გაეო ამისა არც ერთი კეთილი მრედაული არ იქნება, თორღთ ხელისმოწერებმა ფუთო, თავის მისამართი, სახელი და გვარი უნდა გამოგზავნონ მხოლოდ შემდეგი მისამართით: ტფილისი, გიორგის ქუჩა № 1 ქართული ენციკლოპედირი ლექსიკონის კანტორა.

საქორა ენციკლოპედირის გამავრცელებლები: ქუთაისში, ბათუმში, ფოთში, სოხუმში, ახალ-სენაკში, ზუგდიდში, შორაპანში, ქუთაისში, ზიმში, სმარტრედიანში, რაჭაში, ლეჩუმში, სვანეთში, ყვირილში, ოსურეთში, ქობულეთში, გორში, თელავში, სიღნაღში, დუშეთში, ახალქალაქში, ახალციხეში, ნათელაში, ბაქოში, ცხიხელში, კაკაბეში, მოსკოვში და ყველა მთავარ პუნქტებში.

მსურველებმა უნდა მოგვმართონ მთავარ კანტორაში.

ყოველწლიურად გამოვა 5 წიგნი.

გამომცემლობა დარწმუნებულია, რომ „ქართული ენციკლოპედირი ლექსიკონი“ მეტად მნიშვნელოვანი სამუშაო ქართული საზოგადოებისათვის და ამიტომ ვიმედოვნებთ ყველა განსაკუთრებული ყურადღებით შეხედება ამ გამოცემას და ხელს შეწყობას მის წარმატებით დასრულებას.

გამომცემლობის პასუხისმგებელი ხელმძღვანელი: დომიდე თოფურიძე.

ქ ბ ი ლ ის ე ჟ ი მ ი

ფ. თ. რატიან-თუხარაქლისა

ქბილის და ღრძილის ავადმყოფობა ხელოვნური კბილები მიიღება 12—4 საათამდე და ნ—7 საათ. ბარიატინის ქუჩა № 19 (ალექსანდროვის ბაღის პირდაპირ).

ე ჟ ი მ ი გ. ნ. გვაგუიანი

შინაგანი და გავრთა სნეულთბანი

კუჭის და ნაწლავების ავადმყოფობის სპეციალური ექიმობა. მიღება საღაშის ნ—7 საათამდე. გებუთოვის ქუჩა № 38.

ე ჟ ი მ ი ქ ა ლ ი

ნ. კ. ფალავილი

ღაბრუნღა და ჭანახღა მიიღება ყოველგვარ მედიკურ ანალიზების შარღის, ნახვეღის, სისღლის და სხვა ვასერმანის რეაქცია (ათაშანგზე), გზრედკოსი (ქლექზე) და სხვა გამოკვლევებს მიიღებს მთელი დღე, პირადათ საღ. ნ—7 ბელნსკის ქ. ბაქრაძეს შესახვევი (ყოფ. აგურის) № 10.

მ ე ლ ი ც ი ნ ის ლ ო მ ბ ო რ ი

ა. ა. მონსე

ღაბრუნღა და ჭანახღა შიღება. მოზრდილთა და ბავშთა შინაგანი და ნერვულ სისტემის ავადმყოფობანი. მიღება დღის 10—12 საათამდე, საღამოს ნ—7 საათამდე, გარღ კვირა დღისა.

კამოს ქ. № 17, ზემო სართული (ყოფ. დიდი მთავრის ქ. ვორონკოვის ხიღის მახლობღად)

ქ უ რ ნ ლ ი „ხ ე ლ ო ვ ნ ე ბ ა“

გ ა ნ ა ხ ლ დ ა 20 ო ქ ტ ო მ ბ რ ი დ ა ნ

ქურნალი გამოვა თვეში ერთხელ, წლიურღ კურნალი ეღიწება 4 მნ. და 50 კაბ. ცალკე ნომრის ფასი 40 კაბ. სეღისმო-წურა—სწარმოებს.

რ დ ა ვ ა კ ი ის გ ი ნ ა: ხ ე ლ ო ვ ე ნ ი ს მ უ შ ა კ ო ტ ა კ ა ვ შ ი რ ი.

საქართველოს სახელმწიფო კინო-გრაფიკულუგის საზოგადოება.

„სახსკინემრეფვი“

კინო-ფილმების დაღება და გაქირავება.

1925-26 წლის სესონი.

ახალი გამოცემანი:

- „საშურ-საფლავი“. 1 სერიით. რეჟისორი—ი. პერესტიანი.
ოპერატორი—დ. დიდმელოვი.
- „აზერბეიჯანი“. 1 სერიით. რეჟისორი—ი. პერესტიანი.
ოპერატორი—დ. დიდმელოვი.
- „რამო და ლიუცია“. 1 სერიით. რეჟისორი—ი. პერესტიანი.
ოპერატორი—დ. დიდმელოვი.
- „გვიდელი მამაბა“. 1 სერიით. რეჟისორი—ი. პერესტიანი.
ოპერატორი—დ. დიდმელოვი.
- „უაილდ ვესტის მოჯირითა“. (ვინ არის დანაშაუნი)—2 სერიად
რეჟისორი—ა. წუწუნაძე.
ოპერატორი—ვ. ენგელსია
- „დაჰკარ ჟამბა“. 1 სერიით. რეჟისორი—ვ. ბარსკი.
ოპერატორი—ს. ზამოზლაევი.
- „შუშურას საიდუმლოება“. 1 სერიით რეჟისორი—ვ. ბარსკი.
ოპერატორი—ა. პოლიკევიჩი.
- „მცხრე ტალა“. 1 სერიით. რეჟისორი—ვ. ბარსკი.
ოპერატორი—ა. პოლიკევიჩი.

სურათები ტფილისში ნაჩვენებნი იქნება კინო-თეატრებში „ვალოლი“, „არფასტო“ და „სოლი“.

გამეობა—ტფილისი, ქარსლა, კინო-ფაბრიკა—ტფილისი, პლენარის პროსპექტი, 158 წარმოება.
გენლობა ს. ს. რ. კ ში. ქ. მოსკოვი, გლინიწვიეი პ. შ. ბინა 76.

გზადღება დასაღებად.

- „ბაჯი მურატ“ 2 სერიით. რეჟისორი—ი. პერესტიანი.
- „მემაქანე დუმჩენკო“. 1 სერიით. რეჟისორი—ი. პერესტიანი.
- „სალტანეტ“ 1 სერიით. რეჟისორი—ა. ბეკნაზაროვი.
- „ბაში აჩუკი“ 1 სერიით. რეჟისორი—ა. ბეკნაზაროვი.
- „ბელა“ 1 სერიით. რეჟისორი—ა. ბეკნაზაროვი.

რუსთაველის თეატრი

სახელმწიფო დრამა. 1925—26 წლის სეზონი

დახის შედგენილობა.

ქ ა ლ ე ბ ი :

აბელი შვილი ანტონინა
ამირჯიები ცაკა
ბეენი შვილი სუხანა
გამრეკელი მარბარი
დავითა შვილი ნინო
დონაური ელენე
დოლიძე ნინო
თაყაი შვილი სესილია (ექსტერნი სახ. დრ. სტუდიის).
კედია ეკატერინე
ლორია დორა (ექსტერნი სახ. დრ. სტუდიის).
მესხი შვილი ნინო
მეველი შვილი ააოიამ
სანაძე ანა (ექსტერნი სახ. დრ. სტუდიის).
შავი შვილი ბუფუშა
ჩჩელა შვილი ქეთო (ექსტერნი სახ. დრ. სტუდიის).
წულუკიძე თამარ
ქაჭავაძე თამარ
ჭიჭ ნაძე ხათუნა
ჯავახი შვილი ნატალია
ჯორჯაძე ივლიტა

ვ ა უ ე ბ ი :

გოციროძე ნიკო, რეჟისორი. სახალხო არტისტი.
ადამიძე ვლადიმერ
აბაშიძე ივანე
ბერია შვილი მიხეილ
ბერაძე პანტელეიმონ
გომია შვილი ვასილ
დავითა შვილი გიორგი
ვასაძე აკაკი
გარდოშვილი მიხეილ
თაყაი შვილი ალექსანდრე
კოიშვილი პოეტონ
კანდილაკი პავლე
კობახიძე პიერ
ლორთქიფანიძე მიხეილ
ლალიძე ივანე (ექსტერნი სახ. დრ. სტუდიის)
ლალიძე გიორგი (ექსტერნი სახ. დრ. სტუდიის)
მალაქალიძე ალექსანდრე
მეაფია დიმიტრი
მალააშვილი რევაზ (ექსტერნი სახ. დრ. სტუდიის)
მურღულია მოკო
წარულიანი ალექსანდრე
სარჩიშვილი გიორგი
სულაკაული სამსონ
სეანი ბორის
ქანთარია ია
ლამაშიძე შალვა
ჩხეიძე დავით
ჩხეიძე უშნგი
ხორაეა აკაკი
ხელაია გერონტი
ჯიქია ვინე
ჯაფარიძე სტეფანე (ექსტერნი სახ. დრ. სტუდიის).

მასიურ სცენებში მონაწილეობას მიიღებენ სახელმწიფო დრამატული სტუდიის მსმენელები.

რ ე უ ი ს უ რ ა :

სამხატვრო ნაწილის გამგე: კონ. მარჯანიშვილი.
მთავარი რეჟისორი ალ. ახმეტელი.
რეჟისორები: დ. ანთაძე, ალ. გველესიანი, ივი პატარაძე.

მ ხ ა ტ ვ რ ე ბ ი :

გამრეკელი ირაკლი (მთავარი მხატვარი)
შეგარდნაძე დ.
ზღანდერაძე ქ.
შაიშვილი მ.
გოციროძე მ.
ლეჟა უ.

(ცალკე დადგმები:)

კომპოზიტორები: ვახუშტი შვილი თამარ, ტუსკა ივ.

ორკესტრი: ახალგაზრდა მუსიკოსთა საზოგადოების.

მეკარნახენი: აფხაძე მანუელ, ყორღანი პაჭუ.
დირიჟორი: ალ. გველესიანი; აკომპანიატორი: მ. ჯორჯაძე.

დე. სკენის შემახანე: ივ. მაისურაძე; განათების გამგე: ტ. გრიგორიანი; მთავარი კოსტუმოზორი: ოლლა კობახიძე.
რეპერტუარი: შექსპირის ჰამლეტი. ქართული ორიგინალურ რეპერტუარი; გრ. რობაქიძე—ლამარა; ი. გველესიანი—სინათლე 11 ნაწ.; პ. კაკაბაძე—მიწის ძვრა (ლისაბონის ტუსალები); პ. გოთუა—სიკვდილი; ი. ვაქელი—ხან-გიხ; ნ. აზიანი—დუზერტირა; თ. ვახუშტი—(პანტომიმა); მზეთა-მზე თარგმანი: ფოგზაგ—კაცი გალიაში; ერდან—მანდატი.

ს ე ზ ო ნ ი ს ვ ა ხ ს ნ ა

სუთაშაბათს, 12 ნოემბერს, ულ. შექსპირის

3 ა მ ე ლ ე ბ

ტრ. 5 მოქმ. თარ. ივ. მაჩაბლიას.

მუსიკა პ. ჩიკოყსკისა.

თეატრის გამგე: ს. ამაღლობელი.